وروستی مورچل

Ketabton.com

٤

لیکوال: نسیم حجازی

ژباړن: محمد ... "شفق"

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فصل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ظهیر زوی یوسف

د عربو له بیابانونه د اسلام چینه وخوتیدله، او هغه شگلنې دښتې چې په پیړیو پیړیو د سیلانیانو د پام وړ نه وې د زمانې د ځار مرکز شوې.

د جهالت په تروړمیو کې سرگردانه انسانیت چې د لارښوونې د کوم لمر په انتظار ؤ هغه لمر د فاران له غونډیونه راپورته شو.

په هغه ورځ چې د آمنې په گلاب، د عبدالله په بچې، او د عبدالمطلب په لمسې د محمد صلی الله علیه وسلم نوم ایښودل کیده د فطرت انځور گرد نړۍ پر نقشه کې نوی رنگ خپراوه، تقدیر د نړۍ د قومونو لارښونه عربو ته سپارله او د نړۍ تاریخ لیکونکو یو نوی باب لیکه، د رحمت پریښتو د غلامۍ او جهالت په زنځیرونو تړلی، تپې شوې انسانیت ته د آزادۍ، وروروولی او برابرۍ درس ورکاوه.

د عربو سارایانو لات او هبل مات کړل او پر نړۍ د رحمت د وریځو په څیر خپاره شول، د دوی د توری او سپنو هره او سپنه غوڅه کړه، د دوی تهذیب، مدنیت او اخلاق پر تولو تهذیبونو مدنیتونو او اخلاقو برې وموند، هغوی د نړۍ څخه د فساد د ونې جړې غوڅې کړې. او د انسانیت په بڼ کې یې پخپلو وینو د سولې او امن ونې خړوبې کړې، د کفر تیارې د ماسپښین د سیورو په څیر ورټولیدې، د قیصر او کسرۍ د استبداد مانۍ ویجاړې شوې وې، د اسلام د غازیانو د برې جنډۍ یو لورې ته د البرز د غرونو په واورینو څوکو او بل لورې ته د افریقا په شگلنو دښتو کې رپیدې. د دوی اسونه په یوه وخت کې په ختیځ کې د هندوستان او په لویدیځ کې د هسپانیې په سیندونو اوبه څښلې، دیارلس سوه کاله وروسته اوس هم یو مورخ په چیرانی دا پوښتی چې د عربو د اسونو تگ غیر-معمولی گړندی ؤ او که قدرت د دوی په مخه کې ځمکې ته نغښتل وربښودلی وو؟

دا یو انقلاب ؤ، یو روښانه انقلاب، تقدیر د عربو د شگو ذروته ځلا ورکړه، او هغوی یې د نړۍ تیارو گوټونو ته واستول.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو شپږ سوه کاله وروسته یو بل انقلاب راغی، یو تیاره انقلاب!، بنایی د اسلام دیوی چی په پیړیو پیړیو کومی تیاری په مخه کړی وی له څلورو خواوو نه ورټولی شوی او د گوبی په صحرا کی یی پناه اخستی وه، بنایی د هغه اور سکروټی چی عربو په اوبو مړی کړی وی د گوبی د دښتو په سرو ریگونو کی پټی شوی او پټی بلیدلی او شپږ سوه کاله انتظار وی چی د اسلام ساتونکی کله ویده کیږی، حقیقت دا دی چی له یوی مودی راسی د اسلام د درمند ساتونکی خوب وړی وو او د کفر اور شپږ سوه کاله ځکه مړ ؤ چی د لومړنیو پیړیو د غازیانو داستانونه دوی ته د اوبو د څاڅکو په څیر وو.

د اسلام دښمنانو ته د عباسیانو د دولت تش او وراسته محلونه هم د نه ماتیدونکو برجونو او کلاگانو په څیر ښکاریدل، چی د هغوی پلرونو په لومړی هجری پیړی کی د لویو لویو واکمنو تاجونو تر خپلو قدمونو لاندی کړی وو. نژدی شپږ سوه کاله وروسته د جبر او ظلم هغه هوس چی د روم او ایران د مانیو په کنډوالو کی ویده ؤ د گوبی دښتی د یوه شپانه په وجود کی راویښ شو، د هغه شپانه نوم ټموچن ؤ چی د چنگیز خان په نوم مشهور شو.

د نړی هغه فاتح چی د بخت بیړی یی د وینو په سمندر کی لامبو وهله چی دده برخه د تیارو د توپانو نو لاربښونه وه، ددغه چنگیز خان په مشری د منگولیا وحشی قبیلی د یوی سیلی په څیر پورته شوی، او د تهذیب هره دیوه یی مړه کړه د نړی په څلورو خواو خپاره شول.

شپږ سوه کاله دمخه چی کوم نسیم د عربو له دښتی نه راچلیدلی ؤ، هغه د انسانیت پر بڼ د رحمت غمی اورولی وو، خو شپږ سوه کاله وروسته چی د گوبی له دښتی نه کومه تالنده راښکاره شوه په هغو کی د نسیمونو پرځای د چاودلیو اورغورځونکو غرونو تودوخه او اورونه وو. او ددی دو دونو د وریځی تر برستن لاندی د هغه اورنی مادی سیلاب ؤ چی ښارونه او کلی یی وسوځول او پری تیر شوه د بابل او نینوا د کنډوالو په لیدو چی د انسان روح د تقدیر په ویرانو، اعتراف کوی هغه د تاتاریانو د اورنی توپان په وړاندی هیڅ هم نه دی.

*****

(۲)

د مهذبی نړی لپاره د چنگیز خان د پوځونو د جگړی تاکتیك بلکل نوی ؤ، نړی هغوی ته یو پراخه ښکارځای ؤ، د شپنو قبیلو سره د اسونو هیڅ کمی نه ؤ، پر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسونو او وزو برسیره دوی د اسونو په غوښو او شیدو گوزاره کوله، پردی علاوه دوی د ځنگل د هر ځناور غوښه خوړله، د گوبی په دښته کی د ښارونو او کلیو نوم او نخښه نه وه، که به چیرته باران وشو نو دغه شپانه به همالته ولاړل، او ترڅو به یی ځارویو د هغی سیمی تول شنه ونه خوړل دوی به هلته پاتی کیدل، او چی بیا به کوم چا دا خبر راوړ چی په فلانی ځای کی څو ځاځکی باران شوی دی نو دوی به همغه لوری ته مخه کړه، کله کله به د نویو څرځایونو پر سر د یوی قبیلی له بلی سره لانجه راغله، چی زور وری قبیلی به د کمزوری قبیلی د ځارویو د اخستلو نه علاوه د هغوی نارینه او ښځی هم مریان کړل.

ځکه خو به کمزورو قبیلو یو له بله اتحاد وکړ او یو ځواکمن سړی به یی خپل مشر وټاکه، د ژمی په موسم کی به د شمال د سړی هوا په سبب دغه ټوله سیمه دوزخ ته ورته یخنی لاندی کړه، د ریگونو پر سر به د واورو څادر وغوړید د وښو د نه موندلو په وجه به یی د شیدو ځاروی وچ شول، او دوی به د تودوخی په موسم کی د ذخیره کړی وچی غوښی په خوړلو مجبور شول، کله کله به توندی سیلی راوالوتی او د دوی کیږدی به یی ورسره والوزولی او ځاروی به یی تری په یوه او بله کړل.

له طبیعت سره دایمی مقابلی له دی خلکو نه زیات کلك او د زغم خاوندان جوړ کړی وو، څو څو ورځی به د اسونو پرشا پاتی کیدای شوای، او په ورځو ورځو وږی جنگیدلی شوای.

چنگیز خان د لویو لویو سردارانو د ځپلو نه وروسته هغوی د ځان تابع کړل، بیایی د شپنو تاتاریانو په مخکی د هغو هیوادونو نقشی کښیښودی چی هلته شنه فصلونه، ښایسته باغونه او شنی ورشوگانی وی، د لوټمار هوس ټول بربریان د چنگیز خان تر جنډی لاندی راټولیدوته وهڅول.

تاتاریان په گاونډیو هیوادونو د وږیو عقابانو په څیر ورپریوتل، او هغو اولسونو چی آرام ژوندانه تنبل او سست آموخته کړی وو د دوی د یرغلونو تاب رانه وړ، په څو کلونو کی د چنگیز خان پوځونو په شمال او ختیځ کی زیات هیوادونه ونیول.

گاونډی هیوادونه د هغوی گړندیو بریاوته حیران وو، دوی به په یوه یوه ورځ د څو ورځو پړاوونه وهل، او په یوه وخت کی به یی څو ځایه پر نورو هیوادونو یرغل کاوه، د هغو هیوادونو پوځونه به په کوم یوه سرحد د دفاع لپاره راټول وو، د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

چنگیز خان د پوځ یوی ډلی به دهغوی مقابله کوله او نور پوځ به له مخالف لوری پر هیواد ورننه وتل، کلی او ښارونه به یی ونیول او د پاچاهی ټول نظام به یی شنډ کړ، کله کله به داسی هم وشول چی د کوم هیواد پوځی سالار به د تاتاریانو له یرغل نه خبر شو د دفاع لپاره به یی پوځ په سرحد کی پراو واچاوه ، د هغه جاسوسانو به هره ورځ دا خبر ورکاوه چی د مغلو د لښکر مخه په همدی لوری ده، خو بله ورځ به کوم استازی دا خبر راوړ چی د چنگیز نور لښکر په بله لاره هیواد ته راننوت او تخت او تاج یی ونیول.

د تاتاریانو د حیرانوونکی بریالیتوب راز د دوی په گړندی حرکت کی ؤ، دوی به په شاتوری اس سپریدل، له هر سپاره سره به څو اسونه وو، کله به چی یو اس ستړی شو سپور به په بل پښه واړوله، د یرغل په وخت کی به چی کله کوم سپاهی لوږه احساس کړه نو د آس خیټه به یی په خنجر زخم کړه او د هغه څو غوړ په وینی به یی وځښلی، د اوږده سفر لپاره هم تاتاریانو ډیر لږ سامان ورسره اخست، په ځنگل کی به یی اضافه اسونه خوړل، او د لاری له کلیو او ښارونو نه به یی څاروی ورسره وړل ، که به کوم ښار بیله جگړی دوی ته تسلیم شو نو مغلو به یوازی هغه خلك وژل چی جگړه یی کولای شوای، خو هر سپاهی د مات شوی قوم د تور سربو بی عزتی خپل حق گاڼه.

که به کوم ښار له مقابلی وروسته فتحه شو نو کورونو ته به یی اور اچاوه ، او اوسیدونکی به یی وژل، د هر پوځ جنرال خپلو عسکرو ته د فتحی دیادگار جوړولو امر کاوه، او مغلو به پر ځوانانو برسیره د ښځو، بوډاگانو او ماشومانو له وژلو وروسته د هغوی سرونه غوځول او یادگاری څلی به یی تری جوړاوه. بیا به چی د هر جنرال څلی لوی ؤ چنگیز خان به هغه ته شاباشی ورکاوه.

کله کله به د دوو سپاهیانو پر دی جگړه شوه چی ستا څلی دننه تش دی او نن زما سر تیرو ډیر خلك وژلی دی.

دا هغه قوم ؤ چی تقدیر د اسلامی نړۍ عبرتناکه تباهی د دوی په لاسو کښلی وه، د هغه اسلامی نړۍ بربادی او تباهی چی د غفلت په خوب ویده وه، چی د الهی احکامو د عمل پرځای یی د خپلو غوښتنو او هیلو په خاطر تاویلونه پکی کول، له هغوی سره د نیمی دنیا فتحه کوونکو پلرونو توری اوس هم وی، خو د هغو پلرونو ایمان ورسره نه ؤ.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)

د مدینی نه نژدی دوه نیم میله لری د یوه وروکی کلی په جومات کی د سهار له لمانځه نه وروسته شیخ احمد بن حسن د قرآن او حدیثو درس ورکاوه، طاهر بن یوسف جومات ته ورننوت او شیخ ته یی وکتل.

د طاهر عمر د ۲۲ کالو په شاوخوا کی ؤ، د هغه په دنګه ونه، مناسب اندام او ښکلی څیره کی زیات وقار او شان ؤ، په سترګو کی یی د شاهین په څیر بی باکی دده د هوښیاری ښکارندویه وه.

احمد بن حسن تری وپوښتل : چمتو راغلی یی؟

: هوکی ! ما له مور جانی نه رخصت را اخستی او راغلی یم.

احمد بن حسن خپل زده کوونکی رخصت کړل، او جګ شو له ځوان سره له جومات نه ووت.

د جومات د دروازی سره د شیخ یوه نوکر اس تر جلب نیولی وه پر اس د سفر ضروری سامان تړلی ؤ، احمد بن حسن اس په غاړه وتپاوه، اس غاړه اوچته کړه، غوږونه یی څك کړل، او مخکینی پښه یی په ځمکه ووهله.

احمد بن حسن وموسکل طاهر ته یی وکتل او ویی ویل : ستا اس وایی چی لمر تودیږی، موږ ته زر رخصت راکړه،

طاهره! زما په ذهن کی داسی کومه خبره نشته چی په وار وار می تاته نه وی کړی، بغداد به تاته یوه نوی دنیا وی، هلته ستا غوندی زلمی د جوړیدو او بی لاری کیدو لپاره په زرګونو وسیلی شته، که غواړی د هغه بڼ له ازغیو سره ونښلی، او همالته پاتی شه، او که غواړی لمن دی له خوږیویه ګلانو نه ډکه راوړه، بغداد د ښیګڼو او بدیو مرکز دی، خو اوس بدی پکی زیاتی شوی دی، او نیکی لږ، ته به له ډیرو ترخو شیبو سره مخ شی او ډیر حوصله ماتوونکی حالات به درته مخی ته شی، قاضی فخر الدین چی زما لیك ولولی خامخا به ستا دپاره ډیر څه وکړی، او امکان لری چی د هغه په مرسته ته د خلافت دربار ته ورسیدای شی.

د خلافت په دربار کی د ایرانی او ترکی امیرانو زور دی، هغوی به ستا د لاری تړلو هڅه ضرور کوی، خو زما ستا په استعدادونو اعتماد دی، تا د علم په ژورو سمندرونو کی غوټی وهلی دی، د مدینی غوره مغزونه ستا ذکاوت ته ګوته په غاښ دی، د مسلمان د ژوند دوهم جوهر سپاهی توب دی، او ته له توری سره هم په لوبو کی تکړه یی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اسلامی نړی ستا تر علم نه توری ته زیاته اړتیا لری، په بغداد کی به قاضی فخر الدین تا ته غوره لاړشود شی. که د هغه په واسطه ته کوم لوړ منصب ته ورسیدی نو په یاد ولره چی د امارت نشه ډیره بده ده، د خدای ج رضا د خلیفه تر رضا مخکی وگنه او تل دا خیال کوه چی ته د عبدالملك په شان نه د عبدالله پهخیر جوړیدو ته پیدا شوی یی، د شتمنی په حساب به ته په بغداد کی د امیرو او شتمنو خلکو په کتار کی شماریږی، ما له هغو غمیونه یودانه زرگر ته ورښکاره کړ هغه راته وویل چی ددی بیه له لس زره دیناره نه کمه نه ده، ماله هغی نه پنځه لوی غمی ایښی دی، او دا به ستا امانت وی، پردی سربیره می ستا برخه په سوداگری کی هم پریښی ده، که ستا اعتراض نه وی نو زه به یو بن درته واخلم.

حُوان ورته وویل : زه خو تا مجبور کړم که نه دومره دولت می له ځانه سره نه وړ.

شیخ ورته وویل : په دی اړه ډیر بحث وشو، کله چی ته بغداد ته ورسیدی نو وبه پوهیږی چی زما خبره سهی ده، هو تردی دولت زیات قیمتی څیز له تا سره د صلاح الدین ایوبی «رح» توره ده، او ته د هغی د حق په اداکولو پوهیږی. اوس ورځه درباندی ناوخته کیږی، امین چیرته دی؟

: «هغه له ما سره دتلو تینگار کاوه، ما هغه له نوکر سره بنار ته واستاوه، طاهر د اس جلب ونیو او شیخ ته یی د خدای پامانی لپاره لاس ور اوږد کړ خو شیخ د لاس ورکولو پرځای غیږ خلاصه کړه او ور وړاندی شو حُوان یی په غیږ کی ونیو، بیا یی په ژړه غونی غږ وویل : زما بچیه ! ستا بیلتون موږ ته ډیر سخت دی، خدای دی ستا په نیکو ارادو کی برکت واچوی.

له احمد سره د غاړه غړی کیدونه وروسته طاهر بیا هغه ته د خدای پامانی لپاره لاس ور اوږد کړ خو احمد وویل : ته په اس سپور شه.

حُوان پر اس سپور شو، او بوډا شیخ د هغه د آس جلب ونیو.

حُوان له اس نه بیرته د پلی کیدو هڅه وکړه ویی ویل : نه نه، زه د اسی گستاخی نشم کولی، خو احمد هغه په لاس ایسار کړ ویی ویل : زویه ! ما د یوه مجاهد د اس د جلب نیولو له نیکمرغی نه مه محروموه، که صدیق اکبر «رض» د اسامه بن زید د اس د جلب په نیولو له ویاره غاړه اوچته وړه، نو زه هم تن په خپله نیکمرغی ویاړم. په بوډا توب کی که څه هم زما کمزوری لاسونه توره نه شی اوچتولی خو ستا د اس د جلب نیولو توان لا پکی شته دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه قوم نیکمرغه دی چی خلك یی په ځوانی کی له تورو سره لوبی کوی، او په بوداتوب کی د خپلو بچیانو د اسونو جلبونه نیسی او دوی ته د غزا لاره وربښیی.

احمد بن حسن د طاهر د اس جلب نیولی د خرماله بن ته راووتل، هغه لږ لری نور هم ورسره د تلو هیله من ؤ، خو طاهر ورته وویل : نور زحمت مه کوه ماته اجازه راکړه.

احمد بن حسن د اس جلب د طاهر په لاس کی ورکړ ویی ویل : طاهره ! اوریدلی می دی چی د بغداد د ونو سیوری ډیر یخ دی، زویه ! چی هلته ولاړ شی ویده نه شی او پر زیندهم پام کوه هغه ډیر ساده سړی دی، د بغداد د امیرانو د هوښیارو او چالاکو نوکرانو سره یی مه پرتله کوه، د هغه سادگی کله کله د حماقت ترحده زیاته شی، خو د هغه زړورتیا او ایثار د هغه په هره خامی پرده غوړوی او جبرانوی یی.

طاهر وویل : ته ډاډه اوسه، زه هغه خپل ډیر غوره دوست گنم، احمد بن حسن خدای پامان وویل او د اس جلب یی پریښود.

*****

(٤)

طاهر بن یوسف په هغه وخت کی زیږیدلی ؤ چی د صلاح الدین ایوبی توری د اسلامی نړۍ په لوری د اروپا د عیسویانو د ځواکونو مخه نیولی وه، په تیره پیړی کی یو لوری سلجوقی ترکانو د بغداد د عباسی خلیفه گانو له کمزوری نه گټه اخسته د طغرل بیگ، الپ ارسلان او ملك شاه په څیر فاتحانو په قوماندہ یی د ارمنستان، کوچنی اسیا او شام پراخی سیمی په خپله لویه پاچاهی کی شاملی کړی. بل لوری یی د روم د بحیری په څنډو له بازنطینی امپراتوری نه ډیری سیمی لاندی کړی، په ٤٦٣ هـ کی سلجوقی ترکانو بازنطینی پوځونو ته په «ملازجرد» کی پریکنده ماته ورکړه، د سلجوقی ترکانو د پرله پسی پرمختگ له ویری عیسوی پادری «دوهم اربن» په اروپایی هیوادونو غږ وکړ چی د اسلام د لښکرو د سیلاب د مخنیوی لپاره یوه شریکه جبهه جوړه کړی.

د پاپ غوښتنی تر یوی مودی پوری څه خاصه نتیجه ورنه کړه، د اروپا پاچاهانو د سلجوقیانو توروته د خپلو تټرونو ډال کولو لپاره یوازی د ثواب او د آخرت وعدی کافی نه بللی، هغوی ته د دنیا د گټی په خاطر له سلجوقیانو سره جگړه د شاهین په څاله د لاس ننویستلو نه کم خطرناك نه ؤ، خو په دی وخت کی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو فرانسوی راهب اوچت شو، او هغه ناڅاپه د اروپا خلك د اسلامی نړۍ پرخلاف راوپارول، ددغه راهب نوم «پطرس» ؤ، هغه صلیب اوچت کړ په خره سپور شو او په ټوله اروپا راوګرځید د هغه له شلیدلیو زړوجامو او لوڅو پښو نه مظلومیت خوتیده، په سترګو کی یی د کسات لمبی وی، او په ژبه کی یی زهرجن نشترا هغه چی چیرته تلو خلك به پری ورټول شول، هغه به په القدس کی د سلجوقیانو د ظلم خیالی داستانونه اورول، ده به پخپله ژړل او نورپی هم ورسره ژړول. اولس به دده د هری وینا له اوریدو وروسته پر صلیب د قربانی سوګندونه پورته کړل، چی د اولس جوش او جذبه یی ولیده د اروپا هره لویه او وړوکی پاچاهی د اسلامی نړۍ پرخلاف د پریکنده جګړی لپاره چمتو شوه.

د هلال پرخلاف د صلیب ټول غوسه ناك ځواکونه راټول او سره یو شول، خو د ملك شاه تر وفات پوری دا سیلاب ولاړ ؤ، د ملك شاه د وفات نه وروسته سلجوقی پاچاهی توټه توټه شوه، د دوی د زوال ګړندیتوب په هندوستان کی د اورنګزیب عالمګیر د وفات نه وروسته د مغولی حکومت له زوال نه هم ګړندی ؤ.

د اوو کالو پهٔ موده کی د لویدیځ په لوری د اسلامی نړۍ هغه دفاعی مورچل چی د اروپا عیسوی پاچاهانو نه ماتیدونکی باله پخپله دړی وړی شو، او په ٤٩١ هـ کی د عیسویانو سیلاب پر اسلامی نړۍ راواوښت.

په بغداد کی عباسی پاچاهانو د سلجوقی ترکانو پر زوال آرامه ساه واخسته، خو دوی د عیسویت د ویروونکی سیلاب په مقابل کی څه ونشو کولی، د یوه کال په دننه کی عیسویانو د سلجوقیانو پاتی ځواك هم تر پښو لاندی غوبل کړ او د بیت المقدس په شمول یی د شام ډیر مهم ښارونه او بندرونه ونیول، د فلسطین او شام سیمی یی سره شریکی کړی او یو عیسوی حکومت یی پکی جوړ کړ، دغه هیواد د اسلامی نړۍ په زړه د خنجر حیثیت درلود.

نږدی پنځوس کاله وروسته د اسلامی نړۍ د دفاع جذبه د عماد الدین زنګی «رح» د شخصیت په بڼه راڅرګنده شوه، او د هغه د سربښندونکو حملو په سبب د صلیب د علمبردارانو په زړونو کی د اسلام د غازیانو پخوانی ویره راویښه شوه، د بغداد عباسی خلیفه لومړی د هغه حوصله لوړه کړه، او د هغه د میړانی داستانونه یی چی واوریدل د اسلامی نړۍ په زرګونو سربښندویان یی تر بیرغ لاندی راټول شول، خو د پاچاهی د داخلی ګډوډیو په وجه هغه خپل کار ترسره نکړای شو، او په بیت المقدس کی د عیسویانو بلی کړی ډیوی د ګل کیدو په حال کی له ګل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدونه وژغورل شوی، خو په ٥٨٤ هـ کی په مصر کی د صلاح الدین ایوبی اقتدار د هغوی ډیوی ته د شمال وروستی خپه شوه القدس یو ځل بیا د اسلام د غازیانو د اسونو پسښی ښکلولی، د اروپا عیسویانو ته د صلاح الدین ایوبی توره د سلجوقیانو له توری نه ډیره خطرناکه ښکاره شوه.

او پر فرانسی، جرمنی او انگلستان برسیره د اروپا زیاتره عیسوی پاچاهیو خپل زیات جنگیالی په ختیځ کی د عیسویانو د اقتدار، لویدونکو ستنو ته د تکیی ورکولو لپاره چمتو کړل.

عباسی خلافت دا ځل هم نیغ په دی جنگ کی گډون ونه کړ، خو د صلاح الدین ایوبی د میړانی کارنامو ډیر زر اسلامی نړۍ دده پلوی کړه، کله چی د اروپا د بی شمیره پوځونو له یرغل نه خبر شول د ترکستان، عراق او عربو زیات سربښندویان راغلل او د ایوبی تر بیرغ لاندی راټول شول.

* * * * *

(٥)

د مدینی د څو نورو ځوانانو په څیر د صلیب په مقابل کی د هلال د جنډی اوچتی ساتلو جذبی احمد بن حسن هم له مدینی نه فلسطین ته ورساوه، د هلال او صلیب په معمولی جگړو کی احمد بن حسن د یوه بی نومه سپاهی په څیر گډون کاوه، د هغه د ټولی منصبداران دده په زړورتیا قانع وو، خو هغه پر ځان باور چی د احمد بن حسن د ښی پالنی او تربیی نتیجه وه تر یوی مودی پوری دده د لاری خنډ ؤ، د هر څومره لوی سړی د خوښی لپاره هم تر خپل نظر او رایی نه تیریده، او هغوی دده دا پرځان اعتماد دده پر غرور او ځان غوښتنی، تعبیر اوه، د دوی د پوځی ټولی سالار یو ترکی ؤ.

د یوی ویاړمنی فتحی نه وروسته د شپی مهال د صلاح الدین پوځونو په یوه پراخ میدان کی پړاو واچاوه، یوی خواته د احمد بن حسن د ټولی قوماندان له څو نورو افسرانو سره د تیری جگړی د یادونو کیسی کولی.

هغه ناڅاپه له یوه سپاهی نه وپوښتل احمد بن حسن چیرته دی؟ سپاهی ځواب ورکړ : هغه د ونی لاندی د شمی رڼا ته کوم کتاب لولی.

ترکی افسر بیا وویل : که د هغه له کتابونو لوستلو سره دومره مینه نه وای نو ښه سپاهی تری جوړیدای شوای، ورمه ورځ کټ مټ د یوه سپاهی په څیر جنگیده، هغه پنځه تنه نصرانیان ووژل، او زما باور نه کیده چی دا د احمد وی، خو دا

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتابونه به یی له کاره وباسی.

یو ځوان چی تر اوسه پوری چوپ ناست ؤ وویل : کیدای شی هغه د یوه سرتیری پرځای ددی لپاره پیدا شوی وی چی د پوځ لارښود شی، یو عام سرتیری ښایی له توری نه زیات څه شی ته اړتیا احساس نه کړی خو یو سالار او قوماندان کتاب ته له اړتیا څخه انکار نه شی کولی.

ترکی قوماندان په کړسنده خندا کی د ځوان د خبرو د تریخوالی پټولو هڅه وکړه ویی ویل : نو د بغداد اوسیدونکی ټول منصبداران او سالاران دی ! هغوی یوازی کتابونه لولی.

ځوان ځواب ورکړ: د اسلامی نړۍ بدمرغی ده چی د بغداد اوسیدونکی له کتاب سره د توری ضرورت نه احساسوی، که نه نو د اسلامی نړۍ هر سپاهی به د دوی تر قوماندی لاندي جګړه د ځان ویاړ بلله.

د مشال له رڼا نه د لری والی په سبب ترکی سالار خپل مخاطب ونه پیژاند، هغه لږ په ترخه لهجه وویل ، دا د احمد بن حسن دوهم ملګری له کومه شو، ته لږ راوړاندی شه!

ځوان له ګوښی را اوچت شو او د سالار په مخکی ودرید، سالار ورته وویل : هی هی یوسفه نن دی ژبه ولی وچلیده؟ کښینه! زه د هر توریالی په لیدو خوشحالیږم. تا په خپله لومړنۍ جګړه کی زموږ شاباسی ګټلی دی، خو دی ته دی پام لره چی دلته دبغداد د خلکو په باب له خلکو سره نیك نظر نشته.

یوسف جدی ځواب ورکړ : د خبرو په وخت زما ذهن کی د خلکو رایه نه وه بلکی ته وی، زه د بغداد خلك نه د ستاینی وړ بولم او نه می یی ستاینه کړی ده. د هغوی یادونه هسی راغله، اصلی خبره دا وه چی سپاهی باید علم زده کړی که نه؟ زه دا وایم چی توره داسی سرشوخه اس دی چی د علم قیضه ورته په کار ده، د بغداد له خلکو سره یوازی قیضه ده اس ورسره نشته.

سالار تری وپوښتل: زموږ په باب ستا نظر څه دی؟

یوسف تری وپوښتل : زموږ نه ستا مطلب ځان دی او که د صلاح الدین ایوبی پوځ؟

ترکی سالار د هغه له سوال نه پریشانه شو د خبری داړولو لپاره یی وویل : دغه ځوان په خبرو کی د احمد بن حسن استاذ ښکاری هغه هم راوغواړی!.

یو سپاهی جګ شو احمد بن حسن یی راوغوښت، ترکي سالار ورته وویل :

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمده ! ته ورمه ورځ کټ مټ د یوه سپاهی په څیر جنګیدلی، زما له تانه هیڅکله هم دا ټمه نه وه.

کښینه!

احمد بن حسن ځواب ورکړ : ته باید له خپلو سپاهیانو نه بدی هیلی ونه لری.

ترکی افسر لږ خجالت غوندی شو ویی ویل : ته له یوسف سره پیژنی که نه دی زموږ نوی ملګری دی.

احمد ځواب ورکړ : زه ورسره معرفی شوی یم.

: نن دی څه لوستل؟

: ما د خالد «رض» بن ولید د فتحو پیښی لوستی.

ترکی افسر وپوښتل : د خالد «رض» بن ولید بر یاوی زیاتی دی که زموږ د پاچا؟

زما په ګومان د هغه زمانی جګړی زموږ د وخت له جګړونه ډیری معمولی او ساده وی.

احمد بن حسن ځواب ورکړ : ستا نظر سهی نه دی، زه بی علمی د بخښنی وړ بولم، خو ریا کاری د بخښنی وړ نه بولم، ته ښایی د پاچا په مخکی که دغسی خبری وکړی نو هغه به خوښ کړی ، خو هغه اوس دلته نشته، زه دا منم چی له کتابونو نه دی کرکه ده، خو دانه شم منلی چی یوی مسلمانی موربه د لوی خالد «رض» د فتحو کیسی نه وی درته اورولی، او تاته به یی د هغو سترو غازیانو نوم په درناوی او ویاړ یا دولو درس نه وی ښودلی، چی په ګیډو به یی ډبری وتړلی، شړی به یی واغوستلی او د قیصر او کسری تختونه یی تر پښو لاندی کړل. د خالد «رض» د وخت زیاتره جګړی داسی وی چی د مسلمانانو د یوی توری په مقابل کی به د دښمن لس توری دریدلي وی.

زما په خبرو به ته خامخا خفه کیږی. تاسو زما مشر یاست، د جګړی په ډګر ستا هره اشاره ماته د حکم په معنی ده، خو هغه هم ددی لپاره نه چی زه ستا او یا پاچا صلاح الدین ایوبی خوښی وغواړم، او که دپاچا درناوی زما په زړه کی شته یوازی ګدی لپاره چی هغه هم زما په څیر د اسلام یو سربښندوی دی، د داسي غلطو خبرو په سبب ښایی کوم د تاریخ زده کوونکی بی لاری نه شی، خو د پاچا په وړاندی داسی چاپلوسی ممکن د ځان خوښونی هغه جذبه په هغه کی راویښه کړی چې د هغی له سببه د بنی عباس خلیفه ګان د اسلام لپاره د بی کاره بدن په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځیر شول.

نن ورځ اسلامی نړۍ له سلطان صلاح الدین ایوبی نه ډیری هیلی لری، ځکه خو تاسو هغه اوس له خالد «رض» او عبیده «رض» سره په برابری کی له راتلونکی نه مه بی پروا کوی، هغه ته دعا وکړی چی د ډیرو سترو بریونه وروسته هم داسی احساس کړی چی اوس یی نوی سفر پیل کړی دی.

احمد بن حسن نور هم څه ویل غوښتل چی د ونی له څنګه یو مول وهلی، (نقاب پوش) رابتکاوه شو، هغه را وړاندی شو ویی ویل : خدای ج دی صلاح الدین د اسلامی نړۍ د هیلو پوره کولو وړ کړی. او له چاپلوسانو یی دی وساتی. د هغه په غږ کی غوسه، جلال او هیبت ؤ، اوریدونکی وارخطا شول هغه ته یی وکتل هغه چی د مشال رڼا ته نژدی شو نقاب یی لری کړ، ترکی سالار وارخطا شو ویی ویل : سلطان!

تول پاڅیدل، صلاح الدین ترکی افسر مخاطب کړ ورته ویی ویل : ما ستا خبری واوریدی ډیر خفه شوم،. ته نا پوه یی ، ستا سزا دا ده چی تر شپږو میاشتو پوری به دی له ملګرونه ځانګری کښینی او تاریخ به لولی شپږ میاشتی وروسته زه پخپله ستا ازموینه اخلم، که تا زه ډاډه کړم نو رتبه دی لوړوم که نه نو په یوازیتوب کی به دی دناستی سزا نوره هم اوږدوم. احمد او یوسف ته سلطان اشاره وکړه ویی ویل : تاسو دواړه را نژدی شی، دوی وز نژدی شول او له سلطان سره نژدی ودریدل.

سلطان تری وپوښتل : له کومه ځایه راغلی یاست؟

احمد بن حسن ځواب ورکړ : زه له مدینی نه راغلی یم، سلطان یوسف ته وکتل ، هغه ځواب ورکړ : زه له بغداد نه.

: تاسو څه وخت زما په پوځ کی شامل شوی یاست؟

احمد ځواب ورکړ : زما نژدی شپږ میاشتی وشوی او د یوسف پنځمه ورځ ده.

سلطان صلاح الدین ورته وویل : ته زما په باب د غلطو اتکلونو ګناهکار یی. زه څه سزا درکړم؟

احمد وویل : که تا زما تولی خبری اوریدلی وی نو زه د ځان سپینولو په اړه هیڅ نه وایم.

سلطان د احمد پر اوږه په مینه لاس کیښود ویی ویل : سمدستی زه ستا له ژبی اغیزمن شوم، ماته ستا د پوځی کمالونو معلومات نشته، ځکه خو تا د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوولسو تولیو مشر تاکم، او یوسفه ! ستا په غږ کی د یوه پوځی پر ځان اعتماد دی، امکان لری ته ځان وروسته د لویی ذمه واری اهل ثابت کړی، خو سمدستی تا د پنځو تولیو مشر تاکم، تاسو دواړو ته داد درکوم چی زما په وړاندی یوازی میړانه او زړورتوب ارځښت لری چاپلوسی نه، او د حضرت خالد «رض» په اړه ښایی زه خپل احساسات بیان نکړای شم، کاشکی زه د مصر د سلطان پرځای د ستر مجاهد «رض» د پوځ یو عادی سرتیری وای. ماته نه یوازی هغه غازیان بلکی هغه خلك هم د قدر او ویاړ وړ دی چی د عراق او شام په ډګرونو کی یی د ستر خالد «رض» د پوځ ګردونه لیدلی دی چی دوی به پکی له سترګو پناه شول، زه تر ځانه د اسلام غازیانو ته د اوبو رسولو په ترځ کی شهیده شوی بوډی غوره بولم.

*****

(٦)

څو ورځی وروسته د سلطان صلاح الدین په پوځ کی داسی څوك نه وو چی احمد بن حسن او یوسف بن ظهیر یی نه پیژندل، یو کال وروسته یوسف بن ظهیر د سلطان د سرتیرو قوماندان او احمد د شورئ غړی تاکل شوی وو. دواړو یو بل ته ډیر زیات درناوی او عقیدت درلود، که د جګړی پر ډګر احمد پر چا زیات ویاړ کاوه نو هغه یوسف ؤ، او د علماو په ډله کی یوسف د خپل دوست په علم اعتراف کاوه.

یوسف او احمد بن حسن عهد کړی ؤ چی تر څو پر بیت المقدس بیرته د صلیب پرځای د هلال بیرغ ونه رپیږی دوی به رخصت وانه خلی، په هغو ورځو کی چی سلطان پر یروشیلم د وروستی پریکنده برید لپاره تیاری نیوه له بغداد نه د سلطان د پوځ څو تنه رضا کار سرتیری چي رخصت تللی وو بیرته راستانه شول د هغوی نه یو تن د یوسف خیمی ته ورغی او د هغه د میرمن لیك یي ورکړ . یوسف هغه ته د کښیناستلو اشاره وکړه او لیك یی خلاص کړ یی ولوست، بیا یی سرځوړند کړ او په سوچونو کی ډوب شو، لږ څنډ وروسته یی سرپورته کړ او سرتیری ته یی وکتل،

سپاهی ورته وویل : ما خپله میرمن ستا کوزته استولی وه، هغی ستا د میرمنی حالت خراب ښوده، ستا زوی می ولید هغه روغ و، ما می خپلی میرمنی ته ویلی دی هغه به ستا د میرمن خدمت کوی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوسف په شونډو غمجنه موسکا خپره شوه ویې ویل : خدای دی تاته خیر درکړی، او بیا یې له سره یو ځل بیا لیك ولوست.

لږ ځنډ وروسته یوسف په خپله خیمه کې یوازې په ناکراری قدم واهه، له پنځه شپږ ځله لوستلو وروسته یې د لنډ لیك متن یاد شوی ؤ.

: زما آغا! زما خاونده! له ډیر انتظار وروسته دی لیك راغی، کاشکی ماله تا سره یوځای پر بیت المقدس د اسلام بیرغ رپیدل لیدلی وای، زه لږ ناروغه یم، خو ته چورت مه وهه، د یروشیلم د فتحی خبر چی واورم روغه به شم، هو! دا ضرور زما هیله ده چی د بیت المقدس د فتحی زیری تر هر چاوړاندی ته راته واوروی. خپله وعده تر سره کړه، زه شپه او ورځ خدای ج ته دعا کوم، چی پر یروشیلم د اسلام د بیرغ رپولو ویار ستا په نصیب کړی، طاهر ډیر خوښ دی او د محسن میرمن زما ډیر خیال ساتی، ماته هیڅ ډول تکلیف نشته.

یوسف په خیمه کی قدم واهه او دغه الفاظ یی کله په لوړ غږ او کله کرار تکرارول، د هغه د زړه درزا کله ګړندی او کله کراریده، د هغه زړه او دماغ په دوو سره بیلو خیالونو او ارزوګانو کی را ګیر شوی او په کشمکش کی ؤ، د هغه په وړاندی دوی ذمه واری وی، یوه لوری ته ځوانه او ښکلی میرمن چی له واده نه وړاندی دی بلکل یوازی ؤ، او له واده نه وروسته د هغی یوه حیاناکه موسکا ده ته د نړۍ تر ټولو خزانو غوره او قیمتی وه، هغه ناروغه وه، او په لیك کی د تسلی پر الفاظو برسیره د هغی حالت د اندیښنی وړ ؤ، ځکه چی په معمولی ناروغی کی هغی ته د محسن د میرمنی د خدمت ضرورت نه ؤ، هغه باید ځان کورته رسولی وای، دی به د خیال په برېښنا ته ورته ګړندی اس پښه واړوله، بغداد ته به ورسید او خپل کورته به ننوت:

زاهدی! زاهدی! ته ځنګه یی؟ زه راغلم راته وګوره! هغی به ټکان وخوړ ده ته به یی وکتل او په ناکراری به یی ورته وویل : ته! ایا په یروشیلم د اسلام بیرغ ورپیده؟ دا پوښتنه به د خیال اس ته د متروکی په شان شوه، او دی به د بغداد له آرامو کوڅو نه د القدس د جګړی ډګر ته راورسید.

او لاس به یی ومروړل په لوړ غږ به یی ویل : زه به خپله وعده ترسره کوم، زه د یروشیلم، «القدس» د فتحی خبر هغی ته وروړم، بیا به د غشو په باران کی له خندق «کندی» نه تیر شو، د کلا دیوالونه به یی سوری کړل، د صلیب نښانونه به یی ځیری کړل، او د هلال له جنډی سره به د کلا لوړ برج ته وخوت، بیا به یی د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتحی ناره اوچته کړه پر خپل برېښنا ډوله ګړندی اس به سپور شو او بغداد ته به ورسید.

د کور په مخکی به له اس نه پلی شو، او په منده به کورته ننوت ویل به یی : زما ګرانی، زما اروا، زه راغلم، یروشیلم فتحه شو، ما پخپلو لاسو د کلا په ترټولو لوړ برج د اسلام بیرغ ټینګ کړ، او د زاهدی ښکلی او معصومه څیره به له خوښی نه وغوړیده...

بیا دده وروستی پریکړه دا شوه چی : زه به ولاړ نه شم.

احمد بن حسن یی کوټی ته ورننوت او ورته ویی ویل : یوسفه! له بغداده څو تنه سپاهیان راغلی دی. ستا له کوره یی څه پیغام راوړی دی؟

: د میرمنی لیك می راغلی دی، یوسف د موسکی کیدو هڅه وکړه ویی ویل .

: ته اندیښمن یی خیرت خو به وی؟

: هغه لږ ناروغه ده!

احمد بن حسن په ځیر دده څیری ته وکتل او له یوی شیبی چورت وروسته یی وویل : ته یی ورغوښتی یی؟

: نه ته لیك ولوله، دایی وویل او بیا یی د خپلی میرمنی لیك د احمد په لاس کی ورکړ.

احمد د لیك له لوستلونه وروسته وویل : له لیك نه خو د اندیښنی خبره نه ښکاری، بیا هم ته پریشانه یی، زه درته یو زیری اوروم.

یوسف په ناکراری وپوښتل : د څه زیری! ایا په القدس زر حمله کیدونکی ده؟

: هوکی! بل سبا ته به د القدس دیوالونه ور ړنګوو، او انشاء الله ته به د بغداد خلکو ته د القدس د فتحی د زیری اورولو لپاره په یوه هفته کی چمتو شی، زه به هم څو مزله درسره ملګری وم.

یوسف بیا وپوښتل : ستا باور دی چی بله ورځ به حمله کوو؟

احمد ځواب ورکړ : زه همدا اوس د سلطان له دربارنه راغلی یم.

د یوسف زړه درزیدو، بیا یی دوست ته وکتل او د موسکا هڅه یی وکړه ویی ویل : کاشکی دغه حمله نن وای!

احمد له لږ سوچ وروسته بیا وپوښتل : زه د لیك د راوړونکی نوم پوښتلی شم؟

: دغه لیك محسن راوړی دی زما ګاونډی دی.

: په کوم ټولی «رساله» کی دی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: هغه د حملی د پوځ د اتلسم ټولی د سالار مرستیال دی.
ماښام مهال احمد بن حسن یوسف ته وویل : یوسفه! ماله محسن سره ولیدل، د هغه له خبرونه معلومیده چی ستا د میرمنی حالت ښه نه دی. که غواړی چی ولاړ شی زه به له سلطان سره ستا د رخصت خبره وکړم.
یوسف ځواب ورکړ: نه د ناروغی د خدمت او علاج فرصت ښیا هم په لاس راشی، خو د یروشیلم د فتحی فرصت ښایی بیا په لاس رانه شی.

* * * * *

(۷)

اته ورځی وروسته د مسلمانانو پوځ له ځلورو خواو پر القدس حمله وکړه، سلطان صلاح الدین په یوه سپین اس سپور ؤ او د پوځ لارښونه یی کوله، سلطان چی لومړنی سپاهی ولید چی پر دیوال یی کمند ور وغورځاوه یوسف ؤ، له پاسه د دتیرو او غشو باران ؤ او یوسف ډال پر سر نیولی ؤ او د ځان ساتنه یی کوله، د دیوال سرته د ختلو امکان یی ډیر لږ ؤ، سلطان له ځانه سره وویل که دی د دیوال سرته وخوت زه به می خپله توره وربخښم، یوسف د دیوال سرته ورسید او څو نورو ځوانانو هم دده په تقلید کمندونه وغورځول، د یوسف توری څو تنه په مرګ وسپارل، سلطان خپل جنرال ته وویل : « اوس دی زما د آس حقدار هم دی».
څو تنه نور غازیان هم د حصار سرته وختل او له شانه یی پر یوسف د پهره دارانو د یرغل مخه ونیوله، یوسف په خپلو پرله پسی حملو شپږ، اوه سپاهیان وارخطا کړل، صلاح الدین د خوښی او احساساتو له جوشه ویل : ځوانه! زه تا دیرغل کوونکی ډلی اعلی سالار ټاکم، د لږ ځنډ لپاره د سلطان پام بل لوری ته واوښت او چی کله یی دویم ځلی هماغه حصار ته وکتل نو دده پوځیانو پری قبضه کړی وه، خو یوسف هلته نه ؤ، هغه له خپلو نژدی کسانو څخه وپوښتل : یوسف چیرته ولاړ؟
هغوی د دروازی پرسر تر ټولو لوړ برج ته اشاره وکړه ویی ویل : هلته ګوره یوسف ډیر خطرناك ځای جګړه کوی.
سلطان پورته وکتل، د یوسف توره په یوه وخت کی له دری تورو سره جنګیدله، د سلطان دوه سپاهیان یی مرستی ته ور رسیدلی وو، د یوسف د توری په یوه ګوزار د صلیب نښان لاندی راولوید، د سلطان په سترګو کی د خوښی اوښکی راغلی ویی ویل : ته زما زوی یی: زه تا ددی ښار والی ټاکم. خو د یوسف له

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه توره لولیدلی وه، او یوه ځوان هغه ته تکیه ورکړی وه، سلطان هغه وپیژاند هغه احمد بن حسن ؤ.

د سلطان پوځ دننه ننوت او دروازی یی خلاصی کړی دښمن وسله غورځولی وه، سلطان اس وزغلاوه او کلا ته ننه روت له اس نه پلی شو او د څو تنو نورو افسرانو سره په بیړه برج ته وخوت، د یوسف پر بدن ډیر زخمونه وو، احمد له خپل پتك نه اوبه ورځښلی، سلطان په ځمکه ګونډه ووهله او ده ته نژدی کښیناست د هغه زغره یی وویستله زخمونه یی وکتل، او د هغه په نبض یی لاس کیښود، په غمجنه لهجه یی وویل : بچیه ته ما ددی ښار والی ټاکلی یی، ښایی ستا حکومت ډیر لنډ وی، که د ښار د خلکو لپاره څه حکم کوی نو بیړه کوه!

یوسف لومړی سلطان او بیا احمد ته وکتل او بیا یی سترګی د صلیب پر نیم ځورند بیرغ میخ پاتی شوی.

احمد بن حسن وویل : ددی ښار د حاکم هیله ده چی پردی ښار د فتحی بیرغ دده په لاس ټینګ شی، سلطان له دی خبری سره د یوسف په سترګو کی غیر معمولی ځلا ولیده، هغه یی بیا نبض وکوت او یوه سپاهی ته یی د بیرغ د راوړو امر وکړ، یوه سپاهی د صلیب مات نښان وغورځاوه، سلطان صلاح الدین ایوبی او احمد بن حسن یوسف ته تکیه ورکړه او جګ یی کړ، د یوسف په مړ ژواندو لاسونو کی ناڅاپه ځواك پیدا شو، بیرغ یی ټینګ کړ، پر شونډو یی موسکا وغوړیده، هغه موسکا چی یوازی د خدای «ج» په لار کی د شهید کیدونکو پر شونډو غوړیږی، ناڅاپه یی له خولی نه ووتل : زاهدی ! القدس فتحه شو!.

د سلطان په حکم یی یوسف یوی کوټې ته ورساوه، د ځنکدن په وخت کې یې چی احمد بن حسن ته څه وویل هغه دا وو:

احمده ! زما د میرمنی ددعا یوازی یوه برخه قبوله شوه، ما د یروشلیم د فتحی خبر ورونه رسولای شو، خو د تقدیر په یوه راز اوس زه پوهیږم، زاهده په بغداد کی نشته په کوم بل ځای کی زما انتظار کوی، که هغه ژوندی وای زه به خامخا بغداد ته رسیدلی وای، د بیرغ د ټینګولو په وخت کی می داسی احساسوله چی هغه ما وینی، ته بغداد ته ولاړ شه، که هغه تر اوسه ژوندی وی نو د القدس د فتحی زیری تر هر چا رومبی ددی حق دی چی وایی وری. که هغه ژوندی نه وه نو زه می خپل زوی تا ته سپارم! هغه دا وویل او سترګی یی پټی کړی او په کمزوری غږ یی تکرار کړه : زاهدی ! زه راغلم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یروشیلم «بیت المقدس» فتحه شو، د بری بیرغ ما پخپلو لاسونو تینگ کړ، هغه بیا سترگی وغړولی.

سلطان او احمد ته یی وکتل ، او بیا د یوی اوږدی ساه نه وروسته دده د سترگو مخی ته د مرگ پردی وغوړیدی.

سلطان وویل : ته زر تر زره بغدا ته د تلو لپاره چمتو شه، زه د یوسف د میرمن لپاره څه پیسی درکوم، که هغه خدای «ج» مه کړه مړه شوی وه، نو زه د هغوی د بچی پالنه تا ته سپارم.

احمد بن حسن وویل : زه چمتو یم، که ستا اجازه وی نو د بغداد یو سپاهی چی د یوسف دوی گاونډی دی له ځانه سره ملگری کوم.

* * * * *

(۸)

لږ ځنډ وروسته د سلطان د هستوگنځی په مخه کی د دوی اسونه تیار وو، په دی کی یو هغه اس هم ؤ چی لږ وړاندی سلطان صلاح الدین ایوبی پخپله پری سپور ؤ، د رخصت په وخت کی سلطان احمد بن حسن خپلی خیمی ته ور وغوښت او د ځرمنی یوه کڅوره یی ورکړه ورته ویی ویل : په دی کی پنځه زره طلایی سکی دی، په دی کی زر سکی ستا دی، پاتی نوری د یوسف د کونډی دی.

که خدای «ج»، مه کړه هغه ژوندی نه وه نو دغه پیسی د یوسف د زوی په روزنه کی ولگوه، او د هغه د راتلونکی لپاره زه نور مال درکوم، دا واخله!

سلطان په یوه وریښمینه ټوټه کی غوټه احمد ته ونیوه ویی ویل : خلاصه یی کړه ویی گوره!

احمد بن حسن غوټه پرانستله، په هغی کی قیمتی غمی ځلیدل، سلطان وویل : دا جواهر هغه وخت ورکړه چی زلمی شو.

احمد بن حسن وویل : د یوسف د زوی لپاره ستا هر بخشش روا دی خو زه دلته د دولت په موندلو پسی نه یم راغلی خدای «ج» ماته هر څه ډیر راکړی دی.

سلطان وویل : که ستا دی ته اړتیا نشته نو د مدینی د بی وزله ماشومانو لپاره یی یوسه.

د سلطان لهجه او خبری داسی وی چی احمد انکار ونکړای شو.

سلطان بیا ویل : دوه نور شیان چی زه تاته سپارل غواړم هغه یو زما اس دی،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپاهی به تر بغداده دغه اس درسره بوزی. په بغداد کی یی خرڅ کړه او پیسی یی د یوسف کونډی ته ورکړه، زما هیله ده چی د بغداد خلك به زما اس په ښه بیه واخلی دوهم شی زما توره ده، هغه به د یوسف د زوی تر ځوانیدو پوری له تا سره وی.

احمد وویل : محسن له ما سره درومی.

سلطان وویل : ما هغه نه دی هیر کړی، د هغه تر راستنیدو پوری به د غنیمت په مال کی د هغه برخه خوندی وی، بیا هم دده د لاری د خرڅ لپاره یو څه ورکوم.

سلطان محسن دننه ور وغوښت او پنځه سوه طلایی سکی یی ورکړی. بیا یی له دواړو سره خدای «ج» پامانی وکړه ویی ویل : اوس تاسو درځئ! زما هیله ده چی په بغدادکی د القدس د فتحی د زیری لومړی اوریدونکی د یوسف میرمن وی، خدای «ج» مو مل شه!

له څو اونیو مزله وروسته احمد بن حسن چی بغدا ته ورسید ورته معلومه شوه چی د یوسف میرمن د القدس له فتحی نه څلور ورځی دمخه وفات شوی وه او د محسن ښځی د هغی ماشوم کورته بیولی ؤ، احمد بن حسن چی کور ته ورسید د ماشوم د لیدو هیله یی وکړه، او چی محسن یو دوه نیم کلن ښکلی ماشوم راوړ او د هغه په غیږ کی یی واچاوه دده زړه را ډك شو، احمد بن حسن د ماشوم پر سر د مینی لاس راښکود، هلك لاس ور اوږد کړ دده پزه یی ونیوله او ویی ویل : غازی ... پلار ... غازی!

احمد هغه سینی ته ور جوخت کړ، په سترګو کی یی اوښکی راډنډ شوی ویی ویل : بچیه ! پلار دی شهید شو!

پلار ! ... ماشوم په حیر احمد ته وکتل!

: پلار شهید ! احمد یی تندی ښکل کړ ورته ویی ویل ، ماشوم دده په غیږ کی په توپونو شو ویی ویل :

پلار شهید!

تر ماښامه په بغداد کی د صلاح الدین ایوبی د اس غوری کیدی، د بغداد امیرانو هریوه غوښتل چی دغه اس د خپلی طبیلی زینت کړی، په دوی کی ډیر داسی کسان وو چی پر اس د سپریدو پرځای یی د اس سنګارول ښه زده وو.

د خلیفه په باب دا مشهوره وه چی څومره به د یو شی د پیرلو لپاره ناکرار ؤ هومره به یی لاس هم په خپل جیب کلك نیولی ؤ،او بیا به چی کوم سوداګر ته د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه وړاندیز د منلو وړ نه ؤ نو امیرانو به د هغه د پیرلو جرئت نه کاوه، خو خلیفه هغه وخت پری خبر شو چی د چین سفیر دغه اس د لس زره درهمه په ارځښت جواهراتو پیرلی ؤ.

سبا ته احمد بن حسن د یوسف بن ظهیر زوی ورسره واخست او مدینی ته روان شو.

* * * * *

(۹)

د یوسف د کم عمره زوی نوم طاهر احمد ؤ، احمد بن حسن چی کور ته ورسید هغه یی خپلی ښځی ته وسپاره او ورته ویی ویل : سعیدی! دا د یوه مجاهد زوی دی، او زما دریاندی اعتماد دی چی ته به دده غه وړوکی میلمه په خدمت کی د مدینی د انصارو په روایتونو عمل وکړی.

ماسپښین مهال چی کله د احمد بن حسن اوه کلن زوی طلحه له مدرسی نه راغی د مور په غیږ کی یی یو ښکلی ماشوم ولید ویی ویل : موری ! دا څوك دی؟

سعیدی ځواب ورکړ : زویه دا ستا کشر ورور دی.

ماښام مهال د کلی ټولو ماشومانو ته طلحه خپل وړوکی ورور وربښودلی، پنځه کاله وروسته یوه ورځ احمد له سعیدی نه وپوښتل : رښتیا ووایه پر تا طلحه ډیر گران دی که طاهر؟

سعیدی په ځیر دواړو ته وکتل او له لږ سوچ وروسته یی وویل : نه پوهیږم!

د احمد بن حسن په کور کی تر ۱۲ کلنی پوری د طاهر ژوند یو خوږ خوب ؤ، احمد بن حسن د هغه د استعدادونو په روزنه کی هیڅ کمی نه کاوه، د مدینی د علماو او د جنگی فنونو د ماهرینو اتفاقی رایه دا وه چی دی د کوم لوی کار لپاره پیدا شویدی، احمد بن حسن او سعیدی ته دی له خپل زوی طلحه نه کم گران نه ؤ، او طلحه هم د خپل ژوند ډیری شیبی ورسره گډی کړی وی، د اومی هجری پیړی په لومړنیو کلونو کی د هلال او صلیب ترمنځ جگړی له سره پیل شوی. د اروپا عیسوی ځواکونو په فلسطین او شام کی د صلاح الدین ایوبی «رح» له لاسه د پرله پسی ماتو څخه وروسته قسطنطنیه خپل مرکز وټاکه د بازنطینی امپراتوری د غځولو لپاره یی یو ځل بیا هڅی پیل کړی، د مصر پوځونو یو ځل بیا د اسلامی نړی په لوری د عیسوی پوځونو د سیلاب په مخ کی د وروستی کمره رول

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوباوه، خو په بغداد کی عباسی سلطنت یو ځل بیا د غفلت په خوب ویده شوی ؤ، د شام د سوداګرو یوه قافله مدینی ته ورسیده او د هغوی له خولی چی احمد بن حسن د نصرانیانو د نویو حملو خبر واورید نو جهاد ته یی دروانیدو اراده وکړه.

له رخصتیدو نه یوه ورځ وړاندی طلحه وویل :

پلار جانه ! زه هم درسره ځم، احمد بن حسن هغه په غیږ کی ونیو او تندی یی ور ښکل کړ ورته ویی ویل : زه ستا له خولی ددی خبری اوریدو ته ناکراره وم.

تا دی مورته یادونه کړی ده؟

: هو هغی اجازه راکړی ده.

طاهر ته د طلحه بیلتون ګران ؤ، خو هغه ولاړ، لس میاشتی وروسته احمد بن حسن بیرته راستون شو او میرمنی ته یی وویل : سعیدی! ما ډیر دردوونکی خبر راوړی دی.

هغی په سترګو سترګو کی تری پوښتل او تر خوله یی ووتل : طلحه ...!!

: هوکی موږ دواره د یوه هدف په خاطر روان شوو، د هغه شهادت نصیب شو او زه تش لاس بیرته راستون شوم.

سعیده : انا لله و انا لیه راجعون ط او بیا چوپه شوه.

راتلونکی کال ته احمد او سعیدی ته خدای «ج»، بل زوی ورکړ چی امین یی نوم وړباندی کیښود.

څو کاله وروسته چی کله د اسلامی نړۍ د نورو ښارونو په څیر د مدینی خلك هم پر اسلامی نړۍ له لویدیځه د عیسویت د یرغل پرځای له ختیځه د یوه تور توپان د را الوتو نخښی احساسولی احمد بن حسن طاهر ته وویل : بچیه ! اوس تر مدینی زیات بغداد تاته ارتیا لری، ستا بیلتون زه او امین نشو زغملی، خو زه دا احساسوم چی ته زما د بوډاتوب د لکنې پرځای د اسلامی نړۍ یوه ستنه کیدای شی، ته بغداد ته د تلو لپاره چمتو شه،

په مدینی کی له احمد بن حسن نه پرته چاته د طاهر د شتمنی هیڅ معلومات نه وو خو هیڅوك داسی نه وو چی له ده سره یی مینه نه وه، کله چی خلك خبر شول چی طاهر بغداد ته روانیږی نو تولو تر دی پوری ویل چی د عباسی واکمنی ګر ده غوره صدر اعظم نشی موندل کیدای.

بغداد ته د طاهر له استولونه وړاندی احمد بن حسن هغه ته د یوه اعتمادی ملګری د پیدا کولو ضرورت احساس کړ، ددوی د کلی نه نژدی دری میله لری د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زید په نامه یو سړی اوسیده، هغه څو کاله د احمد بن حسن د باغونو ساتونکی ؤ، زید یو ساده او دینداره سړی ؤ، احمد بن حسن طاهر ته وویل : بچیه زه تاته د یوه دینداره او مخلص خدمتگار اړتیا احساسوم، سمدستی ماته تر زید غوره او مناسب څوك تر نظر نه راځی، که یی مناسبه بولی نو هغه درسره ملگری کړه.

طاهر ځواب ورکړ : کله چی زه د اتو کلونو وم نو هغه له ما نه وعده اخستی وه چی زه لوی شم دی به بهر ته راسره بیایم، له همغی وروسته چی کله هغه ما وینی خپله وعده رایادوی.

احمد بن حسن وویل : نو هغه راوغواړه ! زه هغه په څو خبرو پوهول غواړم.

طاهر موسکی شو ځواب یی ورکړ : هغه نن سهار راهیسی په جومات کی ناست دی، هغه ویریږی چی زه به یی پریږدم او ولاړ به شم.

: راویی غواړه!

طاهر لږ ځنډ وروسته یو د منځنی قد ځواکمن سړی راوست ، د هغه عمر د څلویښت کلونو په شاوخوا کی ؤ او په څیزه یی بی دریغه معصومیت او سادگی وه.

احمد بن حسن وویل : زیده! ته چی له طاهر سره تللی نو ماته دی ولی نه ویل؟

زید په سادگی ځواب ورکړ : رښتیا خبره خو دا ده چی د لوی عمر ټول خلك ماکم عقل گنی، زه ویریدم چی ته به هم ما دغسی وگنی او زما پرتلو به خوښ نه وی.

«نو ته چمتو یی؟»

: زه له شلو کالو راهیسی بغداد ته د تگ لپاره چمتو ناست یم، خو کله چی څوك له مدینی نه هلته ځی ماته وایی چی ته د میړو د ځرولو لپاره پیدا شوی یی په بغداد کی به څه وکړی؟

احمد بن حسن ځواب ورکړ : خو زه تاته په پوره داد وایم چی په بغداد کی تاته اړتیا شته.

: گوره له ما سره توکی مه کوه، زه غریب ضرور یم خو په سینه کی زړه لرم. که می له طاهر سره نه لیږی نو صفا راته ووایه، زه پوهیږم چی زه یو بی کاره سړی یم، احمد بن حسن وخندل طاهر ته یی وویل : بچیه ! ده ته څه تکلیف ونه رسوی! او بیا یی زید ته مخ واړاوه ویی ویل : زیده! طاهر به بله ورځ له دی ځایه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

روانیږی. ته تیار شه او ځان رارسوه، زه درسره وعده کوم چی دی به تا ورسره بیایی.

طاهر وویل : دده کلی زما د لاری پر سر دی، زه به دی له همغه ځایه راسره ملګری کړم. د هغه دلته راتګ ته اړتیا نشته.

زید وویل : زما هم دا هیله وه، زموږ د کلی خلك غواړی دی ووینی، ما ورته ویلی دی چی دده پلار ته سلطان صلاح الدین ایوبی خپل اس او توره وربخښلی وو، یوه بله خبره هم ده، هیڅوك هم دا نه منی چی زه بغدا ته روان یم. دوی وایی چی زه به څو ورځی په یوه او بله وګرځم او بیرته به راستون شم. که دی هلته راشی نو زه به خپل کلیوال لږ خړ کړم.

احمد بن حسن وویل : ښه ده ولاړ شه، طاهر به بله ورځ سهار تا ته درورسیږی، اوس تا ته دلته د پهری اړتیا نشته، زما پر وعده باور وکړه.

: ستا وعده ؟ زه رښتیا وایم که ته له ما سره وعده وکړی چی ما به اسمان ته رسوی نو زه به پری باور وکړم، احمد بن حسن زید ته اس او د سفر نور ضروری سامان ورکړل او رخصت یی کړ.

*****

(۱۰)

طاهر چی د احمد بن حسن نه رخصت واخست د زید د کلی مخه یی ونیوه، زید د کلی په مخه کی د ونو سیوری ته دده د ورتګ انتظار کاوه ، د هغه پر شاوخوا ماشومان ورټول وو، یو اس په ونه پوری تړلی و، او زید د جګړی په ټولو ضروری او بی ضرورته شیانو سنبال ؤ، د هغه چاغ بدن په زغره کی ډیر تنګ ؤ، او د وینی د ډب کیدو په وجه یی مخ سور او ښتی ؤ، د هغه لاسونه په نیزه او ډال بند وو. په شایی دوی د غشو کڅوړی تړلی وی، په ملا یی یوه توره او دوه خنجرونه ځړیدل، لینده، کمند «پړی» او خوراکی شیان یی د اس پر زین تړلی وو.

زید چی طاهر ولید جګ شو ویی ویل : انتظار راباندی اوږد شو، خلك دی په انتظار ستړی شول او کورونو ته ولاړل.

طاهر وویل : اوس دی پر اس سپور شه چی ناوخته کیږی، زید پر اس سپور شو یوه هلك ته یی وویل : ابراهیمه ! ستا پلار په ما ترټولو زیاتی ملنډی وهلی، ورشه ورته ووایه چی زه بغداد ته ځم که یی باور نه کیږی را دی شی ودی ګوری. او سلیمانه! ته دی هم باباته ووایه هغه هم نن ویل چی ته احمق یی تا به بغداد ته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوك بیایی! دایی وویل او بیا یی طاهر ته وکتل:
اصلاً دغه خلك هم ملامت نه دی زه څو ځله بغداد ته د تلو په نیت وم خو بیا به پاتی شوم.
طاهر موسکی شو ویی ویل : اوس راځه لږ تودیږی.
کله چی بغداد ته ورسیدی کلیوالو ته ذی لیك راواستوه باور به یی راشی.
طاهر او زید آسونه پونده کړل، له کلی نه چی لږ وراندی تیر شول طاهر زید ته شاته راوکتل ، د هغه مخ تر پخوا زیات سور خوتیدلی ؤ، هغه د اس جلب راکش کړ ویی ویل : زیده! ستا زغره تنگه ده.
زید ځواب ورکړ : زغره تنگه نه ده، زه ډیر چاغ یم.
دا زغره دوه کاله دمخه ما د بغداد د تلو په نیت د دیرش وزو په بدل کی پیرلی وه.
طاهر وویل : دا خو تاته زیات تکلیف نه درکوی؟
زید د ځان د هوسایی هڅه وکړه ویی ویل : نه زما بدن دومره نازك نه دی.
خو دوه دری میله له مزله وروسته یی ورو وویل :
طاهره ! زما په بدن کی میږیان گرځی.
طاهر ځواب ورکړ : دومره زر ستړی شوی، راځه لږ وراندی به دمه جوړه کړو.
زید لږ ځنډ وروسته بیا وویل : طاهره! زما وجود اور اخلی!
طاهر د ونو یوه پراخ بڼ ته اشاره وکړه ویی ویل : راځه هغه د خرما په بڼ کی به ودریږو ، هلته اوبه هم شته غرمه به هملته تیره کړو.
د زید زغم پای ته رسیدلی ؤ، هغه د دریم ځل لپاره بیا اس ودراوه، اوبه چیغه یی وویل: طاهره! ودریږه، زه مرگ ته نژدی یم، او بیایی د طاهر انتظار ونه کړله اس نه پلی شو او په تودو ریگونو پریوت.
طاهر وخندل ویی ویل : تا خو ویل چی بدن دی دومره نازك نه دی، زید غاښونه چیچل او د زغری د ویستلو ناکامه هڅه یی کوله.
ویی ویل : دا خو نه وزی د خدای «ج» په خاطر مرسته وکړه، داسی محسوسوم لکه په زرگونو لړمان می چی چیچی، طاهر له اس نه پلی شو ډیر په زحمت یی له هغه نه زغره وویستله، زید وویل : خدای «ج» دی اجر درکړی. زما تمه نه وه چی وبه وزی نن دری تنو ډیر په زور را اغوستی وه.
طاهر وویل : ښه زغره ده خو پر تا لږ تنگه ده.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زید وویل : لږ تنګه ! ولی داسی نه وایی چی یوه بی عقله فیل د موږك په غار د ننوتلو سزا ګاللی.

طاهر وویل : ښه ده اوس یی راواخله، زه چی بغداد ته ورسیدم تاته به ډیره ښه زغره واخلم، دا به کوم بل چاته ورکړو.

زید په دواړو لاسونو په ریګونو کی غار جوړ کړ ویی ویل : زه دا همدلته ښخوم، زه به داسی وګنم چی دیرش وزی می په ناروغی مړی شوی او نوی زغره زه نه غواړم. زه په دی اوسپنیز کپس کی د ساه ورکولو پرځای پر لوخ تتر غشی ښخیدل ښه ګنم. زید د زغری لپاره قبر وکینده خو د طاهر په وینا یی بیرته په توبره کی واچوله او ورسره روان شو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغـــداد

په تیرو پنځو پیړیو کی د عباسی خلیفه گانو د امن ژوند له بغداد نه د شاعر خوب جوړ کړی ؤ، د دجلی سیند هغه په دوو برخو ویشه، او په دواړو لوریو کی د ویالو او سرکونو جال خپور شوی ؤ، د بغداد ماڼیو او باغونو د تیرو پنځوسوو کلونو د معماری د فن د لوړتیا او کمال داستانونه ویل، د نړۍ ډیرو غوره مالیارانو په دی خاوره د جنت تصور را ژوندی کړی ؤ، د شلو لکو انسانانو دغه کلی په ښکلا، زړه وړونکو منظرو او ښایست کی د نړۍ له غوره ښارونو نه یو ؤ.

خو د بغداد د ښار نه جوړیدو سره یی زوال پیل شو، د اسلام هغه تمدن چی د عربو د دښتی په توندوځو صفا شمالونو کی یی وده کړی وه، اوس په دی عجمی زانگو کی خوب کاوه.

د خلافت په دربار کی د عربو رسوخ چی د مامون الرشید له وخته په کمیدو شو اوس بلکل په نشت حساب ؤ، خو د حکومت له تالارونو نه بهر د بغداد په علمی مرکزونو کی د عربو ارځښت په هیڅ صورت لږ نه ؤ، هغوی په هندسه، ریاضی، تاریخ، جغرافیه، کیمیا، طب، جراحی او طبیعی علومو کی زیات نوم وگاټه، په گرامر، ژبو او ادب یی کتابونه ولیکل، خو د بغداد قانعو او تنبلو اوسیدونکو له دی علومونه د خپلی بیا رغاونی پرځای د ذهنی عیاشی پلمه جوړه کړی وه، د ایران، شام، ترکستان له لری لری ځایونو نه د لطیفه فنونو استادان بغداد ته راتلل او د بغداد امیرانو د هغوی پالنه کوله.

په بغدادکی په سلگونو کتابتونونه له کتابونو ډک پراته وو، د هغو کتابونو د ځیرنی لپاره غوره نقادان وو، خو داسی څوك چی ویی لولی او عمل پری وکړی ډیر لږ وو، پخپله د خلیفه په دربار کی به ځینی وختونه له یوه سهی عالم او پوه نه د یوه توکمار او خندوونکی قدر او عزت ډیر کیده، او د خدای ج او رسول د حکم بیانولو پرځای به یی هغه څوك دشاهانه انعامونو حقدار بلل چی خلیفه او واکمن

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته به یی د ذمه ورایو نه ترسره کولو تأویلونه کول.

د بنار په منځ کی د «خلد» د ماڼۍ په نامه یو شاندار محل ؤ چی عباسی خلیفه گان پکی اوسیدل.

شاوخوا ته د امیرانو او وزیرانو ماڼۍ وی، د لوړی طبقی علماؤ ته هم د هغو محلونو دروازی خلاصی وی، او دا به تر هغه وخته خلاصی وی تر څو به د دوی نظریات د خلیفه له سیاسی مسلك سره په ټکر کی نه وو، د «خلد» له محل نه لری د بنار په یوه څنډه د سیند پر غاړه یوه پراخه بندیخانه وه، او ددی بندی خانی تر ټولو تنگی او توری کوټی د هغو سترو او عزتمندو علماؤ او د پاچاهی د مشرانو لپاره ځانگړی وی چی د فتوی ورکولو په وخت کی یی د عباسی خلیفه گانو خیال نه ساته، او یا به یی دوی د اسلام په محك تلل.

د حکومت په نظر هغه مفتیان د قدر وړ وو چی د گناه کار پرخلاف یی د پریکړی نه وړاندی د هغو د نسب او تبر او د خلافت له مقام سره د اړیکو پوښتنه ضروری بلله، د یوه عام سړی لپاره د قتل سزا قتل وه، خو خلیفه له دی سزا نه جلا ؤ، کله کله به خلیفه د پاچاهی د درناوی وړ امیران په یوه دسترخوان راټول کړل، او د خلیفه نوکرانو به کله کله د لوښو او دسترخوان له ټولولونه وړاندی د ځینو عزتمندو د مړو ځای پرځای کولو دنده ترسره کوله، عباسی خلیفه گان د زوال په وخت کی د خپلو مخالفینو په زهرو وژلو کی کمال ته رسیدلی وو.

دوی داسی زهر هم پیدا کړی وو چی خوړونکی به څو ورځی وروسته پری پوهیده، هر میلمه به په بلنه کی له گډون نه وړاندی خامخا دا سوچ کاوه چی کوم وخت خو به یی خلیفه ناراضه کړی نه وی؟ تر سزا لاندی خلك به د بلنی له احوال سره سم وپوهیدل چی وروستی وخت یی را رسیدلی دی، خو کله کله به څو هوښیار امیران چی سره یو شول نو خلیفه ته به د ځان ژغورل گران شول، د اقتدار په جگړه کی به چی کوم خلیفه ماته وخوړه نو د ترکی او ایرانی امیرانو د لاس آله کیدل.

په وروستیو وختونو کی چی څومره عباسی خلیفه گانو له شعر او شاعری سره مینه درلوده هومره له مذهبی زده کړونه پردی اولری وو. د مذهبی چارو د ترسره کولو لپاره به یی یو بی غرضه او عاجز غوندی عالم ته ذمه واری وسپارله او هغه به یی د «شیخ الاسلام» په لقب وغانځه، سیاسی امور به خلیفه پخپل لاس کی واخستل، د سیاست او مذهب دغه ویش د اسلام لپاره یوه لویه فتنه وه، د شیخ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلام قلم د خلیفه د توری تابع شوی ؤ.

د عزت او ښې تنخواه تمې ډیر عالمان د شیخ الاسلام د لقب گټلو په فکر کې کړي وو او ددې هدف ترلاسه کولو لپاره یې له نورو سره ټکر کاوه او د هغوی نظریات به یې باطل بلل او هر ډول تورونه به یې یو پر بل پوري کول.

په تیرو پیړیو کې د دیني علماؤ په اجتهاد کې د دین د خدمت جذبه د دوی نگیزه وه، هغوی د بغداد په نوم ورکو گوټونو کې ناست وو او اسلام ته یې د قدر وړ خدمتونه ترسره کړل، خو وروسته د کرسیو او لقبونو مینه وال علما را پیدا شول چې یایې د رښتینو علماو له فتوا گانو نه د ځان په گټه کار اخست او یایې د هغو علماؤ مخالفت کاوه د بل مسلك د علماو تائید به یې کاوه او یو بل ته به یې د مناظرې لپاره بلنه ورکوله، دغه مناظرې به د بغداد په عامو ځلور لارو او له گڼې گوڼې ډکو ځایونو کې وې،د بغداد وزگارو او لټو اوسیدونکو د شاعرانو او ټوکمارو تر مجلسونو د دغو علماؤ د مناظرو مجلسونه ډیر بدرگه کول او ډیر یې خوښول. د مناظرو پیل به د یو بل د پوهیدو په نیکو هیلو ؤ، یوه به وینا کوله او بل به په پوره داد اوریده، او بیا به هغه کښیناست د مخالفې ډلې نه به یو پورته شو او ځواب به یې ورکاوه، بیا به د دواړو لوریو ژبې ورو ورو توندې شوې تر دې چې خبره به کنځلو ته ورسیده، یوه لوري به د مخالف لوري اوه پښته حساب کړل او وبه یې ښکنځل، مقابل لوري به ددوی تر شلم پښته وشمیرل او وبه یې ستایل، یوه لوري به په دري ژبو کنځلې تکرار کړې، بل به بیا پښتو ژبو ... او بیا به وروستې پړاو دا ؤ چې دواړو لوریو به د تکبیر له نعرو سره په مقابل لوري حمله کوله او د سترگو په رپ کې به د دوی د مړو او ټپیانو انبارونه جوړ شول، بیا به د پولیسو او پوځ متروکو دغه لوبه ودروله، حکومت دغه مناظرې بندې نه کړې خو دا شرط یې پکې کیښود چې باید هلته څوك وسله وال ولاړ نه شي.

ددې مناظرو په ترځ کې به مشهور علما دربار ته وربلل کیدل او کله کله به یې په دربار کې مناظره کوله خلیفه به معمولاً د هغه عالم په لوري ؤ چې د خلیفه لپاره به یې ترټولو ښه او غوره الفاظ او القاب راټول کړي وو.

که پردې ټولو بدمرغیو د بغداد خلیفه گانو د عربو هغه سپاهیانه شعار چې ترنیمې نړۍزیاته برخه یې د دوی تر قدمونو لاندې کړه نه وای شاته کړې نو ښایې بغداد داسې له تباهي او ویرانې سره نه وای مخ شوی، د ولید بن عبدالملك په زمانه کې چې د عربو پوځ په سند، ترکستان او هسپانیه کې څومره هیوادونه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتحه کړل، له عباسیانو سره د زوال په وخت کی هم له هغوی نه دری چنده زیات پوځ ؤ او هغوی پر اسلامی نړۍ د هری لویی حملی مخنیوی کولای شوای، خو د اموی او عباسی خلیفه گانو ترمنځ توپیر همدا ؤ چی لومړنیو خپل پوځونو د هیواد وروستی بریدته لیږل، خو عباسی خلیفه گان سره له دی چی دوی پخپله د بغداد د محلونو په څلورو دیوالونو کی اوسیدل بیایی هم د ځانونو د ساتنی لپاره دری لکه توری وهونکی ورسره لازمی بلل.

عباسی خلیفه گان یو دبل سره په جگړو او یو د بل د وینو تږی وو، د حسن بن صباح فتنه د دوی د زوال وروستی پړاو شو.

* * * * *

(۲)

طاهر چی بغداد ته ورسید څلور ورځی یی له قاضی فخر الدین سره تیری کړی، په دی موده کی یی د بغداد په کوڅو کی د څو مدرسو او کتابتونونو ځایونه هم معلوم کړل.

د قاضی فخر الدین په کتابتون کی هم ترپنځه زره ټوکو زیات کتابونه موجود وو. پر فقه، تاریخ او منطق ده پخپله هم څو کتابونه لیکلی وو، دغه کتابونه د قاضی فخر الدین لپاره د بنی نفقی برابریدو وسیله وه، طاهر د خپل پلار د پخوانی ملگری محسن پوښتنه وکړه، ده ته بیا څرگنده شوه چی د هغوی کورنی مصر ته تللی او هلته میشته شوی دی.

د فخر الدین په کور کی د طاهر او زید د اسونو لپاره ځای نه ؤ، هغه دا اسونه د خپل یوه گاونډی سره ولیږل، طاهر چی څنگه راغی ځانته یی د یوه ځانگړی کور د ضرورت په اړه ورته وویل خو هغه تر څلورو ورځو ځنډاوه.

په پنځمه ورځ یی خپلو شاگرد انو ته د طاهر لپاره د یوه کرایی کور د موندلو وویل، یوه یهودی دلال هغه ته دوه کورونه ورو ښودل او ورته ویی ویل چی که یی اخلی نو ارزانه بی یی ورته واخلم.

د بغداد ځینو امیرانو د هندوستان، خوارزم، مصر او اندلس د امیرانو نوکری نیولی وی او د هغوی ښکلی محلونه په ارزانه بیه خرڅیدل، طاهر او زید چی څومره مانۍ ولیدی په هغو کی یوه هم داسی نه ؤ چی زید یی دی په پیرلو کی ناکراره شوی نه وی، خو طاهر د قاضی فخر الدین مشوره ضروری بلله، او کله یی چی ماښام مشوره ورسره کوله هغه وویل : د تشو کورونو بیه ډیره رالویدلی ده،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا خپله راتلونکی له بغداد سره ترلی، دلته د لوړی طبقی خلك په کرایه اوسیدونکو ته زیات ارځښت نه ورکوی، خلك ستا د علم او کمال له لیدونه وړاندی ستا کور وینی، که ستا سره د کور د اخستلو لپاره پیسی وی نو خامخا کور واخله، خو د کور د بیی نه پرته باید له تاسره د دری، څلورو کلونو د لګښت پیسی هم وی، د صلاح الدین ایوبی «رح» توره به تا د بغداد لویو امیرانو ته ور وپیژنی، خو دغه خلك له مفلس سړی سره تر ډیره دوستی نه کوی، په بغداد کی چی کوم منصب شخصی استعداد او وړتیا نشی اخستلای هغه سوغاتونه اخستلای شی طاهر له خپل جیبه کڅوړه راوایستله او جواهر یی په مخکی ورته توبی کړل ویی ویل : ماته ددی سهی بیه نه ده معلومه، ته دا د یوه کور او څو کلونو لګښت لپاره بس یولی که نه ؟

قاضی یوه شیبه جواهرو ته حیران وکتل بیا یی وویل : که دا غمی بدل نه وی نو ته د «خلد» له مانی نه پرته د بغداد هره مانی پیرلی شی، خو علم او پوهه او مال او دولت هیڅکله هم نه سره را غونډیږی. تا دا له کومه کړل؟

طاهر ځواب ورکړ : دا هم سلطان صلاح الدین ایوبی راکړی دی، قاضی فخر الدین څو غمی په ورغوی کی واخستل او په ځیر ځیر یی له لیدو وروسته وویل : ته د بغداد له ډیرو شتمنو کسانو څخه یو یی، تاته به د پرمختګ یوه دروازه هم بنده نه وی، خو ګوره واوره له تانه پرته خو به ددی غمیو په باب څوك خبر نه وی؟

: یوازی احمد کاکا خبر دی.

: او زید؟

: هغه ته هم ما څه نه دی ویلی خو که ورته ووایم هم هغه اعتمادی سړی دی چاته به ونه وایی.

فخر الدین په بیړه جګ شو د کوټی دروازه یی بنده کړه او بیرته راغی پر خپل ځای کښیناست ویی ویل : بچیه! ته باید دا غمی پټ وساتی.

طاهر حیران شو ویی پوښتل : ایا په بغداد کی غله هم شته؟

قاضی ځواب ورکړ : په بغدا کی د غلو لاسونه غوځیږی خو تاته له داسی عصری ډاکوګانو نه خطر دی چی د هغوی لاسونه بنکل کیږی.

: ستا مطلب؟

: زه د کوم خاص سړی نوم اخستل نه غواړم، د دربار د امیرانو په ډله کی څو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنه داسی دی چی ددی غمیو د ترلاسه کولو په هوس کی د هیڅ اخلاقی بندیزونو پروا نه کوی، او تر څو ته دلته بلدیږی له داسی خلکو نه باید هوښیار وی.

: ایا هغوی به یی په زور له مانه اخلی؟.

قاضی ځواب ورکړ : هغوی دومره احمقان نه دی، ایا دوی پردی نه پوهیږی چی د زور خبره ډیره زر رسوا کیږی.

: ایا خلیفه له داسی خلکو نه څه پوښتنه نه کوی؟

: که خلیفه له داسی خلکو نه پوښتنه وکړه نو داسی قیمتی غمی به بیا دربار ته څوك وروړی؟ لو بیا دا هم ضروری نه ده چی د هر سړی فریاد دی د خلیفه تر غوږو وروورسیږی، اولس خو هغه یوازی د اختر په ورځ لیدای شی، هغه هم له لری، په بغداد کی ستا هیڅ ملاتړ او رسوخ نشته، امیران ستا پرخلاف ډیری دسیسی جوړولی شی، مثلاً وایی د خورازم شاه جاسوس یی، او یی له محاکمی به دی خلیفه د وژلو فرمان صادر کړی.

: ایا په داسی حالاتو کی به د سلطان صلاح الدین ایوبی رح توره زما بی گناهی ثابته نکړای شی؟

: د هغی په اړه هم ویلای شی چی د مصر حکومت ته د بغداد دپاچاهی د تختی اړولو لپاره را استولی یی، طاهر له لږ سوچ وروسته وویل : زما له مال او دولت سره مینه نشته زه بغداد ته د یوه لوی هدف په خاطر راغلی یم، زه د خلافت دربار ته ځان رسول غواړم او د خلیفه د یو نیك نیتی مشاور په حیث د دوی بهرنی پالیسی بدلول غواړم، اسلامی نړی له هر لوری د خطرناکو توپانونو سره مخ ده، په تیرو صلیبی جګړو کی د بغداد بی طرفی او بی پروایی د اروپا صلیبیانو ته ډیر جرئت ورکړ، سلطان صلاح الدین ایوبی دوی ته عبرتناکی ماتی ورکړی له فلسطین او شام نه یی وایستل ، خو د هلال او صلیب په هغو پریکنده جګړو کی د بغداد بی پروایی ډیره مایوسوونکی وه، پر ماتی برسیره د اروپا خلکو ته دا ثابته شوه چی خلیفه له بغداد پرته د اسلامی نړی د نورو برخو په اړه بی پروا دی او هغه دیر مهم محاذ ته هم له خو رضاکارانو پرته هیڅوك هم نشی استولی، ځکه خو هغوی له سره سنبال شوی دی او د مصر د لاندی کولو نیت لری، دغه هیواد د نصرانیانو د سیلاب په وړاندی وروستی دیوال دی امکان لری چی دغه هیواد ددی سیلاب مخه واړوی، خو په شمال ختیځ کی د چنگیز خان په نامه یو نوی توپان را الوتی دی که دغه توپان د خوارزم د پاچاهی له حدود ونه اخوا ونه درول شو نو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Pashto Library

یوه ورځ به بغداد هم د خځلو او خاشاکو په شان ورسره واخلی، د بغداد په چونی کی ډیر لوی پوځ پروت دی، خو بغداد د پوځ د سردارانو د سازشونو مرکز شوی او دا ځکه چی د دوی ټولو په مخکی کوم شریك دښمن او رقیب او کوم لوړ او سپیځلی هدف نشته، د دوی ژوند د هغو ماڼو گانو ژوند نه دی چی له کوره د نویو هیوادونو او نویو لارو د موندلو په اراده وزی او له خپلو ملگرو سره د کینی او کرکی پرځای هغوی خپل مټ او بازو گنی او ساتنه یی کوی، خطرناك توپانونه او ویروونکی گردابونه د دوی د یو والی او اتفاق اړیکی نوری هم مزبوتوی، خو د بغداد خلك د هغو وړوکو کبانو نیوونکو په څیر دی چی د وړوکی ډنډ د کبانو پر سر یو له بل سره جگړی کوی، او داسی څوك نشته چی ورته ووایی دا دنیا د ډیر پراخه سمندر په شان ده، چی څنډې یی نه ښکاری، او که دوی د یوی څپی په څیر سره راپورته نشی نو د سمندر د توپانونو څپی به پری برلاسی شی، زه دوی ته دا ویل خپل فرض بولم، ددی فرض احساس زه بغداد ته راوستی یم، له کوره د راوتلو نه لږ وړاندی ماته معلومه نه وه چی زه د دومره لوی دولت خاوند یم چی ستونزی پری اسانه کړم، د سلطان ایوبی د وینو او خولو هرڅاڅکی د اسلام د سر لوړی لپاره وقف ؤ، زه غواړم چی د هغه د رابخښلی شتمنی په واسطه د اسلام خدمت ترسره کړم، ځکه خو له ځانه سره ددی مال د سنبالولو دومره شوقی نه یم څومره یی چی د اسلام په لاره کی د لگولو هیله من یم.

که زه دا حس کړم چی د کوم امیر نظر پری لگیدلی نو زه به دغه ټول د بغداد په بی وزلو خلکو وویشم خو د کوم زرپالونکی امیر خزانو ته به یی پری نږدم، کوم هدفونه می چی درته وویل دی ته د رسیدو لپاره د خلافت دربار ته زما رسیدل ضروری دی، په تیرو څلورو ورځو کی چی ما په بغداد کی تیری کړی زه دی نتیجی ته رسیدلی یم چی خلك اوس هم په یوه سهی هدف راټولیدای شی، یوازی د امیرانو رغول ضروری دی، ددی کور دیوالونه او غولی سهی دی یوازی په چت کی سوری شوی دی او بام ته د رسیدو لپاره ستا مرسته ضروری بولم.

قاضی فخر الدین وویل : خدای دی ستا نیکی ارادی ترسره کړی، زه پوهیږم چی په دی حال کی تاته لومړنی ضرورت د یوی ښکلی بنگلی دی، ستا په طبیله کی باید غوره اسونه وی، که تا د بغداد پر میدانونو په نیزه بازی او اس څغلولو کی نوم وگاټه ، نو ډیر زر به د امیرانو تر نظره راشی، له هغه وروسته د یو دوو غمیو سوغات به تا د خلافت دربار ته ورسوی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته به ته د خپل علم جوهر وښیی، او که خدای ج ته د بغداد د ښی راتلونکی پریکړه منظوره وه نو د خلیفه اعتمادي به شي، خو سمدستی خپلی ارادی چاته مه ښیه، خوارزم شاه خلیفه ترټولو بد دښمن ګنی، او ددی دښمن پره پر هغوی هم لویږی.

طاهر وویل : زه پوهیږم هغه چی پر بغداد حمله وکړه دایی ستر حماقت ؤ خو که خلیفه د خوارزم د پاچاهی د ماتولو په خاطر د چنګیز خان ملاتړ وکړ نو دا به نه جبرانیدونکی غلطی وی.

قاضی فخر الدین یو غمی اوچت کړ ویی ویل :زه په غمیو نه پوهیږم، خو زما باور دی چی یوازی همدغه یو غمی به په بغداد کی تا د یوی ډیری ښی مانی خاوند کړی، یو ارمنی سوداګر زه ډیر ښه پیژنم، راځه چی هغه ته ورشو، نور غمی پورته کړه له ځان سره یی وساته، هغه سوداګر اعتمادی سړی دی خو هغه ته دا مه وایه چی له تاسره داسی نور غمی هم شته.

د مازدیګر له لمانځه نه وروسته طاهر او قاضی فخر الدین ارمنی سوداګر ته ورغلل، هغه غمی واخست له یوی شیبی لیدو وروسته یی وویل : دا غمی دی له کومه کړی دی؟ د طاهر پرځای قاضی ځواب ورکړ: دا د یوه ډیر لوی سړی سوغات دی.

سودا ګر وویل : زه ښایی ددی ټوله بیه اوس درنګړای شم خو که ستاسو خوښه وی نیمایی بیه به یی اوس او نیمایی به یی سبا ته درکړم.

قاضی وویل : څومره کیږی بیه یی؟

سوداګر غمی دوه دری ځلی په غور وکوت بیایی وویل : زه ددی پنځوس زره دیناره بیه درکولای شم.

قاضی په حیرانی وویل : پنځوس زره! سوداګر د هغه د حیرانی نه سرچپه تعبیر وکړ او غمی یی بیا وکوت ویی ویل : ګوره ته زما دوست یی، تر شپیته زره پوری درکوم، له دی زیات قیمت یی په بغداد کی څوك نه درکوی.

قاضی د بغداد د مشهور یهودی زرګر نه د زیاتی بیی ورکولو تمه هم درلوده خو ده دغه غمی داسی ځای پلورل نه غوښتل چی هلته د خلافت د دربار جاسوسان وی، ددی یوه غمی بیه یی چی واوریده پردی وپوهیده چی طاهر دده له اټکل نه څو چنده زیات شتمن دی. له یوی شیبی سوچ وروسته هغه وویل : ته یی لږ په غور وګوره ددی غمی بیه تر اویا زره دیناره باید لږ نه وی سوداګر له لږ چنو وهلو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته په ٦٤ زره او پنځه سوه دیناره بیه راضی شو او پردی فیصله وشوه.

* * * * *

(۳)

د شپی مهال چی کله قاضی فخر الدین له طاهر او خو نورو دوستانو سره په دوډی کښیناستل نو زید یی ونه لید، فخر الدین له خپل خادم نه د هغه په باب پوښتنه وکړه، هغه ورته وویل چی د مامونیه په چوك کی یوه لویه مناظره ده او زید د ماښام له لمانځه نه سمدستی وروسته دوډی وخوړه او هلته ولاړ، د ماسختن، له لمانځه وروسته طاهر په خپله کوټه کی کیناست او د شمی رڼا ته یی کتاب لوست، څومره چی شپه تیریدله د زید په باب د هغه اندیښنه زیاتیدله، کله کله به جگ شو له دروازی نه به یی بهر ته وکتل او بیا به بیرته په کتاب لوستلو بوخت شو، د یوی شمی د خلاصیدو نه وروسته یی بل کړه او له کرسی نه جگ شو په بستره پریوت، خو ځلی یی په زړه کی وروگرځیدل چی د مامونیه چوك ته ورشی او زید وگوری، خو د زرگونو تنو په منځ کی به یی د زید موندل ناممکن ویلل او بیرته به له خپل تصمیم نه واوښت.

نژدی نیمه شپه چا دروازه وټکوله، بیا طاهر په بل کونج کی د قاضی غږ واورید چی یوه نوکرته یی ویل جگ شه دروازه خلاصه کړه ښایی زید راغلی وی. او خادم ځواب ورکړ چی ته یی پخپله ولی نه خلاصوی؟

یوه شیبه وروسته طاهر د دروازی خلاصول او د قاضی د خدمتگار کړس کړس خندا واوریده، هغه وویل : حمیده جگ شه! لږ د زید مخ ته وگوره! شکر باسه چی سترگی دی روغی پاتی دی، طاهر زر په لټ واوښت او مخ یی په څادر کې پټ کړ یوی سترگی ته یی یو سوری پریښود او د دروازی لوری ته یی وکتل، زید له ځانه سره په کنځلو کوټی ته ورننوت د هغه کمیس شلیدلی ؤ، ښی سترگه او ښاړخویی پړسیدلی وو، او له کینې سترگی نه لاندی یی د یوه مزبوط سوك گوزار توره نخښه وه، زید لږ ځنډ پر خپله بستره له کیناستلو وروسته جگ شو او په دیوال راځریدلی هنداری ته ودرید، د خپل مخ له لیدو وروسته یی وویل : آشنا! اوس دی زه هم ډیر په گرانه پیژندلی شم، ښه د سیل دپاره تللی وی! دایی وویل او خپل پړسیدلی ښاړ خویی وموښلو بیرته راغی پر بستره کیناست.

طاهر خپله خندا راقابو کړه ویی ویل : زیده راغلی؟

زید تکان وخوړ او هغه ته یی وروکتل، او داسی گومان یی کاوه چی تر اوسه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی څادر پرمخ دی او دی یی نه دی لیدلی، په بیره جگ شو شمه یی مره کړه، او پر خپله بستره وغځیده ویی ویل : هو راغلم.

: هلته دی ډیر ځنډ وکړ، څه دی پکی زده کړل؟

زید په غمجنه لهجه ځواب ورکړ : کنځلی!

: ستا غږ ډیر غمجن دی خیر خو دی؟

: زید په یوه مایوسه خندا وویل : زه بلکل روغ یم.

طاهر وویل : ستا له غږ نه داسی ښکاری چی په پزه کی دی څه ستونزه ده.

زید له بستری نه جگ شو ویی ویل : له پزی نه می سترگه زیاته په تکلیف ده.

طاهر په کړس کړس وخندل.

زید له لږ سوچ وروسته وویل : پر یوه مسلمان بی سببه لاس پورته کول خو گناه ده که نه!

طاهر ځواب ورکړ : په هر سړی بی سببه لاس اوچتول گناه ده.

خو که څوك بی سببه په غاړه کی درولویږی نو بیا ؟

: نو بیا به دسترگی په بدل کی سترگه او د غاښ په بدل کی د غاښ په قانون عمل کیږی، خو بخښنه او عفوه ډیره غوره ده،

ما زیاته حوصله وکړه، خو پر پزه چی انسان گوزار وخوری بیایی په طبیعت کی آرامی نه پاتی کیږی، ما هغه ته نور سوکونه وروبخښل خو د پزی او سترگی په اړه می بی پروایی ونکړای شوه ما ټول عمر غشی ویشتل او توره وهل زده کړی وو، خو دلته چی راغلم پوه شوم چی په بغداد کی د اوسیدو لپاره سوك وهل او غیږی نیول زده کول هم ضروری دی.

طاهر وویل : داسی ښکاری چی تا د مناظری په وروستی لوبه کی بشپړه برخه واخستله او راغلی!

: ماته معلومه نه وه چی ددی پای به دغسی وی، خو باور وکړه د لاس اچولو په وخت زه له گنی گونی نه بلکل گوښه او لری ولاړ وم، که څه هم زما د هغه چاغ او غوښن او د بد غږ خاوند پرځای خواخوږی له هغه نری او ډنگر ملا سره وه، بیا هم د فساد پروخت زه لری او ځانگړی ودریدم، خو کله چی دوه د لویو لویو ژیرو خاوندانو یو د بل ژیری نیولی وی او کنځلی یی یو بل ته کولی ماته را نژدی شول زما صبر ونه شو د دواړو منځ ته ورغلم، په ډیر زحمت می دواړه یو له بل نه بیل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل، خو دوی بیا هم همغسی یو بل ته کنځلی کولی ما د دواړو د پخلا کولو هڅه وکړه، په دی کی دری نور زلمیان راغلل او هغوی له دی دوو بوډاګانو نه پریوه ورکیوتل، زما په منځګړیتوب خو هغه وتښتید او په نهر کی یی ځان واچاوه، خو هغه دری زلمیان پرما راوګرځیدل، ما ورته چیغی کړی چی زه یو مساپر یم، خو چا زما خبره وانه وریده او ما داسی احساس کړه چی بی دریغه وډبول شوم. هغه بل بوډا چی دده په ګومان ما د هغه رقیب ته د تیښتی موکه برابره کړه زما ګریوان وشلاوه، ماتر څو پر سترګه اوپزه ګوزار نه ؤ خوړلی پر دوی می وار نه کاوه، بیا زما څوسوکونه تش ولاړل، بیا هم زما په څپیړه یو تن په ځمکه کښیناست، بل می په سوك وواهه ولویده، دریم چی زما سوکونه خطرناك وګنل راسره غیږ په غیږ شو، هغه زه دری ځلی په ځمکه وویشتم، څلورم ځل دواړو یو بل تیل وهل د خوږ غاړی ته راغلو، هغه زما، خوږ ته دغورځولو په هڅو کی پخپله هم راسره ولید له نیکه مرغه اوبه لږی وی که نه زه به پکی ډوب شوی وم، په خوږکی می هغه دوه دری سوکه وواهه او بالاخره یی ماته ومنله، اوس دی خدای وکړی چی زما سوکونه دده پر پزه او سترګه لګیدلی وی.

: طاهره ! زما په ګومان دلته لامبو زده کول هم ضروری دی، ایا ستا لامبو زده ده؟

طاهر ځواب ورکړ : ډیره لږ، خو زما ارداه ده چی زه هر سهار په سیند کی ولامبم، د یوه سپاهی لپاره ضروری ده چی ښه لامبوزن وی.

: زه به یی هم زده کړم.

: له لږ چوپتیا وروسته زید وویل : طاهره! ته خوبه له مانه خفه نه یی!

: پر څه خبره؟

: زه له پوښتنی پرته مناظری ته تللی وم.

: که دا تجربه درته ګټوره شی نو زما د خفګان سبب نشته.

: ګټوره ! ... ... زه وعده کوم چی بیا به په ټول عمر کی د مناظری لپاره ولاړ نه شم، خو له تانه یوه پوښتنه کوم.

: څه پوښتنه؟

: هغه دا چی نن ددی مناظری څلویښتمه شپه وه، څلویښت ورځی هری ډلی د مخالف لوری د دلایلو په ردولو او د خبرو په کمزوری کولو کی خپل زور وازمویه، خو بیا یی هم یو بل قانع نکړای شو ددی سبب څه دی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر ځواب ورکړ : داسی خلك به زر کاله هم یو بل قانع نکړای شی.
: مگر ولی؟
طاهر ځواب ورکړ : ددی لپاره چی دوی یو د بل د پوهولو او یو د بل د خبری اوریدو له نیکو هیلو سره نه ځی، د دوی هدف د خپلی وینا او ژبی د زور ښودل دی.
د اسلام هغه امامان چی د دوی په نامه دغه جگړی کیږی هغوی یو پر بل داسی د کفر فتوی گانی نه ورکولی، د هغوی هدف دا و چی په اسلام کی د اجتهاد دروازی خلاصی کړی او د هر وخت او ځای لپاره یی د ژوندی غورځنگ په بڼه جوړ کړی، او دغه خلك د هغوی نومونه اخلی خو په اسلام کی د نفاق او تیت پرك کیدو زړی شیندی.
: نو د دوی چاره څه وړ کیدای شی؟
: د دوی علاج او چاره دا ده چی د امن خوښوونکو خلکو لپاره دکړو وړو عملی ډگر پیدا شی که زموږ په مخکی د څه کولو میدان ؤ نو دغه علما چی اوس د گډودی او اختلاف پارولو په هڅو کی دی، بیا به د مسلمانانو د لیکو د سنبالولو او ځواکمن کولو په لارو کی ستومانه وی، تاریخ گواه دی چی کله د فتحو په شوق مسلمانان له کورونو وتلی دی نو دوی د اعتقاداتو په باب هیڅکله اختلاف نه دی کړی، پر کفر د اسلام د بری هیلی تل دوی سره یو او متحد ساتلی دی. یوه زمانه داسی وه چی د مسلمانانو پوځ په یوه وخت کی په سند، اندلس او ترکستان کی جنگیده، خو موږ نه دی اوریدلی چی هغو مسلمانانو به کله مناظری ته اړتیا احساس کړی وی، او نن چی موږ د اسلامی نړۍ پر افق د توپانونو علامی وینو زموږ علماؤ له شاو خوانه سترگی پټی کړی دی او په خپل کور کی یی درزونه اچولی، د کوم اولس چی توره په تیکی ننوزی نو قلم یی هم کړه لاره غوره کوی.
زید وویل : په بازار کی توده آوازه وه چی د اروپا نصرانی پاچا پر مصر د یوی کلکی حملی تیاری کوی، او امکان لری چنگیز خان هم پر خوارزم یرغل راوړی. که خلیفه د هغوی پرخلاف د جهاد اعلان وکړ نو زه به تر ټولو ړومبی هغو دوو علماؤ ته ورشم ورته وبه وایم چی زه دادی کفن اغوندم او د جگړی ډگر ته ځم، تاسو چی په مامونیه چوك کی له اسلام سره کومه مینه او خلوص ښکارولو راځی اوس یی یوه ورځ د جگړی په ډگر هم وښیی، تاسی هم له ماسره د یوی زغری

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Pashto Library

وعده کړی وه.

: زما خپله وعده په یاد ده، خو تا د زغری له اغوښتلو نه کرکه کوله.

: هغه مهال می بدن خوږیده، نن ما د زغرور پوځ څو تنه ولیدل نوی زغره پر سړی ډیره ښه ښکاری.

: زه به سبا ته نوی زغره درکړم.

: خول هم!

: خول به هم درکړم.

: ته به لامبو هم ماته را زده کوی؟

: هغه به هم دروښیم،

: زید لږ څنډ وروسته بیا وویل : طاهره! ماتاته یوه خبره ونه کړه.

: کومه خبره ؟ طاهر په اړخ واوښت ویی ویل.

: کله چی زه له خورنه راووتم په لاره کی می هغه بوډا چی زما گریوان یی شلولی ؤ ولید، ما بی له دی چی سوچ وکړم پر مخ پر څپړ وواهه.

: ډیر بد دی کړی دی، که دی کله ولید بخښنه تری وغواړه.

: د بخښنی د منونکو نه خو دی هم نه دی، خو زه پری پښیمانه یم.

: ښه ده اوس ویلاه شه.

*****

(٤)

دری میاشتی وروسته طاهر د بغداد د امیرانو په منځ کی د ښه شهرت او عزت خاوند شوی ؤ، ددجلی د سیند په غاړه یی یوه ښکلی مانی اخستی وه، له زید پرته یی څلور نور خدمتگاران او دری خدمتگاری درلودی، په طبیله کی یی د وزلوبی او نیزه وهلو لپاره اسونه وو، کله چی د قاضی فخر الدین له میلمستون نه خپلی مانی ته ولاړ تر تولو ړومبی یی د علماؤ پام ور واړاوه، په لومړی ورځ ده ته یو پر بل پسی د علماو پنځه ډلی ورغلی او د هری ډلی د علماو دا هیله وه چی د دوی په ډله کی ورشامل شی، طاهر تولو ته همدغه یو ځواب ورکړ چی: که تاسو ما اسلام ته وربولی نو زه داد درکوم چی مسلمان یم، او اسلام په سهی معنی پیژنم، زما په مخکی هغه مسألی مه بیانوی چی له تیرو پنځو پیړیو راسی تاسو پری پوه نشوی، ځینی علماو غوښتل دی بحث ته ورکښیکاړی، خو د طاهر څو خبرو دوی پر دی باوری کړل چی له دی ځوان سره یوازی سره او سپین نه بلکی د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم خزانه هم شته.

له دی وروسته ورو ورو د علماؤ پام ور واوښت، په اس ځغلولو کی کمال هم د یوه عرب ځوان میراث ګڼل کیږی، په مدینه کی احمد بن حسن د طاهر د روزنی او پوځی پالنی لپاره غوره استادان ګومارلی وو، ځکه خو په ۱٦ کلنی کی د مدینی ټولو ځوانانو په نیزه وهلو او توره چلولو کی د ده پر کمال اعتراف کاوه، خو چی کله طاهر بغداد ته راغی نو ورته معلومه شوه چی دلته وزلوبی ته زیات ارځښت ورکول کیږی.

د شاهی مانۍ په مخه کی یو لوی میدان ؤ، چی پوځی رسم گذشت، د اسونو ځغلول، نیزه بازی او وزلوبه به پکی ترسره کیده، ددغه میدان یوه لوری ته د صدر اعظم او دولت د نورو لویو لویو امیرانو محلونه کتار وو، د ښار مخور او امیران به د لویو امیرانو په دی مانیو کی په برندوکی ناست وو او د «پولو» او اس ځغلولو لوبو ننداری به یی کولی، ښځو ته به په لوړو پوړونو کی ترکړکیو لاندی ځانګړی ځایونه جوړ شوی وو.

په دی ډګر د لوبو انتظام د یوه ځانګړی سړی ذمه واری وه، طاهر له دې سړی سره تر پیژندلو وړاندی له دغو لوبو سره د بلدیدو هڅه ضروری وبلله، د وزلوبی لپاره په ښار کی څو نور میدانونه هم وو، طاهر په یوه کی د دی لوبی زده کول پیل کړل او په څو اونیو کی په ښار کی ددی لوبی د مینه والو په منځ کی د یوه داسی ځوان آوازه شوه چی پلار یی په میرانه کی له صلاح الدین ایوبی رح نه توره په بخشش کی اخستی وه، د اولس غږ د امیرانو غوږونو ته ورسید، امیرانو لوی وزیر خبر کړ، او لوی وزیر کوتوال راوغوښت تری ویی پوښتل : موږ تر اوسه له دی ځوان سره ولی نه پیژنو؟

تر دی چی یو سهار طاهر په سیند کی لامبو وهله زید په منډه ورغی او په ځنډه ورته ودرید چیغی یی کړی : په بیړه راووزه د ښار کوتوال درسره لیدل غواړی!

طاهر راووت جامی یی واغوستی ویی پوښتل : ستا یقین دی چی هغه کوتوال دی؟

: هغه پخپله ویل چی کوتوال یم، له هغه سره شپږ تنه وسله وال سپاهیان دی، هغه ما په میلمستون کی کښینولی او راغلی یم، خدای دی وکړی چی هغه په نیک نیت راغلی وی، طاهر وویل : د چا په نیت بیځایه شك کول ښه نه دی.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٥)

کله چی کورته ستون شو طاهر ته معلومه شوه چی کوتوال د لوی وزیر د ملاقات د بلنی احوال راوړی دی.

طاهر ورته وویل : زه به اوس چمتو شم او ځو به، بیا بلی کوټی ته ننوت، لږ ځنډ وروسته یی یوه گران بیه چپنه اغوستی وه او له کوټوال سره ملگری شو.

د بغداد له صدر اعظم افتخار الدین سره د طاهر لومړنی لیدل ډیر لنډ وو، افتخار الدین له هغه نه ځو پوښتنی وکړی چی: ته بغداد ته کله راغلی یی، د څه لپاره او له کومه ځایه راغلی یی؟

طاهر د هغه د پوښتنو په ځواب کی وویل : زماد راتلو ځو ورځی دپاسه دری میاشتی کیږی، له مدینی نه راغلی یم او د اسلام د خدمت په خاطر راغلی یم.

لوي وزیر په بی پروایی وویل : د ډیر نیك هدف لپاره راغلی یی، خو دغه هدف ته د عباسی خلافت په خدمت کی ترلاسه کول غواړی که د کوم پټ ټولگی د غړی په توگه؟! ما اوریدلی دی چی د سلطان صلاح الدین ایوبی رح د توری په سبب خلك ستا ډیر درناوی کوی.

: دا د هغه غازی میره د توری درناوی کیدای شی، زه تر اوسه ځان د څهٔ درناوی وړ نه بولم، پاتی شوه د عباسی دولت د خدمت خبره نو عرض کوم چی که زما په زړه کی دا جذبه نه وای نو خپل راتلونکی به می پر بغداد نه تاړه، زه د عباسی دولت سهی خدمت د اسلام خدمت

: له سهی خدمت نه ستا مطلب څه دی؟

طاهر ناڅاپه احساس کړه چی له دی نړی لیدونکی او تجربه کار سړی سره باید په خبرو کی زیات پام وکړی، له لږ سوچ وروسته یی ځواب ورکړ : د بهرنیو گواښونو له احساس سره د بغداد دفاعی ځواك مزبوتول د عباسی دولت سهی خدمت گنم.

افتخار الدین وویل : آیا ستا په نظر د محمد خوارزم شاه له بیرته ستنیدو سره بهرنی گواښونه لری شوی نه دی؟

: خو د چنگیز خان خطر ورځ په ورځ زیاتیږی.

افتخار الدین په داد منه لهجه ځواب ورکړ : زموږ لپاره نه بلکی خوارزم ته.

: آیا تاسو به د مغلو توپان ته خوارزم یوازی پریږدی؟

: دا په حالاتو پوری اړه لری، تر اوسه پوری خوارزم شاه له موږ نه بخښنه نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده غوښتی، نه یی مرسته غوښتی ده او نه زموږ پر دی باور دی چی چنګیز خان به د خو سوداګرو د بدل لپاره پر خوارزم حمله وکړی، ځکه هغه سوداګر هم زیاتره د بخارا مسلمانان وو.

: مګر ما اوریدلی دی چی د عباسی دولت له خوارزم سره بیرته اړیکی عادی شوی او د هغوی سفیر هم دلته را رسیدلی دی؟

افتخار الدین زر تری وپوښتل : تا د خوارزم له سفیر سره لیدلی دی؟

طاهر یو ځل بیا احساس کړه چی نه تدبیر نه یی کار نه دی اخستی ځواب یی ورکړ : نه، زما له هغه سره څه کار دی؟

افتخار الدین وویل : ستا د شتمنی چی ما کوم داستانونه اوریدلی دی، که هغه سهی وی نو ته باید په بغداد کی ډیر پام وکړی، زموږ حکومت د کړنلاری په اړه له بهر نه هری مشوری ته د شك په نظر ګوری او امیر زاده ګان په دی اړه غیر مسوولانه ګام اوچتوی.

طاهر ځواب ورکړ : تاسو ډاډه اوسی له ما سره چی څه دی هغه به د عباسی حکومت په خدمت کی لګوم، که اجازه وی زه یو سوغات ستا په حضور کی وړاندی کوم.

افتخار الدین په بیړه وپوښتل : د صلاح الدین ایوبی توره؟

: نه : توره ښایی ستا په وسله تون کی یو اضافی شی وی.

طاهر وویل او بیا یی له جیبه د طلا یو دبلی راوویست سریی بیرته کړ او لوی وزیر ته یی ورکړ.

افتخار الدین له دبلی نه یو ځلیدونکی غمی راوویست په ځیر ځیر یی ورته وکتل ویی ویل : ماته د سوغاتونو د ترلاسه کولو په هوس دلته نه یی راغوښتی، دادی له ځان سره وساته.

طاهر وویل : که تا سو زه د لیدو لپاره نه وای راغوښتی هم دا غمی ما ستاسو لپاره ساتلی ؤ او یوه ورځ به می درته وړاندی کاوه، تاسو دغه وړوکی سوغات ومنی، لوی وزیر د غمی دبلی پر میز کښیښود او لاسونه یی وپړکول یو څوك کوتی ته ورننوت، څو ګامه وړاندی راغی په ملا خم شو او بیا د حکم په انتظار شو.

صدر اعظم ورته وویل : دی زموږ طبیلی ته درسره بوزه او چی کوم اس یی خوښ شو هغه ورته زین کړه او ورته ویی سپاره، بیا یی طاهر ته لاس ورکړ ورته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویی ویل :سبا ماښام ته زما میلمه یی، او زه به پریکړه کوم چی عباسی دولت له تانه کوم خدمت واخلی؟

طاهر له لوی وزیر سره خدای پامانی وکړه تری روانیده چی یو زلمی ورننوت، لوی وزیر وویل : طاهره! دا زما زوی قاسم دی.

طاهر له هغه سره تاوده ستړی مشی وکړل، قاسم د شل دوه ویشت کلونو پنډ تازه زلمی ؤ، د هغه په څیره کی د نورو امیرانو د زامنو په څیر د آرامی، تنبلی او بی حسی علامی وی، له سترګونه یی دا احساسیدله چی په خپل لوړ نسب د حماقت ترحده پوری ویاړی، په شونډو یی موسکا وه، خوله دغه موسکا نه د نرمی او سادګی پرځای وحشت او چالاکی اوریده، د قاسم په لاس کی یوه نری توره وه چی د توری وهلو په زده کړه کی کارول کیږی، هغه خول پر سر کړی او زغره یی اغوستی وه.

قاسم وویل : زه د توری وهلو زده کړی ته روان وم چی دلته ستا له راتګه خبر شوم، زه ستا تر لیدو د سلطان صلاح الدین ایوبی د توری لیدو زیات لیوال وم.

صدر اعظم زر تر زره د موضوع د بدلولو اړتیا احساس کړه ویی ویل : قاسمه ! دی به زموږ له طبیلی نه یو اس غوره کوی، دا مشهوره ده چی یو عرب د اس په پیژندلو کی اشتباه نه کوی ته ورسره ولاړ شه وګوره دی کوم اس خوښوی.

خو قاسم د اس د غوره کولو مسئله مهمه ونه بلله بیایی طاهر ته وکتل ویی ویل : که یی ته پلوری زه د صلاح الدین ایوبی ږح توره پیرم! پلار جان به ددی توری دروند قیمت ورکړی، ته له جامونه یو عالم ښکاریږی ته به یی څه کړی؟

صدر اعظم خجالت شو او طاهر په خپلو پریشانیو د قابو کیدو هڅه وکړه ویی ویل : د داسی شی خرڅول ددی توهین او سپکاوی دی زه به یی له څه بیی او قیمت پرته در وبخښم، خو په یوه شرط.

: په کوم شرط؟

: هغه دا چی ته ځان تر ما ددی امانت ښه حقدار ثابت کړی، قاسم هیله من شو ویی ویل که ته یو عالم یی او زه یو سپاهی په توره تر تاز زما حق زیات دی. که نه نو راځه ویی ازمویه!

: ډیر ښه که تا په توره وهلو کی زه مات کړم نو دا توره ستا شوه.

په توره وهلو «شمشیربازی» کی قاسم د حماقت تر حده پر ځان ډاډه ؤ، د هغه دا غرور بی ځایه نه ؤ، هغه د لری لری استاذانو نه دغه فن زده کړی ؤ، دده ژوند

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه دوه شیان وو، «پولو» او «توره وهل».

په پولو کی څو نور ځوانان هم دده سیالان وو، خو په توره وهلو کی تول دده پر کمال قانع وو، ځکه خو چی کله طاهر ده ته د سیالی بلنه ورکړه نو قاسم په کړس کړس وخندل او صدر اعظم طاهر ته په حیرانی وکتل ویی ویل : دا لویه به ډیره په زړه پوری وی، خو زه غواړم چی نور خلك هم له دی ننداری نه خوند واخلی، ښایی د مسلمانانو خلیفه ته هم دغه مقابله په زړه پوری وی، مگر نن نه سبا ته به غوره وی، تاسو سبا سهار ته راشی، د غرمی او ماښام دواړو وختونو ډوډی به له موږسره وی، قاسمه! ته اوس ده ته اسونه وروښیه.

*****

(٦)

له لوی وزیر سره د دوهم ځلی خدای پامانی نه وروسته طاهر له قاسم سره له محل نه راووت، په پراخ انگړ کی د مرمر ډبرو سرك دواړو خواوو ته درنو اوبو ډنډونه او شرشری وی، د ډنډونو یوی او بلی خواته شنه چمنونه وو، څو گزه وړاندی ددغه چمن او ډنډونو نه اخوا یو ښکلی بن ژ او د ډنډونو اوبه په دوو ویالو کی بهیدلی، له دی ویالونه هر لوری ته په بن کی لښتی غځیدلی وو او باغ پری اوبیده.

هغه میدان چی د پولو او آس ځغلولو لویه پکی ترسره کیده د محل د همدی برخی نه لاندی ژ چی طاهر ورننوتلی ژ.

په دوهمه دروازه بن پای ته رسیده او له هغه نه وړاندی د لوی وزیر د خدمتگارانو کورونه په یوه لویه څلور دیوالی کی جوړ شوی وو د همدغو کورونو سره یوه لویه طبیله هم وه چی دوه نیم سوه اسونه پکی وو، او دا تول د لوی وزیر وو، طاهر په طبیله کی دری ځله چکر وواهه، ځنی اسونه یی سرسری او ځنی یی په ځیر ځیر وکتل، بالاخره یی د یوه آس شا وتپوله ویی ویل : زما دا خوښ دی.

قاسم وویل : ډیر ښه، زه ستا ذوق ستایم، خو دا کله کله په دوو پښو دریږی ددی دوه میاشتی کیږی چی طبیلی ته راغلی دی، دومره یاغی دی چی زه هم ونه توانیدم چی ویی روزم.

یوه حبشی خدمتگار پر اس زین کیښود او له طبیلی نه یی انگړ ته راویوست، قاسم د اس جلب ونیو او طاهر ته یی ورکړ ورته ویی ویل : سبانی وعده دی هیره نه شی! طاهر د خدای پامانی لپاره لاس ور اوږد کړ ویی ویل : ته ډاډه اوسه زه به

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

توره له ځانه سره راوړم.

قاسم یو خادم ته اشاره وکړه راویی غوښت ورته ویی ویل : دا آس دده کره بوزه.

خادم د اس د جلب نیولو لپاره راوړاندی شو خو د طبیلی د دروازی نه بهر یی د اسونو د پښو غږ واورید او د سترگو په رپ کی دوه اسونه راننوتل، طاهر د اسونو سپروته وکتل، هك پك پاتی شو.

دا دواړه ځوانی نجونی وی، دواړو د سپینو وریښمو تنگی جامی او پر غمیو انځوری شوی سپینی خولی پر سر کړی وی، د سترگو او تندی نه پرته یی نور مخ په تور نری نقاب کی پټ ؤ، اسونه ډیر بدسیلیدل، دوی له اسونو پلی شوی، خادم د طاهر د اس جلب پریښود د هغوی اسونه یی ونیول د سترگو په رپ کی بل خدمتگار راغی او د طاهر د اس جلب یی واخست، نجونو طاهر ته په سوالیه نظر وکتل او وړاندی تیری شوی او قاسم هم له طاهر سره خدای پامانی وکړه او په هغوی پسی ورغی.

کله چی طاهر له خادم سره د طبیلی له انگړ نه راووت د محل د برندی له مخی سره تیریده دواړه نجونی په زینه کی ولاړی وی او طاهر ته یی کتل او قاسم طاهر ته اشاره کوله او څه یی هغوی ته ویل.

د وروستی دروازی نه له راوتلو وروسته د طاهر په مخکی یو پراخ سرك ؤ، د هغه یو لاس ته دجلی سیند او بل ته د بغداد د امیرانو د کورونو کتار ؤ، نژدی پنځه سوه گامه وړاندی پر سیند پل ښکاریده.

د هغو نجونو نومونه سکینه او صفیه ؤ، سکینه د قاسم خور وه، او صفیه د هغه د مرحوم تره لور.

له طبیلی نه دوتلو نه وروسته سکینی صفیی ته وویل : صفیی! تا خو دا ځوان ولید پر څیره یی څومره سادگی وه، ته یی چی ولیدی وارخطا غوندی شو.

: ما خو هغه ته ورونه کتل، ستا په لیدو به وارخطا شوی وی.

: صفیی ! هغه د بغداد امیرانو سره ډیر توپیر درلود، موږ یی چی ولیدو زر یی سترگی ښکته کړی.

صفیی ځواب ورکړ : زه د قاسم د ټولو دوستانو په باب یو ډول نظر لرم.

: مگر ما هغه د قاسم سره کله نه دی لیدلی.

صفیی وویل : هو هغه له څیری نه د علم خاوند ښکاریده.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاسم له داسی خلکو سره ناسته ولاړه نه لری.

کله چی دوی پر زینو ختلی قاسم پری غږ کړ او دواړه یی ودرولی، هغه چی ورنژدی شو ویی ویل : صفیی! یو ځناور گوری!

صفیی ځواب ورکړ : تا چی د ورځی یو ځل وینم نو د کوم ځناور د لیدو هیله به می په زړه کی کله پیدا شی؟

قاسم په موسکا کی د خپلی غوسی د پټولو هڅه وکړه ویی ویل : زه یوازی ستا تر نظره ځناوریم، خو زه اوس څوك درښیم چی تر سبا پوری یی د بغداد ټول خلك ځناور وبولی.

سکینی تا هم ولید ! هغه ځوان چی په طبیله کی زما ترڅنگ ولاړ ؤ، د هغه پلار د میرانی په انعام کی د سلطان صلاح الدین ایوبی توره ترلاسه کړی وه، نن هغه ماته بلنه راکړه چی که می په توره وهلو کی تری لوبه وگټله هغه توره به زما وی.

په دی مهال طاهر د برنډی له مخی سره تیریده، قاسم هغه ته په لاس اشاره وکړه ویی ویل : ددی سارایانو خوی هم ډیر عجیب دی، که یی په ژوند کی توره په لاس کی نه وی اړولی هم ځان به د توری وهلو د فن استاذ بولی، سبا ته به ډیره عجیبه ننداره وی، د پلار جان هیله ده چی دغه ننداره باید د مسلمانانو د خلیفه په مخکی وی.

صفیی وویل : که له هغه سره د سلطان صلاح الدین ایوبی توره وی او دی رښتیا هم سارایی وی نو زه ویریږم چی دده پر ځای ته د خلکو د خندانه شی، راځه سکینی! سبا ته به دالوبه هم وگورو! زما ویره ده چی دی د صلاح الدین ایوبی توره ترلاسه کړی پښه به یی په ځمکه نه لگیږی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طاهر نوی دوستان او دښمنان

په همدی شپه له لمانځه نه لږ وروسته طاهر په خپله د مجلس کوته کی ناست ؤ یو کتاب یی لوست چی د کور په مخکی یی د څلورو اسونو یوه ګاډی ودریده، وروسته یی یوه خدمتګار خبر راوړ چی یوه پوځی منصبدار د لښکر د مشر پیغام راوړی دی، طاهر کتاب وتاړه ویی ویل هغه دننه راوله.

خادم ووت او لږ څند وروسته یو د لوړ قد مزبوتو متو خاوند چی له رعبه ډکه څیره یی وه راغی، د هغه عمر د دیرشو کلونو په شاوخوا کی ښکاریده، له څیری نه یی خلوص، ذهانت او زړورتیا له لری ښکاریده، طاهر ورجګ شو لاس یی ورکړ ستړی مشی یی ورته وویل او بیا یی هغه له ځان سره نژدی پر کرسی کښیناوه.

نوی راغلی ځوان وویل : زما نوم عبدالعزیز دی، زه دی په غیاب کی پیژنم، اوس می د لښکر د مشر پیغام راوړی دی، هغه غواړی له تا سره ووینی خو ما غوښتل شخصاً هم له تا سره ووینم، ددی لپاره فرصت ته ضرورت دی، سمدستی زه په همدی کفایت کوم چی درته ووایم ته ما خپل دوست وبوله، او زه تاته د دوستی لپاره لاس په دی خاطر نه در اوږدوم چی ته ډیر شتمن یی، او یا له تاسره هغه توره ده چی پلار ته دی صلاح الدین ایوبی «رح» وربخښلی ده، بلکی ددی په خاطر چی ستا په زړه کی د خپل زړور پلار د نښی د حقدار ثابتولو جذبه او هیله ده، تا قاسم ته د مقابلی بلنه ورکړی ده.

طاهر ځواب ورکړ : هوکی! ماته معلومه نه وه چی په بغداد کی به دغه توره دومره ارځښت پیدا کړی، زما په خیال ددی سهی حق دا نه دی چی د یوه امیر د زوی د وسله تون ګاڼه شی، ځکه ما هغه ته د مقابلی بلنه ورکړه.

عبدالعزیز وویل : تر کومه چی د توری چلولو خبره ده تا قاسم د یوه امیر زوی ګڼلی نو دا دی اشتباه کړی ده، زه پخپله تر اوسه د هغه په استعداد اعتراف ته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړنه یم، خو د خلد د مانۍ په شاوخوا کی د امیرانو زامن د هغه په کمال اعتراف کوی، ځکه خو ته لږ پام کوه دا به درته غوره وی، که ته لویه بایلی ښایی تا ته د توری بایلل دومره مهم نه وی، خو د بغداد په پوځ کی به یو ډیر غلط منصب زیات شی، څو ورځی وړاندی چی کله د علاوالدین خوارزم شاه پوځونه بغداد لوری ته رانژدی کیدل زموږ پوځونه یی د مخی نیولو لپاره وړاندی ورغلل، د صدر اعظم په هڅه یی د هغه زوی د شلو ډلگیو د ښی لاس پوځ قوماندان وټاکه، خو په ټوله لاره دا حالت ؤ چی که به د هغه په خیمه د شپی لخوا شل تنو پهره کوله د ورځی به ده څلویښت تنه پهره دار غوښتل.

د هر سالار سره به یی گستاخی کوله ویل به یی چی زه د عباسی دولت د صدر اعظم زوی یم، موږ ټولو احساس کړه چی په بغداد کی دغه زلمی په پخو تورو څومره د لویی شوق پوره کاوه هومره د جگړی په میدان کی د اصلی تورو له مقابلی نه ویریږی.

ځکه یی په څلورم منزل پرسر درد راغی، او په پنځم پراو یی رخصت واخست او کور ته راستون شو، دده نیکمرغی وه چی د خوارزم پوځونه له نیمی لاری بیرته وگرځیدل او ده د خلیفه په وړاندی د غذر موکه وموندهه، اوس د پوځ د مشر سره دا اندیښنه ده چی د سلطان صلاح الدین ایوبی توره دی د خلیفه په نظر د کوم مهم منصب حقدار او وړ ثابت نه کړی، زه هم دا اندیښنه لرم، خو د لښکر د مشر په څیر پریشانه نه یم، زه پوهیږم چی د بغداد دپرمختگ ورځ گرځیدلی ده، او د لسگونو نا اهله مهمو منصبدرانو په منځ کی د یو نیم بل زیاتیدل دومره مهم نه دی، زه بغداد ته له ډیرو هیلو او امیدونو سره راغلی وم خو ...!

تر دی ځایه یی وویل او بیا عبدالعزیز چوپ شو او په څیره یی مایوسی خپره شوه.

: خو څه ... ؟ طاهر وپوښتل.

عبدالعزیز وویل : زه نا امیده شوی یم، ما نور دلته اوسیدل نه غوښتل ، او که ته هم د اسلام د خدمت په هیله دلته راغلی وی نو ته به هم ډیر پاتی نه شی.

اوس مهال په مصر کی د هلال او صلیب جگړه بیا توده شوی ده، زه غواړم هلته ولاړ شم، هلته ماته اړتیا ده، هلته د اسلام هر مجاهد ته اړتیا ده، زما څو تنه نور دوستان هم مصر ته تلو ته چمتو دی، زه تاته هم بلنه درکوم، او که ته هلته نه ځی نو لږ تر لږه موږ ته یو پیژند لیك راکړه، په مصر کی به خلك پیژنی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه پیژند لیك ددی لپاره نه غواړم چی خلك ارحُبنت راکړی بلکی ددی لپاره یی غواړم چی د بغداد هر سړی ته هلته د شك په سترګه ګوری، تردی چی که زه د لښکر د مشر لیك یوسم هم پر موږ به اعتماد ونه کړی او جاسوس به مو ګنی.

طاهر وویل : پر نصرانیانو د ملك عادل د پرله پسی بریو خبر به دی.اوریدلی وی، زما په ګومان د مغلو فتنه د اسلام لپاره تر هغو څو چنده زیاته او خطرناکه ده.

عبدالعزیز مایوسه شو ویی ویل : ما هم دا لږ خطرناکه نه بلله، خو افسوس! په خوارزم کی چی کوم سړی زموږ له وروستی مورچل نه دفاع کوی هغه کاشکی دومره احمق نه وای، هغه یوازی پر خپل ځواك د غلط اټکل له لامله له ټولی نړی سره مقابلی ته چمتو دی، هغه یوازی د بغداد خلك نه بلکی ټول بهرنی د خلیفه جاسوسان بولی، د چنګیز خان ځواك ته یی د زور ازمویلو بلنه ورکړی، خو د داسی ویروونکی توپان سره یی د مقابلی په خاطر د اسلامی نړی د مرستی اړتیا احساس نه کړه، د خلیفه ناصر هم دا باور دی چی د چنګیز خان څخه د ژغورنی نه وروسته به هغه بیا پر بغداد حمله کوی، ځکه خو ... خو اوس ددی خبرو وخت لا نه دی راغلی، بیا به ګورو، اوس راځه، د لښکرو سالار به دی انتظار کوی.

طاهر وویل : ته ولی چوپ شوی پر ما اعتبار وکړه.

عبدالعزیز په ځیر ځیر طاهر ته وکتل ویی ویل : زه یوازی یو سپاهی یم او سپاهی په سیاسی معاملو کی د مداخلی حق نه لری.

: ودریږه! طاهر دا وویل او زر جګ شو له بلی کوټی نه یی د صلاح الدین ایوبی توره راوړه او د عبدالعزیز په مخکی یی په موټی ښی لاس کیښود ویی ویل : زما پلار د وینی وروستی څاڅکی تویی کړل او دغه توره یی په انعام کی وګټله زه پر دی لاس ږدم او په هر نیك هدف کی له تاسره د وفاداری وعده کوم، ددی په بدل کی زه له تانه کومه وعده نه اخلم، ستا پر ځیره چی زما لومړی ځل سترګی ولګیدی وپوهیدم چی په بغداد کی ته خدای «ج» ماته د ملګرتیا لپاره را استولی یی.

عبدالعزیز د هغه په لاس لاس ورکیښود او د طاهر په ځیره یی سترګی وګنډلی ویی ویل : ښایی زه هم د چا په لټه کی وم، په بغداد کی ډیر خلك د چا په لټه کی دی، آیا تقدیر د بغداد په آرام ژوند کی د ځپو او غورځنګونو پیدا کولو لپاره ته غوره کړی یی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی ډنډولاړی اوبه د هوا توندی څپی ته انتظار کوی، دی ویده مجلس ته د اسرافیل شپیلی پوکلو اړتیا ده، که هغه ته وی نو زه له تاسره د ژوند تر وروستی سلگی د وفا وعده کوم، ما تیره شپه یو خوب ولید او اوس یی لکه چی تعبیر وینم، زه له ډیرو خلکو سره په یوه کښتی کی سپور وم، په کښتی کی یو سوری ؤ چی ورو ورو اوبه تری ننوتلی او موږ پری باوری وو چی ډوبیږی به، موږ له ژوند څخه مایوس شوی وو، ناڅاپه له اوبو نه یو کمر راښکاره شو، کمر جگ شو او لوی شو یاغی څپی به ورسره جنگیدلی او بیرته به ماتی شوی کله کله به یی د لږ شیبی لپاره کمر په غیږ کی پټ کړ، په موږ کی یوه ځوان د کښتی جلب ونیو ویی ویل : دا کمر زموږ ورستی تکیه ده، خو موږ داسی احساسوله چی دغه کمر تر ډیره ددی څپو تاب نشی راوړای، ځینو ماڼوگانو دده مخالفت وکړ او د هغه نه یی د بیړی جلب واخست، هغه مایوسه شو په اوبو کی یی ورټوپ کړل، او په لامبو کمره ته ورغی وروخوت، ما او څو ملگرو می هم هغسی وکړل، خو نور مسافر په کښتی نښتی وو، موږ په کمره پاتی شوو او کښتی د اوبو څپو د یوه خس په څیر په ډیکو ډیکو لری یووړه، عجیبه دا وه چی ځینی خلك له دی کمره نه ښکته شول او کښتی ته ورغلل، زما سترگی وغړیدلی او د کښتی پای می ونه لید چی څه شوه؟

طاهر له لږ سوچ وروسته وویل : ایا ته د خوارزم هیواد د مغلو د سیلاب په مخکی وروستی کمر نه گنی؟

عبدالعزیز ځواب ورکړ : هغه زموږ د دفاع وروستی مورچل کیدای شوای خو په اوسنیو حالاتو کی دا نشم ویلای چی د علاوالدین محمد شاه په مشری به د خوارزم پوځونه د مغلو، د سیلاب په وړاندی وروستی کمر ثابت شی.

هغه یو ځان غوښتونکی، مغرور او خیال پالونکی سړی دی، کله چی هغه پر بغداد حمله وکړه، د بغداد پر اوسیدونکو د مایوسی وریځی راخوری وی، او دا اندیښنه وه چی دده د بری د امکان په تصور به د خلیفه هغه پوځونه او منصبداران چی ترکان دی له هغوی سره یوځای شی، خو په لاره کی واوره واوریده، ده دا الهی عذاب وگاڼه او بیرته ستون شو، زما اندیښنه ده چی له چنگیز خان نه د لومړنی ماتی نه وروسته دا ونه وایی چی نور زموږ د بخت ستوری لویدلی دی، او دغه کمر به که یو ځل ډوب شو بیابه راښکاره نه شی.

طاهر وویل : نو ایا په دی صورت کی د بغداد په خلکو کی دا احساس

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

راویښول ضروری نه دی چی ددی وروستی مورچل د ماتیدو په صورت کی به د مغلو سیلاب پر بغداد ور اوړی او موږ ته به رانژدی کیږی؟ آیا د شریکی دفاع په خاطر د خلیفه او خوارزم شاه ترمنځ د اختلافونو د لری کولو هڅی د یوه باتدبیره او هوښیار سړی ذمه واری نه ده؟

زما یقین دی چی که د خوارزم د هیواد او عباسی خلافت ترمنځ اتحاد وشی د نړی تر وروستی کونجه پر چنگیز خان پسی تلای شو، زه د همدی هدف په خاطر بغداد ته راغلی یم او د همدغه هدف په خاطر ما د امیرانو او خلیفه دربار ته د رسیدو لپاره ډیرو شرموونکو لارو غوره کولو ته مجبور وی، زه دوی له خوبه راویښول غواړم، او که خدای مه کړه زه بریالی نه شوم نو دوهم پړاو به می مصر او یا خوارزم وی.

عبدالعزیز وویل : نو په خوب کی د کښتی نه د کمره په لوری د لاری ښوونکی بل څوك نه ؤ ته وی، زه له تاسره ملگری یم زما څو تنه دوستان به هم له تاسره ملگری وی، که ته په بل څه مصروف نه وی نو دوی به سبا شپی ته راولم.

طاهر وویل : سبا شپی ته زه د صدر اعظم میلمه یم بله شپه یی دلته راوله.

عبدالعزیز وویل : که سبا شپی ته ته د لوی وزیر سره میلمه یی نو بل ماښام به دی د لښکر مشر میلمه کوی بیا به د نورو امیرانو نوبت وی او بیا ښایی خلیفه هم تا د مهربانی د نظر وړ وبولی، خو رښتیا ووایه تا په لوی وزیر څه جادو کړی دی؟ هغه د کوم عادی سوغات پروا نه لری.

د طاهر په دوه زړیتوب عبدالعزیز وویل : ما دا پوښتنه له تانه ځکه وکړه چی خبر دی کړم، د لښکر مشر به نیغ درنه ونه پوښتی خو په پوښتنو کی به دا راز درڅخه معلوموی، خو ته دده د ځنډولو هڅه کوه او ترټولو غوره سوغات دی خلیفه ته وساته!

طاهر وویل : ما لوی وزیر ته یو غمی ورکړ، که مناسبه بولی نو د لښکر مشر ته به هم یو غمی ورکړم.

عبدالعزیز وویل : ښه وو چی له مانه دی مشوره وغوښتنه د لښکر مشر د سوغاتونو په سبب د منصبونو ترلاسه کولو څخه بده منی، هغه د سوغاتونو پرورکوونکو تل بد گومانه وی، اوس راځه هغه به ډیراندیښمن وی.

طاهر او عبدالعزیز یو بل ته لاسونه سره ورکړل او له محل نه راووتل په گاډی کی سپاره شول، په لاره کی عبدالعزیز وویل : ستا د میلمستیاو لړی ښایی څو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځې اوږده شي، ځکه خو که مناسبه بولی نو زه به می له ملګرو سره بله ورځ سهار راشم، بله ورځ جمعه ده او موږ رخصت یو، له لمانځه نه وروسته به موږ پر اسونو یا په کښتی کی په چکر ووزو.

لږ وړاندی چی ولاړل طاهر وپوښتل : تا دا راته ونه ویل چی د لښکر مشر ماته د ملاقات شرف ولی راوباخښه؟

عبدالعزیز وموسکل ویی ویل : کوم نوی راغلی سړی چی له لوی وزیر سره ګوری د لښکر مشر لیدل ورسره ضرور بولی، او له تاسره دلیدلو لپاره د هغه د ناکراری یو سبب دادی چی تا قاسم ته د مقابلی بلنه ورکړی ده، هغه دا احساسوی چی د قاسم نوی شهرت به په پوځ کی د هغه د یوه لوړ منصب سبب شی، ځکه غالباً هغه تاته وایی چی بچیه! که په توره وهلو نه پوهیږی نو د اسونو بندوبست زه درته کوم ته همدا نن شپه له بغداده ووزه، په کومه سیاسی موضوع له هغه سره مه ګډیږه، هغه هر سیاست پوه د بغداد لپاره خطرناك ګنی، د هغه په وړاندی ځان یو ساده سپاهی وښیه ته به د هغه د پاملرنی او خواخوږی وړ وګرځی، که د علاوالدین محمد شاه یادونه راغله نو دامه وایه چی هغه د واوری اوریدل بد شګون وباله او بیرته ستون شو، هغه یوازی پر دی اوریدو خوښیږی چی په خوارزم شاه د ده ویره او هیبت خپور ؤ. که له دی وروسته دی جګ شو د هنداری مخی ته ودرید خپل بریتونه یی تاو کړل نو ته خامخا دا ورته ووایه چی د خوارزم ګیدړ د بغداد د زمری مخی ته د راتلو جرئت کله کولی شی؟

د لښکر د مشر د کور په مخه کی ګاډی ودریده، طاهر او عبدالعزیز دواړه پلی شول، یوه پهره دار دواړه پاسنی پوړ ته بوتلل، د ملاقات د کوټی په مخه کی یو وسله وال ساتونکی دریدلی ؤ، هغه له دواړو سره ستړی مشی وکړل عبدالعزیز ته یی وویل : ته ډیر ناوخته شوی، ته همدلته ودریږه زه به دی دننه ورسوم.

* * * * *

(۲)

ساتونکی د طاهر دننه له پریښودونه وروسته راغی له عبدالعزیز سره په خبرو اترو بوخت شو، لږ ځنډ وروسته یو حبشی غلام بهر ته راووت عبدالعزیز ته یی وویل : سالار دی دننه غواړی، عبدالعزیز کوټی ته ورننوت د لښکر سالار ورته وویل:

عبدالعزیزه ! دی یی کورته ورسوه او سبا ته دی دلته له راوستلو نه دمخه ښه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وازمویه، قاسم ما نن ولید چی له خپل یونانی استاذ سره یی تمرین کاوه، تاته معلوم دی دغه یونانی څوك دی؟

عبدالعزیز ځواب ورکړ : د هغه په باب زه زیات معلومات نلرم مگر اوریدلی می دی چی هغه تیره اونی د خپل پاچا له طرفه خلیفه او صدر اعظم ته سوغاتونه راوړی وو، او ددی دعوه کوی چی په صلیبی جگړو کی یی د مسلمانانو پرخلاف د زړورتیا ښودلو په سبب د فرانسی له پاچانه انعامونه اخستی دی، قاسم د ښی تنخواه په بدل کی هغه استاد نیولی دی.

د لښکرو بوډا مشر پۀ غوسه شونډی وچیچلی ویی ویل : اوس به هغه له بیرته ستنیدو وروسته وایی چی د بغداد د امیرانو زامن د توری چلولو د فن زده کولو لپاره د لویدیځ عیسوی استادانو ته اړ دی، ایا په تاسو کی داسی څوك نشته چی هغه ته وروښیی چی مسلمان په توره چلولو کی د چا ښوونی ته اړتیا نه لری؛ دغه د کمتری احساس به موږ ډوب کړی.

عبدالعزیز وویل : په دی اړه زموږ احساس له تا سره توپیر نه لری، خو کاشکی هغه سړی یوازی یونانی وای، هغه د صدر اعظم د زوی استاد هم دی، یو عام پوځی هغه ته د مقابلی بلنه کله ور کولی شی؟ که له هغه سره د مقابلی لپاره د یوه امیر زوی ته ضرورت نه وای نو تر اوسه به د هغه بدگومانی لری شوی وه، که طاهر دوی د یوه امیر زوی نه گنلی هم دده سره د صلاح الدین ایوبی توره کافی ده چی د قاسم په زړه کی د رقابت جذبه پیدا کړی.

د لښکر مشر وویل : مگر دا لوبه به د خلیفه مخکی کیږی، د قاسم له استاد سره د فرانسی د پاچا ستاینلیك دی، که یی شاگرد لوبه وگټله او د صلاح الدین ایوبی توره یی ترلاسه کړه نو څوك ویلای شی چی څو کاله وروسته به د بغداد د پوځونو قیادت د څه ور خلکو په لاس کی وی؟

عبدالعزیز وویل : زه د طاهر په باب داده یم، که د شاگردنه وروسته په څه ډول استاد هم میدان ته راووت نو امکان لری دغه لوبه نوره هم په زړه پوری شی.

:«له شاگرد نه وروسته استاد!» ځوانه ته په سوچ او لری فکر کولو کی زموږ د بهرنیو چارو له وزیر نه په هیڅ صورت کم نه یی، له نن نه وروسته دی نوم د خپلو ذهینو سالارانو په لست کی لیکم.

له استاد نه وروسته شاگرد!

عبدالعزیز د خپلی موسکا د پټولو هڅه وکړه ویی ویل : صیب «له شاگرد نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته استاد!».

هوکی د شاگرد نه وروسته استاد! سالار په کړس کړس وخندل، که دغه ځوان زموږ هیلی ترسره کړی نو د هغوی دواړو ځیری به د ننداری وړ وی.

گرانه تا خو ډیر لری فکر کړی دی، اوس به تر ډیره ماته خوب رانه شی. نن صدر اعظم دا اندیښنه ښکارولـه چی که نن کوم قصیده ویونکی شاعر راغی نو خلیفه به ددی په زړه پوری لوبی وعده هیره کړی او را به نه شی، زه به هڅه کوم چی نن دی خواته کوم شاعر را نه شی، خو ... ! هغه بیا یو ځل جدی شو، زیاته یی کړه : سبا ته دغه ځوان ښه وازمویه ویی گوره اوس یی کورته ورسوه تری راځه.

د لښکر د مشر له کوره چی راووتل په گاډی کی دواړه سپاره شول عبدالعزیز طاهر ته وکتل ویی ویل : له استاذ نه وروسته شاگرد!

طاهر په موسکا وویل : ستا اټکل بلکل سهی ؤ سالار له ماسره د ستړی مشی پر وخت زما متهی وکتلی ویی ویل : ځوانه متهی خو دی ښی مزبوتی ښکاری خو که په توره چلولو کی دی پرځان غلط حساب کړی وی نو زما غوره اسونه شته چی تا تر کوره ورسوی. بیا یی وپوښتل: د قاسم د یونانی استاد نوم څه دی؟

عبدالعزیز وویل : لوگس، خو اندیښنه مه کوه زما باور دی چی استاد تر شاگرد غوره نه دی.

طاهر په حقارت آمیزه لهجه وویل : زه دی ته نه یم پریشانه، زه افسوس په دی کوم چی کاشکی زما او دده مقابله په داسی دوستانه چاپیریال په پخو تورونه وای.

عبدالعزیز : سپوږمی په رڼا کی د طاهر ځیری ته کتل، په هغه زړه وړونکی ځیره گڼچی څه شیبه وړاندی د یوه عالم سړی وقار او سنجیدگی ترسترگو کیده، اوس د یوه پوځی د هیبت او وقار هنداره وه.

د طاهر د کور مخی ته چی ورسیدل عبدالعزیز هغه ته وویل : کوز شه ستا کور ته راورسیدو، خو هغه په کوم ژور چورت کی ډوب ؤ عبدالعزیز یی ورو په اوږه لاس ور کیښود ویی ویل : په څه چورتونو کی ډوب یی؟ آیا هغه یونانی ته دی د توری وهلو سبق ورکاوه؟

طاهر تکان وخوړ ویی ویل : نه نه! زما لپاره دا مسئله دومره مهمه نه ده، ما څه نور سوچونه کول، ما سوچ کاوه چی چنگیز خان به اوس څه کوی؟ په ترکستان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کی سلطان علاوالدین څه کوی، په مصر کی څه کیږی او موږ په بغداد کی څه کوو، موږ له ژونده څومره لری یو.

طاهر له گادی نه پلی شو، له دروازی نه بهر زید د هغه انتظار کاوه، طاهر وویل : زیده! ته تر اوسه نه یی ویده شوی؟

زید د غوسی شکایت او مینی په لهجه ورته وویل : دا کله کیدای شی چی ته تش لاس د زمریانو غار ته ولاړ شی او ماته خوب راشی.

*****

(۳)

د شاهی محل په مخکی په یوه نیمه دایره کی د سیوری تر چترونو لاندی په دوو کتارونو کی امیران په کرسیو ناست وو، په دریم کتار کی د لاندی درجی منصبدران ولاړ وو، په مخ کی لږ اوچت په یوه تخت د ولی عهد ظاهر او د هغه څوان زوی مستنصر کرسي وی، د ظاهر او مستنصر په مخکی په یوه طلایی پتنوس کی د سلطان صلاح الدین ایوبی توره وه، د چتر او شاهی محل د برنډی ترمنځ یوه تکه سره قالینه غوړیدلی وه، د محل په پاس برنده کی د وریښمینو پردو ترشا د شاهی کورنی او امیرانو ښځی ناستی وی، د مانۍ په دوهم پوړ کی د یوه پراخ دالان له یوه ښکلی محراب نه لاندی یوه زرینه کرسی ښکاریدله او تر چترونو لاندی د ناستو ټولو خلکو سترگی د همغه کرسی په لوری وی، د ولی-عهد ښی لاس ته د صدر اعظم او د شهزاده مستنصر ترڅنگ د پوځ د مشر کرسی وی، او نور امیران بهرنی سفیران او د هیواد چارواکی د خپلو رتبو او منصبونو په تناسب ناست وو، د چنگیز خان د سفیر کرسی د صدر اعظم ترڅنگ وه، او د علاوالدین محمد شاه سفیر د عماد الملك «د پوځ د مشر» ترڅنگ ناست ؤ.

په لومړی کتار کی په یوه سرکی د قاسم کرسی وه او په هغه پسی په دوهم کتار کی طاهر ناست ؤ، د طاهر نه دری کرسی لری د قاسم یونانی استاد، او د طاهر شاته په دریم کتار کی عبدالعزیز ناست ؤ، طاهر عبدالعزیز ته مخ ورواړاوه او ویی ویل : آیا زموږ مقابله به پردی قالینه وی؟

عبدالعزیز په موسکا ځواب ورکړ : دا قالینه یوازی ددی لپاره ده چی ستا مقابله د صدر اعظم له زوی سره ده، که ستا مقابله د شاهی کورنی له کوم غړی سره وای نو بیا به په دی قالینه گلان هم غوړیدلی وو.

طاهر په موسکا ځواب ورکړ : آیا د چوگان «اس ځغلولو» په لوبه کی به هم

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قالینی غوروی؟

عبدالعزیز ورو د هغه په غوږ کی وویل : نه، خو که زموږ د زوال همدغه حالت وی نو دا هم رواج وبوله، «لوگس» دی ولید ستا کیڼ لوری ته په څلورمه کرسۍ ناست دی، طاهر کیڼ لوری ته وکتل او ویی ویل :

دی خو له پوره تیاری سره راغلی دی.

عبدالعزیز وویل : ته به دی هر وخت په همدغه جامه کی وگوری، ښایی دی به په همدی جامه کی ویده کیږی هم، ته همت وکړه، د شاگردنه وروسته خامخا د استاد نوبت راځی، لکه چی د پوځ سالار له مستنصر سره په همدی خبره گړیږی.

طاهر د پوځ د مشر خواته وکتل هغه په تیټ غږ د مستنصر په غوږ کی څه ویل ، قاسم، طاهر ته مخ ورواړاوه او په لوړ غږ یی وویل : ته اندیښنه مه کوه زه به دا لوبه زر پای ته ورسوم.

ددی په ځواب کی د طاهر پر چوپتیا لوگس په ماته گوده عربی وویل : دومره بیړه مه کوه، که تا دا ننداره زر پای ته ورسوله نو لیدونکی به مایوس شی.

د شاوخوا ناستو کسانو سترگی د طاهر لوری ته ور اوښتی هغه مخ عبدالعزیز ته ور واړاوه د طاهر د تندی هغه رگ چی عبدالعزیز سهار څو ځلی لیدلی ؤ بیا راپورته شوی ؤ، یوه شیبه طاهر عبدالعزیز ته وکتل او بیا یی لوگس ته مخ ورواړاوه ویی ویل : تپه ډاډه اوسه لیدونکی به نه مایوسه کیږی ښایی ته هم مایوس نه شی، ترڅو ته په خپله ونه غواړی دا لوبه دوام لری.

د طاهر په خبرو کی بی اندازی اعتماد ؤ، او د خپل استاد په څیر قاسم هم پر خپل بدن یوه سپکه لړزه احساس کړه، بل لوری ته د وریښمینو پردو شاته د ښځو په ډله کی صفیی، سکینی ته ویل : مانه درته ویل چی د قاسم ژبه تر توری تیره ده،

سکینی وویل : هغه به څه دوستانه خبره کوی.

صفیی وویل : که کومه دوستانه خبره وای نو له خبرو لړیږه د ځواب تر حده نه غځیده. د قاسم له خولی به کومه ثونده خبره وتلی وی، د هغه یونانی استاد به ورسره تائید کړی وی او اوس یی چی ځواب واورید دواړه د لمدو پیشوگانو په څیر غلی شول.

سکینی وویل : زما ورور خو د یوه زمری په څیر ناست دی، ته هره خبره په اتکلونو کوی، له تا سره څه دلیل دی چی قاسم به هغه ته کومه تونده خبره کړی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی، له دومره لری نه ته خبره اوریدای شی او نه زه، اوس به لږ څنډ وروسته داسی پریکړه وشی چی د قاسم ژبه ډیره تیره وه که توره! قاسم به هغه ته داسی درس ورکوی چی بیا د توری نوم وانه خلی.

صفیی وویل : که یی قاسم ته داسی درس ورکړ بیا ؟

سکینی وویل : صفیی له خدایه ښه دعا وغواړه، ستا له دی پردی سره دومره خواخوږی پر څه ده؟

صفیی تکان وخوړ ویی ویل : زما له پردی سره نه د هغه غازی له زوی سره خواخوږی ده چی په بیت المقدس یی د فتحی بیرغ ورپاوه او په انعام کی یی توره وګټله زه نه غواړم چی د هغه زوی په دی دك مجلس کی د پلار ددی سپیڅلی امانت نا اهله ثابت شی، او قاسم چی دا توره ترلاسه کړی هم څه به پری وکړی؟

: ایا هغه یو سپاهی نه دی؟

: سپاهی ! د لښکر د مشر له لور نه وپوښته چی هغه څه ور سرښندوی سپاهی دی، که یی زیات پیژندل غواړی د عبدالملك د میرمنی نه پوښتنه وکړه، هغه یوازی پر قالینه د غیږنیولو پهلوان دی، پر دبرینو لارو له څلور پړاوه مزله وروسته بیرته د لښکرو د مشر کورته راستون شو.

له نیکه مرغه د خوارزم پوځونه بیرته ستانه شول او ده د خبرو جوړولو لپاره پلمه وموندله، که نه ما اوریدلی دی چی ده به د شپی لخوا چیغی وهلی چی : ترکان راغلل تښتی ځانونه خلاصوی!

زه رښتیا وایم که هغه ستا د ورور پرځای د یوه عام سړی زوی وای نو له ده سره به یی داسی سلوك کاوه چی له جګړی نه راتښتیدونکو سره یی کوی.

سکینی وویل : دا ټول دلښکر د مشر شرارت دی، هغه د خلیفه تر نظره د قاسم د سپك ښکارولو په خاطر داسی کیسی مشهوری کړی خو نن به هغه ته هم معلومه شی چی د بغداد د پوځ د مشرتابه اصل حقدار څوك دی؟

صفیی څه ویل غوښتل چی نقیب له پاسنی پوړ نه کوم یو درجن القاب وکارول او ویی ویل چی د مسلمانانو خلیفه را روان دی، د چترونو لاندی ناستو امیرانو پاسنی کړکی ته وکتل او جګ شول په درناوی یی سرونه ښکته کړل، خو طاهر د سر تیټولو پرځای نیغ سر حیران سپین ږیری خلیفه ته کتل چي څیره یی د ډیرو ګونځونه سمه نه ښکاریدله، دوو حبشی غلامانو خلیفه په طلایی کرسی کښیناوه ناڅاپه د کړکیو پر دی ولویدی او جارچیانو خلکو ته پر خپلو ځایونو د کیناستلو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکم وکړ.

*****

(٤)

یو پوځی افسر د دریمګړی او ریفری په حیث میدان ته راغی یوه حبشی غلام څو توری چی په لوبه کی کاریدلی، په یوه زرین پتنوس کی راوړی او وړاندی راغی ولوبغاړی «ریفری» په اشاره طاهر او قاسم یو بل ته مخامخ ودریدل له خپلو کرسیو څخه پاڅیدل او له پتنوس څخه یی یوه یوه توره واخستله، قاسم د خپل خول نقاب پر مخ راتیت کړ طاهر هم د هغه په تقلید همداسی وکړل، په نندارچیانو کی چوپتیا خوره شوه.

د تورو شرنګهار ورو ورو اوچت شو او له دی شرنګهار سره سره د نندارچیانو خولی هم چوله شوی.

امیرانو چی په خپلو کرسیو ددی وهلی وی آرام ناست وو، ورو ورو مخی ته راخم شول، د قاسم حملی ګړندی کیدلی او طاهر یوازی د هغه د ګوزارونو په دفاع بوخت ؤ. نندارچیانو که یو لوری ته د قاسم په ګړندی توب او چالاکی اعتراف کاوه نو بل لوری ته یی په دفاعی جګړه کی د طاهر کمال ستایه، صدر اعظم په خپله کرسی کی په پوه او بله دده کیده او د کیناستلو هڅه یی کوله او د پوځ سالار په کرسی کی د پیټو پرسرونو ناست ؤ، د قاسم استاذ لوکس هغه د پرلپسی حملو ناکامی ونه زغملی شوه په فرانسوی څه وویل ودرید، خو له شانه یوه د ځواکمنو متهو خاوند په اوږو لاس ورکیښودل او په زور یی بیرته پر خپل ځای کیناوه، هغه لږ ځنډ وروسته بیا د جګیدو هڅه وکړه خو لوکس پر خپلو اوږو تر پخوا زیات فشار احساس کړ.

بل لوری ته د ښځو په ډله که صفیی سکینی ته وویل : سکینی! ایا ستا په ګومان د بغداد د یوه مهذب ځوان د مدینی غرنی ځوان ته د مقابلی بلنه غلطی نه بولی؟ قاسم خو ویل چی تر پنځوسو شمیرلو پوری به لوبه پای ته ورسوی او ما خو اوس تر دری سوه پوری حساب کړی وی.

سکینی د صفیی د ځواب پرځای ځان ته د تسلی په دود وویل : لیونی ما هغه ته وویل چی لوبه اوږده کړه، هغه دی د یوه ماشوم په څیز لوبوی.

: زه ویریږم چی کله هلك لوبه ورسره پیل کړی نو دده حالت به د رحم وړ وی.

سکینی وویل : ته د لس ورځی تمرین نه وروسته پردی پوهیږی چی ته ددی فن

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاده یی، ته د نارینه ؤ په لویه څه پوهیږی!

صفیی وویل : زه پر ځان ستا د ورور پر غوره والی او برلاسی اعتراف کوم، خو دلته دده مقابله‌یوه نارینه سره ده هغه هم له سارایی سره چی له مقابلی پرته ماته نه منی، وگوره! قاسم اوس بی اختیاره وارونه کوی، او هغه بل تر اوسه پوری دفاع کوی، سکینی چی طاهر په دفاع کی ولید چی شاته درومی په خوښی راپورته شوه ویی ویل : څوك چی په وار کولونه پوهیږی هغه به له دفاع پرته نور څه وکولی شی؟

صفیی وویل : که وایی تر پنځوسو له سره حساب پیل کړم؟

سکینی ځواب ورکړ : نه اوس لږ ځنډ سترگی پټی کړه، زما ورور له نظره نه کړی، کله چی ستا دغه سارایی توره وغورځوله او کښیناست بیا سترگی وغړوه.

صفیی سترگی پټی کړی، په دومره خبرو کی تر اوسه دوی‌له‌هغوی دواړو‌نه‌یوه ته هم دعا ونه کړه خو چی دی سترگی پټی کړی دعا ته یی اراده وکړه نو معلومه وه چی دا به د چا د بری دعا کوی.

قاسم ددې د کاکازوی ؤ، ددې د کورنی‌د ټولو غړو امیدونه پر هغه پوری تړلی وو، پردی برسیره قاسم له صفیی سره مینه هم درلوده، او ددی هم له قاسم سره یو څه علاقه وه او تر هغه پوری چی هغه له پوځ سره نه و تللی او د بی زړه توب او بی غیرتی کیسی یی نه وی مشهوری شوی ددی کرکه نه تری کیده، او کله چی هغه د خوارزم شاه د مقابلی لپاره له پوځ سره پر اس سپور له کوره ووت صفیی د زړه له کومی وویل : قاسمه خدای (ج) دی روغ رمټ بیرته راستون کړه، او کله چی د بغداد خلك په میدان کی ستا د میرانی د کارنامو په ویاړ په غاړه کی د گلونو امیلونه اچوی زه به د خپل بن ډیر ښکلی گلونه ستا لپاره غوره کوم او که بیا سکینه راته وایی چی صفیی قاسم دی خوښ دی؟ نو پر ما به بده نه لگیږی.

خو کله چی قاسم بیرته راستون شو او د هغه د بی غیرتی له کیسو سره دده د شرابو‌څښلو کیسی هم عامی شوی نو دې دا احساس کړه چی له پیله یی تری کرکه کوله، او د قاسم لخوا د مینی اظهار ددی په زړه کی د نفرت او کرکی دغه ریښی نوری هم مزبوتی او ژوری کړی، خو اوس ددی د تره زوی قاسم له یوه پردی سره مقابله کوله.

هغه ناپیژندوی چی دې همدومره پیژاند چی د یوه زړور پلار زوی دی او د هغه سره د صلاح الدین ایوبی (رح) توره ده، د هغه پلار هم د صلیب او هلال، په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله کی د صلاح الدین ایوبی د یوه نومورکی سپاهی په حیث برخه واخستله، ځکه یی د هغه نومیالی مجاهد سره مینه وه او هماغی مینی خواخوږی پیدا کړی وه، خو آیا ددی د خواخوږی یوازینی سبب همدا ؤ چی له دغه پردی سړی سره د ایوبی توره وه؟

صفیی په وار وار له خپل زړه نه پوښتل، او هر ځل ددې زړه دا ځواب ورکاوه چی نه! که له کوم بل زلمی سره دغه توره وای ښایی پردې یی هیڅ اغیزه نه وای کړی، صفیی ته هم د ځوانو نجونو نه یوه یی، هغوی هم د لویی له پیلیدو نه وړاندی د طاهر د ښکلی ځوانی په لیدو په زړونو کی دده د بری دعاگانی کوی.

ناڅاپه د نندارچیانو خپ خپ گونگوسی په زور ورو نارو بدل شو خو صفیی دسترگو غړولو پرځای په تصور کی د دوی ځیری لیدلی، د یوی شیبی لپاره دې قاسم ولید چی مغرور ولاړ دی او ماته خوړلی طاهر بی کسه ورته ولاړ دی، خو په دوهمه شیبه کی یی خپل د تره زوی لیده چی سر کښته گوری طاهر یی په مخکی بریمن ولاړ دی، د وینو رشتی جوش وخوړ او زر یی دعا وکړه : یا الله ! قاسم فاتح! ... خو بیایی ژبه ودریده، هغه ناپیژندوی چی د لومړی ځل لپاره یی ددی په زړه کی نری نری ځریکی راپورته کړی وې په ډیره بی وسی، /تری پوښتل آیا دا زما گناه ده چی زه ستا د تره زوی نه یم؟!

د نندار چیانو زیات شور صفیه مجبوره کړه چی سترگی وغړوی د طاهر دفاعی حالت اوس په حمله بدل شوی ؤ او قاسم وارخطا شاته تلو او په میدان کی یی چکر واهه، قاسم دری ځلی په شاتگ کی وغورځیده، خو طاهر د هغه په تېر د توری ور ایښودلواو په هغه د ماتی د منلو پرځای ددی انتظار کاوه چی بیرته راپورته شی، څلورم ځل چې هغه ولوید د بیرته جگیدو پرځای یی توره وغورځوله او چی طاهر ور وړاندی شو هغه ته یی لاس ورکړ چی راپورته یی کړی قاسم د طاهر لاس لری کړ او جگ شو ولاړ په خپله کرسی کښیناست هغه خول هم له سره لرې کړ او په غیږ کی یی ونیو، د سترې اس په ځیر سیلیده، پر مخ یی خولی راماتی وی، لوکس ورجگ شو د مخ د خولو پاکولو لپاره یی دسمال ور وړاندی کړ، خو قاسم د هغه لاس هم ځنډ واهه او هغه ته یی ډیکه ورکړه کله چی لوکس پریشانه پخپله کرسی کښیناستلو عبدالعزیز ور تیټ شو په غوږ کی یی ورته وویل : دا دسمال د ځان لپاره وساته، تر اوسه د خلکو تسلی نه ده شوی هغوی ستا د لویی او کمال د لیدو هیله هم لری.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوکس ته د خپلو شونډو ژوولو نه پرته بله چاره نه وه.

*****

(۵)

د بغداد امیرانو کرار کرار پر طاهر آفرین وایه خو د خوارزم سفیر ورجگ شو وړاندی ورغی او طاهر ته یی لاس ورکړ ویی ویل : خوانه زه درته مبارکی وایم! د صلاح الدین ایوبی «رح» د زړور سپاهی له زوی نه زموږ همدغسی هیله وه.

طاهر خول له سره لری کړ د هغه مننه یی وکړه، عماد الملك د هغه خول تری واخست او د خولو وچولو لپاره یی یو دسمال ورکړ، طاهر د هغه له لاسه دسمال واخست او خولی یی پری پاکی کړی، چی له پاسه جارچی بیا غږ وکړ : د مسلمانانو خلیفه بیرته ځی! حاضر خلك ټول په احترام پاڅیدل، لږ شیبه وروسته جارچی د خلیفه د تلو اعلان وکړ او خلك ټول بیرته په خپلو خپلو ځایونو کښیناستل، طاهر د عماد الملك له لاسه خول واخست او خپلی خولی یی پاکولی، پر خپل ځای کښیناست، د پاچاهی د امیرانو سترگی پر صدر اعظم ښخی وی هغه خپل ذهنی درد د یوی سیاسی موسکا تر پردو لاندی د پټولو هڅه وکړه ویی ویل :

: زه د مسلمانانو د خلیفه، د خلافت د ولی عهد شهزاده مستنصر او د بغداد د امیرانو له لوری طاهر بن یوسف ته د مبارکی هدیه وړاندی کوم، او هیله کوم چی دغه توره چی دغه زلمی یی ځان ډیر ښه حقدار ثابت کړی دی د عباسی سلطنت غوره خدمت وکړای شی.

دی وینا د حاضرینو دوه زره توب لری کړ او یو پر بل پسی راجگ شول طاهر ته یی لاسونه ورکړل.

د لښکر مشر یو ځل بیا له مستنصر سره په غوږ کی څه وویل او جگ شو په لوړ آواز یی وویل :

د شهزاده مستنصر بالله هیله ده چی په خپل لاس د طاهر په ملا د ایوبی «رح» دتوری د تړلو نه وړاندی یو ځل بیا هغه وازمویی زموږ په عزتمندو میلمنو کی یو داسی څوك شته چی دا دعوه کوی چی په دنیا کی د هغه نه ښه تورزن نشته، که طاهر زیات ستړی نه وی نو زه هیله کوم چی هغه زموږ د عزتمن، میلمه پلنه ومنی ځکه چی که له طاهر سره د صلاح الدین ایوبی «رح» توره ده نو زموږ له میلمه لوکس سره د فرانسی د پاچا ستاینلیك دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوکس چی دا واوریدل نه یی څه وویل او نه یی ولیدل سمدستی یی په سرخول کښیښود او په دګر ودرید. طاهر د اوبو پیاله پر سر واړوله په موسکا ودرید، عبدالعزیز په بیړه ورغی ویی ویل : ته ډیر ستومانه یی، د لوبی د زر پای ته رسولو هڅه وکړه.

طاهر په داد خول پر سر کښیښود ویی ویل : له ده سره به زما لوبه ډیره لنډه وی، ته چورت مه وهه.

حبشی غلام زاوړاندی شو توره یی ورته وړاندی کړه، لوکس د یوی پرځای دوی توری واخستلی او یوه توره یی طاهر ته ور وغورځوله، طاهر تری ونیوله او د هغه د حملی انتظار یی وکړ، لوکس د طاهر د حملی طریقه لیدلی وه، هغه دده له ستومانی نه د ګټی اوچتولو هڅه وکړه، او حمله یی پری وکړه، خو ددی پرځای چی طاهر په توره د هغه د ګوزار دفاع کړی وای یو قدم شاته شو او د هغه ګوزار تش ولاړ، بیا چی کله د لوکس د توری څوکه په ځمکه ولګیده طاهر په ډیر زور په توره د هغه په توره واروکړ، د لوکس له لاسه توره ولویده او دی تش لاس په میدان ودرید او د خلکو کړس کړس خندایی اوریده.

شهزاده مستنصر د ولی عهد طاهر په اشاره له میز نه توره پورته کړه او ور وړاندی شو د طاهر تر ملا یی وتړله، طاهر ته یی لاس ورکړ ویی ویل : زموږ په وسله تونونو کی تر دی زیاتی ښکلی او زیاتی تیری توری شته، خو کاشکی ستا غوندی څو سپاهیان هم وای، تاسو له دی ځایه مه ځی موږ درته ضرورت لرو، طاهر ځواب ورکړ : تر څو ستاسو ماته ضرورت وی زه به همدلته یم.

: راځه له پلار جان سره وګوره!

طاهر د ولی عهد کرسی ته نژدی شو، ولی عهد لاس ورکړ او ورته ویی ویل : ځوانه! زما د طبیلی غوره اس چی تر اوسه پوری یی ما د سپارلی ارمان پوره نکړای شو او زما د وسله تون غوره توره زه تاته په انعام کی درکوم نن به دغه شیان تاته در ورسیږی. دایی وویل او بیایی خپل زوی ته وکتل، ویی ویل : مستنصره ! د میلمنو رخصتول نورستا کار دی زه لکم طبیعت می خراب دی.

د ولی عهد له تلونه وروسته مجلس لږ نور هم بی تکلفه شو، هر یو راوړاندی کیده او له طاهر سره یی ستری مشی کول، د نورو په لیدو د چنګیز خان نماینده هم طاهر ته لاړ ورکړ ، خو له هغه سره په ستری مشی کی طاهر په خپل بدن کی کمزوری لړزه احساس کړه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجلس ورو رنګ شو، صدر اعظم چی رخصت شو طاهر ته یی وویل :زویه ! زما د شپی میلمستیا هیره نه کړی.

قاسم تر اوسه په کرسی ناست ؤ، صدر اعظم هغه ته لاس ونیو له کرسی نه یی پاڅاوه او له ځانه سره یی د محل په لوری بوتلو.

د ټولو په پای کی د لښکر مشر او نور افسران د طاهر شاوخوا پاتی شول، د لښکر مشر عبدالعزیز ته وکتل ویی موسکل او ویی ویل : له استاد نه وروسته شاګرد!

عبدالعزیز وویل : له شاګرد نه وروسته استاد!

سالار په کړس کړس وخندل ویی ویل : عزیزه! ته د ښکار ډیر شوقی یی؟

زه سر له سبا تاته دری ورځی رخصت درکوم طاهر هم درسره بوزه! خو له اتو تنو زیات به نه ځی، د پردی تر شاصفیی سکینی ته ویل : سکینی ودی لید هغه سارایی.

سکینه چوپه وه، او کله چی صفیه له دی سره یوځای د خپلی مانی په لوری روانه وه دې په زړه کی په ټوله لاره د سارایی کلمه تکراروله، دې ته ددغی کلمی معنی بدله شوی وه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفیه

د شپی مهال د صدر اعظم پر دسترخوان د هغه څو د نظر وړ خلك حاضروو، د قاسم د غیاب په باب صدر اعظم له طاهر نه بخښنه غوښتله، ویی ویل : قاسم د کوم دوست کره تللی دی، هغه پر خپل چلن ډیر پښیمانه ؤ، زما هیله ده چی سبا یا بله ورځ هغه پخپله تاته درشی، او زما هیله ده چی تاسو دواړه به یو د بل ډیر ښه دوستان شی.

طاهر وویل : دی به ما د خپلی دوستی وړ ومومی.

د دوډی پر وخت له نورو میلمنو سره د یوی او بلی خوا خبرو اترونه وروسته صدر اعظم له طاهر نه وپوښتل: ایا تاته د لښکر مشر د کوم منصب وړاندیز نه دی کړی؟ ما اوریدلی دی چی ولی عهد او شهزاده مستنصر ستا سپارښت کړی دی؟

طاهر ځواب ورکړ : د لښکر سالار په دی اړه له ما سره هیڅ خبره نه ده کړی. او نه زه د ولی عهد او مستنصر د سپارښت نه خبر یم.

صدر اعظم په ځیر ځیر طاهر ته وکتل ویی ویل : که ته پوځ ته ځی نو زه دی پخپله د لښکر سالار ته خبره کوم، خو د پوځ په لوړو منصبونو ترکان مقرر دی، له هغوی نه وروسته ایرانیان دی، ځکه خو د یوه عرب منصبدار لپاره د پرمختګ ډیر چانس نشته.

طاهر وویل : زه د کوم منصب په تمه نه یم، زه یوازی د مسلمانانو د خدمت لپاره فرصت غواړم.

وزیر اعظم وویل : یوه معمولی منصبدار ته په عام ډول د خپلو لوړو افسرانو د خوشحالولو مسأله دومره مهمه وی چی دوی خدمت نشی کولی، زه غواړم چی ستا له استعداد نه پوره پوره ګټه واخستل شی ته په دی نازك وخت کی د عباسی خلافت لپاره شاندار خدمتونه ترسره کولی شی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر دا احساس کړه چې صدر اعظم پردې سربیره چې د قاسم پلار دی یو ښه او د قدر وړ انسان دی، او دده په اړه چې د بغداد خلکو کوم نظر دی هغه د تعصب او کینې پر بنیاد ولاړ دی، هغه وویل : ما به د بغداد د خلافت لپاره هرې لویې قربانۍ ته چمتو وګورې.

صدر اعظم وویل : سمدستي د بغداد بهرنۍ معاملات ډیر ګډوډ دي او موږ ته د بهرنیو چارو لپاره هوښیارو، ذهینو او د اعتماد وړ خلکو ته اړتیا ده، طاهر ناڅاپه د خپل منزل زینه ولیده، ویې ویل : زه د خپل عقل او هوښیارۍ په باب څه دعوه نشم کولی، خو پر ما اعتماد کولی شې.

لوی وزیر وویل : زه به سبا ته د بهرنیو چارو له وزیر سره وګورم، کیدای شي په څو ورځو کې تاته یو ډیر مهم مسئولیت وسپارل شي، ښایي قاسم هم ستا د کار ملګری وي، ته د خوارزم د سفیر سره د اړیکو هڅه وکړه، او که ممکنه وي ته هغه ته دا باور وزکړه چې ته له هغو خلکو څخه یې چې پر خوارزم د مغلو یرغل نشي زغملی.

طاهر وویل : ایا هغه ته ددې باور ورکولو هم ضرورت دی؟

د اسلامي نړۍ کوم ذلیل ترین سړی به هم پر خوارزم د مغلو یرغل ونه زغملی شي، خو ایا ستا ګومان دی چې چنګیز خان به پر خوارزم حمله وکړي؟

صدر اعظم لږ سوچ وکړ او ځواب یې ورکړ:

تر څو چنګیز خان د بغداد په بې طرفۍ داده نه شي حمله به ونه کړي، او که د دوی پوځونو پرمختګ پیل کړ امکان لري موږ ورته ووایو چې پر اختلاف برسیره پر کوم اسلامي هیواد ستاسو یرغل نشو زغملی، تازه خبرونه داسې دي چې د چنګیز خان لښکرې د خوارزم په شمال کې راټولیږي، امکان لري موږ دا پیغام ور واستوو چې که ستاسو پوځونه پرمخ راغلل موږ به د خوارزم ترڅنګ درېږو. خو د خوارزم شاه د عمالو دا حالت دی چې له بغداد نه د مغلو هیواد ته تلونکي سوداګر هم جاسوسان بولي تر دې چې زموږ سفیران تلاشي کوي، دا څو ورځې کیږي چې له بغداد نه هیچاته هم د تاتار یانو هیواد ته د تلو اجازه نه ورکوي، زه ویریږم که د هغوی دغه حال وي نو د خوارزم سره به زموږ اړیکې د پخوا په څیر تیاره وي. او امکان لري چې موږ د ضرورت په وخت کې چنګیز خان ونه ویرولی شو.

څکه خو که په دغه نازکو حالاتو کې د خوارزم له سفیر سره ستا غوندې ځوان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړیکو نه څه ګټه واخستلای شو نو په دی کی به د خوارزم او بغداد دواړو خیر وی.

د هغه له تاسره د صلاح الدین ایوبی (رح) په واسطه زیاته مینه پیدا شوی ځکه خو ته له دی فرصت نه ګټه واخله، نن هغه ستا تر اغیزی لاندی راغی.

ترټولو د مخه هغه مبارکی درکړه، زما باور دی چی ته د خوارزم د هیواد په اړه ښی هیلی څرګندی کړی هغه به د ځان دوست کړای شی.

طاهر ځواب ورکړ : د خوارزم په باب د نیکو ارادو ښکارول به زما د زړه غږ وی، او زما یقین دی چی زه به دی په خپل اخلاص تر اغیزی لاندی راولم.

او که تازه د چنګیز خان د تنبیه لپاره تاکلی یم نو زه دا خپله نیکمرغی بولم.

لوی وزیر وویل : تر اوسه دا پریکړه نه ده شوی چی دا مسئولیت چاته وسپارل شی، خو که ته د خوارزم د سفیر اعتماد ترلاسه کړی نو دا به ستا ډیره لویه کامیابی وی. ځکه چی د خوارزم دلارو بندیدو په صورت کی به زموږ استازی د ختیځ د لوړو غرونو له سختو لارونه تیریږی او یوه اوږده لاره به یی په مخ کی وی. او دغه لاره د وحشی او لوټمارو قبیلو په سبب نوره هم خطرناکه ده.

له دوړی خوزلو او لږو او ډیرو نورو خبرو وروسته چی صدر اعظم طاهر رخصتولو ورته ویی ویل: زما هیله ده چی زما او ستا ترمنځ چی څه خبری وشوی هغه به نورو ته نه رسیږی.

طاهر وویل : که تاسو له مانه دا وعده وانه خلی هم زه دا خبری چاته نه کوم. په هر صورت اوس ستا د تسلی لپاره وعده کوم او زما وعده د یوه سیاستمدار وعده نه ده د یوه سرتیری وعده یی وبولی.

د صدر اعظم په اشاره د هغه یو ملازم له مانی نه د طاهر بهر ته رسولو لپاره ورسره ملګری شو، له لویی دروازی نه چی ووتل، او په ښ کی یی پښه کیښوده طاهر خدمتګار ته وویل : ته ورځه ماته لاره معلومه ده.

هغه لاس ورکړ ورته ویی ویل : ستا د کور ته رسولو لپاره به د دروازی نه بهر ګاډی ولاړه وی.

*****

(۲)

طاهر د ګلانو په منځ کی ورو ورو روان ؤ، د ګلانو له وږمو ډکی تازه او صافی هوا دده زړه او دماغ ته تازګی او خوښی وربخښله، دغه ورځ دده د ژوند ډیره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بختوره ورځ وه، ده له سهاره تر اوسه د خپلو ډیرو خوبونو تعبیر لیدلی ؤ.

د توری وهلو مقابلی ده ته ډیری د هدف دروازی خلاصی کړی وی، د ولی عهد غوره توره او اس ده ته رارسیدلی وو، شهزاده مستنصر یی پر ځان مین کړی ؤ، د بغداد امیرانو یی پر کمال اعتراف کاوه، بیا هم هغه دا اندیښنه درلوده چی صدر اعظم یی خفه کړی دی. د هغه په باب یی اوریدلی وو چی ډیر د کسات اخستونکی مزاج خاوند سړی دی او د هغه یو تدبیر دده په ټولو ارادو اوبه اړولی شی، خو پر دسترخوان د صدر اعظم ورین تندی او ښه چلن دغه تصور رد کړ، د هغه له خبرو دا ثابته شوه چی هغه یی تر ټولو ښه دوست او خواخوږی دی، د بغداد دغه جهان دیده سیاست پوه چی ده یی تر اوسه په لسگونو عیبونه اوریدلی وو اوس ده ته د انسانیت د غوره صفتونو یوه مجسمه او تصویر ښکاریده، طاهر ته قاسم ورپه یاد شو او په زړه کی یی وویل : کاشکی په میدان کی می هغه دومره نه وای ذلیل کړی، صدر اعظم له دی پراخ نظری سره سره دده پلار دی او هغه به خامخا پری خفه وی، پر دسترخوان د قاسم نه موجودیت ددی خبری دلیل دی چی هغه تر اوسه په غوسه او ناراضه دی، طاهر ته د صدر اعظم دا خبری ورپه یاد شوی چی قاسم به تر سبا یا بلی ورځی پخپله تاته درشی.

طاهر د لومړی ځل لپاره د قاسم په باب پخپل زړه کی د وروری احساسات حس کړل. ده فکر وکړ چی ښایی پلار یی پردی مجبور کړی چی ماته راشی، خو سیا به یی هم په زړه کی یو ځوروونکی احساس وی، غوره داده چی زه پخپله وړومبی شم، پخپله ده ته ورشم او ورته ووایم: قاسمه! زه ستا دوست یم، د بغداد او د عباسی خلافت په خاطر دواړه باید یو د بل دوستان شو، کاشکی ما اوس کورته د تگ نه وړاندی قاسم لیدلی وای، خو دومره په بیړه نه، د قاسم غوسه باید سړه شی، سبا ته به زه له عبدالعزیز سره ښکار ته له تلو نه دمخه له ده سره گورم، او لوکس دده استاد دی په دی ښار کی پردی مسافر دی، زه به د هغه تسلی هم کوم.

ناڅاپه طاهر پر خپل لاس د چا د لاس تودوخه احساس کړه او له شانه یی واوریدل : ودریږه!

طاهر ټکان وخوړ لاس یی د توری په موټی کلك کړ او شاته یی مخ وگرځاوه، مخی ته یی کوتوال ولاړ ؤ، کوتوال پر خوله لاس کیښود ده ته یی د چوپتیا اشاره وکړه او ورو یی ورته وویل :

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ماپسی راځه!

طاهر د یوی شیبی لپاره سوچ وکړ او بیا ورپسی روان شو د کومی ناڅاپی حملی سره د مخ کیدو په خاطر یی ښی لاس د توری په موټی کلك نیولی ؤ. د گلونو له پټیو نه وړاندی له کوټوال سره په گنو ونو ورننوت، کوټوال ورته وویل : همدلته ودریږه. او هغه بیا دیوی ونی شاته ورك شو د کوټوال له تلو نه وروسته ناڅاپه ده احساس کړه چی د خپلی لاری نه په راگرځیدو یی اشتباه وکړه، هغه د احتیاط لپاره توره وکښله او د ونو په منځ کی یی لږ خلاص ځای پریښود او د یوی ونی شاته غلی ودرید.

* * * * *

(۳)

لږ ځنډ وروسته د ونو پاڼی وخوځیدی او یوه ځوانه نجلی د ونو د تیاره سیوری له منځه راښکاره شوه پرهغه ځای ودریده چی څه شیبه وړاندی طاهر دریدلی ؤ.

د سپوږمۍ رڼا د پاڼو له منځه تیریده او پردی لویدلی وه، هغه ښکلی وه، طاهر د سپوږمۍ په وړانگو کی د گلانو په سپینو پاڼو کی دومره تازگی او ښایست نه ږوَلیدلی خو دا څوك وه؟ طاهر د یوی شیبی لپاره په حیرت کی ډوب شو او د ښکلا دغه ساده او معصوم تصویر ته یی کتل.

ځوانه نجلی پریشانه شوه یوه او بله خوایی وکتل، بالاخره یی زړه نازړه وویل : ته چیرته یی؟

طاهر توره په تیکی ننه ویستله او دونی له شا نه رابهر شو نجلی زر پر مخ پرده وغوړوله او له یوی شیبی وروسته یی وویل ته زما په اړه څه بدگوماني ونه کړی، زه ستا د ښیگڼی لپاره یو څه درته وایم.

طاهر د نجلی د الفاظو د بخښنی نه زیات د هغی د غږ تر اغیزی لاندی راغی، نجلی له لږ ځنډ وروسته بیا وویل : تاسو په بغداد کی یو مسافر یاست کیدای شی دلته ستا دوستان هم وی خو دوستانو ته ورته دښمنان به دی ډیر وی، او امکان لری له کوم سړی نه چی ته په لاس کی د گل ټمه لری هغه درته یو زهرجن نښتر ساتلی وی، له قاسم سره پام کوه ستا په باب د هغه ارادی خطرناکی دی.

طاهر ځواب ورکړ : پرون ما له هغه سره لږ زیاتی وکړ، هغه به خامخا له مانه خفه و، خو زما باور دی چی زه به هغه بیرته راضی کړم، تاسو داده اوسی ماته د قاسم لخوا هیڅ خطر نشته.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجلی وویل : په بغداد کی ستا غوندی خوشباوره سړی ته ځای نشته، تاسو ځان ته داسی ځای وګوری، چی هلته د زړه وړونکی موسکا تر شا کینه، چل او دوکه نه وی غلی شوی، هلته چی د زړه او ژبی ترمنځ د ریا پردی نه وی، قاسم زه له تانه ښه پیژنم تاته به د هغه دوستی تر نیغی دښمنی زیاته خطرناکه وی.

طاهر له لږ سوچ وروسته ځواب ورکړ : نیک زړی نجلی! په دی مانی کی اوسیدونکی تر ما باید له قاسم سره زیاته مینه او خواخوږی ولری، زه پوښتلی شم چی ته څوك یی؟

نجلی ځواب ورکړ : ته باید پردی د پوهیدو هڅه ونه کړی زه یقیناً قاسم ته نژدی یم، خو زه دا نه خوښوم چی هغه له تا سره کیوزی.

: زه ددی سبب پوښتلی شم؟

: ددی سبب! نجلی پریشانه شوه ځواب یی ورکړ :

ددی سبب ماته معلوم نه دی، خو ته پرما اعتبار وکړه ستا ژوند په خطر کی دی، ته ځان ته د بغداد هیڅ ګوټ هم خوندی مه ګڼه.

: ته زما په باب دومره مه پریشانه کیږه، زما متی زما ساتنه کولی شی، او له دی نه پرته زه هیڅکله له مرګه نه یم ویریدلی. نجلی په غمجنه لهجه وویل : ښایی دلته زما د راتګ سبب همدغه وی چی ته له مرګه نه ویریږی. او زه تا له مرګه ویرول هم نه غواړم، خو ته دی په خپلو متو دومره اعتماد هم مه کوه، د توریالی توره له شانه د خنجر د ګوزار دفاع نه شی کولی.

طاهر وویل : ما قاسم دومره نامرد نه ګانه!

نجلی وو یل : قاسم نا مرد نه دی خو د کسات په جوش کی هغه هر څه کولی شی.

: زه به دده د کسات جوش سوړ کړم.

: زه به ستا د پری دعا کوم.

: ستا پر نصیحت عمل به کوم، خو دومره پوهیدل غواړم چی ته څوك یی؟

: ددی پوښتنی ځواب ما درکړی دی، ته ما یوه مسلمانه نجلی وبوله، چی په زړه کی یی د خپل اولس د توریالیو بچیانو لپاره عزت او درناوی دی. ستا په باب زه دومره پوهیږم چی ته د یوه زړور پلار زوی یی، له دی زیات زه نه پوهیږم او نه غواړم چی وپوهیږم. ته هم زما په باب د زیات څه پوهیدو هڅه مه کوه.

په ژوند کی زموږ لاری سره بیلی دی، ما دا احساس کړی چی ستا د ژوند

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کټنی گرداب ته نژدی شویده، ضروری می وبلله چی سترگی دی خلاصی کړم، ما خپله ذمه واری ترسره کړه، زه ځم، ته لږ ودریږه زه کوتوال درته، رااستوم هغه به دی لاری ته ورسوی.

نجلی طاهر حیران دریان په ونو کی پریښود او دا د ونو تر شا ورکه شوه، لږ شیبه وروسته کوتوال راښکاره شو، طاهر ته یی وویل چی په ده پسی ورځی، چی د گلانو پټیو ته ورسیدل کوتوال وویل : نور خو په لاره بلد یی ماته رخصت راکړه!

د طاهر په زړه کی له کوتوال نه د هغی نجلی په اړه د پوښتنی هیله راپیدا شوه خو ژبی یی دزړه تائید ونه کړ.

* * * * *

(٤)

طاهر د دول دول خیالونو په یرغل کی له مانی نه راووت د دروازی په مخکی گاډی ولاړه وه، کوچوان خم شو سلام یی ورته وکړ، او دی بیله دی چی څه ووایی په چوپه خوله په گاډی کی سپور شو.

طاهر له خپل زړه نه په وار وار دا پوښتنه وکړه چی : هغه څوك ده؟

پرون یی د طبیلی په مخکی دوی نجونی لیدلی وی، هغه غالباً له هغو دوو نه یوه وه، خو هغی دده په باب دومره اندیښنه ولی ښکارولة؟ هغه پر قاسم ولی دومره بدگومانه وه؟ ناڅاپه د طاهر په مغزونو کی یو خیال راوگرځید او پریشانی یې لری شوه، هغی نجلی ده ته داورښودل غوښتل چی په بغداد کی اوسیدل ورته خطرناك دی، اوددی ادعا دثبوت لپاره یی دبغداد دخلکو ډیر بدتصویر ورته وراندی کړ، آیا دا دقاسم شرارت نه دی ؟آیادادهٔ لپاره نه دی چی دی بغداد پریږدی اوویریږی تری ولاړشی؟

آخر دصدراعظم په مانی کی اوسیدونکی یوه نجلی چی خامخا به دقاسم څه خپلوی ورسره وی اویابه خدمتگاره وی له ده سره دومره خواخوږی اوهمدردی پرڅه ولری؟

خوهغه خادمه نه وه، هغه یوه شهزاد گی ښکاریده دطاهر په سترگوکی دهغی ښکلی څیره راوگرځیدله هغه به خامخا دصدراعظم له کورنی سره اړیکی لری، دهغی په الفاظو کی خلوص ؤ، په څیره کی یی ساد گی وه، داله فریب اوریانه ډیره ناخبره ښکاریدله کیدای شی له قاسم نه په څه خبره خفه شوی وی، خو په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرصورت هغه پردی ؤ اودلوړو کورنیو خلك دکور معاملی پردیوته نه وایی، نو بیادی ته څه معلومه شوه چی دی دیوه توریالی پلار زوی دی، دې به داټول معلومات له کوم نارینه نه ترلاسه کړی وی اودغه سړی له قاسم نه پرته څوك کیدای شی ؟ قاسم به دکومی پردی شاته ناست وی اوله صدراعظم سره به یی دده خبری اوریدلی وی، او چی صدراعظم یی ده ته ډیر مایل لیدلی نو دده دلاری نه لری کولو لپاره به یی دادسیسه جوړه کړی وی ، دغی نجلی ته به یی خبری ورښودلی وی اودده دتیرویستلو لپاره به یی را استولی وي اوس به نجلی قاسم ته ورغلی وی او ورته وایی به چی ماهغه ډیر وویراوه هغه به تاته راشی اوبخښنه به درنه وغواړی، ستا په وړاندی به په زنګنو کښینی اوددوستی لاسونه به درته را وغځوی.

ددی خیالونو نه طاهر دوی نتیجی واخستلی ، یو داچی قاسم دخپل پلار دترتنی اوګواښ په سبب پرخپل پخوانی چلند پښیمانه دی اوجبران ته یی چمتودی.

خواوس غواړی چی ددوستۍ لپاره زه ورورومبی شم، ددی مقصد په خاطر هغه زما په زړه کی دځان په نسبت هیبت او ویره پیدا کوی.

دوهم داچی که له دی پیښی وروسته طاهر رومبی ددوستی لاس ور اوږدوی نودی به ګومان کوی چی ددی نجلی دګواښونو په وجه وویریده، ځکه خوده داغوره و بلله چی دقاسم د دروازی ور تکولو پرځای دهغه په انتظارشی.

دی نجلی چی څومره دقاسم دخطر ناك ښودلو هڅه وکړه په همغه اندازه هغه ساده اوبی آزاره ښکاریده اوطاهر چی کورته ورسید دقاسم په اړه یی داسی احساس ؤ لکه مشر ورورپی چی دسرکشه او کشر ورورپه اړه لری، د ځوانی نجلی په اړه دده احساس داؤ چی د امیرانو د لونو نه یوه وه چی ټول عمر یی په ریا اومکر کی تیریږی او دروغ رښتیا ثابتول ورته کمال ښکاری، خو د شپی له ویده کیدو نه دمخه کله چی دی په خپله بستره وغځید په دی ټولو پیښو یی له سره غور کاوه، په زړه کی یی له ځانه وپوښتل:

آیا هغه ساده او معصومه نجلی دومره دروغ ویلی شی؟

ددی سوال د ځواب په اړه سوچونو به دی له داسی ذهنی کیفیت سره مخ کړ چی د زړه او دماغ سره مختلف غږونه انسان کومی پریکړی کولو ته نه پریږدی.

* * * * *

(۵)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا ورځې ته له سهاره تر ماسپښین پوری قاسم له کوره ورك ؤ، صفیی به لږ ځنډ وروسته د مانی له خدمتگارانو نه دده په هکله پوښتنه کوله، ماسپسین مهال دې ته معلومه شوه چی قاسم راغلی دی او له خپلو پنځلس شل تنو ملگرو سره د محل په ختیځ لوری یوه کوټه کی ناست دی.

د محل دغه کونج د سیند لوری ته ؤ، او د برنډی نه د مرمرو زینی د سیند تر غاړی پوری غځیدلی وی. د اوبو له مخ نه لږ پاس د اوسپنو پنجری د زینی پروروستی پله ټینگی وی، پردی اوسپنیزو میخونو وړوکی وړوکی ښکلی کښتی تړلی وی، د زینی له دی پوړ نه د سیند غاړه د خلافت مانی او د پوځی اعلی سالار له مانی سره د نورو امیرانو مانی ښکاریدلی چی د سیند په غاړه په یوه لیکه جوړی شوی وی، او د هری مانی په مخ کی د سیند په غاړه زیات شمیر کشتی ښکاریدی.

صفیه د قاسم له ارداو نه خبره وه، اوس یی چې دا واوریدل چی له خپلو پنځلس شل تنو دوستانو سره ناست دی ددی اندیښنه نوره هم زیاته شوه، له لږ سوچ وروسته د مزبوتی ارادی سره د محل ختیځ لوری ته ور روانه شوه، په دی کونج کی به په پاسنی پوړ کی ماښام مهال کله کله ښځی راټولیدلی او د دجلی د سیند په زړه پوری منظرو ننداره به یی کوله، په دریم پوړ کی یو لوی دالان ؤ، له دوهم او دریم پوړنه لاندی د سیند تر غاړی تاو راتاو زینی ښکته شوی وی، او ددی زینو، دروازه د سیند خواته برنډی له کونج سره وه.

صفیه د دریم پوړ له دالان نه تیره شوه برنډی ته ورسیده، په تنگو زینو ښکته کوزه شوه، د لاندی کوټی له چت نه لږ لاندی د هغو زینو دروازه وه چی لاندی یوه دهلیز ته تللی وی، ددی دهلیز مخه د بڼ په لوری وه، او قاسم به کله کله همدلته له کوم اندیوال سره د سطرنج لوبه کوله.

له پاس او لاندی لوری دغه دهلیز ته له دی زینو پرته بله لاره نه وه، په کومه کوټه کی چی قاسم ؤ د هغی یوه کړکی همدی دهلیز ته خلاصیدله ، صفیه د یوی کړکی ترڅنگ کښیناستله پرده یی لږ یوی خواته کړه او لاندی یی کوټی ته وکتل.

قاسم له پنځلس شل داسی کسانو سره په مجلس بوخت ؤ چی د بغداد شریفو خلکو له دوی نه ښه خوله نه وهله، صفیی هغوی تل له قاسم سره لیدلی وو، په هغوی کی لوکس هم ؤ خو نن د پخوا پرخلاف زیات اندیښمن او په چورتونو کی ډوب ؤ.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاسم وویل : د بدنامی داغ په وینو مینځل کیدای شی، هغه ماته دوکه راکړه، په پیل کی یی داسی وښودله چی هغه په ګوزار کولو نه پوهیږی او ما یوازی په دی ګومان چی دا لویه زر پای ته ونه رسیږی بی پروایی وکړه.

که زه پوهیدای چی زما د متهو له شل کیدو وروسته به هغه په دومره ګړندی حمله پیل کوی نو ما به لومړی دا لویه زر پای ته رسولی وای، او له لوکس سره هم هغه دوکه وکړه، پر لوکس یی د اتکل پرخلاف فشار زیات راوړ، خیر اوس به سره ګورو!!

لوکس ویل : لږ تر لږه زه د ځان په اړه نه وایم چی له ما سره یی دوکه وکړه، د هغه بری د برلاسی نیتجه وه، زه چی پر څه خفه یم هغه دا چی موږ د میزنیو په څیر خپله ماته ولی ونه منله او د دوستی لاس مو ور اوږد نه کړ.

د لوکس له خولی ددی خبری اوریدل تولو ته حیرانوونکی وو او تولو په حیرانی ورته کتل.

کوتی ته یو بل تن ورننوت او اوس تولو د لوکس پرځای هغه ته کتل.

قاسم پوښتنه وکړه : څه خبر دی راوړی دی؟

نوی راغلی سړی وویل : هغوی د سیند په همدی غاړه له دی ځایه پنځه میله لری خیمی ودرولی، اوس دوی ښکار ته وتلی دی، او دشپی مهال ...!

قاسم د هغه خبره ورپوره کړه ویی ویل : د شپی مهال په پاخوا په خوب ویده وی، پردی غاړه پاس لوری ته که لاندی؟

: لاندی ځنګل ته نژدی.

:دوی څو تنه وو؟

: ټول اته تنه!

: نور څوك څوك دی؟

: عبدالعزیز، عبدالملك، مبارك، او افضل، نور پوځی افسران دی، د هغوی نومونه می نه دی زده، هو یو یی د طاهر خدمتګار ؤ.

قاسم وپوښتل : ستا په ګومان موږ په اسونو ولاړ شو که به په کښتیو کی تګ راته غوره وی؟

هغه ځواب ورکړ : که په اسونو ولاړ شو نو دا به زاز پاتی نه شی، موږ په کښتیو کی په شپه شپه کی بیرته راستنیدای شو.

قاسم لوکس ته وکتل، که ته له موږ سره ملګری نه کوی، همدلته پاتی شه په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه تن زما په گومان څه فرق نه راځی.

لوکس ځواب ورکړ : زه د هغو خلکو څخه نه یم چی په غلطو او خطرناکو لارو خپل دوستان یوازی پریږدی. زه له تاسو سره یم خو دا ضرور وایم چی تاسو چی کوم کار کوی، دا د میړنیو لاره نه ده. لږ تر لږه به پر ویده دښمن په حمله کی زما توره له تیکی راونه وزی.

قاسم په خندا وویل : ستا گومان دی چی موږ اتلس تنه د هغو اتوتنو په ویدو د وژلو په اراده روان یوا نه ا موږ به هغوی راویښ کړو مخ او لاسونه به مینځی او بنی به وسلی را اخلی او مقابله به ورسره کوو، که له دی وروسته دوی بیا وتښتیدل نو زه نه غواړم چی په وینو یی توره سره کړم. زه د هغوی وژل نه غواړم غواړم ویی تښتوم او وزغلی، زه چی له ځانه سره ډیر سړی بیایم غواړم هغه وویروم چی وتښتی.

لوکس وویل : که هغه مقابلی ته چمتو شی نو بیا ؟

قاسم ځواب ورکړ : بیا به له دوی سره هماغه سلوك کیږي چی څوك یی د خپل مقام نه پیژندونکو سره کوی.

تا اوس ماته شکایت کاوه چی عبدالعزیز به په زور پر کرسی کښینولی، که تاته د ځان عزت نه وی نو له ماسره یی ضرور شته، د طاهر د یوه دوست لخوا دا یوه مقدمه ده، که موږ د دوی د سترگو خلاصولو لپاره څه ونه کړل نو د بغداد هرلم لوړی مست به زموږ په اوږو راسپریږی.

: مگر ستا پلار جان!

: که پلار جان ته زموږ ارادی معلومی شی نو ښایی د سیاسی مصلحتونو په وجه مو ایسار کړی، خو زما باور دی چی زه د خپل بریالی پروگرام نه وروسته ورته کیسه وکړم نو دی به تاسو ټول میلمانه کړی.

لوکس لږ په غمجنه لهجه وویل : نو زه له تا سره یم.

قاسم خپل ټول دوستان مخاطب کړل ویی ویل : په یاد ولری په هر صورت طاهر باید له بغداده کوچ وکړی دا زموږ په گټه ده، هغه د پوځ د اعلی قوماندان او خلافت دربار ته لاره پیدا کړی ده، او که هغه کوم لوی منصب ته ورسید نو په هر ډگر به خپل دوستان رامخی ته کړی، موږ ټولو ته به بیا د پرمختگ لاری بندی شی.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦)

صفیي چی پر څه د پوهیدو هڅه کوله هغه ورته څرګند شول جګه شوه او په خپ خپ تګ له دهلیز نه زینو ته ورسیده او پاس وختله، د هغی په ذهن کی په وار وار دا الفاظ راګرځیدل، : د سیند پردی غاړه، له دی ځایه نژدی پنځه میله لری، لاندی لوری ته، د هغی د زړه تپکانونه کله تیزیدل او کله ورو کیدل، د خیالونو تر احساساتو لاندی کله دریدله او کله به یی ګړندی ګامونه واخستل، هغی یو ځل بیا د طاهر خبرول غوښتل.

غوښتل یی ژوند یی وژغوری، مګر د څه لپاره؟

آیا ددی لپاره چی هغه یو زړور ځوان ؤ؟

یا ددی په خاطر چی په بغداد کی مساپر ؤ، یو سارایی مساپر، بیایی سارایی سارایی څو واری په زړه کی تکرار کړل. او یو خوږ والی ، یوه خوښی او یو لذت یی پکی احساس کړ، دی په زړه کی وویل : کاشکی زه هم یوه سارایی وای، او د دښتی په توند شمال کی می د هغه لمن نیولی شوای، دې ته د مرمر ډبرو دغه شانداره ماڼی د سارایی له کیږدیو نه نیمګړی ښکاره شوه، دې په هغو زړه ورونکی فضا کی ساه اخستل غوښتل چی د آزادی په ښونو کی د مینی چینی پکی خوتیږی، هلته چی مکر او ریا لا د انسانیت څیره نه ده مسخه کړی، هغی بیا په زړه کی وویل : صفیی خپل زړه ته دوکه مه ورکوه، د هغه او ستا د نړی ترمنځ، یو داسی سمندر دی چی څوك تری پوری وتلی نه شی.

هغه یو عام سړی دی او ته د صدر اعظم وریره یی، ته د هغه ژوند وژغوره نو دا یو د خیر کار دی. له دی نه زیات داسی خوبونه مه وینه چی تعبیر نه لری.

صفیه د سکینی په لټون پسی یوی کوټی ته ورننوته سکینی تکیی ته ډډه وهلی وه او یو کتاب یی لوست، هغی صفیی ته وکتل ویی ویل : صفیی چیرته تللی وی؟ ما ډیره ولټولی راشه ماته ددغو شعرونو مطلب ووایه!

: سکینی ! راځه نن پر اسونو چکر ووهو!!

سکینه حیرانه شوه ویی ویل : اوس ؟

صفیی وویل : نه لږ وروسته!

سکینی کتاب ته وکتل او په بی پروایی یی وویل : ماښام به ولاړی شو.

صفیه سکینی ته نژدی کښیناستله ویی ویل : نن به موږ د میدان پرځای د سیند پر غاړه ځو، سکینی ځواب ورکړ : ستا مقصد دا دی چی د بغداد خلك مو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې وپیژنې او پلار جان مو د اس له سپارلی هم ایساری کړی، په یاد دی نه دی چې یو ځل موږ د دجلی څنډو ته تللی وو پلار جان څومره غوسه شوی ؤ.

صفیی وویل : په پرده کی موږ څوك پیژنی؟

: زموږ آسونه خوپیژندل کیږی.

دایی چی واوریدل صفیه په چورتونو کی ډوبه شوه، او هغی په دی اړه زیات بحث لازم ونه باله.

ترمانپامه سکینی څو ځلی تری وپوښتل : صفیی ته ډیره غمجنه یی، ته ووایه په څه خبره دومره پریشانه یی؟

خو هغی هر ځل دا ځواب ورکاوه : سکینی نن می بدن خوږیږی. پر اس د یوی اوږدی منډی نه وروسته به می طبیعت ښه شی.

د صفیی په ټینګار سکینه تر ماښام لږ د مخه تګ ته چمتو شوه، کله چی دوی پر اسونو سپری شوی او له مانی نه بهر ته راووتلی نو صفیی د خپل اس جلب راکش کړ او څو ځلی یی لفتی ورکړی چی ښه یی یاغی کړ ویی ویل : راځه سکینی د سیند په غاړه یوه منډه ووهو. زر به بیرته راوګرځو، په دی غاړه هسی هم د ښار د خلکو تګ راتګ لږ دی. که بیا هم څوك زموږ اسونه وپیژنی د شکایت جرئت به ونکړای شی، په دی کی بیا څه بدی ده؟

آخر هغوی هم زموږ میندی وی چی له نارینه ؤ سره اوږه په اوږه په غزاګانو کی شریکی وی.

سکینی وویل : د سیند په غاړه خو څه جګړه نشته، صفیه بی ځوابه شوه ویی ویل : زه وپوهیدم ته ویریږی. خو زه داد درکوم زما خنجر به ستا ساتنه کوی.

سکینی وویل : زه ولی له چانه وویریږم. آیا له ماسره خنجر نشته ؟ راځه!

د سکینی د ارادی د بدلیدو له ویری صفیی سمدستی اس د سیند غاړی په لوری راوګرځاوه او د سترګو په رپ کی دوی دواړی د اباديو نه ووتلی، لږ وړاندی چی ولاړل سکینی چیغی کړ صفیی ودریږه!

وړاندی تګ خطرناك دی صفیی ! صفیی!

ایا تا د حسن بن صباح جنت ته د رسیدو اراده کړی ده؟

د صفیی تدبیر کامیاب شوی ؤ، هغی همداسی غوښتل چی سکینه تر لږ څنډه ورسره ملګری شی هغی بیله دی چی اس ودروی مخ راوګرځاوه او دی ته یی داسی وښودله چی د اس درولو او راګرځولو هڅه کوی په لوړ غږ یی وویل : سکینی !

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اس نن لږ سرکشه شوی غوندی دی. زه یی لږ مزاج ور برابروم، ته که له وړاندی تلو نه ویره لری ودریږه زه به اوس بیرته راوګرځم.

سکینی وویل : ته څومره احمقه یی! مانه وو درته ویلی چی پردی اس یوازی قاسم سپریدلی شی.

ته مه ورنژدی کیږه!

صفیی مخ راوګرځاوه ځواب یی ورکړ : اوس به ددی جوش سوړ شی. زیات نه زیات نو دوه میله نور به وزغلی.

سکینی تر لږ نوری لاری ورسره ملګری وکړه بالاخره یی اس ودراوه او د ډیرو پریشانی په حالت کی یی د صفیی ګړندی اس ته کتل چی ترشا پاتی ګردونو کی پټ او د سترګو په رپ کی پناه شو، او سکینی ورپسی کتل او تر ډیره پوری په همغه ځای ولاړه وه.

تر لږ لویدو پوری ډیر وخت ؤ، سکینی چی د سیند په غاړه شاوخوا د بزګرانو څو کلی ولیدل نو خطر یی احساس نه کړ.

څو ځلی ښه غوسه ورغله او ویی غوښتل چی بیرته ستنه شی، خو بیا به یی په زړه کی وروګرځیدل چی کورته ولاړه شی څه به وایی؟ بیا به یی اراده بدله شوه، ناڅاپه یی ذهن ته ورغلل چی په یوه ځای دریدل یی ښه نه دی، نو په عادی تګ یی اس پریښود نژدی نیم میل وړاندی یی اس بیا راوګرځاوه او تر نیم میل پوری یی بیرته ښار ته لاره ووهله او بیا یی اس ودراوه.

د لویدیځ پر افق د شفق سرخی خپریدله، دونو سیوری په تیزی سره اوږدیدل، مرغان له فصلونونه د خپلو ځالو په لوری راالوتل، د سکینی اندیښنه ورو ورو زیاتیدله، ښیایی هم خپل زړه ته تسلی ورکوله چی : هغه دومره نا دانه نه ده خامخا به ډیره لری نه وی تللی، دا به زما د پریشانه کولو په خاطر چیرته د کومی ونی ترشا پټه شوی وی، که زه بیرته ستنه شم نو دا به اس وزغلوی او له ماسره به ملګری شی او بیا به په کړس کړس وخاندی او بیا د هغی په ذهن کی وروګرځیدل چی که خدای (ج) مه کړه هغی ته څه پیښه شوی وی نو بیا!

بیا هم زه باید ولاړه شم، زه به پلار جان ته ووایم چی د هغی اس یاغی شو او دسیند په څنډه وړاندی ولاړه.

له ډیر فکر وروسته سکینی د بیرته تلو پریکړه وکړه خو بیا یی هم په دی ته چی صفیه به راشی اس ودراوه او شاته به یی وکتل، او په انتظار به شوه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قاسم کسات

طاهر د عبدالعزیز له دوستانو عبدالملك او مبارك سره ډیر زر بلد شو مبارك یو ځواکمن او ساده زړی سپاهی ؤ، په تعلیم کی هم هغه له ټولونه وروسته ؤ، د دوستانو په مجلس کی به هم هغه د خبرو په وخت زیات شرمیده، خو په سیند کی په لامبو، په ګنو ونو کی د هوسی په ښکار او په هوا د مارغانو په غشو ویشتلو یی د طاهر پام ځان ته ور واړاوه، طاهر په زید او مبارك کی ډیر صفتونه شریك ولیدل، زید چی څومره له نورو خلکو سره په خبرو کی د خجالت احساس کاوه هومره زر له مبارك سره په مجلس بلد شو.

افضل یو نیك خویه ځوان ؤ، په خبرو کی هغه زیات هوښیار ؤ، خو د نورو په نسبت ښنبلی او آرام طلبی وجه طاهر د هغه په باب څه ښه رایه نه درلوده، په ښکار کی افضل تر لږ لاری له ملګرو سره یوځای ؤ، بیایی اس په یوه ونه وتاړه او په درانه خوب ویده شو، ماسپښین مهال یی چی په سیند کی لمبل زید پردی خبره خوښ ؤ چی له ژورو اوبونه لری یی یو بل ملګری هم پیدا کړ.

طاهر چی د کوم زلمی نه اغیزمن شو هغه عبدالملك ؤ، په قد له عبدالعزیز نه لږ تیټ خو په بدنی لحاظ مزبوت ؤ، مخ یی لږ اوږد او بیضوی ؤ.

پراخه تندی، تورو غټو سترګو د هغه بنی ته ځانګړی وقار او ښکلاوربخښلی وه. هغه د بغداد په غوره مدرسو کی روزل شوی ؤ او د بغداد په رواجی او معمولو علومو کی یی پوره لاس درلود. او څومره چی طاهر د هغه د پخو نظریاتو نه تر اغیزی لاندی ؤ تر هغه څو چنده زیات هغه د طاهر په ښه ذهانت او علمیت اعتراف کاوه.

طاهر او عبدالملك چی لږ شیبه له یو بل سره مجلس وکړ داسی یی احساسوله چی له ډیری اوږدی مودی راسی یو بل سره پیژنی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسی او نصیر سوچه سپاهیان وو، د هغوی له علم او ادب سره هیڅ اړیکی نه وی، یوازی د عبدالعزیز شخصیت او خلوص هغوی ټول سره راغونډ کړی وو او د دوی په ډله یی ور شریك کړی وو او کله به چی نور ملګری د ونو تر سیوری لاندی ناست وو په مهمو مسایلو به یی خبری اتری کولی، دوی دواړه به لږ لری یو له بل سره په جګړه بوخت وو.

موسی ویل : ما چی کومه هوسی ښکار کړی ده هغه ستا له هوسی نه په وزن کی زیاته ده، او ښکر یی ستا له هوسی نه ښکلی دی.

نصیر به د هغه د دروغجن ثابتولو هڅه کوله ویل به یی : تا به په خوب کی هم ما غوندی هوسی نه وی ښکار کړی.

زید ته به د دوی جګړه د هغو علمی بحثونو نه زیاته په زړه پوری وه جګ به شو دوی ته نژدی به کښیناست، هغوی دواړه چی پر یو بل د خپلی خبری منلو نه مایوس شول نو زید یی حکم غوره کړ. زید د هوسی تر ښکلا او دعوی زیات د نصیر له جوش نه اغیز من شوی ؤ او د هغه په پلوی یی پریکړه وکړه.

موسی هغه دی ته چمتو کاوه چی پر خپله پریکړه له سره غور وکړی، خو نصیر وویل : بس نور د دریم ګړی له پریکړی نه وروسته ته د خبرو حق نه لری. موسی پر زید خپل قهر داسی سوړ کړ کله چی دوی په سیند کی لمبل موسی په ټوکه د زید سر دوه دری ځلی په اوبو کی ډوب کړ او غوټی یی ورکړی، زید له اوبو نه را بهر شو او ده ته یی د غیږو بلنه ورکړه. او کله چی موسی دغه بلنه ومنله او له اوبو نه راووت مبارك، افضل، او عبدالعزیز طاهر او عبدالملك پریښودل او تر دوی راچار پیر شول. زید موسی راوغورځاوه او پرشایی کښیناست ویی ویل : اوس ددی ټولو د وړاندی ووایه چی زما پریکړه سهی وه، موسی تر لږ ځنډه د لاس او پښو له وهلو وروسته په خندا وویل : زه اعلان کوم چی ستا پریکړه بلکل سهی وه.

زید وویل : وعده وکړه چی بیا به په اوبو کی ماته غوټی نه راکوی!

موسی وعده وکړه او زید بیا هغه پریښود.

* * * * *

(۲)

د مازدیګر له لمانځه نه وروسته دی خلکو د غشو ویشتلو تمرین پیل کړ، خو طاهر، عبدالعزیز او عبدالملك د سیند د غاړی په چکر ووتل، لمر ډوبیدو ته نژدی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ، او دوی بیرته خیمو ته د راستنیدو اراده وکړه چی له لری یی یو سپور ولید چی ډیر گړندی را روان ژ، سپور چی رانژدی شو عبدالعزیز وویل : دا خو کومه ښځه معلومیږی، او د طاهر په زړه کی څه اندیښنه راوگرځیده، او چی اس نژدی ورغی دغه اندیښنه نوره هم زیاته او په پریشانی بدله شوه.

دا صفیه وه، د تندی او سترگونه پرته یی نور مخ په پرده کی پټ ژ، هغی لږ وړاندی اس ودراوه، او په مذبذب حالت یی دوی دری واړو ته یو پر بل پسی وکتل، له یوی شیبی چوپتیا نه وروسته یی اس څو گامه نور هم ور وړاندی کړ او په طاهر یی سترگی ښخی کړی، ددی سترگو د څه خوروونکی احساس ترجمانی کوله، د نجلی له دوه زړه توب نه عبدالملك اغیزمن شو طاهر ته یی وویل : هغه تاته څه ویل غواړی ورشه!

طاهر ور وړاندی شو تری ویی پوښتل : ته ماته څه ویل غواړی؟

نجلی پر خپلی ژر ژر ساه اخستلو د قابو کیدو هڅه کوله ویی ویل : هو زه ددی لپاره راغلم چی تاته ووایم چی قاسم ... نن شپه ...؟

طاهر په طنزیه لهجه د هغی خبره ور بشپړه کړه ویی ویل : موږ به ووژنی، ځکه خو باید د بغداده سل میله لری ولاړ شو، زما په گومان ما پخوا هم له تا سره د ملاقات شرف ترلاسه کړی، د صفیی په زړه دروند گوزار وشو، هغی په لړزیدلی او زخمی غږ وویل : ماته د بغداد له ټوکمارو او حاضر ځوابو ځوانانو نه بیل بللی، په هر صورت زه خپل فرض پوره کوم، قاسم د شپی مهال له خپلو پنځلس شل تنو ملگرو سره په کښتیو کی راځی او پر تاسو حمله کوی، تاسو له دی ځایه ولاړ شی او یا د تفریح لپاره بل ځای وټاکی په دی کی ستاسو خیر دی، که نه نو ښایی په بغداد کی څوك دا ونه پوښتی چی څوك ووژل شول او چا ووژل؟

د طاهر شك په یقین بدل شوی ژ، هغه وویل : ستا د زحمت څخه مننه! تاسو قاسم ته ووایی چی یو هوښیار سړی دوه ځله یوه حربه نه ازمویی، ما تاته پخوا هم ویلی وو چی زه د دښمنی پرځای د هغه دوستی کول غوره گنم، خو چی هغه زما دویرولو لپاره کومی لاری غوره کوی دا د هر سلیم فطرت خاوند انسان ته بدی ښکاری. زه هغه ته تر غاړی وتو ته چمتو یم. خو د هغه په پښو کی لویدوته هیڅکله نه یم تیار.

صفیی ته د طاهر هر تکی په زهرو ککړ یو نشتر ژ، دی ته د خپل خلوص او ایثار مسخره کیدل له زغم نه وتلی وو، له غوسی نه په ریږدیدلی غږ یی په زوره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل : ته یو وحشی، جاهل او مغرور سارایی یی، ته دا ګنهی چی زه قاسم را استولی یم، او زه د هغه په وینا دلته راغلی یم، پرون هم تا زما په باب دا اټکل کاوه او ولاړی چی زه د هغه د لاس اله یم او ستا د د ویرولو لپاره دروغ درته وایم. ما ستا په پیژندلو کی اشتباه کړی وه، ته له قاسم سره توپیر نه لری. ... زه بی عقله وم ... اوس زه درته وایم چی په خیمه کی دی ډیوه بله کړه، او آرام ویده شه چی قاسم ته دی په موندلو کی زحمت نه وی.

صفیی دومره وویل او په سلګیو شوه، او طاهر ددی د الفاظو تر تریخوالی ددی د سلګیو او د سترګو د اوښکو د څاڅکو نه زیات تر اغیزی لاندی راغی. هغه د کوم ګل پر پاڼو د شبنم په څاڅکو کی دومره ښکلا او جذابیت نه ؤ لیدلی لکه ددی له ښو نه په څڅیدونکو غمیو کی یی چی لیده، سوچ یی وکړ چی که ددی نجلی په اړه یی اټکل غلط وی نو بیا ؟

صفیی د یوی شیبی لپاره سترګی په خپل لستونی کی پټی کړی او بیا یی په داسی نظر طاهر ته وکتل چی غوسه هم پکی وه، او رحم هم د اس جلب یی راوګرځاوه خو عبدالملك چی د دوی خبری اوریدلی وی او یوی نتیجی ته رسیدلی ؤ ګړندی ورغی او د اس جلب یی ونیو ویی ویل : عزتمندی! زه لتا سره د خبرو حق نه لرم، خو په داسی موکه له څه ویلو پرته نشم پاتی کیدای، ماته دانه ده معلومه چی ته او طاهر له څه وخت راسی سره پیژنی، په هر صورت ستا اوښکی ستا د اخلاص شاهدی وایی. طاهر ستا په پیژندلو کی اشتباه کړی ده، خو ته دا اشتباه د بخښنی وړ وبوله، دی په بغداد کی مساپر دی، ددی ځای له حالاتونه خبر نه دی ستا په باب د غلط اټکل سبب یی غالباً دا دی چی طاهر قاسم یو میړنی ځوان ګنهی او د هغه په اړه بد اټکل نشی کولی. هغه ته دانه ده معلومه چی د بغداد د امیرانو ذهنیت او سوچ څومره مردار دی، زه قاسم پیژنم او د طاهر لخوا له تانه معافی غواړم، ته به د طاهر په خبرو خامخا آزرده شوی وی خو که نن شپه د قاسم په اړه دده خوشباوری لری شوه نو بیا به دی چی څومره په پښیمانی ستا سره مخ کیږی د هغی اټکل ته نه شی کولی. زه پوهیږم چی ته به په څومره ستونزو دلته رارسیدلی وی. تا پر موږ زیات احسان وکړ، زه تاته داد درکوم، چی موږ به له دی خطر نه د ځانونو ژغورلو هڅه وکړو. او زه دا داد هم درکوم چی طاهر به هم احسان هیروونکی ونه ګوری، که ګستاخی نه وی نو زما په ګومان ته صفیه یی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفیی ځواب ورکړ : هوکی! خو که ستا سوسره زما په اړه دلته په راتلو څه بدګومانی پیدا شوی وی له خپلی ښځی نه دی پوښتنه کولی شی، که ته عبدالملك یی نو ستا میرمن ما ډیره ښه پیژنی.

عبدالملك وویل : ته داده اوسه، زه ستا په باب هیڅ بدګومانی نشم کولی.

د صفیی د غوسی اور سوړ شوی ؤ، طاهر یی د پښیمانی او خفګان په سبب ځوړند سرولید ویی ویل : که دی په خپل چلن پښیمانه وی نو زه هم د خپلو تونډو خبرو معافی غواړم. زه یو ځل بیا وایم چی قاسم د شپی مهال راځی. تاسو خبر اوسی، او زه دا هم غواړم چی قاسم ته څه زیان ونه رسیږی تاسو وعده وکړی!

عبدالملك وویل : زه وعده کوم چی د قاسم د سړیو ویښته به هم ضایع نه شی.

طاهر سرپورته کړ ویی ویل : که زه ووایم چی پښیمانه یم ته می د بخښنی وړ بولی؟

صفیی وویل : نه، اوس نه! او بیایی اس ته پونده ورکړه.

طاهر خجالت شو تر سترګو پناه کیدونکی اس ته یی کتل، عبدالملك د هغه په اوړه لاس ورکښیښود ویی ویل : ته دا ځجلی پیژنی؟

طاهر ځواب ورکړ : نه !

: زه پوښتنه کولی شم چی دا دی لومړی چیرته او کله لیدلی؟

: پرون شپه د صدر اعظم د مانی په بڼ کی، خو دا څوك ده؟

: د قاسم د تره لور صفیه!

: پردی سربیره ته ګومان کوی چی زما رایه غلطه وه؟

: ستا اټکل ځکه غلط دی چی دا د قاسم د تره لور وه، او ددی پلار د بغداد له ټولو امیرانو سره توپیر درلود، اوس راځه د لمانځه وخت دی.

طاهر ورسره روان شو، عبدالعزیز چی تردی شیبی پوری چوپ ؤ، طاهر ته یی وویل : ته باید دومره پریشانه نشی، هغی ستا بخښنه رد نه کړه بیایی عبدالملك ته وویل : ستا په نظر موږ باید څه وکړو؟

د جګړی په صورت کی که څه هم موږ اته کسه یو خو دوی ته مو ښه سبق ورکولی شوای خو تا وعده وکړه چی د قاسم د سړ یو ویښته به هم نه ضایع کیږی، خو چی کله توری ټکر شی بیا د مقابل لوری د ویښته زیانیدو لحاظ ساتل ګرانیږی.

عبدالملك وویل : ما له هغه سره د قاسم د ځان ساتنی وعده کړی، خو دا وعده

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

می نه ده کړی چی د هغه په غاړه کی به د گلونو امیل وراچوو!
عبدالعزیز وویل : نو نن به هغه ته داسی درس ورکړو چی ټول عمر یی په یاد وی. خو ستا باور دی چی قاسم به د شپی مهال پر موږ حمله وکړی؟
عبدالملك ځواب ورکړ : ددی لجلی په باب چی ماته څه معلومات دی زه د هغی په رڼا کی که ددی پر خبره باور ونه کړم گناه یی گنم، قاضی عبدالرحمن دی ته د قرآن او حدیثو درس ورکړی، زما میرمن هم د هغه شاگرده وه. ځکه دواړه یو بل ښی سره پیژنی زما میرمن د دوی په باب ډیر غوره نظر لری.
عبدالعزیز پوښتنه وکړه : تا هغه څه ور وپیژندله؟
: ستا پام نه شو دا د قاسم پر اس سپره وه.

* * * * *

(۳)

صفیی ستړی شوی اس کله تیز او کله ورو زغلاوه خپل کورته نژدی نیم میل لری یی سکینه را لاندی کړه، سکینی په دریدو دریدو کی په لاره کی ځو ځو ځله هغی ته کنځلی وکړی او بیا به له مینی مجبوره شوه ددی د سلامتی دعا به یی وکړه.
کله به یی ویل : صفیی ! که ته په خیر او خیریت را ستنه شی نو دومره دیناره به خیرات ورکړم.
او کله به یی شونډی وژوولی وبه یی ویل : صفیی ته یو ځل راشه زه به درسره داسی سلوك کوم چی ټول عمر دی په یاد وی. ستا سره چکر ته راوتل خو پریږده زه به درسره خبری هم نه کوم.
صفیی ! لیونی، بی عقلی، ناپوهی! ماښام شو، ته چیرته ولاړی، زه چی کورته ولاړه شم څه ځواب به وایم، تر سبا پوری به په ټول ښار کی دا مشهوره شی چی صفیه ورکه شویده.
او چی کله صفیه دی ته نژدی شوه ویل یی : خورجانی سکینی! دا کیدای شی ته له مانه خفه شی؟ لږ ماته راوگوره زه صفیه یم ، ستا کشری صفیه! نو سکینی ته دا پریکړه گرانه شوه چی هغی ته څه ووایی؟
صفیی بیا وویل : خوری! زما خوری! ستا د دومره خفه لیدو پرځای خو دا ښه ده چی له اس نه غورځیدلی او مړه شوی وای.
سکینی وویل : ته ډیره بی عقله یی!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا یی په سترګو کی اوښکی راوندې شوی، لږ وړاندی چی ولاړل سکینی وویل : که د حسن بن صباح کوم سړی په مخه درغلی وای بیا به دی څه کول؟

صفیی په خندا ځواب ورکړ : ما به ورته ویل چی ستاسو په جنت کی د حوری جوړیدو حقداره زه نه یم سکینه ده.

سکینی وویل : که د کور خلکو زموږ لټون پیل کړی وی څه پلمه به ورته کوو؟

صفیی په داد ځواب ورکړ : تر اوسه ماښام دی د سپوږمی په شپو کی څو ځله موږ ماسختن کور ته راستنیدلو.

د سیند پله ته چی نژدی شول صفیی دوی کینښتی ولیدلی د فاصلی د زیاتوالی په سبب دی په کینښتی کی سپریدونکی ونه لیدل خو د کښتیو ګړندی تګ یی چی ولید وپوهیده چی قاسم او ملګری یی دی.

*****

(٤)

قاسم له خپلو ملګرو سره تر مشوری وروسته د طاهر دوی له خیمو نه دوه سوه ګزه لری د سیند پر غاړه کینښتی ودرولی.

د سیند پر غاړه چی پلی شول ټولو پر خپلو مخونو پردی راکش کړی او د سپوږمی د رڼا نه د ځان ساتنی لپاره د وړاندی ونو منځ ته ولاړل او غلی غلی د خیمو په لوری وزغلل، خیمو ته نژدی د یوی ګنی ونی په سیوری کی ودریدل، او له لږ غوږ نیولو وروسته یو تن وړاندی ورغی هغه په خپ خپ تګ تر خیمی چارپیر راوګرځیده او بیایی خیمی ته وکتل او بیرته خپلو ملګرو ته راغی ویی ویل : دننه په یوه کونج کی اور بل دی او هغه څادر وربانده غوړولی او په درانه خوب ویده دی، زموږ لپاره همدغه غوره موکه ده.

قاسم وویل : مګر د دوی اسونه نه ښکاری!

یوه تن ځواب ورکړ : که اسونه دوی په ځنګل کی د څریدو لپاره خلاص نه وی پریښی نو بیا به چا په غلا بیولی وی اوس موږ باید وخت ضایع نه کړو.

د قاسم په اشاره ټولو توری وایستلی لوکس ور وړاندی شو قاسم یی تر مټ ونیو ویی ویل : تا وعده کړی وه چی ویښوی به یی او د تیښتی او یا مقابلی موکه به ورکوی.

قاسم ځواب ورکړ : که ستاسو نه څوك راسره ملګری نه کوی نو جلا کیدای شی، که درته اړتیا شوه نو راوبه دی غواړو خو په یاد ولره! ته زموږ په دی کار

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کی راسره شریك یی، که دی دا راز ونه ساتلای شونو کوم جرم چی پر موږ پد گرانه ثابتیدای شی پر تا به اسانه ثابت شی، که ته په بغداد کی پاتی وای نو له دی جرم نه به دی ځان ژغورلی وای، خو ما د همدی لپاره راسره راوستی، که اوس بیرته ستون شی هم دانشی ثابتولای چی ته له موږ سره یوازی د یوه نندارچی په حیث ملګری وی، که توره نه شی کښلی نو دا وعده به ضرور کوی چی خوله به دی چوپه وی.

لوکس څه سوچ وکړ او ویی ویل : ما د یوه دوست په حیث خپل فرض ادا کړ، نور که ستا دا پریکړه ده زه درسره یم.

قاسم وویل : زما له تانه همدا تمه وه، اوس زه غواړم چی دغه لوبه لږ په زړه پوری کړو، ستا به هم دا اعتراض نه وی چی موږ هغه راوبښ نه کړ. امکان لری هغه له مقابلی پرته تیښتی ته چمتو شی او موږ ته هسی دده په وینو د تورو سروکولو ضرورت نه شی، که هغه دا وعده وکړه چی بیا به بغداد ته نه ځی نو امکان لری هسی لږ تپی هم نه شی، زه دا غواړم چی د هغه خیمه وغورځوو موږ یاید بیره وکړو.

د قاسم پردی وړاندیز دده ځینو ملګرو هغه وستایه او آفرین یی پری ووایه، دوی د ونی له سیوری راووتل په، رغړیدو د خیمی شاوخواته ورسیدل، د قاسم په اشاره یی په یوه وخت د خیمی تنابونه غوڅ کړل، یوه لوری ته یی کش کړه او لرګی یی وغورځول. د یوی شیبی لپاره د هغوی ټولو زړونه په زوره زوره درزیدل، د یوی شیبی لپاره د دوی غوږونه په ځمکه د غورځیدلی خیمی نه لاندی د ډول ډول غږونو د اوریدو په انتظار وو، او لږ شیبه وروسته د دوی سترګی د ویدو په لټ اوښتلو په ځار ښخی وی،

خو د قاسم او ملګرو اندیښنی ورو ورو په تشویش او پریشانی بدلی شوی، ټولو یو بل ته په معنی دار نظر وکتل، څو ځایه د خیمی د رخت راوتلی برخی ددی لپاره کافی وی چی خیمه تشه نه ده.

لوکس غلی قاسم ته وویل : کیدای شی دوی موږ لیدلی یو او زموږ له شمیر نه ویریدلی وی، ته ورته غږ وکړه او د سر د امن وعده ورکړه زما باور دی چی د بغداد پریښودلو ته به چمتو شی.

په خیمی کی یوه لوری ته اوریلیده، د قاسم یو ملګری ورجګ شو اور ته یی اشاره وکړه ویی ویل : که دوی د سوی په خوب ویده وای هم د اور تودوخه به یی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

احساسوله.

قاسم په لوړ غږ وویل : نور په دوکه کار نه کیږی، که ځان ژغورل غواړی نو ده بغداد پرځای کوم بل لوری ته روان شه، ستا پرسر اتلس توری ولاړی دی، خیمی اور اخستی دی، د بغداد د پریښودو وعده کوی که نه؟

کله یی چی څه ځواب وانه وریدقاسم ور وړندی شو د توری په څوکه یی یو راوتلی ځای وکوت، پردی هم چی ویده شوی پرواونه کړه نو یی توره لرې په زوره چوخ کړه، خو دا یی احساس کړه چی لاندی د انسان پرځای کوم کلك شی دی، دده په لیدو دده نور ملگری هم پر خیمه وروختل یو تن یو بل راوتلی ځای په لغتو وواهه او ویی ویل : لاندی دبری دی انسان نه شته. هغوی پر دبرو ځادرونه غوړولی او موږ یی تیر ایستلی یو، ځی له دی ځایه ځانونه باسی.

قاسم دوه دری راوتلی ځایونه په تورو ووهل او ویی ویل : دوی زموږ له راتگه خبر شوی او تښتیدلی دی.

خو څوگامه وړاندی یی یو دروند غږ واوریدد: موږ دلته یو تاسو د تیښتی کوشش مه کوی!

د قاسم ملگری د کومی ناڅاپی حملی د مقابلی لپاره تیار شول خو شاوخوا هیڅوك نه ښکاریدل.

چا بیا وویل : تاسو ټول اوس زموږ د غشو تر دم لاندی یاستی او باور وکړی زموږ د یوه هم نخښه بی ځایه نه لگی.

قاسم احساس کړه چی خبری کوونکی د مخامخ ونی ترشا دی، هغه خپلو ملگرو ته د سیند په لوری ورو ورو د شا تگ مشوره ورکړه.

د ونی له شانه بیا غږ اوچت شو : د تیښتی هڅه بی گټی ده، ستاسو شاته سیند دی، مخامخ، ښی او کیڼ لوری ته زما غشی ویشتونکی ناست دی. که ستاسو باور نه راځی نو هر لوری ته چی غواړی څلور گامه واخلی بیا وگوری، نه تاسو موږ لیدای شی او نه مو وسلی رارسیږی.

قاسم د دیری وارخطایی له امله چیغی کړی:

ته څه غواړی موږ هسی د ساعت تیری لپاره راغلی وو توکی مو کولی.

: موږ هم هسی د ساعت تیری لپاره په ونو ختلی یو.

: زما په خبره باور وکړه ما هسی ته ویرولی!.

: ته زما پر خبره باور وکړه هسی تاسو ویروو!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاسم وویل : ایا دا به مناسبه نه وی چی له ونی نه راکوز شی او دلته دواړه خبری سره وکړوا

د ونی له شانه غږ راغی : د لاندی راکوزیدو له بلنی نه دی مننه! زه هم دلته ډیر تنگ ناست یم. خو پخواله دی چی زه درکوز شم ته به یو زحمت باسی!

: هغه څه؟

: ته دی ملگرو ته د تورو غورځولو امر وکړه!

قاسم وویل : ایا، دا به ښه نه وای چی تا د خبرو په وخت کی د ځان او ما د رتبی خیال ساتلی؟

د ونی له شانه آواز راغی : گستاخی معاف!

ستا په مخ پرده ده او زه دی له غږ نه نه پیژنم!

قاسم وویل : نو ددی مطلب دا دی چی تاسو زموږ د راتگ له خبریدو نه پرته دومره احتیاط کوی؟

له لږ ځنډ نه وروسته آواز راغی: موږ د سیند په غاړه ناست وو د سپوږمی د شپی ننداره مو کوله، ښایی دا به ستاسو بدمرغی وه چی موږ ستاسی کښتی ولیدی د خطر په احساس کی مو اشتباه ونه کړه.

په خیمی کی د اور شغلی ژبغړاندی شوی وی، قاسم خپلو ملگرو ته وویل : تاسو دلته څه کوی نه گوری خیمی اور اخیستی، کش یی کړی اوبو ته یی وغورځوی!

له ونی نه دروند آواز اوچت شو: ودریږی!

که تاسو کوم یو لږ د یوی اوبلی خوا کیدو هڅه وکړه نو درته ښه به نه وی، موږ د خیمی پروانه لرو، که تاسو موږ ددی بار د بیرته وړلو نه خلاص کړو نو موږ به هم تاسو د کښتیو له بیرته بیولو نه وژغورو، توپیر یوازی دا دی چی زموږ د خیمو ایری به د چا درد دوانه کړی خو ستاسو له کښتیو نه به کب نیوونکی کار واخلی.

اوس تاسو د کومی بلی کیسی له پیلولونه دمخه توری وغورځوی، قاسم خپلو ملگرو ته وکتل او توره یی وغورځوله، خو له ونی نه غږ راغی : تاسو له موږ نه لری نه یاست زه غواړم چی له تاسونه هر سړی په نوبت راشی ددی ونی په بیخ کی توره وغورځوی او بیرته پر خپل ځای ودریږی.

قاسم وویل : موږ د داسی ماتی له منلو نه مقابله غوره گنو که په تاکی جرئت

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی نو راکوز شه او مقابله وکړه.

د ونی نه غږ راغی : د خدای ج احسان دی چی تا موږ د مقابلی وړ وبللو، خو زه په باور درته وایم چی زموږ توری پخی نه دی. تا زموږ د تورو د تیره والی او د خپلو سرونو د قیمت غلط اټکل کړی دی، که بیا هم تاسو د مقابلی بلنه راکوی تیار یو، په تاسو کی کوم سړی چی ځان زورور گنی راوړاندی دی شی!

له موږ نه به هم یو تن در کوز شی، همدغسی به یو پر بل پسی له تاسو سره د زور ازمویلو موکه ومومی، خو که په دی کی خپله گټه نه گوری نو زه د خپلو ملگرو لخوا دا وعده درسره کوم چی د وسلی له غورځولو وروسته به تاسو ته د تلو اجازه وی!

قاسم خپلو ملگرو ته وکتل او له څه سوچ وروسته یی یوه تن ته اشاره وکړه، بیا وړاندی ورغی او د ونی لاندی یی توره وغورځوله بیرته ولاړ پر خپل ځای ودرید، پر هغه پسی دوهم او بیا دریم او همدغسی ټول ولاړل دونی لاندی یی توری و غورځولی او بیرته په خپلو ځایونو ودریدل.

وروسته بیا یو تن له ونی نه کوز شو، دا عبدالعزیز ؤ توره یی وکښله وړاندی ورغی او د قاسم او ملگرو په مخ کی ودرید، له لږ سوچ وروسته یی وویل : زه د غږ په پیژندلو کی اشتباه نه کوم زما په گومان زه د صدر اعظم د زوی سره په ملاقات مشرف یم؟

قاسم له خپل مخ نه نقاب لری کړ او ویی غورځاوه، عبدالعزیز غږ وکړ : طاهره! عبدالملکه!

راځی کوز شی دا قاسم دی، موږ گومان کاوه چی کوم دښمن راباندی یرغل راوړی دی.

د عبدالعزیز ملگری یو پر بل پسی توره ایستلی دوی ته ورنژدی شول.

قاسم وویل : ته ډیر هوښیار یی موږ هسی د ساعت تیری لپاره راغلی یو.

عبدالعزیز وویل : ستا ډیره مهربانی ده، موږ ستا خبری واوریدی.

قاسم وویل : تاسو له موږ سره وعده کړی وه چی موږ توری وغورځوو نو تاسو به مو لاره نه نیسی؟

عبدالعزیز ځواب ورکړ : زه پر خپله وعده ولاړ یم، خو ما ستا ملگری نه وو لیدلی، تاسو دوی ته ووایی چی نقابونه لری کړی.

د قاسم په اشاره هغوی لږ ځنډ دوه زړی وو او بیایی نقابونه لری کړل. عبدالملک

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ ور وړاندی شو په هغوی کی یی ځلور تنه پوځی منصبداران وپیژندل وبی ویل :
عزیزه ! د قاسم نفوذ تر پوځ پوری رسیدلی دی دوی پیژنی ! زما په گومان ددی ځلورو تنو له موږ سره د میلمنو په حیث پاتی کیدل ضروری دی.
عبدالعزیز ځواب ورکړ : ما د دوی ټولو د امن وعده کړی ده، قاسمه ته تلای شی خو یوه خبره ښه واوره! که ته له خپلو ارادونه وانه وړی نو ډیر به درته تاوان رکړی.
که د طاهر یو ویښته زیانیږی نو زه به د صدر اعظم د مانۍ مخی ته پنځوس زره سپاهیان راولم، او زموږ سره به ستاسو توری دا شاهدی وایی چی زموږ دښمن څوك ؤ؟
که د صدر اعظم لپاره زموږ په زړونو کی درناوی او عزت نه وای، نو نن به ستاسو سره زموږ چلن بل ور ؤ، که د دجلی اوبه زموږ مړی خوندی اوغلی کولی شی نو ستا مړی هم خوندی کولی شی.
په هر حال اوس ولاړ شه او که دی ډیا په زړه کی د انتقام اور لمبی کولی نو دا په یاد ولره چی تر سبا پوری به په بغداد کی پنځلس شل تنه نور هم داسی ځوانان پیدا شی چی له ډیر لوی قوت نه به زموږ کسات واخستلای شی.
دایی وویل بیا عبدالعزیز خپلو ملگرو ته پام واړاوه وبی ویل : زید او نصیره! تاسو هغه توری پورته کړی. زید او نصیر د ونی لاندی توری اوچتی کړی، عبدالعزیز خپلو نورو ملگرو ته اشاره وکړه او یوی خواته روان شول. قاسم او د هغه ملگرو د بی شانه مایوسی په حالت کی د ونو په منځ کی دوی ته کتل چی ورو ورو یی له سترگو پناه کیدل.
په ځنگل کی تر نیم میل مزله وروسته عبدالعزیز او ملگری یی هغه ځای ته ورسیدل چی اسونه یی تړلی وو له لږ خبرو او مجلس وروسته یی پردی اتفاق راغی چی دوی باید په بیړه بغداد ته ستانه شی او بیا په اسونو سپاره شول.

*****

(۵)

لمر راختلی ؤ چی قاسم یوی نوکری وخوځاوه او له خوبه یی راویښ کړ، هغه په لټ واوښت، وغځید سترگی یی وغړولی نوکره یی ورتله او بیرته یی سترگی پټی کړی.
نوکری ورته وویل : جگ شه ماسپښین کیدونکی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

آغا دی غواړی ! هغه حکم کړی دی چی زر تر زره ورته حاضر شی.

قاسم وغورمبیده جگ شو او د صدر اعظم کوټی ته ورغی، صدر اعظم دیوی کړکی مخی ته ولاړ ؤ بهر ته یی کتل، مخ یی راواړاوه او قاسم ته د کتلو نه پرته یی وویل : قاسمه! ته د شپی چیرته وی؟ د یوی شیبی لپاره قاسم ددی خبری ځواب ور نکړای شو، هغه پر خپله پریشانی راقابو شو ویی ویل : د شپی له یوه دوست سره میلمه وم، هلته په خبرو اترو کی راباندی ناوخته شوه.

وزیر اعظم مخ ورواړاوه او ورته ویی کتل، قاسم دده د کتو تاب رانه ؤړ سترگی یی ښکته واچولی، وزیر اعظم دده په لاس کی یو لیك ورکړ ویی ویل : زویه ! ته تر اوسه د دروغو په فن کی دومره نه یی هوښیار شوی چی ماته دوکه راکړای شی دا ولوله!

قاسم د لیك له لوستلو نه وروسته پلار ته وکتل د هغه په کتو کی دا پوښتنه وه چی اوس ستا څه حکم دی؟

صدر اعظم په یوه وړوکی میز پرتی توری ته اشاره وکړه ویی ویل : طاهر له دی لیك سره ستا توره هم را استولی ده، دا د هغه شرافت دی که نه نو ولی عهد او شهزاده ته هم ور رسیدای شی.

قاسمه ! تا ډیر بد کړی دی، تا باید په داسی هوښیاز سړی داسی کوږ گوزار نه وای کړی.

قاسم ځواب ورکړ : پلار جانه ! دا هسی توکی وی، طاهر دومره هوښیار نه دی. دا یوازی د عبدالعزیز له لاسه وشول.

صدر اعظم وویل : هغه څوك دی؟

: هغه د پوځ یو معمولی افسر دی.

: خو د پاتی اوولس تورو په وړاندی کولو به د هغه اهمیت ډیر زیات شی. په پوځ کی پخوا هم ستا په باب چا ښه نظر نه درلود، اوس دی پخپله په لاره کی نوی ازغی وکړل، قاسمه! تا ډیر بد وکړل ما غوښتل طاهر ستا د پرمختگ د لاری یوه زینه شی، هغه به ما د ځان نائب معرفی کاوه او ته به د چنگیز خان دربار ته د سفیر په حیث تللی وی. خو اوس ... !

قاسم لږ اندیښمن شو ویی ویل : نو اوس ؟!

: اوس له دی پرته بله چاره نشته چی دی بهر ته چیرته واستوو او تاته په بغداد کی لاره خلاصه شی. تاته معلومه نه ده چی ولی عهد یی سپارښت کړی دی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی په پوځ کی هغه ته مهمه ذمه واری وسپارل شی، قاضی فخر الدین خلیفه ته ددی ځوان په ستاینه کی ځمکه او آسمان سره یو کړی دی. د دی ټولو خبرو نتیجه به دا وی چی په بغداد کی به د ده د ملګرو پرمخ په هر ډګر د پرمختګ لاری خلاصی وی، او ستا لاره به تړلی وی.

قاسم وویل : نو ته دی په کوم مهم کار پسی ولی نه استوی؟

: زه دا کولی شم، خو له دی نه دمخه ستا ددی حرکت په سبب چی دده په زړه کی کوم شك پیدا شوی دی هغه باید لری شی، که نه نو هغه به ماته هم تل په شك ګوری، تر اوسه پوری هغه زما په باب نیك ګومان لری، همدغه سبب دی چی هغه ستا شکایت د بل چا پرځای ماته راوړ.

قاسم وویل : ته دا غواړی چی زه بخښنه تری وغواړم!

: نه داسی نه! هغه به پرتا نور هم بدګومانه شی، غوره دا ده چی هغه زه ځانته راوغواړم، د هغه د وړاندی له تانه پوښتنی وکړم. خو زه له دی نه دمخه ستا لخوا اطمینان غواړم چی کوم حماقت به نه کوی، له پوځ نه چی کوم ځوانان ستا سره تللی وو د لښکرو سالار ته د هغوی په باب لیکم چی زر تر زره یی برطرف کړی.

: خو پلار جانه! هغوی زما دوستان دی زما مرسته یی کوله په دی کی د هغوی څه ګناه ده؟

سمدستی له ما سره دا مسئله مطرح نه ده چی دوی ګناهکار وو که نه، طاهر د ولی عهد، شهزاده او د پوځ سرلښکر تر درباره رسیدلی دی، د طاهر دوستانو ته زه باید دا وښیم چی زه له دوی سره څه دښمنی نه لرم، خلیفه که طاهر د مصر د پاچاهی جاسوس ونه ګنی نو امکان لری چی له ما سره د مشوری پرته یی په کوم مهم منصب وګوماری، په دی صورت کی به بیا دده د مخالفینو پرخلاف دده ترټولو ستره وسیله د ده شتمنی وی. او زه دا نه غواړم چی داسی سړی دی دښمن شی چی خدای ج یی په متهو کي د غرونو د تل څیرلو او له آسمانه د ستورو راشکولو ځواك ایښی دی.

هغه یو د قدر وړ او مخلص زلمی دی، د داسی سړی دوستی ګټوره او دښمنی یی خطرناکه وی، هغه ته زما ضرورت دی او د هغه پرخلاف ستا کوم سپارښت نشم زغملی. امکان لری له ماته وروسته همدغه زلمی د بغداد صدر اعظم شی. او ته به په خپلو حماقتونو پښیمانه یی، او دا هم امکان لری چی هغه د کوم بل امیر پلوی شی او زما د عظمی صدارت منصب رانه واخلی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طاهر بن یوسف تیاری

چنګیز قراقرم خپل مرکز ټاکلی ؤ، د هغه هیواد ډیر پراخه او پوځونه یی بی شمیره وو، خو پر اسلامی نړۍ یی د حملی په مخ کی یو نه تسخیریدونکی دیوال لیده، دغه مورچل چی د مغلو د لښکرو د سیلاب د څپو حوصله ورماتوله د علاو الدین محمد خوارزم شاه ستره واکمنی وه چی بریدونه یی یوی خواته تر هندوستان او بغداد او بل لوری ته د اورال تر بحیری او فارس خلیج پوری رسیدل.

کله چی د بغداد واکمنی د امن په زانګو کی ویده وه، د لویدیځ او ختیځ یرغلګرو ته د خوارزم او مصر توریالی په مخ کی ولاړ وو، چنګیز خان د خوارزم د هیواد د سهی ځواك نه خبر نه ؤ، ځکه خو هغه له یرغل نه وړاندی له خوارزم شاه سره ښی اړیکی غوښتی چی د تولو هسکو ټیټو او ځواك نه یی معلومات ترلاسه کړی. ځکه خو د دواړو هیوادونو ترمنځ د امن تړون وشو چی بیا د همدی تړون په سبب د دواړو لوریو ترمنځ د سوداګری لاری پرانستل شوی.

له خوارزم شاه سره د مغلو د سوداګری اړیکو په سبب د مغلو لپاره د جاسوسانو استولو کار ډیر اسانه شو، خو ډیره موده نه وه تیره شوی چی د خوارزم د سرحد یوه والی د بخارا د څو تنو سوداګرونه مالونه واخستل او دوی یی په دی تور ووژل چی دوی د چنګیز خان جاسوسان دی او د خوارزم د حالاتو د معلومولو لپاره را استول شویدی.

چنګیز خان خوارزم شاه ته خپل استازی واستاوه او د والی پر دی چلند یی احتجاج وکړ، خو د بخارا سوداګر د خوارزم شاه رعیت ؤ له هغوی سره د چنګیز خان خواخوږی د خوارزم شاه دا بدګومانی نوره هم زیاته کړه چی مغل کوم کار له خپلو خلکو نه نشی اخستی هغه د بخارا د سوداګرو په واسطه ترسره کوی. ځکه خو هغه په غوسه شو او د چنګیز خان د ایلچی د وژلو امر یی وکړ، ځینو امیرانو د هغه د پوهولو هڅه وکړه چی که هر څه وی د استازی وژل روا نه دی، خو سلطان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

علاو الدین محمد خوارزم شاه یو خپلسری واکمن ؤ هغه د چا خبره ونه منله . استازی یی وواژه او د هغه ذ نورو ملگرو ویری یی وروسوځولی او بیرته یی چنگیز ته واستول.

چنگیز خان دا سپکاوی ونه زغملای شو، دا پیښه یی چی واوریده جگ شو په نوه غونډی وخوت او تر ډیره وخته لمر ته په سجده پروت ؤ. «مغلو لمر ثمانځه او دوی به لمر او سپوږمی ته د راختلو او پریوتلو پروخت سجدی کولی».

بیا یی په لوړ غږ وویل : په بی زواله اسمان کی دوه لمرونه نشته، نو پردی ځمکه هم دوه خاقان باید نه وی!

د چنگیز خان او خوارزم شاه ترمنځ جگړه حتمی وه خو چنگیز د خوارزم تر پوځونو زیات له دی نه په ویره کی ؤ چی که د لمر پالو پرخلاف خدای پال ټول سره یو شول نو دوی به د گوبی په دښته کی هم د پناه ځای ونه مومی.

*****

(۲)

له دی پیښو نه وړاندی د خلیفه ناصر او سلطان خوارزم شاه ترمنځ زړه بداوی پیدا شوی ؤ، خوارزم شاه له خلیفه نه غوښتی وو چی د بغداد په جوماتونو کی دده نوم هم په خطبه کی د خلیفه له نامه سره یوځای یاد شی. خو کله چی دا غوښتنه ونه منل شوه نو په خپله واکمنی کی یی د خلیفه نوم له خطبی نه وغورځاوه او پر بغداد یی یرغل وکړ، په لاره کی پری د اټکل پرخلاف واوره واوریده او ده هغه یو بد شگون وباله او بیرته راستون شو، له دی وروسته که څه هم د دواړو هیوادونو ترمنځ اختلافات لری شوی وو خو خلیفه د بغداد په بریدونو د یو ځواکمن گاونډی موجودیت ځان ته یو لوی گواښ باله.

چنگیز خان له دی اختلافونونه خبر ؤ، خو د هغه دا باور نه ؤ چی د دوی د حملی په صورت کی به د بغداد اولس د بی طرفی حالت وساتلای شی، هغه له دی نه ویریده چی که خلیفه خپل اختلافات هیر کړل او د خوارزم په ملاتړ یی د جهاد اعلان وکړ نو له افریقا نه تر هندوستانه د ټولو اسلامی هیوادونو لښکر به د دوی د غوبل کولو لپاره راټول شی، ددی اندیښنو په پام کی نیولو سره چنگیز خان په قراقرم کی په پراخه پوځی تیاری بوخت شو.

له خوارزم شاه سره د اړیکو تر خرابیدو وړاندی چنگیز په دی فکر کی ؤ چی د خوارزم د هیواد له نیولو پرته دده د نړی نیولو خیال سم تعبیر نه لری.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

که خوارزم شاه هغه ته پلمه په لاس نه وای ورکړی هم له څو کلونو زیات ده د یرغل انتظار نه شو کولی او د مغلو په لاس د خوارزم تباهی به څو کاله ځنډیدلی وه، د ځواکمن ګاونډی نه بی پروایی او یا په کمزوری ګاونډی رحم د چنګیز خان د مسلك خلاف ؤ.

له صدر اعظم سره د طاهر د لومړنی ځل لیدونه څو هفتی پخوا خلیفه ناصر ته د خوارزم شاه په لاس د چنګیز خان د استازی د وژلو خبر رسیدلی ؤ او په څو ورځو کی دغه خبر په بغداد کی ډیر مشهور شو.

طاهر چی له ښکار څخه راستون شو د خوارزم میلمستون ته ورغی.

د خوارزم سفیر عماد الملك څومره چی د طاهر د توری چلولو تراغیزی لاندی راغلی ؤ تر هغو څو چنده یی د خبرو تر اغیزی لاندی راغی، د طاهر د لوړو ارادو نه د خبریدونه وروسته یی وویل :

کاشکی په بغداد کی ستا په څیر نور څو ځوانان هم وای!

طاهر ځواب ورکړ : په بغداد کی زما په څیر ډیر ځوانان شته خو افسوس کوم چی ستاسو حکومت چی څرنګه پر خلیفه بدګومانه دی همغسی د بغداد پر اولس هم بد ګومانه دی.

او د خلیفه په باب هم زه دا ویلای شم چی که خدای ج مه کړه په خوارزم څه مصیبت راغی نو هغه ته به بی طرفه پاتی کیدل ممکن نه شی، لږ تر لږه د صدر اعظم په باب زما دا باور دی چی هغه سره له دی چی د قاسم پلار دی، په سینه کی یی د یوه مسلمان زړه دی او خلیفه ته به غلطه مشوره ورنکړی.

عماد الملك وویل : ستا غوندی خوش باوره انسان باید پنځه شپږ سوه کاله پخوا پیدا شوی وای، اوس دنیا ډیره بدله شوی ده.

طاهر وویل : کیدای شی د خلیفه په باب زما رایه سهی نه وی خو د صدر اعظم په باب زه په پوره باور ویلی شم چی د خوارزم په اړه یی نیت خراب نه دی.

د عماد الملك پر شونډو یوه حقارت آمیزه موسکا وغوړیده ویی ویل : که زه د صدر اعظم په باب ستا غلط فهمی لری کړم نو بیا ؟

: تاسو به ما د ځان د اصلاح لپاره هر وخت چمتو وګوری او بیا به زما ځای د بغداد پرځای خوارزم وی.

: تاسو وعده کوی چی دغه راز به له تا سره وی؟

: زه وعده کوم!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

عماد الملك جگ شو يو وروکی صندوق يی خلاص کړ او د يوی نری څرمن ټوټه يی پورته کړه د طاهر په لاس کی يی ورکړه پر هغی دا مطلب ليکلی ؤ

د مسلمانانو خليفه د خوارزم شاه په لاس د مغلو د خاقان «تولواك» د استازی وژل يو نه بخښونکی جرم بولی او دا يقين درکوی چی که تاتاری خاقان دغه ظالم پاچا ته د څه سزا ورکولو اراده لری نو د اسلامی نړی لخوا به د هغه په ملاتړ غږ اوچت نه شی او د اسلامی نړی د روحانی پيشوا دعاگانی به د خاقان په حق کی وی.

ستاسو مخلص وحيد الدين د بهرنيو چارو وزير.

له دی مطلب نه لاندی په چينی ژبه څو حروف ليکل شوی وو طاهر په هغو گوتی کښيښودی له عماد الملك نه يی وپوښتل :

دا څه ليکل شويدی؟

عماد الملك ځواب ورکړ : دا د چنگيز خان د سفير تصديق دی، هغه ليکلی دی چی ستا خاص خدمتگار خليفه خپل همنظره کړی دی.

طاهر له لږ چورت نه وروسته وويل : ستا په گومان دغه خاص خدمتگار څوك دی؟

عماد الملك ځواب ورکړ : وحيد الدين دی نور څوك دی!

طاهر وويل : نه دا بل څوك دی، د خليفه داسی اعتمادی چی په بغداد کی چنگيز خان ته جاسوسی کوی.

عماد الملك وويل : که وحيد الدين نه وی نو بيا صدر اعظم دی.

: نه زما په گومان له صدر اعظم او وزير خارجه نه پرته کوم بل څوك دی ته دا ليك پيژنی؟

: نه زه نوم لوستی شم!

: خو پوښتنه دا ده چی د بهرنيو چارو وزير د مغلو له سفير نه ددی ليك د تصديق پرځای ولی ددغسی پيغام استولو غوښتنه نه ده کړی؟

عماد الملك ځواب ورکړ: ددی دوه سببه کيدای شی، يو دا چی له کومه وخته را په دی خوا چی د جاسوسی په تور سوداگر پانسی شوی دی زموږ حکومت له چنگيز خان سره د بغداد د تاتاری سفير د ليکونو او پيغامونو لاره تړلی ده، هغه څو ځلی قراقرم ته د تلو لپاره د لاری اجازه وغوښته خو زموږ حکومت انکار کړی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس د چنګیز خان د ایلچی وژل کیدل د هغه د پیغام او یا دده پخپله تلو امکانات بلکل ختم کړی دی، زموږ له هیواد نه د تیریدو نه پرته هغه دوی نوری لاری لری، لومړی دا چی د اروپا او روس له لاری چین ته واوړی او له هغو دنګو غرونو نه تیر شی چی اوسیدونکو یی د مغلو وحشت او بی رحمی لیدلی ده، هغوی به کوم تاتاری او یا د هغوی پیغام وړونکی بی پوښتنی ووژنی، بله لاره دا ده چی دوی د سمندر له لاری هندوستان ته ولاړ شی او له هغه ځایه قراقرم ته مخه وکړی، په دی لاره به دوی له هغه دنګ غره سره مخ شی چی مرغه پر پکی نشی وهلی.

طاهر وپوښتل : دغه لیکنه ستالاس ته څه وړ درغلی؟

عماد الملك ځواب ورکړ : د خلیفه ناصر هوښیاری موږ دی ته مجبور کړو چی ځیر شو، هغه ددغه خدمت لپاره یو ترکی نسبه خوارزمی غوره کړی ؤ. دغه ځرمن یی د هغه د حیلی دننه ایښی وه، خو زموږ د سرحدونو څارونکی د جاسوسانو په پیژندلو کی ډیر مهارت لری، د سرحد والی استازی وژلی دی او ددی لیك نقل یی پاچاته او اصل یی ماته راواستاوه.

: خلیفه پردی پیښو خبر دی؟

: ما له صدر اعظم سره ولیدل، هغه ته ما دا نه دی ویلی چی اصلی لیك ماته رارسیدلی دی، خو ما یو نقل هغه ته هم ورکړ.

: وزیر اعظم تا ته څه ځواب ورکړ؟

: هغه بی شمیره سوګندونه خوړل، د بهرنیو چارو وزیر ته یی کنځلی کولی زه یی په خپله مانی کی ایسار کړم پخپله خلیفه ته ورغی، بیرته چی راغی راته ویی ویل چی خلیفه د بهرنیو چارو وزیر غوښتی دی، د خلیفه اراده ده چی هغه محل ته ور وغواړی او ویی نیسی، له دی نه وروسته په همدی ماښام زه وزیر اعظم دویم ځلی وروغوښتم او راته ویی ویل چی د بهرنیو چارو وزیر چیرته غلی شویدی او لټون یی دوام لری.

: هغه تر اوسه پیدا شوی دی که نه؟

: نه !

: پر دی سربیره ته لا وایی چی خلیفه او صدر.اعظم په دی دسیسه کی نه دی شریك؟ ماته خو داسی ښکاری چی د بهرنیو چارو وزیر یو لوری له اسلامی نړی او بلی خواته له خلیفه او صدر اعظم سره غداری کوی، دده دورکیدو سبب هم

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه کیدای شی.

عماد الملك وویل : کیدای شی ستا نظر سهی وی او ماسپښین مهال د خلیفه د استازی دی غوښتنی چی زر تر زره له ما سره ولاړ شی اشتباهی کړی وی، خو دا هم امکان لری چی هغه خلیفه ته ورغلی وی او خلیفه او صدر اعظم د خپلی بدنامی له ویری هغه چیرته غلی کړی وی، امکان لری ده له هغه شربتونه کوم غوړپ څښلی وی چي د څکلو نه وروسته یی څوك د خلیفه د محل د کړو وړو لارونه ژوندی نه شی راوتلی.

: که ستا دا نظر سهی وی چی ده هر څه د خلیفه او صدر اعظم په خوښه کړی وی نو دا بیا څه وړ کیدای شی چی هغه ته دی زهر ورکړی او ویی وژنی؟

: د داسی مهم پلان له ناکامی وروسته خلیفه هغه د کوم نیك چلن مستحق نه گڼی.

که یی د وژلو پرځای چیرته غلی کړی وی نو معنی یی دا ده چی خلیفه او صدر اعظم ددی پیښی د برالا پلټنی نه ویریږی، زما د تسلی لپاره به یی سزا ورکوله، خو هغه چی توره په لاس جلاد لیدلی وای نو د خلیفه او یا صدر اعظم راز به یی نه ساته هر څه به یی پخپله افشا کول.

طاهر وویل : ته یوازی د تصویر یو مخ گوری، داسی ولی نه وایی چی دا دسیسه یوازی د بهرنیو چارو د وزیر وه، او هغه د سزا له ویری چیرته غلی شوی دی؟

: زه ددی خبری له امکان نه انکار نه کوم خو حالاتو د هری خبری د تیارو گوټونو د اړخونو په لیدو عادت کړی یو.

طاهر : ته پر ما اعتماد لری؟

عماد الملك ځواب ورکړ : پر تا د اعتماد لپاره همدا بس دی چی ته یو میړنی زلمی یی، د یوه مجاهد زوی یی، زه د داسی سړی د ایمان شهادت چی صلاح الدین ایوبی «رح» توره ورکوی په خلوص کی د شك جرئت نشم کولی.

: ستا باور دی چي چنگیز خان به پر خوارزم حمله وکړی؟

: که د وزیر خارجه دغه پیغام ور رسیدلی وای نو تر اوسه به یی حمله کړی وای.

: او که د صدر اعظم له لوری دا پیغام ور ورسیږی چی که پر خوارزم حمله وکړی د بغداد هر مسلمان به د خوارزم تر بیرغ لاندی راټولیږی نو بیا؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: بیا خو زما باور دی چی چنگیز خان به د اسلامی نړی په لوری د سترګو اړولو جرئت هم ونکړای شی.

: که زه د صدر اعظم نه داسی پیغام ترلاسه کړم نو ته له ما سره د خوارزم له خاوری نه د تیریدو مرسته کوی؟

:زه به د صدر اعظم هر اقدام ته د شك په سترګه ګورم خو که تاسو دغسی پیغام ترلاسه کړی نو زما باور دی چی قراقرم ته ورسیږی هم ددی پیغام مفهوم به بدل نه شی.

خو ته ددی خبری څه هیله لری چی صدر اعظم به داسی پیغام هم واستوی او تا به د استازی په توګه استوی؟

دی پوښتنی طاهر د یوی شیبی لپاره وارخطا کړ، د هغه په زړه کی شك پیدا شو چی که ورته ووایی چی صدر اعظم د چنګیز خان دربار ته د ده د استولو اراده څرګنده کړی ده نو د عماد الملك بدګومانی به زیاته شی، هغه ځواب ورکړ:

زه به له صدر اعظم نه وغواړم او که هغه ځواب راکړ نو بیا به د بغداد په جامع جومات کی اعلان وکړم چی خلیفه او صدر اعظم اسلامی نړی پر چنګیز خان پلورلی، تاسو به وګوری چی زما دغه غږ به د هر ځوان او بوډا غږ شی، زه به له تانه هغه وخت لیك وغواړم چی له ماسره به د صدر اعظم لیك وی او تاته به یی درښیم.

عماد الملك ځواب ورکړ : زه د صدر اعظم د لیك د لیدو پرته تاته د اجازه لیك درکولو ته تیار یم.

طاهر جګ شو هغه ته یی لاس ورکړ ویی ویل : نه اوس نه !

زه له صدر اعظم سره د خبرو اترو نه وروسته بیا درته راځم، طاهر د عماد الملك د کور نه راووت پر سړك یی زید ولید چی را روان دی، زید په غوسه وویل : زه ستا په لټون ستړی شوم، د وزیر اعظم استازی راغلی و ته یی ورغوښتی یی، هغه ویل چی تا هر ځای ولید سمدستی یی راواستوه، عجیب بی عقل سړی ؤ، ماته یی ویل چی ته خو بلکل سارایی ښکاری او چی کله ما د غیږی نیولو چلینج ورکړ په کړس کړس یی وخندل او ولاړ.

طاهر وویل : هر چاته د غیږی نیولو بلنه مه ورکوه.

* * * * *

(۳)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ورځې وروسته یو ماښام له لمانځه وروسته عبدالعزیز او عبدالملك د طاهر کورته ورغلل، طاهر په یوه کوټه کې ناست ؤ او یو کتاب یې لوست، عبدالعزیز چې کوټې ته ورننوت ویې ویل : زما ګومان ؤ چې ته به د سفر په تیاری بوخت یې!

طاهر ورجګ شو، سترې مشې یې ورسره وکړل او ویې ویل : د سفر لپاره خو له پرون راسې تیاری نیسم، خو نن صدر اعظم ته خلیفه دا فرمان واوراوه چې بله ورځ د روژې میاشت پیلیږي او په روژه کې ماته سفر ګران دی. ځکه خو به د اختر په سبا ماته د روانیدو اجازه راکوی.

عبدالعزیز وویل : عجیبه ده خلیفه ستا د تکلیف دومره خیال ساتی، ایا تا د چنګیز خان په نوم د هغه لیك ترلاسه کړی دی؟

طاهر ځواب ورکړ : هغه لیك د صدر اعظم سره دی ما یې متن لوستی او د خلیفه مهر مې هم پرې لیدلی دی، وزیر اعظم هغه لیك عماد الملك ته هم ورښودلی دی هغه ماته ویلی چې د رخصتیدو په ورځ به یې درته وسپارم.

عبدالملك وویل : مګر ستا د سفر د ځنډیدلو لپاره د روژې د میاشتې پلمه ماته چندان ډاډمنه نه ښکاری، آیا تاونه ویل چې ماته په سفر کې روژه نیول ګران نه دی؟

طاهر وویل : ما خو ډیر ټینګار وکړ، ما وویل چې څوك د عربو په تبجنو ریګونو کې روژه نیولی شی د شمال ختیځ د غرونو په ساره شمال کې به یې په سفر کې روژه ډیره اسانه وی. له دې نه پرته ددې سفر ارځښت دومره زیات دی چې معمولی زحمتونه باید پکې په پام کې ونه نیول شی خو صدر اعظم وویل چې د اختر په ورځ خلیفه د نیزې وهلو او اس څغلولو لوبه ګوری، د هغه هیله ده چې زه هم په دې لوبه کې شریك وم.

عبدالملك وویل : دا پلمه له هغې بلې نه هم زیاته نامعقوله ده، عزیزه! ته راته ووایه په داسې حال کې چې د چنګیز خان لښکری د خوارزم په شمال ختیځ کې راغونډیږي او خلیفه د هغه ګواښ ضروری بولی نو بیا د یوې میاشتې لپاره د طاهر ایسارول په څه مقصد کیدای شی؟

عبدالعزیز په خپله پراخه تنده لاس راتیر کړ ویې ویل :

د خلیفه او صدر اعظم په مصلحت پوهیدل ګران دی، کیدای شی د رمضان ترپایه دې خپله اراده بدله کړی، د بوډاتوب په سبب خلیفه د پریکړې حوصله له

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړی، د داسی لوی توپ د وهلو لپاره هغه ته د یوه کال او یا یوی میاشتی فکر کولو فرصت دومره لویه خبره نه ده. هو زه له یوی خبری اندیښمن یم، طاهره! له تا سره نور څوك روانیږی؟

طاهر ځواب ورکړ :

ما د تاسو دوارو په اړه ورته وویل خو وزیر اعظم ونه منله هغه راته وویل چی ته له ځانه سره دری څلور تنه نوکران بیولی شی.

عبدالعزیز ځواب ورکړ : دا اندیښنه د خوارزم سفیر هم ښکارولـه چی زما کوم بل ملګری هلته د خلیفه کوم بل پیغام یو نه سی. خو زه نه پوهیږم چی د خلیفه د لیك په لیدو به څنګه چنګیز خان د یوه معمولی نوکر پر خبره اعتبار کوی، له دی پرته به د احتیاط په خاطر عماد الملك د لاری تولو پهروته خبر ورکوی چی له ما نه پرته به نور تول تلاشی کوی زه هم د دوی ځارنه کوم.

عبدالملك وویل : که له دوی نه کوم یوه د مغلو د سفیر کومه نخښنه هلته وړاندی کړه نو بیا ؟

طاهر وویل : تاسو ددی فکر مه کوی، ما تر دی پوری بندوبست کړی دی چی د مغلو حکومت ته ترننوتلو دمخه به د دوی جامی او پایزار تول بدلیږی.

عبدالعزیز وویل :

بیا هم ته هوښیار اوسه، داسی نه شی چی د خوارزم له حدودو نه له تیریدو وروسته ته په کوم سرای کی ویده وی او چی کله سهار راپاڅی نو ملګری به دی د خلیفه له لیك سره تری تم وی، ته به دوی لټوی او دوی قراقرم ته رسیدلی وی.

طاهر تر لږ څنډه په چورتونو کی ډوب شو بالاخره یی وویل : ته فکر مه کوه له دوی سره به لږ تر لږه دا احساس ضرور وی چی له ما پرته بیرته نشی راتلای.

: مګر دا هم کیدای شی چی دوی ته د قراقرم اوبه او هوا له بغداد نه ښه ورولګیږی، ځکه خو زید خامخا له ځانه سره بوزه.

طاهر ځواب ورکړ : زید خو زه د کور د ساتنی لپاره دلته ضروری بولم، تاسو ډاډه اوسی له دی ځایه چی له ماسره هر ډول خلك ولاړ شی هغوی به له یوه پړاو مزله وروسته د لوی وزیر یا خلیفه پرځای زما تر اغیزی لاندی وی، که د انعام هوس کوم څوك غدار کولی شی نو له هغه نه زیات انعام یی بیرته سمی لاری ته هم اړولی شی.

عبدالملك وویل : زه اوسنی د بهرنیو چارو وزیر مهلب بن داؤد یو خطرناك سړی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بولم، دوه کاله پخوا هغه په بغداد کی بلکل نا آشنا ؤ، خو په ځو میاشتو کی یی دا حالت دی چی د ورځی یو ځل خامخا له خلیفه سره گوری، د وحید الدین له غلی کیدونه دمخه یی دی مرستیال ؤ، خو عجیبه دا ده چی له وحید الدین نه دده لیده کاته له خلیفه سره زیات وو.

په ځینو ملاقاتونو کی به یی د چنگیز خان استازی هم ورسره بیولی ؤ، ځکه خو دا غوره ده چی د هغه یو سړی هم ورسره بو نه زی.

طاهر وویل : زه به دا خبره په پام کی نیسم، تاسو ته معلومه ده چی مهلب بن داود له کوم ځایه راغلی دی؟

عبدالملك ځواب ورکړ : دا چاته معلومه نه ده خو داسی ویل کیږی چی بی حسابه دولت ورسره دی او خلیفه او شهزاده مستنصر ته یی ډیری گران بیه تحفی ورکړی دی.

* * * * *

(٤)

صفیه سهار وختی له درانه خوبه راویښه شوه، په کوټه کی یی په خپه روښنایی کی یوی او بلی خواته وکتل غمجنه غوندی شوه او بیرته یی سترگی پټی کړی، نن یی بیا یو خوږ خوب لیدلی ؤ، نن بیا په ډیره په زړه پوری فضا کی الوتلی وه، هلته چی آزاد مرغان د مینی بدلی وایی دی په چوپ کتلو کی چاته زاری کړی وی او هغه ددی د زاریو په ځواب کی ویلی وو: صفیی! ساده کیږه مه زموږ د ژوند لاری سره بیلی دی.

د صفیی پر شونډو غمجنه موسکا وځلیده ویی ویل : زما سارایی ! ته ډیر ضدی یی!

هغی دویم ځلی سترگی وغړولی جگه شوه بلی کوټی ته ولاړه اودس یی وکړ او په لمانځه ودریده، د لمانځه نه وروسته یی لاس په دعا اوچت کړل او د پخوا په شان یی د دعا وروستی الفاظ دا وو: زما الله! هغه له هر آفت نه په امان کړه!

د دعا له پای نه وروسته صفیه جگه شوه خپلی کوټی ته ولاړه او کړکی یی پرانستله بڼ ته یی وکتل. بیا یی له ځانه سره یوه خوږه سندره زمزمه کوله او بل لوری ته د یوی هنداری مخی ته ودریدله، ددی غږ چی د پسرلی د موسم د مرغانو له غاروونه زیات خوږ ؤ، ورو ورو جگیده.

خو لږ وروسته یی په هنداره کی کوم بل څوك ولیدل ناڅاپه چوپه شوه، په بیړه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې شاته راوکتل قاسم ته یې وکتل ویې ویل : قاسمه!

قاسم په موسکا وویل : صفیی ته ولی چوپه شوی ستا غږ ...!!

صفیی په ترخی لهجی د هغه خبره ورغوڅه کړه ویې ویل:

زما غږ دیر ښه دی خو ته د غلو په څیر زما کوټی ته د راتلو هیڅ حق نه لری... ورځه که نه سکینی ته ناری کوم.

قاسم وویل : صفیی! ما څه گناه کړی ده، ستا له مانه ولی دومره کرکه ده! که ستا دا سندری زما لپاره نه دی نو د چا لپاره دی؟

صفیی! ما دومره مه رټه! ته پوهیږی چی زه له تاسره څومره مینه لرم!

صفیه له غوسی نه تکه سره شوه ویې ویل : قاسمه! ولاړ شه تر اوسه دی پر ماغزو د شپی د شرابو اغیزه شته.

قاسم خپله غوسه راقابو کړه ویې ویل : صفیی! تاته معلومه ده چی ما شراب پریښی دی، که بیا هم زما کوم بد عادت وی هم د ژوند په اوږده سفر کی دواړه د یوی کښتی سپاره یو، ځکه خو ماته دومره د بی قدری په نظر کتل پریږده، دا به د دواړو په خیر وی.

صفیه په تنگ شوه ځواب یې ورکړ : قاسمه! ورځه!

زه ستا په کښتی کی د سپریدو پر ځای د سیند په گرداب کی ډوبیدل غوره گنم.

قاسم خجالت شو ویې ویل : دومره سره وضعه ښه نه ده، په ما کی به په زرگونو کمزوری وی خو زه ستا یم، زه ستا د یوی موسکا لپاره له مرگ سره لوبیدلی شم، په اور کی ورغورځیدای شم، له غرونو سره جنگیدای شم، زه ستا لپاره...!

صفیی وویل : هوا هوا ولی ودریدی؟ ووایه زه ستا لپاره د آسمان ستوری راشکولی شم، د سمندر په تل کی غوټی خوړلی او غمی راویستلی شم، د لویو لویو ظالمو پاچاهانو له سرونو تاج اخستلای شم، له تندرونو سره ډغری وهلی شم، له توپانونو سره لوبیدلی شم، خو یو انسان کیدای نه شم، قاسمه دا بدگومانی کله درته پیدا شوی چی ته شاعر هم یی؟

قاسم پر خپله بی عزتی د قابو کیدو هڅه وکړه ویې ویل :

صفیی ! زما احساسات مه توهینوه، زه شاعر نه یم.

: ستا احساسات! هغه خو ددی وړهم نه دی چی توهین کړای شی، ته که دلته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تم کیدو تینگار کوی نو زه درنه خُم، خو که په ما پسی راغلی نو نیغه کاکا ته ورخُم!

صفیی دا وویل قاسم ته یی په کرکه او نفرت وکتل له کوټی نه ووتله د محل له باغ نه یی خو گلان وشکول او بیا د گنو ونو منځ ته ولاړه، له ښاخونو نه د شبنم څاڅکی راتوئیدل خو دی یی احساس نه کاوه. دا هغه ځای ؤ چی له طاهر سره یی لومړی ځل یوازی دیدن شوی ؤ، او له کومی ورځی راسی چی طاهر د خلیفه له پیغام سره د قراقرم په لوری رخصت شوی ؤ، د بڼ دی گوښی ته ددی پام ور اوښتی ؤ، ددغو ونو پاڼی او گلان دی ته د نورو ونو نه بدل او په زړه پوری ښکاریدل.

نن د قاسم سره د خبرو اترونه وروسته پر زړه له درانه بوج سره راغلی وه، د لمر لومړنۍ ورانگی د ونو د پاڼو نه په جل بل ځلیدلی او ځمکی ته رسیدلی، صفیی آسمان ته وکتل او په دیره غمجنه لهجه یی وویل:

طاهره! تاته ښایی دا معلومه هم نه وی چی زه څوك یم او ته زما لپاره څوك جوړ شوی یی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم فصل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلیفه استازی

د خوارزم له بریدونو نه چی تیر شول طاهر او ملگری یی د مغلو د هیواد په برید کی په سرحدی پهره کی لږ ایسار کړل، د پهری مشر د دوی د آرام او راحت هر ممکن کوشش کاوه، بیا هم طاهر او دده ملگرو داسی گنهله چی دوی یی په یوه خیمه کی تر څارنی لاندی نیولی دی، دوی ته په شاوخوا غونډیو کی د گرځیدو اجازه نه وه، طاهر به چی په ماته گوډه تاتاری ژبه له کوم سپاهی نه څه پوښتنه کوله نو ځواب یی نه ورکاوه. د پهری له افسر نه پرته له دوی سره چا د خبرو حق نه درلود، د مغلو جاسوس به د سیوری په شان له دوی سره یو ځای گرځیده، طاهر افسر ته څو ځلی وویل چی هغه د چنگیز خان په نامه د بغداد د خلیفه مهم پیغام راوړی دی خو هر ځل یی دا ځواب اوریده چی : لوی خان ته پیغام استول شوی دی چی هدایت وکړی تاسو به ور واستوو.

نژدی دری اونی وروسته یو مغل افسر له څو سپاهیانو سره دی پهری ته ورغلل هغوی له طاهر نه د تکلیفونو بخښته وغوښتله او ورته ویی ویل :

لوی خان تاسو ته په حضور د مشرف کیدو وبار درکوی.

له دغه افسر سره څو هفتی په سختو غرنیو لارو له مزله وروسته یوه ورځ طاهر او دده ملگری د قراقرم هغی دری ته ننوتل چی د سترگو تر څاره د مغلو د لښکر خیمی پکی دریدلی وی، د دری څلورو خواو ته دنگ غرونه ولاړ وو.

وزیر اعظم له بغداد نه له طاهر سره دری تنه استولی وو، یو تن کمال نومیده د دوهم نوم ابو اسحق و او دریم چی عراقی ؤ جمیل نومیده، دری واړو د صدر اعظم له هدایت سره سم په لاره او سفر کی د طاهر ښه درناوی او اطاعت کاوه، په لاره کی څو ځلی د هغوی تلاشی وشوه ځکه خو طاهر په دی داده شو چی که په دوی کی کوم یو د خلیفه او یا وزیر اعظم ځانگړی پیغام راوړی وی هم د خپل رینتیبنتوب لپاره به څه نخښه او دلیل وړاندی نکړای شی او چنگیز خان به داده نکړای شی، خو کله چی د مغلو هیواد ته داخل شول طاهر په دی خبره پریشانه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چی ابو اسحق په تاتاری ژبه ښه پوهیږی، او هغه د چنگیز خان تر هستوگنځی پوری تر رسیدولتاتاری سردار سره ښه بلد شوی ؤ، په مزله کی طاهر خو ځله ابو اسحق له تاتاری سردار سره له نور کاروان نه وړاندی یا وروسته په راز دارانه خبرو اترو او روغبړ ولید.

د خیمو ښار ته له رسیدو سره سم چی چنگیز خان د نړی د نیولو لپاره په تیاری بوخت ؤ، مغل سردار د یوی لویی خیمی مخی ته ودرید له اس نه پلی شو او طاهر ته یی وویل : تاسو په دی خیمه کی استراحت وکړی زه به لوی خان خبر کړم.

له دی نه وروسته یی خو سپاهیانو ته چی له خیمی نه بهر ولاړ وو او د دوی لاره یی څارله اشاره وکړه، هغوی راوړاندی شول د طاهر او د هغه د ملگرو د اسونو جلبونه یی ونیول، دوی هم له اسونو نه پلی شول او د یوه تن په لارښونه خیمی ته ننوتل.

خیمه په بخملی پردو او ایرانی قالینو ښکلی شوی وه طاهر او ملگرو یی د مازدیگر لمنځونه ادا کړل، له دعا نه وروسته طاهر له ابو اسحق نه وپوښتل : تا په لاره کی له هغه مغل سردار سره څه خبری کولی؟

ابو اسحق په یوه معنی داره موسکا خپلو ملگرو ته وکتل او ویی ویل : هغه ماته د چنگیز خان او ما هغه ته د خپل خلیفه په باب خبری کولی.

: تا په ټوله لاره له مانه دا خبره ولی پټوله چی ته په تاتاری ژبه پوهیږی؟

: که تا له مانه پوښتلی وای ما به ځواب درکړی ؤ.

: صدر اعظم ته معلومه ده چی ته په تاتاری ژبه پوهیږی؟

اسحق لږ وارخطا شو ویی ویل : صدر اعظم د ما غوندی معمولی خلکو د پیژندنی زحمت کله گالی؟

که ستا دلته زما په خبرو څه اعتراض وی نو زه به هیڅکله هم له چا سره ونه گرځیږم.

: زه ستا پر خبرو اعتراض نه لرم خو که څوك له تانه د بغداد په اړه څه پوښتنه وکړی نو ښه فکر کوه او بیا ځواب ورکوه.

ابو اسحق ځواب ورکړ : زه خپله ذمه واری احساسوم. لږ څنډ وروسته تاتاری سردار د دوی خیمی ته ورننوت او طاهر ته یی وویل :

لوی خان به سبا سهار ته له تاسو سره گوری، ما ستاسو د خوراك، څښاك

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندوبست یوه ایرانی نوکر ته سپارلی هغه ستاسو مسلمان ورور دی تاسو ته به هیڅ تکلیف نه وی.

کله چی طاهر له مغل سردار سره خبری کولی ابو اسحق له خیمی نه بهر ووت او کله چی تاتاری سردار هم له خیمی نه بهر ته ووت طاهر جگ شو او د خیمی نه یی بهر ته وکتل، ابو اسحق څو گامه لری له تاتاری سردار سره خبری کولی.

ماښام مهال د طاهر دری واره ملگری د چکر په پلمه بهر ته ووتل او هغه وخت بیرته راستانه شول چی طاهر د ماسختن لمونځ ادا کړی ؤ او د ویده کیدو په تکل ؤ.

طاهر چی دوی ښه ورتل نو ابو اسحق وویل : زه درنه بخښنه غواړم، بیا به داسی غلطی نه کوو، دغه مغل ډیر وحشیان دی، موږ د چکر لپاره ووتو د یوی خیمی ترڅنگ تیریدو چی څو تنو مغلو سپاهیانو را ایسار کړو او په زور یی سرونه راباندی وخریل کوپړی یی راباندی توری کړی، د خدای ج شکر دی چی ته راسره نه وی، ابو اسحق دا وویل او بیا یی پگړی له سره لری کړه او زیاته یی کړه:

وگوره موږ یی په څه حال اخته کړی یو!

د ابو اسحق او د هغه د ملگرو سرونه یی ریښتیا خریلی وو، او د ویښتانو پرځای تور غوړی پری ځلیدل.

طاهر وویل : دغه خلك ډیر احمق دی، زه به چنگیز خان ته د دوی پر دی سلوك احتجاج کوم.

ابو اسحق وویل : دلته سر خریل کومه خبره نه ده یوه سپاهی ویل چی د سر خریل هم د میلمه پالنی په دود کی شامل دی، د خدای ج شکر دی چی دوی د خپلو خنجرونو د تیغ د تیره توب ازمویلو لپاره زموږ ویښتان غوره کړل، که نه نو د یوه تاتاری لاس دومره شاه رگ ته نژدی له خطره خالی نه وی.

* * * * *

(۲)

سبا سهار طاهر د چنگیز خان له استازی سره شاهی محل ته روان شو، د شاهی محل په دره کی په یوه مناسب لوړ ځای څو ښکلی او شانداری خیمی وی، د غونډی پر لوری تللی لاری یوی او بلی خوا ته د انسانی کوپړیو څلی دریدلی وو او د لاری په اوږدو کی دواړو خواو ته کتار کوپړی ایښی وی. د طاهر له ښی نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مغلی سردار وپوهیده ورته ویی ویل :

دا یوازی د لویو لویو سردارانو ککری دی، دوی یی د خپل حیثیت په مناسبت دلته ایښی دی، د ټیټی طبقی ککری مو دلته نه دی راوړی، پاس به تاسو د لوی خان د خیمی په مخکی د هغو واکمنو او پوځی سردارانو د ککرو انبار ووینی چی زموږ د عظمت په وړاندی یې له سرټیټولو نه ډډه کوله، د لوړو کورنیو د ښځو او نجونو کوپړی چی د لوی خان او شهزاده ګانو له خدمت نه یی سرغړاوه د هغوی د ککر یو وړوکی منار د ملکی د خیمی مخی ته دی.

په غونډی چی وختل مغل سردار یوی بلی غونډی ته اشاره وکړه ویی ویل : هلته وګوری دلوی خان شانداره مانی هلته جوړیږی.

په وړاندی غرونو کی ډیره عالی ډبره لږه ده، ما اوریدلی دی چی د بخارا، سمرقند، او بغداد په مانیو کی ډیری غوره سپینی او سری ډبری کاریدلی دی.

طاهر ځواب ورکړ : هغه ډبری پر دی سربیره چی ښکلی دی ډیری کلکی هم دی، ستاسو لوی خان ولی د کوپړیو مانی نه جوړوی؟

: که د انسانی کوپړیونه د خښتو کار اخستل کیدای شوای نو موږ ته دا مشکله نه وه، په شمال ختیځ او شمال لویدیځ کی په ډیرو ښارونو کی د کوپړیو ډیر انبارونه بی کاره پراته دی.

د غونډی په څوکه په یوه پراخه میدان قیمتی غالی غوړیدلی وه، او د میدان دری لوریو ته د خیمو کتارونه وو ځای پر ځای ایستلی توری پهره داران ولاړ وو، استازی د یوی خیمی په مخکی ودرید او طاهر یی بهر پریښود پخپله خیمی ته ننوت، له لږ ځنډ وروسته هغه بیرته راووت او طاهر یی دننه ورسره بوت. له دوو پراخو کوټونه چی تیر شول طاهر او هماغه استازی یوی وړوکی بلی کوټی ته ننوتل، په کوټه کی یوی خواته نژدی څلور لویشتی لوړه چوتره وه چی قیمتی غالی پری غوړیدلی وه، د چوتری نه لاندی کتار څو تاجونه ایښی وو.

په کوټه کی یو سړی چی له چپنی او پګړی نه مسلمان ښکاریده ولاړ ؤ، هغه راوړاندی شو طاهر ته یی د ستړی مشی لپاره لاس وراوږد کړ او ویی ویل : زه د مغلو د لوی خان په دربار کی خپل یوه مسلمان ورور ته ښه راغلاست وایم، طاهر چی هغه ته لاس ورکړ په بدن یی لړزه احساس کړه، او له لږ دوه زړه توب وروسته یی وویل : ته دلته څه کوی؟

: زه دلوی خان په دربارکی دعربی او فارسی ترجمان یم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: ته تر دی ځایه څه ډول راورسیدی؟

: لوی خاقان جوهر پیژندونکی هم دی او سخی هم، زه هم د سوداگرو له یوی قافلی سره دلته راغلم، د لوی خاقان یوه ترجمان ته اړتیا وه، هغه زه څو میاشتی له ځان سره ایسار کړم، خو له هغه وروسته د دوی قدردانی زه د همدی ځای کړم او د تل لپاره یی واخستلم، لوی خاقان د تشریف راوړو په حال کی دی زه څو خبری غواړم درته وښیم. هغه زیاته چاپلوسی نه خوښوی خو بی تکلفی او بی پروایی هیڅکله نه بخښی، که ته ورسره په تاتاری ژبه پخپله خبری وکړی ډیر پری خوښیږی که ته په تاتاری نه پوهیږی نو د هغه چینایی ژبه هم زده ده، له دی دوو ژبو وروسته لوی خان فارسی غوره بولی، هغه د فارسی څو جملی زده کړی هم دی خو له عربی ژبی نه یی وحشت دی.

طاهر ځواب ورکړ : ستا د مشوری نه مننه، خو زه په تاتاری ژبه نه پوهیږم، په فارسی پوهیږم خو زه ویریږم چی هغه ستا پر ترجمانی برسیره پخپله هوښیاری زما د خبرو په مطلب غلط ونه پوهیږی، که تا ته د عربی ژباړه ستونزی لری بیله خبره ده که نه نو زه د خپل مطلب د پوهولو لپاره عربی غوره او مناسبه گنم، که دی په ترکی پوهیږی نو زه په ترکی ژبه هم ښه پوهیږم.

: گوره دا غضب ونه کړی! له کومی ورځی راسی چی خوارزم شاه د لوی خان استازی وژلی دی د هغه له ترکی ژبی نه سخته کرکه پیدا شویده.

هوا د خبرو پر وخت دا خیال ساته چی ستا غږ د لوی خان له آواز نه اوچت نه شی، ته ډیر بختور یی چی لوی خان په داسی ځانگړی ځای کی د ملاقات شرف درربخښلو، په داسی تخلیه کی د هغه مبارك لاس له دربار نه زیات له فیضه ډك وی.

طاهر وویل : زه ستا له نیکو مشورو نه یو ځل بیا مننه کوم خو ته زما په باب بدگومانی مه کوه، زه دلته د خیټی په خاطر نه یم راغلی.

* * * * *

(۳)

ترجمان د خپل خجالت د لری کولو په خاطر څه ویل غوښتل خو د چوتری له شانه وړه پرده اوچته شوه هغه ورو طاهر ته وویل : لوی خان تشریف راوړی!

یوه شیبه وروسته پر چوتره طاهر هغه جابر او ظالم انسان لیده چی د وحشت او بربریت افسانی یی په ختیځ او لویدیځ کی مشهوری شوی وی. ترجمان دواړه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسونه پرسینه نیولی وو او د رکوع په حالت ولاړ ؤ، چنگیز خان په غوسه طاهر ته وکتل او په چوتره کښیناست ترجمان هم نیغ ودرید، د هغه په کتو کی پړی خفگان له ورایه ښکاریده چی طاهر ولی دده تقلید ونه کړ، طاهر هماغسی چنگیز خان ته کتل او دا داسی گستاخی وه چی په دك دربار کی ښایی چنگیز خان نه وای زغملی خو په دی گوښه کی یی ترجمان له زغملونه ناتوانه ؤ بالاخره یی ورو وویل : سترگی ښکته واچوه! خو پر طاهر دی گواښ هیڅ اثر ونه کړ، څو شیبی له چوپتیا نه وروسته د بغداد د خلیفه د استازی او د چنگیز خان خبری داسی پیل شوی:

ترجمان چنگیز خان ته په خطاب کی : د بغداد د خلیفه استازی د لوی تولواك او د تاتار خاقان اعظم په دربار کی چی د هغه د لورینی او مهربانی لاس دوستانو ته د رحمت سبب دی او توره یی د دښمنانو پر سرونو د تندر په څیر راپریوزی په دیر ادب او احترام سلام وړاندی کوی.

چنگیز خان : زه د بغداد د استازی په لیدو خوښ شوم، ده ته داد ورکړه چی دلته به یی سر ته هیڅ خطر نه وی.

ترجمان : طاهر ته په عربی ژبه په خطاب کی : لوی تولواك ستاسو په راتگ خپله خوښی څرگندوی او دا هم فرمایی چی دلته ستاسو ویره بی ځایه ده، له تاسو سره به شاهانه مهربانی وشی او بیرته به مو خوښ واستوو.

طاهر : زه د انعامونو په هیله دلته نه یم راغلی، که د تاتار پاچا دومره مهربانه وی نو ماته دی د خلیفه د لیك له وړاندی کولو نه وروسته د اسلام د تبلیغ فرصت راکړی.

دا به زما لپاره لوی انعام وی.

ترجمان : د خلیفه استازی د لوی خان د مهربانی مننه کوی او د بغداد د خلیفه د لیك وړاندی کولو اجازه غواړی.

چنگیز خان : اجازه ده.

ترجمان : لوی خاقان حکم درته کوی چی د خلیفه لیك وړاندی کړه!

طاهر ور وړاندی شو په وریښمین توکر پیچلی لیك یی وړاندی کړ، چنگیز خان هغه پرانیست او ترجمان ته یی ورکړ او د اورولو امر یی ورته وکړ په عربی ژبه د لیك لنډ مضمون داسی ؤ:

«د تاتاریانو پاچا چنگیز خان باید وپوهیږی چی پر موږ د خدای ج او د هغه د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول صلی الله علیه وسلم له لوری د اسلامی نړۍ د ټولو مسلمانانو د عزت، آبرو او آزادی دفاع فرض شوی ده، د خوارزم له پاچا سره زموږ څه اختلافات شته، خو پر اسلامی نړۍ له بهر نه د کومی حملی او گواښ په خاطر موږ نه یوازی د خوارزم شاه په ملاتړ مجبور یو بلکی د هغه تر بیرغ لاندی به د یوه معمولی سپاهی په څیر جگړه د ځان لپاره نیکمرغی بولوه که دا رښتیا ده چی د تاتار پاچا د خوارزم پر سرحدونو پوځونه راټولوی نو موږ گواښ کوو چی د خوارزم پر خلاف د جگړی اعلان به د ټولی اسلامی نړۍ پرخلاف د جگړی اعلان وبلل شی، ددی لیك په ځواب کی موږ د مغلو له پاچا نه دا اوریدل غواړو چی دوی به په خوارزم حمله نه کوی.

د مسلمانانو د خلیفه ابو العباس احمد ناصر الدین لخوا.

ترجمان د څه ځانگړی تغیر او تبدیل پرته لیك په تاتاری ژبه وژباړه، طاهر حیران ؤ چی د چنگیز خان تندی معمولی تریو نه شو، هغه په پوره اطمینان پر خپل ځای ناست ؤ او په معنی داره موسکا یی طاهر ته کتل.

د هغی په سترگو کی دا لوستل کیدل چی ده ته دغه لیك له یوی په زړه پوری ټوکی پرته هیڅ اهمیت نه لری.

چنگیز خان : خپل خلیفه ته زموږ له لوری دا پیغام ورسوه چی موږ له اسلامی نړۍ سره، د دښمنی اراده نه لرو، خوارزم شاه له موږ سره ډیر زیاتی کړی دی، بیا هم موږ پر هغه د تیری او حملی اراده نه لرو.

ژباړن : تاسو خلیفه ته د خاقان اعظم لخوا دا پیغام ورسوی چی ستا په سپارښت خاقان اعظم د خوارزم شاه تیروتنه بخښی او پر اسلامی نړۍ له حملی نه ده کوی.

طاهر : زه به دا پیغام خلیفه ته ورسوم، له دی نه پرته باید عرض وکړم چی د خلیفه لیك د بغداد د اولس د احساساتو ترجمان دی ستا په اړه دا مشهوره ده چی په زړه کی دی د خپل پوځی ځواك د ښکارولو اراده پر هری وعدی او تعهد بری مومی، خو که تاسو پر خپلی دی وعدی پابندی ونه کړه او پر خوارزم مو حمله وکړه نو ټول بغداد او له ختیځه تر لویدیځه ټوله اسلامی نړۍ به د سارایی توپان په څیر ستا سو په مخکی راپورته کیږی.

ترجمان : د خلیفه استازی په ډیر ادب او درناوی عرض کوی چی د اعلیحضرت دغه پیغام به خلیفه ته اوروی، ستا دا وعده د اسلامی نړۍ د تسلی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره کافی ده، خو که تاسو پر خوارزم حمله وکړه نو د بغداد او نورو اسلامی هیوادونو خلك به خپل حکومتونه د خوارزم پر ملاتړ مجبور کړی او هغوی ټول به د مغلو د لښکر د سیلاب په مخ کی له دردناکی تباهی سره مخ شی.

چنگیز خان : موږ چی چاته دوست ووایو، بیا د هغوی له لوری بی اعتمادی نه خوښوو.

ترجمان طاهر ته وکتل ویی ویل : لوی خان پردی بی اعتمادی ښکارولو سخت خفه شو، ځکه خو مهربانی وکړه چوپ شه.

طاهر : ډیر ښه! اوس زه د لوی خان په مخکی د تبلیغ اجازه غواړم.

ترجمان : په دوه زړه توب، د خلیفه استازی د تاتار د اولس د مذهبی عقایدو نه زیات اغیزمن دی، او هغه ددی اجازه غواړی چی د اسلام په اړه څه ووایی.

چنگیز خان :ده ته زموږ لخوا ووایه چی موږ له وفادارو مسلمانانو څخه کرکه نه کوو.

ترجمان : طاهر ته په خطاب کی : لوی خان ډیر مصروف دی او تاته د رخصت اجازه درکوی او دا هم فرمایی چی له وفادارو مسلمانانو سره دښمنی نه لری.

طاهر پریشانه شو ترجمان ته یی وکتل او ویی ویل : که هغه اوس مصروف وی ماته دی بل وخت د تبلیغ موکه راکړی.

چنگیز خان وپوښتل : د خلیفه استازی څه غواړی؟

ترجمان وویل : دی د جناب عالی مننه کوی او عرض کوی چی که تاسو په څه خبره خفه شوی یاست بخښنه غواړم.

چنگیز خان وویل : زه افسوس کوم چی مصروفیت می نور د ناستی اجازه نه راکوی که څه هم د خلیفه استازی ډیر په زړه پوری سړی ښکاریږی، له ده نه وپوښته چی کله روانیږی؟

ترجمان طاهر ته په خطاب کی وویل : خان اعظم فرمایی چی موږ زیات مصروف یو ځکه خو د بیا لیدو امکان نشته د یخنی موسم راروان دی غوره دا ده چی ته زر تر زره بغداد ته روان شه، دلته ډیر مسلمان علما شته چی موږ ته د اسلام په اړه معلومات راکوی.

چنگیز خان د شا کوتی ته ولاړ.

*****

(٤)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خیمی نه بهر د چنگیز خان خو زامن او خو تنه مغل سرداران په یوه قالینه لمر ته ناست وو پخپلو کی سره گریدل، د یوه خوان په پوښتنه ترجمان له طاهر سره معرفی کړل، هغوی طاهر له خان سره کښیناوه او د بغداد په باب یی تری په ښتنی پیل کړی، طاهر د خینو پوښتنو خوابونه ورکړل او چی کله هغوی د بغداد د پوځ او د کلاگانو د خواکمنی په اړه وپوښتل ده ورته وویل چی زه ددی پوښتنو له خوابونونه ناتوانه یم.

د چنگیز خان یوه زوی وویل : تاته لکه چی بدگومانی پیدا شوه موږ دغه پوښتنی په څه بد نیت نه دی کړی، له بغداد سره زموږ اړیکی دوستانه دی. او موږ د خپلو دوستانو په اړه ضروری معلومات خپل فرض گنو، دا هم باید درته ووایو چی له بهرنی نړۍ نه زموږ معلومات لږ نه دی دا وگوری!

د چنگیز خان زوی له جیبه یو دسمال راوایست او د طاهر په مخکی یی وغوړاوه او ویی ویل : ښایی تا د بغدادتر دی بشپړه نقشه پخوا هیڅ نه وی لیدلی.

پر دسمال نقشه واقعاً دومره بشپړه وه چی طاهر په حیرانی کی ډوب شو.

یوه مغلی سردار طاهر ته په معنی داره موسکا وکتل ویی ویل : اوس ته له موږ سره په بی تکلفی خبری کولی شی، طاهر لا نقشی ته کتل چی یو خدمتگار راغی په تاتاری ژبه یی څه وویل او دغه خلك ټول جگ شول د خیمی په لوری روان شول، طاهر چی کله دسمال بیرته ورکاوه د چنگیز خان زوی وویل : که دا نقشه ستا خوښه شوی وی درسره وایی خله له ما سره نوری هم شته.

طاهر ځواب ورکړ : نه! د بغداد نقشه زما پر زړه لیك ده.

کله چی دغه خلك یوی خیمی ته ننوتل ترجمان طاهر ته وویل : ته هم غضب کوی! ددی سړی په زړه کی چی د ککرو منارونه دروی د اسلام لپاره ځای له کومه شی؟

طاهر ځواب ورکړ : زه دده په بی پروایی افسوس نه کوم، خو پر دی خفه یم چی ما خپله ذمه واری پوره نکړای شوه.

ترجمان وویل : تاسو زما احسان په یاد ولری، چی لوی خان ته می ستا د ډیرو ترخو الفاظو تریخوالی ورونه ښود.

طاهر ټکان وخوړ ویی ویل : ستا مطلب دا دی چی تا زما د خبرو مفهوم بدل کړی دی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمان د یوی منافقانه موسکا سره ځواب ورکړ : نه! ما ستا ځینی خیالونه پد مهذبه طریقه څرګند کړل.

طاهر وویل : له مهذبی طریقی نه ستا مطلب د چاپلوسانه طریقی څخه دی؟

ترجمان ځواب ورکړ : د مهذبی طریقی څخه مطلب هغه لاره ده چی اوس یی پد ډیکه له درباره راونه ایستلو ستا سره یی بنایی څه رعایت کړی وای خو پر ما بد یی خامخا غوسه سړوله.

طاهر وویل : کله چی ما ویل چی د مسلمانانو پر یوه حکومت به د تاتاریانو پر حمله د ټولنی نړی مسلمانان متحد شی، د چنګیز خان موسکا دا ثابتوله چی یا هغه پر خپل پوځی ځواك زیات ویاړی او یا زما خبری هسی تش ګواښونه ګنی.

ترجمان وویل : لوی خان د مرګ په دروازه ولاړ هم د موسکا همت لری، پردی علاوه هغه پوهیږی چی د اولسونو د برخلیك پریکړی پر الفاظو نه بلکی په عمل کیږی، که زه ستا پرځای وای بیرته به بغداد ته تلم او د مغلو د پوځی ځواك پد اړه به می د خلیفه غلط فهمی لری کول خپله ذمه واری بلله، تاسو تر اوسه هیڅ نه دی لیدلی تاسو له ما سره راځی!

طاهر له ترجمان سره د غونډی بلی ډډی ته ولاړ هغه لوری ته هم د غونډی نه لاندی په دره کی وړی وړی زیاتی خیمی دریدلی وی، ترجمان یو ځای ودرید هلته ودریدلیو خیمو ته یی اشاره وکړه ویی ویل : ته نه پوهیږی چی د غرونو دغه لړی تر کومه ځایه رسیدلی ده، او ماته دا هم نه ده معلومه چی د تاتاریانو پر پوځ څومره نوری دغسی دری ډکی دی زه دا هم نشم ویلی چی مغل به پر خوارزم حمله وکړی که نه، یوازی دومره پوهیږم که لوی خان له خوارزمیانو نه د بدل اخستلو پریکړه وکړه نو د نړی هیڅ قوت یی پریکړه نشی وربدلولی، او که د ټولی اسلامی نړی پوځونه هم د تاتاریانو مخی ته راووزی هم د دوی د لښکرو سیلاب به یی دخاشاکو په څیر ورسره په مخه کړی.

هغه غونډی به د ریګونو یو بند ثابتی شی ځکه خو که ستا له بغداد سره خواخوږی وی نو خلیفه ته له داسی سړی سره د ډغرو مشوره مه ورکوه چی پر خپلو غلیمانو د خدایی قهر په څیر رانازلیږی.

طاهر غوسه شو ویی ویل : ته له ضرورت نه زیات د مغلو د نعمت حق ادا کوی، ماته د دی ټولو لارو معلومات دی چی چنګیز خان یی د خپلو حریفانو ویرولو لپاره کاروی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دا منم چی د اختلاف په سبب اسلامی نړی ډیره کمزوری شویده، خو پردی کمزوری برسیره موږ کلونه کلونه د نصرانیانو لویو لویو په وسلو سنبال پوځونو ته ماته ورکړی ده، د چنگیز خان لښکری له هغوی نه زیاتی نه دی، او نه د خوارزم او بغداد پوځونه د مصر او شام له پوځ نه لږ دی. د لویدیځ د سترو په وسلو سنبال لښکرو د یرغل مقابلی ته د شام، فلسطین، او مصر نه تر پنځوس زره تنو زیات لښکرنه دی ور وتلی، خو د تاتاریانو مقابلی ته به د بغداد دری لکه او د خوارزم څلور لکه تنه لښکر د جگړی ډگر ته راوزی، که تا زه د خلیفه خواخوږی بللی یم او له تاتاریانو نه د ویری مشوره راکوی نو زه تاته د چنگیز د وفادار په توگه مشوره درکوم چی د اسلام د دفاعی ځواك په اړه دده غلط فهمی لری کړه.

ترجمان ځواب ورکړ : چنگیز خان د ځان کم گنلو د احساس له خاوندانو څخه نه دی، خو د بغداد خلیفه د ځان کم گنلو احساس ښکاره کړیدی، له خلیفه سره نه یوازی دا احساس دی چی خوارزم شاه به د چنگیز خان د یرغل تاب رانه وړی بلکی د هغه دا باور هم دی چی خلیفه به یی هیڅ مرسته ونه کړای شی، که د هغه د بغداد او خوارزم پر ځواك اعتماد وای، نو چنگیز خان ته به یی ستا په لاس دا پیغام نه را استاوه چی پر خوارزم حمله ونه کړی، یو ځواکمن انسان هیڅکله هم خپل حریف ته نه وایی چی پر ما حمله مه کوه که نه نو نیتجه به یی درته ښه نه وی، هغه پردی ډاډه وی چی د وخت په راتلو به د لوټی ځواب په تیږه ورکوی.

طاهر وویل : په دی پیغام کی د خلیفه هدف دا ؤ چی د خوارزم شاه او بغداد د اولس دا بدگومانی لری شی چی عباسی خلافت د خوارزم شاه پرخلاف له مغلو سره څه معامله کوی.

ترجمان یو ځل بیا په منافقانه موسکا طاهر ته وکتل ویی ویل : د خوارزم شاه په اړه نشم ویلی چی بدگومانی به یی لری شوی وی که نه خو تا د لوی خان یوه بدگومانی لری کړه، راځه زه دی خیمی ته ورسوم.

طاهر په بیړه تری وپوښتل : ته لومړی دا ووایه چی ما کومه بدگومانی لری کړه؟

ترجمان وویل : تاته به راتلونکی حالات د دی ځواب درکړی.

: نه نه ته به یی راته وایی!

: نه تا وویل چی زه د چنگیز خان وفادار یم، او زما د وفاداری غوښتنه دا ده چی دا راز ښکاره نه کړم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمان دا وویل او بیا یی یوی او بلی خوا ته وکتل او ویی .ویل :

ستا ځینی خبری ماته له زغم نه بهر وی خو نه پوهیږم ولی له تا سره د خواخوږی احساس کوم، زما مشوره تاسو ته دا ده چی له کوم بل چا سره د بلدیدو هڅه مه کوه، او چی څومره زر کیدای شی له دی ځایه روان شه، نور له مانه څه پوښتنه مه کوه، راځه!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو راز

په بیرته راستنیدو کی طاهر او د هغه ملگری د مغلو د سرحد نه له تیریدو وروسته د خوارزم په سرحد کی یوه وروکی ښار ته ننوتل، دا ښار له خوقند نه نژدی سل میله جنوب ختیځ لوری ته د خوشحاله کروند گرو او سوداگرو د هستوگنی ښار و، د شاوخوا سرحدی پهرو لپاره په ښار کی پنځه زره تنه پوځ ؤ طاهر چی له بغداده قراقرم ته تلو هم له دی ښار نه تیر شو د ښار حاکم او څو نور مخور له ده سره ښه بلد شوی وو، د ښار حاکم د پخوا په څیر دی په خپل کور کی ایسار کړ، د ښار اوسیدونکی د مغلو نه په اندیښنه کی وو، ځکه خو یی چی د طاهر د بیرته راستنیدو خبر واورید څو تنه لوړ رتبه افسران او سرداران د حاکم کورته راغلل.

طاهر دوی ته ټول حال لنډ لنډ بیان کړ، دوی ته یی داډ ورکړ چی که د خلیفه پر گواښ برسیره یی پر خوارزم حمله وکړه نو بغداد به په خپل ټول توان د دوی ملاتړ کوی.

یوه سوداگر وپوښتل : ستا د چنگیز خان پر وعده باور دی؟

طاهر ځواب ورکړ : نه! همدغه سبب دی چی زه بغداد له دی حالت نه خبرول غواړم او غواړم چی زر تر زره هلته ځان ورسوم.

حاکم پوښتنه وکړه : که بده نه منی زه یوه خبره درته کوم.

: ووایه!

: د ځینو خلکو دا گومان دی چی د زحمت په وخت کی به خلیفه له نیکو دعاگانو پرته له موږ سره نور هیڅ مرسته ونکړای شی، له موږ سره به دده دا هم ډیره مرسته وی، خو ځینی خلك دا گومان هم کوی چی خلیفه دا پیغام ځکه د چنگیز خان په نامه واستاوه چی دده لومړنی پیغام چی چنگیز خان یی پر خوارزم برغل ته لمسولی ؤ نیول شویدی له خلیفه سره دا ویره وه چی که دده لومړنی پیغام په اسلامی نړۍ کی مشهور شی نو دا لږ ډیر پاتی عزت به یی هم ورسره ختم شی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکی د بغداد په اولس کی به هم ناکراری راشی، ځکه خو یی له یوه پلوه په بغداد کی د خوارزم د سفیر او تاسو غوندی خلکو د داد لپاره دوهم پیغام واستاوه او اوس هغه ښایی په مناسبه موقع بل پیغام چنگیز خان ته واستوی چی زه له وضعی نه په دی مجبور شوم چی تاته گواښ وکړم، ته زما له لوری داده اوسه.

طاهر ځواب ورکړ:

د خلیفه په اړه داسی بدگومانی له تاسو سره نه ښایی، بیا هم که خدای ج مه کړه ستاسو بدگومانی او اندیښنه پرځای وی هم زه دا داد درکوم چی حالات به خلیفه پر خبره ټینگ پاتی کیدو ته اړ کړی، ما په قراقرم کی د انسانی ککرو ځلی لیدلی دی، اوس به د بغداد په جوماتونو کی ماته دا آسانه وی چی ووایم چی مغل ځومره د انسانیت ستر غلیمان دی، او که پرخوارزم کوم سیلاب راغی څپی به یی بغداد ته هم رااوړی، او که ما د خلیفه او یا صدر اعظم پرنیت څه شك راغی نو زه به د بغداد په جوماتونو کی دا اعلان کوم چی ستاسو ساتونکی له چنگیز خان سره ستاسو د عزت او ناموس معامله کړی ده، خو زما باور دی چی خبره به تر دی پوری راونه رسیږی، که خلیفه له خوارزم سره خواخوږی ونه لری هم نو د بغداد د ژغورنی لپاره به له خوارزم شاه سره په مرسته مجبور وی.

سبا ته طاهر روانیده خو د ښار حاکم ورته وویل:

نن د جمعی ورځ ده د ښار اوسیدونکی هیله لری چی د جمعی لمونځ ستا په امامت ادا کړی ځکه خو نن خامخا پاتی شه، په دی ځنډ کی به د لاری پهره دارانو ته ستا لپاره د تازه نفسه اسونو تیارولو موقع هم په لاس ورشی، د والی په ټینگار طاهر په یوه ورځ نور پاتی کیدلو راضی شو.

د جمعی له لمانځه نه وروسته والی له هغه سره ډیر تود روغبړ وکړ ویی ویل: ستا په ژبه کی جادو دی، کاشکی د بخارا او سمرقند د جوماتونو خطیبان هم نن دلته وای.

خلکو له طاهر سره د مینی په خاطر دی د والی تر کوره بدرگه کړ.

*****

(۲)

همدغه ورځ طاهر د مازدیگر له لمانځه نه وروسته له جومات نه د والی د کور په لوری روان ؤ چی په لاره کی یی د ښار کوتوال ولید، هغه ورته وویل: ته ما د والی په کور کی لټولی زه ستا لپاره راغلم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر : خیریت دی؟

کوتوال : کومه خاصه خبره نشته، که درته زحمت نه وی له ما سره یو ځل ولاړ شه، طاهر له خپلو خواخوږو او عقیدت مندانو نه چی ورسره را روان وو رخصت واخیست او له کوتوال سره ملګری شو، څو ګامه چی ولاړل پوښتنه یی وکړه : آیا داسی کومه خبره ده چی ته یی دلته ماته نه وایی؟

: ما د خلکو د وړاندی تاته نشو ویلی، کوتوال له جیبه د وریښمین توکریو وړوکی دسمال راویوست او طاهر ته یی په لاس کی ورکړ ویی ویل:

ته دا پیژنی؟

طاهر وویل : نه په دی که څه شی ذی؟

کوتوال ځواب ورکړ : ته یی خلاص کړه پخپله یی وګوره، ښایی داسی څه پکی ووینی چی پیژنی یی.

طاهر دسمال خلاص کړ ویی کوت، دری غمی پکی وځلیدل، طاهر په سوالیه نظر کوتوال ته وکتل، هغه چی د طاهر اندیښنه احساس کړه ویی ویل :

دا غمی ستا له یوه نوکر سره وو.

طاهر اندیښمن شو ویی ویل : تا د هغه تلاشی اخستی ده؟

کوتوال ځواب ورکړ : ته بده مه منه دا زما ذمه واری وه، ستا یو نوکر همدا اوس د یوه زرګر په دوکان کی ولاړ ؤ او دایو غمی یی ور ښودلو چی څومره ارځښت لری، هغه سوداګر پرون او نن ستادوینا او ملاقات تر اغیزی لاندی راغلی، هغه شکمن شوی ؤ چی له داسی معمولی سړی سره دومره ګران بیه غمی له کومه شول، ماته راغی خبر یو، راکړ چی ښایی هغه دا غمی له تانه غلا کړی وی، ځکه خو زه دده په لټون پسی ووتم، هغه د یوه بل سوداګر په دوکان کی غمی بیه کاوه، د بیی په اړه دده ناکراری ښودله چی دا دده همدا اوس ترلاسه کړی دی، ځکه هغه ما ونیوه او بندیخانی ته می بوته، هلته مې یی چی تلاشی واخستله دوه نور غمی هم ورسره راووتل.

طاهر وویل : تا تری وپوښتل چی غمی دی له کومه کړل؟

کوتوال ځواب ورکړ : هغه تر اوسه پوری څه ځواب نه راکاوه او ستا له خبرولو نه دمخه می پر هغه څه زور راوستل مناسب ونه بلل.

طاهر په یوه ژور سوچ کی ډوب شو.

د امنیی قوماندانی ته چی نژدی شول طاهر وویل : تا د هغه د نوم پوښتنه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه؟

کوتوال ځواب ورکړ : هغه خپل نوم کمال ښیي .

طاهر وویل : غوره دا ده چې زه یوازې خبره ورسره وکړم.

کوتوال وویل : ته زما کوټې ته ولاړ شه زه به یې همالته درولم.

طاهر یې په کوټه کې کښیناوه او کوتوال لږ ځنډ وروسته کمال ور ووست له طاهر سره یې پریښود او دې تري بیرون ته ووت.

طاهر کمال ته وکتل، د هغه حالت د یوه لوټ شوي سوداګر نه توپیر نه درلود، یوه شیبه یې سترګې وغړولې طاهر ته یې وکتل او ویې ویل : هغه غمې زما خپل وو.

طاهر ورجګ شو د غمیو دسمال یې د هغه په لاس کې ورکړ او ویې ویل : ویریږه مه، زه یوازې پردې پوهیدل غواړم چې دا دې له کومه کړل؟ ما، ما... ما دا غمې د مغلو په خیمه کې وموندل.

: نو دا بیا ماته راکړه، د مغلو مال باید بیرته هغوی ته ورسوو.

:نه، نه، دا زما دې، دا زما دې.

: نو بیا ووایه چې چا درکړې دې؟

: چا نه دې راکړې په لاره کې مې وموندل.

طاهر په یوه لاس د هغه مرې کلکه کړه او پر بل لاس یې په خوله څو څپېړې ورکړې ویې ویل : ریښتیا ووایه که نه د سر خیر دې نشته.

کمال د خپلې مرې د ژغورنې هڅه وکړه ویې ویل : زه بې ګناه یم، ماته هیڅ معلوم نه دې.

طاهر پرمخ یوه بله څپېړه وواهه ویې ویل : داسې ولې نه وایې چې دا غمې چنګیز خان درکړې دې!

کمال چیغه کړه ویې ویل : د خدای په خاطر په ما رحم وکړه ابو اسحق به مې ووژنې!

طاهر وویل : اوس زما لاس د ابو اسحق له لاسه ستا شاه رګ ته زیات نژدې دې. ته به وایې!

: ماته دا د چنګیز خان یوه نوکر راکړل.

طاهر یې مرې پریښوده ویې ویل : ایا دا سهې نه ده چې په هغه ورځ مو سرونه خریلې وو له چنګیز خان سره مو ولیدل؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمال خپله خولی پر سر برابره کړه ویی ویل : نه موږ له هغه سره نه دی لیدلی.
طاهر وویل : خولی دی لری کړه!
کمال د هغه د حکم د منلو پرځای دوه گامه شاته شو.
طاهر ور وړاندی شو او د هغه له سره یی د خولی د لری کولو هڅه وکړه، خو هغه خولی پر سر کلکه کړه ویی ویل : پرما ورحمیږه! د خدای په خاطر ابو اسحق به می ووژنی! طاهر په خوله یوه بله ځپیږه ورکړه ویی ویل : شورمه کوه، او د هغه له سره یی خولی لری کړه، د کمال له سره تور غوړی لږ لری شوی وو، او په ورو ویښتانو کی په سره رنگ طاهر څو عجیبی لیکی ولیدی، په ځیر یی چی وکتل دا د عربی څو حرفونه ښکاره شول، څو شیبی د طاهر وینی په رگونو کی وچی شوی، د سره رنگ له ټول لیك لوستلونه وړاندی ده دا احساس کړه چی له بغداد نه د اسلامی نړی په وینو کی د لمبولو دسیسه بشپړه شویده.
او دی یی له ټول پام او احتیاط سره سره ددی ناولی هدف لپاره د لاس آله گرځولی.
هغه خپلی شونډی وچیچلی د کمال خولی یی د هغه پر سر ور کیښوده تر مټ یی ونیو او بهر ته یی را ویوست، کوتوال بهر ولاړ ؤ، طاهر ورته وویل :
زه ستا مننه کوم اوس که ستا اعتراض نه وی زه دی له ځانه سره بیایم.
کوتوال وویل : ته د خپل واك یی چی خپل مجرم ته سزا ورکوی او که یی بخښی، خو زه مشوره درکوم چی له داسی ملگرو سره پام کوه.
طاهر ځواب ورکړ : ته باور وکړه چی زه د داسی گناهکارانو پر بخښنه عادت نه یم.
چی بهر ته راووت د والی د محل سره نژدی طاهر یو خوږ ولید یوی او بلی خواته یی وکتل بیایی کمال ته وویل : سر دی دلته ومینځه!
کمال لږ ځنډ دوه زړی ودرید، خو طاهر خنجر راوکیښ او په درانه غږ یی ورته وویل : زر کوه که نه زه به ددی گران بیه لیك د لوستلو لپاره ستا د سر په رغړولو هم صرفه ونه کړم.
کمال په ویریدلی لهجه ورته وویل : دغه غوړی په اوبو نه پاکیږی.
نو سر دی په ریگونو ومښه!
لږ ځنډ وروسته طاهر د کمال د سر لیك په دی مفهوم پوهیدو بریالی شو:
په اسلامی نړی کی ناکراری خوره شویده، خوارزم شاه ته د تیاری موقع مه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوه، د مسلمانانو د خلیفه او د بغداد د خلکو دعاگانی له تاسو سره دی، استازی به ددی پیغام د ځنډیدو سبب درته ووایی، د خلیفه له لوری چی طاهر څه وایی د هغه نه غلط مطلب وانه خلي، هغه یوازی د لاری د ستونزو په خاطر در استول کیږی.

د عباسی دولت نعمت خوار او ستاسو خاص خادم وحید الدین «د بهرنیو چارو وزیر»

* * * * *

کله چی طاهر کمال ته بیرته خولی ورپرسر کړه او له ځانه سره یی روان کړ هغه په عجز ورته وویل :

ماته نه ده معلومه چی پر سر می یی څه لیکلی دی، هغوی له سهاره تر ماښامه په تیرو ستنو زما پر سرڅه لیکل، چی له ډیر درده تر دری شپو پوری ویده نه شوم، له ما سره یی تر بیرته راستنیدو وروسته د انعام وعده کړی، زه بی گناه یم پرما ورحمیږه!

طاهر وویل : ته یوازی په رښتیا ویلو ځان د رحم وړ ثابتولای شی.

: تاسو زما د سرد خیر وعده وکړی. زه هر څه ویلو ته چمتو یم.

: زه به ستا د سر د ساتنی هڅه وکړم، ووایه په دی دسیسه کی کوم کوم شریك دی؟

: زه نه پوهیږم! ابو اسحق زما پر سترگو پټی کیښودی او یو کورته یی بوتلم، هلته یی په یوه سمڅه کی واچولم، له جمیل سره می په همغه سمڅه کی ولیدل، زموږ د دواړو سرونه یی راباندی وخریل او څه یی پری ولیکل او چی بیرته لږ ویښتان پری راشنه شول نو ابو اسحق وویل : کله چی درته ضرورت شو زه به تاسو د یوه مهم پروگرام لپاره راسره بیایم، سمدستی مو له وزیر اعظم سره په ملازمت تاکم، بیا موږ د صدر اعظم په طبیله کی د اسونو د پاللو لپاره وگومارل شوو، هلته چی ورغلو وپوهیدو چی د طبیلی سرپرست ابو اسحق دی، هغه موږ ته پنځه پنځه سوه دیناره راکړل او ورسره یی دا گواښ هم وکړ چی که دا راز چاته څرگند شو نو ستاسو سرونه به غوڅ شی.

طاهر پوښتنه وکړه : په دی موده کی مو کله له صدر اعظم سره څه ملاقات وشو؟

: هغه مو ولیدو خو ناڅاپی، خبری اتری می نه دی ورسره کړی، یوازی په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ورځ چی ته ورسره ناست وی ابو اسحق موږ وروستلو خو چی څه مو ورسره وویل ته یی گواه یی، په طبیلی کی له مزدوری نه وړاندی چی تاسو په کومه سمځه کی وی هغه د صدر اعظم له کوره څومره لری وه؟

: موږ یی د شپی له هغه ځایه راوایستلو او په سترگو یی پټی راتړلی وه، خو دومره ویلای شم چی هغه کور د سیند پر بله غاړه ؤ.

: ته پخوانی د بهرنیو چارو وزیر وحید الدین پیژنی؟

: زه یی نه پیژنم خو د جمیل گومان دا ؤ چی په سمځه کی چا زموږ پر سرونو لیك کړی هغه د بهرنیو چارو وزارت د یو مهم منصب خاوند ؤ، په طبیله کی له گومارل کیدو ووسته دی کله هغه بیا لیدلی دی؟

: نه!

: ابو اسحق کله تاسو صدر اعظم ته ور وستلی یاست او ستاسو پر سر لیکنی یی ورښکاره کړی دی؟

: نه! موږ له همغی یوی ورځی پرته چی ته هم موجودوی هغه ته نه یو ورغلی.

د طاهر د زړه بار لږ راکم شو، لږ تر لږه یی دا داد وشو چی صدر اعظم په دی دسیسه کی شریك نه دی او دغه دسیسه د صدر اعظم نه پټه د بهرنیو چارو د وزیر لخوا په کار اچول شوی ده چی د صدر اعظم د طبیلی سرپرست هم پکی شریك ؤ، د رخصتیدو په وخت کی هغه ته صدر اعظم ویلی وو چی له بهر نه د کوم سړی د استولو پرځای زه له خپلو نوکرانو نه دوه دری تنه درسره استوم، د وحید الدین یوه دسیسه افشا شوی وه، خو پخوا له دی چی هغه ځان غلی کړی د بلی دسیسی جال یی خپور کړ، طاهر د خلیفه په اړه هم زړه ته تسلی ورکوله چی هغه هم د وزیر اعظم په څیر له دی دسیسی نه ناخبره دی، خو د هغه په ذهن کی دا د تصویر دوهم مخ ؤ، هغه چی هر څومره پر دی اړه سوچ کاوه هومره یی پریشانی زیاتیده کله یی چی خوشباوری په بدگومانی بدلیده نو سوچ به یی کاوه چی دا هر څه لکه چی د صدر اعظم په اشاره شویدی، او د احتیاط په خاطر به یی دغه خلك له ځانه لری ساتلی وی چی که د لومړی ایلچی په څیر ونیول شی نو داسی ثبوت به نه پریږدی چی د صدر اعظم په سازش کی شریکیدل ثابت کړی، خو دده د زړه سخا به په داسی سازش کی د صدر اعظم شریکیدل رد کړل.

هغه بیا له کمال نه وپوښتل : په دی موده کی دی کله له خلیفه سره لیده کاته شویدی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

:نه!

: په هغه ماښام یی تاسو چنګیز خان ته وروستی؟

: هوکی! ابو اسحق موږ د چنګیز خان مسلمان خدمتګار ته وروستلو، هغه سرونه راباندی وخرییل او بیایی چنګیز خان ته بوتلو.

: تا به د جمیل او ابو اسحق پر سر لیکلی مطلب لوستی وی؟

د جمیل پر سر ددی لیکنی فارسی ژباړه ده، او د ابو اسحق پر سر په چینی ژبه څه لیکل شویدی، هغه هم ښایی د همدی ژباړه وی.

طاهر وویل : ته ولاړ شه زه له شانه درپسی راځم، خو که دی ابو اسحق ته څه خبره وکړه او یادی د تیښتی هڅه وکړه نو درته ښه به نه وی.

کمال له څه ویلو پرته چوپه خوله په مخکی شو.

طاهر په ژورو سوچونو کی ورو ورو ګامونه اخستل د ښار د حاکم ماڼۍ ته ورننوت او د خپلی کوټی پرځای د بلی کوټی له وره سره چی نور ملګری یی پکی وو ودرید، د دروازی یوه پله ترلی او بله خلاصه وه، طاهر کمال ته اشاره وکړه او هغه دننه ورننوت ابو اسحق چی ولید په زوره یی ورته وویل : ته ډیر احمق یی، موږ ټول ښار درپسی وکوت ته چیرته ورك وی؟

کمال په ویریدلی لهجه ځواب ورکړ : زه همدلته وم.

: تا طاهر لیدلی دی؟

: طاهر ... هغه دلته نشته؟

: ستا چی چیرته زړه وغواړی درومی، که په موږ څه مصیبت راغی نو ستا له لاسه به وی.

طاهر غلی کوټی ته ورننوت ابو اسحق ژر وویل : موږ ستا په اړه خبری کولی، تاسو چیرته وی موږ ډیر درته په اندیښنه کی وو.

طاهر دده د ځواب پرځای وویل : ستا او ستا د ملګرو له پاکی سره ولی دومره کرکه ده؟ تا او ملګرو دی تر اوسه د سر هغه تور تیل نه دی مینځلی؟

ابو اسحق پر خپله پریشانی د قابو کیدو هڅه وکړه ویی ویل : موږ د مغلو دغه سوغات بغداد ته رسول غواړو. که هلته کوم تاتاری پیدا شو د بغداد له خلکو نه به هیله وکړو چی همدغسی سلوك ورسره وکړی.

طاهر وویل : ته دی لږ خولی له سره لری کړه!

ابو اسحق له لږ دوه زړه توب وروسته خپله خولی له سره لری کړه او بیایی ژر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرته پر سر کړه ویی ویل:
زما له احتیاط سره سره دغه غوړی زما له سره پاك شوی دی.
: په بغداد کی تور تیل لږ نه دی ته دی سر ومینځه هلته به یی له سره غوړ کړی، او جمیله! ته راشه، یو ځل ستا سر هم گورم.
جمیل ابواسحق ته وکتل د هغه اشاره یی ولیده زر یی خولی له سره لری کړه او بیایی بیرته پر سر کړه.
طاهر کمال ته وویل : تا هم تر اوسه سر نه دی مینځلی!
کمال یو پر بل پسی ابو اسحق طاهر او جمیل ته وکتل او د طاهر په اشاره یی له سره زړه نا زړه خولی لری کړه.
ابو اسحق او جمیل د یوی شیبی لپاره هك پك ودریدل طاهر وویل:
ابواسحاقه! لکه چی د کمال پر سر څه لیکل شوی دی ته یی ولوله او ماته یی واوروه!
ابو اسحق وویل : نو ته په هر څه پوه شوی یی؟
طاهر وویل : نه! تر اوسه ستاسو د کوپړیو لیك له مانه پټ دی.
ابو اسحق جگ شو د هغه یو لاس د خنجر په موټی ؤ، طاهر په بیړه خپل خنجر راویوست او په درانده غږ یی وویل : کښینه! ستا جوش او احساسات زما دا نظر نشی بدلولی چی خاین، بی زړه وی.
ابو اسحق اوس د طاهر پر ځای خپلو ملگرو ته کتل، د کمال بی حسی دده له زغم نه لوړه وه، جمیل څو ځلی د جگیدو هڅه وکړه خو د طاهر کتو هغه په ناستی مجبور کړ.
طاهر وویل : د خوارزم د پاچاهی لپاره ستا سر ډیر قیمت لری، که یی هغه ضبط کړ نو وعده کوم چی نور بدن به دی بغداد ته ورسوم.
کمال وویل : مگر تا خو له ما سره وعده کړی.
طاهر د هغه خبره ورغوڅه کړه ویی ویل : ته چوپ شه.
ابو اسحق په ویریدلی غږ وویل : تاسو او موږ تول د خلیفه خدمتگاران یو، په کوم نیك نیت چی تا خپل درسپارل شوی مسئولیت ادا کړ په همغسی نیك نیتی ما خپله ذمه واری ترسره کړه، دا غوره نه ده چی موږ دلته له یو بل سره د جگړی پرځای بغداد ته ولاړ شو او خپله لانجه خلیفه ته وسپارو؟
طاهر وویل : ته دروغ وایی، خلیفه ستا او د بهرنیو چارو وزیر په دسیسه کی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریك نه دی.

: ایا دا به غوره نه وی چی دلته د څه غلط اټکل پرځای بغداد ته ولاړ شی او له خلیفه نه پوښتنه وکړی؟ که د هغه گواهی ... ابو اسحق د طاهر تر شا په دروازه کی څوك ولیدل چی ولاړ وو، ودرید او بیا یی لهجه بدله کړه ویی ویل : ته د خوارزم نه د انعام په تمه موږ نشی راښکیل کولای او ځان نشی ژغورلای.

تا د خلیفه نه د انعام د ترلاسه کولو لپاره موږ د خپلو ناولو اهدافو لپاره استعمال کړو، اوس د خوارزم له پاچا نه د انعام په تمه موږ پلوری!

کاشکی موږ ته پخوا معلومه وای چی زموږ په ککریو څه لیکی؟ تا موږ ته یوازی دومره ویلی وو چی تاسو د بغداد لپاره ډیر قوی خدمت ترسره کوی، او موږ یی په بدل کی تاسو په سرو او سپینو پالو.

طاهر ور وړاندی شو د ابواسحق پر خوله یی د سوك وار وکړ ویی ویل :

چوپ! ذلیل انسانه، ته دا چاته ثابتول غواړی چی ستا په دی ناولی دسیسی کی زه هم شریك وم؟

ابو اسحق ځان راقابو کړ ویی ویل : تاته! چی موږ ته دی د پیسو تمه راکړه او د ذلت او رسوایی تل ته دی وغورځولو، زه به ددی ښار واکمن ته ورشم فریاد به وکړم چی دا په جوماتونو کی ویناکوونکی د خپل وخت د اسلام ډیر ستر غلیم دی.

طاهر وویل : ته په دی اوتوبو تو ما ویرولی نشی، که ستا غوندی غدار په سزا رسولو لپاره زه پخپله هم غرغره شم پروا نشته.

د کوټی دروازه خلاصه شوه او د ښار حاکم له څو تنو سره ورننوت خپلو ملگرو ته یی وویل :

دوی ټول ونیسی، بیا یی طاهر ته مخ ور واړاوه او ویی ویل : ما ستا ټولی خبری واوریدلی، باور وکړه چی ددی هر څه له اوریدو سره سره ستا په باب زه د رایی بدلولو په سبب زیات خفه کیږم، بیا هم ستا په نظربندی مجبور یم.

طاهر وویل : نو اسحق ته د دروازی ترشاو ولیدلی چی لهجه یی بدله شوه، ته چی ماهر ځای ته بیایی، بیولی می شی خو زما په باب د څه رایی ورکولو نه وړاندی زما یو څو خبری واوره!

که ته د خپلو ملگرو تورونه رد کړای شی نو زه به روحاً آرام شم، خو د داسی درنی دوسیی پریکړه یوازی د قوقند حاکم کولی شی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

*****

(٤)

د ښار حاکم خپلو ملګرو ته امر وکړ چې د طاهر ملګرو ته زولنې واچوي، او دې له طاهر سره بلې کوټې ته ولاړ.

د طاهر د اوږدو خبرولو اوریدونه وروسته هغه د کمال د حاضرولو امر وکړ، له هغه نه یې د څو پوښتنو نه وروسته طاهر ته مخ واړاوه ویې ویل : تر کومه چې په ما پورې اړه لري ستا په باب زما بدګومانې تر ډیره حده لرې شوې ده خو ما مخکې هم عرض کړی دی چې زه د قوقند د لوی حاکم د امر له ترلاسه کولو پرته هیڅ نه شم کولی، زه نن خپل استازی هغه ته استوم، ستا سره دومره مراعات کولی شم چې تاته زولنې دروانه چوي، خو په کلاکې به تر څارنې لاندې خامخا وي.

ستا د ملګرو د سرونو له کټنې نه وروسته به دوی بندي خانې ته واستوو.

ماښام ددې ښار د حاکم ایلچي د قوقند په لور روان شو، حاکم په خپل لیک کې د طاهر د بې ګناهۍ په اړه وضاحت کړی و.

نژدې یوه نیمه اونۍ تر نظر بندي وروسته طاهر یوه ورځ د ایستلو تورو په پهره کې د ښار حاکم ته واستول شو، هغه طاهر ته وویل چې د قوقند د لوی حاکم تیمور ملك ځواب راغلی دی ته باید هلته ولاړ شې.

: زما ملګری به څه کوي؟

: د ښار حاکم ځواب ورکړ : هغوی ډیر لرې رسیدلي دي.

: ستا مطلب څه دی؟

: زما مطلب دا دی چې تیمور ملك د دوی پرځای د دوی سرونه غوښتي وو او زه د هغه د حکم په عملي کولو مجبور وم.

: نه! ته له بیړې نه کار مه اخله، په بغداد کې ددې دسیسې د ټولو کردارونو د نیولو لپاره د دوی ژوندي پاتې کیدل ضروري دي.

: ما وویل چې ما هغه امر عملي کړی دی.

: مګر کمال او جمیل ښایي ددې سزا حقدار نه وو.

: زه د دوی په بدل کې د خپل سر غوڅولو ته تیار نه وم پر دې علاوه ستا ښه هم په دې کې ده، ته هسې د خپلو ملګرو سپیناوی کوی، تیمور ملك په خپلو سترګو د لیدو نه وروسته په غوږو د تائید ضرورت نه احساسوی، که ته دا ګومان کوی چې کمال ستا د بې ګناهۍ تصدیق کولای شوای د هغې کمې ما پوره کړی دی، ما تیمور ملك ته بل لیك لیکلی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمور ملك

علاوالدین محمد خوارزم شاه ډیر ضدی او خپلسری پاچا ؤ، د خوارزم په شمالی او ختیځو بریدونو یی چی د تاتاریانو د یوی یوی غلچکی حملی او لوټ او تالان خبر واورید دوه لکه تنه لښکر یی راټول کړ او وړاندی تګ یی پیل کړ، جلال الدین د ده زلمی، زړور او هوښیار زوی دده له دی پریکړی سره مخالف ؤ، هغه د هیواد د امیرانو په غونډه کی اوچت شو خپل پلار ته یی وویل : که ته ماته د خپل پوځ د یوه سپاهی په حیث د خبرو اجازه راکوی نو وایم چی موږ باید له دغه لښکر سره په سرحدی سیمو کی تم شو، که ته د تاتاریانو د یوی نیمی حملی نه وروسته د دوی تیښته د کمزوری سبب ګڼی داسی نه ده، د دوی هدف دا دی چی موږ وپاروی او هغو سختو غرنیو لارو ته ورشو چی تنګ او دنګ ګړنګونه او لاری یی دوی ته د برجونو او مورچلونو په څیر دی، په هوار ډګر به موږ دوی د خس او خاشاك په څیر راسره واخلو خو په غرنیو سیمو کی وړاندی تګ موږ ته زیات له خطرو ډك دی.

هغوی به په شا درومی او په یوه داسی ځای کی به تر موږ راتاو شی چی زموږ وړاندی او وروسته به له تباهی پرته بل هیڅ نه وی.

تجربه کارو پوځی جنرالانو هم د جلال الدین نظر تائید کړ، خو خوارزم شاه د ځینو چاپلوسو امیرانو تر اغیزی لاندی ؤ له دی نظر سره یی مخالفت وکړ، د هغه لومړی او وروستی دلیل دا ؤ چی ډاکوګانو ته په سزا کی دوه زړه توب که وښیونو نړی به داسی وانګیری چی موږ کمزوری شوی یو، او تر ننه موږ هر غلیم ته دا ښودلی ده چی موږ کمزوری نه یو، زموږ باور دی چی که مغل وزر وکړی او والوزی هم موږ به وریاندی بریالی شو.

کله چی جلال الدین په هیڅ ډول هم د خپل پلار رایه بدله نکړای شوه ویی ویل : نو که ستا دا اراده وی نو زه غواړم چی ما ددی عملیاتو لپاره واستوی او ته له

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور پوځ سره په هیواد کی پاتی شه.

خوارزم شاه د خپل هوښیار زوی دغه رایه هم ونه منله او ده ته یی د هیواد د اداری مسئولیت وسپاره پخپله له پوځ سره د شمال ختیځ په لور وخوځید.

د جلال الدین اندیښنی سهی شوی، د دوه لکه مسلمانانو په مقابل کی د مغلو تیت او پرك ډلگی راټولی شوی او له ځلورو خواونه یی شاته تگ پیل کړ، خوارزم شاه د خپل ځواك په نشه مغرور د خپلو تجربه کارو جنرالانو مشوره ونه منله او پرمخ ولاړ.

دده د حوصلی ټینگولو په خاطر ځو ځایه د مغلو لښکر له لږ مقاومت وروسته په شا وتښتیده، د تاتاریانو دغه چل پاچا نور هم بی پروا او په خپل زور مغرور کړ، تر دی چی یو سهار په یوه دره کی چی دری لوریو ته یی اوچت غرونه او یوی خواته یی گڼ ځنگل ؤ د خوارزم لښکر د مغلو له ځو ډلگیو سره مخامخ شول د مغلو پوځی ډلگی په جگړه جگړه کی په شاو ولاړی او ځنگل ته ننوتلی خو له دریو لوریو نه د غرونو نه د تاتاریانو منظم پوځونه راښکاره شول، خوارزم شاه په خپله اشتباه هغه وخت وپوهیده چی له ځلورو خواوو پری دغشو باران جوړ شو، په تنگه دره کی ترکی نیزه وهونکو ته د خپل کمال ښودلو هیڅ مجال نه ؤ، له گڼ ځنگله پرته دوی ته د پناه بل ځای تر سترگو نه شو، د غشو پر باران برسیره د تاتاریانو بی شمیره پوځ په دره ورپریوت او د خوارزم په لښکرو یی مرگو گډه کړه، د دی تباهی نه د ژغورنی لپاره دوی ځنگل ته پناه یوړه، خو هلته هم د هری ونی شاته یو مغل پوځی سنگر نیولی ؤ، تر قضا ماسپښین پوری د مغلو لښکر په ځنگل کی د خوارزم پوځونه پاك کړل او تاتاریان ورو ورو بیرته غرونو ته وختل، خو د خوارزم د پوځ تباهی دومره زیاته وه چی ماښام یی افسرانو د مړو د شمارلو پرځای ژوندی شمارل.

له دی ماتی او تباهی وروسته خوارزم شاه د نور پرمختگ جرئت ونه کړ او چی بیرته راستون شو په لاره کی خبر شو چی د تاتاریانو لښکر د قوقند په لوری پرمخ روان دی، د قوقند والی احوال ورکړ چی اوس له ما سره یوازی پنځه زره تنه پوځ دی خو زه باور لرم چی تر یوی مودی پوری به د تاتاریانو توپان تم کړای شم، خو که پاچا ماته شل زره تنه پوځ راواستوی نو زه به د اسلامی نړۍ په اړه د مغلو ارادی د تل لپاره بدلی کړم.

خوارزم شاه د تیری ماتی نه دومره وارخطا او په غوسه شوی ؤ چی له غوسی نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی د تیمور ملك لیك څیری کړ، استازی ته یی وویل : که تیمور ملك دا فکر کوی چی تر موږ زیات د تجربی خاوند دی نو هغه احمق دی.

خو د ځینی افسرانو د مشوری په نتیجه کی خوارزم شاه تیمور ملك ته پیغام واستاوه چی زه د شل زره تنو د راستولو نه وړاندی تا ازمویم چی په پنځه زره تنو تر کومه د تاتاریانو د لښکر مخه نیولی شی.

*****

(۲)

د قوقند په بندیخانه کی د طاهر دوی میاشتی تیری شوی، د بندیخانی له سرپرست نه هغه څو ځله وغوښتل چی د ښار حاکم ته یی ورولی، خو هر ځل یی دا ځواب اوریدهٔ چی کله هغه فرصت ومومی پخپله به یی وروغواړی، طاهر له سرپرست نه د لیك لیکلو اجازه وغوښته خو ځواب یی واورید چی د جاسوسی په تور بندیانو ته دا اجازه نه ورکول کیږی، طاهر ته له نورو بندیانو سره د لیدو او خبرو اترو اجازه هم نه وه، له زندان نه د بهر نړی‌نه بی خبره ؤ، هغه نا کراره شو او له ځان سره به یی ویل: ولی می نه ورغواړی؟ له زندان نه بهر څه تیریږی، ایا مغلو یرغل راوړی دی؟!

لوی حاکم زما په اړه د سوچ فرصت نه لری، ایا هغه زما له خبرو اوریدو پرته د عمری بند سزا راکوی؟

یوه ورځ څو پهره دارانو د ایستلو تورو په سیوری کی هغه له زندان نه راویوست او د ښار د والی تیمور ملك مانی ته یی بوت، تیمور ملك یو نیك خویه او د ورین تندی خاوند سړی ؤ، د هغه د توری او زړورتیا داستانونه تر لری لری پوری مشهور وو، د طاهر ټوله کیسه یی په آرامی واوریده، هغه د کیسی له اورولو وروسته د خوارزم د سفیر لیك ورکړ چی په هغه کی یی د طاهر په نیك نیتی اعتماد ښکاره کړی ؤ، په دی لیك کی د صلاح الدین ایوبی د توری یادونه هم شوی وه.

تیمور ملك تر لږ ځنډه سر ښکته واچاوه او په فکرونو کی ډوب شو وروسته یی سر پورته کړ طاهر ته یی عقابی سترګی وروړولی ویی ویل : تر کومه چی زما په رایه پوری اړه لری زما رایه ستا پرخلاف نه ده، خو د پاچا امر دا دی چی دغسی دوسیی ماته راواستوی، ستا د نیولو خبر هغه ته رسیدلی دی او زه د هغه د امر انتظار کوم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر وویل : زما په زندان کی دوی میاشتی تیری شوی، اوس ماته دا معلومات هم نشته چی بهر په نړۍ کی څه تیریږی، زه ډیر زر غواړم بغداد ته ځان ورسوم، هلته باید خلك له سهی حالت نه خبر شی، زما زړه گواهی راکوی چی مغل به یوه ورځ ستاسو پر هیواد یرغل کوی، او زما دا باور دی چی د بغداد په مداخله به دا یرغل دریږی، که داسی ونه شول نو لږ تر لږه به زه د خوارزم له خلکو سره د مرستی لپاره هلته خلك راټول کړای شم، ماته یوازی څو ورځی رخصت راکړه، زه وعده کوم چی د بغداد خلکو ته د پیغام له رسولو وروسته بیرته تاسو ته حاضر شم، د یوه بندی له خولی ښایی داسی غوښتنه درته خندنی ښکاره شی، خو زه تاسو ته څه ور دا باور درکړم چی زه یو مسلمان یم او د مسلمانانو عزت او ابرو تر ځانه راباندی گران دی! د خدای په خاطر زما پر وعده باور وکړی، که نه نو لږ تر لږه می زر خوارزم شاه ته واستوی.

تیمور ملك ځواب ورکړ : ځوانه! له تاتاریانو سره زموږ جگړه پیل شویده، او تر اوسه پوری زموږ د ډیری بدی ماتی خبر بغداد ته هم ښایی رسیدلی وی او امکان لری پر اسلام د کفر د لومړی بری په ویاړ بغداد په چراغونو رڼا شوی وی، په دی حالت کی زه پوهیږم چی که ستا نیت رښتیا سهی وی نو د بغداد د خلیفه مانۍ تاته د قوقند له زندان نه زیاته خطرناکه ده، هغوی چی له تانه کوم کار اخستل غوښتل وایی خست، ښایی هغوی ستا د ژوندی پاتی کیدو ضرورت احساس نه کړی او د پاچا حضور پر زړه او دماغ چی تازه ماتی کومه بده اغیزه کړی ده د هغی له مخی زه دا خطر احساسوم چی ښایی هغه د جاسوس د نامه له اوریدو سره دخبری پوره اوریدو ضرورت احساس نه کړی.

طاهر چی د ماتی خبر واورید تر یوی شیبی پوری حیران ودرید، د هغه حالت هغه چاته ورته ؤ چی د خوب په حالت کی سیند ته غورځیدلی وی. لږ ځنډ وروسته پر خپلو اعصابو راقابو شو ویی ویل : زه د خپل مرگ پروا نه لرم خو خدای شاهد دی چی زه بی گناه یم.

ماته یی دوکه راکړی، زه یوازی دا غواړم چی له مرگه وړاندی دغه اشتباه جبران کړم، او زه بغداد ته له رسیدو نه پرته دا کفاره نه شم ادا کولی، ستاسو اصلی مجرم پخوانی د بهرنیو چارو وزیر وحید الدین دی، که هغه ژوندی ؤ زه وعده کوم چی په څو ورځو کی به یی سر درته راوړم که نه نو زما سر به حاضر وی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمور ملك وویل : زموږ اصلی مدعیان خلیفه او صدر اعظم دی، د بهرنیو چارو وزیر یوازی د هغه د لاس اله کیدای شی.

که ته د هغه د سر راوړو وعده کوی نو زه به ستا د خوشی کیدو په باب څه فکر وکړم.

طاهر په زوره چیغه کړه : نه نه! هغوی داسی نشی کیدای، زه د هغوی په اړه په داسی خبرو باور نشم کولی، په کومه ورځ چی د اسلامی نړۍ دغه ستنی دومره خامی شی په همغه ورځ به د نړۍ هیڅ ګوټ زموږ لپاره په امن نه وی، آیا هغوی پردی هم نه پوهیږی چی خوارزم د مغلو په وړاندی وروستی کمر دی، که دا کمر پریوت نو بغداد به هم له تباهی نه ونه ژغورل شی.

تیمور ملك وویل : یا ته هم ناپوه یی او یا له مانه ناپوه جوړوی.

ایا ته نه پوهیږی چی تر اوسه د خلیفه څو تنه جاسوسان نیول شوی دی؟

طاهر ځواب ورکړ : په هغو ټولو دسیسو کی د وحید الدین لاس ؤ، زما باور دی چی خلیفه او صدر اعظم هیڅ خبر نه دی.

تیمور ملك وویل : که تا د پاچا حضور په وړاندی داسی په جرئت د خلیفه او صدر اعظم د بی ګناهی دفاع وکړه نو زما باور دی چی سمدستی به دی له خپلو دری نورو ملګرو سره یوځای شی.

طاهر ځواب ورکړ : زه د ځان له ویری د چا پرخلاف په دروغو شهادت نشم ورکولی.

تیمور ملك د هغه په ځواب کی څه ویل غوښتل خو یو پوځی افسر دننه ورغی او ویی ویل چی د پاچا استازی د راتلو اجازه غواړی ، تیمور ملك وویل : دننه یی راوله.

لږ ځنډ وروسته یو ترکی پوځی افسر دننه ورغی تیمور ملك ته یی یو لیك ورکړ، تیمور لیك ولوست بیایی لومړی استازی او بیا طاهر ته وکتل او په غمجنه لهجه یی وویل:

ستا په باب د محترم پاچا حکم راغی، زه افسوس کوم چی نور زما په وس کی هیڅ نشته، ته یی پخپله لوستلی شی.

تیمور ملك لیك طاهر ته وراوړد کړ، خو طاهر د لیك له اخستلو نه پرته وویل : زه د لیك مطلب ستا په تندی کی لولم، زه یوازی دا پوښتنه کوم چی تر څه وخته ژوندی یم؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمور ملك وویل : تر سبا پوری، او بیایی سر ښکته واچاوه، د طاهر پر شونډو یوه درناکه موسکا وغوړیده، تیمور ملك لږ ځنډ وروسته سر پورته کړ په خوله یی څه ونه ویل خو ستر گو یی ویل : ځوانه! زما له تا سره خواخوږی ده خو بی وسه یم.

طاهر وویل : که دا وروستی پریکړه وی نو ایا زه د یوه با عزته مرگ هیله کولی شم؟

تیمور ملك ځواب ورکړ : د لوی سلطان حکم دی چی تا د خلکو په وړاندی غرغره کړو.

تیمور ملك د نوری څه خبری کولو نه پرته جگ شو او بلی کوټی ته ولاړ.

*****

(۳)

طاهر یی د لوڅو تورو په سیورو کی له محل نه راویوست، د دروازی د زینو نه لاندی د خلکو گنه گونډه وه، خلکو چی هغه ولید د کسات او بدل احساساتی ناری یی اوچتی کړی: د قوم غدار، د خلیفه جاسوس! د اسلام دښمن ویی نیسی ویی وژنی!

سپاهیانو چی گنه گونډه زیاته ولیده ودریدل، له گنی گونی څو تنه زلمیان راووتل په زینو وختل خو سپاهیانو په تورو ویرول او ویی شړل، بیا هم د گنی گونی شور او احساسات شیبه په شیبه زیاتیدل، یو چا ډبره وویشتله خو هغه د طاهر پرځای ذ یوه سپاهی په تندی ولگیده او هغه سر په دواړو لاسو ونیو او کښیناست.

څو نوری ډبری راغلی او دری څلور تنه نور سپاهیان هم تپیان شول، یو پوځی سالار مخی ته شو هڅه یی وکړه چی خلك پوه کړی چی دده د اعدام امر شویدی خو د هغه غږ د خلکو په شور ماشور کی ورك شو او پر هغه د یوی ډبری له لگیدو وروسته یی چیغی کړی: بندی بیرته محل ته بوزی او دروازه وتړی.

خو طاهر د پهره دارانو د لوڅو تورو پرتوګه کړه یو گام وړاندی شو دواړه لاسونه یی اوچت کړل او په لوړ غږ یی وویل :

مسلمانانو! د یوه غدار او جاسوس پرخلاف د نفرت دغه احساسات په تاسو کی د ژوند ثبوت دی، خو تاسو ته ښایی معلومه نه وی چی زما د مرگ حکم شوی دی، ما به سبا ته ستاسو په مخکی په غرغره راوځړوی او له هغه نه وروسته به زما دوسیه هغه لوی عدالت ته وړاندی شی چی هلته هر مظلوم د عدالت تمه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لری، د خلکو شور ماشور ورو ورو کراریده او دوی د کرکی او نفرت سره سره له طاهر نه څه اوریدل غوښتل خو یوه سپاهی د طاهر په ورمیږه توره ورکیښوده ویی ویل : ته د خلکو په مخکی د خبرو کولو حق نه لری.

څوك له شانه راغلل او د سپاهی لاس یی ونیو، سپاهی چی شاته وکتل تیمور ملك یی په مخکی ولاړ ؤ، ټول سپاهیان د والی په مخکی په ادب او درناوی ودریدل.

یوه شیبه وروسته ورو ورو د خلکو شور ماشور بیا اوچت شو، تیمور ملك وړ وړاندی شو لاس یی اوچت کړ او ویی ویل : د لوی پاچا په حکم به دغه سړی سبا ته ستاسو په مخکی پانسی شی، ایا داسی سړی چی یوازی د یوی ورځی میلمه دی ستاسو له خوا د ښه سلوك حق نه لری؟

تیمور ملك پهره دارانو ته په ده پسی د ورتلو امر وکړ او په زینو کی ښکته شو، څو گامه چی ښکته شو خلکو ته یی وویل : زه ډیر مصروف یم د سرحد نه اخوا د تاتاریانو پوځونه لیدل شوی دی، زه ویریږم چی د جنوب د نورو ښارونو په څیر په قوقند هم ناڅاپی یرغل رانه وړی، ځکه خو دا د نارو مهال نه دی، د تورو تیرولو وخت دی، تاسو زما دری څلور تنه سپاهیان ټپیان کړل، تاسو پوهیږی چی زما سره زیات سپاهیان نشته، که تاسو وعده وکړی چی نور به په لاره کی سپاهیان نه آزاروی نو زه به بیرته ستون شم او په مهمو چارو به غور وکړم، که نه نو تر زندان پوری باید زه پخپله ورسره ولاړ شم.

یو زلمی په لوړ آواز وویل : ورونهو! دا څه ناپوهی ده! موږ په دی نازك وخت کی خپل گران حاکم ته تکلیف ورکوو او وخت یی ضایع کوو، اوس ستاسو داد حاصل شو چی گناهکار ته به عبرتناکه سزا ورکول کیږي، نور څه غواړی ځی له دی ځایه!

خلك په ورو ورو ډلگیو سره تیت او پرك شول، تیمور ملك د محل په لور بیرته وگرځیده سپاهیانو ته یی وویل : بندی ته هیڅ ډول تکلیف ونه رسیږی.

پر آسمان وریځی را خپری وی، د شمال په سره هوا کی د طاهر بدن ریږدیده، یوه سپاهی خپل پوستین راواخست او هغه ته یی ور واغوست، طاهر هغه ته د مننی په نظر وکتل او پوستین یی بیرته هغه ته ورکړ ویی ویل : مننه، د یوی ورځی میلمه ته نور ددی ضرورت نشته.

*****

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٤)

سباته د قوقند بازارونو د واورو برستن اغوستی وه، طاهر له بندی خانی نه بیرون د یوی چوتری پر سر ولاړ ؤ، د هغه لاسونه شاته په کلك پړی تړل شوی وو، له ده نه دوه گامه لری د پانسی پړی راځړیدلی ؤ، شا و خوا ته د واوری اوریدو سره سره په سلگونو تنه ولاړ وو.

د مرگ دومره نژدی لیدو سره سره د طاهر په څیره غیر معمولی سکون ؤ، د زندان د سرپرست په اشاره جلاد په چوتره ور وخوت د غرغری پړی یی په لاس ونیو او طاهر ته یی دلرگی په تخته د دریدو اشاره وکړه، طاهر په تخته ودرید یوی او بلی خواته یی وکتل په ننداره کوونکو کی اوس هغه پخوانی جوش او احساسات نه وو، جلاد د غرغری پړی د طاهر په غاړه کی ورواچاوه، د بندی خانی سرپرست ور وړاندی شو ویی ویل : ستا لپاره دا وروستی فرصت دی که ستا داسی کومه هیله وی چی موږ یی ترسره کولی شو.نو ویی وایه!

طاهر وویل : ما ددی خبری ځواب پخوا هم درکړی په داسی مهال خدای پالونکی له انسانانو نه هیلی نه کوی، ما چی څه غوښتل له خپل خدای (ج) نه می غوښتی، که زما دعاگانی د هغه په دربار کی قبولی شوی وی نو ماته د کوم انسان په مخکی د لمن غوړولو ضرورت نشته، او که د هغه په دربار کی زما دعاگانی نه وی قبولی شوی نو ته زما لپاره هیڅ نشی کولی.

د زندان سرپرست بی ځوابه شو ویی ویل: بیا هم که ته په بغداد کی کوم خپلوان ته څه پیغام استول غواړی ښایی موږ یی بندوبست وکړای شو.

طاهر ځواب ورکړ : د خدای (ج) او رسول (ص) هر نوم اخستونکی زما خپل او عزیز دی، او ما دوی هر یوه ته یو پیغام ورکول غوښتل، که خدای (ج) ته له مانه د څه کار اخستل منظور وی نو ماته به خامخا موقع راکړی که نه نو زما باور دی چی له مانه وروسته به یو غوره انسان ددی هدف لپاره وټاکی.

: زه پوښتلی شم چی هغه پیغام څه دی؟

: هغه پیغام دا دی چی اوس کفر د اسلام په مقابل کی خپل ټول ځواکونه تنظیموی، پر مسلمانانو فرض دی چی د دین د ساتنی لپاره سره یو او منظم شی.

سرپرست وویل : اوس یوازی څو شیبی وخت لری که څه دعا غواړی ویی غواړه!

طاهر په سپینو وریځو پټ آسمان ته مخ واړاوه او هغه دعایی چی د شپی یی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو ځلی تکرار کړی وه بیا تکرار کړه:

زما پروردګاره! آیا زه ستا د دین په هیڅ درد نه خورم، ما ستا په لار کی د جهاد په نیت له تورو او نیزو سره لوبی زده کړی، ایا زما په برخه له یوه هیبتناك مرګ پرته هیڅ نشته، ما د صلاح الدین ایوبی «رح» د توری حق هم ادا نکړای شو؟

زما خاونده! د انسانانو د غلطو پریکړو ماتول تاته هیڅ نه دی، جلاد لاندی د تختی د لری کولو لپاره د سرپرست د حکم انتظار کاوه، په نندار چیانو کی اوس ډیر داسی هم وو چی طاهر ته یی د بی پروایی او یا غوسی د نظر پرځای په خواخوږی کتل.

ناڅاپه د ښار له لوری د خلکو چیغی او فریادونه اوچت شول، څو سپاره په تراټ راغلل په هغوی کی یوه په لوړ غږ وویل : مغل راغلل! د ښار د ساتنی لپاره چمتو شی! دغه اعلان د یوی شیبی لپاره خلك هك پك کړل، او یوه شیبه وروسته ټولو د، مغل راغلل، مغل راغلل په چیغو سره د خپلو خپلو کورونو په لوری روان شول، لږ ځنډ وروسته چی د زندان د سرپرست اعصاب پرځای شول او خپله ذمه واری یی بیاور په یاد شوه نو میدان تش شوی ؤ، هغه یوه شیبه دوه زړی شو خو بیایی جلاد ته د تختی د کش کولو امر وکړ خو له یوی خوانه یو له رعبه ډك غږ اوچت شو: ودریږه!

د تیمور ملك غږ یی چی وپیژاند د زندان ځارن شاته وکتل، تیمور ملك پر اس سپور ؤ له هغه سره څو نور سپاهیان هم وو، هغه چوتری ته نژدی له آس نه پلی شو په چوتره وخوت د طاهر له غاړی نه یی د غرغری پړی لری کړ، او بیایی په خنجر د هغه د لاسونو پړی غوڅ کړ، طاهر زر پوښتنه وکړه: تاتاریان څومره لری دی؟

تیمور ملك ځواب ورکړ : نژدی لس میله به وی! تاته له ښار نه د وتلو پوره فرصت شته.

: چیرته د تلو لپاره! طاهر په ډاډ منه لهجه وپوښتل؟

: بغداد لوری ته! تا غوښتل چی بغداد ته ولاړ شی که نه؟

: نه اوس له بغداد نه دلته زیات کار دی.

: ډیر ښه ته له ماسره ولاړ شه، تیمور ملك دا وویل او یوه سپاهی ته یی امر وکړ چی خپل اس او توره طاهر ته ورکړی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

*****

(۵)

د خوارزم شاه د لومړی ماتی نه وروسته د سرحدی نورو ډیرو ښارونو په څیر د قوقند زیات اوسیدونکی د لویدیځ ښارونو ته لیږدیدلی وو، له هغه وروسته چی تیمور ملك ته سلطان د نورو پوځونو د ور استولو نه انکار وکړ نو هغه پاتی خلك هم له خطرنه سم وپوهول او دا مشوره یی ورکړه چی ماشومان، تورسری او بوداگان له ښار نه وباسی او کوم خوندی ځای ته یی ورسوی، خو پردی سربیره د قوقند د ښار درغه برخه خلك لا په ښار کی پاتی وو، د ځینو خلکو لا تر اوسه دا گومان ؤ چی د خوارزم شاه ماته اصلاً د غرنی سیمی او د لاری له هسکو تیتو سره د نابلدی په سبب وه او تاتاریان به پر بری برسیره د قوقند په لوری راوړاندی نشی، خو د مغلو د راتگ خبر په ښار کی گډودی جوړه کړه، او خپل ماشومان او تور سری یی راوویستل د واوری اوریدو سره سره یی په یوه او بله خوا منډی وهلی، تیمور ملك او ملگرو یی په شا وخوا غونډیو کی مورچل ونیول او د مغلو د لښکر مخکینی ډلی یی تر دری ورځو ښار ته له ننوتلو ایساری کړی، د یرغل کوونکو مغلو شمیر ورځ په ورځ زیاتیده، په تیرو دری ورځو کی د تیمور ملك سربښندویانو په میړانه د تاتاریانو یرغلونه په شا کړل، خو د هغوی د شمیر زیاتیدو په سبب یی نور مخه نیول ورته گران شول، په څلورمه ورځ چی له تیمور ملك سره یوازی زر تنه سربښندویان پاتی شول هغه ته یی جاسوسانو خبرو ورکړ چی د چنگیز خان زوی «زوچی» له یوه لوی لښکر سره پرمخ راروان دی.

اوس د تیمور ملك وروستی مورچل د سیند په منځ کی یو تاپو ؤ، چی د ساتنی بندوبست یی له څو میاشتی پخوانه کړی ؤ، په یوه زمانه کی د قوقند واکمن او د لوړی طبقی خلك په دی تاپو کی اوسیدل، پخوانی کلا او څو ویجاړی کنډوالی اوس هم پاتی وی، د شپی مهال د ښار هغه اوسیدونکی چی له تیمور ملك سره یی د یو ځای مرگ او ژوند ژمنه کړی وه په کښتیو کی دغه تاپو ته ورسول شول او بیا یی څو سپاره پاچا ته د مرستی د وروستی غوښتنی لپاره واستول، تاپو ته نژدی سیند دومره سورور ؤ چی له یوی څنډی نه ایله غشی بلی څنډی ته رسیدای شوای. تیمور ملك له څو میاشتو راسی دلته د څو میاشتو اذوقه او نور ضروریات هم ذخیره کړی وو.

زوچی دا احساس کړه چی دغه تاپو به زر فتحه نه شی نو دغه قوماندہ یی خپل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه مرستیال ته وسپارله، نیمایی پوځ یی ورته پریښود ، دی پخپله له نور پوځ سره د جنوب لویدځ په لوری ولاړ.

تاتاریانو د شاوخوا کلیو ښاندو خلك د میړو او وزو په ځیر راوستل او د سیند په غاړه یی تاپوته د ډبرو د لاری جوړولو لپاره وګومارل، په زرګونو تنه بوډاګانو، تورسریو او ماشومانو به د مغلی سپاهیانو د لوڅو تورو په سیوری کی ډبری راوړی او په سیند کی به یی غورځولی، د سیند په غاړه د تاپو په لوری ورو ورو لاره جوړیده، تیمور ملك دغه خطر احساس کړهغه د ځولویو لویو کښتیو پر څنډو د لرګی له تختو مورچی جوړی کړی او دننه یی خپل غوره غشی ویشتونکی پکی کښینول د سیند پر څنډه په راتولو تاتاریانو یی حملی پیل کړی.

په دغو حملو کی لومړی مغلو زیات مړی ورکړل، کله کله به په زور دلاری جوړولو لپاره راوستل شویو هم چی تاتاریان د حمله راوړونکو په لوری متوجه ولیدل دوی به پری پر ډبرو حمله وکړه او بیا به یی په سیند کی ورتوپ کړل، ځینی به د کښتیو د حمله راوړونکو په وجه وژغورل شول او ځیني به د مغلو د غیشی ویشتونکو د غیشو په یرغل کی ووژل شول.

ددی ستونزو په وړاندی تاتاریانو پر منجنیق د ډبرو پرځای سکروټی او یا د بل شویو تیلو لوښی پرکښتیو ورووېشتل او کښتیو ته یی اور واچاوه.

تیمور ملك د مغلو ددی حربی په وړاندی پر کښتیو چتونه ودرول او دننه د یرغل کوونکو لپاره یی وړوکی وړوکی سوری پکی پریښودل، خو ددی ټولو هڅو سره سره د تاتاریانو د بی شمیره پوځ په وړاندی تیمور ملك بی وسه شو او د سیند له غاړی نه د تاپو په لوری لاره ورو ورو ور نژدی کیده.

علاو الدین محمد خوارزم شاه د تاتاریانو له لاسه د رومبی ماتی نه وروسته دومره بی زړه شوی ؤ چی د تیمور ملك د څو ځلی پیغامونو او غوښتنی سره یی هغه ته مرسته ورنه کړه، بلکی ځواب یی ور واستاوه چی د تاپو دفاع، پریږدی او له دوی سره یوځای شی، خو د تیمور ملك غیرت دا نه خوښوله چی خپل ملګری یوازی پریږدی، کله چی لاره تاپوته دومره نژدی شوه چی په منجنیق تاپو او د تاپو د څنډو مورچلونه تر برید لاندی راغلل نو تیمور ملك ته د تاپوله پریښودلو پرته بله لاره پاتی نه شوه.

* * * * *

(٦)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ماښام تیمور ملك خپلو ملګرو ته د تاپو د خالی کولو حکم وکړ، د شپی مهال پر اسمان وریځی راخوری وی د تیمور ملك ټول ملګری په کښتیو کی سپاره شول او چی لږ وړاندی ولاړل اورښت پیل شو تیمور ملك د وریځو له امله د شپی تیاره یوه غیبی مرسته بلله خو چی کله باران پیل شو او توری وبریښیدی نو دا اندیښنه ورته پیدا شوه چی د تورو په بریښنا کی د تاتاریانو پهره داران دوی ونه وینی که داسی وشول نو ډیر سخت زیان به ور واوړی، نژدی نیمه شپه هغه ته معلومه شوه چی د دوی اندیښنه بی ځایه نه وه، دوی د تورو په بریښنا کی د سیند دواړو غاړو ته تاتاریان پر اسونو سپاره ولیدل چی، لږ نور وړاندی ولاړل د پلیو سپاهیانو زیات شمیر یی ولیدل چی روان وو، له تیمور ملك سره د خپل پوځ وتلی افسران سپاره وو، ده تری مشوره وغوښتله، د ټولو اتفاق پردی پریکړه راغی چی ګڼ ځنګل ته ورسیږی نو کښتی به څنډی ته کړی، که په تیاره کی له تاتاریانو سره د دوی مقابله وشوه هم ځینی کسان به په تیاره کی په یوه او بل لوری ځان وایستلی شی، تیمور ملك د ټولو د رایی له اوریدو نه وروسته وویل : ظاهر تر اوسه چوپ دی زه د هغه رایه اوریدل غواړم.

د کښتی له یوی څنډی نه ځواب راغی: زما په نظر موږ ته دوی لاری په مخکی دی، یوه دا چی په یوه ځای کی څنډی ته شو او تر وروستی سلګی پوری جګړه وکړو، که ځنګل وی او که هوار میدان دا ټوله سیمه له مغلو نه ډکه ده او زموږ لپاره د تیښتی چانس ډیر کم دی. په دی صورت کی که د یوه په بدل کی دوه نه وی نو یو خو ضرور وژنو، که په کوم ځای کی موږ پر څنډی پلی کیږو او بیا په یوه او بله تښتو او له شا د غشو نخښه ګرځو زه دا غوره ګنم چی تر شا پر تښتر غشی وخورو.

بله لاره دا ده چی تر هر میل وروسته یوه کښتی شاته پریږدو، او چی کله نوری کښتی وړاندی تیری شی دوی څنډی ته ووزی او پلی شی او تشی کښتی بیرته سیند ته ورتیل وهی، تاتاریان به خامخا له پاتی کښتیو سره پرمخ روان وی.او شاته چی کومی کښتی پاتی کیږی د هغو د ژغورنی امکانات ډیر دی.

د تاتاریانو د دوکی لپاره به موږ د بریښنا په پرق کی پر هغوی غشی اوروو، په دی ډول به موږ تر لمر ختو پوری په یوه او بل لوری د تیښتی فرصت ترلاسه کړو. وروستیو څو تنو ته ښایی د کښتیو څنډو ته ایستلو فرصت په لاس ورنه شی ځکه خو هغوی باید ښه لامبوزن وی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طاهر له دوهم تجویز سره ټول سلا شول، خو تیمور ملك دا اندیښنه وښوده چی کله تشه کښتی بیرته سیند ته تیل وهل شی هغه د نورو کښتیو په څیر د سیند په منځ کی نشی تلای، د کښتیو د شمیر د برابر ساتلو لپاره د کښتیو ساتل ضروری دی، ددی هدف لپاره د نورو کښتیو تگ باید کرار شی خو دا هم ضروری ده چی هغه باید له څنډی نه لری وی، چی کښتی تشه شی نو دا دواړه صورتونه امکان نه لری.

د لږ بحث نه وروسته دا پریکړه وشوه چی په هره کښتی کی باید یو داسی رضا کار وی چی لامبو یی زده وی، او چی سپارلی پر څنډه پلی کړی بیرته کښتی له کاروان سره یوځای کړی.

باران ودرید، د وریځو له تور شلیدلی څادر نه دلته هلته ستوری وځلیدل، په یوه گڼ ځنگله کی یی لومړنی کښتی پریښودله او چی لږ ځنډ وروسته دغی کښتی د خپلو سپارلیو له پریښودونه، وروسته د کښتیو کتار ته ځان ورساوه، او د هغی رضا کار د خپلو سپارلیو په امن ښکته کولو پیغام راوړ دوهمه کښتی شاته شوه.

د شپی په وروستی برخه کی په کښتیو کی یوازی دیرش تنه رضاکاران سپاره وو، او نوره ټوله سپارلی په څنډو پلی شوی وه، پر څنډو د دوی په تعقیب پسی راوتلی سپاره همغسی ورسره غبرگ روان وو، تیمور ملك یو پر بل پسی رضاکارانو ته په سیند کی د ځان غورځولو او څنډی ته د رسیدو امر وکړ، او کله چی ټولی کښتی تشی شوی نو خپل ملگری ته یی وویل : طاهره! نور وخت مه ضایع کوه، کښتی تیتیږی، که له دی نه کومه یوه څنډی ته ولاړه نو مغل به خبر شی، که ستا لامبو نه وی زده نو یوه کښتی څنډی ته بوزه.

طاهر ځواب ورکړ : زما لامبو زده ده خو ته به څه کوی؟

تیمور ملك په غمجنه لهجه ځواب ورکړ : ماته د ډوبیدونکی بیړی د مانو د ذمه واری پوره کولو موکه راکړه، کله چی ته څنډی ته ووزی زه به هم د ځان ژغورلو هڅه وکړم.

طاهر یی چی دوه زړی ولید تیمور ملك وویل : زه له امر نه غاړه غړول ښه نه گنم زر کوه!

طاهر ځواب ورکړ: زه ستا د امر له منلو نه غاړه نه غړوم خو زما یوه هیله ده!

تیمور ملك وویل : زه نور د څه هیلی د پوره کولو اهل نه یم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووایه څه وایی، وخت مه ضایع کوه سپیدی چوی!

طاهر ور ، : ته وعده وکړه چی که له دی وروسته په ژوند کی کله ماته له تانه د څه غوښتنی موقع په لاس راغله ته به یی نه ردوی!

تیمور ملك ځواب ورکړ : تا ځان د داسی وعدی اهل ثابت کړ، ورځه زه ستا د یوی پرځای دوی غوښتنی ترسره کوم.

طاهر خدای پامان وویل او ورو په اوبو کی ښکته شو او د څنډی په لوری یی لامبو ووهله، د شپی د سړی هوا او ستومانی په وجه یی بدن شل شوی ؤ، د سیند اوبه له زغم نه وتلی یخی وی، دی چی څنډی ته ورسید هلته له یوه بل مصیبت سره مخ شو، څو سپاره په څنډه روان وو، طاهر د یوی ونی ریښی ونیولی او په اوبو کی پاتی شو، او چی سپاره تیر شول هغه د راوتلو هڅه وکړه خو هغه اوس پلی سپاهیان ولیدل، د هغه بدن بلکل کرخ شوی ؤ، کله چی پلی تیر شول له شانه یی په یوه واټن بیا د سپرو د اسونو د پښو ترپهار واورید، د طاهر حوصلی ځواب ورکړ ، زر له اوبو نه راووت د یوی ونی په تنه یی تکیه وکړه او ودرید، په څنډه د ونو او تیاری په سبب د تاتاریانو پوځ ګډوډ وړاندی روان ؤ، طاهر څه سوچ وکړ او توره یی له تیکی راوایستله، کله چی پنځلس شل تنه سپاره تیر شول هغه د ګڼو ونو په منځ کی د یوه آس د شنهار غږ واورید، ده د ښاخونو په منځ کی لاره وایستله او ورو ورو ورنژدی شو، طاهر په تیاره کی په ځیر ځیر وکتل او کوم لوری ته چی د سپاره د آس مخه وه همغی خواته ورنژدی شو او د یوی ونی شاته ودرید، د سترګو په رپ کی بیا د طاهر یو لاس د اس پر قیضه ؤ او پر بل یی سپور په توره وواژه په بیړه یی د رپیدونکی مغل خولی او پوستین تری وښکل او پخپله یی واغوستل او پر اس سپور شو د سیند په غاړه روان شو.

*****

(۷)

د سهار د نخښو راپریدو لپاره لا څه وخت پاتی ؤ، تیمور ملك چی خپله کښتی پریښوده او په لامبو یی څنډی ته ځان ورساوه نو د ونی د تنی له شانه پری غږ وشو:

تیموره!

هغه ټکان وخوړ یوه او بله خوایی وکتل او ژر تر ژره یی توره وایستله او د خطر سره یی د مقابلی لپاره ځان تیار کړ، د ونی د تنی له شانه بیا غږ اوچت

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو: ویریږه مه زه یم طاهر!

تیمور ملك زر دونی شاته ځان ورساوه، طاهر د اس جلب نیولی ولاړ ؤ، تیمور ملك په بیړه ورته وویل : ددی آس په ترلاسه کولو سربیره ته لا دلته ولاړ یی؟

طاهر په ډاډ ځواب ورکړ: دغه اس ستا لپاره دی اوس بیړه کوه!

تیمور ځواب ورکړ : زه د خپل تقدیر نه د وتلو لپاره له چانه متروکه نه اخلم!

طاهر ځواب ورکړ: تا زما د دوو غوښتنو منلو وعده کړی ده، او زما لومړنی غوښتنه همدغه ده.

تیمور ملك بی ځوابه غوندی شو ویی ویل : دلته بحث کول ښه نه دی راځه له ماسره!

طاهر په لاس کی د آس قبضه نیولی وه او له تیمور سره روان شو، د سیند له غاړی نه نژدی دری سوه گزه لری تیمور ملك ودرید ویی ویل آیا ستا نیت له مانه د وعدی اخستو په وخت کی همدغه ؤ ؟

: هوکی؟

: ستا باور ؤ چی اس به په لاس درځی او ماته به یی راولی؟

: دا زما اراده وه د خدای (ج) شکر دی چی پوره می کړای شوه.

تیمور ملك د طاهر له لا، ه د اس قبضه واخستله او پری سپور شو بیایی وویل : ته زما تر شا سپور شه!

طاهر ځواب ورکړ: په دی ډول به دواړه پاتی شو.

تیمور ملك وویل : پر خدای دومره بهروسه درلودونکی انسان مایوسه باید نه شی، ښایی ستا په سبب زه هم وژغورل شم، زر کوه، د مغلو غږونه راځی لکه چی هغوی تشی کښتی ولیدلی.

طاهر د تیمور ملك ترشا سپور شو، نژدی دوه میله په ځنگل کی له مزله وروسته د غونډیو لړی پیل شوه، طاهر د آس ستومانی احساس کړه ځو ځله یی غوښتل چی پلی شی خو تیمور ملك پرینښود.

د لمر له لومړنیو وړانگو سره دوی یوی تنگی دری ته ورسیدل، او چی طاهر شاته وکتل د تاتاریانو ځو سپاره په ترات پسی ورزغلیدل.

طاهر وویل : هغوی په موږ پسی راغلل، د خدای (ج) په خاطر ما دلته پلی کړه زه یی په همدی تنگی کی ایسارولی شم، تا ته به د ژغورنی موقع په لاس راشی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمور ملك بیله دی چی آس ودروی پوښتنه وکړه:
هغو ی څو کسه دی؟
:اوه!
: نو زه هم درسره پلی کیږم.
: خو څوك ویلی شی چی په دوی پسی به لوی لښکر نه وی؟
: همدغه سبب دی که نه چی زه تایوازی نشم پریښودلای.
طاهر وویل : تا زما د دوو غوښتنو د منلو وعده کړی وه زما دوهمه غوښتنه همدا ده چی تاسو ما دلته پلی کړی.
: زه د ځان په خاطر ستا ددی قربانی سبب پوښتلی شم؟
: خوارزم د مغلو د سیلاب په مخ کی وروستی کمر دی، او دی کمر ته ستا په څیر ساتونکی په کار دی زه پر تا احسان نه کوم غواړم د اسلامی نړی یو خدمت ترسره کړم.
خوارزم شاه څو بی زړه مشاورینو له کاره غورځولی دی، ته په هغه کی د نوی ژوند ساه پوکلی شی.
تیمور ملك ځواب ورکړ : زه یوازی یو سپاهی یم، توره وهل می زده دی، په اولس کی د ژوند ساه پوکل ستا غوندی خلکو کار دی، ته ورځه زه له اس نه پلی کیږم او د هغوی لار بندوم.
طاهر وویل : خپله وعده مه هیروه، زما پر خدای (ج) تکیه ده، موږ دواړه به یو ځل بیا سره یوځای شو، طاهر دا وویل او له زغلیدونکی اس نه یی توپ کړل، تیمور اس ودراوه او ویی ویل :
په ځولی کی دی څو غشی دی؟
طاهر ځواب ورکړ : پنځه دانی!
تیمور ملك خپله د غشو «کځوړه» ور وغورځوله او ویی ویل : شپږ به په دی کی هم وی، کاشکی د خوارزم په پوځ کی ستا په څیر پنځه سوه تنه سپاهیان نور وای.
تیمور ملك اس چارگام خوشی کړ، او طاهر د تنگی په یوه کنډو کی د غونډی په یوه لوړه اوږه د یوی ډبری ترشا مورچل ونیو.

* * * * *

(۸)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چی لومړی سپور د کنډونه ور واوښت طاهر په غشی وویشت او هغه د اس له شانه لری وغورځید، په دی ځنډ کی بل سپور له کنډونه راواوښت او د طاهر د غشی دم ته برابر شو، د هغه دوهم غشی هم په نخښه برابر ولګیدو خو دری تنه نور سپاره په یو ځل له کنډونه را واوښتل، طاهر له هغوی نه یو وویشت پاتی نورو اسونه ودرول او د بیرته ګرځیدو اراده یی وکړه، خو له پاسه دوه غشی نور راغلل او یو مغلی سپاهی بل تپی شو له اس نه ولوید، دوهم د اس تر شا ځان پناه کړ او ځان یی وژغوره او خپلو نورو ملګرو ته یی د خطر خبرداری ورکړ، ترڅو طاهر بل غشی په لینده کی ایښود تاتاری له اس نه پلی شو او د یوی ډبری شاته یی پناه واخسته، هغه نورو ملګرو ته هماغسی چیغی وهلی او د خطر نه یی خبرول.

طاهر د ډبری ترشا سنګر پریښود او د کنډو بل لوری ته د غونډی په اوږه ورواوښت، لاندی نژدی دیرش څلویښت ګزه لری دوه سپاره ولاړ وو او د ناری وهونکی ملګری ځواب یی ورکاوه، طاهر د یوی ډبری ترشا کښیناست.

دغو دوو مغلی سپاهیانو په خپله ژبه پخپلو کی څه سره وویل بیا له اسونو پلی شول اسونه یی په یوه بوټی وتړل او د غونډی داسی ځای ته ورسیدل چی هلته د پټیدو لپاره څه ځای نه ؤ، ناڅاپه د طاهر له لیندی نه یو پر بل پسی دوه غشی ووتل او هغم دوه تنه ولویدل او څو ګزه لاندی پریوتل، طاهر له ډبری نه سر راپورته کړ لاندی یی وکتل چی په مخ کی یی یو سیوری ولید، ناڅاپه یی شاته را وکتل او غونی یی زیږه شول پنځه شپږ ګامه پاس یو تاتاری توره ایستلی ورته را روان ؤ، طاهر زر لینده وغورځوله او جګ شو، د هغه لاس لا د توری موټی ته نه ؤ رسیدلی چی تاتاری د توری وار پری وکړ، دی په بیړه یوی خواته خم شو او د مغلی پوځی توره په تیږه ولګیده. د هغه د بل وار نه د مخه طاهر یو ګام شاته شوی ؤ او توره یی ایستلی وه.

څو ځله د دواړو توری یو له بل سره وجنګیدلی او تاتاری خپل حریف خطرناک احساس کړ او شاته تلو، هغه څو ځلی د پښی خرلو او مقابلی هڅه وکړه خو زور یی ونه رسید د ډبری وروستی څنډی ته چی ورسید د طاهر توره یی پر سر ولګیده شاته ورغړید او په یوه ژور ګړنګ کی ولوید.

طاهر د سترګو په رپ کی له غونډی نه راکوز شو او په بوټو ترلو آسونو نه په یوه سپور شو چی تر کنډو واوښت نو دده په غشو زخمی یو نیم ژواندی مغل یی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولید چی پر کمره یی خپل سر واهه، دی ورپلی شو غشی یی تری راوکیښ او بیرته یی په خپله د غشو کڅوړه کی واچاوه او بیرته پر اس سپور شو.

طاهر اس چارگام وزغلاوه او د واورینو غرونو نه تیریده، په ځینو سختو لارو کی یی د اس رفتار ورو کاوه د لاری په باب یی هیڅ معلومات نه ؤ، د غرنیو خوړونو اوبه لری نه وی خو له لوړی یی سیك ختلی ؤ، د شپی یخنی یی وجود کرخت کړی ؤ، او اوس هم سره له دی چی لمر تود ؤ خو د ساړه شمال څپی یی پر بدن له زغم نه وتلی وی.

په لاره کی څو داسی کلی مخی ته ورته راغلل چی سوځیدلیو کورونو او د ماشومانو او ښځو بی گور او کفنه مړیو یی د تاتاریانو د یرغل او وحشت گواهی ویله.

ماسپښین مهال طاهر د یوه پراخ میدان نه تیریده، پر آسمان وریځی راخوری شوی او یخنی هره شیبه زیاتیدله، قضا ماسپښین واوره اوریدل پیل شول، د طاهر آس نژدی له پښو لویدلی ؤ، غاړه یی ښکته اچولی وه او ورو ورو روان ؤ، دواوری په توپان کی د طاهر پام نه ؤ چی په کوم لوری روان دی، خو هغه د دریدو پرځای تگ غوره باله.

مازدیگر مهال اس په واوره وغورځید لغتی یی ووهلی او مړشو، طاهر پلی مزل پیل کړ، هغه به ایله دوه میله مزل کړی ؤ چی نور یی حوصلی ځواب ورکړ، د واوری توپان نور هم زورور شو شپه راتلونکی وه، پر طاهر د بیهوشی څپه راتله، زړه یی غوښتل چی په واوره وغځیږی او ویده شی، خو هغه ته معلومه وه چی دا به دده وروستی خوب وی، بیایی د زړه په زور څو گامه گرځندی واخستل خوله څو گامه وروسته یی بدن بیرته بی سیکه شو په واورو کښیناست، خو د انسان په فطرت کی د ژوندی پاتی کیدو هیله تر وروستی شیبی له مایوسیو سره جگړه کوی.

طاهر یو ځل بیا اوچت شو، آسمان ته یی وکتل او د ډیری عاجزی په حالت کی یی دعا وکړه:

ای د ځمکی او آسمان خاونده! زما د ژوند یو ارمان هم تر اوسه نه دی پوره شوی، نور په ما کی دوړاندی تلو همت نشته، تاته پناه درووړم او له تانه مرسته غواړم، خو که زما په برخه له مرگه پرته بل څه نشته نو ماته د یوه مؤمن حوصله راکړه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی دعانه وروسته طاهر داسی انګیرله لکه د ژوند له یوه بوج نه چی بی غمه شوی وی، کښیناستلو چی یو غږ یی تر غوږ شو او په رګونو کی یی سرېدونکی وینه بیرته توده شو، دا د یوه اس د شنهار غږ ؤ، طاهر یوه او بله خوا وکتل نژدی پنځوس ګامه لری یو اس ځنګ غوړونه ولاړ ؤ او دده په لوریی کتل.

طاهر په منډه ځان اس ته ورساوه، آس دوه دری ګامه ورته رامخی ته شو او د هغه په تتر یی خپل مخ وموښلو، پر آس زین تړلی ؤ طاهر چی ولید وپوهیده چی دا د کوم مسلمان ؤ، له زین نه یی واوره وتوړله او پری سپور شو اس څو قدمه واخیستل خو بیا ودرید او په یوه راوتلی ځای یی پښه ووهله، طاهر ورکوز شو واوره یی یوه او بله خوا واړوله او د یوه انسان مړی یی راویوست د هغه په پوښتیو او خیټه دوه غشی ښخ وو، طاهر انا لله و انا الیه راجعون وویل او بیرته یی هغه په واورو کی وپوښه، اس یی پرور میږ وتپاوه او پښه یی پری واړوله.

د ژوند نوی هیلی د طاهر په رګونو کی نوی تودوخه وزغلوله، چی لږ وړاندی ولاړ د اس پر زین تړلی یوی کڅوړی ته یی پام شو لاس یی پکی دننه کړ د غوښی او پنیر یوه یوه ټوټه یی راوایستله، سمدستی یی وخوړلی او د مړیدونه وروسته یی په ځان کی د ځواك احساس وکړ اس ورو ورو په خپله طبعه روان ؤ، طاهر یی دمخ اړولو او په کوم بل لور د ګرځولو ضرورت نه احساساوه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثـــریـــا

تیاره ماښام طاهر یوه ویجاړ کلی ته ورسید، کنډوالو شاهدی ویله چی د مغلو د سیلاب کومه څپه پردی کلی تیره شویده، د اس له مزله داسی ښکاریده چی شاوخوا نژدی کوم کور دده هدف نه دی، طاهر په ځیر ځیر کتل چی که د کوم کور له کړکی او یا وره نه څه رڼا ووینی، د زیاترو کورونو دروازی خلاصی وی او د واورو پنډی پنډی ډیری ددی گواه وی چی دننه څوك پکی نشته، د یوه کور د ترلی دروازی مخی ته چی طاهر ورسید د توری په څوکه یی یوه پله دننه تیله کړه د پلی له خلاصدو سره سم د شړیدلیو مړیو له زغم نه وتلی بوی د طاهر لاره ډب کړه، اس غوړونه ځك کړل غاړه یی کوږه کړه او د وړاندی تلو اراده یی وه طاهر د اس پرورمیږ لاس راتیر کړ ویی ویل : زما دوسته ! زما حوصله ځواب راکوی که کومه امن گوښه درته معلومه وی ځان رسوه.

کله چی اس له کلی نه بیرته بهر وتلو د طاهر په خیال کی وروگرځیدل چی ښایی د اس پر عقل باور هوښیاری نه وی، د شپی تیاره ورو ورو زیاتیدله، هغه اس یو ځل ودراواه او په زوره زوره یی چیغی کړی:

څوك شته! څوك شته!

د هغه غږ د شپی په غیږه کی چوپ شو، او له دی وروسته د لیوانو آوازونو دده تصور ور رد کړ، اس وشنیده گواکی خپل سپاره ته یی ویل : ولی مایوسه کیږی منزل ته رارسیدلی یی.

طاهر اس بیا خپلی خوښی ته پریښود، له کلی نه لږ لری په گنو ونو کی تیر شو او بیا په یوه لوړه غونډی وخوت د واوری اوریدو او تیاری له امله طاهر تر دوه گزه وړاندی هیڅ نه لیدل، د غونډی پر سر له یوه دیوال سره په خوا کی اس وړاندی روان شو، څو قدمه وړاندی په یوه خلاصه دروازه ورننوت او په شنهار شو د طاهر په مخکی یو لوړ کور ؤ، هغه ارادی ځواك چی دی یی تر دی ځایه رارسولی ؤ نور ځواب ورکړ، د یوه نغری بل اور ته کښیناستل او ویده کیدل یی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس تر تولو لویه هیله وه.

د کور دانګر دروازه خلاصه وه، خو دننه د رڼا نوم او نخښه نه وه، ده فکر وکړ چی ښایی په دی کور کی هم څوك نه وی ښایی اس دده د وروستی منزل لپاره ددی کنډواله کلی تر تولو غوره کور ټاکلی وی، اس چی انګړ ته ننوت ودرید طاهر تری پلی شو، د هغه پښی پرسیدلی وی او نور یی د بدن د بوج اوچتولو ځواك نه درلود، بیایی په خپل ټول زور چیغی کړی: څوك شته! څوك شته؟

دده غږ د دبرو له دیوالونو نه بیرته راغبرګ شو او آزانګی یی وکړی، ده اس پریښود او دواړه لاس یی په دیوال تکیه کړل او چیغی یی وهلی وړاندی ولاړ.

د دهلیز نه تیر شو او یوی کوټی ته ورغی، د کوټی د دیوال سره په څلورو خواوو کی راوګرځید، خو ده ته د خپل غږ ځواب راغبرګ نه شو، بیایی په خیال کی وروګرځیدل چی له شګونه د هیلو مانی جوړوی، که دلته کوم انسان پاتی وای نو د کور ټولی دروازی به خلاصی نه وی.

په زړه کی ورتیره شوه چی اوس د اور یوه سپرغی زما ځان ژغورلی شی خو د اور بلولو لپاره ورسره څه شی نه وو، ناڅاپه یی تر پښو لاندی نرم شی احساس کړل ورتیټ شو چی لاس یی پری وواهه یو پوستین ؤ کښیناست او هغه یی زر واغوست، خو زر یی داسی احساس کړه چی دده تللی تودوخه دغه پوستین نشی ورته راګرځولی، خو څو ساعته وړاندی یی اس یوه غیبی مرسته وګڼله، اوس هم دده ضمیر ددی منلو ته تیار نه ؤ چی الله ﷻ به یی یوازی پریږدی، باور یی ؤ چی الله تعالی په خپل رحمت تر دی ځایه را رسولی دی، ده خدای (ج) ته د یوه ستر هدف لپاره د ژوند دعا کړی وه او دغه هدف تر دی ځایه په رارسیدو نه پوره کیده، دا کور دده وروستی منزل نه دی، تقدیر یوازی دده امتحان اخلی، نهیلی د مؤمن له شان سره نه لګیږی، دا شپه به تیره شی سهار به د لمر وړانګی ده ته د ژوند نوی تودوخه وروبخښی او دا هم امکان لری چی ددی کور په کوم ګوټ کی د الله کوم بنده اور بل کړی وی او دده د ورتګ انتظار کوی، په دی ذهنی کش و کړپ کی لمونځ ور په یاد شو، زر زر یی تیمم وواهه، او خپل ټول ځواك یی راټول کړ او راپورته شو.

د لمانځه نیت اراده یی چی کوله په زړه کی وروګرځیدل چی کیدای شی ددی کور په کومه ګوښه کی څوك د تاتاریانو له ویری غلی شوی وی، هغه په لوړ آواز آذان وکړ او له لږ شیبی انتظار نه وروسته د چا له راتګه مایوسه شو او نیت یی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وتاړه.

په لمانځه د بوختیدو نه وروسته یی د بدنی تکلیف احساس ورو ورو غلی شو، د لمانځه له ختمولو وروسته یی د دعا په وخت کی تتی رنا ته پام شو، زړه یی په توپونو شو او زر یی شاته مخ واړاوه.

*****

(۲)

یو اته کلن ماشوم مشال په لاس کی ولاړ و، د هغه ترڅنګ یو بل زلمی ژ چی توره یی په لاس کی نیولی وه، د ځوان څیره ډیره زیاته جذابه او زړه وړونکی وه، د جامونه یو ترکی سپاهی ښکاریده طاهر په خپل ژوند کی تر اوسه دومره زړه وړونکی څیره نه وه لیدلی هغه د یوی شیبی لپاره حیران ورته کتل، د ماشوم او دی زلمی په څیرو کی زیات ورته والی و.

طاهر دا احساس کړه چی خدای دده د لارښوونی لپاره له اسمانه دوی پرښتی را استولی، دواړو د اندیښنی په حالت کی ده ته کتل، طاهر ورته وویل : السلام علیکم! ماشوم او ځوان دواړو په یوه غږ د هغه سلام ته وعلیکم وویل ، خو د ماشوم پرځای د ځوان د غږ ترنم زیات دده په غوږو کی راغبرګ شو ځوان په عربی وویل : که زه اشتباه نه کوم ته عرب یی؟

طاهر په حیرانی وویل : تا څه وړ وپیژندم؟

: ستا آذان می چی واورید لهجه دی عربی وه.

طاهر وویل : ستا لهجه هم له عربو نه زیاته بدله نه ده.

د ځوان پر شونډو پیکه او مایوسوونکی موسکا وزغلیده او ویی ویل زما مور عربه وه، خو اوس ددی خبرو مهال نه دی، ته د واورو له توپان نه راتیر شوی یی راځه له ماسره!

د ځوان په غږ کی ازانګی او موسیقی وه، داسی اغیزه وه چی له غوږونو نه تیریږی او زړونو ته رسیږی.

طاهر جګ شو له ځوان سره تلو ته چمتو شو ځوان له دوه دری ګامه اخستلو وروسته ودرید ویی ویل : ته د شپی مهال دلته څه وړ راغلی؟

طاهر ځواب ورکړ : ماته له دی ځایه څو میله لری په دښته کی په واورو کی پراته یوه مسلمان شهید آس په لاس راغی، هغه آس زه دلته راورسولم.

د ځوان په څیره کی د غم او خفګان نخښی رابری شوی بیایی وویل : تا ښه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولید هغه تپی ؤ که د واورو توپان وژلی ؤ؟

: هغه تپی و، که هغه ستاسو عزیز او دوست ؤ نو افسوس کوم.

ځوان وویل : هغه زموږ پخوانی خادم ؤ، ما نن له یوه ضروری پیغام سره سمرقند ته واستاوه... ستا شونډې نیلی شوی، راځه دغه ځای خوندی نه دی.

کشر ماشوم ډیره په لاس کی په مخکی شو له دوو کوتونه دننه تیر شول او بیا یوه تنگ دهلیز ته ووتل، ځوان په دهلیز کی د ډبرو یوه تخته لری کړه، لاندی یو سوری ؤ چی یو سړی په اسانی تری کوزیدای شوای، د سوری نه لاندی د لرگو زینه ښکته شوی وه، لومړی کشری ماشوم او بیا ورپسی طاهر سمځی ته ورښکته شول او د تولو په پای کی زلمی ور ښکته شو او سوری یی بیرته په همغه ډبره بند کړ.

د زیر زمینی په یوه کونج کی په نغری کی اوربل ؤ، پرغولی یوه ښکلی قالینه غوړیدلی وه، او یوی خواته دری څلور پوستینونه ایښی وو، ځوان طاهر ته یوی خواته د کښیناستلو ست وکړ ویی ویل : ته به وږی یی زموږ سره د غوښو له څو وچو توتونه پرته هیڅ نشته.

: ما ستا سو د خادم له کڅوړی نه غوښه او پنیر واخستل، اوس زه له اور پرته بل هیڅ شی ته اړتیا نه لرم، دایی وویل او بیا طاهر خپلی موزی وایستلی او د اور خواته یی پښی وغزولی، کوټه ښه توده وه، طاهر ناست ؤ خو ورو ورو پریوت او لږه شیبه وروسته په درانده خوب ویده شو، ځوان اوچت شو.پر هغه یی یو پوستین ور وغوړاوه.

*****

(۳)

د یوه خواږه او زړه زړونکی غږ په اوریدو طاهر سترگی وغړولی او د پریشانی په حالت کی جگ شو کښیناست او ویی ویل : زه چیرته یم او بیایی د شمعی په رڼا کی ځوان ولید چی دی یی راپاڅولی ویی پیژاند او سمدستی یی وویل : سهار شو؟

ځوان ځواب ورکړ: اوس ماسپښین کیدونکی دی، ته ډیر زیات ویده وی.

: تر اوسه خو پوره تیاره ده!

: ته د کور د لاندی په کوټه کی یی، د لمر رڼا دلته نه راځی، د طاهر له سترگو نه د خوب خومار ورو ورو لری کیدو خو د تیرو ورځو بدنی ستومانیو درد

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی لا په بدن کی ؤ، هغه له لږ سوچ وروسته وویل:

د شپی می له تانه ډیری پوښتنی زړه غوښتی خو خوب رالاندی کړم، اوس تاسو راته ووایی دلته څه کوی؟ او هغه ستاسو نوکر چیرته تلو او تاسو یی چاته پریښودی؟ زما په گومان دلته پاتی کیدل ډیر خطرناك دی، موږ باید زر تر زره له دی ځایه ځانونه وباسو.

ځوان ځواب ورکړ : ما هم له تانه ډیر څه پوښتل غوښتل خو ښه شوه چی ته زر ویده شوی، زما پلار ددی ښار حاکم ؤ، د سلطان له ماتی وروسته د شاوخوا کلیو په څیر په دی ښار کی هم ویره خوره شوه، خلکو له خپل بال بچ سره بلخ، بخارا او سمرقند ته هجرت وکړ، ما له خپل پلار سره په اوسیدو ټینگار وکړ خو هغه زه د خپل وړوکی ورور سره یوځای له یوی قافلی سره بلخ ته په تلو مجبور کړم په بلخ کی زما بابایو مشهور سوداگر دی، زموږ د قافلی شمیر د دوو سوو تنو په شاوخوا کی ؤ، چی زیات پکی تور سری او ماشومان وو، له دی ښاره نژدی شل میله لری زموږ پر قافلی د تاتاریانو یوی ډلگی حمله راوړه، میړونو په میدان مقابله وکړه، خو وسه یی ونه شوه، ټول یو یو وژل شول، ځینو ښځو هم مقابله وکړه او وژلی شوی او نوری ژوندی ونیول شوی، زما په مخکی ترټولو ستره مسأله د اسماعیل ژغورل وو، د ویری له سببه د هغه کړیکی ما نشوای اوریدای، پلار می د طبیلی تر ټولو غوره اس راکړی ؤ، ما اسماعیل له کچر نه راکوز کړ او په شا پسی می راسره سپور کړ، او اس می چار گام خوشی کړ، د شپی د تیاری او گڼ ځنگل په سبب مغلو زه تعقیب نکړای شوای، خو زما به د هغو خویندو زړه سوری کوونکی کریږی هیری نه شی چی د تیښتی په وخت کی می اوریدی.

ځوان چی تردی ځایه خبره راورسوله چوپ شو، د هغه په غټو غټو ښکلو سترگو کی اوښکی راوړندی شوی، طاهر په ځیر ځیر ورته کتل، ماشوم چوپ په یوه کونج کی غلی ناست ؤ، د هغه په څیره کی هم د تیرو پیښو ځوروونکی نخښی او تار وو، طاهر په ناستی هغه ته غیږ وغوړوله، ماشوم لږ ورته وکتل او بیایی په منډه ځان ورته راورساوه او په غیږ کی ورولوید په سلگیو شو، تر لږ ځنډه یی شونډی بوځی بوځی کړی او پر ژړا د راقابو کیدو هڅه یی وکړه، خو چی طاهر د هغه پر سر لاس راکش کړ او د تسلی ورکولو هڅه یی وکړه نو په زوره زوره یی وژړل.

طاهر ورته وویل : مه ویریږه موږ به ډیر خوندی ځای ته ولاړ شو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلك وویل : په لاره کی به مغلیان وی، هغوی ماشومان خوری.
: نه، نه تاته چا په دروغو داسی ویلی دی.
زلمی طاهر ته وویل : اسماعیل به ماته تسلی راکوله نن خدای (ج) خبر دی په ده څه وشول.
طاهر په غور ځوان ته وکتل او ویی ویل:
گومان کوم چی ته د اسماعیل خور یی!
د هغه بنه ناڅاپه زیړه شوه او سترگی یی ښکته واچولی.
طاهر وویل : ویریږه مه، ستا عزت او ساتنه زما ذمه واری ده، تا خپله کیسه تر اوسه پای ته نه ده رسولی.
کله چی نجلی بیا طاهر ته وکتل په سترگو کی یی اوښکی ځلیدلی، هغی په لستونی اوښکی پاکی کړی ویی ویل : کاشکی ددی بی وسی او بی کسی په وخت کی زموږ د قوم له نجونو نه ځوانان جوړیدای. له تاتاریانو څخه د تیښتی نه وروسته بیرته خپل کور ته ولاړو، دریمه ورځ پلار جان ته دا خبر ورسید چی پر ښار مغل یرغل راوړي، له هغه سره ټول څلور سوه تنه سپاهیان وو، ځینو افسرانو مشوره ورکړه چی له دی لږ پوځ سره له تاتاریانو سره مقابله د ځان وژنی په معنی ده، خو هغه ډیر غیرتی ؤ، د ښار پریښودل یی غوره ونه گڼل، پلار جان ته می جاسوسانو خبر راوړ چی پردی ښار د یرغل راوړونکو تاتاریانو شمیر ډیر نه دی د هغه باور ؤ چی څو ورځی به یی ایسار کړای شی، په دی ځنډ کی به له سمرقند یا بلخ نه څه مرسته راورسیږی، خو د قوقند په اړه چی کومی اوازی خپری شوی هغو د ښار دننه د خلکو زړونه وغورځول، ځینو افسرانو زما پلار جان ته ویل چی سلطان تیمور ملك ته مرسته وانه ستوله، ته ولی د مرستی تمه تری کوی؟ د پلار جان ورستی ځواب دا ؤ چی زه به خپل فرض پوره کړم ماښام مهال یی پوځ ته امر وکړ چی سهار وختی له ښاره راووزی او پر مغلو یرغل وکړی خو تر سهاره نژدی دوه سوه تنه تښتیدلی وو، تردی چی زموږ د محل زیات خدمتگاران هم وتښتیدل.
سهار مهال له رخصتیدو نه دمخه پلار جان د لومړی ځل لپاره ددی سمځی لاره راوښودله او علی یی راسره پریښود، علی زموږ پخوانی خادم ؤ، پلار جان په دی سمځه کی د څو ورځو خوراك هم پریښود، موږ ته یی وویل چی که موږ ماته وخوره هم تاسو له دی کوټی نه د تیښتی هڅه مه کوی، ځکه چی مغل چاته د تیښتی فرصت نه ورکوی، د هغه دا هیله وه چی د خوارزم پوځونه به له تیاری

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته دی خواته خامخا راځی.

له علی نه پرته نورو خدمتگارانو ته زموږ ددی غلی ځای درك معلوم نه ؤ، دوی ورځی دلته غلی وو، د محل نور پاتی خدمتگاران هم وتښتیدل، علی به موږ د بهر له حال نه خبرولو، دریم ماښام د پلار جان اس تش راستون شو، او په همدی شپه مغل ښار ته راغلل او پاتی ژوندی خلك یی ووژل.

تر دوو ورځو پوری دغه کور د مغلو مرکز ؤ او په شاوخوا کلیو کی یی لوټ او وژل پیل کړی ؤ او موږ له علی سره په دی کوټه کی غلی وو، دغه دوی ورځی موږ ته له کلونو ډیری اوږدی وی، دریمه ورځ هغوی ښار پریښود، په محل کی بشپړه چوپتیا وه خو موږ تر شپی پوری انتظار وکړ، د شپی مهال علی د سوری له لاری بهر ته ووت او خبر یی راوړ چی زموږ یو اس د طبیلی سره نژدی گرځیده ما هغه ونیو او په طبیله کی می وتاړه، له دی نه وروسته موږ دا دعاگانی کولی چی د مسلمانانو کوم پوځ دی خواته راشی، ورمه شپه موږ دا پریکړه وکړه چی سهار وختی به دا ځای پریږدو او د بلخ په لور به خوځیږو، امکان لری چی په لاره کی د کومی پوستی پهره داران زاسره مرسته وکړی، خو چی ماسپښین مهال د واوری اوریدل پیل شول نو ما د سمرقند د حاکم لپاره دا لیك ولیکه چی موږ له دی ځایه وباسی او بلخ ته مو ورسوی علی زما غوښتنلیك ورسره واخست او روان شو.

اوس چی ته پر کوم اس راغلی یی په همدی اس علی سپور وتلی ؤ، زما په گومان هغه د کوم تاتاری د ظلم نخښه شویدی، اوس لکه چی خدای (ج) ته زموږ مرستی ته را استولی یی ته له کومی خوا راغلی یی؟

طاهر لنډ لنډ خپل داستان واوراوه او په پای کی یی نجلی ته وویل : زه لږ بهر وزم او د موسم حالت گورم.

: محل ته د مغلو د راتگ خطر هر وخت وی ځکه خو د بهر ته وتلو لپاره دا لاره ډیره خوندی ده، دا یی وویل او بیا هغی په دیوال کی لگیدلی یو څرخ واړاوه، د لږ غږ سره په یوه برخه کی دومره درز راپیدا شو چی یو سړی تری په اسانی تیریدای شوای.

نجلی وویل راځه زه لاره درته ښیم، اسماغیل ټکان وخوړ ویی ویل : زه هم درسره ځم.

*****

(٤)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سمځی د کوټی د تتی رڼا په پرتله غاړ ډیر تیاره ؤ، نجلی او ورور یی زرورپکی وړاندی تلل، خو طاهر ورو ورو پلونه اخستل، ځای ځای د غاریوی او بلی خواته ځمکی کیندل شوی وی او پړاخی کوټی پکی جوړی شوی وی.

طاهر نژدی پنځوس گزه وړاندی لاره پریښوده او په یوه کوټه ننوت، په دی ځنډ کی نجلی او ورور یی نور هم وړاندی ولاړل، طاهر د پریشانی په حالت کی د کوټی پر دیوالونو لاس واهه چی د نجلی غږ یی واورید: ته چیرته یی؟

طاهر ځواب ورکړ: زه لاره نشم موندلی.

نجلی خپل ورور ته مخ وروگرځاوه ویی ویل : اسماعیله ورشه ترلاس یی ونیسه.

اسماعیل طاهر تر لاس ونیوه ویی ویل : زما سره راځه زه په تیاره کی هم لیدای شم.

طاهر وویل : په دی کوټو کی ښه زیات پوځ اوسیدای شی،

نجلی وویل : هوکی! خو کاشکی له موږ سره کافی پوځ وای.

یو ځای ته چی ورسیدل نجلی ودریده ، ویی ویل:

اوس لږ پام کوه او راځه وړاندی چینه ده، اسماعیله ته زما لاس ونیسه!

دری وارو د یو بل لاسونه ونیول او وړاندی ولاړل څو گامه وړاندی تیاره لږ شوه ښی لوری ته وگرځیدل او چی څوگامه نور ولاړل نجلی بیا ودریده. دلته رڼا زیاته وه، طاهر ولیدل چی د یوه وړوکی ډنډ پرځنډه ولاړ دی، د یوه کمره نه چینه را خوتیږی او اوبه یی په ډنډ کی راتویږی، او د ډنډ زیاتی اوبه له غار نه تیریږی، پنځه شپږ گامه وړاندی د غار خوله وه چی ډیره تنگه وه.

اوبه تر زنگنو تیتی وی، اسماعیل او طاهر هم د نجلی په څیرله اوبو راوتلیو ډبرو پښی ایښودلی او د غار له خولی راووتل، د دوی په مخکی په ونو پوښلی دره وه، واوره اوس نه اوریدله خو وریځی لا خوری وی، ونی، ډبری او د ځمکی بوټی هر څه په واورو پوښلی او پټ وو.

د غار نه راوتلیی اوبه په یوه لښتی که ښکته بهیدلی او د یوه خوږ سره چی ډیری اوبه پکی بهیدلی یو ځای کیدلی، طاهر تر لږ ځنډه دغه په زړه پوری منظری ته حیران ؤ، بیایی خپلو ملگرو ته وکتل، تر لږ ځنډه یی بی پامه سترگی د نجلی په څیره میخ شوی، هغه ښکلی وه، په پرخه د مینځل شوی گل نه زیاته ښکلی، د کایناتو انځورگر د واوری له ټوټی نه تراشلی او د وینو سرخی یی پری

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور زیاته کړی وه، خفګان او غم یې څیره د وریځو تر نریو پردو لاندی سپوږمی په څیر ښایسته کړی وه، نجلی مخ واړاوه او په بی پروایي یی وروره وکتل، د طاهر له خولی بی اختیاره ووتل: نوم دی څه دی؟

: ثریا! هغی ځواب ورکړ او بیا یی په پریشانی طاهر ته وکتل، د هغی سترګو ویل : ګوره زه ستا په پناه کی یم خو د یوه غیرتی پلار لور یم.

طاهر په خپل وجود کی لرزه احساس کړه او مخ یی واړاوه، تر لږ ځنډه یی سر ځوړند کړ او له سوچ وروسته یی وویل : زه باید زر تر زره بغداد ته ولاړ شم، خو له دی نه وړاندی باید تا بلخ ته ورسوم، چی اسمان شین شی له دی ځایه به وخوځیږو، له دی دری نه د وتلو لاره کومه ده؟

نجلی یوی خواته اشاره وکړه ویی ویل : هغی لوری ته د غونډی نه چی تیر شی لاره ده.

طاهر وویل : که لږ راوخوت نو موږ به سبا ته روان شو.

نجلی اسمان ته وکتل ویی ویل : اوس ښایی نوره واوره هم واوریږی.

طاهر وویل : تاسو لږ ځنډ دلته ودریږی زه پاس ځم او ګورم ښایی...؟

نجلی پوښتنه وکړه : ښایی څه؟

: هیڅ نه!

: ستا به ګومان وی چی که د مسلمانانو پوځ چیرته ښکاره شی، زه به هم سهار او ماښام په همدی ټمه پردی غونډی ختم.

طاهر وویل : ستاسو دغه سمځه خو ډیره خوندی وه خو د کلی له خلکو نه چاته معلومه وه که نه؟

ثریا ځواب ورکړ : نه ددی غونډی په شاوخوا کی به تل پهره ولاړه وه، پلار جان چی ماته دغه د تل کوټه او سوری راوښودل نو د هغو پهرو په هدف وپوهیدم.

: ډیر ښه! زه اوس بیرته راګرځم، طاهر دا وویل او په واوروکی یی ګامونه اوچت کړل ثریا زر ورته وویل : نه نه! ددی غار سره نژدی د پښو خاپونه مه پریږده، ته د خوږ له لاری ولاړ شه.

طاهر د ثریا په وینا په اوبو کی روان شو او چی لوی خوږ ته ورسید، په لویو لویو تیږو یی پښی ایښودلی او غونډی ته وخوت، د غونډی له څوکی نه یی څلورو خواو ته وکتل خو دواورو له سپین ځادر پرته یی هیڅ خو ځیدونکی څیز

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسترگو نه شول، کله چی بیرته راکوز شو او خپلو ملگرو ته راورسید واوره بیا پیل شوه، طاهر لوږه احساس کړه،

چی کله بیرته د ځمکی د تل کوټی ته ولاړل ثریا لږ لاندی «وچه غوښه» د یوی اندازی وچی میوی سره په پتنوس کی د طاهر مخی ته کښیښودل او ویی ویل : ته به خامخا وږی شوی یی، تا د شپی مهال هم څه ونه خوړل.

طاهر ځواب ورکړ : ماته ستا سو د نوکر له کڅوړی نه پوره خوراکی شیان په لاس راغلل، خو له ما سره د اس غم دی ما هغه همداسی پریښود.

: زه سهار وختی پاس ورغلی وم طبیلی ته می بوت او هلته می وتاړه، هلته وچ واښه ډیر دی.

بیا یی وروورته مخ ور واړاوه: اسماعیله! ته ورسره کښینه وخوره!

اسماعیل ورسره کښیناست، طاهر د غوښی یوی ټوټی ته لاس ور وغځاوه، بیا یی بیرته راټول کړ ثریا ته یی وکتل او ویی ویل : ته څه کوی؟

ثریا ځواب ورکړ : ته زما فکر مه کوه، زه ډیر وختی سبا ناری کوم، اسماعیل ناوخته له خوبه پاڅي ځکه یی تر اوسه څه نه دی خوړلی، طاهر یوه ټمړی په خوله کړه اسماعیل ته یی وویل : وخوره!

خو اسماعیل اندیښمن خورته وکتل.

ثریا لږ ور وړاندی شوه د ماشوم پرسر یی لاس راتیر کړ او ویی ویل : اسماعیله ولی یی نه خوری؟

د هلك په سترگو کی اوښکی راغلی او د ریږدیدلو شونډو راټولولو هڅه یی وکړه، دواړه لاس یی وغځول او ثریا ته ورتر غاړه وت.

زه یی نه خورم، زه یی نه خورم او په سلگو شو.

طاهر ترخی اوبه په خپل حلق کی احساس کړی، پتنوس یی اوچت کړ او د ثریا مخی ته یی کښیښود او ویی ویل :

ما خپله برخه وخوره.

ثریا : نه نه! وخوره ته وږی یی!

: د یوی عربی مور له لور نه زما همدغه تمه وه، خو زه اوس ستا میلمه نه بلکی ساتونکی یم، ما ماښام پوره خواړه خوړلی وو خو تا ښایی ماښام هم څه نه وی خوړلی، طاهر جگ شو لینده یی واخستله، غشی یی د غشو په کڅوړه کی ورسره واچول او ویی ویل : تاسو دا وخوری، زه به انشاء الله زر بیرته راستون

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شم، که مې په کلي کې څه شي ونه موندل بهر ګوندې څه ښکار ومومم.
ثریا وویل : په کلي کې د انسانانو د مړیو نه پرته هر څه مغلو ورسره وړی دی، او په دې موسم کې ښایي ښکار هم ونه موندل شي.
طاهر وویل : زما باور دی چې خدای (ج) موږ دلته د لوږې د مرګ لپاره نه یو راټول کړی، زه به انشاء الله تش لاس نه راستنیږم، تاسو د ماښام غم مه کوی دا خواره وخوری.
ثریا وویل : که ستا د خدای پر مهربانی دومره بروسه ده نو لږ تر لږه خو خپله برخه وخوره او بیا ولاړ شه.
طاهر ورتیټ شو د غوښې یوه ټوټه یې په خوله کې کښیښوده او ویې ویل : بس ! ما خپله برخه واخستله.
نجلی وویل : زه تا بهر ته رسوم بیرته راځم
:نه، ما لاره ولیدله، طاهر دا وویل او د غار له لاری بهر ته راووت.
د طاهر له تلو نه وروسته ثریا وویل : اسماعیله اوس یې وخوره!
کشری ماشوم ځواب ورکړ : ستانه پرته یې نه خورم.
ثریا په پټنوس کې پراته خوراکي شیان دری برخې کړل او بیا یې یوه برخه جلا کړه ویې ویل : دا د هغه برخه ده چې بیرته راستون شي ډیر به وږی شوی وی، او دا نوره زما او ستا برخه ده.

*****

(۵)

ماسپښین مهال اسمان شین شوی و د لمر دوړانګو غبرګون پر سپینو واورو سترګې بریښولې، شمال دریدلی ؤ او په موسم کې یو په زړه پوری بدلون احساسیده. ثریا او اسماعیل د غار نه بهر لږ لری په یوه ډبره ناست وو او د طاهر د راتګ انتظار یې کاوه، دواوری د ویلیدو له امله د ونو ښاخونه اوتنی ورو ورو لغړیدی مخامخ د خوړ اوبه ورو ورو زیاتیدی.
اسماعیل وویل : خور جانی هغه تر اوسه رانه غی! په داسی لمر کې مخامخ ښکار موندل کیږی.
ثریا ځواب ورکړ : دعا کوه!
: هغه ډیر ښه سړی دی که پلار جان وای دی به یې د پوځ سالار ټاکلی ؤ، مګر خوری که هغه ته د ښکار پر ځای تاتاریان په مخه ورشی نو څه به کیږی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: خدایٔ به یی مرسته کوی.
: که موږ دلته کوم مغلی ولیدو نو بیا ؟
: دلته موږ له پاسه هیڅوك نشی لیدای.
: که هغه تاتاریانو ونیو او د ځان ژغورنی په خاطر یی موږ وروښودلو نو بیا ؟
: چوپ شه، د میلمنو په باب داسی سوچونه ځوك نه کوی.
: که بیا واوره ونه اوری نو موږ به له دی ځایه روانیږو؟
: انشاء الله!
اسماعیل چوپ شو، خو لږ وروسته یی چیغی کړی، هغه راغی!
هغه راغی، خوری ! خوری! هلته گوره غرڅه یی راوړ.
وگوره خوری! وگوره څومره لوی دی، هغه په ډیر زحمت په اوږه را اړولی، اور خو به نه وی گل شوی؟!
ثریا دونی له تنی نه لږ لری شوه ویی کتل طاهر یو غرڅه په اوږه را اړولی ؤ او له خوږ نه راپوری ووت.
اسماعیل بیا وویل : خوری! اور خو به نه وی مړ شوی! زه ډیر وږی یم.
ثریا وویل : تا خو ویل چی زه ښه موږ یم!
: که ما دانه وای ویلی نو تا به خپله برخه هم نه خوړله، اوس خو دا دي خدای (ج) غرڅه رالیږلی دی، خوری دا ډیر ښه سړی دی.
طاهر د غار خولی ته نژدی شو دوی ته یی وکتل ویی ویل :
تاسو زر دننه ولاړ شی. زه ویریږم چی شاوخوا چیرته د تاتاریانو کومه ډله نه وی، دغه غرڅه زما د غشی له نخښه کیدو نه دمخه تپی ؤ.
لږ ځنډ وروسته ښځی دوی ټول په تل خونه کی ناست وو ثریا غوښه کبابوله اسماعیل په وار وار ویل : خوری! اوس به پخه وی زر یی راکوزه کړه.
طاهر د تیرو ستومانیو او ځورنه وروسته اوس په دی تیاره او تنگه خونه کی د آرامی احساس کاوه، بیا یی هم د راتلونکی په باب ذهن د پریشانی احساس کاوه، کله کله به یی په ذهن کی ور وگرځیدل چی والوزی او بغداد ته ځان ورسوی، هلته په دنگو محلونو کی یوه هنگامه او محشر جوړ کړی او لکه په ولاړو اوبو کی د ژوند شور پیدا کړی، ده په خیال کی د بغداد په جامع جوماتونو کی له احساساتو ډکی ویناوی کولی.
کله به یی د بغداد له بی شمیره پوځ سره یوځای د خوارزم شاه تر جنډی لاندی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تاتاریانو مقابله کوله، کله به یی خلیفه او صدر اعظم ته راتلونکی خطرات بیانول خو چی له دوی به مایوس شو نو ترخی او توندی خبری به یی ورته کولی.

او کله به یی په خیال کی وحید الدین د محاکمی په میز درولی ؤ او د خلیفه په مخکی به یی په لوړ غږ د هغه د جرم ثبوتو نه وړاندی کول.

د دی رنگارنگ خیالونو په یرغل کی به یی کله د اسماعیل په خواب کی د ثریا غږ واورید، هغه غږ چی د پسرلی د مرغانو له نغمونه ډیر خوندور او زړه وړونکی ؤ، ده به د اور له تت براس نه هاخوا د هغی ښکلی ځیره لیده، او د یوی شیبی لپاره به یی د زړه اندیښنی په لطیفو تکانونو بدلی شوی، مخی ته به یی یوه بله دنیا وغوړیده، هغه دنیا چی انسان سترگی پکی وغړوی بیا د خوندی گوښی په لټه کی شی، له ځانه پرته د یوه بل داسی چا په خاطر چی په موسکا کی یی د ژوند له توپانونو نه پناه اخلی.

د سهار په گردونو کی پټ لمر د وړانگو په ځیر د غم په وریځو کی د ثریا مخ نور هم زړه وړونکی ښکاریدو، د حیا په زرگونو پردو کی پټو د ثریا په غمجنو سترگو کی د طاهر لپاره رومبی او وروستی پیغام همدا ؤ چی موږ دواړه د یو بل لپاره یو، زموږ دواړو یو بل ته اړتیا ده، طاهر احساسوله چی دی ته ورته د یوی بلی ځیری تصویر هم له پخوانه دده په زړه کی شته، داسی غږ ده پخوا هم اوریدلی ؤ.

طاهر د ژوند د واټ په داسی پړاو کی ؤ چی سړی وروسیږی نو د یو چا د ملگری اړتیا احساسوی، هلته چی د کومی نجلی له شونډو لوټل شوی موسکا بیرته ورته راستنول سړی ته په کایناتو کی ترټولو ستره ذمه واری شی، خو دی له هغو کسانو څخه ؤ چی له گلونو سره د لوبیدو پرځای د ازغیو په موښلو د زیات خوند احساس کوی، د رباب له نغمونه د تور و شرنگا پری ښه لگیږی، او د ځان لپاره د ژوند پرځای د بل لپاره مرگ سعادت گنی، او په کوم یوه گل د خپلو سترگو یخولو او خوښولو پرځای په خپلو وینو په زرگونو بوټی اوبول غواړی.

د ثریا په ځیر د خوارزم د زرگونو نجونو د بی کسی تصور د طاهر بدن ولړزاوه، د قوم د هغو زرگونو میندو خویندو کریږی او فریادونه یی واوریدل چی لمنی ته یی د وحشی تاتاریانو لاسونه ورغځیدلی وو، هغوی چی اسمان ته په حیرت او حسرت کتل او ویل یی دا زموږ د عصمت او عزت ساتونکی په کومه ولاړل؟ زموږ په غیرتی بچیانو او زړورو ورونو څه وشول؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر تکان وخوړ ویی ویل : موږ به سبا ته ماسپښین مهال له دی ځایه روانیږو.

ثریا لږ ځنډ په سوچ کی شوه طاهر بیا وویل : موږ یوازی لومړی دوه دری پړاوه په خطر کی یو، وروسته ښایی له کومی پهری نه مرسته وغواړو.

ثریا وویل : زما سره یوازی د اسماعیل غم دی، زموږ سره یوازی یو اس ؤ هغه هم مړ شوی دی.

: مړشویدی! تا څه وخت ولید؟

: کله چی ته ښکار ته تللی وی، زه هلته ورغلی وم، هغه ماته سهار هم ناروغ ښکاریدو.

طاهر په ژور سوچ کی ډوب شو، لږ ځنډ وروسته اسماعیل وویل : زما په باب اندیښنه مه کوی زه پلی درسره تلی شم.

ثریا وویل : ته دا امیدو نه لری چي د خوارزم پوځونه به بیرته دلته راشی؟

طاهر ځواب ورکړ : کوم پوځ چی د تیمور ملك مرستی ته ونه رسیدای شو زما تری هیڅ ګټه نشته، خو مصیبت انسان د تقدیر د معجزو په هیله کړی.

زه د خوارزم شاه له مرستی نه مایوس یم، خو د خدای (ج) له مرستی نه مایوس نه یم.

که موږ پلی غرنی لاره غوره کړو نو د دښتی له لاری نه به خوندی وی، په لاره کی د کوم تپی سپاهی د اس موندل هم له اټکل نه لری نه دی، له دی نه پرته زما ګومان دی چی تاتاریانو د شمال لویدیځ په لوری مخه کړی، چنوب ته د بلخ لاره به انشاء الله خوندی وي، موږ به سبا ته له خیره له ماسپښین وروسته له دی ځایه روانیږو.

* * * * *

(٦)

کله چی ماښام طاهر له مانځه نه وروسته د دعا لپاره لاسونه اوچت کړل نو پاس یی د کور په انګړ کی د اسونو د پښو ترپهار واورید : ثریا جګه شوه د اور سکروټی یی په ډبرو پټی کړی طاهر له دعا وروسته ورته وکتل ثریا په ویریدلی لهجه ورو وویل : ښایی تاتاریان ؤی خو له پنځو شپږو اسونو نه زیات نه دی.

طاهر وویل : کیدای شي شاته لښکر ورپسی وی.

اسماعیل په غمجنه لهجه وویل : اوس ښایی موږ بلخ ته ونه رسیږو، طاهر په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تسلی ورته وویل : نه، انشاء الله موږ به خامخا ځو.

: کله؟

: ممکن نن!

: ثریا وپوښتل : نن به ځو!

: هوکی له دی غوښی نه د دوو دری ورځو د خوراك په اندازه بیله کړه په یوه کڅوړه کی یی واچوه..

: مگر په واورینه لاره د شپی پلی مزل؟

: ته د پلی مزله په باب ولی سوچ کوی؟ ایا خدای (ج) اسونه راونه لیږل؟

ثریا وویل : ددی اسونو اخستل لږ گران دی.

طاهر ځواب ورکړ : کوم کار چی ضروری وی د هغه په اړه دا سوچ څوك نه کوی چی گران دی که آسان.

لږ ځنډ وروسته له پاسه د تك تك غږونه اوچت شول.

ثریا وویل : لکه چی په منځ کوټه کی د اور بلولو لپاره ورونه ماتوی، او اسونه یی په طبیله کی تړلی وی، زه په زینه ورخیژم، د دوی له خبرونه د دوی د سهی شمیر معلومولو هڅه کوم.

: مگر پاس ډبره اوس مه خوځوه، ښایی کوم یو په هماغه کوټه کی وی.

: نه ته غم مه کوه، ثریا دا وویل په زینو وختله سوری ته نژدی یی غوږ ونیو او د غږونو د شمیر معلومولو په هڅه کی شوه لږ ځنډ وروسته راکوزه شوه او د طاهر له پوښتنی پرته یی وویل : هغوی شپږ او یا اووه تنه دی. دوی د تیمور ملك په لټه کی دی، امکان لری تر سهاره یی نور ملگری هم راورسیږی، زه د دوی په ژبه نه پوهیږم خو د تیمور ملك نوم په وار وار اخلی زما همدا گومان دی.

هغوی اوس د پاس کوټی ښی لاس ته په دریمه کوټه کی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپاهي لور

په تل خونه کی شیبه په شیبه تیاره زیاتیدله، مغلو په خپله ژبه کومه راگ سندره ویله، طاهر د ماسختن د لمانځه نه وروسته تر ډیره وخته پر خپل ځای ناست ؤ، کله چی د تاتاریانو راگ ختم شو نو ثریا او اسماعیل ته یی د تیاریدو وویل په زینو وروخوت او له چت سره یی غوږ ونیو، یوه تاتاری خبری کولی او نورو غوږ نیولی ؤ، د دوی د ژبی څو لفظونه طاهر هم زده کړي وو، هغه یوازی دومره وپوهیده چی خبری کوونکی خپلو ملگرو ته کومه کیسه کوی، طاهر ورو د ډبری سرپوښ لری کړ او یوی خواته یی کیښود، له سوری نه یی سر ویوست دایی احساس کړه چی په کوټه کی څوك نشته چی بهر راووت د ډبری سرپوښ یی بیرته په سوری ورکیښود، په تیاره کی له څوگامه اخستلو وروسته د طاهر لاس په دروازه ولگید، هغه ورو دروازه ټیله کړه خو کرچهار یی دی پریشانه کړ، زر یی پریښوده، او له دیوال سره نیغ ودرید، د دروازی د بیرته پوری کیدو په وخت کی نور هم غږ اوچت شو.

کیسی او روونکی تاتاری ناڅاپه چوپ شو، له یوی شیبی وروسته یی خپل یوه ملگری ته څه وویل او هغه په خوبوری حالت کی وگرزیده څه یی وویل، دواړه چی د طاهر په گومان یو کیسه کوونکی و او بل یی اوریدونکی له یو بل سره په بحث شول بیا یی یو د منځ کوټی ته راغی او له ځانه سره یی کنځلی کولی.

طاهر وپوهیده چی له دی دوو تنو نه پرته نور کسان ویده دی.

مغل سرتیری د منځ له کوټی نه تیر شو او د طاهر د کوټی ور یی خلاص کړ د کوټی دواړه ورونه یو بل ته مخامخ وو څکه خو د دریمی کوټی د اور تته رڼا د طاهر کوټی ته هم رارسیدله.

هغه له دیوال سره جوخت چوپ دریدلی ؤ، تاتاری په بی پروایی د هغه کوټي ته ورننوت او یوی او بلی خواته یی له سرسری نظر وروسته سترگی وموښلی خپل ملگری ته یی کنځلی وکړی او د بیرته ستنیدو په تکل شو چی د طاهر اوسپنیز

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس یی پرورمیپورپریوت، د لنډی تاتاری له خولی آه قدری هم ونه وتله، د سترگو په رپ کی طاهر هغه وواژه او وروبی ځملاوه.

له دریمی کوټی نه د کیسی کوونکی غږ اوریدل کیده او هغه به ښایی د خپلی کیسی وروستی برخي اورولو ته ناکراره ؤ، طاهر زر توره له تیکی راوویستله او له دیوال سره ودرید په زوره زوره یی ساه وکښله.

د کیسی اوروونکی گومان وکړ چي لکه چی ملگری یی په بله کوټه کی ویده شو، په خندا رااوچت شو یو بل شوی لرگی یی ورسره راواخست هماغه کوټی ته یی ځان ور ورساوه، خو تر څو یی سم وضعیت معلوماوه د طاهر توره یی په سینه ښخه شوه او په غولی پریوت، له دی سره یی له خولی یوه کریږه ووته په دریمه کوټه کی د دوی ملگری د هغه په چیغه راویښ شول او د یو بل پوهولو هڅه یی کوله، طاهر د سترگو په رپ کی ځان دریمی کوټی ته ور ورساوه، کوټه د اور په سبب پوره رڼا وه، تاتاریان پاڅیدل او توری یی را واخستلی خو د طاهر توره پری د تندر په څیر راپریوته له هغوی نه دوه نور هم د سترگو په رپ کی ورپیدل په دی ځنډ کی پاتی نور دری تنه راسنبال شول.

د طاهر توره څو ځله د هغوی دری واړو له تورو سره ټکر شوه،تاتاریانو چی ولیدل حریف یی خطرناك دی هڅه یی وکړه چی سره تیت او له دری خواو حملی پری پیل کړی، خو طاهر له یوه کونج نه دوی ته دا فرصت ورنکړ چی هلته دلته تری توپ کړی او تیت شی، څو شیبی وروسته له هغوی نه یو بل هم تپی شو او په ځمکه رپیده، د طاهر مټ هم لږ زخمی شوی ؤ، خو په مخامخ کونج کی یی چی په مخ کی یوازي دوه تنه حریفان لیدل نو د احساساتی حملو پرځای یي په ډاډه زړه او آرامي مقابلی ته دوام ورکړ.

ناڅاپه طاهر شاته یوه کریږه واورید، ده زر ځای بدل کړ او شاته یی وکتل، شاته یی ثریا ولاړه وه چی په وینو سره توره یی په لاس کی وه او مخی ته یی یو بل تاتاری چی طاهر لا تر اوسه نه ؤ لیدلی په ځمکه تپی لغتی وهلی، په دی ځنډ کی د طاهر دواړو حریفانو دوه لوری ونیول، ثریا د طاهر ، د څه اشاری د لیدو پرته د یوه مخی ته ودریدله، خو طاهر چیغی کړی : ثریا! ته زما له شانه لری شه، طاهر د لومړی ځل لپاره د هغی نوم واخست، او دی ته یی د تاسو پر ځای ته وویل ، چی دا د ثریا لپاره ډیر ستر انعام ؤ، هغی وویل : ته زما فکر مه کوه ما هم د یوی عربی مور شیدی رودلی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: مگر اسماعیل یوازی؟

: هغه هم زما ورور دی.

" اوس طاهر او ثریا اوږه په اوږه ولاړ و او دواړه مغلی سرتیری بیا یوه کونج ته ایسار شول، ناڅاپه طاهر گام واخست او د سترگو په رپ کی د ثریا د حریف تاتاری مټ دده په توره غوڅ شو، په دوهمه شیبه کی د ثریا توره د هغه تر تېر بوټه ختلی وه.

اوس د طاهر مخی ته یوازی یو تاتاری ؤ او ثریا په پوره داد د لویدلی دښمن په چپنه خپله توره پاکوله، تاتاری اوس د مرگ او ژوند نه بی پروا ؤ او د وحشی ځناور په څیر یی حملی کولی، ناڅاپه د طاهر پر شونډو موسکا خوره شوه، د یوه مجاهد موسکا چی د دښمن په غوږونو کی د مرگ هیبتناکه کړسنده خندا شی او کړنگیږی، د هغه توره د تاتاري پر سر وځلیده او بیا یی ترسینی پوری ورسیده.

د ثریا پر شونډو هم موسکا لوبیدله، هغه موسکا چی په لومړنیو پیړیو کی به د اسلام د لوړو لخوا غازیانو ته تر ټولو لوی انعام ؤ.

طاهر څو شیبی له خپل چاپیریال نه پردی شو د هغی زمانی په ښکلیو خیالونو کی ډوب شو چی یوی ساده عربی پیغلی به د اسلام د سرښندویانو ډله لیدله چی د دوی له کلی نه به تیریدله دوی به دا سندره ویله

د قوم غیرتی زامنو! ستاسو د اسونو د پښو گرد موږ ته له کهکشان نه گران دی.

ستاسو په گردونو کی پټ مخونه موږ ته له سپوږمی نه ښکلی ښکاری.

د طاهر لستونی چی ثریا په وینو سور ولید ویی ویل : ته تپی شوی یی راشه زه دی تپ وتړم.

: دا معمولی تپ دی، دایي وویل بیا یی لستونی پورته کړ او مټ یی ثریا ته وربښکاره کړ، ثریا په دسمال د هغه مټ وتاړه ویی ویل : ما شپږ اوه تنه اټکل کړی وو دغه اتم لکه چی په طبیله کی ؤ له شانه یی غوښتل پر تا حمله وکړی.

: زه ستا مننه کوم که ته نه وای نو ماته به یی گوزار له شانه خامخا خطرناک ؤ.

: د خدای (ج) په خاطر داسی مه وایه زه یوازی خپل وکالت کوم زه هلته نشوای تمیدلی نو چی د روازی ته راغلم ومی لیدل چی هغه غلی له شا روان دی او پر تا حمله کول غواړی، زماله خولی چیغه ووته زه ډیره پری پښیمانه یم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: ثریا! تر هغو چی په اسلامی نړۍ کی ستا په څیر نجونی زیږی، په نړۍ کی مسلمانان هیڅ قوت نشی لاندی کولی، څو شیبی دمخه زه ډیر مایوس وم خو اوس می زړه گواهی راکوی چی هغه قوم چی ستا غوندی نجونی زیږولی شی باید په ژبه یی د مایوسی الفاظ نه وی هغوی که د ځمکی تل ته هم ولاړ شی نو په ستورو کمندونه اچولی شی.

انقلاب هغوی لاندی کولی شی خو ښخولی یی نشی، د حوادثو توپان یی سره پاشلی او تیت پرك کولی شی خو ورك کولی یی نشی، د مغلوتوپان ډیر زور ور توپان دی امکان لری دا د اسلامی نړۍ وروستی کمر هم ورسره په مخه کړی، خو ته اوستا په څیر نوری د قوم لونی په هره زمانه کی داسی معماران زیږولی شی چی شگی سره یوځای کړی او مضبوط او نه ماتیدونکی کمرونه تری جوړولی شی.

د ثریا په سترگو کی د مننی اوښکی ځلیدی، هغې وویل : ما هم څو شیبی وړاندی گومان کاوه چی د قوم د ځلمیانو وینی سپینی شویدی خو نه، کوم اولس چی تا غوندی سرتیری لری د هغوی بیرغ هیڅ څواك نشی نسکورولی.

: ته ژاړی؟

: ثریا په خندا شوه!

په اوښکو لنده موسکا، په شبنم د لمبیدلي گل موسکا چی د حوړو بی شمیره کړسنده خنداگانی پکی غلی وی، هغی وویل : نه پوهیږم نن می ولی غم هیر دی، ښایی ددی لپاره چی نن مې د قوم د غلیمانو نه یو تن وژلی دی.

: نه ددی لپاره چی تا د خپل قوم د یوه سرتیری ژوند ژغورلی، خو اوس راځه اسماعیل به اندیښمن وی، اسونه به هم زموږ انتظار کوی.

طاهر یو بل شوی لرگی ورسره واخست او د تل خونی په لوری له ثریا سره روان شو، کله چی هغه د سوری نه ډبره لری کړه لاندی د اسماعیل غږ اوچت شو:

ودریږه! څوك یی زما نخښه نه خطا کیږی!

ثریا وویل : اسماعیله موږ یو!

هغه بیا له خوښی نه په ډکه لهجه وویل : اجازه ده راځی!

کله چی طاهر او ثریا له بل شوی لرگی سره لاندی ورغلل اسماعیل یی ولید چی لینده او غشی یی په لاس کی ولاړ ؤ.

طاهر وویل : اسماعیله موږ بلخ ته روان یو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: څه وخت؟

: همدا اوس : ، ستا خو به ساړه نه کیږی؟

: نه، خور جانی می ویل چی ستا به ساړه کیږی ځکه چی ته د تاوده وطن اوسیدونکی یی.

ثریا د کباب شوی غوښی یوه ډکه کڅوړه طاهر ته ورکړه او بیا یی په یوه گوټ کی لرگی لری کړل د ځرمنې یو وړوکی بکس یی راواخست او ویی ویل : زه د قوم امانت تاته سپارم زما خدای بخښلي پلار چی خطر احساس کړ، د بیت المال زیاته برخه یی سمرقند ته واستوله، دغه پاتی دوه زره اشرفی یی د جگړی میدان ته له تلو مخکی ماته راکړی، له اشرفیو نه پرته په دی بکس کی څو غمی د ده خپل مال ؤ، خو زه دا د قوم د شهیدانو د زامنو مال گنم.

پلار جان به می د خپلی تنخواه زیاته برخه زما نیکه ته ورکوله چی په سوداگری کی یی په کار واچوی هغه اوس په بلخ کی زموږ لپاره ډیره ځمکه او جایداد اخستی دی.

طاهر دواړه کڅوړی ورسره واخستلی، ثریا په بل شوی لرگی یوه شمه بله کړه، دری واړه بیرته د زینو په لاره پاسنی کوټې ته وختل، د کور له کوټونه ووتل او طبیلی ته ورغلل.

په طبیله کی د تاتاریانو اته اسونه تړلي وو، طاهر، ثریا او اسماعیل په دری اسونو سپاره شول، پاتی اسونه یی له کوره راوویستل او تیت پرك یی وشړل، دوی چی له کوټی نه وتل ثریا اس ودراوه او ویی ویل : لږ ودریږه زه له دې ځایه د وتلو نه دمخه یوه دعا کوم، طاهر او اسماعیل ثریا ته وکتل او اسونه یی ودرول.

ثریا د آسمان ځلیدونکو ستوروته وکتل او په ډیره دردمنه لهجه یي دعا وکړه:

ای د عالم پالونکیه! زه ستا د محبوب صلي الله علیه وسلم د امت د زرگونو بی کسه نجونو څخه یوه یم، ته د دوی ټولو د ساتنې په خاطر د قوم زامنو ته د خپلو پلرونو میړانه او همت ورکړی چی هغوی یو ځل بیا پردی محلونو د اسلام بیرغونه ورپورې، دغو چوپوکو څوته یو ځل بیا غازیان ورکړی، چی د اسونو د پښو ترپهار واوری، ددی ښار په ډوراتو جوماتونو کی یو ځل بیا د الله اکبر ناري او ازانگی اوچتی کړی، پالونیکه ! ته د خپل دین شان اوچت کړی آمین!

طاهر او اسماعیل هم آمین ورسره غبرگ کړل، او بیا دری واړو اسونه پریښودل چی مزل وکړی، لږ ځنډ وروسته دوی د ښار نه بهر د بلخ په لور په هسکو تیټو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لارو روان وو، اسمان شین ؤ او یخنی له زغم نه وتلی وه، خو اسماعیل په وار وار دا ویل چی دیر ښه موسم دی او زه په پوستین کی په تنگ شوی یم.

* * * * *

(۳)

دریه ورځ غرمه مهال طاهر د مسلمانانو د پهری یوه وړوکی دلگی ولیدله، کله چی وروسیدل په پړاو کی د طاهر د پوښتنی په ځواب کی یوه سپاهی وویل د ختیځ سرحد له پریښودلونه وروسته اوس دلته څلور زره تنه پوځیان راټول شویدی او په یو دوو ورځو کی به دوی هم د سمرقند په لوری خوځیږی.

طاهر د پوځ له لوی افسر سره دلیدو هیله وکړه، خو سپاهی ورته وویل چی دلته د هرو پنځوس، شپیتو تنو پر سر یو تن مشر ؤ خو پرون یو څوك راغي ټول اوس د هغه تر هیبت لاندی دی او د حکم منلو ته یی غاړه ایښی ده.

طاهر وپوښتل : هغه څوك دی؟

سپاهی ځواب ورکړ : تیمور ملك.

تیمور ملك! هغه چیرته دی؟

: ته هغه پیژنی؟

: تیمور ملك څوك نه پیژنی!

سپاهی د طاهر د اس جلب ونیو ویی ویل : راځی زه تاسو هغوی ته ورولم.

ثریا او اسماعیل په هغوي پسی روان شول، طاهر د یوی خیمی مخي ته ودرید دری واړه له اسونو نه پلی شول، سپاهی خیمی ته ننوت او خبر یی ورکړ لږ ځنډ وروسته تیمور ملك بهر ته راووت چی طاهر یی ولید غیږ یی پرانسته او ور وراندی شو او دواړه غیږ په غیږ شول.

تیمور ملك وویل : د خدای شکر دی چی روغ دی وینم، او بیا یی ثریا او اسماعیل ته پام شو، ثریا د نارینه ؤ جامی اغوستی وی، او نیمایی مخ یی په پوستین کی پټ ؤ.

تیمور ملك وپوښتل : دا څوك دی؟

طاهر وویل : دا زما ملگری دی، زه به د دوی کیسه درته واوروم خو موږ په لاره دیر لږ آرام کړی دی، دا د ښځو خیمی ته واستوه، تیمور ملك په حیرانی وپوستل : د ښځو خیمی ته؟

طاهر وموسکل ویی ویل : دا نجلی ده!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمور ملك وویل : ښاغلی تور سری! زه ستا په جامو تیر وتم، ته پریشانه نه شی کله چی د قوم د میړونو غیرت او میړانه ولاړ شی، د قوم لونی باید همدغسی جامي واغوندی.

ثریا سترگی ښکته کړی ځواب یي ورکړ : زه د قوم د بچیانو له میړانی نه مایوسه نه یم.

: تا یوازی طاهر لیدلي دی خو په قوم کی د داسی نامردو کمی نشته چی د تاتاریانو د نامه په اوریدو یی لاس او پښی شل شی، اوس د دی خبرو وخت نه دی تاسو استراحت ته اړتیا لری او ستا له پاره د ښځو خیمه مناسبه نه ده، ته به هری یوې ته د تسلي په خاطر باید خپله ټوله کیسه له سره واوروی، ځکه خو زه خپله خیمه درته پریږدم. زه او طاهر به په بله خیمه کی شپه تیره کړو، دایی وویل او بیا تیمور ملك یوه سپاهی ته مخ واړاوه ورته ویی ویل : دا دننه بوزه او د خوراك ځښاك بندوبست یی وکړه، ثریا او اسماعیل د تیمور ملك پراخی خیمی ته ننوتل، او تیمور ملك له طاهر سره د یوه افسر خیمی ته ولاړل.

*****

(٤)

سهار وختی ثریا د درانه خوب په حال کی د آذان زړه وړونکی تکبیرونه واوریدل، لږ ځنډ وروسته دی دغه آذان هم د شپی د ځینو ښو او ځینو وهمناکو خوبونو یوه برخه بلله، موذن چی آذان پای ته ورساوه دې سر راپورته کړ په تته رڼا کی یی یوه اویله خوا وکتل بیا یی په ویره غږونه وکړل اسماعیله، اسماعیله!

اسماعیل د دی ترڅنگ ویده ؤ په اړخ واوښت ثریا وخوځاوه او راویښ یی کړ، هغه راپورته شو سترگی یی ومښلی ویی ویل : زه تیار یم!

: چیرته د تلو لپاره تیار یی؟

: بلخ ته نور چیرته!

: بلخ ته ... اوف ماتوله شپه بیا ډیر عجیب او حیرانوونکی خوبونه لیدل. داسی گومان می کاوه چی تر اوسه په هماغه لاندی خونه کی یم، چی هغه چیرته دی؟

: څوك طاهر ! هغه له خپل ملگری سره په بله خیمه کی دی، تا چی د ماسختن لمونځ وکړ ویده شوی، هغه راغلی ؤ له بهر نه یی پوښتنه وکړه چی څه شی ته خو به ضرورت نه وی ما ځواب ورکړ چی نه، هغه ستا په باب پوښتنه وکړه ما ورته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چی ویده ده او دی بیرته ستون شو.

: زما په باب یی څه ویل؟

: هغه ویل چی خور ته خو به دی څه تکلیف نه وی؟

:بیا یې څواب ورکړ ؟

:ما ورته وویل چی هغه خو په درانه خوب پرته ده او خریږی!

: ډیر نالایق یی! زه کله خریږم، رښتیا ووایه تا هغه ته همداسی وویل ؟

اسماعیل په خندا څواب ورکړ : نه مایوازی دومره ورته وویل چی هغه ویده ده.

: نور هغه څه ویل ؟

: هغه ویل ته هم ویده شه، سهار به د لمانځه نه وروسته موږ د بلخ په لور روانیږو.

هو رښتیا خوری! د هغه له تلو وروسته خیمی ته څو نجونی او ښځی راغلی او چی ته یی ویده ولیدلی بیرته ولاړی.

: تا به زه راویښه کړی وم.

: ما غوښتل، راویښه دی کړم خو هغوی زه منعه کړم، هغوی له مانه پوښتنه کوله چی ایا رښتیا ستا خور یو تاتاری وژلی دی؟

ما ورته وویل هوکی، دا رښتیا ده نو هغوی ټولی حیرانی شوی.

هغوی ویلی چی سهار به ستا له خور سره ګورو.

ثریا وویل : ته ولاړ شه له نارینه ؤ سره لمونځ وکړه.

زه هم لمونځ ادا کوم.

لږ څنډ وروسته ثریا له لمانځه نه وروسته لاس اوچت کړل دعایی وکړه وروسته یی چی شاته وکتل څو تنه ښځی یی تر شا ولاړی وی، ثریا راجګه شوه یوی نجلی ورته وویل:

موږ د شپی مهال راغلی وو، ته ویده وی ویښول مو دی مناسب ونه بلل، موږ ستا کیسه اوریدلی ده او ټولی پر تا ویاړ کوو.

ثریا څواب ورکړ : ستاسو له ستاینی نه مننه، مګر دا خو کومه لویه کارنامه نه وه.

یوی ښځی وویل : دوی ټولی له تاتاریانو نه زیاتی ویریږی ته لږ نصحیت ورته وکړه.

ثریا وویل : زه په نصحیت نه پوهیږم زه هم ستاسو په شان یوه ښځه یم، په هر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

صورت زه ستاسو هیله نه ردوم راځی کښینی، نجونی کښیناستی یوی نجلی وویل : لږ ودریږی، زه نوری ښځی هم را غواړم، دایی وویل او له خیمی نه ووتله لږ ځنډ وروسته پراخه خیمه د ښځو او نجونو نه ډکه شوه ثریا شرمیدله او په دوه زړه توب یی خپله وینا پیل کړه:

زما مصیبت ګپلو خویندو! په تیرو پیړیو کی د اسلام په لونو داسی سختی هیڅکله هم نه وی راغلی، په خوارزم کی زموږ د دبد بی بیرغ را نسکوریږی او د تاتاریانو د وحشت او تیری توند او زورور سیلاب پر خوارزم برسیره د اسلامی نړۍ هر هیواد ته گواښ پیدا کړی دی، په دی نازکه موقع کی تاسو څکه مایوسی یاست چی د اسلام د زامنو هغه لومړنی میړانه او زړورتیا پاتی نه ده، په دوی کی د لومړنیو پیړیو د غازیانو په څیر د شهادت مینه نشته، خو زه پوښتنه کوم چی نن هغه ښځی چیرته دی چی خپل خاوند او یا ورور به یی د جګړی له ډګر نه په شا ولید نو د خیمی لرګی به یی وریسی راواخست او ویل به یی چی که دی تیښته وکړه د سر خیر دی نشته!

زما خویندو! د رالویدونکی قوم وروستی تکیه د هغوی لونی وی تاسو د قوم وروستی تکیه یاست، تر څو ستاسو سینی د ایمان په نور روښانه دی ستاسو زامن، ستاسو میړونه او ستاسی ورونه د نړۍ هیڅ ځواك نشی ماتولی.

ترڅو پوری د قوم د میندو سپیڅلی شیدی د قوم د لونو په رګونو کی د وینو په بڼه چلیږی د دوی په زړونو کی به د شهادت هیله ژوندی وی، او ترڅو چی د اسلام د زامنو په زړونو کی د شهادت هیله وی دوی به د هر لوی دښمن په وړاندی د مرګ پیغام ثابت شی.

که قوم مړ شوی وی نو ستاسو سره د هغه د بیرته راژوندی کولو د ژوند اوبه «آب حیات» شته، قوم که ویده دی تاسو یی وخوځوی او راویښ یی کړی، تاسو د میړونو د پښو زنځیر مه کیږی، خپلو میړونو ته ووایی چی د جګړی له ډګر نه سر لوړی راستانه شی، موږ به د کور په څلورو دیوالونو کی ستاسو د عزت او آبرو ساتنه کوو، خپلو ورونو ته ووایی چی میدان ته ووزی، د دښمن غشی دی په تټر وخوری او تاسو به په هغوی فخر او ویاړ کوی، خپلو زامنو ته ووایی چی که تاسو بی زړه شوی او وینه مو د شاله خوا په تپ تویی شوه نو د قیامت په ورځ به موږ د حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم د رحمت لمن ونیسو او ورته وایو به چی یا رسول الله : زموږ د زامنو شفاعت مه کوه، هغوی زموږ د شیدو وقار نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ساتلی.

د ثریا غږ له خیمی نه بهر تر لری لری اوریدل کیده پر طاهر او تیمور ملك سربیره نور سپاهیان او افسران یو د بل په اشاره د خیمی نه بهر راټول شوی وو ځینی هك پك ولاړ وو او ځینو د احساساتو له زوره ژړل.

ثریا چی چوپه شوه تیمور ملك له بهر نه په لوړ آواز وویل : درنی خوری! ستا ډیر وروڼه بهر ولاړ دی، په دوی کی ځینی داسی دی چی د تاتاریانو د نامه په اوریدو یی پښی په لړزه شی، ته دوی ته هم حوصله ورکړه.

ثریا په ریږدیدلی غږ ځواب ورکړ:

څوك چی له تاتاریانو نه ویریږی زه هغه خپل وروڼه نشم بللی، هغوی ته ووایه چی هیڅ یوه نجلی به چی د یوی مسلمانی مور پی یی رودلی وی دی ته تیاره نشی چی داسی بی همته ته ورور ووایی.

که دوی په خپله ذمه واری کی سستی وکړه نو موږ به خپل ټیګری ور واغوندو او د دوی زنګ وهلی توری به اوچتی کړو د تاتاریانو په مخکی به سینی سپر کړو.

زموږ مینه او اطاعت د میړنیو لپاره ده د بی همتو لپاره نه، که دوی زموږ د ابرو ساتنه نشی کولی نو د قیامت په ورځ دی د خدای (ج) د غیرتی بندګانو په کتار کی د دریدو تمه نه کوی، د اسلام لونی که نن چاته ورور وایی نو هغه به د محمد بن قاسم «رح» په څیر غازی وی، چی د قوم د یوی لور په فریاد یی په اوولس کلنی یو هیواد فتحه کړ، په هغه ورځ به هره مسلمانه میرمن خپل بی همته میړه هیر کړی د خپلی هغی خور په میړه به فخر کوی چی چپنه یی د شهادت په وینو رنګ وی، په هغه ورځ به مسلمانی میندی وایی چی زموږ زامن هغه بی همته او بی زړه نه دی چی د غلیم د توری واریی پر خپل تټر وانه خست، زموږ زامن هغه غازیان دی چی میړانی یی مسلمانی ښځی د ټولی نړی په ښځو کی سر لوړی کړی. که دوی غواړی چی موږ یی په ویاړ خپل وروڼه وبولو نو دوی ته ښایی چی پر خپلو چپنو د شهادت د وینو خاپونه راوړی، موږ ته دی خپل بدنونه راوښیی چی په تورو اونیزو تپی وی.

ثریا چی خبری پای ته ورسولی ښځی ورغلی او هره یوه بیله بیله ورتر غاړی وتله، له خیمی نه بهر تیمور ملك طاهر ته ویل:

تر څو زموږ په اولس کی داسی لونی وی موږ به د اسلام له دښمنانو سره تر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیریو پیریو جگړی وروسته هم ماته ونه منو، طاهره! ته ډیر نیکمرغه یی، زه دعا کوم چی ستاسو د ژوند لاری بلخ ته په رسیدو بیلی نه شی. د خپلو اوچتو ارادو د بشپړیدو لپاره چی تاته د ژوند د کوم ملګری اړتیاوه درته پیدا شو، ته دا تل د ځان ملګری کړه.

طاهر چوپ ولاړ ؤ، د هغه په غوږو کی لا د ثریا د غږ انګازی وی، دی په تصور کی له ثریا سره په یوه لوړ برج ناست ؤ او لاندی یی په لکونو تنو ته د جهاد درس ورکاوه، د خیال په یوه بل ټوپ دی د یوی غونډی لمنی ته رسیدلی ؤ، هلته چی طبیعی ګلان غوړیدلی وو، خوږی وږمی چلیدی او د غرنیو خوړونو اوبو د نه ختمیدونکی خوږی سندری ویلی، ثریا دلته هم ورسره وه، او هغه د خوږ په غاړه په ګلبوټو کی ډډه وهلی وه او زړه وړونکی سندره یی اوریدله.

د سترګو په رپ کی بیا دی د جګړی په میدان کی ؤ او ثریا یی پر زخمونو پټی ور ایښودلی. له ډیرو ورځو وروسته یی یوه بله ځلی په خیال کی وروګرځیده، هغه صفیه وه، ځکه چی د صفیی او ثریا یو څو ځانګړی صفتونه سره شریك وو، او یا د دی لپاره چی له ثریا نه وړاندی دده په ذهن کی د صفیی تت غوندی تصویر ؤ، د صفیی په اړه ده له دی زیات څه تصور نه ؤ کړی چی د هغی له ده سره ډیره زیاته خواخوږی او همدردی ده، یوه داسی خواخوږی چی د څه بخښنی اړتیا نه لری، ده په زړه کی له څه ځانګړی احساس پرته د صفیی په اړه سوچ کولای شوای، خو د ثریا په اړه د ده احساسات بلکل بدل وو، هغی د خپل بی پایه تسخیروونکی ځواك سره د ده پر زړه او دماغ غلبه کړی وه، خو بیا هم دی داده ؤ چی په بلخ کی به یی لاری سره جلا شی او دده په زړه کی به یوازی ښکلی یادونه پاتی شی او دغه یادونه به یی هم ښایی تر ډیره پریشانه نه کړی.

تیمور ملك تر لږ ځنډه هغه ته په ځیر ځیر وکتل بالاخره یی وویل: ته ولی اندیښمن یی؟ که غواړی زه به دی په دی معامله کی ملګرتیا او لارښوونه وکړم.

نه، نه! طاهر ټکان وخوړ ویی ویل : اوس نه تر اوسه زما د ژوند ددی خبرو مهال نه دی راغلی.

*****

(۵)

د سهار د ډانځه نه وروسته ثریا او اسماعیل د سفر تیاری ونیو، تیمور ملك دوی ته د ستومانه اسونو پرځای دری تازه نفسه اسونه ورکړل، طاهر د بیت المال

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشرفی تیمور ملك ته وسپارلی، تیمور د لاری پهره دارانو ته دا لیك ولیکه چی دوی ته په لاره کی چی څومره امکان لری دومره اسانتیاوی برابری کړی، پردی سربیره یی تر دوو پراوونو مزله پوری د خطر احساس کاوه له دوی سره یی د سپرو ساتونکو یوه ډله واستوله.

د رخصتیدو په وخت کی طاهر ته تیمور ملك لاس ورکړ ویی ویل : زما دا لیك به نه یوازی تر بغداده ستا د رسیدو په لاره کی په کار درځی بلکی که د وضعی نه مجبور شی چی بیرته دلته راشی نو دا به دی د بیرته راستنیدو په وخت هم په درد وخوری، دا ښه درسره وساته، بیا یی ثریا ته مخ واړاوه ویی ویل :

زما خوری! تاته به په لاره انشاءالله هیڅ تکلیف نه وی ستا د لاری ملگری یو داسی زلمی دی چی یو ځل یی زما ژوند ژغورلی دی.

: زه هغه پیژنم، ثریا دا وویل او طاهر ته یی وکتل بیا یی سترگی ښکته واچولی، د دی په څیره کی دهیا سرخی ویل : ته دی له مانه ښه نه پیژنی.

له ټولی ورځی مزله وروسته ماښام مهال دوی یوی چوکی ته ورسیدل، دوهمه ورځ یوه ښار ته ورسیدل طاهر ساتونکی سپاره بیرته رخصت کړل، د ښار حاکم چی د تیمور ملك لیك ولید د دوی یی ښه خدمت وکړ، سهار چی کله ثریا د ښار د حاکم له کوره راووتله نو د نارینه ؤ پرځای یی د ښځی جامی اغوستی وی.

کله چی دوی پر اسونو سپاره شول او له ښار نه ووتل نو ثریا په شرمناکه لهجه وویل : ما جامی څکه بدلی کړی چی نور موږ ته خطر نشته، ما اوریدلی دی چی تاتاریانو په خپل ټول زور د بخارا او سمرقند په لور مخه کړی ده.

طاهر وویل : څکه خو زه غواړم چی زر تر زره بغداد ته ځان ورسوم.

ثریا وویل : ته زما په خاطر ځنډیږی خو ماته نور په لاره کی خطر نشته، که ته مناسبه بولی نو زه به د راتلونکی ښار له حاکم نه وغواړم چی ما بلخ ته واستوی، ته له هغه ځایه نیغ بغداد ته روان شه. خو اسماعیل زر وویل:

: نه، نه! زه تا له بلخ نه وړاندی نه پریږدم چی ولاړ شی. دا اصلاً د ثریا د زړه غږ ؤ، طاهر وویل : ښه وروركیه، زه تر غزنی پوری ستا سره تلو ته تیار یم.

اسماعیل وویل : خدای دی ما له بلخه وړاندی په تلو نه مجبوروی پر اس د زیات سپریدو په سبب می پښی شلی شوی دی، مگر په بلخ کی به ته څو شپی زموږ میلمه وی.

طاهر ځواب ورکړ : داسی نشی کیدای د بلخ دروازی ته چی ورسیدو زموږ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاری به سره بیلیږی.

اسماعیل وویل : ته زموږ سره د بابا تر کوره نه ځی؟

: کاشکی له ما سره وخت وای.

: اسماعیل مایوسه شو ویی ویل : ته بیا بیرته کله نه راځی؟

: د اسماعیل په دی پوښتنه د ثریا زړه په درزا شو، طاهر له لږ دوه زړه توب وروسته ځواب ورکړ : که زما په ژوند کی د فرصت څه شیبی راغلی نو انشاء الله خامخا به راشم.

نو بیا خو په بلخ کی زموږ کور خامخا ووینه او بیا ولاړ شه.

: ستا د بابا نوم څه دی؟

: عبدالرحمن.

طاهر او اسماعیل تر ډیره خبری سره کولی او ثریا په زړه کی په وار وار د طاهر دا خبره تکراروله: که په ژوند کی کله ماته فرصت په لاس راغی نو انشاء الله خامخا به راځم.

او د هغی زړه په وار وار دا پوښتل چی آیا دا خبره هغه یوازی د اسماعیل د تسلی لپاره کوله او که نه ده ته معلومه ده چی له اسماعیل نه پرته بل څوك به زیات له بغداد نه د راتلونکو قافلو په انتظار وی تر اوسه پوری د طاهر له خولی داسی خبره دی نه وه اوریدلی چی دی ته دا ښکاره شوی وای چی د ژوند د لوړو منزلونو په لور د گام اوچتولو سره به د طاهر په زړه کی د لاری د یوه ورك منزل د ملگری یاد پاتی شی.

دی د طاهر په لوړو ارادو او هدفونو ویاړ کاوه، دی په هر لحاظ طاهر د، درناوی وړ باله، پردی خبره خوښه وه چی هغه د میړانی جوهر او کمال لری، د هغه په سترگو کی سپیڅلتیا، شرافت، او میړانه ځلیده، په ده کی ټول هغه څه موجود وو چی د اولس ورته اړتیا ده، او له دی سره ده هر هغه څه هم درلودل چی ثریا یی هیله کولای شوه.

*****

(٦)

څومره چی منزل ته نژدی کیدل هومره د دوی په زړونو کی اندیښنه زیاتیدله، ښایی دواړو به دا شکایت درلود چی تر اوسه ولی یو د بل د زړه له کیفیت نه بی خبره دی، دوی یو بل لیدل غوښتل، خو سترگو یی د پورته کتو نه انکار کاوه، د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ژبو څه ویل غوښتل خو ژبی یی گونگی وی.
بالاخره یوه ورځ دوی په هغه څلور لاری ودریدل چی د بلخ او بغداد لاری سره بیلی شوی وی. د اسماعیل اس څو گامه وړاندی ؤ هغه شاته راوکتل او ویی ویل:

تاسو ولی دریدلی یاست راځی که نه!
طاهر وویل : ودریږه اسماعیله.
: زه نور پر اس نشم سپریدای دایی وویل او له اس نه پلی شو اس یی تر جلب ونیو او په یوه تیږه کښیناست.
ثریا طاهر ته وکتل او ویی ویل : د ده زړه داسی دی چی ته تر کوره راسره ولاړ شی.
طاهر وویل : ته زما له خوا دی وپوهوه زه به له دی ځایه تر ماښامه یو پړاو مزل وکړم.
ثریا په غمجنه لهجه وویل : زه به یی وپوهوم.
: ښه نو د خدای پامان!
د ثریا شونډی ورپیدی، د خدای پامان ویلو هڅه یی وکړه خو ستونی یی بند شو، ژبه یی ودریده او په سترگو کی یی اوښکی ډنډ شوی.
طاهر د آس د جلب د گرځولو اراده وکړه خو په لاسو کی یی سیك نه ؤ
: ولاړ شه! ثریا وویل ،او بیا یی له سترگو اوښکی وڅڅیدی.
طاهر وویل : ثریا! هغی ونی ته وگوره د ټولو ونو پانی رژیدلی دی خو هغه شنه ولاړه ده.
ثریا مخ بل لوری ته واړاوه، طاهر وویل اوس ماته مخ راوگرځوه، زه له تا سره څه خبری کول غواړم.
ثریا وویل : ووایه! که ته زما د اوښکو تر اغیزی لاندی راغلی.وی نو باور وکړه دا د مننی او تشکر اوښکی دی، زه خپل مرستندوی ته له اوښکو پرته څه هدیه کولی شم!
طاهر وویل : ثریا ته داسی فکر مه کوه چی زه ستا له احساس نه خبر نه یم او دا گومان هم مه کوه چی زما په زړه کی ددی اوښکو هیڅ قیمت نشته، زما له سپینو خبرونه غلط مطلب وانه خلی، زه دا ددی لپاره وایم چی په دی له فتنو نه ډکی زمانی کی د ویلو او اوریدلو فرصت په وار وار نه برابریږی. زه سبا ته د بیا

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیدو په تمه نن له تانه خدای پامانی اخلم، کیدای شی هغه سبا ډیر زر راشی او دا هم کیدای شی چی ددی سبا په انتظار څو کلونه تیر شی، او دا هم امکان لری چی دغه سبا بلکل رانشی په هر صورت که تقدیر د ژوند په کومه څلور لاری کی یو ځل بیا سره یوځای کړو نو زه به د ژوند تر وروستی پړاوه ستا ملګرتیا د تقدیر یو ډیر ستر انعام ګنم. سمدستی زه تاته ددی ویلو ضرورت نه وینم چی زما مسئولیت ما بغداد ته وربولی او له هغه وروسته به د تاتاریانو د مقابلی لپاره د خوارزم هر مورچل ته ځان رسول خپل فرض ګنم، ته د هغه وخت لپاره دعا کوه چی زه د فتحی خبر بلخ ته درته راوړم، چی زما چپنه په وینو رنګ وی او زما پر بدن د تپونو نخښی او داغونه وی.

ثریا مخ ور واړاوه طاهر ته یی وکتل او ویی ویل : زه به ستا انتظار کوم، کاشکی ما په هغو مورچلونو کی ستا ملګرتیا کولی شوای، ددی په سترګو کی د امید ډیوی بلی وی او طاهر احساسوله چی سپوږمی د وریځو له پردونه ناګاپه راووتله، له یوی شیبی چوپتیا وروسته ثریا بیا وویل : اوس زه له تانه یوه هیله کوم.

: ووایه!

: د بابا تر کوره خامخا راسره ولاړ شه، زه یو ځل یوازی هغه دروازه تاته درښیم چی ستا په انتظار به تل خلاصه وی، او چی ته کله بلخ ته بیرته راشی نو زموږ د کور هیڅوك هم دا ونه وایی چی ته کوم پردی او نا آشنا څوك یی.

ته زموږ له بابا سره وګوره، هغه به خوښ شی، زه وعده درسره کوم چی که نن نه وی نو سبا سهار ته به دی خامخا، رخصتوو، زما باور دی چی ته زما لپاره د دوو ورځو مزل په یوه ورځ کی کولی شی.

طاهر وویل : درځی!

اسماعیل په وړو وړو شګو یوه ډبره نخښه کړی وه او پری ویشتله یی طاهر او ثریا یی چی ولیدل ورنژدی شول جګ شو او پر اس سپور شو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرتیری او سوداگر

شیخ عبدالرحمن یو چاغ او د ډیرو شتو خاوند سړی ؤ، د هغه مانی د بلخ د څو شاندارو مانیو نه یوه وه، دده د سوداگری کار او بار تر لری لری هیوادونو پوری غځیدلی ؤ، د سوداگری قافلی یی له بخارا او بغدا نه تر ډیلی پوری تلی راتلی، د ده د هستوگنی د کور ترڅنگ په یوه لوی او پراخ بل کور کی د ده دفتر ؤ.

پر خوارزم د تاتاریانو د حملی نه وروسته هغه د کار او بار په راټولولو مجبور شوی ؤ د بخارا او سمرقند نه ده ته ډیر د اندیښنی وړ خبرونه راتلل، څو اونی وړاندی یی بلخ خوندی باله او خپل مال او شتمنی یی دلته راټول کړل، خو اوس یی خپل قیمتی مالونه غزنی ته استول.

طاهر یی چی په کومه کوټه کی ایسار کړی ؤ ټوله په قیمتی غالیو پوښل شوی وه او د اطلس او کمخواب پردی یی پر کړکیو راځړیدلی، هغه له اسماعیل سره په نژدی جومات کی د ماښام لمونځ ادا کړ او د ښار د گنبی گونبی نه د ډك بازار له لیدو وروسته بیرته راستون شو.

هغه له اسماعیل سره خبری کولی چی کوټی ته یوه معمره ښځه «حنیفه» ورننوته، اسماعیل ژر جگ شو ویی ویل : انی راغله!

طاهر هم زر له خپل ځایه جگ شو او په ادب ودرید، د حنیفی له سترگونه د غم او خفگان چینی خوټیدی، چی راغله بیله څه مقدمی یی وویل : زه ستا مننه کوم، تا په موږ ډیر لوی احسان کړی دی خدای (ج) دی اجر درکړی.

طاهر ځواب ورکړ : زه ځان د مننی حقدار نه بولم، دا زما ذمه واری او مسئولیت ؤ، زه د اسماعیل په پلار ډیر خفه یم.

حنیفی سر پورته کړ ویی ویل : هغه مړ شوی نه دی شهید دی، له هغه نه زما همدا هیله وه، ماته ثریا وویل چی ته به سهار وختی بغداد ته روانیږی، زه تاله ضروری کارنه نه ایسارم. خو که دی بیا په دی لاره کله مخه شوه نو دغه کور خپل کور وبوله، کله چی بغداد ته ورسیږی دا مه هیروه چی په بلخ کی یوی عربی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور تاته زوی ویلی دی.

بیا یی اسماعیل ته وکتل ویی ویل : زویه ستا بابا احوال کړی ؤ چی زه به له میلمه سره ډوډی خورم، خو ډیر زیات انتظار مه کوه، هغه ته زیات سوداگر راغلی دی امکان لری دلته راتگ یی هیر شوی وی، له کوټی نه د وتلو په وخت کی حنیفه بیا د کوټی په وره کی ودریده او طاهر ته یی وویل:

زویه ! سهار له رخصتیدو نه دمخه زما دعاخامخا درسره واخله او بیا روان شه.

لږ ځنډ وروسته له بلی نژدی کوټی نه چا اسماعیل ته غږ وکړ او د طاهر په زړه کی درزا پیل شوه دا د ثریا غږ ؤ.

اسماعیل د دروازی نه پرده لری کړه کوټی ته ورننوت او لږ ځنډ وروسته بیرته راغی ویی ویل : د خورجانی گومان دی چی بابا جان ښایی ناوخته شی راځی تاسو ډوډی وخوری.

طاهر وویل : آیا دا به غوره نه وی چی لږ نور انتظار وکړو؟

اسماعیل ځواب ورکړ : د بابا هیڅ درك نه لگی، انا وایی چي هغه کله کله تر نیمو شپو پوری په دفتر کی بوخت وی.

: ډیر ښه! طاهر دا وویل او جگ شو له اسماعیل سره بلی کوټی ته ننوت.

*****

(۲)

په دسترخوان رنگ رنگ خواړه کتار شوی وو، یو حبشی غلام لاس په نامه په یوه گوښه کی په ادب ولاړ ؤ، دغه دسترخوان د بغداد د کوم امیر له دسترخوان نه کم نه ؤ.

طاهر چی کښیناست له اسماعیل نه یی وپوښتل: نور میلمانه هم راځی؟

هغه ځواب ورکړ : نه د نورو میلمنو ډوډی یی بهرنی میلمستون ته ور استولی ده، خور می ویل چی ته استراحت ته اړتیا لری، هغو خلکو به ټوله شپه له تانه پوښتنی کولی ځکه یی ستا لپاره دلته بندوبست وکړ.

د ډوډی له خوړولو وروسته طاهر له اسماعیل سره جومات ته ولاړ او د ماسخټن لمونځ یی ادا کړ بیرته کوټی ته راستون شو اسماعیل ته یی وویل : اسماعیله! اوس به تا ته خوب درځی ولاړ شه ویده شه.

اسماعیل جگ شو د کوټی تر دروازی ولاړ خو بیا یی څه په زړه کی وگرځېدل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرته راوګرځید طاهر ورته وویل : ولی څه خبره ده؟
اسماعیل وویل : زه ویریږم چی ویده به می پریږدی او ولاړ به شی، طاهر هغه ته تسلی ورکړه وبی ویل : زه به له تا سره وینم او بیا به روانیږم، ورځه ولاړ شه.
اسماعیل داده شو او بهر ته ووت.
خادم په نغری کی پر اور نور لرګی ور واچول او طاهر له کرسی نه جګ شو په بستره ځملاست، لایی سترګو ته خوب نه ؤ ورغلی چی اسماعیل بیا راغی ورته وبی ویل : بابا می ستا د لیدو لپاره راځی:
طاهر جګ شو کښیناست، لږ ځنډ وروسته یو لنډی مرنډی سړی کوټی ته ورننوت طاهر زر جګ شو او لاس یی ورکړ!
شیخ عبدالرحمن دوه دری ځلې له سره تر پښو پر طاهر نظر وزغلاوه او بیا یې له څه مقدمې پرته وویل:
: ستا نوم طاهر دی؟
: هو صیب!
: عرب یی؟
: هوکی!
د تاتاریانو د حملی پر وخت په قوقند کې وې؟
: هوکې!
: تا هلته څه کول؟
: زه د تیمور ملك یو سپاهی وم.
: عبدالرحمن په خواشینی سره وویل : هغه بدنصیبه هم یو سپاهی ؤ.
: څوك؟ طاهر وپوښتل.
: نصیر الدین، ددغو هلکانو پلار، ما خپلی میرمنی ته ډیر وویل چی زما لور یوه سرتیری ته مه واده کوه، کله چی هغه غریبه مړه کیده دغه ښاغلی په مصر کی د نصرانیانو پرخلاف په جګړه بوخت ؤ، بیا یی د خوارزم شاه د خدمت جذبه پر سر کیوته، اوس د هغه د اولادونو انا ژاړی، د داسی زوم په اړه له دی پرته د بل خبر راتلو تمه کیدای شی؟
سپاهی یا په جګړه کی مری او یا تپی کیږی اوس له ژړا څه ګټه؟
طاهر ځواب ورکړ : ویخښی د قوم د سربښندویو سپاهیانو په اړه زما نظر ستا له نظر سره یو شان نه دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرحمن وویل : ته بذه مه گنه مانه غوښتل په دی اړه بحث وکړم زه یوازی دومره پوهیږم چی عمر می ٦٠ کاله دی او تر اوسه می پر بدن یو وړوکی زخم هم نشته، زه یو ځل له یوه سرشوخه اس نه لویدلی یم، له هغه وروسته تر اوسه پوری پر اس له سپریدو وړاندی د اس حسب او نسب پوښتم، خو زه هغه ځوانانو ته حیران یم چی په وار وار له تپی کیدو وروسته بیا هم د تورو سره لویدل خوښوی.

طاهر وویل : د قوم عزت او آزادی یوازی د همدغسی ځوانانو په برکت دوام کوی، که د اولس ټول خلك ستا غوندی پر بدن د «گریدو» نه وویریږی نو تاتاریان به په دی ځمکه موږ ته ساه اخستل گران کړی

: ته غلط پوه شوی، زه له عادی سر تیرونه نفرت نه لرم، زما یوازی له هغو خلکو نه گیله ده چی په کور کی آرام وی خو دوی د خپلو عزیزانو او دوستانو د ژړولو لپاره د جگړی ډگر ته روانیږی، نصیر الدین له داسی کسانو څخه ؤ.

طاهر وویل : د قوم د عزت او ازادی لپاره جگړه د هر سړی ذمه واری ده، دلته د خاص او عام خبره نه ده، د خدای (ج) په وړاندی د امیر او غریب د وینو قیمت یو دی بلکی زه خو وایم چی که اولس آزاد وی نو امیران زیاته گټه تری اخلی، ځکه خو د قربانی په وخت دوی باید له قوم نه وروسته نه بلکی وړاندی وی.

عبدالرحمن په بحث کی بی ځوابه غوندی شو او د موضوع د بدلولو لپاره یی اسماعیل ته وویل : اسماعیله بچو! ته ځان سرتیری کوی او که سوداگر!

: زه به سرتیری وم خو سوداگر به هم وم.

عبدالرحمن پریشانه شو طاهر ته یی وکتل او ویی ویل : ماته معلومه شوه چی ته سبا ته روانیږی!

: هوکی! زه نن روانیدم، خو ستا د لیدو په شوق پاتی شوم

: ډیر ښه، زه به سهار خامخا درسره گورم دایی وویل او اسماعیل یی تر مټ ونیو او بهر ته ووت.

د بالاخانی پر زینو چی خوت بابا لمسی ته په لوړ غږ ویل : بی عقله ما خوارزمشاه ته دوه لکه دیناره وراستولی دی، په دی پیسو هغه زیات پوځیان وربللی شی، زما مقصد د سرتیرو توهین نه ؤ، زما مطلب دا ؤ چی سوداگر هم د خپل کار او بار په سمبالولو د هیواد او قوم ښه خدمت کولی شی، که ستا پلار د خوارزم شاه لپاره د وینو ورکولو پرځای زما سره د سوداگری په کار او بار کی لاس کړی وای نو زموږ کار او بار به په لکونو دیناره نور هم پرمختگ کړی ؤ او

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوارزم شاه ته به مو زیاته مرسته ورکړی وه.

اسماعیل ویل : پلار جان می د خوارزم شاه لپاره سرنه دی قربانی کړی، هغه زموږ د عزت او آزادی لپاره سر ورکړی دی، عبدالرحمن له غوسی نه په ډکه لهجه ویل : ځکه خو یی ته یوازی پریښودی او ولاړ، د خدای (ج) شکر باسه چی دغه ځوان یی مرستی ته درولیږه، که نه نو معلومه نه ده چی پر تاسو به څه راتلل مگر تاته دا بحث چا درښودلی راځه!

طاهر د دوهم ځل لپاره په زینه کی د هغوی د پښو غږ واورید او بیا موسکی شو او په بستره وغځید.

*****

(۳)

سهار چی طاهر له جومات نه بیرته راوگرځید اسماعیل په کوټه کی ؤ ورته ویی ویل : په بله کوټه کی سبا ناری تیار دی!

طاهر چی له سبا ناری نه وزگار شو یو نوکر ورته ودرید ویی ویل : صاحب دی غواړی!

طاهر د اسماعیل په لارښوونه له کوټی نه راووت یوی پراخی برنډی ته ووت څو گامه لری په یوه زینه وخوت.او د دوهم پوړ یوی ښایسته کوټی ته ننوت.

عبدالرحمن یوی تکیی ته ډډه وهلی وه په مخ کی یی په یوه زرین پتنوس کی یوه کڅوړه وه، ورجگ شو طاهر ته یی لاس ورکړ او بیا یی له څانه سره نژدی کښیناوه ویی ویل:

ستا آس چمتو دی، ثریا ویلی چی ستا یوه ورځ ضایع شوه، ځکه خو زه له خپلی طبیلی نه غوره اس درکوم، ما د ښار له والی سره هم لیدلی دی، هغه د لاری د پهره دارانو لپاره دا لیك راکړی دی وایی خله.

طاهر د عبدالرحمن له لاسه د والی لیك واخست ویی ویل : ډیره مننه! خو زما سره ذ تیمور ملك لیك ؤ.

ماته ثریا وویل : خو د تیمور ملك ستوری په دی ورځو کی سرگردان دی، زما سره ویره وه چي ښایی د بلخ د والی سپاهیان د هغه لیك ته څه ارځښت ورنه کړی، د ثریا دا اندیښنه هم وه چی که تا د تیمور ملك ملگری وبولی نو د پهری پرسر سپاهیان به ډول ډول پوښتنی درنه وکړی او ستا ډیر وخت به ضایع کړی.

طاهر جگ شو ویی ویل : زه ستا ددی زحمت مننه کوم ، نور ماته اجازه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکړی!

: ودریږه! عبدالرحمن له زرین پتنوس نه کڅوړه راپورته کړه او د خپل دروند وجود توازن یې برابر کړ جګ شو ویې ویل : زه ستا د زحمتونو انعام نشم درکولی خو زما له خوا دغه سوغات ومنه.

د طاهر په ښکلی او پراخه تندی وړې وړې ګونځې را پیدا شوې د عبدالرحمن له لاسه یې پتنوس واخست پر ځمکه یې کښیښود او کڅوړې ته یې اشاره وکړه ویې ویل:

په دی کی څه شی دی؟

: دوه زره اشرفی! که یې ته لږ بولی نو دوه چنده به یې کړم.

: زما په اړه ستا ګومان غلط دی، ماته اجازه راکړه، دایې وویل او بیا یې د خدای پامانی لپاره عبدالرحمن ته لاس ور اوږد کړ، خو عبدالرحمن پریشانه شو په دواړو لاسو یې خپله چپنه موښله.

: ته خفه شوی، څه ډول بد ګومانی! زه ستا د هرې لویې هیلی پوره کولو ته تیار یم، زه به د ثریا او اسماعیل د وزن په اندازه غمی درکړم، د احسان او نیکی بدل نیکی ده، ته په پراخ زړه وغواړه زه به یې په پراخ زړه درکړم، پر خدای (ج) سوګند چی د ثریا او اسماعیل د ژوند ژغورونکی به زما له کوره خفه ولاړ نه شی، زه یو عرب یم.

طاهر وویل : ما ستا لپاره هیڅ نه دی کړی، که می څه کړی هغه زما مسئولیت ؤ، که ته عرب یې زه هم یو عرب یم، خو تر عربی پخوا دواړه مسلمان یو، او مسلمان د چا اخلاص په پیسو نه تلی.

عبدالرحمن اوس خپله چپنه ډیره زیاته ګروله، هغه څه ویل غوښتل خو د شا د کوټی پرده وخوځیدله، ثریا ناڅاپه راښکاره شوه او د عبدالرحمن لاس یې ونیو.

بابا جانه! ثریا په ویریدلی لهجه زیاته کړه : انا دی غواړی عبدالرحمن بیله دی چی څه ووایی د ثریا سره د شا دروازی په لوری ولاړ، ثریا تر دروازی ورسره وه بیا ودریده یوه شیبه یې چوپه خوله طاهر ته وکتل او چی د پردی تر شا یې د دروازی بندیدو غږ واورید نو په غمجنه او هیله منه لهجه یې طاهر ته وویل : زه له تانه بخښنه غواړم، ما تولی خبری واوریدی هیله کوم چی زما بابا جان به یو ساده سوداګر وبولی او غلطی به یې ورمعاف کړی. هغه له سوداګری پرته نور په هیڅ نه پوهیږی، هغه ته توله نړۍ یوه منډه یې ښکاری، هغه چی د شپی پر آسمان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلیدونکی ستوری وینی هم گومان کوی چی هغه به په خپلو کی څه معامله کوی. د خدای (ج) په خاطر ته له دی ځایه خفه مه ځه! دا زما غلطی وه، ماته نه وه معلومه که نه ما به پوه کړی وای، ووایه ته د هغه غلطی وربخښی که نه... زما لپاره؟

طاهر وموسکل او ثریا احساس کړه چی د ذهن له آسمان نه یی د غم وریځی لری شوی. هغه ورته وویل : ثریا! ته ولی پریشانه کیږی؟ ستا لپاره په زهرو ککړ غشی هم په تتر خوړلو ته تیار یم، او ستا بابا جی خو ماته هیڅ هم نه دی ویلی. زما په زړه کی د هغه زیات عزت دی هغه په خپل نظر کومه بده خبره نه ده کړی. فرض کړه که له ما سره څه نه وای زما د اړتیا احساس د هغه ذمه واری نه وه؟ ثریا موسکی شوه، او د موسکا سره یی اوښکی په سترگو کی راغلی.

طاهر په یوه وخت کی ددی په سترگو کی اوښکو او په شونډو موسکا ته حیران شو، هغه د لمر لومړنیو وړانگو ته گلان لیدلی وو چی راپاڅیدلی، هغه د گلاب پر پاڼو د پرخی غمی لیدلی وو، خو د ثریا سترگی په پرخه کی تر لمبیدلیو گلانو ډیری زړه وړونکی وی د هغی شونډی د لمر وړانگو ته ترغوړیدونکو غوټیو زیاتی په زړه پوری او ښکلی وی.

یوه زړه وره نجلی د مرگ په وړاندی خندلی شی، خو د ناڅاپی خوښی پیغام چی واوری کله چی په موسکا شی نو سترگی یی بی اختیاره د اوښکو خزانی شیندی.

ثریا وویل : ته لږ ځنډ دلته ودریږه، باباجان به دی خدای پامانی ته راشی، اسماعیله پری یی نژدی چی ولاړ شی. ثریا له کوټی نه راووته او د هغه کوټی په دروازه کی ودریده چی بابا او انا یی سره گرېدل، ثریا ودریده د دوی خبرو ته یی غوږ ونیو او چی د هغوی خبری یی واوریدی پهڅپلو بارخو گانو او غوږونو کی یی تودوخه احساس کړه.

شیخ عبدالرحمن ویل : ثریا هم دا غواړی!؟

د ثریا انا ځواب ورکړ : که ثریا داسی نه غوښتلی نو ما به هغه احمقه بللی وای، ته پخپله فکر وکړه که ته د ثریا پر ځای وای، نو ستا په زړه کی به ددغه ځوان په اړه یوه نه لری کیدونکی هیله نه راپورته کیده؟

عبدالرحمن له لږ فکر وروسته وویل : په دی کی شك نشته چی هغه ډیر نیك خویه دی، په دی کی هم شك نشته چی شریف دی، د لوړ نسب ښکاری، سترگی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې مړې دی، خو که د ثریا پرځای زه وای نو دواده لپاره به می د داسی ځوان غوره کولو حماقت نه کاوه چی تل سر په تلی کی گرځی، په هر صورت اوس زما باور شو چی ته که نن نه وی نو سبا ته، که سبا نه وی نو بله ورځ به د ثریا په اړه پر ما خپله پریکړه منی ځکه خو زه وسله ایږدم، ته دادِه اوسه، زه همدا اوس ورځم، خو هغه تللی نه وی.

عبدالرحمن په زوره غږ کړ: اسماعیله، اسماعیله!

د اسماعیل غږ راغی : څه وایی؟

: میلمه شته دی!

: هوکی!

: ورته ووایه لږ ودریږه زه اوس درځم.

حنیفی وویل : مگر د خدای (ج) لپاره نوره سادگی وته کړی، هغه په غوسه شو ویی ویل : ته اوس هم تینگار کوی چی د اشرفیو ور وړاندی کول زما ناپوهی وه.

حنیفی ځواب ورکړ : ناپوهی نه وه نو څه وو؟

: په خدای (ج) سوگند چی له کومی ورځې په ښه بده پوه شوی یم دا می لومړی سړی لیدلی چی له دولت نه کوکه لری.

: ښه اوس د خدای لپاره ورځه خو سم پام کوه بیا غږیږه.

: نو ستا په گومان زه هسی بی پامه لگیا یم! په خدای(ج) سوگند په وینا کی یوازی ته یی چی ما پر خپل عقل قایله نکړای شوی، په بلخ، سمرقند، او بخارا کی داسی شاعر نشته چی زما په ستاینه کی یی بوللی نه وی ویلی.

: که دی نن کومه غلطی ونه کړه نو د تل لپاره به زه هم ستا په هوښیاری اعتراف وکړم.

: نو بیا دروازی ته نژدی کښینه او زما خبری واوره.

ثریا له خپلی هیلی زیات څه واوریدل د یوی سارایی هوسی په څیر له کوټې نه وتښتیده، او خپلې کوټې ته ولاړه، په لویه هنداره کې یې خپله څیره ولیدله، د هغې بارخوگان تك سره اوښتی وو، زر یی قلم او کاغذ را واخیست پر قالینه کښیناسته او په لیك بوخته شوه، دا ددی لومړی لیك ؤ.

*****

(٤)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرحمن په بله کوټه کی له طاهر سره ولاړ ؤ، هغه اسماعیل ته وکتل، ویی ویل : زویه! ته د لږ ځنډ لپاره بهر ته ووزه، اسماعیل جگ شو په برنده کی ودرید عبدالرحمن طاهر ته وویل :

کښینه زویه! په تا ناوخته کیږی خو زه یوه ضروری خبره درسره کوم، زیات دی نه ایسارروم.

دواړه یو بل ته مخامخ کښیناستل، عبدالرحمن وویل:

د داسی خبرو لپاره خلك لنډی او اوږدی مقدمی ږدی خو ستا بیره ده، او زه هم مصروف یم، په میلمستون کی زیات سوداگران ناست دی، زما له هغوی سره ضروری خبری دی ځکه خو زه دغه کیسه لنډوم، ماتاته دولت وړاندې کړ تا رد کړ دی نه ماته، او که یی رښتیا راباندې وایې زه پرې خفه شوم.

طاهر موسکی شو ځواب یی ورکړ: که ته تر اوسه پردی ټینگار کوی نو زه عرض کوم چی ته ماته کوم دولت راکوی هغه د خوارزم شاه بیت المال ته واستوه، قوم ښایی دی ته تر بل هر وخت زیات ضرورت ولری.

: زه ستا دا هیله نه ردوم، دغه پیسی به همالته واستوم خو زه درته د بل څه ویلو لپاره راغلی یم.

: ووایه!

: ستا په زړه کی تر اوسه داسی هیله شته چی ماته دی نه ده ویلی، د عبدالرحمن میرمن د پردی تر شا ولاړه وه او شونډه یی چیچله.

طاهر وویل : ته ووایه هغه کومه هیله ده؟

: خبره دا ده چی تا د خپلو اخلاقو او شرافت په سبب ځان د یو لوی انعام حقدار ثابت کړی دی.

طاهر وویل : که دغه انعام طلا او نقره نه وی نو زه به یی حاصلول خپله نیکمرغی وبولم.

: ځوانه! ولی صفا نه وایی چی ته له ثریا پرته له مانه بل څه نه غواړی؟

طاهر سترگی ښکته واچولی.

: ولی څه نه وایی؟

: شریف ځوان په داسی وخت کی څه نه وایی، حنیفی دا وویل او د پردی له شانه کوټی ته ورننوته.

طاهر په ادب ودرید، عمر خوړلی ښځی د طاهر پر سر د مینی دواړه لاس

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونیول ویی ویل : ژوندی اوسی زویه! ثریا ستا ده، اوس ولاړ شه خو ژر د بیرته راتلو هڅه وکړه.

* * * * *

(٥)

د شمال په ځیر د ګرندی اس هر ګام هغه د هغی ځمکی نه لری کاوه چی د هری ذری په سینه کی یی د مینی تکانونه احساسول، د شیخ عبدالرحمن له کور او د بلخ له بازارونو نه چی راووت داسی یی احساسوله چی په دی ښار کی دی میساپر نه ؤ، د یوه بلبل په ځیر چی له یوه ګل سره د آشنایی نه وروسته تول بن خپل ګنمی طاهر ته هم د بلخ هر څه خپل ښکاریدل، لکه دی چی دلته ډیره موده اوسیدلی وی او په کلونو کلونو یی په دی فضا کی الوت کړی وی...

ثریا یی چی لومړی ځل په ځیر وکتله داسی یی احساس کړه چی له پخوا یی تصویر په زړه کی ؤ، او د هغی غړ یی له کلونو کلونو راسی په غوږونو کی کړنګیده، او خدای (ج) خبر دوی له کومه وخته سره بلد وو.

طاهر ته ناڅاپه څه په ذهن کی وروګرځیدل او په یوه لاس یی هغه کڅوړه ولټوله چی له شانه یی پر زین تړلی وه، ښکلی کڅوړه ده پر آس د پښتی اړلو پروخت لیدلی وه او اسماعیل ورته ویلی وو چی خورجانی می دلته د خوراك شیان درته ایښی دی، له ښارنه د راوتلو پر وخت دی په خپلو خیالونو کی ډوب شو او ترڅو میله مزله پوری یی کڅوړه ور په زړه نه شوه.

دی چی ډاډه شو چی کڅوړه پر زین کلکه تړلی ده بیرته د خیالونو په نړی ورننوت د یوه خوږ غاړی ته چی ورسید له آس نه پلی شو په یوه ډبره کیناست.

د اوبو له څښلو وروسته اس د خوږ پرغاړه پرشنو وښو کی بوخت شو، طاهر هم د لوږی احساس وکړ، ورجګ شو کڅوړه یی زر خلاصه کړه او بیرته په ډبره کښیناست، د کڅوړی له خلاصولو سره یی په یوه وریښمین دسمال سترګی ولګیدی، دسمال یی راواخست د دسمال خوږ بوی او پکی د نغښتی کاغذ احساس د طاهر زړه په درزا کړ، هغه په دسمال کی نغښتی کاغذ پرانیست، توری او کرښی ورته ګلان شول او تر سترګو لاندی یی نځیدل، فضا توله سندریزه شوه، داسی سندریزه چی تالونه یی ډیر اوچت وو، ورو ورو دغه نغمه کراره شوه او غځیدونکی ګلان بیرته تور توری او جملی شول، ده د ثریا لیك لوستل پیل کړل، لومړی ځل یی شونډی نه خوځیدلی، دوهم ځل یی شونډی وخوځیدلی او دریم ځل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی په لوړ غږ لیك ولوست: «زما مرستندویه! تا ویل چی په دی له فتنو ډکه زمانه کی په وار وار د ویلو او اوریدلو فرصت نه راځی زه دغه کرښی د همدی احساس له مخی لیکم، انا او بابا جان زما د دایمی ساتنی لپاره ته غوره کړی یی، زه ویریږم چی د خپلی ناکراری په ښودلو به ځان د یوه مجاهد د خدمتگاری کیدو جوگه ثابت نه کړای شم.

کله چی تا بلخ ته نژدی له ما سره خدای پامانی کوله نو زما په سترگو کی اوښکی راغلی وی هغه مهال ماته دا احساس له زغم نه وتلی ؤ چی دواړه به یو له بله بیلیږو او د خپل خپل ژوندانه د کتاب نوی پاڼی به اړوو. زما دا باور نه ؤ چی تقدیر به مو بیا په یوه لاره سره روان کړی.

اوس زه په زړه کی دا تسلی احساسوم او تاته باور درکوم چی په راتلونکی کی به ته زما په سترگو کی اوښکی ونه وینی.

زه خامخا دا وایم چی د بغداد غوندی لوی او له گنی گونی ډك ښار ته چی ورسیږی دغه وړوکی ښار هیر نه کړی. خو له دی سره دا دعا هم کوم چی زما خیال ستا د لوړو ارادو په مخ کی خنډ نه شی، زما یادونه ستا د پښو زنځیر نه شی، خامخا به انا او بابا تاته بلخ ته د ژر بیرته راستنیدو ټینگار کوی خو زه دا هیله کوم چی ترڅو دی په بغداد کی مقصد نه دی ترسره شوی ته د بیرته راتلو اراده مه کوه.

زما فکر مه کوه، زه تل ستا یم، تر څو لمر نړی ته د سهار پیغام راوړی، او د شپی مهال پر اسمان ستوری ځلیږی زه به ستا انتظار کوم، ته چی هر چیرته وی زما لپاره همدا ډاډ بس دی چی ته زما یی.

«ثریا»

طاهر لیك په جیب کی واچاوه، د هغه لوړه لری شوی وه، په نه زړه یې خو نمړی وخوړې او کڅوره یی بیرته پر زین وتړله او پر اس سپور شو.

اس له هوا سره خبری کولی او د طاهر په غوږونو کی د ثریا دالفاظ د نغمی په څیر کړنگیدل، «ته چی هر چیرته وی زما لپاره همدومره کافی ده چی زما یی».

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملی اقدام ته بلنه

زید د پخوا په څیر د ماسختن لمانځه نه وروسته په طبیله راوګرځید، نوکران یی ورتل او د کوریوی کوټی ته راغی کښیناست، لږ ځنډ وروسته د ډیوی چوپولو لپاره راپاڅید خو بیا یی څه چورت وواهه د کټ نه لاندی یی لاس یو وږ او د اوسپنی مزبوت صندوق یی وکوت په زوره زوره یی کولپ کش کړ او بیا ډاډه شو ډیوه یی مړه کړه.

په دغه صندوق کی چی د طاهر شتمنی او د صلاح الدین ایوبی «رح» توره وه زید ته تر ځان ګران ؤ، د طاهر له تلونه وروسته هغه له کوره بهر ته نه ووت، او لوڅه توره به یی په بستره کی ورسره ایښودله او ویده کیده.

د شپی به یی چی وږوکی غږ واورید پری راویښ به شو او توری ته به یی لاس کړو د بغداد د هغو بی شمیرو غلو او لوټارانو مقابلی ته به چمتو شو چی د ده په ګومان د طاهر له تلو وروسته ددی صندوق په لټه کی وو.

لومړی څو اونی خو به یی توره په لاس ټوله شپه په ناستی په پهره تیره کړه، له هغه وروسته یی د چپرکټ پر ځای پر صندوق بستره وغوړوله خو د صندوق سور او اوږده لږ وو ډیر ځله به چی په اړخ واوښت لاندی به ولویده، ورو ورو یی اندیښنه کمه شوه او بیا یی صندق تر چپرکټ لاندی کیښود، اوس د کور نوکرانو ویل چی د شپی مهال یی په خوب کی خریدل لږ شویدی.

زید اوس هم نه ؤ ویده شوی چی د دروازی ټک ټک یی واورید، او ورپسی سمدستی غږ اوچت شو، د دروازی د خلاصیدو ږغ یی هم واورید توره یی ورسره واخستله اوپه لوړ غږ یی چیغی کړی: څوك دی؟

چی ځواب یی وا نه ورید په تیاره کی د دروازی په لوری ور نژدی شو او په لخك کی یی غوږ ونیو، یو اس له دروازی نه دننه راتلو او نوکرانو یو بل ویښول.

چا پوښتنه وکړه : زید چیرته دی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زید له خوښی نه زړه په توپونو شو، دا د طاهر غږ ؤ کله چی پهره دار ورته وویل چی هغه ویده دی نو ده د څادر اغوستل هم ضروری ونه بلل زر یی دروازه خلاصه کړه او په منډه ورغی طاهر ته ور تر غاړی ووت.

: ستا په لاس کی دا توره د څه لپاره؟

: اوه ! زما له یاده ووته، ما گومان کاوه چی کوم ډاکو راغی دا می راواخستله.

طاهر په خندا شو او زید احساس کړه چی ناڅاپه دده نه د گیلی هغه په زرگونو جملی هیری شوی چی د انتظار په ناپایه شیبو کی به یی په یوازیتوب کی له ځانه سره تکرارولی، یوازی دومره یی وویلای شوای: ته خو روغ یی؟ تپی خو به نه یی؟ زه ډیر درته اندیښمن وم.

طاهر ځواب ورکړ : زه بلکل روغ یم.

: ما پرون له یوه نجومی نه ستا په اړه پوښتنه وکړه.

: هغه څه درته وویل؟

: اوس که هغه ماته په مخه راغی نو کتابونه به یی سیند ته ورغورځوم. دروغجن، دوکه باز، مکار!

: بیا هم هغه تاته څه وویل؟

: خدای (ج) یی دی خوار کړی، هغه ویل چی ستا ستوری سرگردان دی، او ته د تاتاریانو په زندان کی یی، او ترڅو چی د ستوری دغه سرگردانی پای ته ونه رسیږی را به نه شی. خو دغه سرگردانی به د یوه کال دننه ختمه شی، ما هغه بی ایمانه ته خوشی پنځه دیناره ورکړل.

هغه ستا په اړه نوری هم خوشی تشی خبری راته کولی.

طاهر وخندل پوښتنه یی وکړه : څه خبری؟

زید چی نوکران بوخت ولیدل ورو یی په راز دارانه لهجه وویل: راځه دننه!

طاهر دوډی پخوونکی ته وویل چی دوډی تیاره کړی او له زید سره دننه ولاړ، زید ډیوه بله کړه، په رڼا کی د هغه سترگو د طاهر بلا اخستنه، طاهر وویل ښه هغه خوشی خبری څه وی؟

: هغه ویل چی پر تا به یوه تاتاری شهزادگی مینه شی، او د هغې سبب به د مغلو له زندان نه خوشی شی، که سبا ته په مخه راغی نو داسی درس به ورکړم چی ټول عمر ورته یاد وی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر وویل : له مدینی نه کوم لیك راغلی؟

: احمد بن حسن پخپله راغلی ؤ، دوی هفتی یی تیری کړی بیرته ولاړ، هغه ویل چی ته بغداد ته راشی خپل احوال په لیك کی ورته ولیکه.

طاهر د خپلو دوستانو په اړه وپوښتل زید ځواب ورکړ: مبارك هره ورځ راځی ستا پوښتنه کوی، عزیز او عبدالمالك دوهمه، دریمه ورځ احوال اخلی، نور کله کله راځی، هو یوه بوډۍ څو ځله دلته راغلی او هغه هم ستا په اړه پوښتنه کوی.

: هغه څوك کیدای شی؟

: ماته نه ده معلومه، یوه ورځ له شا پسی ورغلم، هغه د سیند پر سر پله تیره شوه او بیا د صدر اعظم کور ته ننوته.

طاهر وویل : زه اوس یو مهم کار تاته سپارم ته همدا اوس عبدالعزیز ته ورشه ورته ووایه چی عبدالمالك او نور اعتمادی ملگری درسره راوله او دلته راشی، که هغوی ویده وی هم ورته ووایه چی ضروری کار دی باید راشی زما لیك درسره یوسه.

*****

(۲)

طاهر چی د ډوډۍ له خوړلو نه فارغ شو زید، عبدالعزیز، عبدالملك او مبارك ورسره راوستل، زید بلی کوټی ته ولاړ او ویده شو، طاهر له خپلو دوستانو سره تر ډیره وخته خبری کولی.

د عبدالعزیز په نظر خلیفه، صدر اعظم او وحید الدین دری واړه په دی دسیسه کی شریك وو، مبارك په دی اړه څه رأیه نه درلوده، هغه یوازی د عبدالعزیز خبری ورسره تائیدولی.

عبدالمالك د څه ویلو پرځای په چورتونو کی ډوب وو، کله چی طاهر تری رایه وغوښتله نو هغه له لږ سوچ وروسته وویل:

ستا ملگری چی ددی دسیسی ثبوتونه یی وړاندی کولی شوای وژل شویدی وحید الدین تر اوسه پوری ورك دی، د هغه پرځای د هغه مرستیال مهلب بن داؤد کار کوی، تر څو موږ د وحید الدین احوال معلوم نه کړو پر چا څه جرم نه شو ثابتولی، که هغه وژل شوی او یا په کومه نا معلومه بندی خانه کی بندی پروت وی نو زه د هغه په اړه دا ویلی شم چی په دی دسیسه کی د هغه هیڅ رول نشته.

عبدالعزیز پوښتنه وکړه: ولی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمالك ځواب ورکړ : په پرده کی د هغه د وژلو او یا بندی کولو علاقه له هغه چا سره ممکنه ده چی د هغه د راڅرګندیدو نه ویریږی چی راز به یی افشا کړی، مثلاً خلیفه، یا صدر اعظم او یا کوم بل څوك چی دده په نامه یی دسیسه جوړه کړی ده، ددی پر خلاف که دی په خپله خوښه چیرته غلی شوی وی نو بیا دا خبره ثابته ده چی دی یوازی ددی خبرو ذمه وار او مسئول دی،ځکه خو تر څو موږ د وحید الدین د ورکیدو راز معلوم نه کړو ددی پیښو یادونه چاته باید ونه کړو.

طاهر وویل : دغه راز له دری تنو څخه څرګندیدای شی خلیفه، صدر اعظم او مهلب بن داود ، زه مهلب ځکه پکی راشریکوم چی د وحید الدین د ورکیدو نه وروسته په عامو حالاتو کی خلیفه باید د هغه پر مرستیال اعتماد ونه کړی، پردی سربیره سملستی د هغه په وزیر کیدو هم شکونه را پیدا کیږی.

اوس پوښتنه دا ده چی له دی دری تنو نه لومړی له کوم یوه سره وګورم؟

عبدالملك وویل : تر ټولو دمخه له صدر اعظم سره وګوره، د خلیفه په محل کی په داسی رازونو پوهیدونکی د تل لپاره په ځمکه کی ښخیدای شی خو د صدر- اعظم په کور کی لږ تر لږه یو داسی څوك شته چی ته یی د ځان بللی شی.

طاهر وپوښتل : هغه څوك دی؟

عبدالملك په موسکا ځواب ورکړ : هیر دی شو؟ ما خو ستا لپاره هره دوهمه او دریمه ورځ خپله میرمن د صفیی د تسلی لپاره استوله.

طاهر وویل : له ما سره ستا همدردی خو به د اخلاقی حدودو نه بهر نه وی؟

: نه ما یوازی د یوه دوست ذمه واری ترسره کړی.

هغه ستا په اړه واقعاً ډیره پریشانه وه.

طاهر وویل : زما پردی څه اعتراض نشته چی مشر ورور می یی، خو داده اوسه زما له دی نجلی سره هیڅ نشته.

: په هر حال د هغی له تا سره مینه ده، ډیره توده مینه او محبت.

زه پردی خوښ یم چي هغه ددی وړ ده، زما میرمن هم د هغی ډیره ستاینه کوی.

څلور واړه ملګری بیا اصلی خبرو ته راوګرځیدل او تر ډیر بحث وروسته دا پریکړه وشوه چی طاهر دی تر ټولو دمخه له صدر اعظم سره وګوری، عبدالعزیز همالته ویده شو، عبدالملك او مبارك خپلو کورونو ته ستانه شول.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)

سهار وختی له لمانځه وروسته طاهر د صدر اعظم کور ته ورغی، د کور د مخی په باغ کی یی دواړو خواو ته د ګلونو پټی لیدل، ناڅاپه یی د ګلونو په منځ کی یوه ښکلی نجلی ولیده هغی ورو ورو قدم واهه، په لاس کی یی څو ګلان وو، هغه د یوه بوټی ترڅنګ ودریده، ور تیته شوه د یوه ګل د راشکولو لپاره یی لاس ور اوږد کړ، خو چی د طاهر د پښو غږ یی واورید مخ یی ور واړاوه، طاهر په یوه نظر هغه وپیژندله، هماغه غټی غټی شرابی سترګی چی د دجلی د سیند په څنډه یی لیدلی وی، او هماغه ښکلی مخ چی د سپوږمۍ په رڼا کی یی د همدې ښې په یوه څنډه کی لیدلی ؤ، هغه صفیه وه، هماغه صفیه!

د طاهر په لیدو د هغی څیره له خوښی وغوړیده، د یوې شیبې لپاره طاهر دوه زړی شو ودرید، خو بیا یی اوږده اوږده ګامونه واخستل او وړاندی ولاړ.

صدر اعظم چی خبر شو دی یی دننه وروغوښت، ښه تود روغبړ یی ورسره وکړ او ویی ویل : ډیر څنډ دی وکړ، زه درنه مایوس شوی وم، څه وخت راورسیدلی؟

طاهر لږ په تفصیل ددی پوښتنو ځواب ورکول غوښتل خو ډیر زر یی احساس کړه چی د صدر اعظم پام په بل لوری دی، تر مایوسی زیات هغه پریشانه شو، د هغه ګومان ؤ چی صدر اعظم به د ابواسحق، کمال او جمیل پوښتنه تری کوی خو هغوی دده په یاد هم نه وو.

طاهر لا تر قراقرم پوری د رسیدو د حال تفصیل نه ؤ بیان کړی چی صدر اعظم یی خبره ورغوڅه کړه ویی ویل : د خلیفه لیك یی چی ولوست چنګیز خان څه وویل؟

: هغه وویل چی موږ پر خوارزم د یرغل اراده پریښوده.

: دروغجن، دوکه باز هغه شونډی وچیچلی.

طاهر لږ فکر وکړ بیا یی وویل : مګر د چنګیز خان له خبرونه داسی ښکاریده چی د خلیفه د بی طرفی نه ډاډمن شوی وی، ښایی په قراقرم کی داسی خلك وی چی چنګیز خان ته دا تسلی ورکوی چی د خوارزم شاه په اړه د خلیفه ظاهر او باطن یو شان نه دی.

: دا خو هر احمق ته معلومه ده او زه چنګیز خان احمق نه ګنم، په هر صورت زه په دی خفه یم چی ته مو هلته واستولی، اوس نړیوالو ته ددی ویلو موقع په لاس ورغله چی موږ پټ چنګیز خان ته ډاډ ورکړ او د هغه حوصله مو مضبوطه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه، د لښکرو مشر له استعفی سره دغسی شکونه نور هم زور اخلی.
: د پوځ مشر استعفی ورکړه؟
صدر اعظم پردی پوښتنه تکان وخوړ ویی ویل : چاته تر اوسه په دی اړه څه مه وایه، زه هڅه کوم چی هغه خپله استعفی بیرته واخلی، اوس زموږ هغه ته اړتیا ده.
طاهر وپوښتل : د وحید الدین څه درك معلوم شو؟
: نه! او زما له دی خبرو سره اوس هیڅ دلچسپی نشته.
: زه له خلیفه سره لیدل غواړم، ته زما سره په دی اړه څه مرسته کولی شی؟
صدر اعظم په بی پروایی ځواب ورکړ : خلیفه د ځوانانو د احساساتو هیڅ پروا نه لری، ته به هغه ته وایی چی سمدستی د خوارزم شاه د ملاتړ اعلان وکړی، او ته به هماغه ځواب واوری چی د لښکر مشر یی مایوسه او استعفی ته مجبور کړ، او هغه ځواب دا دی چی ته موږ له کومه وخته راهیسی مشاور ټاکلی یی؟
: امکان لری زه د خلیفه په وړاندی د راتلونکو خطرونو سهی نقشه وکاږم او...
وزیر اعظم د هغه خبره ورغوڅه کړه : بچیه! په بغداد کی د پوهوونکو کمی نشته، ته ولاړ شه په مناسب وخت کی به دی راوغواړم ستا لپاره په یو مناسب منصب فکر کوم، تر څو ورځو پوری به خبر درکړم.
طاهر وویل : زه دی نتیجی ته رسیدلی یم چی په اوسنیو حالاتو کی د خلافت په دربار کی د کوم منصب په اخستلو څوك د قوم او اولس سهی خدمت نشی کولی، بیا هم زه تاته وعده درکوم چی د وخت په راتلو به زه ځان د اولس یو سرښندوی سپاهی ثابت کړم.

*****

(٤)

صفیی په لاس کی د گلو گیډی نیولی وه او په ښ کی د تیری شوی ویالی په غاړه ولاړه وه، یو گل به یی په رنو بهیدونکو اوبو کی وغورځاوه او چی هغه به لږ لری ولاړ بیا به یی بل وروغورځاوه او ننداره به یی کوله، کله به یی چی گیډی خلاصه شوه د لندو پټیو نه به یی نور گلان راوشکول او بله گیډی به یی جوړه کړه او بیا به په همدی لوبه له سره راگرمه شوه.
د صفیی به دریه گیډی نژدی خلاصه شوی وه طاهر یی ولید چی له درشل نه راووت، د دروازی په زینو کی لاندی راکوزیده، دا زر زر د مرمرو ډبرونه جوړ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوی پله‌پرمر له ویالی تیره شوه او د گلانو له بوټونه یی گلان شکول او ورو ورو طاهر ته ور نژدی کیدله.

صفیی یوی او بلی خواته وکتل هیڅوك یی هم شاوخوا ونه لیدل، بیا یی هم زړه درزیده، ورو ورو د گلو له بوټونه را ووتله او سړك ته د وروتلو لپاره یی د مرمر ډبرې په پله پښه کیښوده، خو په سترگو یی د حیا پردی راغلی دوه زړی شوه پښی یی وریږدیدلی او بیا وښوییده نژدی وه چی په ویاله کی ورپریوزی، طاهر ور وړاندی شو او زر یی لاس ورته ونیو، صفیی په خجالت د هغه لاس ونیو د هغی پر څیره د حیا سرو او سپینو څپو نڅا کوله.

له شرم او حیانه وارخطا شوی صفیی په ورو وویل : شکریه!

طاهر وویل : افسوس دی ته خو به خوږ شوی نه یی؟

: نه!

طاهر دوه زړی شو او یو گام یی واخست، صفیی زر ورته وویل، ما دا گلان. شکول واخله! بیا یی گلان طاهر ته ونیول، طاهر هم په وارخطایی گلان واخستل.

هغی وویل : په بغداد کی ستا د راتلو ډیر انتظار کیده ته ډیر ناوخته شوی!

: هوکی حالات داسی شول چی وځنډیدم.

طاهر له کوزمی بلی خبری پرته خپله لاره ونیوه او ولاړ، صفیه لږ ځنډ نوره هم هلته ولاړه وه، په بوټیو کی گلانو خندل او د ویالی رنو اوبو په کړس کړس خنداکوله، هغی بیا څو نور گلان وشکول او د مرمر ډبرو په تختو ودریده هغه یی یو یو ویالی ته وغورځول.

سکینه پر درشل راښکاره شوه د مرمرو په زینو ودریده او ناری یی کړی : صفیی! صفیی ته نن کورته نه راځی؟

صفیی زر ځواب ورکړ : درغلم!

د محل نه له راوتلو وروسته د سیند د پله پر سر طاهر د لږ ځنډ لپاره ودرید، هغه گلانو ته په ځیر ځیر وکتل او بیا د سیند د اوبو د بهیر په سیل ورتیټ شو، د یوه ژور خیال سره یی پر گلانو لاسونه سست شول، گلان سیند ته ولویدل او په څپو کی تری ورك شول.

طاهر وویل : ثریا! ثریا! زه ستایم، یوازی ستا!

او بیا له هغه ځایه روان شو، د هر گام په اخستلو سره گړندی کیده، په کور کی عبدالعزیز، عبدالملك، مبارك او افضل دده انتظار کاوه، هغوی چی دی ولید

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنې یې تری پیل کړی، طاهر په داد پر کرسۍ کښیناست ویې ویل : زه حیران یم چې دا خبره تر اوسه زما ذهن ته ولې رانغله چې که موږ د هغه دسیسې اصلي مجرم ونیو هم د خوارزم مصیبت نشي رفع کیدای، امکان لري صدر اعظم ددې کار ذمه وار وی، دا هم کیدای شي چې د خلیفه پکې لاس وی، او دا هم امکان لري چې هغوی دواړه ذمه وار نه وی، خو دا وخت داسې نه دی چې باید ضایع کړای شي، د تاتاریانو سیلاب ډیر ګړندی پرمخ را روان دی، اوس تر هر څه لوی ضرورت دا دی چې د بغداد اهل د راتلونکو خطرونو نه خبر کړای شي، هغوی د غفلت له خوبه را بیدار کړای شي په بغداد کې یوې ډلې د بلې او یوې فرقې د بلې پرخلاف مورچل جوړ کړی دوی ته ددې ویلو اړتیا ده چې داسې یو محاذ هم شته چې د کفر ټول طاقتونه راټول شوي او مسلمانانو ته د ټولو قوتونو د یوکولو بلنه ورکوی.

زما باور دی چې یو شریك خطر موږ ټولنیز جهاد او هڅو ته اړ کولی شي، په داسې حال کې به هغه خلك چې غلې غلې د تاتاریانو ملاتړ کوی، برالا زموږ مخې ته راووزي.

زه غواړم چې اوس د بغداد د هر جومات نه یوازې یوه ناره اوچته شي او هغه دا چې د تاتاریانو د مقابلې لپاره موږ سره یو یو، تر ټولو دمخه زه د بغداد په لوی جومات کې دا ناره اوچتوم.

افضل وویل : خدای (ج) د وکړی چې بریالی شي، خو له تبرو دوو دری پیړیو راهیسې د بغداد مسلمانانو یوازې پخپلو کې د یو بل سر ماتول زده کړی دی، سنی د شیعه دښمن دی او شیعه د سنی د وینو تږی، حنفی، شافعی، او مالکی یو له بل سره لاس او ګریوان دی، او حنبلی بل خواته ډنګوی!

تاسو کوم جومات ته ولاړ شی کومې ټولنې ته د خبرو له پاره پاڅیږی له تاسونه به لومړی پوښتنه همدا وی چې جنابه ته له کومې مذهبی فرقې سره یې؟

طاهر ځواب ورکړ : زما سره ددې ستونزو احساس دی، خو زه ددې منلو ته تیار نه یم چې دغه حالات به نور هم دوام وکړی د شریك خطر احساس دغه اختلافات لرې کولی شي.

افضل وویل : ددې ذمه واری زموږ د هغو ټنبلو او لټو علماؤ ده چې هیڅ هدف نه لري خو نن هغوی ته دا ویل کیدای شي چې د تاسو مقابله له داسې چا سره ده چې د هر کلمه ویونکی دښمن دی، ستاسو د خپلواکی ډیوه مړه کیدونکی ده، موږ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی علماؤ ته ویلی شو چی تاسو مسلمانان یو له بل سره وجنګول، اوس کفار په میدان کی درته د مقابلی چیغی وهی، زما باور دی چی خلك به هغوی میدان ته په زور راکش کړی.

عبدالعزیز او عبدالمك هم په دی بحث کی برخه واخستله، بالاخره دا پریکړه وشوه چی طاهر به د جمعی په ورځ د بغداد خلك د خوارزم د خلکو له حالت نه خبروی. او له دی نه وړاندی به دا خبره مشهوروی چی یو سړی د بغداد د اولس په نامه د خوارزم د مظلومو مسلمانانو پیغام راوړی دی.

له جګیدو نه وړاندی عبدالعزیز وویل : زما باور دی چی حکومت به موږ ته ډیر د داسی چارو اجازه رانه کړی، او په راتلونکو څو اونیو کی به زموږ منزل د خوارزم د جګړی ډګر وی، خو زموږ لپاره غوره دا ده چی حکومت زموږ له چارو څخه ناخبره وی، د طاهر د وینا نه وروسته به هغه کسان چی موږ یی په تاتاریانو پلورلی یو چوپ نه کښینی. له هغه وروسته موږ باید طاهر تر هغه وخته پوری پټ وساتو ترڅو د اولس احساسات د نه فتحه کیدونکی کلا په څیزنه دی راولاړ شوی، که د صدر اعظم یا خلیفه نیت خراب وی نو سمدستی به د طاهر د نیولو هڅه وکړی، په دی ورځو کی له بده شامته په موږ کی د غدارانو کمی نشته، ځکه خو زه ستاسو په مخکی له ټولو وړاندی له طاهر سره د وفاداری سوګند کوم، او له تاسو نه هم غواړم چی دغسی سوګند وکړی.

ټولو ملګرو قسمونه وکړل، بیا عبدالعزیز وویل: اوس که په موږ کی کوم یوه خیانت وکړ د نورو ملګرو به دا ذمه واری وی چی څټ یی ور پری کړی.

ټولو دوستانو ددی وړاندیز تائید وکړ او مجلس رنګ شو.

*****

(٥)

د جمعی نه وړاندی په ښار کی د هر جومات او مدرسی په وره دا اعلان ځړیدلی ؤ چی د جمعی له لمانځه وروسته به یو سړی د ترکستان د مسلمانانو پرسر د تاتاریانو د ظلمونو په اړه د خپلو سترګو لیدلی کیسی اوروی.

قاضی فخر الدین د ښار څو با عمله علماؤ او د مختلفو مدرسو طالبانو د بغداد په کوڅو او واټونو کی دا شعارونه ورکول چی د بغداد د مسلمانانو په نامه د ترکستان مسلمانانو یو پیغام را استولی او ددی پیغام راوړونکی هغه ځوان دی چی پلار یی په بیت المقدس کی د هلال او صلیب په جګړه کی د مسلمانانو د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتحی بیرغ رپولی ؤ او صلاح الدین ایوبی «رح» په انعام کی خپله توره وریخښلی وه.

د پنجشنبی په ماښام صدر اعظم طاهر کورته وروباله او تری وبی پوښتل چی ته د بغداد خلکو ته څه پیغام اورول غواړی؟

د صدر اعظم په باب د طاهر شکونه بیا تازه شول خو هغه د تدبیر نه کار اخستل مناسب وبلل ځواب یی ورکړ:

ته پوهیږی چی د خوارزم هیواد د تاتاریانو وروستی هدف نه دی، که هغوی هلته بریالی شول نو دوهم هدف به یی عراق وی، کیدای شی د عباسی دولت سره د جنگیز خان اریکی دوام وکړی خو کمزور ته د زورور په دوستی باور حماقت دی، ځکه خو زه غواړم چی د هر ډول بدو حالاتو لپاره چمتو اوسو، زه غواړم د بغداد ویده خلك راویښ کړم که دښمن یرغل راوړی دوی خو لږ تر لږه د خپل کور ساتنه او دفاع وکړی.

: تا ماته هغه ورځ ولی ونه ویل چی په جامع جومات کی خبری کول غواړم.

: هغه ورځ دا زما په ذهن کی نه ؤ، که ته زما پر ځای وای په داسی چارو کی به دی له چانه مشوره اخستل لازم نه وو بللی.

: زه ویریږم چی ته د خلیفه په باب څه گستاخی ونه کړی؟

: مگر ددی پرخلاف زه فکر کوم چی په دی وینا زه خلیفه او تاسو ته لوی خدمت ترسره کوم.

طاهر د صدر اعظم پر ټینگار همالته ډوډی ته پاتی شو، پر دسترخوان قاسم هم ؤ، هغه په بی پروایی د خوارزم په اړه څو پوښتنی وکړی او چی کله طاهر له صدر اعظم نه رخصت واخست قاسم تر برنډی پوری ورسره راووت، طاهر ته یی لاس ورکړ او په طنز یی تری وپوښتل: آیا تر اوسه دی په کومه لویه غونډه کی وینا کړی؟

طاهر په موسکا ځواب ورکړ:

زه یوازی یو سپاهی یم.

له محل نه بهر عبدالملك او عبدالعزیز په ډیره ناکراری د طاهر انتظار کاوه، عبدالعزیز چی ولید ویی ویل : تا ډیره اشتباه وکړه موږ وویریدو چی صدر اعظم به تا خطرناك وگنی او بندی به دی کړی.

طاهر وویل:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم ویریدم خو په دی کی مصلحت ؤ چی زه دوی تر سبا پوری د ځان په باب بدگومانه پری نړدم، ځکه چی بیا به دوی د جومات په دروازو پهری درولی وی.

* * * * *

(٦)

د جمعی د لمانځه نه وروسته یو ځوان د منبر سرته پورته شو او خلکو ته یی طاهر ور وپیژاند، طاهر د خبرو لپاره پاڅید. د دومره لویی غونډې په مخکې هغه د لومړی ځل لپاره دریدلی و.

د قرآن کریم څو آیتونه یی تلاوت کړل، بیا یی په وارخطایی خبری پیل کړی، د بغداد خلکو هره ورځ په مناظرو کی د لویو لویو اورژبو وینا کوونکو خبری اوریدلی وی، تر لږ ځنډه دوی په بی پروایی ناست وو او پخپلو کی یی پسپسکی کولی، په دی غونډه کی داسی خلك هم ناست وو چی د بغداد په یو جومات کی یی پر منبر په خپل مخکی د کوم پردی خبری د ځان توهین باله.

داسی خلك هم وو چی دا یی احساسوله چی کاشکی نن هم کومه مناظره وای.

یو مشهور عالم په ډیر ساده انداز اوچت شو ویی ویل : مهربانی وکړه ته کښینه هغه سړی ته د خبرو نوبت ورکړه چی له ترکستان نه راغلی دی.

پردی خبره ځینو خلکو وخندل. خو پر طاهر دی ټوکې بل ور اغیزه وکړه، هغه له یوی شیبی چوپتیا وروسته بیا خبرو ته دوام ورکړ:

زما دوستانو! دا ځای د ټوکو لپاره نه دی، بیا هم زه ستاسو ژوندی روحیی ستایم، کاشکی تاسو د جگړی پر ډگر هم دغسی ژوندی روحیه ولری، زه دلته ددی لپاره نه یم راغلی چی په وینا ځوك راته شاباش ووایی، زه نه وینا کوونکی یم او نه داستان ویونکی.

زه یوازی یو استازی یم، د ترکستان د اسلام د هغو بچیانو چی له کوپړیو نه یی تاتاریان د فتحی په ویاړ ځلی جوړوی، زه د اسلام د هغو لونو استازی یم چی د عصمت ساتونکی یی په خاورو او وینو کی شتیږی او اوس یی وروستی امید تاسو یاست.

زما سره کړسندې خنداگانی نشته، اوښکې دی.

ای په خپله جادویی وینا فخر کوونکو! اولس ته د الاهو ویلو او ویدهٔ کولو وخت تیر شوی دی، زه تاسو د مرگ له خوبه راښیدارول غواړم، زما خبری په خلاصو غوږونو واوری!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طاهر غږ ورو ورو اوچتیده، بنده ژبه یی اوس د غرنی خوږ د اوبو په څیر روانه شوه، او بیا ورو ورو خلکو په دغه غرنی خوږ کی د سیند څپی احساس کړی، د هغه سیند چی بندونه یو پر بل پسی نړوی، خلك هم په همدی څپوکی ورسره بهیدل.

طاهر د ماضی له مخ نه پرده پورته کړه هغه هیر منزل ته یی اشاره کوله چی سارایی عرب د نړی د نیولو په اراده تری راوتلی وو.

هغه د تاریخ پاڼی چپه اړولې د هغو غازیانو داستانونه یی اورول چی په ختیځ او لویدیځ کی یی د اسلام نوم لوړ کړی ؤ، هغه د راتلونکی په پردو کی غلی توپان ته اشاره کوله او خلکو په چوپه، چوپتیا کی غوږ نیولی ؤ، د ځینو سترگی لمدی وی، یوه زلمی ډیر په زحمت خپلی اوښکی را ایسارولی طاهر ویل:

د اولس پر لمن د بدبختی داغ په اوښکو نه په وینو مینځل کیږی.

په یاد ولری!

څه وړ ژوند چی تاسو کوی، دا له فطرت سره ملنډې دي، او فطرت له ځان سره ملنډی وهونکی هیڅکله نه بخښی، د مسلمانانو نسبنه دا ده چی دوی به د کفارو په وړاندی د اوسپنیز دیوال په څیر دریدل، مگر اوس چی کفار خپل ټول ځواکونه ستاسو پرخلاف سره یو کوی، ستاسو علما تاسو په څلور لارو کی راغونډوی او د یو بل د سر ماتولو مشوره درکوی.

پردی یو سړی چی د بغداد د مناظرو یو نوماند ویناوال ؤ جگ شو او چیغی یی کړی:

زه په ډیر ادب او درناوی پوښتنه کوم چی ته په کومه فرقه پوری اړه لری.

طاهر هغه ته د کښیناستلو اشاره وکړه ویی ویل:

زه یو مسلمان یم.

: څه ډول مسلمان؟

: طاهر په غوسه ځواب ورکړ:

: تاسو له دری سوه کالو راسی د مسلمانانو ډولونه شماری خو تر اوسه یو د اصلی او بدل ړښتینی او دروغجن مسلمان پریکړه ونشوه، ددی سبب دا دی چی تاسو نور د اسلام په تله نه تلی، بلکی هر یوه مو ځانگړی او بیله تله پیدا کړی ده چی پر هغوی ستاسو له خپل ذات پرته نور هیڅوك پوره نه خیژی.

زما دوسته! کیدای شی چی زه د یوه کم علمه سړی په بڼه ستا په څیر فکرونه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړای شم، د خیالونو په وزرونو به ستا سره لوړ الوت ونشم کړای، او د نورو د ایمان تللو لپاره چی تا کوم محك جوړ کړی دی زه ښایی په هغه پوره ونه خیژم خو که ته د خوارزم په کوم میدان کی زما سره په څنګ کی پراس سپور وای او بیا دی له مانه پوښتنه کړی وای چی ته څه وړ مسلمان یی نو ما به ځواب درکړی ؤ چی څو ګامه وړاندی د مؤمن د ایمان معلومولو محك دی، که زه د کفارو د غشیو په باران کی موسکی شم، که د دوی د تورو په سیوری کی کلمه وویلی شم که د مرګ لاس خپلی مری ته نژدی ووینم مګر پښی می ونه لړزیږی، نو وپوهیږه چی مسلمان یم، که می بدن د کفارو د اسونو تر پښو لاندی غوبل شی او د ځنکدن په وخت می هم له شونډو دغه دعا اوریدی شی چی یا الله ! د خپل محبوب د دین جنډی اوچته وساته نو وپوهیږه چی زه مسلمان یم.

زما وروره! بده یي مه منه، د مؤمن د ایمان د پیژندلو تله هغه نه ده چی ته یی هره ورځ د بغداد په څلور لارو کی بیانوی. نه! د مؤمن د ایمان معلومولو مقام د جهاد ډګر دی چی هلته د هر مسلمان د وینو رنګ سور وی که سنی وی او که شیعه، که حنفی وی، که مالکی، که ستا په څیر روښانفکر عالم وی او که زما په څیر کم علمه.

د امن په ځای کی که تر زر کلونو پوری هم مناظره او بحث سره وکړی دا به معلومه نکړای شی چی کوم یو دروغجن یاست او کوم یو رښتین! خو ما په قوقند کی پخپلو سترګو ولیدل چی د یوی ډلی مسلمانان د بلی ډلی لپاره سپر وو، د حملی په وخت کی د هغوی ناره یوه وه، د شهادت په مهال یی کلمه یوه وه هغوی ټول یو رنګ مسلمانان وو.

هو د جګړی له ډګر نه بهر می څو رنګه مسلمانان لیدلی دی، په موږ کی داسی څوك هم شته چی وایی له زورور دښمن سره جهاد روا نه دی، په موږ کی داسی څوك هم شته چی د دښمن د نامه په اوریدو تښتی، داسی څوك هم شته چی د چنګیز خان د رحم جلبولو لپاره اسلامی نړۍ پر تاتاریانو خرڅوی، او دا ستاسو په ښار کی هم چی هر عالم د بل د ایمان معلومولو په خیال کی دی په دنګو محلونو کی اوسیدونکیو داسی ډله هم شته چی پر ترکستان د تاتاریانو د حملی ملاتړ کوی.

زما دوستانو او مشرانو!

ښایی ماته بیا په دومره لویه غونډه کی د خبرو فرصت په لاس رانه شی، زما

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبری په خلاصو غوږو واوری او زما پیغام هر هغه چا ته ورسوی چی د قوم د راتلونکی اندیښنه ورسره ده.

د تاتاریانو سیلاب معمولی سیلاب نه دي، اوس ددغه سیلاب مخی ته د خوارزم هیواد د وروستی مورچل او کمر په څیر پروت دی، که دغه کمر له منځه ولاړ داسې مه ګڼی چی دغه سیلاب به نور تم شی، د هغه یاغی څپی به یوه ورځ د بغداد د دنګو مانیو تاداوونه هم ورچوی. که موږ غفلت وکړ نو د دنیا له مخی نه به محوه شو، زه داسی نه وایم چی اسلام به ورك شی، اسلام ورکیدونکی شی نه دی، دا د خدای «ج» دین دی، که یی تاسو ساتنه ونه کړای شوای نو خدای «ج» به کوم بل قوم د ده د ساتنی لپاره غوره کړی، دا داسی بیړیده چی هیڅ توپان یی نشی اړولی، تل تر تله به لامبو وهی، که تاسو د خدای «ج» دغه کښتی پریښوده او په نورو کی سپاره شوی نو پخپله به ډوب شی او نور اولسونه به پکی سپاره شی.

ستاسو بری په تولنیزو هڅو او جهاد کی دی او تولنیز جهاد او هڅو ته تر بل هر وخت زیات اوس ضرورت دی چی د کفر ټول ځواکونه ستاسی د ورکولو لپاره چمتو شوی دی.

ما درته وویل چی د بغداد په دنګو محلونو کی اوسیدونکو ځینو خلکو د خوارزم په خلاف له تاتاریانو سره ګډه دسیسه جوړه کړې او یو تن جګ شو ویی ویل:

موږ غواړو د هغوی نومونه واورو!

طاهر ځواب ورکړ:

زه یوازی د دسیسې او خیانت په اړه معلومات لرم، تر اوسه کوم ځانګړی چاته اشاره نشم کولی، اوس پر موږ داسی مهال راتلونکی دی چی غلی منافقین په زغرده زموږ مخې ته راووزی.

د خلافت هغه امیران چی دلته حاضر دی، زه له هغوی نه غواړم چی خلیفه له اصلی حالت نه خبر کړی.

که د تاتاریانو «مغلو» په مقابل کی د خوارزم ملاتړ ونه کړو نو دا به زموږ د ځان وژنی په معنی وی.

د حالاتو غوښتنه دا ده چی د مسلمانانو خلیفه سمدستی د مغلو پرخلاف د جهاد اعلان وکړی، له هغه وروسته به د منافقانو د پلټلو اړتیا نه وی، هغوی به

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله رامیدان ته شی، هغوی به هڅه وکړی چی زموږ مړی خپه کړی او غږ مو چوپ کړی. دوی به د تاتاریانو په ملاتړ د خوارزم د مسلمانانو پرخلاف فتوی ورکړی.

زما مسئولیت دا ؤ چی تاسو ته لاره درووښیم، نور پری تلل او یا کرار کښیناستل ستاسو خپل کار دی، که تاسو منظم شی نو زما باور دی چی د مسلمانانو خلیفه د راتلونکو خطرونو څخه ناخبره نه دی د جهاد اعلان به کوی.

سمدستی زه دانه شم ویلی چی د بغداد په اوسیدونکو کی څوك دی چی له مغلو سره یی سازش کړی دی، له دی نه مخکی زه د خلیفه او صدر اعظم لخوا د یوه اعلان کولو په انتظار یم، که نه نو په باور سره ویلی شم چی په بغداد کی د اسلامی نړۍ ترټولو لوی دښمن څوك دی.

سمدستی په تاسو کی چی څوك د مغلو پرخلاف د خوارزم د مسلمانانو ملاتړ کوی، هغوی دی ما د ځان ملګری وبولی، که هغوی دا لیدل غواړی چی د اسلام په محك د دوی د څیری رنګ څه ډول راوزی نو د خوارزم میدان زموږ نه ډیر لری نه دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسیسه

څو ورځې وروسته د صدر اعظم د محل په یوه پراخه کوټه کې د هیواد پر حالاتو د امیرانو یو مجلس جوړ شو، د طاهر بن یوسف وینا د دوی د بحث موضوع وه.

یوه منصبدار وویل : هغه یو لیونی دی او له دې پرته بله چاره نه لري چې باید ونیول شي او چې خلیفه هم همدغسې امر کړی دی نو باید هیڅ سستی پکې ونه شي.

یوه بل وویل:

هغه نیغ پر چا تورونه نه دي لګولي، خو د بغداد د خلکو په نظر موږ ټول مجرمان یو، ددې باید سمدستي چاره وشي، زموږ لپاره د تعجب خبره دا ده چې د بغداد د هرې فرقې خلك پرې راټولیږي، په تیرو څلویښتو کلونو کې ما شیعه او سنی په یوه لاره روان نه وو لیدلي خو اوس مې اوریدلي دي چې د هغه د کور په یوه دروازه سنی پهردار ولاړ دی او پر بله شیعه، تیره شپه په مامونیه څلور لاري کې مناظره کیدونکې وه، زه هم هلته ورغلی وم، دې له ټاکلي وخت نه مخکې راغی او خبرې یې پیل کړې او دا په تیرو دوو پیړیو کې لومړی ځل ؤ چې یو چا د ټولو فرقو خلکو ته توندې خبرې کولې خو اوریدونکې چوپ وو، او کله چې هغه دا پوښتنه وکړه چې تاسو اوس هم یو د بل دښمنان کیدل غواړئ نو زیاترو یې په نه ځواب ورکړ او دده له وینا وروسته تر ټولو عجیبه خبره دا وه چې سنی او شیعه یو له بل سره تر غاړې وتل.

ځکه خو موږ که هغه ته لیونی ووایو ځان ته به دوکه ورکړو، که موږ هغه اوس بندي کړ، نو د بغداد خلك به بیا دا حق لري چې ووایي چې موږ رښتیا هم د کومې دسیسې د رسوا کیدونه په ویره کې یوه زه ویریږم چې هغه به په آرامي زندان ته تګ هم غوره ونه ګڼي موږ باید د بیړې پرځای د تدبیر نه کار واخلو.

د بهرنیو چارو نوی وزیر مهلب بن داود چې پخوا د وحید الدین مرستیال ؤ یو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زلمی ژ، خلکو د هغه پر علمیت اعتراف کاوه، د هغه په اړه دا هم مشهوره وه چی دیر لری پام کوی صدر اعظم چی د هغه نه رایه وغوښتله هغه وویل:

زما په گومان باید موږ دی د لومړی وینا نه وروسته نیولی وای، اوس یی زموږ له غفلت نه گټه اوچته کړه د ساده گانو یوه لویه ډله یی ورسره ملگری کړی ده، اوس د هغه نیول خطرناك خامخا دی خو له خطرنه د بغداد د ساتنی په خاطر دا خطر باید قبول کړو.

د ښار ناظم جگ شو ویی ویل:

که د بهرنیو چارو وزیر وایی چی دا غفلت له مانه شوی دی نو زه دا ویل ضروری بولم چی ما په هماغه شپه د ده په کور چاپه ووهله، خو هلته د ده له نوکرانو پرته نور څوك نه وو، راتلونکی شپه جاسوسانو خبر راکړ چی هغه د ښار په یوه جومات کی دی، ما دوه سوه تنه سپاهیان ور واستول خو هلته د ده د ساتنی لپاره دری زره تنه ځوانان تیار ولاړ وو.

د بهرنیو چارو وزیر وویل :

مگر زموږ سره خو د سپاهیانو کمی نه ؤ

صدر اعظم ځواب ورکړ:

زموږ د افسرانو او سپاهیانو زیات شمیر د ده پلویان شوی دی، زما په کور کی چی په دی څو تیرو شپو ورځو کی څومره غونډی شوی ددی ټولونه هغه خبر شوی دی.

یو ماښام موږ ته خبر راغی چی طاهر د ماسختن له لمانځه نه وروسته په جومات کی وینا کوی، ما پنځه سوه تنه سپاهیان په عامه جامه کی هلته ور واستول، هدایت می ورکړ چی له وینا وروسته یی را ایسار کړی او چی کله له جومات نه راووزی ویی ونیسي خو هغه ته بیا احوال رسیدلی ؤ او جومات ته رانه غی.

اوس د خلیفه امر داسی دی چی هغه باید په هر صورت ونیول شی، موږ ته ددی امر له منلو پرته بله لاره نشته، پنځوسو مفتیانو نن فتوی ورکړی ده چی هغه باغی دی، سبا ته به دغه فتوی مشهوره کړای شی، بیا به د خلکو عکس العمل وگورو او مناسب اقدام به وکړو.

نور امیران ولاړل خو مهلب بن داود لږ څنډ له صدر اعظم سره خبری کولی، مهلب وپوښتل:

تاته معلومه ده چی په بغداد کی د ده پخوانی دوستان څوك دی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

صدر اعظم ځواب ورکړ:
قاسم ته ټول معلوم دی.
د مهلب په غوښتنه صدر اعظم یو خدمتگار ته وویل چی قاسم راولی، د قاسم په راتلو صدر اعظم جگ شو او بلی کوټی ته ولاړ قاسم او مهلب تر ډیره پوری خبری سره کولی.
قاسم ویل:
زما په گومان د ده په دوستانو کی یوازی افضل داسی دی چی موږ کار تری اخستی شو، د هغه له طاهر سره علاقه شته خو د عبدالملك، عبدالعزیز او مبارك په څیر یی دنده نه ده پریښی.
مهلب وپوښتل : که هغه سبا شپی ته دلته میلمه کړی نو رابه شی؟
: هغه څو شپی وړاندی له ما سره ولیدل، او زه ویلای شم چی زموږ اړیکی ډیری بدی نه دی، یوه ورځ هغه د خپلو تیرو گستاخیو بخښنه هم وغوښته او ترڅو چی هغه د حکومت مامور وی موږ ډیر شنه باغونه ورښودلای شو.
که یی ته مناسب بولی نو دلته به یی د راوستلو ذمه واری د لښکر نوی مشر ته وسپارو.
مهلب جگ شو قاسم ته یی لاس ورکړ ویی ویل:
ډیره ښه ده! سبا ته ستا کره زه، د لښکر مشر او افضل میلمانه یو.
صفیه نن هم د پخوا په شان د برنډی په بام ولاړه وه او د کوټې د کړکی سره یی غوږ نیولی ؤ ډیر څه یی اوریدلی وو، کله چی قاسم او مهلب بهر ووتل نو دا راکوزه شوه خپلی کوټې ته ولاړه، ترڅنگ بلې کوټې ته یې وروکتل سکینه ویده وه، صفیی به د ویده کیدونه دمخه د ورځی د پیښو په اړه یو لنډ یادښت ولیکه سهار به یی د دروازی پهره دار ته وسپاره، دی د پخوا په څیر کاغذ او قلم راواخست کښیناسته خو د څو کرښو له لیکلو وروسته یی په زړه کی یو نوی خیال راوگرځید . او دغه خیال ددی د زړه په چوپو تارونو د مضراب کار وکړ، بیا ورو څو خوږی نغمی پورته شوی او دی داسی احساس کړه چی دغه نغمی یوه زړه وړونکی ترانه شوه چی ټول کاینات یی را لاندی او په غیږ کی ونیول، دا یو توپان ؤ چی دایی ورسره په هوا کړی وه، یو سیلاب و چی دایی ورسره په څپو کی په اوږو کړی وه، د وریځو شنهار او د توند شمال کریږی ویروونکی وی، خو له دی توپان سره په الوتلو دا نه ویریدله، د سیلاب څپی څوصله ماتوونکی وی، خو دی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره بهیدل غوښتل، د ویری زنځیرونه مات شول، د زندان دروازی وشړیدلی، د بغداد ځنګی مانی ددی له نظره پناه کیدلی، دا د طاهر سره د عربو د دښتی د خرما ؤ په یوه بڼ کی وه، د احساساتو له زوره ددی له ریږدیدونکو لاسو قلم پریوت، او داسی یی احساس کړه چی د ژوندانه د سندری تار ناڅاپه وشلیده، پراخه کوټه د کپس په څیر ورته تنګه شوه، لویدلی قلم یی بیا راواخست د لیکلو پرځای یی پر کاغذ کړی وړی کرښی کش کړی، او بیا یی څه په خیال کی وروګرځیدل او په تشو ځایونو کی یی طاهر بن یوسف ولیکل. بیا یی کاغذ وشلاوه او ویی وغورځاوه. جګه شوه بستری ته ولاړه پری وغځیده هغی په وار وار ځان ته تسلی ورکوله:

زه به له هغه سره وګورم، وبه یی پوهوم چی نور دی په بغداد کی اوسیدل خطرناك دی، د هغه لمن به ونیسم ورته وبه وایم چی له دی کپس نه می خلاصه کړه، زما دلته هیڅوك نشته، هغه ښایی دا خوښه نه کړی خو زه به یی د بغداد پر پریښودو او خپل کورته په ستنیدو راضی کړم بیا به کاکا ته ووایم... نه نه د سکینی په خوله به ورته ووایم او هغه به یی ومنی که یی ونه منی نو زه یی بیا هیڅ پروا نه لرم، د بغداد کومه قافله به می هلته ور ورسوی، خو په دی حالت کی خوبه هغه مارتی نه؟

نه، نه، هغه داسی نه دی، هغه زما دی، هغه زمادی طاهر سارایی، زما سارایی:

هغه ویده شوه خو په خوب کی یی هم پر شونډو یوه موسکا نځیدله.

*****

(۲)

راتلونکی شپه د قاسم پر دسترخوان نوی د پوځ سالار، مهلب او افضل راغونډوو، د ډوډی له خوړلو وروسته د سیند په غاړه د قاسم کوټی ته ولاړل.

د ډوډی خوړلو په کوټه کی صفیی له کړکۍ نه د طاهر په باره کی څه وانه وریدل، کله چی هغوی بلی کوټې ته د تلو لپاره پاڅیدل نو دی له هغوی نه دمخه د تنګو زینو له لاری هماغی دریځې ته ځان ورساوه، هلته کښیناسته تر لږ ځنډه له یوی او بلی خوا سره ګریدل، بالاخره مهلب د پوځ سالار ته وویل:

د صدر اعظم نظر داسی دی چی افضل ته په پوځ کی یو لوی منصب وروسپارل شی، پرون قاسم زما د وړاندی د هغه صفت وکړ، په پوځ کی د لایقو او وفادارو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوانانو اړتیا ده، د صدر اعظم له عبدالملك او عبدالعزیز نه ډیره تمه وه خو ما اوریدلی چی هغوی استعفا کړی او د طاهر بن یوسف ملاتړ کوی.

د پوځ سالار وویل:

که صدر اعظم غواړی زه د هغه خدمت ته چمتو یم.

مهلب وویل:

له دی نه علاوه په مصر کی موږ ته د نوی سفیر ضرورت دی، که د عبدالملك وفاداری شکمنه نه وای نو زما په نظر ددی منصب لپاره هغه ډیر مناسب ؤ خو افسوس چی طاهر بن یوسف ډیر ښه او ساده ځوانان بی لاری کړل، که څنګه قاسمه ته څه وایی که زه خلیفه ته سپارښتنه وکړم افضل ذمه واری قبلولو ته تیار دی؟

قاسم ځواب ورکړ:

زه د ده په استعدادونو اعتراف کوم خو ویریږم چی د عبدالملك او عبدالعزیز سره د دوستی په سبب به د بغداد پریښودلو ته تیار نه شی.

د افضل حالت هغه ماشوم ته ورته ؤ چی څوك یی په مخکی ډیر د لوبو سامان انبار کړی . ، هغه د صدر اعظم په مانۍ کی د پوځ د سالار او د بهرنیو چارو له وزیر سره یوځای ډوډۍ خوړلی وه، په بغدادکی ده ته د لښکر د سالار د ښی لاس منصب او په مصر کی د سفیر کیدو دروازی په مخکی خلاصی شوی وی، هغه ته په ژوند کی د لومړی ځل لپاره د خپل ځان اهمیت معلوم شو، په شرمیدلی لهجه یی وویل:

که زه د بغداد لپاره کوم خدمت ترسره کولی شم د چا دوستی می په مخکی خنډ کیدای نه شی.

مهلب سمدستی ځواب ورکړ : ته د بغداد لپاره ډیر څه کولی شی د خپلو دوستانو لپاره هم ډیر څه کولی شی، که ته عبدالملك او عبدالعزیز له دردناکی تباهی نه ژغورل غواړی نو یوازی یوه لاره لری.

: کومه لاره؟

: هغوی وپوهوه!

: افضل ځواب ورکړ؟

زما ژبه د طاهر جادو نشی ماتولی!.

د طاهر په باب اوس موږ ته څرګنده شوه چی هغه د خوارزم په اشاره دلته په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغداد کی بغاوت جوړول غواړی، په کومه ورځ چی د دې مقصد پوره شی په همغه ورځ به خوارزم ته ځی، خو د ده د کړو وړو سزا به د ده ملګری وګالی.

افضل پوهیده چی دا د طاهر پرخلاف یو دروغ تور دی، خو چی کله د انسان په زړه کی بدی هیلی راپورته شی نو د خپل ضمیر د تسلی لپاره په دروغو خبرو هم باور کوی، ده وویل:

که دا خبره وی نو تاسو څه فکر کړی دی؟

مهلب وویل :

موږ د هغه نیول ضروری بولو، خو موږ نه غواړو چی له پوځ سره هغه خلك ټکر شی چی په دروغو خبرو هغه پر خپل ځان راټول کړی دی.

موږ دا هم نه غواړو چی د یوه مجرم د نیولو پر سر د څو بی ګناه خلکو وینی تویی شی، موږ له طاهر سره هم سختی کول نه غواړو، غواړو چی هغه پوه کړو او له دی ځایه یی وباسو، د ده په تلو به دغه فتنه پخپله غلی شی.

د افضل زړه ګواهی ورکوله چی دا دروغ دی، دغه خلك د هغه د وینو تږی دی، خو د ده د ضمیر لپاره دا یوه بله تسلی وه، هغه وویل:

که تاسو ماته ډاډ راکړی چی سختی به نه پری کړی نو زه ستاسو سره مرستی ته چمتو یم.

مهلب وویل :

پر هغه د تکلیف راوستو سوال نه پیدا کیږی، زما خو پر دی هم باور دی چی د هغه نیت سهی دی، د خلیفه او یا کوم بل مسئول سړی په اړه له ده سره د بدګومانی د راپیدا کیدو په سبب که د خلکو د پارولو پرځای نیغ موږ ته راغلی وای موږ به یی بدګومانی لری کړی وای، خو اوس چی هغه ترڅو نیول شوی نه وی موږ خبره نه شو ورسره کولی، دا زما لپاره ډیره د خفګان وړ خبره ده چی داسی یو هوښیار او زړور ځوان د اولس د خدمت پرځای په اولس کی ګډوډی راولی هغه هم د یوی بدګومانی په سبب.

ما له هغه سره دلیدو او د خبرو اترو هڅه وکړه، خو د هغه پټو مجلسونو ته ونه رسیدای شوم، که ته زموږ مرسته وکړی دا به ډیر لوی کار وی.

د لښکر سالار وویل : که افضل په دی هکله څه کولی شی نو خامخا به درسره مرسته وکړی.

قاسم وویل : کوم سړی چی د مسلمانانو ژوند د سمون په خاطر له خپل سره د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیریدو همت لری هغه به د چا د دوستی پروا ونه کړی.
د افضل پر ضمیر اوس د ملامتی بار سپك شوی ؤ، هغه وویل:
خبره دا ده چی څرنګه چی ما تر اوسه له پوځه استعفی نه ده کړی هغوی پر ما زیات اعتماد نه کوی، د طاهر څو مرکزونه ماته معلوم دی، خو دا ماته معلوم نه ده چی نن به هغه چیرته وی؟
هغه یوازی د شپی د خوب په وخت کی نیول کیدای شی، د ورځی لخوا د هغه په شاوخوا کی ډیر خلك وی، زه به تر یو دوو شپو پوری د هغه د ځای درك درکړم چی په دی ورځو کی چیرته شپه تیروی.
مهلب وویل : که ته په دی ماموریت کی بریالی شوی باوری یم چی خلیفه او صدر اعظم به پخپله مننه درنه وکړی، او امکان لری چی تا د ډیر مهم منصب لپاره مناسب وبولی.
افضل وویل:
مګر تاسو نه دا وعده په یاد لری چی له طاهر سره به بد سلوك نه کیږی.
مهلب ځواب ورکړ : زه په دی وعدی ولاړ یم.
بیا هغه پاڅید. قاسم ته یی وویل : اوس صدر اعظم ته ددی خبرو په باب څه مه وایه.
قاسم ځواب ورکړ : نه! زه پخپله غواړم چی ترڅو موږ په خپل هدف کی بریالی شوی نه یو د منډو رامنډو په باب مو باید څوك خبر نه شی.

* * * * *

(۳)

قاسم د خپلو میلمنو د رخصتولو لپاره تر بهر دروازی پوری ورسره راووت، دروازی ته چی راورسیدل مهلب وویل : پرون صدر اعظم وویل چی ستاسو محل هم د هغه له جاسوسانو نه پټ نه دی، که نن هم چا زموږ خبری اوریدلی وی نو...!
قاسم په خندا ځواب ورکړ:
د هغی کوټی په چت کی یوازی د کوترو یوه جوړه ځاله لری چی غوږونه لری خو ژبه نه.
خو چی بیرته راوګرځید قاسم په دی خبره لږ اندیښمن شو فکر یی وکړ چی که طاهر د دوی له دی مجلس نه خبر شی نو راتلونکی وینا به یی زیاته تونده وی.
په لاره کی یی د ګلانو له پټیو نه څو ګلان راوشکول او چی د خپلی کوټی وره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسید لږ ودرید او په چرتونو کی شو او بیا یی وموسکل د صفیی د کوټی په لور ورغی په زړه کی یی په وار وار ویل:

خدای پوهیږی چی هغه له مانه ولی داسی ترهیدلی ده؟

که هغه ویده وای نو طاهر به خپ خپ ورغلی وای او په بستره به یی گلان ورته ایښودل، بیرته به تری تللی ؤ خو د هغه د کوټی له نیم کښ وره نه رنا راوتله دی چی ورنژدی شو ودرید په څه فکرونو کی ډوب شو او بیا بیرته راوگرځید خو دوه دری گامه چی ولاړ له کوټی نه یی ... د چا د ورو ورو غږیدو غږ واورید، سکینی او صفیی به د ویده کیدو په وخت کی یو بل ته کیسی اورولی، خو دغه غږ لږ دروند ؤ، بیا هغه د صفیی غږ واوریده چی ورو ورو غږیده دی بیرته زر راوگرځید او دوره ترشا ودرید، دننه نه یی واوریدل:

گوره دا د خبرو وخت نه دی، ته په بیړه، ولاړه شه، بیا به تاته په وار وار زحمت نه ورکوم، واخله دا زما گوته، تاته به نور هم ډیر څه درکړم.

قاسم زر شاته شو او د یوی ستنی ترشا ودرید، ور خلاص شو او یوه نوکره گړندۍ راووتله د قاسم سره نژدی تیره شوه.

قاسم په چوپو گامونو له هغه ځایه په شا ولاړ او د یوی بلې لارې نه د مانۍ د دروازی زینو ته ورسید، نوکری چی هغه ولید هکه پکه ودریده.

قاسم تری وپوښتل : ته په دی ناوخته چیرته ځی؟

نوکره وویریده په ویره یی وویل : صیب ... زه!

قاسم ډاډ ورکړ ویی ویل : زه خو دیو نه یم ته ولی ویریږی؟

بیا یی ورته وویل : دلته راشه!

قاسم هغه تر مټ ونیوله او خپلی کوټی ته یی بوتله.

: ووایه چیرته روانه وی؟

نوکری څه کړی وړی پلمی جوړی کړی خو قاسم یو ځلیدونکی خنجر راویوست او ور ویی ښود هغی چیغی کړی:

ټول درته وایم ، ماته صفیی لیك راکړی دی.

: چیرته د چا لپاره؟

: د دروازی یوه پهره دار ته !

: څه ملندی وهی قاسم بیا د خنجر څوکه د هغی پر تټر ورکښیښود.

: نه، نه زه رښتیا وایم، ماته معلومه نه ده چی پهره دار هغه لیك چیرته وړی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: لیك کوم دی؟

. نوکری له خپل لستونی نه یو وریښمین دسمال راویوست په هغی کی یې نغښتی کاغذ راویوست د قاسم په لاس کی یی ورکړ قاسم پانه ولوسته لنډ شانته لیك داسی ژ:

ستا په اړه یوه خطرناکه پریکړه شویده، افضل ستا د نیولو وعده کړی ده، ډیری خبری داسی دی چی زه یی په خپله درته ویل ضروری بولم، قاصد به هغه ځای دروښیی چی هلته ته د څه خطر سره له مخامخ کیدو پرته له ما سره لیدلی شی، د خدای «ج» لپاره خامخا راشه!.

د غوسی نه د قاسم شونډی رپیدی، نوکری د هغه د بی رحمه کتو تاب رانه وړای شو او په ژړا شوه.

قاسم وغوړید ویی ویل : چوپه!

: زه بی گناه یم پر ما رحم وکړه، زه یوه نوکره یم، ما د صفیی د امر له منلو نه انکار کله کولی شوای ما وبخښه!

: ستا د خلاصون همدا یوه لاره شته چی له مانه خبره مه پټوه.

: زه هر څه ویلو ته تیاره یم.

: صفیی د ملاقات لپاره کوم ځای ښودلی دی او هغه پهره دار کوم دی چی ته لیك وروړی؟

: هغه سعید دی او ماته صفیی وویل چی سعید دې هغه جنوبی دروازی ته راولی.

: له دی نه وړاندی یی کله سره لیدلی دی؟

: نه!

: پیغام یی ورته رسولی؟

: هوکی!

: ته خبره یی چی دا پیغام چاته ور وړی؟

: نه، پردی یوازی سعید او د جنوبی دروازی پهره دار خبر دی، صفیی ماته یوازی دومره ویلی چی زه یوازی د یوه بی گناه د ژوند ژغورل غواړم.

: ډیر ښه ته ولاړه شه دا لیك سعید ته وروړه، خو که دی دا ورته وویل چی ما لیدلی دی نو لاس او پښی به دی وتړم او د دجلی سیند ته به دې وغورځوم، چی بیرته راغلی صفیی ته به هم دا خبره نه کوی، خو که هغی وویل چی تا ځنډ ولی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ څه ځواب به ورکوی؟

نوکری له لږ فکر وروسته وویل : ما تر اوسه لمونځ نه دی کړی زه به ورته ووایم چی د لمانځه لپاره وځنډیدم.

: ته ډیره هوښیاره یی، واخله، تاته به نور هم ډیر څه درکړم» او بیا قاسم څو طلایی سکی هم د هغی په لاس کی ورکښیښودی.

*****

(٤)

سعید د بغداد د یوی ګڼ میشته ګوښی په یوه تنګه کوڅه کی تیریده بیا یی د یوه زاړه کور دروازه وشرنګوله، یو سړی راووت سعید یی وپیژاند هغه یی یوی بلی تنګی کوڅی ته بوتلو، هغه په لاره کی تری وپوښتل : کوم ضروری پیغام دی راوړی؟

: ډیر ضروری!

لږ ځنډ وروسته دواړه د یوه دری پوړه کور په دروازه کی ودریدل، د سعید ملګری پنځه ځلی له لږ ځنډ ووسته دروازه وټکوله، چا د دروازی په منځ کی له یوی وړوکی کړکی نه راوکتل، او د سعید ملګری یی وپیژاند دروازه یی خلاصه کړه.

د سعید ملګری وویل : دی دننه بوزه؟

سعید چی دننه ولاړ پهره دار دروازه بیرته بنده کړه، لږ ځنډ وروسته چی طاهر، عبدالملك او عبدالعزیز د صفیی لیك ولوست له سعید نه یی ډول ډول پوښتنی کولی، سعید دا خبره تائید کړه چی افضل دننه مانۍ ته تللی ؤ، هغه دا هم وویل چی مهلب او د پوځ سالار یی هم دی مانۍ ته په تلو راتلو کی لیدلی دی، خو پر دی نه پوهیده چی صفیی طاهر د څه لپاره وریللی دی.

دری واړو دوستانو لږ ساعت پردی بحث وکړ، د عبدالعزیز رایه دا وه چی د پوځ سالار، د بهرنیو چارو وزیر او صدر اعظم له افضل نه زموږ د اوسیدو ځایونه معلوم کړی دی او دوی به خامخا کومه خطرناکه پریکړه کړی وی، او صفیه د یوی ښځی په څیر ستا تر هدف ستا د سر خیر غواړی او ورته قیمتی ښکاری، هغه به په غالب ګومان درته وایی چی ته له څلورو خواوو تر خطر لاندی یی ځکه خو د خپل ځان د ژغورنی په فکر کی شه.

عبدالملك وویل:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د معلوماتو له مخی زه پر دی احتجاج کوم چی تاسو صفیه یوه عادی نجلۍ گنئی، که د هغی خپل ښځینه احساسات څرگندول هدف وای په دی لیك کی یی په څو کرښو کی کولی شوای.

عبدالعزیز وویل : مگر ددی د لیك له لئدون نه داسی ښکاری چی دی د لیك لیکلو فرصت نه دی موندلی.

عبدالملك وویل : یعنی څه مجبوری به یی په مخ کی وی؟ ددغی مجبوری په سبب یی طاهر ورغوښتی، اوس که طاهر ورنه شی نو هغه به څه گومان کوی؟

طاهر اوچت شو توره یی سنبال کړه ویی ویل : هغی ماته د خدای «ج» نوم شفیع کړی دی. زه به خامخا ورځم، هغی یو ځل زما ژوند ژغورلی، که زما پر سر د هغی دا احسان نه وای هم ما به د قوم د یوی لور غړ ته لبیك وایه.

عبدالعزیز وویل : نو زه درسره ولاړشم.

طاهر قاطع وویل : نه! موږ باید پر هغی اعتماد وکړو، که څه خطر وای هغی به زه یوازی نه ورغوښتم.

*****

(۵)

د صدر اعظم د محل د جنوبی دروازی نه چی طاهر ورننوت د سپوږمۍ په رڼا کی یی صفیه ولیده، هغه د یوی گنی ونی لاندی ودریده، طاهر هغی ته ورنژدی شو ویی ویل:

: ووایه!

: زه افسوس کوم چی یو ملگری دی غدار شو.

طاهر وویل : دا خبر. دی په لیك کی کړی، زه هغه ضروری خبره پوښتم چی تایی په لیك کی یادونه کړی.

صفیی چی د الفاظو کومې ذخیری جوړی کړی وی د وچو پانو د هغه انبار په څیر چی برېوکی یی تیت پرك کړی داسی تری تیت او ورك شول، دی پخپله په زړه کی پوښتل چی : ما دی د څه لپاره راوغوښت؟

هغی بیا پر خپلو حواسو د راقابو کیدو هڅه وکړه ویی ویل : زما یوه غوښتنه ده.

: ماته ستا هره غوښتنه د امر په معنی ده.

: حکومت ستا د نیولو په تکل دی، که یی په څو ورځو کی په آرامه ونه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولی نو گومان کوم چی د زور له کارولو څخه به دریغ ونه کړی.
طاهر په داد وویل : ماته معلومه ده.
: نو د خدای «ج» په خاطر له دی ځایه ولاړ شه، تاته هر وخت خطر دی.
: زه له خطرونه نه ویریږم، خو ستا له مشوری نه د مخه ما له دی ځایه د تلو اراده کړی وه.
: کله به ځی؟
: دیر زر!
: نو ما هم درسره بوزه!
طاهر تکان وخوړ یو گام شاته شو، خو صفیه ور وړاندی شوه تر لمن یی ونیو ویی ویل:
دا مانۍ ماته یو زندان دی، په دنیا کی زما هیڅوك نشته، زه له دی ژونده په تنگ شوی یم، زه په مدینه کی په کومه څپره کی ژوند غوره گنم، زما له بغداده کرکه ده، زما له دی محلونو نه کرکه ده چی د انسان په جامه کی ماران پکی اوسیږی.
: تاته ښایی دا معلومه نه وی چی زما هدف مدینه نه خوارزم دی.
: زه هلته هم تلو ته تیاره یم.
: مگر د هغه ځای حالات تاته معلوم نه دی، هلته له پخوانه په زرگونو د قوم داسی لونی شته چی ساتونکی نه لری.
زه پر هغوی یوه بله نه ور زیاتوم.
نو زه به ستا تر بیرته راتلو پوری انتظار وکړم، ته وعده وکړه چی ما به نه هیروی.
د طاهر ثریا ور په یاد شوه په غمجنه لهجه یی وویل:
زما نه اشتباه وشوه، زما گومان ؤ چی ته زما له ارمانونو سره خواخوږی لری.
صفیه یو گام شاته شوه وذریده، بیایی په درناکه لهجه وویل : ورځه! ما داسی گنله چی ستا په زړه کی له انسانیت سره همدردی ده، خو ته پر ځان مین یی، ستا یوازی له خپل ذات سره محبت دی.
طاهر وویل : کاشکی تاته معلومه وای چی زه په ازغیو کی د مزله لپاره پیدا شوی یم، زه تا له ځانه سره نه شم کشولی، تا چی له ماسره کوم احسان کړی ښایی زه یی بدل درونه گرځولی شم، زما ورمیږ به تل پری تیت وی، زه ځان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتونکی نه یم خو د یوه سپاهی په ژوند کی داسی پړاوونه راځی چی هغه د ژوند ډیری غوره هیلی قربانوی، هغه د چا د خولو په بدل کی د وینو توئیدلو ته چمتو کیږی خو د هغه ذمه واری هغه پردی مجبوروی چی د چا د اوښکو پروا هم ونه کړی او د جګړی ډګر ته روانیږی، ته په یوه شانداره مانۍ کی اوسی هم نفس دی تنګیږی. خو په ترکستان کی ستا په زرګونو داسی خویندی دی چی تر دی پراخ اسمان لاندی د سر پټولو ځای نشی موندلی، اوس زما د زیاتی پاملرنی حقداری هغوی دی.

د اسلام بدنصیبه لونی د عراق، مصر او عربو د نورو آرامو ښارونو اوسیدونکو خویندو ته فریادونه کوی چی که ستاسو میړونه، وروڼه او دوستان زموږ مرستی ته را رسیدای شی نو د خدای «ج» لپاره یی لاره مه ترړی!

صفیی خپلی اوښکی پاکی کړی ویی ویل : ما وبخښه، ورځه خدای «ج» دی مرستندوی شه، ما پر تا غلط ګومان وکړ، زه یوه ښځه یم... ولاړ شه...!

دا تر دروازی ورسره ملګری وه، د سعید په اشاره پهره دار دروازه خلاصه کړه، طاهر یو ځل مخ ور واړاوه شاته یی ور وکتل، د هغی څیره تازه او پر شونډو یی موسکا وه، په اوښکو لمبیدلی، ښایسته او سپیڅلی موسکا چی په یوه وخت اروا پاله هم وه او حوصله ماتوونکی هم.

: ته خو به له مانه خفه شوی نه وی؟ طاهر زړه نا زړه وپوښتل:

: هغی په خواږه آواز وویل : نه! ته خو به ما هیروی نه!

طاهر ځواب ورکړ : هیڅکله نه!

طاهر ګړندی له دروازی ووت او صفیه په دروازه کی ودریده، هغه یی څاره، هغه له زینو څخه ښکته کیده چی ناڅاپه له ښی او کینی لوری دوی ډلی سپاهیان راښکاره شول، طاهر پخوا له دی چی توره وباسی د پنځلس شل تنو په منځ کی ایسار شوی ؤ.

صفیی په زوره وویل : سعیده وتښته.

سعید او دوه تنه پهره داران د مانۍ د یوه کونج په لوری په منډه ولاړل صفیه له دروازی راووتله خو قاسم په زینو کی ور وخوت او د هغی مټ یی ونیو ویی ویل : صفیی! تا نن ډیر لوی کار وکړ، ورځه اوس آرام وکړه، او هغه د ده په اوسپنیزو متو کی بی وسه وه ورسره روانه شوه، څو ګامه چی ولاړ ودرید سپاهیانو ته یی وویل : سعید لکه چی وتښتید هغه هم راونیسی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور دننه قاسم صفیه خپلی کوټی ته ور ټیله کړه او له بهر نه یی دروازه پسی زنځیر کړه.

چی بیرته راغی قاسم د مهلب په ډیر ټینګار طاهر هغه ته وسپاره پهره دارانو د محل ټول ځایونه ولټول خو سعید او دوه تنه پهره دار ان یی ونه موندل. بالاخره یوه سپاهی خبر ورکړ چی د مانۍ یوه کښتی ورکه ده، نو اوسه به دوی بلې غاړې ته رسیدلی وی.

د نیمی شپی نه وروسته چی کله مهلب طاهر د زندان ساتونکی ته سپاره سعید او د هغه ملګرو عبدالملك او عبدالعزیز ته خپله کیسه اورولـه.

*****

(٦)

طاهر بن یوسف د دجلی د سیند په غاړه د لوی زندان په یوه تل خونه «زیر زمینی» کی قلف ؤ، سهار شوی ؤ خو په زندان کی لا تیاره وه، دوه تنه پهره دار راغلل چی دی یی ویده ولیده دوډی یی ورته کښیښوده او تری ولاړل، یو دوه ځله یی سترګی وغړیدلی خو چی تیاره به وه بیرته به په لټ واوښت او ویده به شو. بالاخره یی داسی احساس کړه چی څوك یی خوځوی او له خوبه یی پاڅوی.

هغه په ارخ واوښت ویی ویل : څوك یی؟

: کرار غږیږه!

: طاهر وویریده سترګی یی وغړولی او په تیاره کی یی په ځیر له کتلو وروسته یو بل څوك ولیدل چی نژدی ورته ولاړ ؤ جګ شو او کښیناست.

نا آشنا سړی ورته وویل : له کومی ورځی چی دا زندان جوړ شوی دی ښایی دومره د اوږده خوب خاوند نه وی ورته راغلی، اوس خو ماسپښین کیدونکی دی.

طاهر وویل : زه له ډیرو شپو راسی ډاډمن نه یم ویده شوی.

: نو داده اوسه نور عمر به دلته په مزو ویده یی.

: ته څوك یی؟

: زه یو وخت یو څوك وم، اوس یو بندی یم.

: د شپی یی چی زه دلته راوستم زما په ګومان دلته څوك نه وو، ښایی ته یی همدا اوس دلته راوستلی یی؟

: نه زه له څو میاشتو را په دیخوا شاهی میلمه یم، زما او ستاد کوټی په منځ کی د یوه دیوال پرده ده، داسی ښکاری چی دغه د ځمکی د تل کوټی لومړی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیری پراخی وی خو وروسته چی د بندیانو شمیر زیات شو دیوالونه یی پکی پورته کړل او په دوو برخو یی وویشلی.

: نو ته په کومه لاره دلته راغلی؟

نا آشنا ځواب ورکړ : راشه زه یی دروښیم. په پیل کی دلته لیدل گران وی، ته زما مټ ونیسه، ویریږی مه، څو شپی وروسته به زما په څیر ته هم په تیارو کی په لیدو بلد شی، طاهر له نا آشنا سره له یوه تنگ محراب نه د تیریدو په وخت وویل : دا خو ډیره پراخه لاره ده.

هغه ځواب ورکړ : نه تر اوسه تا د خپلی خونی اندازه نه ده اټکل کړی.

دا دروازه هغه په دوو برخو ویشی، زما کوټه هم دغسی ده، څو گامه چی نور ولاړل نا آشنا سړی تیټ شو ځمکی لوری ته یی اشاره وکړه ویی ویل : وگوره! دا سوری زما کوټی ته ورغلی دی، له دی لاری تیریدل بلدیدل غواړی، ته ښایی تیر نه شی لږ چاغ هم یی خوډ یر زر به ما غونډی ډنگر شی، زه چی لومړی دلته راغلم ډیر چاغ وم، تر یوی میاشتی پوری دلته د لنده بل له امله په سړی تبه راځی او اشتها سوځی.

: دا لاره تا څنگه ومونده؟

: کله یی چی زه دلته راوړم یو سړی په دی کوټه کی ؤ چی سر به یی له دیوال سره جنگاوه، تر دوو دری ورځو پوری می څه پروا ونه کړه خو بیا می یوه ورځ د ده په ځواب کی دیوال ور وډباوه، چی بیا لږ ځنډ وروسته زما په کوټه کی دیوال ته نوډی چا له ځمکی سر راویوست او ویی ویل :

السلام علیکم !

زه دومره وویریدم چی که د تیښتی لاره وای نو تښتیدلی به وم، هغه راته وویل : مه ویریږه زه ستا گاونډی یم، له لږ څیر وروسته می وپیژاند، هغه قاضی ابو داود ؤ چی په یوه دوسیه کی یی د پخوانی صدر اعظم د خوښی سره سم له پریکړی کولو نه انکار کړی ؤ، دا لاره هغه زما د راتگ نه ډیر پخوا جوړه کړی وه، هغه ماته وویل چی د بی کاری نه په تنگ شوم بیا می د غولی دوی تختی لری کړی نمجنه ځمکه می د یوه مات لوښی په کودی وکیندله، هغه ویل چی په څو ورځو کی می دغه سوری جوړ کړ خو چی په دی کوټه کی می څوك ونه موندل ډیر خفه شوم، په همغه لومړی ملاقات هغه زه پر ځان مین کړم خو دوه نیمی میاشتی پس هغه وفات شو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهره دار دلته سهار او ماښام دوه ځله راځی، له هغه وروسته به توله ورځ او توله شپه دواره سره لیدای شو، یوازی د جمعی په ورځ هغوی د جاروکولو لپاره راځی، په هغه ورځ به دغه تختی پردی سوری ور ایږدی او غوره دا ده چی خپله جامه هم دلته وغوړوی. ته به هم خامخا زما په څیر په اوږده بند محکوم وی. ماته معلومه ده چی د جیل دی کوټو ته هغه څوك رالیږی چی بی گناه دی، خو ته زلمی یی زه حیران یم چی حکومت ولی دومره مهم بللی یی؟ ما ښایی چیرته لیدلی یی! راځه هغه بل لوری ته ولاړ شو هلته تیاره لږه کمه ده.

طاهر له نا آشنا سره بیا کښیناست، هغه ورته وویل: دوډی وخوره.

طاهر ځواب ورکړ : زما اشتها نشته.

هغه وویل : دا رښتیا ده چی دلته هر بندی لومړی ورځ دوډی نه خوری، ما هم دری ورځی ونه خوړه خو بیا ورو ورو سړی عادت کیږی.

ښه ته اوس دا ووایه چی ته تردی ځایه څه ور راورسیدلی، زه ستا نور څه درد نشم دوا کولی خو یو بل ته به خپل خپل داستان واوروو او خپل غمونه به سره سپك کړو.

زما گومان دی چی ته خامخا ما چیرته لیدلی یی، دلته چی سړی راشی حافظه یی ډیره خرابیږی.

: زما نوم طاهر بن یوسف دی.

: طاهر بن یوسف! ما دا نوم هم اوریدلی دی، ته په پوځ کی وی؟

: نه!

: نو په کومه اداره کی وی؟

: په یوه کی هم نه، زه بغداد ته د یوه لوی ارمان لپاره راغلی وم.

: نو بیا سهی ده دغه زندان د هماغو خلکو نصیب دی چی بغداد ته د لویو ارمانونو لپاره راځی، د خلیفه او نورو امیرانو د غضب ور هماغه څوك وی چی خدای «ج» تری خوښ وی، ښه ده اوس ماته خپله کیسه واوروه!

طاهر بغداد ته د راتلو او له قاسم سره د توری وهلو له مسابقی نه خپله کیسه پیل کړه.

نا آشنا یی خبره ورغوځه کړه ویی ویل : رایاد شول ته همغه ځوان یی، ما هغه ورځ هم دعا کوله چی خدای «ج» دی له بد نظره ساته، ښه وړاندی څه وشول؟

طاهر د خوارزم له سفیر سره د خپل ملاقات یادونه وکړه چی هغه تکان وخوړ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېی ویل : ماته وګوره، زه وحید الدین یم.
: ته ! طاهر ناڅاپه وپوښتل!
: هو! هغه بدنصیبه زه یم، زما له دی ځایه د خلاصیدو امید نشته، او زه که ځان درته بی ګناه ثابت کړم کومه ګټه نشم کولی، خو اوس دواړه ملګری یو ځکه زه ستا د تسلی او داد لپاره خدای پاك حاضر ګنم او سوګند کوم چی ما چنګیز خان ته څوك نه دی لیږلی.
طاهر وویل : زما پر تا باور دی، که هغوی پر تا څه جرم ثابتولی شوای نو په برالا محکمه کی به یی محاکمه کړی وای، زه یوازی دا پوښتنه کوم چی ته یی څه وخت او څه ډول دی بندیخانی ته راواستولی؟
لومړی دی ته خپله کیسه تمامه کړه، وروسته به زه ستا د تولو پوښتنو ځواب درکړم، طاهر تر پایه خپله کیسه وکړه. وحید الدین تر لږ ځنډه په ژورو فکرونو کی ډوب هغه ته کتل، بالاخره یی وویل:
اوس زه ستا پوښتنو ته ځواب درکوم، ستا د کیسی له اوریدو وروسته زما دا شك په یقین بدل شو چی زه د مهلب بن داود په دسیسی کی راښکیل شوی یم. دغه سړی په بغداد کی د چنګیز د سفیر ملازم ؤ، د شهزاده مستنصر په سفارش ما په خپل دفتر کی راسره ونیو د ده د علم په اړه باید ووایم چی زه یی اوس هم ستایم، د خپل عمر په تناسب هغه ډیر هوښیار دی، د شهزاده مستنصر په واسطه یی تر خلیفه پوری اړیکی ورسیدی، او ما داسی احساسوله چی زه هسی تش په نامه د بهرنیو چارو وزیر یم، د سپینو او تورو ټول اختیار له هغه سره ؤ، که زما ورځ نه وای ګرځیدلی نو مخکی می باید استعفی کړی وای، خو زما په برخه دغه ذلت ؤ، ما یو دوه ځله هغه ته د استعفی خبره وکړه. خو خلیفه ته یی شکایت وکړ، خلیفه پر ما پټکی وکړی، له هغه وروسته ما له هغه نه سترګی پټی کړی د چنګیز خان د عروج داستانونه چی مشهور شول نو هغه ماته مشوره راکړه چی له چنګیز خان سره د دوستی تړون لاسلیك کړو او د خوارزم پر خلاف یو محاذ جوړ کړو. ما ددغه خبری مخالفت وکړ اول هغه هم چوپ شو. ما صدر اعظم ته څو ځلی شکایت وکړ چی دغه سړی خطرناك دی خو هغه ددی خبری پروا ونه کړه، یوه ورځ زه خلیفه وروغوښتم امر یی راته وکړ چی د چنګیز خان په نامه د دوستی یو پیغام واستوم، خو ما دا عذر وراندی کړ چی په اوسنی حالت کی زموږ استازی ته له خوارزم نه تیریدل او قراقرم ته رسیدل نا ممکن دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم فصل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هغه په لاره کی ونیول شی نو د خلافت د دربار بدنامی به وی، خلیفه چی زما دلیل واورید هیڅ یی زور ورنه کړ، خو څو ورځی وروسته مهلب راته وویل چی نن صدر اعظم خلیفه ته یو لیک وړاندی کړ چی د خوارزم حکومت د بغداد د یو استازی د تلاشی نه وروسته له هغه نه ایستلی دی او په بغداد کی یی خپل نمایندګی ته را استولی دی، هغه دا هم راته وویل چی په هغه لیک ستا لاسلیک دی ځکه خوښه دا ده چی ته چیرته غلی شه خو ما د هغه مشوره ونه منله ورته ومی ویل :

څرنګه چی ما داسی لیک نه دی لیکلی نو زما له پوښتنی او پلټنی څه ویره نشته، زه همدا اوس د خوارزم د سفیر، صدر اعظم او خلیفه په وړاندی خپله صفایی وړاندی کوم، خو چی کله زه له دروازی راووتم بهر نهه، لس تنه سپاهیان او کوتوال ولاړ وو. د مهلب په اشاره یی زه ونیولم اوس راته معلومه شوه چی مهلب زما په جعلی لاسلیک پیغام استولی او له ما وروسته چی خلیفه هغه سمدستي زما پرځای وټاکه دا معنی لری چی دا هر څه د خلیفه په اشاره شوی دی. هغه د بدنامی له ویری زما د محاکمی کولو څخه ویریده او د خوارزم د سفیر د تسلی لپاره به یی زما له بندی کولو وروسته هغه ته ویلی وی چی مجرم چیرته تښتیدلی دی.

ستا په ګومان صدر اعظم په دی دسیسه کی شریك نه دی؟

: نه! که هغه شریك وای نو زما سره به مهلب هم دلته یوځای ؤ، زما په ګومان خو هغه زما له بندی کیدو څخه هم نا خبره دی، که نه نو هغه به برالا په محکمه کی زما په باب عرض کړی ؤ، زه دا منم چی هغه تر وروستی حده چاپلوسی خوښوونکی دی. خو له مغلو نه یی کرکه ده، او هغه د خوارزم سره د ښو اړیکو پلوی ؤ.

د هغه تر ټولو ستره کمزوری له خپل نالایق زوی قاسم سره مینه ده.

طاهر وویل : مګر خلیفه چنګیز خان ته په پیغام استولو کی ستا نوم ولی استعمال کړ؟ هغه په آسانی ستا پر ځای مهلب او یا بل څوك ټاکلی او د خپل لاس آله ګرځولی شوای.

: دا ددی لپاره چی د استازی د نیول کیدو په صورت کی په داسی چا تور ولګیږی چی خدمتونو ته یی نور خلیفه ضرورت ونه لری، زما په اړه د خلیفه یقین راغلی ؤ چی زه به په دی مسأله کی راز ونه ساتلای شم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور او وینی

علاو الدین محمد خوارزم شاه د لومړی ماتی نه وروسته شمال لویدیز ته مخه کړه او د سیحون «آمو» په غاړه یی واړول، د جنوب له ښارونو نه د نورو پوځونو د ور رسیدلو په انتظار شو، د قوقند له فتحی وروسته چنګیز خان د آمو سیند په بهیر کی د شمال لویدیز پرځای د لویدیز لوری ته مخه کړه او خپل زیات پوځ یی جنوبی لوری ته واستاوه.

هغه له دی محاذه د خوارزم شاه د پام اړولو لپاره خپل دوه زامن په شمال کی «اترار» لوری ته واستول، خوارزم شاه په خپل ګومان د چنګیز خان زامنو ته د سیحون، پر غاړه د یوی سختی ماتی ورکولو لپاره بی دریغه پوځی تیاری نیولی ؤ. خو ناڅاپه یی خبر واورید چی د چنګیز خان پوځ د جنوب ختیځ څخه د آمو سیند په بهیر د سمرقند او بخارا په لوری را روان دی، محمد شاه ته سمدستی دوی اندیښنی پیدا شوی لومړی د خپلی حکمرانی دوی مضبوطی کلاوی د ده له لاسه د وتلو اندیښنه له بله پلوه که دغه دوه مضبوطی کلاوی د ده له لاسه ووزی نو د آمو سیند څخه د ارال تر جهیل پوری به ټوله پراخه سیمه په ډیره آسانی د دوی له لاسه و وزی او په جنوب کی به د مرستی او اذوقی لاره پری بنده شی.

محمد شاه په دی وخت کی هم د خپلو تجربه کارو جنرالانو مشوره ونه منله او په یوه محاذ پر خپل ټول ځواك د مغلو د مقابلی پر ځای ئی د لښکر زیاته برخه د مختلفو ښارونو د دفاع لپاره واستوله، څلویښت زره تنه پوځ یی د آمو د سیند پر غاړه آبادو ښارونو د ساتنی لپاره پریښودل او هغه بخارا ته مخه وکړه، دیرش زره تنه یی هلته پریښودل او له پاتی لښکر سره سمرقند ته ورسید.

په دی موده کی د چنګیز خان یو زوی تر آمو پوری ووت او په اترار یی یرغل کړی ؤ، د ښار والی تر وروستی سلګی وجنګید او چی مغلو برجونه او دروازی ور ونړولی او د ده پاتی پوځونه یی هم تر تیغ تیر کړل هغه په یوه برج وخوت او یوازی یی پر مغلو د غشو باران جوړ کړ، چی غشی یی خلاص شول بیا یی پر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبنتو ویشتل.

بالاخره هغه ژوندګونیول شو او د چنګیز خان دربار ته یی بوتلو، چنګیز خان یی په غوږونو او سترګو کی ویلی شوی سرب وروځځول او ویی واژه.

د چنګیز دوهم زوی تاشقند ونیو، بیا د مغلو لښکر په څو برخو وویشل شو او د آمو «سیحون» د سیند په غاړه یی د څو وروکی ښارونه لاندی کړل.

چنګیز خان له خپل یوه زوی «تولای» سره د بخارا په لور وړاندی ولاړ او په لاره کی پراته کلی یی په وینو او اورونو کی راونغښتل، خوارزم شاه په سمرقند کی د هغه د پرمختګ خبر واورید، د پوځ د سردارانو اوس هم دا نظر ؤ چی د چنګیز خان سره باید یو پریکنده جنګ وشی، خو خوارزم شاه بیا هم د بخارا برجونه او مورچل مضبوط وبلل د دوی رایه یی رد کړه او د ښار د ساتنی لپاره یی نور پوځ هم ور واستاوه، پردی سربیره یی د جنوب له ښارونو نه سمرقند ته د لښکر استولو امر وکړ، خوارزم شاه دا هیله درلوده چی مغل به د بخارا په نیولو څو میاشتی تیروی او په دی موده کی به دی د خپل سلطنت شریدلی نظم او اداره بیرته راسمبال کړی.

چنګیز خان د ښار له کلابندی نه څو ورځی وروسته دا احساس کړه چی د ښار فتحه کول دومره اسانه نه دی، په تیرو فتحو کی هغه د وسلو جوړولو ډیر مسلکی ماهرین نیولی وو، چی په هغوی کی ځینو د دوی خدمتګاری قبوله کړی وه، د یوه سړی په مشوره چنګیز خان پر ښار اور لرونکی غشی ور وویشتل، د اورنیو غشو له امله د ښار په یوه ګوټ کی اور بل شو، چی په ټول ښار کی له دی پیښی نه ګډوډی او وارخطایی ګډه شوه.

ترکی پوځونو له مجبوری نه له ښار نه بهر مقابله او جګړه پیل کړه، خو ماته یی وخوړه، مغلو هغوی له ځلورو خواو را ایسار کړل او ټول یی تر تیغ تیر کړل.

د ښار مخور چی له پوځ نه محروم شول چنګیز خان ته یی د یوه هیأت استولو پریکړه وکړه، د ښار یو منلی سپین روبی امام زاده رکن الدین له دی پریکړی سره مخالف ؤ، هغه د ښار د سپین روبو په مخکی احساساتی خبری وکړی ویی ویل : موږ لږ تر لږه تر شپږو میاشتو پوری د ښار نه دفاع کولی شو، زما باور دی چی د سمرقند پوځونه به په دی حالاتو کی دلته را رسیږی، اوس به چنګیز خان د ښار د دروازو د خلاصولو په خاطر زموږ هر شرط ومنی، خو دمغلو په باب دا ګڼل چی دوی به د کومی ژمنی پابند پاتی شی د ځان تیر ایستل دی. کله چی د مغلو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوځونه ښار ته ننوزی نو هماغسی سلوك به درسره کوی چی د اترار او تاشقند له اوسیدونکو سره یی کړی.

خو د امام زادهٔ غړ د صحرا فریاد ته ورته شو چی هیچا وانه وریدد ښار د مشرانو استازو چی له چنګیز خان سره ولیدل پر ښاریانو یی دا زیری وکړ چی تاسو سرونه، عزت او مال خوندی دی، د ښار نوی حاکم به هم مسلمان وی او د ښار دروازی بیرته شوی.

* * * * *

(۲)

رکن الدین سهی ویلی وو، د بخارا خلکو وحشت او ستم پر خپلو سترګو لیده، هغه مدرسی چی د قرآن زده کړه به پکی کیدله د مغلو پوځیانو اسونه پکی وتړل او طبیلی یی تری جوړی کړی، چنګیز خان د بخارا د لوی جومات په مخکی له اس نه پلی شو، له یوه سړی نه یی وپوښتل:

دا ستا سو د پاچا کور دی؟

: نه دا د خدای «ج» کور دی.

چنګیز خان جومات ته ننوت حاضرو خلکو ته یی په خطاب کی وویل : زما پوځونه ستومانه شویدی هغوی خوب او خوراك ته اړتیا لری، هغوی ته د خپلو کورونو دروازی خلاصی کړی، او زموږ د اسونو لپاره دغسی پراخ ځایونه خالی کړی او واښه هم ورته تیار کړی، په یاد ولری چی تاسو د خدای «ج» له قهر نه ویریږی او زه درباندی د خدای قهر را نازل شوی یم.

چنګیز خان خپل یوه ترجمان ته وویل چی دغه خبری دوی ته ووایه او بیا له جومات نه ووت، دا یی پیل ؤ وروسته بیا چی د بخارا اوسیدونکو څه ولیدل د دوی له اټکل او تصور څخه ډیر زیات وو، د شپی مهال نارینه ؤ ته خپلو کورونو ته د ننوتلو اجازه نه وه، دوی به بهر د کورونو په مخ کی ولاړوو او د کورونو دننه یی د مغلی سرتیرو وحشیانه خنداګانی او د خپلو تورسریو زړه ریږدوونکی کریږی اوریدی، که به د چا غیرت په جوش راغی او خپل کور ته به یی د ننوتلو هڅه وکړه د پهره دارانو د توری په ګوزار به پر خاورو او وینو کی راپریوت.

د امیرانو پر مانیو د مغلو پهری له دی نه هم سختی وی، هغوی ته به یی ډول ډول شکنجی ورکولی او د پټو خزانو پوښتنی به یی تری کولی، چی کله به دوی کومه خزانه ور وښودله نو ورته وبه یی ویل چی تا نور هم ډیر څه غلی کړی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی به چی څه درلودل ټول به یی ورکړل خو تاتاریانو به تر مرګه نه پریښودل.

د بخارا د اوسیدونکو په لاس به یی بیلونه ورکړل او د امیرانو د ماڼیو تاداوونه به یی پری کیندل. او کله چی دوی پوه شول چی په بخارا کی څه د کار شی پاتی نه دی نو د ښار اوسیدونکی یی یوه پراخ میدان ته راوستل، نور له چا سره شك نه ؤ چی له دوی سره به څه کوی.

هر لوری ته د ماشومانو او ښځو زړه بوږنوونکی کریږی اوچتی وی، د نارینه ؤ په سترګو کی اوښکی وی، ښځی په کریږو چیغو او ژړا له نارینه ؤ نه جلا کړای شوی د بی کسانو سترګی اسمان ته اوچتی وی، له هغوی نه آزادی اخستل شوی وه او په ښار کی د دوی له کورونو نه اورونه او لمبی جګی شوی وی، اوس د دوی ښځی هم تری اخستل شوی وی، هغه پرده داری ښځی چی تر اوسه یی مخ لمر نه ؤ لیدلی، تاتاریانو د دوی د زامنو او میړونو د وړاندی د دوی پر عصمت تیری کاوه، د نارینه ؤ مخی ته د مغلو د سپرو د نیزو دیوال ولاړ ؤ او له هغوی نه وسلی ټولی شوی وی.

امام زاده رکن الدین چیغی کړی : بی غیرتو! څه ته ګوری! له څلورو لوریو د تکبیر چیغی اوچتی شوی او د بخارا اوسیدونکی د مغلو پر لښکر ور پریوتل، د تشو لاسو او دتورو مقابله پیل شوه، خو په څو شیبو کی زیاتو خلکو په تش لاس له مغلو نه نیزی، توری او خنجرونه اخستی وو، هغو سرتیرو چی د تورسریو بی عزتی یی کوله زیاترو د توری سنبالولو او پر اس سپریدو فرصت ونه موند، خو د مغلو زیات لښکر پر اسونو سپاره او هر ډول مقابلی ته چمتو وو هغوی په څو حملو کی د مړیو انبارونه جوړ کړل، بیا هم دوه زره تنه مغلی عسکر وژل شوی وو، هغوی په غوسه شول او په څو ساعتونو کی یی ټول ووژل او ډګر یی صاف کړ، یوازی څو تنه تور سربی پاتی شوی د هغوی لاسونه یی په رسیو وتړل او بیا یی د اسونو پر زینونو باندی وتړلی او د سمرقند په لوری یی کوچ وکړ، پر اسونو تړلی ښځی تر ډیره له اسونو سره سمی نه شوا ځغستلای، هغوی به وغورځیدی او چی ساه به یی ورکړه مغلی سپاره به په خنجر له زین نه پری پری کړ.

چنګیز خان د بخارا په فتحه دومره خوښ نه شو لکه چی د خپلو دوه زره جنګیالیو په مرګ چی خفه ؤ.

* * * * *

(۳)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمرقند په دفاعی لحاظ د خوارزم شاه تر تولو مظبوط ښار ؤ، د ښار د ساتنی لپاره یو لك اولس زره تنه پوځ تیار ؤ، خو د مغلو په لاس د بخارا د فتحی د خبر له اوریدو سره د سلطان اعتماد ولړزیده، د ښار قوماندہ یی ځو سردارانو ته وسپارله او پخپله د بلخ په لوری ولاړ، پوځ چی له دوو لویو شخصیتونو څخه د سهی لاربښوونی هیله درلوده هغوی په سمرقند کی نه وو، د پاچا زلمی زوی چی د خوارزم زمری یی ورته ویل، د هیواد په شمال لویدیځو برخو کی پوځ راټولاوه، هغه خپل سرتمبه پلار ته استازی واستاوه او سمرقند ته یی د راتلو اجازه تری وغوښتله خو د سلطان له طرفه دا ځواب ورغی چی : ته زما څخه زیات د تجربی خاوند نه یی. چی کله درته ضرورت شو راوبه دی غواړم.

دوهم تیمور ملك ؤ چی د قوقند په جگړو کی یی ټول ترکستان پر میړانه او توره اعتراف وکړ، د هغه په باب د سمرقند زاړه او واړه دا رایه وه چی په یو لك اولس زره پوځ مغلو ته په هر میدان ماته ورکولی شی. خو چی سلطان سمرقند ته راغی هغه یی د بلخ شاوخوا جنگیالیو قبیلو د منظم کولو لپاره ولیږه.

کله چی خوارزم شاه هم له سمرقند نه ووت نو په ټول لښکر کی مایوسی خپره شوه، سرداران او امیران له پخوانه د رقابتونو په سبب په مختلفو ډلو او ټولگیو ویشل شوی وو، چی دیوه با نفوذه سړی له سر مشری نه محرومیت د دوی ترمنځ اختلافونه نور هم زیات کړل.

د کلابندی په دوران کی د چنگیز خان یو زوی چی د سیحون «آمو» د سیند په شاوخوا کی یی ډیر ښارونه او ښارگوټی ونیول له زیات شمیر بندیانو سره له خپل پلار سره یوځای شو، د سمرقند برجونه او دیوالونه ډیر مظبوط وو، د وولس او سپینزی دروازی چی په برجونو کی یی ساتونکی ناست ؤ نه فتحه کیدونکی وی.

چنگیز خان د دیوالونو او برجونو په شاو خوا بندیان د مورچلو پر جوړولو وگومارل او د اوږدی کلابندی تیاری یی پیل کړ، د ښار ساتونکی پوځ دا احساس کړه چی تر دوو میاشتو پوری به تاتاریان په شاوخوا سیمه کی دومره پښی ښخی کړی چی بیا که له بهر نه له موږ سره مرسته کیږی هم نو ښار ته به یی را رسیدل امکان نه لری، د مورچلونو د جوړولو لپاره له شاوخوا کلیونه د بندیانو نوری ډلی راوستل شوی.

ددغو حالاتو سره د مقابلی په خاطر د پوځ سردارانو پریکړه وکړه چی بهر وروزی او مقابله وکړی، ترکان ډیر په میړانه جنگیدل او په هماغه شیبو کی چی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو د لښکر پښې په لړزیدو شوی څو تنه پوځی سرداران چې پخوا یې له چنګیز خان سره معامله کړې وه له دیرش زره پوځ سره له هغوی سره یوځای شول. د فتحې نه وروسته چنګیز خان په لومړی ورځ د دوی خاطر وساته، دوی ته یې د اغوستو لپاره د مغلی پوځیانو جامې ورکړې، خو کله چې په ښار کې له عامې وژنې نه بیغمه شول هغه دیرش زره غداران یې له سردارانو سره یوځای په خوب ویده په مرګ وسپارل. چنګیز خان د دښمن له غدارانو نه د کار اخستو قایل ؤ خو د هغوی په ژوندي پریښودو نه ؤ.

د سمرقند له فتحې نه وروسته چنګیز خان خپل ډیر غوره سپاره په خوارزم شاه پسې ور واستول. چنګیز خان ګومان کاوه چې که خوارزم شاه فرصت وموند نو په څو ورځو کې به نور لښکر تیار کړي. ځکه خو هغه تعقیب کوونکو پوځیانو ته حکم وکړ چې په هره بیه د خوارزم شاه درك ولګوئ او چې په کوم ښار کې دی هغه کلابند کړي، له نورو ښارونو نه لاره کړه کړي او په خپل حال یې پریږدي.

خوارزم شاه ته هم معلومه شوه چې چنګیز خان د نورو ښارونو له نیولو وړاندې دده د نیولو لپاره هڅې کوي. هغه له مختلفو ښارونو څخه تیر شو او نیشاپور ته ورسید، تاتاریانو د لاري ښارونه پریښودل او همالته وړپسې ور ورسیدل، خوارزم شاه همدان ته مخه کړه خو مغل د سیوري په څیر وړپسې وو، په یوه ځای کې یې را لاندې کړ او د خوارزم شاه نه پرته یې د هغه نور زیاتره ملګري تر تیغ تیر کړل خوارزم شاه پخپله په غشو زخمي وتښتید، اوس په دې دنیا ده ته تر ټولو ستره مسأله د ځان ژغورل وو، د هغه خپل ملګري تري په تنګ شوي وو، او چې له څلورو خواو نه مایوس شو د خزر بحیرې په غاړه یې واړول، د ټولو قبیلو سردارانو ته یې خلك واستول خو هیڅوك یې مرستې ته ورونه رسیدل.

*****

(٤)

خوارزم شاه نور په دنیا کې په هیچا اعتماد نشو کولای، د مغلو په څیر یې هر وخت له خپلو ملګرو نه هم د ځان ویره احساسوله، ده به د ځان لپاره څو خیمې درولې، خو له یو دوو غلامانو نه پرته به هیچا ته دا معلومه نه وه چې نن شپه به هغه په کومه خیمه کې ویده وي. یوه شپه دې له خپلې پراخې خیمې څخه راووت او په یوه وړوکې خیمه کې ویده شو سهار لومړی خیمه په غشیو سوري سوري وه. یو ماښام د سمندر په غاړه ولاړ ؤ، چې له لیرې یې ګردونه ولیدل چې پورته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول، شك ورته پیدا شو چی مغلیان راغلل، خو یو سپاهی راغی خبر یی ورکړ چی دا د مسلمانانو لښکر دی، لښکر چی را نژدی شو ودریدل هغوی یوازی پنځه زره تنه وو، خوارزم شاه مایوس شو یو سپور وړاندی راغی او خوارزم شاه یی له لیری وپیژاند اس یی ور وزغلاوه نژدی ورغی

دا جلال الدین ؤ.

یوه شیبه پلار او زوی یو بل ته کتل، خوارزم شاه وویل:

جلاله ! له اس نه نه پلی کیږی!

: نه زه باید ډیر لری ولاړ شم، زه یوازی ددی پوښتنی لپاره راغلی یم چی زه دی د څه لپاره رابللی وم؟

: نو ته زما مرستی ته نه یی راغلی؟

: په دی ویرانه کی تا ته د څه شی خطر دی؟ زه د مرگ په لټه پسی ځم، له مرگه د تښتیدونکو به څه مرسته وکړای شم؟

خوارزم شاه ور وړاندی شو د جلال الدین د اس جلب یی ونیو ویی ویل : نه نه زه تانه پریږدم چی ولاړ شی، ځمکه پر ما تنگه شوی ده، ته زما وروستی تکیه یی، راځه زه خپله خیمه درښیم چی په غشو سوری سوری ده، نن ټوله دنیا زما دښمنه ده، ایا زما زوی هم زما مرسته نه کوی؟

جلال الدین ځواب ورکړ: کاشکی تا له دنیا سره څه ښیگنه کړی وای ستا په سبب هیواد ته د یوه وحشی غلامی ور په برخه شوه، تا یوازی د ځان د ژغورلو په خاطر ټول هیواد لیوانو ته وسپاره، اولس ستا د اشتباهاتو سزا گالی، مسلمانان ستا په خاطر د مغلو له لاسه د خپلو خویندو او نږورانو بي پتی گوری، نن ته دا پیغام ور استوی چی راشی زما پر خیمه پهره وکړی خو په کومه خوله؟

جلاله ! جلاله زه ستا پلار یم.

: کاشکی زه ستا د کور پرځای د یوه غریب خو غیرتی په کور کی زیږیدلی وای.

جلاله ! زما زړه مه خپه کوه!

: کاشکی ستا په سینه کی زړه وای. خو تقدیر هلته د غوښو یوه بی حسه ټوټه ایښی.

: آخر له دی خبرونه ستا مطلب څه دی؟

: هیڅ نه، دا زما له تا سره وروستی ملاقات دی. او زه تاته له دی غوښتنی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره راغلی یم چی خزانه ماته وسپاره، زه غواړم چی د بخارا او سمرقند د خزانو په خیر دا هم د دښمن په لاس کی ونه لویږی. زه د نویو پوځونو راټولولو لپاره یوی یوی تنگی ته اړتیا لرم.

: نو ستا گومان دی چی له مغلو سره جنگیدلی شی؟

: زما له پیله دا گومان ؤ خو تا می لاره بنده کړی وه.

: جلاله ! له تاتاریانو سره جگړه لیونتوب دی، او زه په دی مصیبت کی له پاتی شتمنی ځان خلاصول نه غواړم. د خدای «ج» لپاره زما ملگری شه، پر ما تر ځانه ستا ژوند ډیر گران دی، ددی آسمان لاندی داسی ځایونه شته چی موږ پاتی ژوند په آرامه پکی تیر کړای شو. موږ به مصر ته ولاړ شو، اندلس ته به ولاړ شو.

: زه له بی غیرتو سره د ژوند تیرولو پرځای له میړنیو سره مرگ غوره گنم، هغه اولس چی ستا د تخت لپاره خپلی وینی بهولی، نن هغه زما وینو او خولو ته ضرورت لری، زه هغوی ته شا نه شم کولی!

: مگر په دی پنځه زره کسانو به ته څه وکړای شی، مغل د شگو له ذرو نه هم ډیر دی.

: په داسی وختونو کی یو سر تیری له بری او ماتی نه بی پروا ډگر ته په ور ننوتلو مجبوریږی، زه به خپله ذمه واری پوره کړم، بری او ماته د خدای (ج) په لاس کی دی، خو په ژوند پر ما ته اعتراف د یوه مسلمان له شان سره نه ښایی. زما پردی هم باور دی چی که زه دغه پنځه زره تنه پوځ ته د میړنیو مرگ ور زده کړم نو ټول قوم به ژوندی او راپاڅی، ته مصر ته ولاړ شه زما دا خزانی په کار نه دی، زه به په نس ډبری وتړم او بدن به په ښزړوکو پټ کړم وبه جنگیږم، او زما باور دی چی اولس به راسره ملگری شی.

جلاله الدین اس راوگرځاوه او پونده یی کړ،

: جلاله‌ودریږه! ما دلته مه پریږده! دلته زما هیڅوك نشته ماله ځانه سره بوزه.

جلال الدین اس ودراوه ویی ویل : راځه!

: چیرته ؟

: د آزادی په لټه پسی په مرگ پسی!

: نه نه! زویه زما خبره واوره موږ له مغلو سره نه شو جنگیدای.

: ستا حکم ماته د خدای «ج» او رسول «ص» له حکم نه معتبر نه دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاری او هدفونه سره بیل دی خدای پامان!

څو ورځی وروسته خوارزم شاه ته چا خبر راوړ چی تاتاریان راغلل او هغه د خزر بحیری یوی جزیری ته پناه یو وړه، او بیا همالته په نومورکی مړ شو.

*****

(۵)

د مغلو سیلاب د ترکستان، خراسان او ایران پراخه میدانونو ته مخه کړه، د اور او وینو ددغه توپان په مخکی غرونه، سیندونه، او کلاګانی هیڅ هم نه وی، په شمال او لویدیځ کی د مغلو د سیلاب څپی د خوارزم له هیواده تیری شوی او د دنیپر د سیند څنډ وته ورسیدی. د چنګیز خان یو زوی په روس کی د مسکو دروازی ورټکولی، بل زوی یی په ختیځه اروپا کی وړوکی وړوکی پادشاهی تر ناتار لاندی راوستی وی خو د خوارزم په پراخ هیواد کی تر اوسه یوه نه ماتیدونکی مورچه پاتی وه، د سیلابونو توندی او ګړندی څپلی څو ځلی پری ور واوښتی خو هغه یی ونه لړزولی شوه، د خوارزم په ایرو کی لا تر اوسه یوی سپرغۍ لمبی وهلی، او چنګیز خان دا خطر احساساوه چی که یی دغه سکروټه مړه نه کړه نو د ایرو دغه انبار به یو وخت یو اور غورځوونکی غرشی، دغه اوسپنیز کمر او دغه بله سپرغی جلال الدین و، د یوه بی زړه پلار میړنی زوی. هغه له هغو کسانو څخه ؤ چی په ژوند یی ماته منل نه پیژندل او چی د ماتی او بری څخه بی پروا جګړه کوی، او چی د سمندر د ژور توب پروانه کوی او پکی ور ښکته کیږی.

جلال الدین د سرتیرو د ګوتو په شمیر یوی ډلی سره څو ځلی له مغلو سره مقابله وکړه، هغه به چی په یوه ځای ماته وخوړه وبه ووت او دویمه ورځ به اوریدل کیدل چی دیرش څلویښت میله لری یی د خپل هیواد کوم له لاسه تللی ښار بیرته نیولی دی، کله به له هغه سره پنځه زره تنه سپاهیان وو کله پنځه سوه او کله بیا له پنځو سوو نه هم لږ، خو هغه به جنګیده، د وږی زمری په څیر به یی له شا یرغل راوړ، د شاهین په څیر به یی د مخی پر لښکر حمله وکړه او تاتاریانو به ورته کتل دوی به د سترګو په رپ کی په کوم غره او یا څنګل کی الونیه شول.

د شپی مهال به د هغه سپرو د مغلو په چونۍ حمله وکړه، او د سترګو په رپ کی به د بلومشالونو په واسطه سلګونو خیمو اور واخست، هغه د تاتاریانو د بی شمیره لښکر نه ونه ویریده، پر فتحه شویو ښارونو او کلیو د مغلو د تیریو او ظلمونو داستانونو او نکلونو دده حوصله ماته نه کړه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جنوب د ښارونو اوسیدونکو چې د بخارا، سمرقند او نورو ښارونو پر خلکو د مغلو د ظلم داستانونه واوریدل زیاتره اوسیدونکی یې گاونډیو هیوادونو ته په هجرت اړ شول. د عراق، شام «سوریې» افغانستان او مصر په لوري تللیو لارو پر سر په لکونو کډوال له لوږې مړه کیدل، شتمن خلك د محمد شاه د لومړی ماتی د خبر له اوریدو سره گاونډیو هیوادونو ته مهاجر شوی وو. خو د څو نورو ښارونو له فتحی وروسته چې کله د تولو پردی باور شو چې مغل کوم داسی نارینه سړی ژوندی نه پریږدی چې توره اوچتولی شی نو غریبو او بی وسه خلکو هم خپل کلی او ښارونه پریښودل دغو قافلو او لارښوونکو ته یې ډیرو لږوته دا معلومه وه چې د دوی هدف کوم ځای دی، خو دوی بیا هم روان وو، له شمال ختیځ نه د مغلو یرغلونو دوی د جنوب لویدیځ په لور خوځولی وو.

کومی قافلی به چې له مغلو سره مخ شوی په هغوی کی به له څو ښځو پرته ټول وژل کیدل.

د ازل له ورځی تر ننه د ورځی لمر او د شپی ستوریو د خدای «ج» په ځمکه پر خپلو سترگو داسی ظلمونه نه وو لیدلی.

د کډوالو زیاتره ډلی د مروی په لوری تللی، او دا هغه ښار ؤ چې شپږ پیړی پخوا د ترکستان لوی فاتح قتیبه «رح» بن مسلم باهلی پکی اوسیده، هلته د سلطان سنجر سلجوقی قبر هم ؤ.

د جلال الدین د عملیاتو له امله زیاتره کډ وال د مغلو له یرغل نه خوندی مروی ته ورسیدل، په څو میاشتو کی هلته څو لکه تنه کډوال راټول شول.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهمی پریکړی

د طاهر په بندیخانه کی لس میاشتی تیری شوی وی، په لومړنیو څو هفتو کی خلك ډیر احساساتی او پاریدلی وو، خو ورو ورو یی جوش او جذبه غلی شوه او مظاهری بندی شوی، حکومت چی د اولس نه ډاډه شو د حکومت پر خلاف د بغاوت په تور یی د عبدالعزیز، عبدالملك او د دوی د نورو ملګرو د نیولو فرمان صادر کړ، خو د هوښیارو او د نفوذ خاوندانو یوه ډله بیا هم د دوی ملاتړی وه او حکومت ته په آرامه د دوی د نیولو فرصت برابر نه شو.

چی د بخارا، ترمز، سمرقند، طوس او ری په باب د بغداد خلکو دردوونکی خبرونه واوریدل بیا پر بل اړخ واوښتل او د طاهر پلویان زیات شول.

د کډوالو یو کاروان بغداد ته ورسید، د هغوی نه چی د مغلو د اروا ځوړونکو ظلمونو کیسی خلکو واوریدی د بغداد په هر مجلس کی د خلیفه او نورو امیرانو پر بی حسی مجلسونه تاوده شول، چی ایران ته یی د تاتاریانو د لښکرو ننوتلو خبر واورید اندیښنه او وارخطایی یی په ویره بدله شوه، او خلکو په وازکومی د خلیفه، صدر اعظم او نورو امیرانو پرخلاف خپله غوسه څرګندوله.

یوه شپه د ښار د هر جومات په دروازه دا اعلان لګیدلی ؤ چی:

«د غفلت پر خوب ویدو! ویښ شئ چی د مرګ اوبربادی توپان د بغداد دروازی ټکوی، کوم خلك چی تاسو خپل ساتونکی ګنی هغوی له مغلو سره ستاسو د عزت او ازادی معامله کړی ده، ایا تر اوسه د حکومت بی طرفی ددی ثبوت نه دی چی طاهر بن یوسف چی د خلیفه او چنګیز خان په منځ کی د پټی معاهدی خبره رسوا کړه هغه رښتیا شوی ده. که د طاهر تور غلط ؤ نو حکومت په محکمه کی ولی د دعوی جرئت نه کوی؟

که خلیفه له علاوالدین محمد خوارزم شاه سره دښمنی درلوده هغه خو مړ شو، اوس په ترکستان، ایران او خراسان کی د مغلو د بی دریغه ظلمونو د خبرونو له اوریدو سره ولی هغه د جهاد اعلان نه کوی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بغداد خلکو! ستاسو غدار تاسو پر هغه دښمن پلوری چی رحم هیڅ نه پیژنی، اوس ددی مهال را رسیدلی دی چی تاسو یوه پریکړه وکړی د بغداد په لوی جامع جومات کې به د جمعی د لمانځه نه وروسته یو پیغام واورول شی!»

د جمعی په ورځ په جامع جومات کی د پښتی ایښودلو ځای نه ؤ، پیغام اوروونکی عبدالملك ؤ، اوریدونکو دا احساسوله چی د طاهر بن یوسف روح د بندیخانی نه راوتلی او د ده په وجود کی دی، د هغه د وینا تر تولو رومبی اغیزه دا وه چی کومو قاضیانو چی د طاهر بن یوسف پر خلاف د بغاوت فتوی ورکړی وه، د هغوی کورونه یی وسوځول، ماښام مهال پاریدونکو خلکو د صدر اعظم د کور په مخکی شعارونه ورکول.

*****

(۲)

د پاچهی مشران په یوه پراخه کوټه کی د خلیفه د تخت مخی ته پرکرسیو ناست وو، جاروهونکی د خلیفه د راتگ اعلان وکړ او امیران تول ودریدل، یوه سپاهی د تخت تر شاه پرده پورته کړه، او خلیفه د څلورو توره ایستلو حبشی غلامانو د تورو په سیوری کی راښکاره شو پر تخت کښیناست، د جاروهونکی په بل اعلان امیران تول پر خپلو کرسیو کښیناستل.

د خلیفه په امر د ښار ناظم جگ شو د ښار د تازه حالاتو په اړه یی خپل راپور وړاندی کړ، زیاترو امیرانو په نوبت د هغه په اړه خپل خپل نظر واوراوه دوی تول پر دی تکی متفق وو چی د طاهر بن یوسف په زندانی کیدو خلك زیات پاریدلی دی، د ښار د لوی قاضی کور یوازی په دی سبب سوځول شوی دی چی ولی یی د هغه پرخلاف د بغاوت فتوی ورکړی وه، او کومو علماؤ چی د هغه د بی دینه کیدو اعلان کړی ؤ احساساتی خلك یی پر کورونو هره ورځ کانی اوروی. د ښار پر جوماتونو بی لاری ځوانانو قبضه کړی ده او د پاچهی هر امیر او منصبدار ته د منبر پر سر کنځلی کوی.

د ښار کوتوال وویل چی د عبدالعزیز او عبدالملك د هڅو په نتیجه کی د پوځ یو شمیر افسران پټ د همدغو باغیانو ملاتړ کوی، خلیفه ددی تولو خبرو له اوریدو وروسته په ناکراری پر بل اړخ واوښت او ویی ویل :

د باغیانو د مصروفیتونو په اړه مو ډیر څه اوریدلی دی، زه دا پوښتنه کوم چی تاسو تر اوسه پوری څه کړی دی څومره کسان نیول شویدی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتوال او د ښار ناظم پردی پوښتنه صدر اعظم ته وکتل، صدر اعظم جګ شو ویی ویل :

د امیر المؤمنین په اجازه دی پوښتنی ته زه ځواب وایم، خلیفه په اثبات سر وخوځاوه او صدر اعظم وویل:

خلك زیات پر دی پاریدلی دی چی موږ طاهر د محکمی د پریکړی نه پرته بندی کړی دی، هغوی په خپلو ویناګانو کی پر حکومت سخت تورونه لګولی دی. که هغه محکمی ته راوستل شی نو زما باور دی چی د کوم تور ثبوت به رانه ورای شی او د اولس ذهنیت چی نن زموږ پر خلاف دی سبا ته به تر دی ډیر زیات د هغه پر خلاف وی، موږ که نن بی دریغه نیول پیل کړو، نو د بغداد زندانو نه به ډك شی خو د باغیانو شمیر به لږ نه شی.

پردی سربیره د ترکستان په فتحه شویو سیمو کی د مغلو ظلمونه له چانه پټ نه دی، کله چی د اسلامی هیوادونو اوسیدونکو ته معلومه شی چی د بغداد خلك حکومت له مغلو سره په سازش تورن کړی دی، او حکومت د برالا محاکمی پرځای پر خلکو فشار راوړی او غږ یی خپ کول غواړی نو هغوی به پر دی حق په جانب وی چی دا سوچ وکړی چی زموږ حکومت رښتیا هم مجرم دی.

طاهر په منبر دریدلی ؤ او دا اعلان یی کړی ؤ چی له ده سره کوم نوکران له دی ځایه تللی وو د هغوی پر خریلو سرونو د پخوانی بهرنیو چارو وزیر او د حضرت امیر المؤمنین په لاسلیکونو داسی لیك و چی مغلو ته پر خوارزم باندی د یرغل هڅو نه شوی وه، خو موږ په آسانه دا ثابتولی شو چی دا هسی یوه افسانه ده، وحید الدین د خپلی لومړنی دسیسی له رسوا کیدو سره غلی شوی ؤ او تر اوسه پوری یی درك نشته. او طاهر د وحید الدین د غلی کیدو او ورکیدو نه یوه یوه نیمه میاشت وروسته قراقرم ته تللی. ځکه هغه دا نشی ثابتولی چی د ده ملګریو د وحید الدین څخه څه لیکنه او یا هدایت وړی دی.

له دی پرته هغه دری کسان وژل شویدی او سرونه یی خوارزم شاه ته وړاندی شویدی ځکه خو دی هغه لیك هم نشی وړاندی کولی، زما باور دی چی که هغه د قاضي مخی ته راوستل شی نو د بغداد تر ټولو ناپوهه سړی به یی هم دروغجن وبولی، ددی پرخلاف که بی له محاکمی هغه بندی وساتل شی او یا کومه بله سزا ورکړای شی د بغداد د خلکو ناکراری به ورسره زیاته شی.

د سلطنت زیاترو امیرانو د صدر اعظم له وړاندیز سره اتفاق او ملاتړ وښود،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه مهلب بن داود ته وکتل او هغه جگ شو په فصیحه ژبه یی وینا پیل کړه:

موږ د طاهر په باب دا اشتباه کوو چی هغه د عادی عقل خاوند دی. زما په گومان هغه د بغداد فضا د تیاره کولو لپاره د خوارزم د حکومت په لارښونو عمل کوی، د هغه د دولت او شتمنی کیسی پخوا هم مشهوری وی، اوس به یی ددی پروگرام له پاره نور هم ډیر څه راوړی وی، هغه نوکران چی له ده سره تللی وو ډیر معمولی خلك وو، امکان لری چی د دولت په تمه د هغه د لاس آله کیدو ته چمتو شوی وی، او دا هم امکان لری چی هغوی ژوندی وی. او طاهر دوی د بغداد په کوم گوټ کی غلی کړی وی، او د دوی د مرگ خبر یی د دی لپاره خپور کړی وی چی موږ یی لټونه ونه کړو، تاسو یوازی پر دی اعتبار هغه محکمی ته راوستل غواړی چی د ده په ملاتړ د شاهدی ورکولو څوك نشته، خو که ناڅاپه هغه دری کسان له کوم گوټ نه را ووزی او عدالت ته راشی نو خلکو ته تاسو بیا دا نشی ویلی چی هغوی دروغجن دی.

پر دی علاوه دا هم امکان لری چی وحید الدین یوازی د دی سازش د پټولو لپاره غلی شوی وی، همغه د هغو دریو کسانو پر سرونو څه لیکلی او همغه د خلیفه جعلی لاسلیك کړی وی، چاته به د پخوانی د بهرنیو چارو وزیر د لاس لیکلو پیژندل گرانه نه وی، طاهر په یوه وینا کی ویلی وو چی په قراقرم کی یی د هغو نوکرانو سرونه خرییلی وو او لیکونه یی لوستی وو، ځکه خو داسی ښکاری چی هغوی یی له طاهر سره له بغداد نه د لیږلونه څه موده دمخه چمتو کړی وی.

وحید الدین یو عام سړی نه ؤ، هغه د حکومت یو مهم غړی ؤ، که په محکمه کی د هغه گناه ثابته شی نو اولس به موږ ټول ذمه وار وگڼی، ځکه خو محکمی ته د هغه راوستل له خطره خالی نه گڼم، که موږ له عقل نه کار واخلو دا ټولی ستونزی حل کیدای شی، حضرت امیر المؤمنین او د درناوی وړ صدر اعظم دی ماته اجازه راکړی زه دوی ته یوازی یو څانگړی وړاندیز لرم.

خلیفه مازدیگر مهال صدر اعظم او مهلب ته د حاضریدو وویل او نوریی مجلس رنگ کړ.

مازدیگر مهال چی کله صدر اعظم د خلیفه د مانۍ دروازی ته ور ورسید نو د ښار ناظم او مهلب تری راوتل، د صدر اعظم د پوښتنی په ځواب کی مهلب وویل چی زه خلیفه له وخته وړاندی ور وبللم او ما خپل وړاندیز هغه ته وکړ، خلیفه زما سره پری متفق دی او اوس زه ستا حضور ته در روان وم، ما خلیفه ته دا مشوره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړی چی طاهر ته له بنده د تښتیدو موقع ورکړی، د مغلو لښکر پر مروی حمله کړی ده، هغه او د هغه سرښندوی ملګری به ټول د جګړی میدان ته وروتښتی، چی وروسته به بیا خلك په خپله آرام شی، د ده له نیولو نه وروسته حکومتی جاسوسانو وویل چی که دې یو دوی ورځی نور نه وای نیول شوی نو بغداد به یی پریښی وای، اوس موږ هغه ته د خوشی کیدو موقع ورکوو. په ښار کی به دا اعلان وکړو چی هغه څوك چی نوموړی بیرته ونیسی ډیر لوی انعام به ورکړل شی. او د هغه له تلو نه دوی ورځی وروسته به موږ دا مشهوره کړو چی طاهر د خوارزم شاه په اشاره په بغداد کی د لویی فتنی پیدا کولو لپاره راغلی ؤ.

صدر اعظم وویل : تا چی موږ ته دا لاره راوښودله د هیواد لوی خدمت دی وکړ، زه همدا اوس د جیل ساتونکی ته امر کوم چی د هغه د تښتیدلو بندوبست وکړی.

مهلب وویل : دا کار ماته وسپاره، زه سبا ته پخپله د ښار له ناظم سره د زندان مسئول ته ورځم او پر دی به یی پوه کړم چی څه وکړی.

صدر اعظم وویل : تا زه د یوه لوی ذهنی کشمکش نه خلاص کړم زه ستا مننه کوم.

مهلب څواب ورکړ : دا زما فرض وو.

: خلك ډیر احساساتی شویدی زما په ګومان باید هغه زر له جیله راووزی.

: ته ډاډه اوسه هغه به تر سبا پوری آزاد شی.

* * * * *

(۳)

صفیه د سیند په غاړه د دوهم پوړ پرچت ولاړه وه، ماښام شوی ؤ، په لویدیځ افق کی چی وریځو لمر په خپله غیږه کی نیولی ؤ تکی سری ځلیدی، مارغانو چی د آسمان مشال پټیدونکی لیده خپلو خپلو ځالو ته یی پناه وړله، د فضا د تیاره کیدو سره د سپوږمۍ ژیړه څیره روښانه کیدله، ستورو د آسمان له پیځکو راکتل او غمجنو کائناتو موسکل، فضا ورو ورو سړیده، ټوله ورځ سرګردانه او ستومانه کب نیوونکیو په بله څنډه خپلی کښتی درولی، د اوبو پر مخ به کله کله کوم ناکراره کب توپ وواهه او بیرته به په اوبو کی ډوب شو.

صفیی د کوزیدو اراده کوله چی د چا د پښو غږ یی واورید دی مخ ور واړاوه ویی لید او بیرته یی په بی پروایی مخ واړاوه، هغه قاسم ؤ.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وویل : صفیی یخني ده څه دلاندی!
صفیی هیڅ ځواب ورنکړ، او وړاندی شوه د سیند په نندارہ شوه.
: صفیی د خدای «ج» لپاره، چی څومره دی زړه غواړی ما ورته، خو ستا دا چوپتیا راته له زغم نه اوچته ده، که ماته معلومه شی چی د دی سمندر د لوری په بدلولو ستا موسکا راګرځولی شم نو په خدای «ج» سوګند چی ورته چمتو یم.
هغی چیغی کړی : ته دروغجن یی، مکار یی، د خدای «ج» لپاره ورك شه ما مه پریشانه کوه.
: بس زه د همدی اوریدلو لپاره راغلی وم، هغه د خپل خجالت د پټولو لپاره د موسکا هڅه وکړه.
د صفیی لهجه نوره هم ترخه شوه ویی ویل : ته ظالم یی، کینه کښ یی، د اولس غدار یی، ورځه که نه نو له دی بامه به ځان وغورځوم.
قاسم ور وړاندی شو د هغی مټ یی ونیو ویی ویل :
صفیی رښتیا ستا له مانه دومره کرکه ده؟
: زه تا د کړکې وړ هم نه بولم، او بیا یی د خپل مټ د خلاصولو هڅه وکړه.
قاسم په غوصه خپل غاښ چیچل ویی ویل : دا هر څه د هغه سارایی طاهر له لاسه دی.
: ماته تل د کرکې وړ بللی.
: ته دروغ وایی، تا چی نن پلار جان، مور او سکینی ته وویل ټول می واوریدل. زمانه دی د کرکی سبب دا دی چی ته له هغه جاهل سره مینه لری، خو ته به دی خپله پریکړه بدلوی، ته به پردی مجبوریږی چی زما په پښو کی سر کیږدی.
صفیی قاسم ته په سپك نظر وکتل ویی ویل : زه به مرګ غوره وبولم، او زه پر دی ویلو نه شرمیږم چی زه له هغه سره مینه لرم، ما چی کاکا، کاکا ناویی او سکینی ته څه ویلی دی ټولی دنیا ته یی ویلی شم، ته هغه ته تر ټولو درنه د مرګ سزا ورکولی شی، خو ماته به د دی مانۍ نه د هغه د قبر خاوره ګرانه وی. ته له مانه هر څه اخستی شی خو د هغه مینه نشی رانه اخستی!
: تاته به د هغه د قبر خاوره ګرانه وی خو زه په باور درته وایم چی د هغه به قبر هم نصیب کی نه وی.
: زه د دی پروا نه لرم، زه به هغه هر ځای ولیدای شم، د سیند په هغو څپو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کی، د سپوږمۍ په رڼا کی، د ستوریو په ځلکا کی، هغه به هر وخت له ماسره وی. زه به په ګلانو کی د هغه موسکا وینم، د شمال په غږ کی به یی غږ اورم، ته هغه له مانه اخستی شی خو بیلولی یی نشی.

: نو د دی مطلب دا دی چی ستا د مینی په اړه ددی پروا نه شته چی هغه ژوندی وی که مړ، ستا د هغه د ژوند له لوړو ارمانونو سره هیڅ نشته؟

: ته د هغو اوچتو ارمانونو نه څه خبر یی، په یوه خیر نه ویاله کی رالوی شوی چینجی د آسمان له لوړو سره د خبری کوونکی عقاب په خیالونو کله پوهیدای شی.

: نو ته دا خوښوی چی ستا د شاهین وزرونه یوازی ستا په خاطر غوڅ کړای شی؟ که ته دا غواړی چی هغه د خپل لوړ ارمان لپاره ژوندی پاتی شی نو ته هغه د مرګ له خولی ژغورلی شی، خو ته به یوه وړوکی قربانی ورکوی.

: زه د دی لپاره ډیری لویی قربانی ورکولو ته چمتو یمه.

: خو ښه فکر وکړه ستا د ده له ذات سره مینه ده، د هغه د ارمان لپاره به تاته قربانی آسانه وی، ته به د خپلی مینی قربانی ورکوی، ووایه د دی لپاره تیاره یی؟

وایه! ولی چوپه یی...! زه نن ستا د ازمویښت لپاره راغلی یم، غوږونه دی ښه خلاص کړه، واوره! د هغه د وژلو پریکړه شویده، خو ستا یوه وعده د هغه ژوند ژغورلی شی، زه هغه ته له زندان نه د تښتیدو موقع برابرولای شم، دی ترکستان او یا بل هیواد ته تلاشی او د خپلو لوړو ارمانونو لپاره ژوندی پاتی کیدای شی.

صفیه لږ نرمه شوه ویی پوښتل:

ددی په بدل کی له مانه څه وعده غواړی؟

: ته به له ما سره د واده وعده کوی.

دواړو لږ ځنډ یو بل ته وکتل، د صفیی په غوږونو کی د طاهر دا خبری کړنګیدلی: ته په یوه شانداره مانۍ کی اوسی هم خپله ساه بنده ګنی، خو په ترکستان کی ستا په زرګونو داسی خویندی دی چی تر دی آسمان لاندی د سرپټولو ځای نه لری اوس تر تا زیاتی هغوی زما د پاملرنی حقداری دی، د مسلمانانو هغه بد نصیبه لورانی په عراق، مصر او د عربو نورو په امن ښارونو کی اوسیدونکو خویندو ته په چیغو چیغو وایی چی که ستاسو وروڼه، میړونه او دوستان زموږ مرستی ته را رسیدای شی نو د خدای «ج» لپاره یی لاره مه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندوی.

د هغه سیند وړی په څیر چی د څنډی څو بوټی یی لاس ته ورغلی وی صفیی یوه ژوره ساه واخسته او ویی ویل : زه ... زه وعده کوم، خو زما ستا پر خبرو باور نشته، له زندان نه را خلاصول ستا د وس خبره نه ده.

قاسم امیدوار شو ویی ویل : ته ډاډه اوسه هغه به ډیر زر خلاص شی.

صفیه سر تر پایه عذر او هیله شوه ویی ویل : قاسمه زما سره چل مه کوه، اسلامی نړی هغه ته اړتیا لری، که ته مانشی بخښلی نو په خپلو لاسو می زندۍ کړه، په دنیا کی زما وجود اونه وجود برابر دی، خو د هغه مرگ ښایی د سلگونو انسانانو مرگ وی.

قاسم څواب ورکړ : ته به ډیر زر واوری چی هغه خوارزم ته ورسید، راځه چی ښکته شو.

صفیه له هغه سره روانه شوه.

دا چی کوټی ته ورننوته سکینی ورته وویل : چیرته ورکه وی ډوډی سړه شوه.

دا د څواب ورکولو نه پرته پر بستره وغځیده او په بالښت یې مخ پټ کړ په سلگیو شوه.

سکینی راجگه کړه او ورته ویی ویل : صفیی، صفیی؟ په تا څه وشول، ووایه، د خدای «ج» لپاره ووایه!؟ خو صفیی د هغی لاس وڅانده ویی ویل : سکینی ولاړه شه، ما یوازی پریږده.

*****

(٤)

ماښام مهال د بندی خانی په انگړ کی دننه د بندیخانی د ساتونکی د کور په یوه کوټه کی مهلب، د ښار ناظم او د زندان مسئول ناست وو، د ښار ناظم له مهلب نه وپوښتل :

که نن هم هغه ډوډی ونه خوری نو؟

: نو سبا ته به یی خامخا وخوری.

د زندان مسئول وویل : زما په نظر خو وحید الدین هم لږ خطرناك دی، زه ویریږم چی کله هغه زموږ پر ورمیږونو توره ثابت نه شی، ځکه خو زه غواړم چی هغه هم د زندان له ژونده خلاص کړای شی.

مهلب وویل : د هغه په باب به وروسته گورو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپاهی دننه ور ننوت او مهلب ته یی وویل چی قاسم له تا سره لیدل غواړی.

مهلب حیران شو ویی ویل : قاسم! رایی وله.

قاسم چی راغی په شا کی لهجه یی وویل چی له څنډه یی لټوی، مهلب تری وپوښتل: تاته چا وویل چی زه دلته راغلی یم؟

: ماته ستا له کوره معلومه شوه چی د ناظم سره راغلی یی، د ناظم له کوره د دی ځای درك را معلوم شو، زه یوازی له تا سره دوی خبری لرم.

مهلب ناظم او د زندان مسئول ته اشاره وکړه، هغوی دواړه جگ شول او بلی کوټی ته ولاړل، قاسم په یوه کرسی کښیناست مهلب تری وپوښتل : ته اندیښمن معلومیږی ووایه خیریت خو به وی؟

: زه له تانه یوه پوښتنه کوم.

: وپوښته.

: د پلار جان له خولی راته معلومه شوه چی ته طاهر ته د تښتیدلو موقع ورکوی؟

: دا سهی ده خو ته دا خبره چاته مه کوه.

: زه د یوه دوست په حیث پوښتم چی آیا ته رښتیا داسی کوی؟

: دا بلکل سهی ده، خو که ستا دا خبره خوښه نه وی نو پریکړه بدلیدای شی.

قاسم ځواب ورکړ : نه، نه بلکی زه غواړم چی دا پریکړه بدله نه کړای شی.

مهلب وموسکل ویی ویل : ولی ته په خپل ضمیر څه بار احساسوی؟

قاسم وخندل ویی ویل : زما سره د بوج احساسولو ضمیر نشته.

: زه د داسی ضمیر له ستاینی نشم تیریدای، خو ماته ووایه چی ته داسی خطرناك سړی ولی آزادول غواړی؟ که هغه خلاص شی هم زما او ستا دښمن به وی.

: نو ددی مطلب دا دی چی ته هغه...؟

: ته ویریږه مه، که ستا دا خوښه وی چی هغه دی ژوندی وتښتی نو زه د خپلی خوښی پر خلاف هغه ته د تیښتی موقع برابروم.

قاسم وویل : زه تاته یو بل زحمت درکوم.

: که زه د خپل دوست لپاره څه وکولی شم نو پری آرام به شم.

: زما کومه خبره له تانه پټه نه ده، ته پوهیږی چی زما له صفیی سره واده

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدونکی دی، طاهر موږ د هغی په مخکی ونیو، د هغی له طاهر سره یوازی پر دی مینه وه چی هغه د اسلام یو لوی خدمتگار دی، اوس هغه پر ما بدگومانه ده، که ته زما مرسته وکړی نو دی ته دا باور ورکولی شو چی د طاهر په خلاصیدو کی زما ډیر لاس ؤ، او تا زما د دوستی په سبب خلیفه ته دا وړاندیز کړی ؤ، ښایی د هغی زما پر خبره باور راشی.

مهلب وویل : همدومره خبره! ما دا گنله چی ته به ماته د یوه لوی کار کولو وایی، سبا سهار به دا زما لومړنی کار وی خو دا به غوره وی چی له دی سره د مخامخ خبرو پرځای زه له تاسره داسی ځای خبری وکړم چی دا یی واوریدای شی.

قاسم ځواب ورکړ : ددی بندوبست به وکړای شی.

هغی ته یوازی دا باید معلومه شی چی زه له تا سره خبری کوم، دا به یی خامخا د اوریدو لپاره راشی.

مهلب وخندل ویی ویل : په راتلونکی سیاسی ژوند کی به تاته داسی هوښیاره میرمن ډیره ښه مرستندویه وی، زه ستا پر سر د پوځ د سر مشر پټکی وینم.

: مننه، او ستا په اړه زما زړه شاهدی وایی چی زما د پلار نه وروسته به د عظمیٰ صدارت منصب ستا په لاس کی وی.

: خو زما ستا په اړه اندیښنه ده چی په یوه مهال به د دواړو منصبونو چلولو هڅه وکړی!

: او د تا په باب زما اندیښنه ده چی د خلیفه نه به د تاج د اخستلو له هڅو هم دریغ ونه کړی.

مهلب وخندل او بیا یی جدی وویل : خو ته پوهیږی چی زه خلیفه ته وفادار یم!

قاسم جگ شو ویی ویل :

ما توکی کولی، ښه ده زه نو ولاړم، تاسو سهار ته د راتلو وعده په یاد لری.

: زه به خامخا درشم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقدیر لاس

طاهر د ماښام له لمانځه وروسته لاس پورته کړل او دعایی کوله چی پهره دار راغی د ډوډۍ لوښی یی کیښود او بیرته ولاړ، له تیرو دوو ورځو را په دیخوا د هغه صحت ښه نه و، ځکه خو یی د دعانه وروسته هم ډوډی ته پام ونه کړ، لږ ځنډ په کوټه کی له قدم وهلو وروسته یی دیوال ته تکیه وکړه او کښیناست، بیا یی څه فکر وکړ جګ شو او د کوټې بلې خواته یې پر وحید الدین ورغږ کړ:

نن ته نه راځې؟

هغه ځواب ورکړ : اوس درځم.

طاهر لږ ځنډ د هغه په انتظار قدم وواهه، بیا د ماسخوتن په لمانځه ودرید، وحید الدین چی د ده کوټې ته ورغی پوښتنه یی وکړه:

اوس څنګه یی؟

د طاهر ځواب یی چی وانه ورید ورنژدی شو او ویی ویل :

ته لمونځ ادا کوی!

هغه لږ ځنډ ورسره ناست ؤ بیا یی ناڅاپه وویل:

ستا په کوټه کی د پنیر بوی دی.

طاهر د سنتو د ادا کولو نه وروسته هغه ته وکتل، وحید الدین بیا په زوره پزه کش کړه ویی ویل : زه حیران یم چی نن د پنیر بوی راباندی لګیږی.

طاهر ځواب ورکړ : زما د بویولو حس نن کار نه کوی، د دروازی سره زما خوراك دی که پنیر پکی وی خوړلی یی شی.

وحید الدین بیا په زوره زوره د پزی کشولو سره وویل:

غوښه هم شته، زه چی له کومی ورځی راهیسی دلته راغلی یم ظالمانو یوازی په دوارو اخترونو کی غوښه رالیږلی وه، د پنیر خو می تر اوسه کله تصور هم نه دی کړی، زما پر خبره باور وکړه په پهره دارانو کی خامخا ستا کوم خواخوږی شته، زه د غوښی او پنیر هیله نه لرم خو په داسی وختونو کی دوستان یادول ضروری دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوف ته لا لمونځ کوی!

طاهر سلام وګرځاوه : او ویی ویل : ته هغه خواره ولی نه را اخلی! که پنیر پکی وی ټول یی ستا، که غوښه وی نیمایی یی ته وخوره او که سړه ډوډی وی نو ټوله به ته خوری.

: په خدای «ج» سوګند ماته می د بویولو حس دوکه نه راکوی، دایی وویل او لوښی یی راواخست او طاهر ته نژدی کښیناست:

خدای «ج» دی ستا خواخوږی ته خیر ورکړی، غوښه هم شته او پنیر هم، او ډوډی هم غوره ده.

طاهر وویل : زما انتظار مه کوه، زه چی لمونځ بشپړ کړم بیا به درشریك شم.

: سهی ده په داده زړه دی لمونځ کوه، ډوډی زموږ له ضرورت نه زیاته ده.

زه یی له پنیر نه پیلوم خو ستا برخه به پریږدم، هغه نمبړی ژوولو او له ځان سره یی ویل:

دا به د کوم سخی سړی کار وی، په خدای «ج» سوګند که زه له بنده خلاص شوم او صدر اعظم شم د بغداد ټول سخیان به د بندیخانی ساتونکی کړم، او دا امر به ورته کوم چی بی ګناه بندیانو ته دوه وخته غوښی او پنیر ورکوی. نه، بلکی شیدی، شات او میوه هم، زه به د سرکاری باغونو ټولی میوی د بندیانو لپاره وقف کړم.

طاهر لمونځ پای ته ورساوه او د دعا لپاره یی لاس اوچت کړل چی د وحید الدین د زامو غږ ډیر پری بد ولګید ناڅاپه دا غږ بیا چوپ شو او څو شیبی وروسته هغه په زحمت وویل : طاهره! ډوډی ته لاس ورنه وړی زهر پکی دی، زهر!

طاهر وارخطا شو ورته ویی کتل، هغه پر ځمکه ولویده او په ترپکو یی پیل وکړ ویی ویل : دوسته خدای «ج» پامان! وحید الدین احساس کړه چی څوك یی په مضبوطو لاسونو مری ورخپه کوی.

څو ځلی له اړخ په اړخ اوښتو وروسته هغه لاسونه پر غولی تکیه کړل او سر یی اوچت کړ او بیا یی په زوره په ځمکه وواهه، طاهر د هغه متی ونیوی او سر یی په خپله غیږه کی ونیو، ناڅاپه یی د وجود ټول رګونه ساړه شول او هغه د څو سلګیو نه وروسته ساه ورکړه.

طاهر هغه سړی ته ورته ؤ چی ناڅاپه د فلج حمله پری وشی، هغه په خپل ژوند

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

کی دومره نه ؤ ویریدلی، څو شیبی یی د وحید الدین سر په غیږ کی ؤ او بی حرکته ناست ؤ، ورو ورو یی د زړه ټکانونه بیرته پرځای شول.

له ویری دریدلی سترگی یی وخوځیدی یوه او بله خوا یی وکتل په لاسو کی یی حرکت پیدا شو وحید الدین یی وخوځاوه او غږ یی پری کاوه، بیا یی په زړه کی وویل :

ته مړ شوی یی، دا دوډی ستا لپاره راغلی وه او اوس؟

یو خیال یی د بریښنا په څیر په ذهن کی ور وگرځید او له دی سره یی ساه گړندی شوه، زړه یی په درزا شو، په غوږونو کی یی کړنگهار شو.

لاس او پښی یی ورپسی مړه شول، له دروازی نه بهر یی په زینو کی د خلکو د پښو غږ واورید او د سترگو په رپ کی د ده ټول حواس بیرته را پرځای شول.

د وحید الدین مړی یی په اوږه کړله همغه سوری نه یی ور ننه ویست او د پاسه یی تختی پری کښیښودی، د پښو غږونه نور هم زانژدی شول، هغه زر د خوراك د لوښو ترڅنگ پرمخی پریوت، خلك د دروازی سره ودریدل او لږ ځنډ یی خبری سره کولی: بیا چا په زوره دروازه وټکوله او بیا په کولپ کی کلی وځرخیده او د دروازی د زنځیر د خلاصیدو غږ اوچت شو، د دروازی د خلاصیدو او د غږ له اوریدو سره طاهر سترگی پټی کړی او ساه یی ونیوه.

مهلب، د زندان څارونکی او د ښار ناظم د پنځو تنو سپاهیانو سره دننه ورغلل د یوه سپاهی په لاس کی مشال ؤ.

د طاهر پر بدن د یوی لغتی له گوزار نه وروسته مهلب وویل : ودی لیدل! تا ویل چی لږ نور انتظار هم وکړی، د دی زهرو یو څاڅکی د یوه پیل د وژلو لپاره بس دی، لږ مشال راتیټ کړه، زه وگورم چی ده څه شی خوړلی دی. سپاهی مشال تیټ کړ او مهلب وویل : وگوری! ما درته ویل چی دغه وحشی به لومړی پنیر خوری، له نیمایی نه زیات یی خوړلی دی، داسی معلومیږی چی له ژوولو پرته یی تیر کړی دی، د دی یوه نمړی هم بس وه دا نور پنیر درسره واخله سبا ته به د وحید الدین میلمستیا وی، راځی چی زما دلته نفس ایساریږی. نور کار سنبالول د سپاهیانو کار دی، گوری له مړی سره ډبرې خامخا وتړی خو دومره درنې نه وی چی ځای پر ځای ډوب شی، او سبا ته یی کب نیوونکی راوباسی، داسې ډبرې ورسره وتړی چی مړی یوازی د اوبو پر سر معلوم نه شی خو اوبه یی ورسره یوسی.

د زندان مسوول وویل : ته غم مه کوه، دوی د دی په څیر په لسگونو مړی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندی کړی دی دا زما خاص کسان دی.

مهلب څو د سرو زرو سکی را وایستلی پر سپاهیانو یی وویشلی او ویی ویل : دا ستاسو بخشش دی.

مهلب، د ښار ناظم او د زندان څارونکی ولاړل، سپاهیانو طاهر راکش کړ بهر ته یی راویوست او پر اوږه یی واړاوه روان شول، د سیند غاړی ته چی ورسیدل دی یی کښتی ته ور وغورځاوه، د طاهر ملا کلکه ولګیده خوله خولی یی غړ ونه خوت. دری تنه سپاهیان بیرته روان شول، او دوو تنو یی کښتی اوبو ته ورتیل وهله او پکی سپاره شول.

یو سپاهی وویل : ته د ده پر ملا ډبره وتړه زه به پارو وهم.

دوهم یی ځواب ورکړ : ته ټول بد کارونه پر ما کوی.

: اوس له ده سره نور څه بد کیدای شی، نن ته دا کار وکړه سبا ته به یی زه وکړم.

سبا ته به هم موږ دوه دوه اشرفی اخلو، خدای (ج) د وکړی چی د بهرنیو چارو وزیر پر څو نورو کسانو هم خپل زهر وازمویی خو آشنا! په دی کار چی وزیر د ښار ناظم او د زندان څارونکی څومره شی ترلاسه کوی د هغو زرمه برخه هم موږ ته نه راکوی.

پر کښتی ټول ضروری شیان موجود وو، یوه سپاهی د طاهر تر ملا رسی راتاو کړه او یوه ډبره یې پری وتړله، یوه ګرداب ته چی ورسیدل دواړو طاهر له لاسو او پښو ونیو او ورو یی په اوبو کی وروغورځاوه طاهر تر لږ څنډه ساه نیولی وه او د اوبو څپو ورسره یووړ بالاخره یی د اوبو سرته د راپورته کیدو هڅه وکړه، ډبره یی پر ملا پخوا هم مظبوطه تړلی وه چی د لمدیدو سره درسی غوټی نوری هم کلکی شوی، بیا هم هغه احساس کړه چی دی د ډبری وزن ورسره اخستی او لامبو وهلی شی ترڅو کښتی ښه لری نه وه تللی تر هغو یی یوازی د ساه ایستلو لپاره سر له اوبو راوایست، هغه څو ځلی د ملا د بار نه د ځان خلاصولو هڅه وکړه خو د بری پرځای یی څو غوټې وخوړې، له جامو سره یوځای په اوبو کی لامبو ورته ګرانه وه او دایی احساس کړه چی له دی سره تر څنډې په لامبو ځان رسول آسانه نه دی، د ده مخه د سیند بله غاړه وه خو د اوبو د توندی له امله به چی یو ګز څنډی ته نژدی کیده نو څو ګزه به ښکته اوبو ورسره یووړ، ساه یی سوځیده، او غړی یی ورو ورو شلیدل، خو د تقدیر پر مرسته د ده نه لړزیدونکی باور د ده حوصلو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتولو ته نه پریښوده.

*****

(۲)

د شپې مهال له ویده کیدونه دمخه سکینه لږ ځنډ له صفیې سره کښیناسته له یوې او بلې خوا یې خبرې کولې، صفیې به په بې پروایې کله کله ځواب ورکړ او بیا به چوپه شوه.

صفیې سکینې ته وویل : ولاړه شه او بیا پر بستره وغځیده.

سکینه جګه شوه او ورو ورو بلې کوټې ته روانه شوه، پر ده یې جګه کړه او بیا یې څه فکر وکړ او صفیې ته یې راوکتل ویې ویل :

صفیې ! زه غواړم څه شی دروښیم.

: څه شی؟

: اوس یې راوړم.

سکینې له خپلې کوټې نه د نقرې یو وړوکی ډبلی راوړ او چوکۍ یې راکش کړه د صفیې د بسترې ترڅنګ کښیناسته.

سکینې په معصومیت وویل : په دې کې څه شی دی؟

: ماته څه معلوم دی!

: ته خو یې یو ځل وګوره! سکینې ډبلی خلاص کړ او صفیې ته یې ور وړاندې کړ.

صفیې په بې پروایې سر راپورته کړ یو نظر یې پرې واچاوه او بیرته یې سر پر بالښت کښیښود.

سکینې له ډبلی نه ځلیدونکی امیل راویوست هغې ته یې وروښود او ویې ویل : واخله! دا می نن درته راغوښتې دی، غوښتل می د واده په ورځ یې په تحفه کې درکړم خو زه تر هغې انتظار نه شم کولی، ته یې له ځانه سره وساته، زرګر ویل چې تر دې لوې غمې په ټول بغداد کې نشته، ما له هغه نه د یوه غمې ګوته هم غوښتې ده هغه ویل چې په بغداد کې به داسې غمې له چا سره نه وي واخله صفیې دا امیل راته واغونده او ویې ګوره!

صفیې بې حسه او چوپه خوله امیل ته کتل سکینې هغه تر مټ ونیوله او راپورته یې کړه او د هغې د ټینګار سره سره یې امیل په غاړه کې ور واچاوه.

صفیې د امیل د لرې کولو هڅه کوله، او سکینې هغه منعه کوله.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دی کشمکش کی پرهار د دواړو لاسونه کلك شول،
سکینی وویل : د خدای «ج» لپاره دا امیل مه لری کوه دا بد شگون دی.
: نه زما ستا له امیل او ستا له غمیو نه کرکه ده، زما له دی مانۍ نه کرکه ده، زما له خپل ژوند نه کرکه ده، سکینې، سکینې! ما مه خُوروه!
په دی جنجال کی امیل وشلیده، غمی څه پر بستره او څه پر غولی تیت شول، د سکینی په سترگو کې اوښکې ډنډ شوې ویی ویل :
ته ډیره ظالمه یی!
صفیه لږ نرمه شوه ویی ویل : سکینې ما وبخښه، زه به سهار دغه غمی پخپله وپیم او په غاړه کې به یی واچوم، خو یوازی ستا لپاره د بل چا لپاره نه.
مگر تا له قاسم سره د واده وعده نه ده کړی؟ تا د دودۍ خوړلو په وخت کی مورجانی ته خپله رضا څرگنده نه کړه؟ زه پوهیږم ته یوازی ما ژړوی.
:سکینی زما مطلب دا ؤ چی که ژوندی پاتی شوم له قاسم سره به واده کوم.
: لیونی، خلك په مرگ کله واده کوی.
: خو سکینې که دواده نه وړاندې زه مړه شوم نو؟
: جوته خبری مه کوه ته به تر اتیا کلنی ژوندی وی.
سکینی غمی راتول کړل په ډبلی کی یی واچول ویی ویل : زه به یی سهار پخپله وپیم او بیا به یی ستا په غاړه کی واچوم، د قاسم، پلار او مورجانی په مخکی نه بلکی د تولو سهیلیو په مخکی!
سکینه خپلی کوټی ته ولاړه او ویده شوه، صفیه تر څه ځنډه پرته وه چت ته یی کتل، بیا یی کتاب راواخست او د لوستلو هڅه یی وکړه خو د څو پانو له اړولو وروسته یی کتاب بیرته کیښود، شمعه یی مړه کړه او د ویده کیدو هڅه یی وکړه، خو خوب ورنه غی، څو ځلی په یوه او بل لټ له اوښتو وروسته جگه شوه او په کوټه کی یی قدم واهه، په قدم وهلو کی بیا پر کرسۍ کیناسته او بیا یی دروازه خلاصه کړه او ورو ورو بهر ته ولاړه، د برنډو نه تیره شوه او د مانۍ بلې ځنډې د سیند غاړی ته ورسیده، په لاره یی پام شو چی پښی لوڅی ده خو بیا یی پروا ونه کړه.
لږ ځنډ د کونج د کوټی په مخه کی په جگه چوتره ودریده او د سپوږمۍ په رڼا کی یی د سیند ننداره وکړه، بیا یی ورو ورو پر زینو پښی کیښودی لاندی ښکته شوه او په وروستی پایه چی د اوبو له مخ نه یو بالښت لوړه وه کښیناسته.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاسم نن دا زیری پری کړی ؤ چی طاهر به نن شپه خلاص شی، او سباته به د خلاصیدو سره له بغدا نه ووزی، هغه چی څومره د ده په خلاصیدو خوښه وه، همدومره پر دی خبره خفه وه چی نور ژوند به تول دې ته بغداد یو ویده ښار ښکاری، د دی د ژوند موسکا گانۍ به د تل لپاره تری واخستل شی کاشکی هغه له خلاصیدو وروسته همدلته اوسیدلای شوای کاشکی... دا له هغه سره تلای شوای، څو گامه وړاندی یوه کب توپ وواهه او بیرته په اوبو کی ورك شو، صفیی په زړه کی وویل : زما او د دی ماهی هیڅ توپیر نشته، هغه آسمان یو سمندر گنی او په یوه توپ ځان ور رسول غواړی، خپل وړوکی وړوکی پرونه چی گوری دا یی په خیال کی ور تیریږی چی ښایی زه الوتلی هم شم، خو دی د اوبو له مخی نه لږ جگ سم لیدای هم نشی.

هغه ته دا معلومه نه ده چی د ده پرونه یوازی د لامبو لپاره دی د الوتلو لپاره نه دی، دی په اوبو کی غوټه وهلی شی او تر لاندی ختو پوری تلای شی، خو په شنه آسمان کی الوتلی نشی.

صفیی دا مانۍ ستا لپاره یو زندان دی، تا ددی په دریدلیو او بوینو اوبو باندی د لامبو په وخت کی په آسمان کی یو آزاد مرغه په الوتلو ولید، تاله اوبو نه توپ واهه او د هغه ملگری دی زړه غوښته خو د الوتلو لپاره دی وزرونه نه وو، ستا ملگری له آسمان سره راز او نیاز کوونکی شاهینان نه بلکی، په دی بدبویه اوبو کی پالل شوی کیشپان دی، تا په دی ډنډ کی د پیدا کیدو سره سره ښایی له هغه شاهین سره ملگری کړی وای، خو ښکاریانو هغه راونیو او په کپس کی یی بندی کړ، او یو کشپ راغی تاته یی وویل چی که ته په دی بدبویه ډنډ کی له ماسره اوسیږی نو دغه شاهین به له کپس نه خوشی کړم، تا د شاهین د خلاصولو لپاره دا وعده وکړه، تا ډیر ښه وکړل، خو ایا ته به په دی ختو کی له دی کرکجن کشپ سره ژوند وکړای شی؟ تا یوازی مرگ له دی کشمکش نه ژغورلی شی، ځان وژنه، نه نه، دا ډیره بې غیرتی ده، دا د خدای «ج» له رحمت نه انکار دی، دا د انسانیت سپکاوی دی، د هغی په سترگو کی اوښکی ډنډ شوی اسمان ته یی وکتل او لاس یی پورته کړل ویی ویل :

زما پالونکیه ! همت راکړه، ماته صبر راکړه، یوه بی وسه ښځه چی په دنیا یی هیڅوك هم نشته نن ستا د رحمت تکیه غواړی.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)

دی د جگیدو اراده وکړه چی په اوبو کی یی ځان ته نژدی څه شور واورید، ټکان یی وخوړ یوی او بلی خواته یی وکتل، زینو ته څوگامه نژدی چا په اوبو کی ورو ورو لاس او پښی وهل له ویری یی زړه په درزا شو، څو زینی پورته وختله او ودریده، یو سړی یی ولید چی په اوبو کی یی غوټې خوړلې او هغه د راوتلو هڅه کوله صفیی احساس کړه چی د هغه ځواك ختم شویدی څو گزه لاندی وروستی پایی ته ورسید هغه دواړه متی وغځولی او سر یی پر پایه کیښود خو د هغه نور بدن په اوبو کی وُ، یو ځل صفیی د تیښتی خیال وکړ خو بیا یی خواخوږی پر ویری غلبه وکړه په ویره ویره لاندی ورغله په ویریدلی غږ یی پوښتنه وکړه : ته څوك یی؟

هغه هیڅ ونه خوځید، ساه یی تونده چلیده، صفیی نور جرئت وکړ ور وړاندی شوه او له هغه نه دوی پایی پاس ودریده او ویی ویل : زه له تا پوښتم څوك یی او اوس دلته د څه لپاره راغلی یی؟

هغه د یوی شیبی لپاره سر راپورته کړ یو ځل یی صفیی ته وکتل او بیرته یی سر ښکته واچاوه.

د یوی شیبی لپاره صفیه ځای پر ځای هکه پکه ودریده په خپ غږ یی وویل : طاهر... طاهره !! ته ...! په دی حالت!!

هغه بیا سر راپورته کړ ویی ویل : څوك یی صفیه...!؟ صفیه ور وړاندی شوه هغه یی تر متو ونیو او پورته یی کش کړ، طاهر پر زینو ورپورته شو او بیا پریوت، صفیی چی د هغه پر ملا تړلی ډبره ولیده ویی ویل : ظالمه، دوکه بازه، مکاره!

: څوك ؟ زه؟ طاهر لږ سر راپورته کړ ویی ویل.

: نه نه، زه د قاسم په باب وایم، هغه له بنده ستا د ژغورنی وعده کړی وه.

طاهر جگ شو سر یی په خپلو لاسونو کلك ونیو ویی ویل :-دا ستا مانۍ ده؟

: هوکی!

زه ډیر لری راغلی یم، دی ډبری زه بلی دنیا ته ورټیل وهلم، زما نه غلطی وشوه باید له هغو دوو کسانو سره می په کښتۍ کی حساب خلاص کړی وای.

صفیی وویل : دلته خطر دی راځه له ماسره!

طاهر زنگیدلی له صفیی سره روان شو، دواړه د جنګی نه څو گامه لری د یوی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

گنې ونې لاندې ودریدل.

صفیې پوښتنه وکړه : ته خو به تپی نه یې؟

: نه خو له ستومانی نه بی سیکه یم، ما له زندان سره نژدی له هغی ډبری سره لامبو پیل کړه، تا دلته څه کول؟

هیڅ نه، راوړه زه دا ډبره خلاصه کړم، له ژوندیو خلکو سره ډبری تړل او سیند ته یی غورځول له قاسم پرته څوك کولی شی؟

: ما قاسم نه دی لیدلی او په سیند کی د غورځوونکو دا گومان ؤ چی زه مړ یم.

: هغه څه وړ؟

: زه اوس درته وایم خو یوازی دومره راته ووایه چی د دی نوی زندان نه د وتلو لاره شته؟

: هلته وگوره کښتی ولاړی دی، ته کښتی چلولی شی که نه، که نه وی نو زه د مانۍ یو نوکر درسره استولی شم.

: نه زه کښتی چلولی شم، هغه ورځ خو به زما په څیر ستا هغه نوکر نیول شوی نه وی.

: نه هغه ما وتښتاوه، ستا د نورو دوستانو نه هم څوك ونه نیول شول، زما ویره وه چی ته به پر ما بدگومانه شوی وی، قاسم ستا د ځورولو لپاره ماته هغه خبری کولی، اصلاً خبره داسی وه چی قاسم هغه لیك له خدمتگاری نه اخستی او لوستی ؤ.

طاهر وویل : ستا د ځان سپینولو ضرورت نشته، زه قاسم ډیر ښه پیژنم، او ستا د ډاډ لپاره وایم چی زه تا د بغداد د ټولو ښځو نه زیاته د درناوی او عزت وړ گنم.

ته زموږ له دی ملاقات نه چاته څه مه وایه، دښمن له نن نه وروسته داسی گنلی چی زه مړ شوی یم.

امکان لری چی زه بیا بغداد ته راشم، ماته په بندی خانه کی هغوی زهر راکړل او زما د وژلو هڅه یی وکړه، خو زما پر ځای هغه ډوډی بل چا وخوړه، هغه زما د کوټې ترڅنگ په بله کوټه کې بندی ؤ، موږ د یوه تنگ سوری له لاری یو د بل کوټی ته تلای شوو، د شپی مهال هغه زما کوټی ته راغی، زما ډوډی ایښی وه هغی په زهرو ککړ پنیر وخوړ او مړ شو، ما هغه همغه سوری ته ور ټیل واهه او

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپاسه می پری تختی کیښودی، بیا می ځان مړ وغورځاوه هغوی زه مړ وبللم او په سیند کی یی وغورځولم، ماته د زهرو راکولو په فریب کی د ښار ناظم، د زندان څارونکی او مهلب بن داود شریك وو، د قاسم په باب زه خبر نه یم.

: داسی ناولی دسیسه د قاسم نه پرته امکان نه لری، له ماښام نه لږ وروسته هغه راته وویل چی مهلب او د ښار ناظم له ده سره ستا د خوشی کیدو وعده کړی ده، هغه ښایی تر اوسه بیرته نه وی راغلی.

طاهر وویل : زه په دی دسیسه کی د قاسم شریکیدل له اټکل نه لری نه بولم، اوس ستا په ذمه یو کار دی هغه دا چی ته له دی کیسو نه خپل کاکا خبر کړه.

: ستا مطلب دا دی چی زه هغه ته ستا په باب هم ووایم؟

: نه زما په اړه څه مه ورته وایه، هغه ته دومره ووایه چی د مهلب د زهرو په اثر پخوانی د بهرنیو چارو وزیر وحید الدین وژل شویدی او هغه چیرته غلی شوی نه ؤ پخپله مهلب بن داود بندی کړی ؤ.

چنگیز خان ته پیغام مهلب استولی ؤ، او د همدی خیانت د رسوا کیدو له ویری یی دوه بی گناه نور ووژل، د دی ثبوت دا دی چی د وحید الدین مړی په هغه سوری کی پروت دی خپل کاکا مجبور کړه چی سهار پخپله زندان ته ورشی او هغه کوتی وگوری، که نه نو سبا شپی ته به هغه هم زما په څیر په سیند کی وغورځوی. ستا کاکا به ستا پر دی خبرو له باور نه د مخه دا پوښتنه درنه کوی چی ته د دی پیښو نه څه وړ خبره شوی؟

ته د هغه په ځواب کی ویلی شی یوه سپاهی دغه پیښی زما یو دوست ته ویلی او هغه ستا نوکر سعید نیمه شپه تاته را استولی ؤ، زما باور دی چی هغه به بیا د دی پیښو د پلټنی پرځای نیغه د زندان لاره ونیسی.

صفیی وویل : زه به د دی بندوبست وکړم، زه به سهار وختی پر اس سپره شم او میدان ته به ووزم له هغه ځایه به زر بیرته راستنه شم او کاکا ته به دا ټول حال ووایم چی ماته همدا اوس یوه ناپیژندوی دا حال ووایه او له ما نه یی وغوښتل چی زه زر تر زره تا خبر کړم.

: له دی وروسته زما باور دی چی د خلیفه د ملاتړ سره سره به مهلب ته په بغداد کی اوسیدل ناممکن شی، ته دی کاکا ته مشوره ورکړه چی د ښار ناظم او د زندان څارونکی ته اخطار ورکړی هغوی به سمدستی د اصلی مجرم پرښودلو مجبور شی، خو له هر څه وړاندی دی د وحید الدین مړی خامخا راوباسی، زه اوس

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځم، ښایی سبا شپی ته ترکستان ته روان شم، تا د هغو ځایونو په باب څه خبر اوریدلی دی؟

: هو ډیر بد خبرونه، مغلو د بخارا او سمرقند نه پرته د شمال ډیر نور ښارونه نیولی دی، اوس یی پوځونه د جنوب او ختیځ په لوری پرمختګ کوی.

: د بلخ په اړه دی څه اوریدلی؟

: پر بلخ حمله کیدونکی ده.

: ډیر ښه زه ځم.

: صفیی د هغی لاره ونیوه ویی ویل : ما یو ځل رد کړی غوښتنه بیا تکرارول، نه غوښتل خو د ژوندی انسان لاس د امید له لمنی نه نه جدا کیږی، زه دلته پاتی کیدل نه غواړم ، ما له دی ځایه درسره بوزه، که می له ځانه سره نه بیا یی مدینی ته می درسره بوزه، هلته به ستا انتظار کوم.

: نه نه، دا خبره مه راپلټه!

: مګر ولی؟ ته ما دومره د کرکی وړ ولی بولی؟

: زه تا د کرکی وړ نه ګنم خو ویریږم چی په خپل نظر کی ځان د کرکې وړ نه کړم.

صفیی څه ویل غوښتل خو دوه پهره داران په خبرو کې له برندې راووتل او په چوتره ودریدل.

یوه یی ویل : قاسم د شپی په کښتی کې بلې غاړې ته تللی تر اوسه بیرته نه دی راستون شوی.

دوهم وویل : وروره د واده تیاری نیسی د کوم زرګر دوکان ته به تللی وی.

: دِ چا واده؟

د قاسم!

: له چا سره؟

: پر دی خو زموږ د طبیلی پاکوونکی هم پوهیږی، له صفیی سره!

: دروغ! پر صفیه خو د دی کور شاپرك «خفاشان» هم خبر دی چی د هغی د زیږیدو له ورځی له قاسم نه کرکه کیږی.

: راځه شرط تړو!

: تا مخکی هم له ماسره څو شرطونه بایللی دی، لومړی د تیر شرط څلور دینارہ راکړه، بیا نوی شرط تړو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: هغه به سهار درکړم، خو مزه به هغه وخت وی چی ته له ماسره په شل دیناره شرط وتړی.

: بس سهی ده!

: مگر داسی نه، راځه د صادق په مخکی دواړه سوگند کوو.

: راځه!

سپاهیان ولاړل او طاهر ورو وویل : ایا دا رښتیا ده؟

: هوکی ! قاسم د دی شرط په بدل کی ستا د خوشی کولو ذمه واری اخستی وه چی زه ورسره د واده وعده وکړم او ما ستا لپاره دا وعده وکړه . اوس د دی راز له افشا کیدو نه وروسته د دی وعدی پر پابندی مجبوره نه یم، خو پر دی سربیره که ته زما په سبب ځان ته په خپل نظر کم راځی نو ماته امر وکړه، په دی دنیا کی د ذلت هیڅ داسی کنده نه شته چی زه ستا په امر په پټو سترگو ځان ور ونه غورځولی شم، په دی مانۍ کی د اوسیدو لپاره زما په مخکی دوی لاری دی، له قاسم سره واده او بل په دی سیند کی ډوبیدل، که زما دا قربانی د اسلامی نړۍ بي کسه خویندو ته څه گټه رسولی شي نو زه ورته تیاره یم، خو خدای «ج» زما گواه دی زه یوازی تا غواړم او تر څو چی ژوندی یم ستا سره به می مینه وی، که دا گناه وی نو زه گنهگاره یم، که د دی گناه سزا مرگ وی نو د خدای «ج» په خاطر پخپلو لاسو می مری خپه کړه، ما له دی ډبري سره وتړه او سیند ته می وغورځوه، زه تا د ځان قاضی کوم، ستا نه د ځان په هکله فتوی غواړم، که ما په دی ختو او چتلی کی د پالل شویو چینجیو پرځای د خپلی د مینی لپاره د یو انسان موندلو گناه کړی وی نو ووایه زما سزا څه ده؟

تا ویل چی د ترکستان میدان ډیر خطرناك دی، خو کاشکی دا درته معلومه وای، چی کومه ښځه چی له چا سره یی زړه غواړی د غشو په باران کی هم ورسره خوښه وی، خو له هغه پرته به د سرو زرو محل هم ورته زندان ښکاری.

هغی ژړل،طاهر دا احساس کړه چی د نړۍ د تسخیر ټول عناصر د دی نجلۍ په بدن کی راغونډ شویدی، هغه د لومړی ځل لپاره دی ښکلی مخ ته وکتل چی په زرگونو ډیوی پکی بلی وی، طاهر ځان راتینگ نکړای شو:

صفیی ! صفیی ! کاشکی ما ته مخکی معلومه وای، مجرمه ته نه زه یم. قراقرم ته له تلو نه مخکی ماته معلومه نه وه چی ته ما دومره د پاملرنی حقدار گنی، خو په دی سفر کی... طاهر دومره وویل او چوپ شو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفیی لکه چی په ژورو اوبو کی ساه اخسته چی کله یی د طاهر له خولی خپل نوم واورید د امید خوشی کړی لمن یی بیرته راونیوله: ووایه په دی سفر کی څه وشول، ووایه؟

: ما له یوی نجلۍ سره د واده وعده کړی ده.

د طاهر دا گومان ؤ چی د دی خبری په اوریدو به هغه ده ته یو ځل په حقارت وگوری او په منډه به ولاړه شی، خو هغه ځای پر ځای ولاړه وه، د کرکی او نفرت پر ځای یی پر شونډو زړه وړونکی موسکا وه، د ترخې خبرې پر ځای یې په نرمه او خوږه لهجه وویل : نو تا له مانه کرکه نه کوله؟

: زه څه وړ له تا کرکه کولی شم؟

: هغه ښکلی ده؟

: هوکی!

: خامخا به تر ما ډیره زیاته ښایسته وی؟ .

: نه ماته معلومه نه ده.

که تا له هغی سره د واده وعده نه وای کړی هم زما زاری به دی نه وی منلی او له ځانه سره به د زما له بیولو نه انکار کاوه؟

: هوکی ! په اوسنیو حالاتو کی به خپلو ذمه واریو زه انکار ته مجبورولم، زه په ډگر ستا د ساتنی پرځای د دی ښار او هیواد پر بریدونو پهره آسانه بولم.

: د هغی نوم څه دی؟

:ثریا.

: چیرته ده ؟

: په بلخ کی .

: که هغی ته څرگنده شی چی د دی په څیر په بغداد کی هم داسی یو څوك شته چی له تا سره مینه لری نو ایا دا به یی د ځان پر حق تیری وبولی؟

: نه هغه له حسد نه ډیره اوچته ده.

: یوه ښځه د بلی مجبوری ښی پیژنی، ته ورسره واده وکړه، زه به په دی ټه ژوندی وم چی یوه ورځ به له دی نه د مینی سوال وکړم او تاته به ځان ورسوم، موږ به دواړه د ځان لپاره ستالمن پراخه ووینو، زه به د دی په نوکری کی هم خوښه یم. ما یوازی دا معلومول چی ته خو به له مانه کرکه نه کوی، دا زما لپاره ډیر ستر انعام دی، یوه لویه تکیه ده، پر دی لویه تیږه چی ودریږم زه له تولی نړی سره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله کولی شم، زه به اوس کاکا، کاکاناوی او قاسم ته ځواب ورکولی شم زما له هیچا نه ویره نشته.

طاهر وویل : صفیی زه وعده کوم چی له ترکستان نه وزګار شم دلته به راځم، تر هغه وخته ښایی ستا د کاکا نظر هم زما په اړه اوښتی وی او زه به د یوه لوی انعام لپاره خپله لمن وغوړوم، زه ډاډ درکوم چی زما د مینی پر اسمان به تل دوه ستوری ځلیږی او زما په نظر کی به ستا او ثریا درجه یو شان وی.

: زه به ستا د لمنی ګرد واوسم او له تا سره به واوسم، په بلخ کی اوسیدونکی زما خور ته زما سلام وایه او هغی ته زما یوه نښه ور وړه.

صفیی له ګوتی نه یوه ګوته راوویسته د طاهر په لاس کی یی ور کیښوده ویی ویل : زه به ستا سو دواړو انتظار کوم، که تاسو ځنډ وکړ نو ښایی تقدیر ما درولی، په نړۍ کی هیڅ داسی خلیج نشته چی د مینی په کښتۍ کې دې څوک تری پوری نشی وتلای.

په اوبو کی دوی د کښتی د پارو ګانو غږ واورید دواړو سیند ته وکتل صفیی وویل : لکه چی قاسم راغی؟

دواړه دونی ډډته ودریدل، کښتۍ ځنډې ته ورسیده قاسم او دوه تنه نور تری کوز شول او مانی ته دننه ولاړل.

صفیی وویل : هغه ښایی ماته ستا د خلاصیدو خبر راوړی وی، اوس ورځه زه به تر هغی دلته ولاړه یم چی تر څو دا کښتی ښکاری، خو لږ ودریږه پهره دار راغی.

پهره داران راغلل او تر لږ ځنډه یی په چوترۀ خبری کولی او بیرته ولاړل، د دوی د خبرو موضوع تر اوسه پوری د قاسم اوصفیی د واده په اړه وه.

: آخر په قاسم کی څه کمزوری ده چی صفیه له هغه سره واده نه کوی؟ هغه روند دی، کوڼ دی، ګو ډ دی او یا ستا په څیر بی عقل دی؟

: بس هر څه چی دی زما باور دی چی صفیه له هغه سره واده نشی کولی، د پاچاهی کوم ولی عهد او شهزاده د هغی سره جوړیږی.

صفیی وویل : اوس ولاړ شه!

طاهر تیټ شو د یوی وړوکی کښتی پړی یی پرانست او پکی کیناست پاروګان یی ونیول او ویی ویل : صفیی خدای پامان! صفیی کښتی اوبو ته ورټیل وهله ویی ویل : خدای پامان!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر هغو چی کښتی یی له نظره پناه کیدله دی له ځانه سره ویل خدای دی مل شه، خدای دی مل شه!

* * * * *

(٤)

سهار وختی صدر اعظم د صفیی د تولو خبرو له اوریدو وروسته وویل : که دا خبره رښتیا شوه نو د یوی خبری داد درکوم او هغه دا چی زما د وریری واده زما د ناوړه زوی سره نشی کیدای، زه پوهیدم چی طاهر یو مخلص ځوان دی، زه د ده د نیولو مخالف وم، ځکه می ده او د ده ملګرو ته د تیښتی موقع ورکول غوښتل، ماته د ده ملګرو چی پیغام راکړ دا یی بل د اخلاص ثبوت دی که نه نو د وحید الدین نه وروسته ښایی په بی خبری کی زما وار وای هغه بد معاش نن ماته وویل چی د خلیفه په امر زه نن طاهر ته د تیښتی موقع برابروم اوس ورځم!!

صفیه خپلې کوټې ته ولاړه هلته قاسم له سکینی سره خبری کولی، هغه چی صفیه ولیده ویی ویل : صفیی ما یو لوی خبر راوړی دی، مهلب همدا اوس ماته خبر راکړ چی طاهر له بندیخانی نه تښتیدلی دی، ما له هغه نه ټول تفصیل نه دی پوښتیدلی، ما تا ته خبر راوړ او دلته راغلم زه اوس هغه ته ورځم هغه د سیند سره په برنده کی ناست دی چی بیرته راستون شوم ټول احوال به درته ووایم.

سکینی وویل : له شاهی زندان نه د طاهر د تښتیدو داستان به ډیر په زړه پوری وی، راځه صفیی موږ به د کوټی د پردی ترشا کښینو او وابه یی وروړ، څنګه قاسمه! موږ ته اجازه ده چی ستاسو خبری واورو؟

: مګر په دی شرط چی تاسو څه واوری چاته به نه وایی، خبره داسې ده چی د هغه د تښتیدو په پیښه کی زما د څو ملګرو لاس دی.

: واه واه موږ څه ساده ګانی یو!

قاسم له کوټې نه ووت.

سکینې صفیې ته وویل : راځه صفیې! زما د هغه د تیښتې د کیسې له اوریدو سره مینه ده.

صفیی چی په څه پوهیدل غوښتل پری پوهیدلی وه، خو بیا یی څه چرت وواهه او له سکینی سره تلو ته تیاره شوه، د سیند پر غاړه کوټی ته ورسیدی د دروازی د پردی ترشا ودریدی مهلب ویل:

اوس زه ویریږم چی که هغه چاته څه وویل زموږ خیر نشته.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاسم وویل : نه، هغه ستا په ځیر نیکی کوونکی ته دوکه نشی ورکولی.
مهلب وویل : د هغه نیکی کوونکی خوته یی، ما دا ټول ستا لپاره وکړل، او ما هغه ته وویل هم چی تاته مو د قاسم په سپارښتنه د تیښتی موقع درکړه.
: مگر هغه څه ډول وتښتید؟
: ایا هغه پنځه سوه دیناره چی تا ماته راکړی وو د بندیخانی د پنځو تنو پهره دارانو لپاره بس نه وو؟
قاسم وویل : تا هغه چیرته ورساوه؟
مهلب ځواب ورکړ : د بندیخانی نه بهر مو پریښود هغه به خامخا خپلو دوستانو ته ورغلی وی، زما امید دی چی زر تر زره به له بغداده ووزی، هغه له ماسره وعده کړی چی له یو دوو تنو ملگرو پرته به له چا سره نه گوری او د شپی به له بغداده ووزی.
نو د ذی مطلب دا دی چی موږ به نور د هغه په اړه څه نه اورو!
: زه افسوس کوم چی د حکومت ځینی امیران پری بدگومانه وو که نه هغه یو د کار زلمی دی په هر صورت هغه ستا په باب له بد نظر سره نه دی تللی.
د صفیی د زغم او صبر دیوالونه ونړیدل، پر مخ یی پرده راوغوړوله او د دروازی پرده یی پورته کړه برنډی ته ورغله ویی ویل : تاسو دواړه څوك غواړی تیر باسی، دا خبره اوس په نیمایی ښار کی مشهوره شوی ده چی کب نیوونکو له نیمی شپی نه وروسته له سیند نه یو مړی را ایستلی دی او هغه د طاهر مړی دی.
د قاسم او مهلب رنگونه تك سپین وتښتیدل، او په ردو ردو سترگو یی صفیی ته کتل. صفیی وویل : او کاکا جان د شپی په وروستی برخه کی پخپله د پلټنی لپاره زندان ته ورغلی هلته یو بل مړی هم ؤ چی په خوله کی یی په زهرو ککړ پنیر ؤ، هغه د پخوانی وزیر خارجه وحید الدین مړی ؤ.
او پر دی پوهیږی چی کاکا ته د زندان څارونکی څه ویلی دی؟ د شپی د بغداد د یوه لوی غدار په حکم دوو تنو ته زهر ورکړل شول، یو هغه ؤ چی اوس تاسو د هغه په اړه خبری کولی چی مړی یی اوس هم د بغداد په کوم څلور لاری کی د بدل فریادونه کوی، دوهم هغه چی د بندی توب نه یی یوازی ستا دوست او د هغه له څو تنو ملگرو پرته نور څوك خبر نه وو.
مهلب پاڅیدلو او ودرید، صفیی چیغی کړی:
ځمکه به تا غوندی بد چاری انسان ته ځای ورنکړی، په ښار کی ستا لټون

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان دی.

د دی مانۍ پر هری دروازی پهره داران دریدلی دی، د بغدا د هر بچی ستا د بوتیو شکولوته تیار دی.

قاسم صفیه تر مټ ونیوله او ټکان یی ورکړ ویی ویل : صفیی ! دا ته څه وایی په هوش کی خبری کوه.

: ما پریږده! زما له تانه کرکه ده، ته بی غیرته او مکار یی.

قاسم په مخ پرځپړ ووهله او په کشولو یی دننه بوتله، هغی چیغی کړی: بی غیرته سړی د ښځو له وهلو پرته نور څه کولی شی؟

سکینه ور وړاندی شوه ویی ویل : صفیی پر تا څه وشول؟ قاسمه پریږده نن یی دماغ سم نه دی.

صفیه سره اوسپینه شوه ویی ویل : آخر د ده خور وختی!

ته هم مایوه څپړ ووهه!

سکینی وویل : صفیی د خدای «ج» لپاره لږ چوپه شه.

هغه عزتمن سړی به څه فکر کوی!

صفیی وویل : غل، ډاکو، قاتل! د خدای «ج» لپاره سپاهیان راوغواړی. کاکا جان په هغه پسی گرځی، چی ونه تښتی!

قاسم هغه له کوټی نه وایستله او په کشولو یی د مانۍ بل کونج ته بوتله. صفیی چی خواجه سرا، نوکران او مینځی ولیدل چوپه شوه، او بیا یی په نرمی وویل :

ما پریږده خپلی کوټې ته ځم، ما تاته د خپلو دروغو سزا درکوله خو د کاکا تر راتگه دی ملگری ایسارنه کړه.

قاسم د اندیښنی او پریشانی په حالت کی د بخښنی او عذر مناسب الفاظ او ټکی لټول او د برنډی په لور ور روان ؤ خو هلته مهلب نه ؤ، یوه کښتۍ د سیند د بلې غاړې په لوری گړندی روانه وه او هغه پکی سپور ؤ.

ماسپښین مهال په ښار کی دا اعلان کیده چی هر چا د مهلب ځای معلوم کړ پنځه زره اشرفی به انعام ورکړل شی، مازدیگر چی قاسم له خپل پلار سره له اوږده مجلس وروسته راووت نو څیره یی تروشه او خوړینه وه، اوسکینی صفیی ته ویل : تا واوریدل پلار جان قاسم ته وویل چی تر څو زه د بغداد صدر اعظم یم ته باید دلته ونه اوسی هغه سبا ته مصر ته روانیږی، پلار جان د مصر پاچا ته لیکلی دی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی هغه ته په پوځ کی کوم معمولی منصب ورکړی، خو چی کله یی غوسه سره شوه راوبه یی غواړی.

سبا ته په ښار کی دا خبره مشهوره وه چی د شپی مهال زر تنه سپاره د مغلو پرخلاف په جګړه کی د خوارزم شاه د ملاتړ لپاره له بغداده ولاړل.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوارزم زمری

جلال الدین د افغانستان له شمالی سرحد نه د مروی والی ته پیغام واستاوه چی لږ تر لږه څلور اونی له مروی نه دفاع وکړی، په دی موده کی به دی له بلخ، هرات او نوروښارونو څخه نوی پوځ راټول کړی او مرستی ته به یی ور ورسیږی.

د مروی روزل شوی منظم پوځ لږ ژ خو د پناه اخستونکو په لکونو توری موجودی وی، هغوی ټولو تصمیم نیولی ژ چی دلته به د بخارا، سمرقند او نورو ښارونو اشتباهات نه تکراروی، ښځو د غشیو ویشتلو تمرین کاوه، هلکانو د کورونو پر بامونو ډبری غونډولی، تر دی چی د مروی هر کور یو مورچل ژ او د اولس دا باور و چی نه یوازی دا چی له ښار څخه به ساتنه کوی بلکی له مغلو نه به د تیرو ټولو ظلمونو بدل هم اخلی.

په جوماتونو کی د هر لمانځه نه وروسته خلکو ویناوی اوریدلی، او د مروی د ساتنی لپاره یی د وینو د وروستی څاڅکی تویولو پریکړی کولی.

یو سهار چی د ښار موذن خلك د لمانځه لپاره راپلل د مغلو بی شمیره لښکر د ښار د برجونو مخی ته راڅرګند شو، د سترګو په رپ کی غشیو ویشتونکی د ښار د دیوالونو تر شا اوږه په اوږه ودریدل او هلته د پښی ایښودلو ځای نه موندل کیده د مغلو د لښکر قوماندہ د چنګیز خان د کشر زوی تولای په غاړه وه، چنګیز خان ته تولای په زړورتیا او تر زړورتیا هم په چل او دوکه زیات ګران ژ، د مروی د دیوالونو تر شا د خلکو بی دریغه راټولیدل د ده د پریشانی او اندیښنی لپاره بس وو.

تولای زړه نا زړه ولاړ ژ د ښار څو تنه غدارانو چی د دوی د راتلو د خبر له اوریدو سره ورسره یوځای شوی وو دا خبر ورکړ چی د دیوالونو تر شا په مورچلو کی تر نارینه ژ ښځی زیاتی دی، تولای چی دا واوریدل د یوی توپانی حملی امر یی وکړ خو د ښار د دیوالونو له شانه د غشو او ډبرو باران د مغلو غاښونه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویریښول، د دیوال په بیخ کی په زرگونو تنه تاتاریان انبار شول، تولای چی دا حالت ولید پوځ ته یی د شاته کیدو حکم ورکړ او د ښار نه په یوه واټن کی یی واړول، تر پنځو ورځو پوری تولای ته د ښار د نیولو هیڅ تدبیر اغیزمن نه شو، د زور له استعمال نه چی مأیوس شو له معمول سره سم یی د چالاکی او فریب څخه کار واخست، او د ښار یو غدار یی والی ته ورواستاوه له هغه سره یی دلیدو هیله وکړه، او په پیغام کی یی دا هم ورته وویل چی موږ د والی نه د ځینو وعدو له اخستلو نه وروسته بیرته ستنیږو، خو باتدبیره خلك تولای ته د والی له ورتگ سره مخالف وو، خو والی هغوی وپوهول چی زه د هغه د مکر او فریب تر دام لاندی نه راځم، دوی به چی ډیر څه وکړی نو ما به ووژنی، خو زما په نه راتگ به هغه خلك هم داده شي چی له مغلو سره د مقابلی پرځای د سولی هیله من دی، زه به دا هڅه وکړم چی تر څو د جلال الدین پوځ راځی له مغلو سره به د سولی خبرو اترو ته دوام ورکړو.

تولای د والی ډیر تود هرکلی وکړ او هغه یی له ځان سره کښیناوه ویی ویل : زما په زړه کی د میړنیو لپاره عزت دی، سهار چی خبری اتری پیل شوی نو تولای وویل:

موږ یوازی دا وعده غواړو چی ستاسو پوځ به په موږپسی له شا څخه نه راځی، موږ بیرته شاتگ ته چمتو یو پردی سربیره دی وعدی ته هم چمتو یو چی که له جلال الدین سره زموږ اړیکی هر ډول وی موږ به پر «مرو» بیا یرغل نه کوو. د دی په بدل کی تاسو ته یو معمولی تاوان ادا کول په کار دی، والی په هره بیه د مهلت ترلاسه کول غوښتل هغه لږ سوچ وکړ او بیا یی وویل:

زموږ خزانه که څه هم تشه ده، بیا به هم د ښار له خلکو نه تاسو ته پوره مبلغ راټول کړم او درته یی کړم.

: ستا دا پریکړه به د ښار ټولو خلکو ته د منلو وړ وی؟

: زه د ښار والی یم.

: دا سهی ده مگر ته تاوان یوازی پر خپله ذمه ولی اخلی ایا دا به غوره نه وی چی ته د ښار مخور او مشران دلته راوغواړی، که د هغوی په موجودیت کی ترون وشی د هغوی اعتراض به بیا نه وی، تاسو د هغوی په نامه یو مکتوب واستوی.

زما په گومان به موږ ډیر زر یوی پریکړی ته ورسیږو.

والی د ښار د لسو تنو سپین روږو په نامه لیك ولیکه او ویی لیږه، د والی د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیك په لوستلو هغوی د ډیرو خلکو د مشوری پر خلاف هلته ورغلل، تولای له هغوی سره هم په ورین تندی وکتل خو د تاوان د پیسو په اړه یی وویل چی موږ د ښار له اوسیدونکو سره د مشوری پرته کومه پریکړه نه شو کولی.

تولای وویل : ماته معلومه ده چی د ښار خزانه تشه ده، ماته ستاسو مجبوری معلومه ده، تاسو ولاړ شی سبا ته به بیا سره گورو، غوره دا ده چی تاسو سبا ته د ښار د هری ډلی یو استازی درسره راولی.

تاتاریانو والی او د هغه ملگری په درناوی د ښار تر دیوالونو پوری ورسول، د شپی مهال په ښار کی پردی خبره جشن جوړ ؤ چی سبا ته به سوله وشی او مغل به ولاړ شی. خو هغو پناه اخستونکو چی د مغلو له تولو چلونو او مکرونو نه خبر وو د ښار خلکو ته د هوښیاری تلقین کاوه، د ښار د مشرانو سره هم د مغلو په اړه څه غلط فهمی نه وه، خو والی پردی ټینگار کاوه چی موږ باید د سولی خبری اتری جاری وساتو او څه مهلت ترلاسه کړو سبا ته نژدی څلویښت کسان تولای ته ورغلل.

ماسپښین مهال له هر یوه مشر نه په زور اوجبر د ښار د نورو مشرانو په نامه لیکونه واخستل شول چی غدارانو هغوی ته ورسول او مازدیگر مهال او یا تنه نور مشران هم د تولای قرارگاه ته وررسیدل.

ماښام مهال مغلو له والی، د لښکرو مشر او د هغوی دری تنه نورو ملگرو پرته ټول ووژل، د شپی یو سل اولس تنه تاتاریانو د والی د وژل شویو ملگرو جامی واغوستی او والی او ملگرو ته یی خنجرونه وروښودل او په مخکی یی د ښار په لور روان کړل، وړاندی وړاندی څو تنه د ښار غداران هم وو چی له والی سره یی په عربی او فارسی ژبه په زوره زوره خبری کولی، د دروازی مخی ته چی ورسیدل هغوی په برجونو کی ناستو پهره دارانو ته د سولی مبارکی ورکړه او د دروازی خلاصولو امر یی ورته وکړ، د دروازی یوه پهره دار له کړکی نه سر راویوست او چی دوی یی ولیدل نو دروازه یی خلاصه کړه، دننه زیات خلك راټول وو، د دروازی د خلاصیدو سره یو سړی بهر ووت او پوښتنه یی وکړه : تاسو ډیر ناوخته شوی، څه خبر مو راړوی والی څه شو؟ او بیا ور وړاندی شو په تیاره کی یی سترگی خلاصی کړی او د دوی د لیدو هڅه یی کوله تکرار یی کړه : تاسو څوك یاست، والی چیرته دی؟

د غدرانو نه یوه شاته اشاره وکړه ویی ویل : هغوی را روان دی، په دی کی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپږ تنه نور هم بهر ته راووتل:

والی منده واخستله او وړاندی ولاړ او چیغی یی کړی: دروازی وتړی مغل راغلل! زرکوی!

یو تاتاری هغه په توره وواهه او پر ځمکه یی وغورځاوه، دری ځلور نور غړونه هم اوچت شول: دروازی بندی کړی تاتاریان حمله کوی! خو هغوی هم نورو کسانو ووژل، د یوی شیبی لپاره پهره داران حیران ودریدل، او کله چی د دوی دروازی ته پام شو د مسلمانانو په جامه کی مغل دروازی ته ورنژدی شوی ووه پهره دارانو داسی گومان کاوه چی مغل له شانه پر دوی غشی اوروی دروازه یی ورته خلاصه کړه او دننه یی ننوتلو ته پریښودل، چی کله یی د مشالونو په رڼا کی نا آشنا څیری ولیدلی چیغی یی کړی خو د سترگو په رپ کی تاتاریانو پنځوس شپیته تنه ووژل، څو تنه مغلان چی دننه په ننوتلو بریالی نه شول د ډبرو او غشو په باران کی بهر ووژل شول، خو نورو یی د هره شیبه زیاتیدونکو پهره دارانو سره مقابله پیل کړه، ناڅاپه بهر د زیاتو اسونو د پښو ترپهار واوریدل شو، پهره دارانو دننه ورننوتلی مغلی سرتیری تول ووژل خو څو یی دروازه تړله د سترگو په رپ کی د سپرو یوه ډله تر دروازی ورننوتل.

لږ ځنډ وروسته د ښار اوسیدونکو په بازارونو کی د ډبرو او غشو د باران سره د دښمن یوه ډله سپاره لیدل چی گزمی یی کولی.

تر نیمی شپی پوری په ښار کی غوغا گډه وه، د شپی تر دریمی برخی پوری مغلو د ښار په څو نورو دروازو هم قبضه وکړه، او ډیرو کورونو ته یی اور واچاوه، تر سهاره دغه اور ډیری پراخی ساحی ته خپور شوی ؤ، هغه خلك چی له اوره د ژغورنی په خاطر بهر ته راوتل د مغلو ذ تورو سره مخ شول تر پنځو ورځو پوری په ښار کی قیامت جوړ ؤ.

شپږمه ورځ تاتاریانو د مروی په دروازه کی د خپلی فتحی یادگارونه «د کوپړیو څلی» جوړول، دغه څلی تر نورو پخوا نیو ټولو دنگ وو، خو د مغلو د مړیو له شمیرلو نه وروسته تولای وویل : موږ په کومه لویه جگړه کی هم دومره تاوان نه ؤ گاللی، او بیا یی د دی تاوان او زیان جبران داسی وکړ چی په «مرو» کی یی یو لوی اورتون تیار کړ بیا به یی دوه دوه تنه بندیان په پړیو کلك تړلی راوستل او پر اوچت تخت به یی یو د بل په مخ کی د هغوی لاسونه او پښی په نوبت تری غوڅ کړل، بندیانو به تر پکی وهلی او ساه به یی ورکړه او مغلو به له

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښیو نه چیغې وهلې، اتڼ به یې کاوه، او اورته به یې هغوی وروغورځول.
د کوپړیو د شمیر د زیاتولو لپاره به یې حامله ښځې راوستلې، او ګیډه به یې په برچه څیرې کړه، یوه حامله ښځه په لوړ تخت وغورځیده او بچې یې وزیږاوه، تولای وویل : وګورئ د دښمن ښځې زموږ پرخلاف نوی پوځ تیاروی!
یو تاتاری ور وړاندې شو او غوښتل یې ماشوم تر پښو لاندې غوبل کړی خو د مور مینه د مرګ په مخکې هم صبر نه شوه ښځې زوی راواخست او په سینه پورې یې کلك کړ، مغلو مور او زوی دواړه اورته وروغورځول، هغې تر وروستې سلګۍ د لمبو په منځ کې د زوی د ژغورلو هڅه کوله خو دواړه پکې سکاره شول.
یو دوولس، دیارلس کلن هلك تر سترګو لاندې د خپلې خور بې عزتې ونه زغملای شوه پر دوو مغلې افسرانو یې حمله وکړه او یو یې تری وواژه، وژل شوی د تولای د کاڼ سړی ؤ، کشری هلك یې د تولای په مخکې حاضر کړ، د چنګیز خان په څیر تولای هم د دښمن د کمزوریو او ښو صفتونو د پیژندلو عادت درلود، هغه هلك ور وغوښت او تری ویې وپوښتل : ته پوهیږې چې د یوه تاتاری منصبدار د وژلو سزا څه ده؟
هلك ځواب ورکړ : زه پوهیږم ستاسو په محکمه کې ګناهکار او بې ګناه دواړه تر یوه میچن لاندې دل کیږی.
: که موږ تا له ځانه سره بوزو چې لوی شې سپاهی کیدو ته چمتو یې؟
: ته ذلیل یې زه پردی ځای مرګ قبلوم.
: مرګ یو دردناك شی دی.
: مګر مظلوم ته نه ظالم ته!
تولای خان وویل : دی زما په مخکې غرغره کړی، ته پوهیږې چې غرغره څومره دردناکه وی؟
زړور هلك ځواب ورکړ : ته ما غرغره کولی شې زما اولس نشی غرغره کولی، ستاسو نیزې به ماتې شې، ستاسو توری به پځې شې، متې به مو شلې شې، خو زما د اولس په رګونو کې به د شهادت وینه چلیږی.
د تولای په اشاره یې هلك ته ډیرې بدې شکنجې ورکړې او حلال یې کړ، په دې ماښام تولای خپلو څو مشاورینو ته ویل : موږ له یوه خطرناك دښمن سره لاس او ګریوان یوو، د کوم اولس میندې چې ددغې هلك په څیر زامن زیږولی شی هغوی تر ډیره د چا غلام نشی پاتې کیدای.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه داسی هلکان تر جلال الدین لږ خطرناك نه بولم، د مروی د هر کور تلاشی پیل شوه، د کورونو د ځمکی د تل له خونو نه غلی شوی خلك راوایستل شول او ټول ووژل شول، تولای ته د ښار غدارانو د شتمنو خلکو لست ورکړ، هغوی چی له ژوند نه نا امیده شول خپلی ټولی پټی خزانی یی تاتاریانو ته وروښودلی، خو د هغوی تسلی به ونه شوه او د زیاتو مالونو د راپیدا کولو په هڅو کی یی هغوی ته ډول ډول شکنجی او عذابونه ورکړل او بیا یی ووژل، بیا یی د هغوی کورونه له بیخه ونړول او ویی لټول.

جوماتونو، مدرسو او کتابتونونو ته یی اور واچاوه یوازی ځلور سوه تنه هغه خلك مغلو له ځانه سره ژوندی بوتلل چی په معماری او وسله جوړولو کی یی کمال درلود، د کوچ نه لږ دمخه چا تولای ته وویل چی په ښار کی په ځینو ځایونو کی تر اوسه هم په پټو خونو کی ښځی او نارینه غلی دی، تولای دوه زره تنه پوځ په مرو کی پریښود او امر یی وکړ چی ښار ښه وپلټی، د هغو سپاهیانو افسرانو ته یی وویل : ما لوی خان ته پیغام استولی چی له دی څو کسانو پرته چی ماته د کار خلك ښکاری او ژوندی می راوستلی نور په مرو کی د دښمن یو تن هم ژوندی نه دی تښتیدلی، زه نه غواړم چی زما خبری دروغ شی، ځکه خو تر څو ستاسو ښه تسلی نه وی شوی لټون ته دوام ورکړی.

دغو سپاهیانو د یوه جومات موذن له کوم ځایه را پیدا کړ او ویی نیو، هغه ته یی عذابونه ورکړل او په دی یی مجبور کړ چی په جومات کی آذان وکړی.

د آذان په اوریدو جومات ته نژدی په یوه پټه خونه کی غلیو شویو خلکو گومان وکړ چی مغلی پوځونه تللی دی راووتل او مغلو ټول ووژل.

په دی ډول هغه په هره محله کی آذان کاوه او بهر ته راوتلی خلك به ټول تر تیغ تیر شول، تر دی چی نور په ښار کی د شړیدلیو او خوسا شویو مړیو له لاسه داسی یدبویی خپره شوه چی تاتاریان پردی ډاډه شول چی اوس دلته د چا د ژوندی پاتی کیدو امکان نشته او تری ولاړل.

*****

(۲)

له بغداد نه چی طاهر او د هغه ملگری وتښتیدل مروی ته یی مخه کړه، په لاره کی د ایران د ښارونو اوسیدونکو چی له یوی مودی پر خپلو ماتو اعتراف کړی ؤ د دوی د اروا پالو ویناو نه بی اغیزی پاتی نه شول، په هر نوی پړاو د رضاکارو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

غازیانو یوه ډله ورسره یوځای کیدله، تر دی چی د دوی شمیر دری زرو تنو ته ورسید، له مروی نه سل میله لری طاهر د دی ښار د تباهی خبر واورید او د جلال الدین په اړه یی د معلوماتو ترلاسه کولو نه وروسته د جنوب ختیځ لاره ونیوه.

یو ماسپښین د رضا کارانو دغه پوځ د ختیځ په توندو غرنیو لارو تیریده د مخی ډلگی مشر عبدالعزیز ؤ، د هغه د لارښوونی لپاره یو ایرانی زلمی گومارل شوی ؤ، له یوه تنگ پیچومی نه چی تیر شول ایرانی ځوان په لاس د دریدو اشاره وکړه او بیا یی لاندی تنگی ته اشاره وکړه.

عبدالعزیز چی لاندی وکتل چیغه یی وکړه : بیدار اوسی! افسرانو د سترگو په رپ کی دغه پیغام تر وروستی سپاهی پوری ورساوه، طاهر او عبدالعزیز د لښکر له زړه نه راووتل او د پیچومی پر سر ودریدل لاندی یی تنگی دری ته وکتل، په یوه نژدی یو میل سوروره او دری میله اوږده دره کی سخته جگړه روانه وه، یوه ترکی په ځیر ځیر د هغوی له لیدو وروسته وویل :

مغلو مسلمانان له څلورو خواو را ایسار کړی دی، د شاله غونډیو نه د مغلو نور پوځونو هم دری ته ورښکته کیږی، د مسلمانانو شمیر تر پنځو شپږو زرو زیات نه دی، خو مغلوتر دوی دری چنده زیات دی، د شاله غونډیو نه نور هم ورکوزیږی، زما په گومان دا د مغلو د لوی پوځ دمخی ډلگی ده، او ډ دغه لږ پوځ دومره په میرانه جنگیدونکی له جلال الدین پرته بل څوك نه دی!

طاهر وویل : د مغلو د کلابندی کړی پر دوی راتنگیږی که تر لږ څنډه نور پوځ ور ورسیږی بیا به یی ژوندی پاتی کیدل نا ممکن شی.

ترکی وویل : جلال الدین ته کومه خبره له امکان نه وتلی نه ده، خو دا ځل ډیر بد راگیر شویدی.

د طاهر ملگری د ده په هدایت په وړوکو وړوکو ډلو وویشل شول او د مختلفو لارو نه لاندی دری ته ورښکته شول، د دری په مخه کی د یوی وړوکی غونډی تر شا راټول شول، په میدان کی ځینو مغلی سر تیرو دوی ولیدل هم، خو له لری یی داسی گومان وکړ چی دا د دوی د مرستندویو توپانی ډلگیو څخه دی.

په همغه مهال چی مغلو ډیره تونده حمله کړی وه د دوی یوه سالار نویو ټولگیو ته د لارښوونی په خاطر له میدان نه راووت او اس یی د هماغه غونډی په لوری وزغلاوه، خو چی کله نژدی ورغی د خپل غږ په ځواب کی یی الله اکبر ناری واوریدلی، له دی سره سم یی پر سینه یو غشی ښخ شو، راغلی پوځ په دوو برخو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وریشل شو او د غونډی له دواړو خواوو نه پر دره وربښکته شو، مغل تر څو پوهیدل د دری زره تنو سپرو نیزی یی تترونو ته رسیدلی وی، د هغوی پښی یو ځل بیا وښویدی او بیا راتینګی نه شوی، تردی دمخه جلال الدین پخپل لاس ځلویښت تنه د مرګ په خوب ویده کړی وو، د هغه متی شلی شوی وی، کله یی چی پر خپل بری باور شو له میدان نه روت له اس نه پلی شو په یوه وروکی کمره وخوت او د ډبری سیوری ته کښیناست، ساه یی لنډه لنډه کیده خول یی له سره راکوز کړ او یو طرف ته یی ترڅنګ کیښود. د مخ خولی یی پاکی کړی لینده یی راواخسته او بیا یی پر مغلو د غشو باران پیل کړ، هغه حیران ؤ چی دا نوی مرستندوی یی څوك دی!

مغلو لس زره مړی په میدان پریښودل او وتښتیدل، سرتیری د شهیدانو په ښخولو او د ټپیانو په پټی تړلو مشغول شول، طاهر له اس نه پلی شو، خول یی له سره لری کړ او له یوه ترکی نه یی وپوښتل : سلطان چیرته دی؟

د ده په ځواب کی یو سپور له اس نه راکوز شو او ورترغاړی ووت:

طاهره ! آخر راغلی، زه حیران وم چی نن خدای «ج» زموږ لپاره مرستندوی له کوم لوری را واستول. زما له تانه همدغه تمه وه.

: تیمور ملك ! طاهر د خول د چاکونو نه د هغه سترګو ته کتل او ویی ویل.

هغه خول له سره لری کړ او یوه سر تیری ته یی ورکړ ویی ویل : هوکی زه یم.

د تیمور ملك د نامه په اوریدو د طاهر ملګری پری ورټول شول، طاهر عبدالعزیز، عبدالملك، مبارك او د خپل پوځ نور افسران معرفی کړل.

تیمور ملك له هغوی سره تاوده ستړی مشی وکړل ویی ویل :

زه ستا ملګرو ته ښه راغلاست وایم.

عبدالعزیز پوښتنه وکړه : پاچا چیرته دی؟

تیمور ملك خپلو ملګرو ته مخ واړاوه او پوښتنه یی تکرار کړه: پاچا چیرته دی؟

هغوی په حیرانی له یو بل نه پوښتل : پاچا چیرته دی؟

یوه افسر د هغه کمره په لوری اشاره وکړه ویی ویل: هغه پاس پر کمره د یوی ډبری سیوری ته ناست دی.

: راځی زه مو ورولم.

د طاهر څو ملګری او د سلطان د پوځ څو تنه افسران پر کمره وختل. پاچا په

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ډېره سر لګولی ؤ او په درانه خوب ویده ؤ.

تیمور ملك هغه تر مټ ونیو او غوښتل یی راویښ یی کړی خو طاهر په بیړه ور وړاندی شو د هغه لاس یی ونیو:

نه ! د داسی سپاهی خوب ډیر ګران وی. خدای خبر دی چی له څو ورځو ووسته ویده شوی دی.

تیمور ملك وویل : د تولای خان لښکر له دی ځایه یوازی څلور پړاوه لری دی موږ باید زر تر زره وخوځیږو.

تیمور ملك بیا د هغه مټ ونیو ورو ورو یی وخوځاوه او ویی ویل : اعلیحضرته! جګ شه!

جلال الدین سترګی وغړولی، او کښیناست او ویی ویل : تیموره! ته خو می کله لږ خوب ته پریږده.

: اعلیحضرته ! د تولای خان لښکر له موږ نه ډیر لری نه دی،

ستا په ګومان زما دی خبری ته پام نه ؤ، ماته له څو ورځو وروسته یو مهال د خوب فرصت په لاس راغی هغه هم تا رانه واخست.

ماته اوبه راکړی!

یوه افسر خپل پټك ور وړاندی کړ، جلال الدین د څو غوړپه اوبو له څښلو وروسته ودرید، طاهر او د هغه ملګرو تر اوسه د ده نه زیات د رعب او دبدبې خاوند سړی نه ؤ لیدلی، هغه ریښتیا هم یو کمر غوندی و.

پوښتنه یی وکړه : دا پوځ له کوم لوری راغلی؟

تیمور ملك ځواب ورکړ : له بغداده.

: له بغداده ! نو خدای «ج» زما دعا واوریده.

اوس موږ د نړۍ د هر ځواك مقابله کولی شو، که د بغداد خلك راویښ شوی وی نو زما باور دی چی د تولی اسلامی نړۍ خلك به راپورته شي، او موږ به د دنیا تر وروستۍ څنډې د دې وحشی کام مقابله وکولی شو.

سلطان اسمان ته کتل او په سترګو کی یی د شکرانی اوښکی وی.

: ددی پوځ مشر څوك دی!

: تیمور ملك طاهر ته اشاره وکړه ویی ویل : دی دی نوم یی طاهر بن یوسف دی، دا همغه څوك دی چی د قوقند نه د تیښتی په وخت کی یی زما ژوند وژغوره، ما تا ته ویلی وو چی په بغداد کی یو ځوان زموږ لپاره ډیر کار کوی، دا

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځوان دی!

جلال الدین طاهر ته ډیر تاوده لاس ورکړل او ویی ویل : د عقابانو په نړۍ کی آرامی ځالی نه وی، زما سره چی اوسیږی نو په داسی ډبرو به په خوب عادت کیږی، زه په دی کمره کیناستم او ستاسو د جګړی کمالونه می لیدل، ستاسو د ځینو سرتیرو د روزلو اړتیا ده، ځو تنه هسی د بی ځایه احساساتو په وجه ووژل شول، له یوه زلمی نه زه ډیر اغیزمن شوم همغه بلکل د یوه عرب په څیر جنګیده، د همغه اس نیم تور او نیمایی سپین ؤ، په مخکینی پښه یی د غشی لګیدو په وجه لړلړنګو ښینده هم زه همغه ته شاباشی ورکوم.

تیمور ملك وویل : همغه همدی دی مایی اس لیدلی دی.

جلال الدین وویل : زه تاته مبارکی درکوم. او له خپلو دریو غوره اسونو څخه یو نن تاته درکوم.

تیمور ملك وویل : طاهره! ته څومره نیکمرغه یی، سلطان صلاح الدین ایوبی «رح» ستا پلار ته خپله توره ورکړی وه او د خوارزم لوی مجاهد تاته خپل اس درکړ.

جلال الدین وویل : د سلطان صلاح الدین ایوبی «رح» توره!

: هوکی ! د ده پلار ته ایوبی د زړورتیا په انعام کی خپله توره ورکړی وه، څنګه طاهره! همغه دی درسره راوړی که دی دا ځل هم په بغداد کی پریښی ده؟

: همغه توره اوس له ما سره ده او ما د لومړی ځل لپاره نن وچلوله.

جلال الدین وویل : زه یی لیدای شم؟

طاهر توره وکښله او وروړاندی یی کړه، سلطان یی پر موتی د صلاح الدین نوم ولید توره یی ښکل کړه ویی ویل:

نیکمرغه دی همغه زوی چی پلار یی دومره لوی انعام حاصل کړی دی، کاشکی زما پلار هم د خوارزم د پاچا پرځای د همغه ستر مجاهد د پوځ یو سپاهی وای او ما هم ستا په څیر فخر وربانډی کولی شوای.

طاهر وویل : که یی تاسو ومنی زه دا سوغات تاسو ته وړاندی کوم.

: مننه! زه یی حقدار نه یم او نن ته ما ولیدی چی د حق په ادا کولو یی ډیر ښه پوهیږی.

پاچا دا وویل او توره یی بیرته طاهر ته ورکړه.

* * * * *

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)

چی پوځ د کوچ لپاره تیار شو سلطان وویل : طاهره ته به بغداد ته زموږ لارښوونه وکړی؟

: طاهر په حیرانی وپوښتل : بغداد ته ؟

: هوکی بغداد ته ! د خلیفه په چلن کی د دغه بدلون نه وروسته اوس زما ذمه واری ده چی پخپله یی په خدمت کی حاضر شم او د هغه بدگومانی لری کړم.

زما امید دی چی موږ هلته څو ورځی پاتی شو د مصر، شام او عربی هیوادونو په مرسته به یو لوی پوځ تیار شی زما باور دی چی ستاسو له را استولو نه وروسته به هغه د تاتاریانو پرخلاف د جهاد اعلان کړی وی.

طاهر په غمجنه لهجه ځواب ورکړ : تا غلط گومان وکړ، له بغداده زما سره راغلی پوځیان حکومت باغیان بللی دی، زه پخپله له زندان نه راتښتیدلی یم، له بغداده یوازی زر تنه له ما سره ملگری شوی دی، دا نور رضا کاران په لاره کی له موږ سره ملگری شوی دی.

د سلطان پر شونډو غمجنه موسکا راغله ویی ویل : نو د دی مطلب دا دی چی زما دعا تر اوسه پوری نه ده قبوله شوی خو زه مایوس نه یم، ستا سو راتگ د دی خبری ثبوت دی چی بهر مسلمانان زموږ له مصیبتونو نه نا خبره نه دی، هغه مهال به راشی چی د دی ستری فتنی په مقابل کی به تولـه اسلامی نړی راپاڅی او زه به تر همغه وخته خپلی ذمه واری ترسره کوم.

تر څو چی کیدای شی زه به د اسلامی نړی د ساتنی ذمه واری پر اوږه اخلم، تر څو د مغلو اسونه زما پر مری تیر نه شی زه به په هر گام مقابله ورسره کوم، زه به نړی ته دا ثابته کړم چی کوم اولس پخپله د ورکیدو پریکړه ونه کړی د دنیا هیڅ څواك یی نشی ورکولای، زه به د اسلامی هیوادونو د هر واکمن دروازه وروټکوم، زه به د اسلامی نړی په لری پرتو هیوادونو کی ویده کیدونکی سپاهیان راپاڅوم او زما باور دی چی زما غږ به د بیابان کریغه نه وی، تیموره!

لښکر ته د روانیدو حکم وکړه زموږ منزل افغانستان دی.

طاهر د تیمور له خولی د هرات او بلخ د عبرتناکی تباهی داستان اوریدلی ؤ، تیمور ملك د هغه د اندیښنی د سبب پوښتلونه وروسته دا تسلی هم ورکړه چی د ښار ډیر اوسیدونکی له حملی نه دمخه وتلی وو.

په پوځ کی د بلخ څو تنه وو، د طاهر د پوښتنی په ځواب کی هغوی تولو وویل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی شیخ عبدالرحمن له خپلی شتمنی او مال سره پر بلخ له یرغل نه څو اونی دمخه په کومه خوا ولاړ.

بیا هم په هر پړاو طاهر تیمور ملك ته ویل چی زه باید بلخ ته ولاړ شم، تیمور ملك هر ځل دا ځواب ورکاوه چی هلته به له سوځیدلیو کورونو او خوسا شویو مړیو پرته هیڅ هم ونه ویني، د ښار له زغم نه وتلی بدبویی به تاله دوه میلی نه بیرته راستون کړی.

چی جلال الدین ته د طاهر د اندیښنی معلومات وشو نو هغه د بلخ ټول سرتیری راوغوښتل او د بلخ په باب یی تری پوښتنه وکړه، په دوی کی ناڅاپی یو سړی داسی پیدا شو چی ورور یی له شیخ عبدالرحمن سره مزدور ؤ، هغه وویل چی شیخ عبدالرحمن له جګړی نه څلور هفتی دمخه له خپلی ټولی کورنۍ سره ووت او ورور می راته وویل چی سمدستی د هغه مخه غزنی ته وه، ښایی له هغه وروسته بیا بل لوری ته مخه وکړی.

سلطان طاهر ته تسلی ورکړه ویی ویل : د تقدیر لاری ناڅاپه یو له بل سره تړل کیږی، موږ د مروی په لوری روان وو خو اوس ښایی ستا لپاره غزنی ته ولاړ شو.

په لاره کی ځای ځای د سلطان په لټه پسی وتلی د تاتاریانو وړوکی ګروپونه په مخه ورتلل خو سلطان به هغوی تر تیغ تیر کړل او غزنی ته ورسیدل.

په غزنی کی امین الملك له پنځوس زره عسکرو سره د ده هرکلی وکړ، په څو ورځو کی شمس الدین اغراق هم له څلویښت زره تنو سره ورسره یوځای شو چی بیا د افغانستان له هر ګوټ نه د ملکانو او سردارانو خپله خپله ډله غزنی ته ور ورسیدله.

*****

(٤)

غزنی ته چی ورسیدل طاهر ته معلومه شوه چی شیخ عبدالرحمن له دوو هفتو تم کیدو وروسته هندوستان ته مخه کړی ده، دایی هم واوریدل چی شیخ په اوسنیو حالاتو کی یوازی مدینه خوندی بلله او دایی ویلی وو چی ډیر ژر به خپله کورنی مدینی ته واستوی.

طاهر ته همدومره داد بس ؤ چی هغوی له خطر نه ډیر لری دی، اوس د هغه ټول پام جګړی ته واوښت، د غزنی په جومات کی له څو ځله ویناؤ سره ده د خلکو احساسات راپارول او یوه نوی ساه یی پکی پوه کړه، د افغانستان علماؤ پخوا د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهاد فتوی ورکړی وه، اوس یی د طاهر په غوښتنه دلری لری سیمو دوره وکړه او خلك یی د جهاد لپاره راټولول په یوه جمعه له طاهر نه وروسته عبدالملك هم خبری وکړی، د هغه خبری چی څومره لنډی وی هومره اغیزمنی وی، سبا ته سلطان د غزنی د جیدو علماؤ دوی ډلی جوړی کړی او طاهر او عبدالملك یی ورسره واستول چی په شاو خوا سیمو کی د جهاد تبلیغ وکړی.

غیرتی افغانانو د جهاد بلنی ته لبیك ووایه او ډله ډله د سلطان په پوځ کی شامليدل، په دی دوره کی طاهر له عبدالملك نه زیات بریالی ؤ، د دی سبب یو د ده ښه وینا وه، بل دا چی له هغه سره د یوه داسی غازی توره وه چی د میرانی کیسی یی د خلکو په زړه کی وی، افغانان د اسلامی نړی هر باتور سپاهی خپل دوست او عزیز گڼی.

سلطان جلال الدین د خپل ځواك د شمیر له معلومولو وروسته چنگیز خان ته چی په هغو ورځو کی په تالقانو کی ؤ د څو تاتاری بندیانو په لاس دا پیغام واستاوه:

تا د بی خبری په حالت کی پر موږ یرغل راوړ، تا تر زور زیات په مکر او فریب زموږ ښارونه ونیول، ستا سپاهیان له یوی مودی راهیسی زما په لټه کی سرگردانه دی، زه اوس په افغانستان کی یم او تاته د مقابلی چلنج درکوم او داد درکوم چی دا ځل به ستاسو تورو ته د بی کسه تور سربو د ورمیږونو پرځای توری وی، که همت لری نو د مقابلی لپاره راځه!

چنگیز خان د «شیگی توتو» په مشری یو لوی پوځ د جلال الدین د مقابلی لپاره واستاوه، سلطان له غزنی نه څو میله وړاندی د هغوی مقابله وکړه، تر دری ورځو پوری سخته جگړه روانه وه، ترکان او افغانان یو تر بل پر میرانه او زړوتیا کی مخکی کیدل، په څلورمه ورځ د تاتاریانو پښی ولړزیدی، سلطان تر څو میله دوی تعقیب کړل او بیا یی را ایسار کړل او داسی یوه تنگی ته یی برابر کړل چی سلطان هلته خپل غوره غشی ویشتونکی کښینولی وو.

«شیگی توتو» له ډیر لږ پوځ سره په تیښته بریالی شو خو سلطان یی تعقیب جاری وساته او د کابل تر سیند پوری یی وزغلول، شیگی توتو په سیند کی ځان وغورځاوه او ځان یی وژغوره او چی د غشو په باران کی یی بلی څنډی ته ځان ورساوه نو یوازی اته کسه پاتی وو.

په افغانستان کی د جلال الدین د بری خبر د بریښنا په څیر خپور شو، چنگیز-

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خان له دی خبر سره سم دا هم واوریدل چی د هندوکش له غرونو نه د مرغاب تر غاړو پوری ټول قبایل راپورته شوی دی او په لارو کی یی د مغلو ټول پهره داران وژلی دی.

چنگیز خان د لومړی ځل لپاره په یوه محاذ د خپل ټول ځواك راټولولو ضرورت احساس کړ.

د بڼی تیاری نه وروسته یی د بلخ او هرات ترمنځ د پراخی سیمی د بربادولو نه وروسته د مرغاب د سیند پر غاړه واړول، او د فرغانی نه تر آذربایجان پوری د تیت پرك پوځ د راغونډیدو انتظار یی وکړ، خو دا لومړی ځل ؤ چی چنگیز خان پر خپل بری باوری نه و او دا اندیښنه ورسره وه چی که ماته وخوری نو د ټولو فتحه شویو سیمو خلك چی تر اوسه پوری د مغلو د ظلمونو له ویری غلی دی ښایی د دوی پر خلاف راپورته شی او جلال الدین به یی د ځمکی تر وروستی گوټ پوری وزغلوی.

* * * * *

(۵)

لکه چی تقدیر د جلال الدین د عزم او ارادی یو بل ازمویښت هم اخست، د راتلونکی پر افق د رڼا د لیدو نه وروسته یی یو ځل بیا تیاری ولیدی، یوی غمونکی پیښی د خوارزم شاندار بری په ماته بدل کړ، د «شیگی توتو» له ماتی وروسته چی کوم مال د غنیمت په توگه د سلطان لاس ته ورغی په هغو کی یو ښکلی اس هم ؤ، ددی اس پر سر د امین الدین الملك او سیف الدین اغراق ترمنځ خبره سره واوښته، د سیف الدین له خولی کومه ترخه خبره ووتله او امین الدین په غوسه شو هغه یی په ځپړ وواهه، د سیف الدین ورور سمدستی توره وکښله او پر امین الملك یی حمله وکړه، خو د امین د پوځ یوه تن له شانه په توره سرتری قلم کړ.

د پوځ د دوو میړنیو سردارانو ترمنځ جگړه حتمی شوه، د سیف الدین اغراق ځلویښت زره او د امین الدین پنځوس زره تنه پوځ یو د بل په مخکی صفونه وتړل.

سلطان په خپله خیمه کی دا خبر واورید په منډه ورغی او د دوی ترمنځ شو او د دواړو د پوهولو هڅه یی وکړه، د افغانستان عالمان او ملکان هم د دغو دوو پوځونو ترمنځ شول او کتار ودریدل، د سلطان په امر امین الدین ملك د بخښنی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتلو ته چمتو شو خو سیف الدین ته د خپل ورور وژل کیدل هسې عادي خبره نه وه، د هغه لومړنی او وروستی غوښتنه دا وه چې امین الدین دی ده ته وسپارل شي.

سلطان پر دوو کې حیران ؤ له یوې خوا پوهیده چې که په امین الدین ملك زور راوړي د هغه پنځوس زره پوځ به یې ملګری پریږدي او تری ولاړ به شي، بل لوری ته د سیف الدین د خفه کیدو په صورت کې د هغه د څلویښت زره ترکانو د بدورګی کیدو او تلو خطر ؤ.

د سولې تولې هڅې ناکامې شوې، د سیف الدین پردي د سلطان پر نیت شك ؤ چې امین الدین لور ورکړي وه، په دې نازك مهال نه د علماو زاریو څه ځای ونیو او نه د طاهر او عبدالملك ویناګانو څه اغیزه وکړه.

سیف الدین په صفا الفاظو وویل چې موږ د مغلو د مقابلې لپاره د سلطان مرستې ته راغلي یو د سلطان د خسر له لاسه خپلې بې عزتې ته تیار نه یو. ځکه خو هغه د شپې له خپلو څلویښت زرو تنو سره کرمان ته کوچ وکړ او په دې توګه د سلطان یو مضبوط مټ مات شو.

چنګیز خان چې د جلال الدین په لښکر کې د درز لویدو نه خبر شو د باد او باران په څیر د غزنې په لور راوالوت سلطان له غزنې نه څو پړاوه مخې ته ور ووت او د چنګیز خان د لارې په هره غونډۍ، ګړنګ دره او د هر خوړ او ویالې په پله یې پهرې ودرولې.

له چنګیز خان سره یو بې ساري ځواك ؤ، هغه د لارې په هرو ستونزو برې موند، د مقاومت هر کمر یې راغورځاوه او ګام په ګام یې د خپلو پوځونو مړې پریښودل او پرمخ روان ؤ.

د جلال الدین چریکي ډلګي به ناڅاپه له یوې غونډۍ راښکاره شوې او د هغه د پوځ په یوه برخه به یې حمله وکړه غشې او ډبرې به یې پرې واوړول او بیرته به ورك شول.

جلال الدین په کوم یوه ډګر د پریکنده جګړې پریکړه ونه کړه، د چنګیز خان د منظمو پوځونو د ده د معمولي پوځ سره هیڅ مناسبت نه درلود، د څلویښت زره ترکي پوځ پر تلو یې د پوځ مورال نور هم راپریوت، یوازې د پنځلس، شل زره تنو په اړه د ده باور ؤ چې له ده سره تر وروستي سلګۍ جګړې ته تیار او د ماتې او بري نه بې پروا دي، د نور پوځ په باب د ده دا ګومان ؤ چې په یو ځل ماته به بیا

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر شا راونه گوری او په خپله مخه به ځی.

ده د پوځ زیاته برخه امین الملك او تیمور ملك ته وسپارله او پخپله د خپلو سرښندویانو د توپانی ډلگیو سره پرمخ ولاړ او د چنگیز خان د پوځ د مخی پر ډلگیو یی حمله وکړه هغوی ته یی ماته ورکړه او پنځه زره تنه یی تر تیغ تیر کړل.

کله چی چنگیز خان د مخی ډلگیو د سردارانو په ملامتولو او رټلو بوخت ؤ خبر ورغی چی د جلال الدین توپانی ډلگی د غرونو تر شا یوه اوږده لاره ووهله او د لښکر په وروستیو ډلگیو یی حمله کړی ده او د اکمالاتو زیات سامان یی نیولی دی.

له وروکی ډلگی سره د جلال الدین دغو بریالیتوبونو یو ځل بیا د ده په پوځ کی نوی روح پوه کړه، خو چی کله جلال الدین د مغلو د ځواك سهی اندازه ولگوله پریکړه یی وکړه چی د سند تر دریا به باید په شا ولاړ شی، او په دی موده کی به له یوی خوا هغه ته د زیاتی تیاری زمینه برابره شی او له بله پلوه به له شانه د چریکی گروپونو حملی او د مغلو پوځ ته زیات تاوان هغوی دی ته اړ باسی چی د غرونو په دی نه ختمیدونکی لړی کی د نور وړاندی تلو پرځای بیرته شاته ستون شی او په نتیجه کی به د چنگیز خان د پوځ برخلیك د شیگی توتو په ځیر شی.

خو د گوبی د بیابان تجربه کار لیوه په دی خطرونو پوهیده هغه ته معلومه وه چی د خوارزم زمری دی خپل خطرناك ښکار ځای ته وربولی خو هغه د وړاندی تلو پر ځای شاته تلل ډیر خطرناك گڼل او گام پر گام یی د سختو تاوانونو پروا ونه کړه او پرمختگ یی گړندی کړ.

جلال الدین امین الدین ملك او تیمور ملك ته امر وکړ چی سمدستی خپل ځای پریږدی او پوځ ختیځ لوری ته بوزی او پخپله یی له اتو زرو سرښندویانو سره د مغلو د لښکر درفتار کرارولو فکر کاوه.

یو سهار چی کله تاتاریان راختونکی لمر ته په سجده پراته وو جلال الدین د یوه غره له شانه راښکاره شو او د دوی د لښکر پر کینه خوایی حمله وکړه او تر څو نور پوځ د کین لوری د یرغل د ځواب لپاره هلته ورسیدل جلال الدین دری زره تنه مغل له تیغه تیر کړی وو او په غرونو کی چنگیز خان په جلال الدین پسی د پوځونو استولو پرځای د حملی ډلی ته د تیمور ملك او امین الملك په مشری شاته تلونکی پوځ د تعقیب او ځارنی حکم وکړ او د نور پوځ رفتار یی هم چټك کړ،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

جلال الدین ته یوه بله موقع هم په لاس ورغله او هغه ماسپښین مهال راښکاره شو د اکمالاتو په کاروان یی برید وکړ د شاتنی برخی پوځونه ودریدل او د حملی پرځای یی دفاعی جګړی ته دوام ورکړ او خپل مزله ته یی دوام ورکړ.

جلال الدین د اکمالاتو د کاروان کچری تیت پرك کړی او تر لری لری ځایونو یی مغل وزغلول غشی یی پری واورول بالاخره د شپی په دریمه برخه کی هغه پوځ ته ددریدو امر وکړ او یوه افسر ته یی وویل:

خدای «ج» دی خیر کوی، ماته داسی ښکاری چی امین الملك کوم حماقت کړی دی.

هغه چی د تاتاریانو د حملی ګروپونه لیدلی دی زما د امر پرخلاف یی جګړه ورسره پیل کړی، که داسی نه وی نو له شانه د حملی سره سره د مغلو دنه دریدو سبب څه دی؟

ترکی افسر ځواب ورکړ : امین الملك دومره ناپوه نه دی او که وی هم تیمور ملك غوندی تجربه کار او جهان دیده سپاهی ورسره دی.

سلطان وویل : مغلو ته یو کچر مال تر سلو سپاهیانو زیات ارځښت لری خو نن هغوی ترشا هم ونه کتل، له دی نه دوی خبری په ډاګه کیږی، یا امین الملك جګړه ورسره پیل کړی او یا هغه د دوی تر کلابندی لاندی راغلی دی. موږ یی باید سمدستی مرستی ته ور ورسیږو.

* * * * *

(٦)

د جلال الدین اندیښنی سهی ثابتی شوی، د جنګیز خان د حملی ګروپونو له شل میله مزله وروسته امین الملك را لاندی کړ امین الملك ګومان وکړ چی د دوی شمیر لږ دی او له شانه به د جلال الدین دیر غلونو په سبب د چنګیز خان نور لښکر ډیر کرار پر مخ را روان وی. هغه خپل پوځ ته د دریدو امر وکړ او د حملی تصمیم یی ونیو خو تیمور ملك د دی ارادی مخالفت وکړ او هغه یی وپوهاوه چی د حمله کوونکی ډلی د دومره ګړندی لیږلونه د چنګیز خان هدف له دی پرته بل څه نه شی کیدای چی له موږ سره جنګ پیل کړی او د پاتی پوځونو تر راتګه مو مشغول وساتی، غوره دا ده چی زه د دوی د مخی نیولو لپاره له ذوه زره تنو سره پاتی شم او ته شاتګ ته دوام ورکړی.

خو امین الملك دا مشوره ونه منله شاته ور وګرځید او په تاتاریانو یی حمله

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه، مغل د لږ تینګار نه وروسته په شا وتښتیدل، امین الملك لښکر ته دوهم ځلی د روانیدو امر وکړ تیمور ملك ته یی وویل : ودی لیدل! زما باور ؤ چی دا د چنګیز خان د لښکر د حملی ګروپونه نه دی بلکې له کوم بل لوری دې خواته راپیدلی وو، که د چنګیز لښکر هر څومره ګرندی راشی هم نو له موږ نه به لس میله لری وی.

تیمور ملك ځواب ورکړ : کیدای شی ستا ګومان سهی وی خو موږ باید بیړه وکړو.

امین الملك لښکر ته د کوچ امر وکړ خو ناڅاپه یی د دری زرو تنو په شاوخوا کې تاتاری لښکر ولید چی له یوی غونډۍ نه راښکته کیدل، دا ځل تیمور ملك ډیر په کلکه د هغه د ایسارولو هڅه وکړه، خو څومره چی د تیمور ملك شکونه زیات شوی وو هومره د امین الملك یقین ګچی دغه لږ پوځ له کوم بل لوری نه راغلی دی او د چنګیز خان د منظم پوځ برخه نه ده چی د ده په ګومان تر اوسه په میلونو له دې ځایه لری ؤ، امین الملك د تیمور ملك د اندیښنی پرواونه کړه او پر تاتاریانو یی یرغل وکړ او په څو شیبو کی یی هغوی تر پښو لاندی کړل، خو د هغوی شمیر د کمیدو پرځای ډیریده، له غرونو نه د هغوی نوری ډلی یو پر بلی پسی دری ته راکوزی شوی. له یوه ځاښت جګړی وروسته امین الملك ولیدل چی د دښمن په لیکو کی لس دوولس زره تنه پوځیان راټول شویدی، هغه په اندیښنه له تیمور ملك نه وپوستل: اوس موږ باید څه وکړو؟

تیمور ملك په غوسه خپله شونډه وژوله ویی ویل : موږ اوس څه کولی شو؟

د چنګیز خان د پوځ د مخکینی ډلی ټول لښکر د دری په شاوخوا کی راټول شویدی، د شاوخوا غرونو او غونډیو نه د دوی د شړلو نه پرته موږ نور پرمخ نشو تلای. کاشکی تا زما مشوره منلی وای، مګر اوس پر اشتباهاتو د خفګان وخت نه دی د جبرانولو وخت دی.

: نو ته مو لارښوونه کوه ما یو سپاهی وبوله.

تیمور ملك امین الملك ته دیرش زره تنه پوځیان ورکړل او ورته ویی ویل چی د شاوخوا غرونو او غونډیو سرونه ونیسی پخپله یی د پاتی لښکر سره دری ته دور کوز شوی لښکر سره مقابله پیل کړه، مازدیګر ته نژدی شاوخوا غرونه او غونډی د مغلو د لښکر نه تشیدلی خو په دی مهال د چنګیز خان منظم پوځ ور ورسید، امین الملك له خپل دیرش زره لښکر سره له غونډیو نه راښکته شو او په یوه بله

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دره کی یی د چنگیز خان د لښکر په ښی اړخ حمله وکړه، د هغه دغه حمله د بری له هیلی نه زیاته د خپلې غلطۍ د جبران لپاره وه.

په بله دره کی چی تیمور ملك جنگیده چنگیز خان له خپل پوځ «مقدمة الجیش» سره وررسید، تیمور ملك په میړانه مقابله کوله خو په دی ځنډ کی د چنگیز خان د کین اړخ لښکری هم دری ته ورننوتلی، تیمور ملك د ماښام له تیارونه د گټی پورته کولو په تمه جگړه کوله.

په بله دره کی د امین الملك پښتی ښوییدلی وی خو د جلال الدین د ناڅاپی ور رسیدو سره پاتی پوځیانو د تیښتی اراده پریښوده، او په سرښندویانه حملو یی لاس پوری کړ، جلال الدین په څو حملو کی میدان صفا کړ امین الملك ته ور نژدی شو تری ویی پوښتل : ماته ستا د حماقت سزا راکول کیږی که تقدیر زما د بدمرغیو د زیاتولو لپاره د تیمور ملك غوندی تجربه کار زمری په دماغ کی هم د جنون اغیزی پیدا کړی؟

امین الملك په پښیمانی سر ښکته واچاوه ځواب یی ورکړ:

دا زما غلطی ده تیمور ملك زه ایسار کړم ما د هغه خبره ونه منله، زما باور ؤ چی مغل به ډیر لری وی.

: خدای «ج» دی هر انسان ستا غوندی ساده دوستی نه وژغوری. اوس زه یو کار درسپارم ته زر تر زره غزنی ته روان شه، او زما د ښځی او ماشومانو سره کوم خوندی ځای ته ولاړ شه، د ښار خلکو ته هم دا مشوره ورکړه چی د هندوستان د سرحد په لوری ځانونه وباسی.

جلال الدین په دی دره کی پاتی پوځ منظم کړ او د څو غونډیو نه له تیریدو وروسته یی له تیمور ملك سره پر جگړه مشغول پوځ حمله وکړه، د تیمور ملك پر شاوخوا راټول پوځیان یی کلك وځپل او له هغه سره یوځای شو.

کله چی د ماښام په تیارو کی د دوست او دښمن پیژندل گران شول جلال الدین په یوه لوری زور وره حمله وکړه او له اته زره تنه پوځیانو سره له دری نه ووت، خو د چنگیز خان په امر د هغه پوځونه پسی ورغلل، د شپی د ده ډیر پوځیان د زخمی اسونو په وجه تری پاتی شول او ډیر یی په یوه او بله سرگردانه ووتل، ځینو له ډیری مایوسی نه د هغه ملگری پریښوده، تر سهاره له ده سره یوازی شپږ زره تنه پاتی وو.

د طاهر له ملگرو نه هم زیات شمیر شهیدان شوی وو، عبدالعزیز او موسی خو ده پخپله ولیدل چی په میدان کی ولویدل، تر څو ورځو پوری مغل د سیوری په څیر په جلال الدین پسی وو تر دی چی دی په جگړه جگړه کی د سند دریاب ځنډی ته ورسید.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردی وطن

یوه ورځ جلال الدین له لږ شمیر پوځ سره په یوه داسی کمره دریدلی ؤ چی له دری لوریو نه د مغلو تر کلابندی لاندی ؤ او څلورم لوری ته نژدی لس گزه لاندی د سند دریاب غړمبیده او څپاند ؤ.

چنگیز خان امر کړی ؤ چی جلال الدین په هر صورت ژوندی ونیسی د کمره په شاوخوا د جلال الدین سرښندونکی یاران د مقابلی لپاره ولاړ وو، د مغلو کلابندی ورو ورو کلکیده، د هغوی له پوځ نه یو سپور چی له څیری او جامو څخه مسلمان عالم ښکاریدو له سپین بیرغ سره راووت او وړاندی راغی چی کمره ته نژدی شو په لوړ غږ یی وویل : لوی سلطانه! که تاسو وسلی وغورځولی نو لوی خان ستاسو د ژوند د بخښنی وعده کوی.

سلطان ځواب ورکړ : که دی په لاس کی سپین بیرغ نه وای نو د دی خبری ځواب به می په غشی درکړی ؤ، ورشه دی ډاکو ته ووایه چی زه ذلت له ژوند نه د عزت مرگ غوره گنم.

طاهر د چنگیز خان استازی په یوه نظر وپیژاند هغه مهلب بن داؤد ؤ.

چنگیز خان څو ډلگیو ته امر وکړ، د جلال الدین د سپاهیانو د غشو او ډبرو په باران کی د کمره نه لاندی د مغلو لاشونه انبار شول. چنگیز خان چی دا ولیدل نور پوځیان یی ورواستول، د جلال الدین سرتیری هم یو یو وژل کیده او ورو ورو په شا تلل تر دی چی د کمره وروستی څنډی ته ورسیدل. سلطان تیمور ملك ته وویل : تیموره! تقدیر موږ په اور او اوبو کی د یوه په غوره کولو مجبور کړی یو. ستا رایه څه ده؟

تیمور ملك ځواب ورکړ : زما باور دی چی د اوبو څپی به د اور د لمبو په څیر ظالمی نه وی.

: ډیر ښه زه درته لارښوونه کوم ته سپاهیانو ته د تیاري امر وکړه، سلطان درنه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زغره وایستله او ویی غورځوله اس یی مخکی کړ یو ځل یی ویروونکو څپو ته وکتل او بیا یی اس ته پونده ورکړه، تیمور ملك له څو تنو پرته نورو ته په دریاب کی د ورکوزیدو امر وکړ او کله چی د ده وار راغی نو سترگی یی پر طاهر ولگیدی هغه څوگامه لری سر د اس پرورمیږ ور ایښی ؤ، په زغره کی یی څو غشی نښتی وو او د هغه وفادار نوکر زید په نیزه له دوو تاتاریانو سره مقابله کوله.

تیمور ملك اُس ور وړاندی کړ او د مغلو نه یی د یوه سر والوزاوه بل یی زید راغورځولی ؤ، په دی کی څو تنه نور هم وروورسیدل تیمور ملك طاهر راکش کړ په خپل اس یی ورسره سپور کړ زید او نورو پوځیانو ته یی امر وکړ چی په اوبو کی اُسونه ور وغورځوی، پخپله یی هم اس پر دریاب ور پونده کړ، عبدالملك د سیند په غاړه مذبذب ولاړ ؤ، خو چی طاهر یی د تیمور سره ولید هغه هم په اوبو کی ځان وروغوځاوه چنگیز خان د جلال الدین د ژوندی نیولو په تمه خپلو لړو سپاهیانو ته پر کمره دورختلو امر کړی ؤ، کله چی تاتاری سربازان د کمره پر سر ودریدل او د سیند په لوړ یی اشاری کولی او چیغی یی وهلی نو دی په منډه ورغی په کمره وخوت.

د جلال الدین زیات ملگری د تاتاریانو د غشو او د سیند د څپو خوراك شول، خو جلال الدین د غشو له دم نه لری شوی ؤ، هغه بلی غاړی ته ورسید په یوه لوړه تیله ور وخوت او ډاډه کښیناست.

چنگیز خان خپلو زامنو او سردارانو ته په خطاب کی وویل:

هغه پلار ډیر بختور دی چی جلال الدین غوندی زوی لری، او مبارکې دی هغه میندی چی داسی زامنو ته شیدی ورکوی.

د چنگیز خان ځینو سرتیرو غوښتل د جلال الدین د تعقیب لپاره په دریاب کی ځانونه وروغورځوی خو ده ورته وویل:

دا دریاب د ترکستان د وړوکو وړوکو سیندونو نه ډیر توپیر لری او د دښمن کځوړی له غشو نه تشی نه دی.

تیمور ملك طاهر د دریاب په څنډه څملاوه زغره یی تری وایستله په زخمونو یی پټی وروتړلی او ویی ویل : طاهره اوس څنگه یی؟ هغه جگ شو کښیناست ویی ویل : زه بلکل روغ یم له سهاره می اوبه نه وی څښلی د تندی او لوږی په وجه بی سیکه وم، په سیند کی می یخی او خوږی اوبه ښی ډیری وڅښلی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوه سوه تنو سپاهیانو په شاوخوا کی کسان له سیند نه پوری وتل او له جلال الدین سره یوځای شول، سلطان په شاوخوا کلیو قبضه وکړه خوراکی مواد او څو اسونه یی پیدا کړل او د «نمك غر» په شاوخوا کی یی په یوه وړوکی سیمه تسلط ټینګ کړ، په څو ورځو کی د ده د پوځ تیت او پرك نور سرتیری هم ورسره یوځای شول.

چنګیز خان څو میله ښکته ولاړ او څو کښتۍ یی وموندی، له یوه تجربه کار جنرال سره یی د پوځ غوره سپاره له سیند نه پوری غاړی ته واستول، جلال الدین د مایوسی په حالت کی د ډیلی په لور مخه کړه، تاتاریانو د هند په زغم نه وتلی ګرمۍ کی هغوی تر ډیره تعقیب نه کړای شول په ملتان، لاهور او شاه پور سیمو کی له لوټمار وروسته بیرته راستانه شول.

په راستنیدو کی چنګیز خان د پیښور له ویجاړولو وروسته بیرته د سمرقند په لور مخه کړه، د تباه شوی افغانستان له سیمو نه چی بیرته تلل د دوی له لومړی تاړاك نه پاتی ټول انسانان یی ووژل او زیاتې ښځی یی ورسره بوتلی.

د سند له دریابه د خزر تر بحیری پوری پر ټوله اسلامی نړۍ د تاتاریانو واکمنی شوه، د افغانستان نه د کسات اخستلو نه وروسته چنګیز خان داده شو چی نور په اسلامی نړۍ کی د سر راپورته کولو څوك نشته، یوازی جلا الدین یو داسی غلیم ؤ چی ده له ټولی نړۍ نه خطرناك ګانه خو هغه ته نه هیواد ورپاته شوی ؤ او نه پوځ، د اسلامی نړی د دفاع وروستی برج رالویدلی ؤ، پیښور ته نژدی د هغه میرمن او اولادونه هم چی امین الملك ورسره وو ووژل شول، د تکشی کورنی هغه وروستی د سترګو تور چی د پاچاهی حدود یی څوکاله وړاندی د البرز له غرونو نه د سند تر غاړو پوری رسیدل د یوه بی کوره مسافر او یوه نابلل شوی میلمه په څیر د ډیلی د واکمن سلطان شمس الدین التمش په هیواد کی پناه غوښته خو د هرکلی امید یی نه ؤ.

جلال الدین د ډیلی نه څو پړاوه لری واړول او د یوه تجربه کار مشاور عین الملك او طاهر بن یوسف په لارښونه یی سلطان التمش ته یو هیأت واستاوه.

* * * * *

(۲)

عین الملك او د هغه ملګری یی په شاهی میلمستون کی ځای پر ځای کړل، سلطان التمش له دری ځلی ملاقاتونو وروسته دوی ته په څو ورځو کی د ځواب

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکولو وعده ورکړه.

له خپلو ټولو پوځي افسرانو او مشاورینو سره له مشوری وروسته یوه ورځ هغه طاهر بن یوسف ته د ځانګړی ملاقات بلنه ورکړه او له اوږده ملاقات وروسته یی وویل : موږ د جلال الدین له مرستی نه انکار نه شو کولی خو زموږ مجبوریتونه له تاسونه پټ نه دی. موږ ته دچنګیز خان پیغام را رسیدلی دی، هغه لیکلی چی که تاسو سلطان جلال الدین ته پناه ورکړه او یا مو له هغه سره د مغلو پرخلاف څه تړون وکړ نو موږ به پر هندوستان یرغل وکړو، موږ د داسی ګواښونو پروا نه لرو. خو بیا هم سلطان جلال الدین باید دا خبره درك کړی چی په دی هیواد کی د مسلمانانو شمیر په اوړو کی د مالګی هومره دی، که مغل دلته راشی نو نور قومونه ښایی له موږ سره د ملاتړ پرځای له هغه سره یوځای شی، موږ ته څو هندی راجه ګانو دا وعده راکړی ده چی د مغلو د یرغل په صورت کی به د کور د دفاع په وخت هغوی زموږ ملاتړ وکړی، خو که چنګیز خان هغوی ته دا پیغام واستوی چی د هغه مقصد یوازی د جلال الدین نیول دی نو دوی به خامخا له موږ نه دا غوښتنه کوی چی موږ باید دی میلمه ته په پناه ورکولوسره د هندوستان د تباهی سبب نه شو.

که زموږ سره زیات پوځونه وای نو موږ به له نیمایی لښکر سره د جلا الدین تر بیرغ لاندی له هندوستان نه بهر د تاتاریانو مقابله کوله. او نیمایی نور لښکر به مو د هندوستان د دفاع لپاره پریښود، خو اوس معامله سرچپه ده، څو ورځی وړاندی د تاتاریانو څو ډلګی تر لاهور او ملتان پوری راغلی له لوټمار او بربادی وروسته بیرته ستنی شوی، موږ د هغوی د پرمختګ د مخنیوی پرځای په دی ویره کی وو چی زموږ نامسلمان رعیت باغی او ورسره یوځای نه شی، عین الملك موږ ته پیغور راکوی چی له مغلو نه ویریږو، موږ د هغه ځواب د نورو په وړاندی نشو ورکولی خو تاته وایو چی زموږ د ویری سبب دا نه دی چی بی زړه یو سبب یی دا دی چی پر خپل رعیت داده نه یو.

طاهر وپوښتل : نو زه سلطان جلال الدین ته دا ځواب ور وړم چی دوی په هندوستان کی ستا پاتی کیدل نه غواړی؟

: نه! تاسو زموږ په باب غلط فکر وکړ، که زموږ لخوا د سلطان جلال الدین د لیك کوم ځواب وی نو یوازی دا دی چی موږ د خپل دغه مصیبت ځپلی ورور لپاره د وینو د وروستی څاڅکی تر توېولو پوری چمتو یو، خو په دی وخت کی له

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده سره د مرستی همدا یوه لاره ده چی موږ د دی پاچاهی نه لاس پر سر شو او خپل پوځ سلطان ته وسپارو، له تاتاریانو سره د هندوستان پرځای په یوه بل داسی هیواد کی پریکنده جګړه وکړو چی اولس یی زموږ ملګری وی، اوله شانه به زموږ اندیښنه نه وی چی څوك به مو په خنجر ووهی، په داسي صورت کی که د جګړی نتیجه زموږ په ګټه وه نو هندوستان به بیرته هم ترلاسه کړای شو او که موږ ماته وخوړه نو د نورو هیوادونو په څیر به هندوستان هم وبایلو.

طاهر وویل : موږ د هندوستان په ساره او اوږدو کی ستاسو د پوځی څواك اندازه لګولی وه، د سلطان جګړه د ځان لپاره نه ده د ټولی اسلامی نړی لپاره ده. هغه به هیڅکله هم دا خوښ نه کړی چی دغه هیواد چی د لکونو ایرانی، ترکستانی او افغانی کډوالو د پناه ځای دی د مسلمانانو له لاسه ووزی.

د سند دریاب پرغاړه له مغلو سره د ده جګړه د دی لپاره وه چی تاتاریان د هند په دروازه کی ایسار کړی. په خراسان او ایران کی د هغه جګړی د مصر،شام او عراق د دفاع لپاره وی، زموږ هدف یو دی او هغه د لاسه وتلیو اسلامی هیوادونو بیرته نیول او د پاتی هیوادونو د مغلو له قبضی نه ژغورل دی.

د دی هدف د ترلاسه کولو لاره هم یوه ده، او هغه دا چی موږ د جمنا د سیند له څنډو نه تر جبل الطارق پوری په یوه کتار کی ودریږو، زموږ هر هیواد په دی ټولنیزو هڅو کی خپله ونډه واخلی، د سلطان جلال الدین دا نظر ؤ چی هغه به هندوستان د خپلو فعالیتونو مرکز کړی او یو ځل بیا به ټولو اسلامی هیوادونو ته د شریك اقدام بلنه ورکوی، که اسلامی نړی د ده بلنی ته لبیك ووایه نو په لږه موده کی به دلته زیات پوځ راټول شی.

سلطان التمش وویل : موږ دلته هر سپاهی ته په راتلو هرکلی وایو، خو ایا دا به غوره نه وی چی سلطان پخپله دلته د تم کیدو پرځای په ټولی اسلامی نړی راوګرځی، او چی د هغه بلنی ته څوك لبیك وایی، د هغوی د راټولیدو ځای هندوستان وی.

څومره سپاهیان چی هغه راټول کړی او دلته یی راواستوی موږ به د هغو ټولو د اړتیاو پوره کولو ذمه واری اخلو، د دی غوره اغیزه به دا وی چی هند به د تاتاریانو له پامه وتلی وی، او موږ به د تیاری فرصت ترلاسه کړو.

د دی پرخلاف که سلطان پخپله په هند کی پاتی شی نو تاتاریان به هره شیبه له دی ځایه خبر اخلی، زموږ له خوا به د خطر احساس کوی او پر هندوستان به هم

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یرغل وکړی. تاسو زما پر تولو خبرو په سره سینه چورت ووهی، او سلطان هم وپوهوی، که بیا هم پر دی تولو خبرو برسیره ،سلطان دلته د اوسیدو پریکړه وکړی نو زه ډاډ درکوم چی زما د محل یوه برخه به د ده لپاره تشه وی، که هغه دلته د یوه میلمه په حیث اوسیدل نه خوښوی نو موږ اجازه ورکوو چی ددی هیواد د هغو برخو نه چی تر اوسه زموږ په ولکه کی نه دی هره برخه یی چی زړه غواړی فتحه کړی، موږ به یی په پټه ملاتړ هم کوو، او د مغلو د لری ساتلو په خاطر به داسی وایو چی سلطان زموږ له خوښی پرته زموږ هیواد ته راننوتلی دی.

طاهر وویل : زه نن سلطان ته ورځم او تر څو ورځو پوری به یی ځواب درته راوړم.

شمس الدین التمش وویل : غوره به دا وی چی ته دا تولی خبری په لیك کی سلطان ته ولیکه او له خپلو ملګرو نه کوم یو ور واستوه عین الملك سر له اوسه زموږ له امیرانو سره سازشونه پیل کړی دی، ته سلطان ته دا هم ولیکه چی د عین الملك موجودیت به دلته د دواړو په زیان تمام شی، غوره دا ده چی هغه ور وغواړی او پرځای یی تیمور ملك راواستوی.

هغه نیك نیتی هم دی او په معامله هم پوهیږی، زما باور دی چی ډیر زر به کومې پریکړی ته ورسیږو، سلطان ته چی ته د خپلو ملګرو له ډلی نه هر څوك استوی هغه ته به د اسونو بندوبست موږ وکړو او هغه به تر دری ورځو پوری د سلطان له ځواب سره بیرته راستون شی.

له دی ملاقات نه وروسته د طاهر په زړه کی چی د سلطان التمش په اړه څومره بدګومانی وی هغه تولی لری شوی، هغه چی میلمستون ته بیرته راغی تولې خبرې یی عین الملك ته وکړی او سلطان جلال الدین ته د لیك لیکلو لپاره کیناست.

* * * * *

(۳)

سبا ته طاهر د ښار په یوه جومات کی د سهار لمونځ ادا کړ او بهر ته راووت چی په زینو کی چا له شانه د هغه لمن ونیوله.

طاهر شاته وکتل، پوښتنه یی وکړه : څوك یی؟

یو کم عمره هلك په موسکا په مخکی ورته ودرید او ویی ویل : مانه پیژنی!؟

: اسماعیله ته! طاهر ورتیټ شو په غیږ کی یی ونیو او د احساساتو په توپان کی یی پوښتنی ورته کتار کړی:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته دلته څه وخت راغلی، بابا دی چیرته دی؟ انا دی څنګه ده او ثریا خور دی چیری ده؟

: راځه هغوی ټول په کور کی دی.

: چیرته؟

: په همدی ښار کی ډیر نژدی.

د طاهر زړه په درزا شو ویی ویل : زمادلته یوه هفته کیږی کاشکی راته معلومه وای چی تاسو دلته یاست، زه چی بلخ ته نژدی شوم، راته معلومه شوه چی تاسو غزنی ته تللی یی.

اسماعیل وویل : پرون شپه ماته په همدی جومات کی ولیدلی خو زه ډیر لری وم ښه می ونه پیژندی او چی درپسی شوم ته د خلکو په ګنډ ګونډ کی راووتلی، ما چی خور ته وویل هغی راته وویل چی سر له نن سهاره پرجومات پهره وکړم. راځه! طاهر له اسماعیل سره روان شو، د مینی د ښنزل په لور یی کله پل ګړندی او کله کرار پورته کیده.

هغه له اسماعیل سره یوه ښکلی محل ته ننوت.

ثریا د کور په انګړ کی د ام د ونو لاندی ولاړه وه طاهر چی هغه ولیدله ودرید بیا زړه تا زړه وړاندی ورغی او څوګامه لری ودرید، د دواړو سترګی له یوی شیبی سرګردانی وروسته یو پر بل میخ شوی، دواړه چوپ وو او د الفاظو ضرورت هم نه ؤ، د دواړو زړونه او ذهن سترګو ته راغلی وو، دواړو یو د بل د څیری رنګونه لیدل چی بدلیدل، تر یوی شیبی پوری یی له ځانونو پرته پر نړۍ د نور چا د موجودیت احساس نه کاوه، د دوی د زړونو له درزا پرته د کایناتو د ژوند ټولی هنګامی ویدی شوی وی.

اسماعیل وویل : خوری ودی نه پیژاند، دا طاهر ورور دی!

ثریا وموسکل او له یوی شیبی وروسته ور وړاندی شوه اسماعیل یی په غیږ کی ونیو ویی ویل : زما په ګومان تا هغه نه دی پیژندلی دا به بل څوك وی.

اسماعیل اندیښمن شو طاهر ته یی وکتل او ویی ویل : په خدای (ج) سوګند دا هماغه دی!

ثریا وخندل او طاهر ته یی وکتل په سترګو کی یی د خوښی اوښکی راتم کړی او د کور په لور یی منډه واخیسته، چی د برنډی زینو ته ورسیده نو نوره هم ګړندی شوه هغه بیا د یوی دروازی ترشا ودریده ویی ویل : انا! هغه راغی! بهر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسماعیل حیران حیران طاهر ته کتل.

: ته لږ ډنګر شوی یی نور په څیره کی بلکل هماغه یی، عجیبه دا ده چی خور جانی می ونه پیژندی، ته راځه دننه راسره ولاړ شه انا به دی خامخا وپیژنی اسماعیل دا وویل او بیا یی طاهر تر لاس ونیو کور ته یی کش کړ.

طاهر په خندا وویل : که هغی هم ونه پیژندلم نو بیا ؟

اسماعیل یو ځل بیا په ځیر ځیر ده ته وکتل ویی ویل : زه رښتیا وایم ستا په څیره کی هیڅ بدلون نه دی راغلی، په تندی دی یوه د تپ نخښه ده، خو پر دی څه فرق نه دی راغلی انا به دی خامخا وپیژنی.

په دی ځنډ کی شیخ عبدالرحمن بهر ته راووت، څو تنه نوکران هم ورسره وو او هغه په لوړ آواز ویل : تاسو ډیر ناپوه یی میلمه بهر ولاړ دی او ماته خبر هم نه راکوی. او هغه اسماعیل ناپوه ته وګوره معلومه نه ده چی له کوم وخته هلته ولاړ دی.

طاهر ور وړاندی شو عبدالرحمن ته یی لاس ورکړ شیخ داسی سیلیده لکه یو میل منډه یی چی وهلی وی.

هغه وویل : راځه دننه دلته بهر ولی ولاړ یی؟

اسماعیل وویل : بابا جانه تا وپیژاند چی دا څوك دی؟

: چوپ شه ساده!

شیخ طاهر تر مټ ونیو او د کور په لور روان شول، د برنډې په مخ کی د مرمر ډبرو په زینه کی د هغه پښه وښوییده خو طاهر زر راونیو، اسماعیل په خندا ولاړ د یوی ستنی تر شا پټ شو.

شیخ چی ځان را ټینګ کړ ویی ویل : دا د مرمروزینی ډیری خطرناکی دی، دا څلورم ځل دی چی زه پکی ښوییږم. اسماعیل چیرته ولاړ، هغه ناپوه به خامخا چیرته غلی شوی وی او راپوری خاندی به، ای صابره! شوکته! نن معماران راوغواړی ورته ووایی چی همدا نن دغه مرمر لری کړی نوری زیږی ډبری دی ولګوی، خو ودریږی! نن نه بیا به بله ورځ ګورو!

* * * * *

(٤)

شیخ، طاهر په یوه ښکلی کوټه کی کښیناوه او ویی ویل : زه ستا په باب مایوسه شوی وم. زه ډیری پوښتنی درنه کوم، هوا لومړی دا ووایه چی ته ډیلی ته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وړ راغلی؟ وعده دی کړی وه چی زر بلخ ته راستون شی بیا دومره ولی وځنډیدی؟

طاهر د دی پوښتنو په ځواب کی خپله ټوله کیسه لنډه لنډه واوروله، شیخ وویل : اوس خو به بیرته د تیښتی اراده نه لری؟

: زه د جلال الدین ملګرتیا نشم پریښودلای، که هغه له دی ځایه وخوځیږی نو زه به هم ورسره ملګری کیږم.

خو اوس لږ تر لږه تر یوې هفتی پوری زه همدلته یم.

: ما په نژدی وخت کی د ډیلی د پریښودو اراده کړی وه.

: چیرته به ځی؟

: مدینی، بغداد او یا دمشق ته ، ثریا ټینګار کوی چی مدینی ته ولاړ شو خو ماتر اوسه پریکړه نه ده کړی ستا په ګومان کوم ښار ډیر خوندی دی؟

: مدینه په هر دلیل ښه ده.

: ستا کور هم هلته دی که نه؟

: هوکی! مدینی ته ډیر نژدی، که ته زموږ په کور کی اوسیدل ومنی نو زه د خپل نوکر استولو ته درسره تیار یم.

: شکریه ! خو دوه کاله پخوا ما په مدینه کی یو کور او یو بن پیرلی دی، دوه تنه نوکران می بغداد او دمشق ته هم استولی دی هغوی به هم هلته کورونه راته اخستی وی، اوس د یوی خبری پریکړه پاتی ده. هغه دا چی ته دی خپله میرمن له ځانه سره بیایی که یی سمدستی له موږ سره استوی.

طاهر په اندیښنه وویل : زما میرمن!

: هوکی ستا میرمن! زما مطلب دا دی چی له واده وروسته!

شیخ خپله خبره پوره نکړای شوه د شاته کوټی دروازه خلاصه شوه او د شیخ بودی میرمن دننه ورغله، طاهر جګ شو سلام یی وکړ، هغی په مینه او شفقت ورته وویل : کښینه بچیه!

شیخ وویل : هو ما ویل چی!

حنیفی په غوسه ورته وکتل او ویی ویل : ښایی تا دا ویل چی نور باید بیله ځنډه د طاهر او ثریا واده وشی.

: نه! ما دا ویل چی دی غواړی ثریا له موږ سره واوسی که یی له ځان سره بیایی؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: نو دا هم څه د پوښتنی خبره ده، تر څو دی له جګړی نه بیغمه شوی نه وی ثریا به له موږ پرته چیرته اوسیدای شی؟

: زه همدغه وایم. زما مطلب دا ؤ چی د واده نه وروسته یی که د ثریا له ځانه سره بیولو اراده وی چی زه یی پری بدله کړم.

: مګر تا خو تر دی وخته دا پریکړه نه ده کړی چی واده باید څه وخت وی؟

: ما پریکړه کړی ده.

حنیفه پریشانه شوه ویی ویل : څه وخت؟

: د شپی چی کله اسماعیل وویل چی هغه په جومات کی طاهر لیدلی دی، ما په خپل زړه کی دا پریکړه کړی وه بلکی قسم می خوړلی چی که دی پیدا کړم نو ژر تر ژره به یی واده کوم، اوس که د ده څه اعتراض نه وی نو نن به قاضی راوغواړم.

طاهر له حیانه سترګی ښکته واچولی ځواب یی ورکړ: زما به په دی څه اعتراض وی.

حنیفی وویل : خو په تیاری او په میلمستیا لږ تر لږه دوی ورځی لګیږی.

شیخ وویل : دوی ورځی؟ ته له همغی ورځی په تیاری بوخته یی په کومه ورځ چی طاهر له بلخه روان شو، د میلمستیا لپاره ته راته ووایه د ماښام نه دمخه به ټول ښار دلته درته راولم.

: مګر لږ تر لږه دوی ورځی دمخه باید خلك خبر شی، د ښار د امیرانو ډیری نجونی د ثریا ملګری «سهیلیانی» شوی دی.

هغوی هم لږ تر لږه یوه ورځ باید وړاندی راوغوښتل شی.

شیخ له یوه اوږده بحث وروسته ماته ومنله ویی ویل : ډیر ښه سبا نه بله ورځ سهی ده، بله ورځ سهار به نکاح تړل کیږی.

* * * * *

(۵)

د ډوډی د خوراك نه وروسته شیخ ټینګار کاوه چی طاهر ورکره پاتی شی خو هغه وویل : اوس ماته اجازه راکړه، په شاهی میلمستون کی به زما ملګری زما په انتظار وی. ماښام به بیا راشم.

د شیخ له اجازی وروسته طاهر چی له کوټی راووت په برنډه کی اسماعیل ورته په انتظار کی و هغه وویل : ته ځی!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

که لږ نور دی ځنډ کړی وای زه به هم درسره تللی وای، استاذ راته ویلی چی د سبق له ویلو نه وړاندی به رخصت نه درکوم.

شیخ چی د اسماعیل غږ واورید بهر ته راووت او ویی ویل : ورځه بچیه! خپل سبق دی ووایه دی ماښام بیرته راځی.

اسماعیل وویل : دی ښایی په لاره بلد نه وی.

شیخ وویل : ودی لیدل، دی هر څوك تر ځان کم عقله گڼی.

طاهر په موسکا وویل : اسماعیله! ته ولاړ شه سبق دی ووایه، زه چی ماښام راغلم بیا به دواړه چکر ته ولاړ شو.

اسماعیل په نه زړه خپلی کوټی ته ولاړ، او طاهر له کوره راووت او لاندی باغ ته ووت، پر اسمان وریځی را خپری شوی، په لاره کی یوی خواته د ام ونی ولاړی وی او په دی گڼو ونو کی دننه په یوه وړوکی حوض کی فواره وه، د بتو یوی جوړی په اوبو کی لامبو وهله او ثریا د مرمر په ډبرو ناسته وه.

طاهر چی د هغی له ځنگه تیریده ودرید، او هغی چی دی ولید جگه شوه.

: ته ځی! ثریا په شرمناکه لهجه وپوښتل، هغی اوس طاهر ته د تیغ کتلو پرځای سترگی ښکته اچولی وی، طاهر خپله لاره پریښوده دی ته نژدی ورغی ویی ویل:

زه په شاهی میلمستون کی خپلو ملگرو ته ورځم. ترماښام پوری به بیرته راشم.

: اسماعیل درسره واستوم!

: نه هغه سبق وایی، ماتاته یوه ضروری خبره کوله.

: ووایه!

: خبره داسی ده چی ... طاهر په فکرونو کی ډوب شو

: ثریا ټکان وخوړ هغه ته یی وکتل او ویی ویل :

ووایه ولی چوپ شوی؟

: زه پر دی فکر کوم چی دغه خبره څه ډول پیل کړم؟

ایا دا غوره نه ده چی ته نن ماښام یا سبا سهار څه وخت راکړی، دی خبری ته د فرصت او یوازی توب ضرورت دی.

: که خبره دومره مهمه وی نو بیا خو یی زه همدا اوس اوریدو ته تیاره یم، تر ماښامه ښایی زما څو سهیلیانی راشی او بیا به ماته د یوازی کیدو فرصت نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی.

: لومړی ماته دا وعده راکړه چی ته به له خفه کیدو نه دمخه په سړه سینه زما پر خبرو غور کوی.

: که څه داسی خبره وی، چی په هغی ته له مانه د خفه کیدو اندیښنه احساسوی نو بیله څه تذبذبه راته ووایه زه وعده کوم چی خفه به نشم.

طاهر وویل : خبره دا ده چی له بلخ نه بغداد ته تر رسیدو وروسته ځینی داسی پیښی رامخی ته شوی چی له تا سره دواده نه دمخه پری خبری خپل اخلاقی فرض بولم.

ثریا حیرانه شوه طاهر ته یی وکتل او ویی ویل :

ووایه له بلخه چی بغداد ته ولاړی څه درپیښ شول؟

: ماته معلومه وه چی...!

: ته مه ویریږه، زه وپوهیدم، زه ستا له خوښی پرته تا په تیرو پریکړو پابندی ته نه مجبوروم.

: وګوره ته سر له اوسه بدګومانه شوی، ما یوازی د دی لپاره تاته څه ویل غوښتل چی سبا ته بیا دا شکایت ونه کړی چی په بی خبری کی دی پر غلطه پریکړه مجبوره کړم.

ثریا وویل : په نړی کی یوازی ته یی چی زه تری هیڅ شکایت نه لرم، خو ستا له دی حالت نه زه ناکراره ضرور یم.

زما له دی سره هیڅ کار نشته چی بغدا ته ورسیدی له څه وړ پیښو سره مخ شوی، زما دا تسلی ده چی له هر څه سره مخ شوی یی ښه شوی، که ته ماته دا هم ووایی چی زه هلته له بل چا سره په واده مجبور شوم نو خدای (ج) ګواه دی چی زه به له تانه څه ګیله ونه کړم، زه یوازی دومره پوهیږم چی ته به زما وی.

که هغه داسی څوك وی چی ستا په مینه کی د بل چا ور شریکیدل یی خوښ نه وی نو زه تا په واده نه مجبوروم، که ته د دی لپاره په خبرو کی دوه زړی یی زه په خپله مینه کی د بل چا را شریکیدل خوښ نه کړم نو بیا خو پردی خبره افسوس کوم، ځکه چی دا به په ما ستا بدګومانی وی.

: مګر تا ولی دا فکر وکړ چی ما واده کړی دی؟

: د تاسو پرځای چی ثریا تا واوریدل له خوښی یی ځیره وغوړیده ویی ویل : نو له دی پرته تا بل څه ویل؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: ښه فرض کړه چی ما همداسی ویل غوښتل نو؟
: نو څه؟
: نو تا به څه ځواب راکاوه؟
: ما به له ځوابه وړاندی څو پوښتنی درڅخه کولی؟
: څه ډول پوښتنی؟
: ما پوښتل چی هغه څوك ده، څه وړ ده؟ له تا سره یی کله ولیدل،څه ډول یی درسره ولیدل، هغی څه درته وویل ، تا څه ځواب ورکړ، تا چی زما یادونه وکړه نو هغی څه وویل هغه زړه سواندی ده که جګړه ماره او ثریا وخندل.
: ثریا واوره! طاهر جدی شو هغه چوپه د حوض په غاړه کیناستنه په غاښونو کی یی ګوتی وهلی په سترګو کی یی یوه شوخه موسکا وه.
طاهر له هغه سره د صفیی د لومړنی پاملرنی نه نیولی تر وروستی لیدو کتو پورې ټولې پیښې ورته بیان کړې، په پای کی د ثریا په سترګو کی اوښکې ډنډ شوې ویې ویل : راوړه هغه ګوته چیرته ده؟
طاهر له جیبه ګوته راوویستله ثریا ته یی په لاس کی ورکړه، ثریا له خپلی ګوتې ګوته را ویستله او د صفیی یی په ګوته کړه ویی ویل:
ما وبخښه، ته می پریشانه کړی، واخله دا زما ګوته له ځان سره وساته او کله چې له هغې سره ګورې نو زما له خوا یی ورکړه، زما له طرفه دا هم ورته ووایه چی زه به د هغې د نوکرې په حیث ژوند هم د ځان ویاړ وبولم.

* * * * *

(٦)

د طاهر د واده نه وروسته سبا ته تیمور ملك ډیلی ته ور ورسید خلکو د هغه د سربښندنی داستانونه اوریدلی وو، او چې کله د ښار دروازی ته ورغی نو د ښار د امیرانو نه پرته ډیر خلك د ده هر کلی ته دریدلی وو، کله چی هغه د شاهی میلمستون په لوری روان شو د خلکو یوه لویه ډله د هغه تر شا روانه و.
طاهر له سلطان التمش سره د خپلو تیرو لیدو کتو بشپړه کیسه ورته وکړه او ویی ویل: زه افسوس کوم چی ته یوه ورځ وروسته راورسیدی، که نه نو دواده په میلمستیا کی به شریك شوی وای.
: د چا دواده په میلمستیا کی؟
: زما، زما واده وشو.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: چیرته، څه وړ واده وشو؟

: پرون، ستا به په یاد وی چی د بلخ په لاره می درسره ملاقات وشو، یوه نجلی زما سره ملګری وه، او تا چی د هغی خبری واوریدلی ماته دی یو نصحیت وکړ ما ستا په نصیحت عمل وکړ.

: نو هغه له بلخه دلته را رسیدلی؟ ته ډیر نیکمرغه یی.

: زما ګومان ؤ چی له تا سره به عبدالملك هم راشی او دواړه به زما په واده کی ګډون وکړی.

: عبدالملك بغداد ته روان شوی دی.

: څه وخت؟

: ستا د لیك له رارسیدو وروسته سلطان شوری راوغوښتله او زموږ د ټولو پریکړه دا شوه چی ټولو اسلامی هیوادونو ته استازی واستوو او ټول د تاتاریانو «مغلو» پرخلاف یوه واحد سنګر ته راوبولو، د سلطان رایه دا وه چی بغداد ته تا واستوی خو ما دا رایه ورکړه چی ده ته په ډیلی کی هم اړتیا ده.

طاهر وویل : خو زما په څیر د عبدالملك په باب هم د خلیفه نظر ښه نه دی، زه ویریږم چی هغه هلته بندی نه کړی.

تیمور ملك ځواب ورکړ: نه هغه د سلطان د استازی په حیث هلته تللی دی. خلیفه به دومره رذالت نه کوی، سلطان جلال الدین نورو اسلامی هیوادونو ته هم استازی واستول.

یو افسر دننه ورغی خبر یی ورکړ : سلطان تاسو د ملاقات لپاره وربللی یاست.

تیمور ملك جګ شو ویی ویل : انشا الله چی زه بیرته راغلم تا ته به دواده په خاطر یو سوغات درکړم.

ماسپښین تیمور ملك د سلطان له لیدو وروسته بیرته راستون شو نو طاهر یی خپلی کوټی ته ور وغوښت او ویی ویل : ما تاته د یوه سوغات درکولو وعده کړی وه زه خپله وعده ترسره کوم، هغه سوغات دا دی چی ته به تر بل امر پوری په ډیلی کی وی، او تر څو سلطان جلال الدین په هندوستان کی وی تاته به دوهم امر نه کیږی، زه سبا ته روانیږم، ته به په ډیلی کی د سلطان د سفیر په حیث اوسیږی.

ددی ویره ده چی ځینی ترکی سرداران به سلطان التمش زموږ د پاچا پرخلاف

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوپاروی، خو تا چی په څو ملاقاتونو کی پر سلطان څومره اغیزه کړی ده د هغی په پام کی نیولو سره زما باور دی چی ستا په موجودیت کی به څوك د هغه اراده وانه ړولای شی، ته خپل کار ته دوام ورکړه او د مغلو پر خلاف د پاچا، امیرانو او اولس د یوه واحد سنگر ته تیارولو لپاره خپلی هڅی کوه، سلطان التمش پری خوښ شو چی دایی واوریدل چی ته به د ده په دربار کی د سلطان جلال الدین سفیر یی، هغه ستا د خلوص او نیك نیتی نه ډیر اغیزمن دی.

ماښام مهال شیخ عبدالرحمن د تیمور ملك په ویاړ دښار عزتمن رامیلمانه کړل، د ډوډی له خوړلو وروسته تیمور ملك وویل : طاهره! ما ستا د میرمنی لپاره هم یوه ډالی راوړی.

حاضرینو په پوره پاملرنه تیمور ملك ته کتل، تیمور ملك له خپلی غاړی نه حمایل راویوست طاهر ته یی ور وړاندی کړ ویی ویل : زه ستا میرمنی ته تر دی غوره ډالی نشم وړاندی کولی، دا قرآن کریم زما د پلار په گوتو لیکل شوی دی.

په ډیلی کی د څو نورو ورځو تیرولو نه وروسته طاهر ته د سلطان التمش د اندیښنو سببونه معلوم شول، التمش د ډیلی تخت د خپل بادار قطب الدین ایبك د مرگ نه وروسته د هغه له ناپوه زوی نه په زور ونیوه، ترکی سرداران په خاص ډول ایبك پردی خوښ نه وو، هر یوه داسی گڼله چی د ډیلی پر تخت تر التمش د دوی زیات حق دی، سرکش امیران د التمش پولادی پنجو ایل کړی وو، خو د شمال لویدیح له لوری هغه ته له مغلو نه خطر ؤ او په جنوب کی راجپوت تنظیم کیدل، په داسی حالاتو کی د التمش دا اندیښنه بی ځایه نه وه چی که د تاتاریانو او یا راجپوتانو سره د جگړی وخت راشی نو د ده د پوځ ځینی ترکی سرداران چی تر اوسه ډاډه نه دی ښایی له غلیم سره یوځای شی.

کله چی عین الملك ډیلی ته ورسید او د سلطان له باغی سرادارانو سره یی جوړ جاری پیل کړل، نو سلطان یو نوی خطر احساس کړ، تیمور ملك له سلطان سره تر لیدو وروسته له عین الملك سره سخت چلند وکړ، له رخصتی نه وړاندی هغه د څو وتلیو سردارانو سره ولیدل، هغوی یی د راتلونکی خطر نه وویرول او دوی ته یی د اتحاد او یووالی لارښوونه وکړه.

د تیمور ملك له تلو وروسته طاهر د امیرانو د یو والی او متحد کولو هڅو ته دوام ورکړ، په څو ورځو کی د سلطان د مخالفو امیرانو له ډلی نه څو تنو چی د طاهر ویناوی واوریدی دا لوړه یی وکړه چی د خطری په مهال به د سلطان سره بی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وفایی نه کوی، له هغه وروسته طاهر اولس ته پام واړاوه، د ډیلی په جوماتونو کی د هغه د څو ویناگانو نه وروسته څو امیرانو هم دا احساس کړه چی که موږ ځانگړی او یوازی پاتی شوو نو د اولس ذهنیت به یی پرخلاف شی او سلطان به یی په آسانی وځپی، ځکه خو هغوی هم له سلطان سره د وفاداری اعلان ته مجبور شول، د طاهر د دی بریالیتوبونو یو ستر سبب د ثریا هڅی وی، له طاهر سره دواده نه دمخه د ډیلی د امیرانو میرمنو او لونو هغه یوازی د یوه شتمن سوداگر ښکلی لور بلله خو د دی په واده کی د پاچا او ملکی گډون دا د ټولو لویو کورنیو د پام وړ وگرځوله، اوس دوی ته د ثریا د ژوند ډیر نور روښانه اړخونه معلوم شول، ددی په باب به په هر مجلس کی خبری کیدلی او چی چیرته به څلور ښځی راټولی شوی د دی په باب به یی څه ویل.

یوی به ویل : ما اوریدلی دی چی ددی بابا یوازی یو ساده سوداگر دی چی د روپیو گټل یی زده دی.

بلی به ویل : مگر د هغه انا ډیره هوښیاره ده، د ډیرو امیرانو ښځی آن د صدر اعظم ښځه یی مشره مور بولی، څوك چی د هغی په خبرو تر تأثیر لاندی رانشی هغه ته گران بیه سوغاتونه ورکوی او تابع کوی یی.

ما اوریدلی دی چی ملکی ته هم هغی یو هار ورکړی دی ځکه خو ملکی هم د ثریا په واده کی د زیوراتو یوه ډکه صندوقچه هغی ته ورکړه.

: ما اوریدلی دی چی د ثریا پلار د کوم ښار حاکم ؤ، چی له مغلو سره په جگړه کی شهید شو.

: هغه ډیره نیکمرغه ده له بابا سره یی ډیره زیاته شتمنی او دولت دی.

پلار یی یو زړور او سرښندوی سرتیری ؤ، او خاوند یی د سلطان جلال الدین سفیر او زموږ د پاچا ډیر نژدی دوست دی. وایی چی له ځیری نه بلکل پرښته ښکاری او په غږ کی یی جادو دی.

د ډیلی د بانفوذه امیرانو په سره یو کولو کی چی ثریا د طاهر سره مرسته وکړه او کوم بریالیتوبونه یی وگټل د هغی په سبب هغه د طاهر د میرمنی او د شیخ عبدالرحمن د لمسی پرځای د قوم د یوی درنی لور په حیث وپیژندل شوه.

هغی یوه ورځ د ښار د عزتمندو کورونیو ښځو ته میلمستیا وکړه هغوی ته یی د مغلو د ظلمونو له بیانولو وروسته وویل چی خپل میړونه او ورونه د غفلت له خوبه راپاځوی که نه نو د وحشت او بربریت دغه توپان د گاونډیو هیوادونو د تباه کولو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وروسته اوس د هندوستان دروازی تکوی، د تولنیز خطر د دفاع لپاره تولنیز جهاد ته اړتیا ده.

ثریا هغوی وپوهولی چی که د قوم لونی خپله ذمه واری وپیژنی نو په نارینه ؤ کی یو هم د خیانت او غداری جرئت نشی کولی.

ښځی خپلی میړونه، خویندی خپل وروڼه او میندی خپل زامن د اولس په ملاتړ مجبوروولی شی، یوازی د نارینه ؤ اتحاد او یو والی کولی شی د اولس د لونو او میندو ساتنه تضمین کړی.

ثریا د هندوستان پر حالت د تبصری په ترڅ کی دوی ته وویل که د پاچا او امیرانو اختلافونه لری نه شول، نو د مغلو په اشاره به د دی هیواد په لکونو نا مسلمان خلك زموږ پرخلاف راپورته شی.

د ثریا خبری دومره اغیزمنی وی چی تولو ښځو د خپلو خپلو نارینه ؤ د پوهولو ژمنی وکړی، دا پیل ډیر امید وارکونکی ؤ، له دی وروسته د هری محلی ښځو ثریا ته د تبلیغ بلنه ورکوله، نژدی هر ماښام به په کوم کور کی د ښځو غونډه وه او ثریا به هغوی ته وینا کوله.

شیخ عبدالرحمن د طاهر په موجودیت کی د ډیلي پریښودلو اراده وځنډوله. سلطان جلال الدین خوارزم شاه د سند په ساګر سیمه کی واړول او د بهرنیو پیغامونو د ځواب په انتظار شو.

طاهر او ثریا په څو اونیو کی د ډیلی په مسلمانانو کی نوی ساه پوه کړه، له هغه وروسته دوی د سلطان التمش په غوښتنه نورو ښارونو ته مخه کړه، په هر ښار کی د دوی ډیر تود هرکلی وشو. ثریا به ښځو ته تبلیغ کاوه او طاهر به په نارینه ؤ کی د ایمان جذبه راژوندی کوله.

هغه به په جوماتونو کی وینا کوله، د پوځیانو چونیو ته به تلو او د سرتیرو مشقونه به یی لیدل، له هغوی سره به یی د توری وهلو، نیزه بازی او غشی ویشتلو په تمرین کی ګډون کاوه.

د خبرو او عمل دغه غازی څو میاشتی وروسته بیرته ډیلی ته راورسید، سلطان التمش یی مننه وکړه ورته ویی ویل :

اوس زما باور دی چی د سند له دریابه تر بندیاچل پوری تول بغاوتونه چوپولی شم، اوس که مغلو هند ته د راتلو جرئت وکړ نو انشاء الله له هغوی نه به یو هم ژوندی ولاړ نه شی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو ورځې وروسته د سلطان جلال الدین استازي ډیلی ته ورسید دا خبر یې راوړ چې د خلیفه له لوري د خپلې غوښتنې په ځواب کې د حوصله ناك ځواب له اوریدو وروسته سلطان د هندوستان پرځای بغداد د خپلو فعالیتونو مرکز ګرځوي.

د دې خبر نه وروسته طاهر ته استازی د تیمور ملك لیك وسپاره چې داسې ؤ:

د خلیفه له خوا د امید واروونکي ځواب له راتلو وروسته سلطان بغداد ته د تلو پریکړه کړې ده، موږ به په څو ورځو کې ملتان ته ورسیږو، د سلطان امر دی چې ته هم هلته راشه، سلطان د سند او مکران له لارې بغداد ته درومي، سلطان التمش ته دا پیغام ورسوه چې کله بغداد ته ورسیږو موږ به د مصر، شام او عربي هیوادونو د ملاتړ ترلاسه کولو نه وروسته تاسو له خپلو ارادو او راتلونکي عزم نه خبروو، تر هغه وخته مو لیندي جوړې او توري تیرې کړې.

طاهر د تیمور ملك له لیك سره د ثریا کوټې ته ورننوت، ثریا چې ولید پوښتنه یې وکړه: استازی پیغام راوړی؟

طاهر لیك د هغې په لاس کې ورکیښود ویې ویل : واخله پخپله یې ولوله.

ثریا د لیك له لوستلو وروسته هغه ته وکتل او تري ویې پوښتل :

تا څه وخت د تلو پریکړه کړې ده؟

: سبا یا بله ورځ.

: مګر ته لږ اندیښمن یې، زما په باب چورت مه وهه.

: ثریا! په دې کې شك نشته چې له تانه بیلتون ماته اسانه نه دی، خو اوس زما د اندیښنې سبب بل څه دی.

: خبره داسې ده چې زه له خلیفه نه ډاډه نه یم، زه ویریږم چې بغداد ته د سلطان تګ د ده د زحمت سبب نه شي.

کیدای شي چې د خلیفه په باب زما رایه غلطه وي. خو د نورو امیرانو په منځ کې ځینې داسې دي چې په هر وخت کې خلیفه په غلطه لاره بیولی شي، زما دا اټکل دی چې تر اوسه به مغلو د بغداد زیاتره وتلي امیران پیرلي وي.

. ثریا وویل : مګر د عبدالملك په باب خو ستا رایه دا وه چې هغه ډیر هوښیار سړی دی. که څه د خطر خبره وای نو خامخا به یې سلطان ته د بغداد د تلو مشوره نه ورکوله.

طاهر وویل : خدای دی وکړي چې د هغه د نیك نیتي په باب د طاهر خبره دروغ شي.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مابنام چی کله شیخ ته د طاهر تیاری معلومه شوه نو هغه وویل زه یوازی ستا په خاطر په دیلی کی پاتی وم، اوس زه مدینی ته روانیږم، هلته به د حج نه وروسته دمشق او یا کوم بل لوری ته د تگ پریکړه وکړم.

حنیفی طاهر ته تسلی ورکړه ویی ویل : زویه! ترڅو ته بیرته نه یی راغلی موږ به په مدینه کی اوسیږو، موږ به ستا کور هم ووینو.

طاهر وویل : زه زید له تاسو سره پریږدم چی ولاړ شی، هغه به تاسو زموږ کور ته بوځی. او زما باور دی چي تاسو به لږ تر لږه، یوه موده د ده میلمستیاومنی.

حنیفی وویل : که د ثریا خوښه وه موږ به یی هملته پریږدو.

شیخ وویل : ثریا ماته ویلی چی سلطان جلال الدین د پوځ لپاره پیسو ته اړتیا لری، په بلخ، بخارا او سمرقند کی زما زیات تاوان وشو، بیا هم زه یو لك دیناره ورکوم، ته دا سلطان ته ور وره.

سلطان التمش هم ماته د هغه د مرستنی وویل.

د رخصتی په ورځ سلطان التمش د جلال الدین د مرستی لپاره د اشرفیو صندوق ورکړ او تر ملتان پوری یی د طاهر د رسولو او د اشرفیو د صندوق د ساتنی لپاره یوه ډلگی سرتیری ورسره واستول.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیانت

په لاره کې د کرمان، اصفهان او نورو ځایونو امیرانو د مغلو په لمسون د خپلواکی اعلان کړی ؤ، سلطان جلال الدین په راتلونکی کی له دوی نه د وفاداری ژمنی واخستلی او تیر اشتباهات یی ور وبخښل او جګړی ته یی د تیاریدو امر ورته وکړ پخپله بغداد ته روان شو.

عبدالملك چی له بغداده بیرته راستون شو سلطان ته یی داد ورکړ چی سلطان د مغلو خطر نژدی احساس کړی خپله رایه یی بدله کړی ده، او هغه د خوارزم شاه د مرستی لپاره لښکر تیاروی، د خلیفه لیك هم دیر امیدوارونکی ؤ، خو طاهر، تیمور ملك او د سلطان ځو نور ملګری پوره داده نه وو.

تیمور ملك پاچا ته مشوره ورکړه چی دی دی له بغداده بهر ځو ورځی پاتی شی ځو تنه به بغداد ته واستوو نوی وضعه به معلومه کړو امکان لری چی خلیفه ستا د لری اوسیدو په صورت کی مرستی ته چمتو وی خو بغداد ته ورتګ دی خوښ نه کړی.

ددی ټولو اعتراضونو په ځواب کی پاچا وویل:

خلیفه د دښمن پرخلاف د یو کیدو بلنی ته لبیك ویلی دی، هغه زموږ د لیك په ځواب کی ویلی دی چی هغه له موږ سره نور پاچاهان مرستندوی ولیدل نو خپل لښکر به زموږ مرستی ته راواستوی او نورو پاچاهانو موږ ته دا شرط ښودلی دی چی هغو ته د خلیفه د مرستی داد ورکړی. په دی وضعیت کی موږ همدا یوه لار لرو چی بغداد ته ولاړ شو. او د خلیفه له لوری د شام، مصر او مراکش، پاچاهانو ته دا پیغام واستوو چی په جهاد کی زموږ ملاتړ وکړی.

که د خلیفه نیت پاك نه وی هم زموږ باور دی چی هغه به په بغداد کی پر موږ لاس نه پورته کوی، که د عام ذهنیت له ویری هغه د طاهر او د هغوی د ملګرو له کړو وړو نه په سترګی پټولو مجبور شوی ؤ نو زموږ پرخلاف به هم یوازی دومره فکر وکړای شی چی موږ هلته تنګ کړی تر څو د بغداد پریښودو ته مجبور شو،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ سره د دی پروا نشته.

خو زموږ باور دی چی له خلیفه سره په لومړی کتنه کی به د هغه ټولی اندیښنی لری کړو، موږ به هغه ته ووایو چی که تاسو زما د پلار اشتباه نه شی بخښلی نو ماته یی سزا راکړی مگر مسلمانان د مغلو له غلامۍ نه وژغوری، موږ د خوارزم د پاچا پرځای داسی څوك وبولی چی د اسلام د ناموس د ساتنی لپاره ستا تر جنډی لاندی د یوه سپاهی په حیث جنگیدل ځان ته ویاړ بولی.

طاهر وویل : له دی ټولو خبرو سره که بده نه مني نو زما رایه دا ده چې تاسو ما او عبدالملك بغداد ته واستوی، موږ به په څو ورځو کي د وضعی له سهی حالت نه ځانونه خبر کړو او ستاسو په خدمت کی به حاضر شوه خلیفه او د هغه نور حکام چی له موږ سره کوم سلوك وکړی له هغه نه به د دوی نیت څرگند شی، که موږ بیرته راستانه نه شوو نو معنی به یی دا وی چی موږ یی ستا د پلوی په گناه نیولی یو، او ستا سو په اړه هم د دوی ارادی سهی نه دی. او که موږ بیرته راغلو نو تاته به د بغدا د ټول حالات ووایو.

سلطان جلال الدین له دی رایی سره اتفاق وښود او طاهر، عبدالملك او مبارك ته یی بغداد ته د تلو اجازه ورکړه، له طاهر سره راغلیو دیرش تنو ځوانانو ته هم د څو ورځو لپاره بغداد ته د تلو اجازه ورکړای شوه.

* * * * *

(۲)

ماښام مهال د بغداد صدر اعظم صفیه خپلی کوټی ته ور وغوښته او د هغی په لاس کی یی یو لیك ورکړ ویی ویل:

لوری! پوره لس کاله ما د خلیفه په خدمت کی تیر کړل خو پر چا می اعتماد ونکړای شو. او نه زما دا تمه ده چی څوك دی پر ما اعتماد وکړی، زما تر ټولو لویه گناه ښایی دا وه چی په ځینو معاملو کی د خدای «ج» د رضا پرخلاف د خلیفه د خوښی تابع وم. او د هغه په اشارو می کار کاوه، خو پر اسلامی نړۍ د هیبتناکی تباهی په راوستلو کی د خلیفه ملاتړ نشم کولی.

واوره لوري! جلال الدین خوارزم شاه له خلیفه نه د مرستی په تمه بغداد ته را روان دی، زما په ټینگار هغه سلطان ته یو امیدوارونکی لیك استولی دی. او زما دا تسلی وه چی دغه کار به می د تیرو ټولو غلطیو کفاره شی، خو داسی ښکاری چی تقدیر ته زما ښیگنه منظوره نه ده، نن هغه لوی منافق او غدار مهلب

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن داؤد د مغلو د ځانګړی استازی په حیث بغداد ته راغلی، له هغه سره څو تنه مغل سرداران هم دی، خلیفه پخوا هم د مغلو تر رعب او هیبت لاندی ؤ، مهلب د هغه پاتی حوصله او غیرت هم تری واخست، هغه خلیفه پوهولی دی چی که ته جلال الدین ونیسی او مغلو ته یی وسپاری نو بغداد به د تباهی له اوره وژغورل شی او د چنګیز خان پرځای ناست کسان به تاته تل په عزت او احترام ګوری.د خلیفه د داد لپاره د مغلو د انعام په تمه څو مفتیانو دا فتوی ورکړی ده چی مغلو ته خدای «ج» د ځمکی په پراخه ساحه حکومت وربخښلی دی، له دوی سره مخالفت د خدای «ج» له رضا نه د بغاوت په معنی دی او د جلال الدین مذهبی عقیده سهی نه ده، ځکه خو د بغداد پر خلکو د هغه اطاعت فرض نه دی، داسی ښکاری چې مهلب له څو ورځو را په دیخوا دلته مصروف ؤ خو زه یی له راتلو نه هغه مهال خبر شوم چی دی له څو مغلی سردرانو سره د خلیفه پر دسترخوان ناست ؤ.

ما د خلیفه د پوهولو هڅه کړی ده، خو هغه د مهلب د خبرو تر اغیزی لاندی دی او له مغلو نه تر خدای «ج» زیات ویرېږی نن شپه بیا خلیفه ما او د پوځ څو تنو سردارانو ته د خبرو اترو وخت او بلنه راکړی ده، او زما امید دی چی نن به د خلیفه په محل کی د مسلمانانو د برخلیك پریکړه وشی، د خلافت له لویو سردارانو څخه یو هم په دی نظر نه دی چی د خوارزم شاه په ملاتړ د مغلو د دښمنی خطر قبول کړی، خو زه به خپل وروستی فرض ترسره کړم. نن د قاسم ارتیا احساسوم، خو هغه ډیر لری دی زه تاته یو ډیر لوی مسؤولیت سپارم، تاته معلومه ده چی د خلیفه په خفه کولو سره ډیر لږ خلك د هغه له مانۍ نه ژوندی راوتلی شی، ښایی زما پای هم همدغسی وی، که زه تر نیمی شپی پوری کورته را ستون نه شوم نو ته سعید راوغواړه دا لیك وروسپاره او دا لارښوونه ورته وکړه چی هر څومره ژر کیدای شی جلال الدین ته یی دی ور وړی. ځکه چی که خلیفه د جلال-الدین د نیولو پریکړه وکړی نو زما باور دی چی نن شپه به لښکر ورپسی واستوی، او دی به دراز دنه افشا کیدو په سبب کورته راپری نژدی، ما سعید پوهولی دی، هغه به د طاهر د پخوانیو ملګرو نه څو ځوانان را ټول کړی او طبیلی ته نژدی به زما د حکم انتظار کوی، تر اوسه ما هغه ته نه دی ویلی چی په کوم کار پسی به یی استوم، او له ضرورت نه پرته داسی مهم لیك هم هغه ته ورسپارل لازم نه بولم، امکان لري خلیفه زما خبره ومنی او جلال الدین ته ددی لیك د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولو اړتیا نه شی، په هر صورت که زه تر نیمی شپی پوری رانه غلم نر د بغداد د صدر اعظم وروستی فرض به د هغه وریره پوره کوی، سعید او د طاهر نور ملګری تر ما پر تا زیات اعتماد کوی.

صفیی وویل : ته داده اوسه زما لخوا به لتمی ونه شی، صدر اعظم وموسکل وبی ویل : زما پر تا اعتماد دی،که قاسم هم دلته وای ښایی د دی کار لپاره زما نظر پر تا وای.

صدر اعظم شاهی مانۍ ته راستون شو.

*****

(۳)

د ماسختن لمانځه نه لږ وروسته د صدر اعظم په مانۍ کی فریادونه اوچت وو، د مانۍ ټول نوکران پر هغه راغونډ شوی وو، د هغه د تېتر او پوښتیو له تپونو نه وینی روانی وی، صدر اعظم سترګی وغړولی او په هوښ راغی، په تیټ غږ یی پوښتنه وکړه : زه دلته څنګه راغلم؟

یوه نوکر وویل : ته چی دروازی ته راورسیدلی وغورځیدلی، موږ راواخستی او دلته مو راوړی.

: او هغه نوکران چی له ما سره ؤ څه شول؟

یو نوکر ور وړاندی شو وبی ویل : زه معمولی تپی یم!

حامد ووژل شو.

: تا هغوی وپیژندل؟

: هو! ما مهلب وپیژاند، کله چی ته د خلیفه له درباره راووتی هغه له تا سره یوځای ؤ، موږ دواړو له زینی نه څو ګامه لری ستا د راتګ انتظار کاوه، کله چی ته لاندی راکوزیدی نو څلور تنو چی نقابونه یی پرمخ راکش کړی وو د ونو له سیورو نه راووتل پر تایی حمله وکړه.

تا مخ واړاوه او د دروازی په لوری دی منډه واخستله خو مهلب دی لاره ونیوه او په خنجریی دوه دری واره دریاندی وکړل او د مرستی لپاره یی چیغی کړی. حامد زمانه وړاندی ؤ هغه پر مهلب حمله وکړه خو هغه ځان یوی خواته کړ او بچ شو او حامد د یوه مول وهلی د توری په ګوزار تپی شو او وغورځید زه ور وړاندی شوم یو مول وهلی می وواژه، نورو دریو حمله رباندی وکړه، ما یو بل هم وغورځاوه، په دی ځنډ کی د خلیفه د مانۍ نه نور سرتیری راووتل، مهلب ژر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زاغی او ویی ویل سپاهیان راغلل راځی او بیا هغوی وتښتیدل زما تا ته پام شو، ته له هغه ځایه مانی ته تللې زه په منډه درغلم او څوگامه درسره ولاړم او بیا په دی گومان ودریدم چی هغوی به په تا پسی راشی کله چی پوه شوم چی ته مانی ته نژدی شوی زه هم راغلم.

صدر اعظم وویل : سعید چیرته دی؟

سعید نوکران په یوه او بله خوا لری کړل او د هغه د بستری ترڅنگ ودرید، صدر اعظم د خپلی میرمن، لور، صفیی او سعید نه پرته نور نوکران له کوټی و ایستل.

کله چی کوټه تشه شوه سعید ته یی وویل : ستا په ذمه چی کوم کار دی صفیه به یی درته ووایی ملگری دی تیار دی؟

: هو صیب!

صدر اعظم خپلی میرمنی ته وکتل: زمانه وروسته به ستا لپاره دا غوره وی چی مصر ته ولاړه شی، زه د لږ څنډ میلمه یم.

صفیی وویل : کاکا! ما تر اوسه تاته یوه خبره نه ده کړی طاهر ژوندی دی، او که ستا بدل بل چا وانه خست نو هغه به یی خامخا اخلی.

: لوری رښتیا ووایه! زما په زړه یو دروند بار ؤ.

: هو دا رښتیا ده پر هغه یی د مړه گومان کړی ؤ او سیند ته یی غورځولی ؤ، دا سعید ته هم معلومه ده.

صدر اعظم په سوالیه نظر سعید ته وکتل هغه وویل : هو صیب هغه ژوندی دی.

صدر اعظم صفیی ته وکتل ویی ویل : صفیی لوری! زما د ورتگ نه وړاندی خلیفه د سلطان جلال الدین د نیولو لپاره دیرش زره تنه سرتیری استولی وو، اوس دی ته خپل فرض پوره کړه.

نن شپه به هغوی ډیر زیات مزل کړی وی...

سکینی ما له تا سره د خبرو فرصت ونه موند... نن له ما سره کښینه.

د سکینی اوښکی بهیدلی او د هغه ترڅنگ کښیناسته، صدر اعظم څو شیبی دی ته وکتل او بیا یی سترگی پټی کړی له درده یی زگیروی وکړ، لږ څنډ وروسته یی سترگی خلاصی کړی او په اشاره یی اوبه وغوښتی، سعید هغه ته تکیه شو او راپورته یی کړ، صفیی یی د اوبو پیاله پرشونډو ورکیښوده.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یو غوړپ اوبو نه وروسته یی بیا سترګی پټی کړی او څملاست، سکینی وویل : بیهوښه شو.

سعید زر د هغه خوله وازه کړه صفیی ته یی وویل چی اوبه وروڅښی.

صفیی یی په خوله کی اوبه ورواچولی، خو د هغه له ستونی د تیریدو پرځای تر دواړو واښکو بیرته تویی شوی، صدر اعظم سترګی وغړولی او څو ځلی د بندی بندی ساه کښلو وروسته په ابدی خوب ویده شو.

صفیی، سکینه او کاکا ناوی په ژړا پریښودی اوښکی یی تویولی او بهر راووتله، سعید ورپسی ؤ.

: زه ستا د امر انتظار کوم، هغه وویل.

صفیی ځواب ورکړ : ودریږه! زه اوس راځم، لږ ځنډ وروسته صفیه له خپلی کوټی راووتله، هغی د سپارلی جامی اغوستی وی او په ملا یی توره ځوړنده وه.

هغی د یوی خدمتګاری په لاس کی یوه پاڼه ورکړه ویی ویل : سبا ته دا رقعه سکینی ته ورکړه.

سعید په حیرانی هغی ته کتل. دی ورته وویل : سعیده راځه.

: مګر ته له موږ سره ځی؟

: هو! زه به له تاسو سره ځم کاکا راته ویلی وو چی دا د ده د ژوند وروستی او ډیره مهمه ذمه واری ده. او زه یی پوره کول غواړم.

: مګر ته باید پر ما اعتماد وکړی.

: زما پر تا اعتماد دی، خو زه ویریږم چی هغه به ستا له لاسه کوم پیغام ته ارځښت ورنکړی، له د ینه پرته مهلب ما ډیره ښه پیژنی، زه دلته په پاتی کیدو ددی کور بدمرغی نوره زیاتول نه غواړم.

*****

(٤)

د لمر له راختلو نه لږ وروسته طاهر او د هغه ملګری د یوی غرنی سیمی نه تیریدل، په یوه پراخه سیمه کی ورننوتل چی مخامخ یی په غونډیو کی اته، لس تنه سپاره ولیدل چی اسونه یی چارګام زغلوی. په هغوی پسی د پنځوسو تنو سپرو په شاو خوا کی بله ډله وه، طاهر په ځیر د لیدونه وروسته عبدالملك ته وویل:

داسی ښکاری چی هغه وروستنی په مخکنیو پسی راغلی دی. او موږ یی باید

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرستی ته وروروسیږو.

عبدالملك وویل : هغوی له شانه غشی ورپسی را اوروی، وگوره یو تن یی زخمی شو لویږی، تعقیبونکی په دوو ډلوویشل شول او هغوی غواړی را ایسار کړی او تښتیدونکی یوازی ځانونه ژغوری، جگړه کول نه غواړی، موږ باید د هغوی مرسته وکړو.

طاهر خپلو ملگرو ته مخ واړاوه او په لوړ غږ یی وویل : ژر کوی چی هغوی یی په منگولو کی را ایساریدونکی دی.

د سترگو په رپ کی د طاهر ملگری له غونډیو نه دری ته ورکوز شول، طاهر په لوړ اواز وویل : وگوره د ټولو دمخه لکه چی یوه ښځه ده، ته د کین لوری سپاهیانو مخه ونیسه، زه ښی خواته ورځم، هغوی له دواړو خواونه د غشو تر دم لاندی راغلی دی، هغوی ته خوړ آزاد پریږده که هغوی په موږ هم د غلیم د ملگریو گومان وکړ او په یوه او بله خوا د مخ اړولو هڅه یی وکړه نو وبه وژل شی.

د طاهر ملگری په دوو برخو وویشل شول او د شاډلی مخه یی ونیوه، تښتیدونکو دوی خپل مرستندویان وگڼل تر لږ وړاندی تیریدو وروسته ودریدل.

طاهر وړاندی ورغی په لوړ غږ یی وپوښتل : تاسو په هغوی پسی ولی راغلی یاست؟

د ده په ځواب کی یو تن چی خول یی پر سر ؤ او د ډلی مشر معلومیدو را وړاندی شو ویی ویل : دا د خوارزم شاه جاسوسان دی، تاسو زموږ لاره مه نیسی.

: تاسو د خلیفه سپاهیان معلومیږی، ښایی تاسو ته معلومه نه وی چی د خلیفه او خوارزم شاه ترمنځ د دوستی تړون شوی دی.

: پردی خبرو موږ ډیر ښه پوهیږو. ته زموږ له مخی لری شه، که نه نو په لری کیدو به دی مجبور کړو.

: نه تر څو موږ ته دا معلومه نه شی چی هغوی څه گناه کړی موږ به یی ساتنه کوو.

: موږ شکمن یو چی دوی خوارزم شاه ته ورځی.

: تاسو یوازی په شك د خلکو د وژلو اجازه نه لری. او بیا خوارزم شاه ته ورتلل خو گناه نه ده.

: نو د مقابلی لپاره چمتو شه!

طاهر ځواب ورکړ : د مسلمان وینه ډیر ارځښت لری، غوره دا ده چی بیرته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستانه شی، تاسو تر پنځلس شلو تنو زیات یاست، خو زما سره داسی سرتیری دی چی په ډیرو ډګرونو کی یی د خپلو متو زور ازمویلی دی.

موږ تاته ډاډ درکوو چی د خلیفه دښمنان نه یو، تاسو دلته ودریږی، زه یو سړی هغه ته وراستوم که هغه موږ ته ډاډ رانکړای شو نو پخپله به یی ونیسو او بغداد ته به یی بوځو.

طاهر عبدالملك په اشاره نژدی وروغوښت او ورته ویی ویل: ته ورشه وګوره څوك دی؟

پوځی افسر وویل ته څوك یی؟

طاهر ځواب ورکړ : ویریږی مه موږ مغل نه یو مسلمانان یو.

: که تاسو مغل وای نو زموږ لاره به مو نه وه نیولی.

: د ویری او که د دوستی په سبب؟

افسر لږ له دوه زړی وروسته د خبرو موضوع بدله کړه ویی ویل : ستا لهجه او غږ داسی سړی ته ورته دی چی ما پیژاند، هغه هم ستا په څیر په هر کار کی پښه کلکه ایښودله.

ښایی زما څیره هم هغه ته ورته وی، او ښایی چی زه هماغه سړی وم.

: هغه مړ شوی دی!

: کله کله مړی هم ژوندی کیږی.

: ته کټ مټ د طاهر بن یوسف په څیر غږیږی.

: طاهر بن یوسف مړ شوی دی، او نن د هغه یو دوست د هغه په تعقیب د مرګ په درشل پښه ایښی ده، ستا غږ او لهجه یوه داسی چاته ورته ده چی د منصب په تمه یی د خپلو دوستانو د نیولو وعده کړی وه.

: ته څوك یی؟

: که ته د دوستانو په هیرولو عادت نه وی نو ښایی ومی پیژنی! طاهر دا وویل او خول یی له سره لری کړ.

: طاهره... ته !!

: هو! افضله! ایا ته خپله څیره نه راښکاروی؟

: که تر اوسه شکمن یی لږ وړاندی راشه.

: مګر ته خویی ...!

: هو ماته یی زهر راکړل، خو هر زهر وژونکی نه وی!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: طاهره! خدای «ج» شاهد دی چی زه په هغه سازش کی شریك نه وم او ستا د نیولو لپاره می څه دسیسه نه وه جوړه کړی.

طاهر خول پرسر کیښود وبی ویل :زه افسوس کوم چی تاته د دې موقع په لاس درنه غله چی ما ونیسی، اوس پوښتنه کولی شم چی په کوم نیت دلته راغلی یی؟

او دا خلك څوك دی چی ورپسی راغلی؟

: زه تاته څه نشم ویلی، یوازی دومره ویلی شم چی تا زما لاره ونیوله د لښکرو د مشر د امر مخالفت دی وکړ.

: د لښکرو مشر! هغه چیرته دی؟

: زه دا نشم ویلی.

: نو ستا خیر په دی کی دی چی بیرته وګرځه!

: ته پوهیږی چی زه بی زړه نه یم.

: ترڅو ته غدار نه وی زما همدا رایه وه، خو غداری او زړورتوب په یوه وجود کی نه راټولیږی.

: ماته یوازی د هغو خلکو د تعقیبولو امر شوی، که د لاری په نورو خلکو د توری اوچتولو حکم وای نو ماته به دی د بی غیرتی پیغور نه ؤ راکړی.

: کله چی ته پوهیږی چی زموږ له مړیونه تر تیریدو دمخه په هغوی پښې نشی ورتلای، نو بیرته ولی نه ستنیږی؟

افسر څه ځواب ورنکړ او په زړه نا زړه حالت کی یی خپلو ملګرو ته وکتل، په دی ځنډ کی عبدالملك اس وزغلاوه او طاهر ته نژدی ورغی او د افضل پر خلاف یی نیزه برابره کړه.

طاهر وویل : عبدالملکه! د جګړی اړتیا نشته، دا زموږ دوست افضل دی او په غالب ګومان یی د بیرته ستنیدو پریکړه کړی ده.

عبدالملك وویل : دی اوس د ځان په باب هیڅ پریکړه نشی کولی، افضله تیار شه!

طاهر چیغی کړی : نه، نه عبدالملکه ودیګړه! خو عبدالملك ده ته د پام کولو نه پرته اس پونده کړ او پر افضل یی حمله وکړه، افضل د ځان ژغورلو هڅه وکړه خو د عبدالملك نیزه د هغه تر تټر بوټه وختله.

دواړه لوری د یوی شیبی لپاره چوپ شول، عبدالملك اس راوګرځاوه او د دوی په منځ کی ودرید د افضل ملګري یی مخاطب کړل په لوړ آواز یی وویل:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تاسو کی نور څوك شته چی د خلیفه نمك حلالوی؟
دغه وچه ځمکه د منافقینو، غدارانو او خاینانو وینی ته تږی ده..ماته وګوری زه عبدالملك یم، ښایی په تاسو کی ډیر ما وپیژنی، عبدالملك یوه شیبه خول له سره لری کړ او بیا یی بیرته پر سر کیښود ویی ویل : کاشکی تاسو ژوند او مرګ پیژندلی، تاسو د کمزوری په مخ کی زمریان او د زوړور په وړاندی ګیدړان شی.
تاسو په ښځو غشی اوروی، خو چی میړونه ووینی لړزه درباندی راشی. ولاړ شی خپل سالار ته ووایی چی کوم ځنګل ته د ښکار لپاره راغلی هلته سوی نشته، پړانګان پکی اوسیږی. له خوارزم شاه سره لږ خلك دی خو د دوی هریو له زرګونو سره په جګړه پوهیږی، ورشی!
که زما سره دا احساس نه وای چی زموږ توری به ستاسو له وینو نه شرمیږی نو ښایی ما د تیښتی فرصت نه وای درکړی.
د افضل ملګری یو پر بل پسی وتښتیدل او په لږه شیبه کی ډګر تش شو.
عبدالملك طاهر ته نژدی راغی د هغه له خیری نه وحشت خوتیده ویی ویل : زر راحۀ صفیه دی انتظار کوی.
: صفیه!
: راحۀ هغه تپی ده!
: طاهر ډبلی پوښتنی پرته اس پونده کړ.
کله چی د غونډی سرته اس خوت رفتار یی کرار شو نو هغه له عبدالملك نه پوښتنه وکړه : هغه چیرته ده؟
: ما هغوی د دی غونډی شاته د خوړ په غاړه پریښودل.
: تپ خویی خطرناك نه دی؟
: پر هغی دوه غشی لګیدلی دی، د یوه تپ معمولی دی خو دوهم یی ډیر بد په پښتیو پوری نښتی ؤ، غشی می ایستلی دی خو...!
: خو څه؟
: خدای «ج» دی خیر کوی.

*****

(٥)

صفیی یوی ډبری ته تکیه کړی وه او ناسته وه، سعید اوبه ورځښلی، طاهر یی چی ولید جګه شوه ودریده، هغه له اس نه پلی شو صفیه څوګامه ور وړاندی شوه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیایی سترگی توری شوی، هغی تیندکونه وخوړل او نژدی وه چی وغورځیږی چی طاهر ورمنډه کړه هغه یی په خپلو متو کی تکیه کړه او ورو یی په ځمکه ځملوله.

صفیی ! ته دلته ولی راغلی؟ طاهر په دردناکه لهجه وپوښتل.

د صفیی پر شونډو غمجنه موسکا وغوړیده ویی ویل : اوس د دی خبرو وخت نشته، وگوره دغه خوږ ځومره وروکی دی خو اوبه یی ځومره رنی دی، د دجلی سیند ډیر لوی دی خو د هغه له خړوپړو اوبونه ډیره ستومانه شوی وم، ستا د کلی د خرما په باغونو کی کټ مټ دغسی اوبه بهیږی.

د یخو، خوږواو رنو اوبو خوږونه اوچینی! زه د هغوی په لټه کی دلته راغلم، د طاهر ځو ملگری نژدی ورغلل خو عبدالملك هغوی یوه لوری ته ورسره بوتلل.

صفیی وویل : ته ولی خفه یی، ماته وگوره، زه خوښه یم، هوا ما ددی خوږ په باب درته خبره کوله، که زه مړه شوم ددی خوږ پر غاړه می پریږده.

:نه، نه، صفیی ته به روغه شی، ستا زخم معمولی دی، زه به تا هغو د خرما باغونو ته راسره بوزم چی د یخو، خوږو او رنو اوبو ویالی پکی بهیږی، اوس به د پیښو د توپان هیڅ څپه هم موږ یو له بله بیل نکړای شی.

صفیی وویل : او موږ به هر سهار پر اسونو سپریږو د صحرا سیل ته به ځو.

: هوکی صفیی زه وعده کوم.

: او زه به له تاسره د نیزه بازی لوبه کوم، او بیا به د خرما په باغونو کی گلونه لټوو، او کله چی ته د جگړی لپاره روانیږی نو زه به د ریگونو پر غونډۍ خیژم او ستا لاره به څارم.

: هوکی صفیی!

د صفیی ترسترگو اوښکی روانی شوی سلگی یی وکړی ویی ویل :

نور زما سره د مرگ غم نشته، ته زمایی، زمایی!!

او بیا یی سترگی پټی کړی.

د طاهر سترگې راډکې شوې چیغې یې کړې صفیې، صفیې!

صفیې سترگې وغړولې خو څه یې ونه ویل طاهر عبدالملك ته غږ وکړ هغه په منډه راغی طاهر ورته وویل : دی ضعف کړی دی اوبه راوړه د اوبو له څو غوړیه وروسته د صفیی څیره لږ راتازه شوه په کمزوری غږ یی وویل : لکه چی ویده شوی وم، د خرما په هغه بڼ کی، د رنو اوبو چینه بهیده... زه هلته ولاړه وم... ته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اس سپور وی چیرته تلی... چیرته ... ډیر... لری. هغی بیا سترگی پټی کړی.
په مخ یی نیلی رنگ زور واخست ورو ورو یی ویل :
تاسو ځنډ مه کوی پوځ له دی ځایه... یو پړاو لری... عبدالملك یی پر لاس لاس ورکیښود بیایی طاهر ته وکتل او انا لله و انا الیه راجعون. یی وویل سر یی ځوړند شو، طاهر له دنیا او مافیها نه ناخبره د وفا او مینی دغی مجسمی ته کتل، عبدالملك د هغی پر مخ خپل دسمال وغوړاوه، او طاهر یی ترمټ ونیو ویی ویل : جگ شه! د همت نه کار واخله.
طاهر جگ شو ودرید، عبدالملك ته یی کتل د هغه له سترگو وحشت وریده، د عبدالملك په سترگو کی اوښکی ډنډ شوی او لاسونه یی وغوړول او، طاهر بی اختیاره په غیږ کی ځان ور وغورځاوه او په سلگو شو.
عبدالملك وویل : طاهره! ښایی په دنیا کی داسی انسان نه ؤ چی دا باید ورته ژوندی وای.
لږ ځنډ وروسته د همغه خوږ په غاړه د طاهر ملگرو صفیه په خاورو کی ښخه کړه، طاهر د ځنگلی گلانو څو گیډی راټول کړل او د هغی په قبر یی وشیندل.
عبدالملك وویل : راځه طاهره چی ناوخته کیږی.
طاهر په اس سپور شو له سعید نه یی وپوښتل د لښکرو سالار له څومره پوځ سره را روان دی؟
: له شل زره لښکر سره.
طاهر عبدالملك ته وویل : د صدر اعظم لیك ماته راکړه!
بیا یی پر لیك سرسری نظر تیر کړ او ویی پوښتل: نو مهلب هلته رسیدلی دی نور نو دی بغداد خدای ساتی.
عبدالملك وویل :.زه ویریږم چی سلطان زموږ له مشوری پرته بغداد ته مخه نه کړی، موږ باید زر تر زره ځانونه ور ورسوو.
طاهر اس ته پونده ورکړه ویی ویل : راځه.
په لاره کی طاهر له سعید نه پوښتنی کولی او دا ورته معلومه شوه چی دوی د سر لښکر له پوځ نه لاره کړه کړی وه خو په نیمه لاره کی د پوځ د مخی ډلگیو لیدلی وو او پر دوی پسی راغلی وو.

*****

(٦)

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سلطان جلال الدین خوارزم شاه سره دوه نیم زره تنه سربښندویان وو، له بغداده د قشمور تر مشری لاندی د شل زره سرتیرو د راتګ خبر یی چی واورید دوه زره تنه یی په مورچلو کی ځای پر ځای کړل او پخپله له پنځه سوه تنو سره وړاندی ولاړ، د یوی غونډی پر سر د خلیفه د لښکر د راتګ په انتظار شو، په همدی وخت کی یی خبر ترلاسه کړ چی د خلیفه نور لس زره تنه لښکر د یوه بل سالار مظفر الدین په مشری د شمال ختیځ له لاری را روان دی او غواړی سلطان کلاښند کړی:

د صدر اعظم د لیک له لوستلو او د عبدالملك، طاهر او سعید نه د څو پوښتنو نه وروسته سلطان ته معلومه شوه چی د خلیفه پوځیان به خامخا د ده د نیولو هڅه کوی، او که دی دلته خوندی پاتی شو هم د دوی پوځ به یی تعقیبوی، او تر هغو به یی پری نژدی تر څو یی د مغلو په لاس ورنکړی.

کله چی د قشمور پوځ راښکاره شو نو سلطان طاهر ته د سولی بیرغ ورکړ او د سولی لپاره یی خبرو اترو ته واستاوه.

طاهر قشمور ته دا پیغام ورساوه چی یا خو بغداد ته زموږ لاره مه تړی، سلطان پر دی باوری دی چی کله د خلیفه په حضور کی ودریږی د هغه بدګومانی به لری کړی، که نه وی نو موږ ته ددی موقع راکړی چی له دی ځایه خلیفه ته پیغامونه واستوو، که دا دواړه وړاندیزونه ستاسو لپاره منظور نه وی نو سلطان د بیرته ستنیدو لپاره چمتو دی خو پر دی شرط چی تاسو به یی له شا نه نه راځی.

قشمور چی له جلال الدین سره یوازی پنځه سوه تنه ولیدل د خپل ځواك د ازموینی شوق پری غالب شو په بی پروایی یی ځواب ورکړ : زموږ رومبی او وروستی پریکړه دا ده چی سلطان موږ ته وسپاری که نه نو مقابلی ته تیار شی.

طاهر هڅه وکړه چی قشمور قانع کړی خو هغه هیڅ وانه وریدل، هغه نورو جنرالانو ته هم وویل خو په یوه یی اغیزه ونه کړه.

طاهر مایوس شو ویی ویل : تاسو ته د دوستی او مینی له ګلانو سره راغلی وم، خو تاسو د دښمنی د ازغیو لپاره لمن غوړولی، زه د سولی استازی راغلی وم خو تاسو جګړی غواړی، زه وعده کوم چی ستاسو هیله به ترسره شی. ډیر د خفګان ځای دی چی مسلمان د هر څه په له لاسه ورکولو برسیره پردی ویاړ کاوه چی د دوی په ځیر میلمه پال بل څوك نه وو خو نن دغه نیکمرغی هم د بغداد له اولس څخه واخستل شوه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

جلال الدین له جګړې څخه نه ویرېږي خو نن هغه توره چې په وار وار د مغلو په وینو کې ډوبه او رنګ شوه د مسلمانانو له تورو سره په ټکر کیدو ښایي وشرمیږي، خدای «ج» پوهیږي چې ددې جګړې نتیجه به څه وي خو تاسو ګواه یاست چې موږ ورته تیار نه وو او راباندې وتپل شوه.

قشمور وویل : ورځه موږ ته ددې جګړې نتیجه معلومه ده او د یوه ساعت دننه به تاسو ته هم معلومه شي.

طاهر د اس جلب کلك کړ ویې ویل : ماته یوازې یوه خبره معلومه ده او هغه دا چې د خوارزم په څیر د بغداد د عظمت ورځ هم ګرځیدلې ده او په موږ کې د هر یوه برې د دواړو ماته ده.

طاهر اس ته پونده ورکړه او د سترګو په رپ کې سلطان ته ورغی.

د قشمور د پوځ عربي سربښندویو ته د طاهر د میلمه پالنې پیغور له زغم نه وتلی ؤ، په هغوی کې زیاترو پریکړه وکړه چې په جګړه کې به برخه نه اخلي، په ایرانی او ترکی سرادرانو کې هم ځینې زړه نا زړه وو، ځکه خو قشمور چې د وخت نزاکت احساس کړ سمدستي یې د حملې امر وکړ.

جلال الدین شاته خپل په مورچلو کې پوځ ته هدایات واستول او د قشمور مقابله یې وکړه، د بغداد پر پوځ له څو حملو وروسته یې شاته تګ پیل کړ. قشمور دا ګڼله چې سلطان ماته وخوړه او میدان پریږدي په هغه پسې ورغی، سلطان به لږ مخامخ جګړه کوله او بیا به په شا تلل او د قشمور پوځ یې د هغو توندو غونډیو منځ ته ورساوه چې تر شا یې د ده غشي ویشتونکې غلې وو، قشمور چې ناڅاپه له څلور واړو لوریو د ډبرو او غشو باران ولید دا یې احساس کړه چې د سلطان د پوځ په شمیر کې یې غلطي کړې ده، په تنګو درو کې یې د خپل لښکر نیمایي کسان مړه او تپیان پریښودل او په شاتګ یې پیل کړ، په بیرته ستنیدو کې یې تر دری میلو پورې له هرې ډبرې او کونج نه د غشو او ډبرو استقبال کاوه او بیا چې له میدان نه وتښتیدل شاته یې د بیا راکتلو جرئت ونه کړ.

سلطان تر څو میله په هغوی پسې ورغی او بیا بیرته راوګرځید، په لاره کې د مظفر الدین له لس زره تنو سره هغوی مخ شول، د مظفر الدین پوځ د قشمور د پوځ په ماته بې زړه شوی ؤ له لږ مقابلې وروسته یې وسلې وغورځولې.

د دې بریالیتوبونو نه وروسته رضا کاران ډلې ډلې د سلطان په پوځ کې شامل

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول، په څو میاشتو کی د هغه د پوځ شمیر شل زره تنو ته ورسید، د تبریز والی د مغلو حلیف ؤ، سلطان هغه ته د غداری د سزا ورکولو لپاره تبریز ته مخه کړه. والی د مغلو د مرستی له انتظار پرته وتښتید او سلطان دغه ښار ونیو، د تبریز له نیولو وروسته جلال الدین شاوخوا څو نوری سیمی هم ونیولی، په دی وخت کی یی د بغداد د خلیفه ناصر الدین ... د وفات او د هغه د زوی ظاهر د خلیفه کیدو خبر واورید.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه بله هڅه

د ناصر له وفات نه چی خبر شو سلطان طاهر او عبدالملك ور وغوښتل د نوی خلیفه ظاهر د اخلاقو او عادتونو په اړه یی تری پوښتنی وکړی، طاهر د سلطان د پوښتنی په ځواب کی وویل:

ما له ظاهر سره یوازی یو ځل لیدلی دی، زما په ګومان هغه یو کمزوری سړی دی خو بد ذاته نه دی، هغه د پلار په څیر مغل خپل دوستان نه بولی.

عبدالملك وویل : زه هغه له ډیری مودی راهیسی پیژنم، زما باور دی چی هغه د پلار پر ضد دی، خو د هغو کسانو له ډلی څخه نه دی چی خپلو ارادو ته عملی جامه ورواغوندی، بیا هم که په بغداد کی یو سهی لارښوونکی وی نو له هغه نه زیات کار اخستل کیدای شی.

سلطان وویل : زما په ګومان تاسو دواړه هغه ته ښه مشاورین کیدای شی، که زه تاسو د خپلو استازو په نامه هلته واستوم خامخا به مو خبروته پاملرنه وکړی. په بغداد کی د بی طرفی په حالت کی د مصر او شام اولسونه له موږ سره ملاتړ ته نه چمتو کیږی، تاسو بغداد ته ولاړ شی، خلیفه ظاهر د ټولی اسلامی نړی لارښوونی ته چمتو کړی او ده ته دا یقین ورکړی چی تر څو زه ژوندی یم د مغلو ټول پام به خپل لوری ته راواړوم، که دی وغواړی د ټولی اسلامی نړی پوځونه په بغداد کی راټولولی شی، هغه ته دا هم ووایی چی په کومه ورځ موږ د بغداد، مصر او شام د پوځونو سره پر مغلو حمله وکړو په همغه ورځ به په هند کی سلطان التمش چی زموږ پلوی دی د مغلو پرخلاف د جګړی اعلان کوی. او د ایران ترکستان او خراسان اولسونه به چی تر اوسه پوری چوپ او غلی دی ناڅاپه راپورته شی.

ما دا اوس احساس کړی ده چی چاته د مرستی لپاره تر ورتګ راته دا غوره ده چی همدلته خپل مسؤولیت ادا کړم، که زه په دی ګډوډی او پردیسی کی څوکاله

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مغلو سره وجنګیدلی شم نو باور می دی چی مسلمانان به می مرستی ته را ورسیږی، په څو ورځو کی به له آذربایجان نه لس پنځلس زره تنه نور راسره ملګری شی او زه به په دی هغوی تر دوو کالو پوری نور هم پریشانه کړم، په دی موده کی تاسو توله اسلامی نړۍ راویښولی شی.

طاهر او عبدالملك په یوه غږ وویل : موږ تیار یو.

سلطان وویل : مبارك له ما سره پریږدی، هغه یو ښه سرتیری دی او زما ورته ضرورت دی.

څو ورځی وروسته طاهر او عبدالملك بغداد ته رسیدلی وو خلیفه ظاهر چی د دوی په ورتګ خبر شو لیدو ته یی وروغوښتل، د لومړی لیدو نه وروسته طاهر چی د جلال الدین په نامه لیك واستاوه مضمون یی داسی ؤ:

د خدای «ج» شکر دی چی موږ تر خپلی هیلی او اټکل هم زیات بریالی شوو.

مهلب چی د صدارت عظمی امیدوار ؤ له خلیفه سره زموږ د ملاقات نه وروسته چیرته غلی شوی دی، خلیفه د پوځ د سنبالولو چاری عبدالملك ته وسپارلی او زما په اړه یی دا پریکړه کړی چی زه د ده د استازی په حیث شام، مصر، عربو، مراکش او اندلس ته ولاړ شم، او زه به سبا ته روانیږم.

څرنګه چی د حج وخت نژدی ؤ، ځکه عبدالملك طاهر ته مشوره ورکړه چی ته تر تولو دمخه مکی ته ولاړ شه، هلته به د هر هیواد مسلمانان راغونډ وی او ستا له پاره به د جهاد د تبلیغ تر تولو غوره موقع وی، پر دی سربیره به په لاره کی خپل کورته هم ورشی.

*****

(۲)

یوه ورځ ماښام ته نژدی مهال زید یو ښکلی ماشوم په غیږ کی د خرما په باغونو کی چکر واهه چی ناڅاپه یی یو سپور ولید چی اس ګړندی زغلوی، زید څو ګامه ورغی او د سپاره د لاری پر سر ودرید، سپور چی ورنژدی شو اس یی ودراوه او له سره یی اوسپنیز خول لری کړ زید چیغه کړه:

طاهره! طاهره!! بیا یی ورمنده کړه د اس جلب یی ونیو، ماشوم ددی شور ماشور او غیر عادی حالت څخه وویریده شونډی یی بوځی بوځی کړی او بیا پرینګ په ژړا شو.

زید زر بیرته د اس جلب خوشی کړ ماشوم یی وتپاوه او ویی ویل : واه واه! چی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پلار دی ولید زما په شکایت دی خوله پرانستله، بیا یی طاهر ته وکتل ویی ویل : ته څه ته گوری ولی له اسه نه پلی کیږی او ماشوم نه کراروی!

طاهر له اس نه پلی شو ماشوم یی واخست هغه ناڅاپه غلی شو او په ځیر ځیر یی طاهر ته کتل بیا یی د هغه په ځلیدونکی زغره لاسونه وهل.

: زه کور خبروم، زید دا وویل او اس یی تر جلب ونیو د خرما په بن کی یوه لوری ته چټك روان شوه طاهر ورو ورو څوگامه د خرما په بن کی واخستل او بیا ودریده ماشوم ته یی وکتل، ماشوم اوس زغره پریښوده او دواړه لاسونه یی خول ته وروغځول.

طاهر سر ټیټ کړ د ماشوم وروکی پستی خپړی دده په مخ ولگیدی. دده په زړه کی نرم او لطیف ټکانونه اوچت شول، هغه بیا د ماشوم دواړه لاسونه ښکل کړل او بیا یی د لږ ځنډ لپاره ټول پام او مینه د ماشوم ښکلی څیری ته ور واوښته او بی اختیاره یی د هغه باړخوگان، شونډی، سترگی اوتندی ښکل کړل. زما بچیه! زما ژونده! زما روحه، او طاهر ورو ورو گامونه اخستل او د کور دروازی ته ورنژدی شو.

که دی څو ورځی دومره مینه ورسره وکړه نو دا به بدورگه کړی! طاهر ټکان وخوړ مخامخ یی وکتل ثریا څوگامه لری د دروازی نه بهر ولاړه وه او موسکل یی.

: ثریا زما...؟

ثریا زر لاس پر شونډو کیښود او دروازی ته یی اشاره وکړه طاهر اندیښمن دروازی ته وکتل څو گامه لری احمد بن حسن، شیخ عبدالرحمن، سعیده، او حنیفه په انگړ کی د دروازی په لوری را روان وو، طاهر په بیړه را وړاندی شو او ماشوم یی ثریا ته ورکړ او د کور انگړ ته ورننوت، د کور د خلکو او طاهر ترمنځ لا اته، لس گزه فاصله وه چی اسماعیل او امین د خرما له بن نه راووتل او له طاهر سره غاړه غړی شول.

اسماعیل ساه نیولی وویل : موږ غشی ویشتل زده کول چی زید ستا د راتلو خبر را وړ.

کله چی د کور ټول غړی پر طاهر راټول شول د اسماعیل پر شونډو شوخه موسکا وغوړیده شیخ عبدالرحمن ته یی وکتل ویی ویل : بابا تا لکه چی ونه پیژاند! دا طاهر ورور دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیخ په غوسه شو امسا یی اوچته کړه ویی ویل : ودریږه! ساده! اسماعیل وتښتید لری ولاړ او له خندا نه لټ په لټ اوښت، حنیفه هم تر شونډو لاندی موسکی شوه خو حنیفه او سعیده نه د شیخ د غوسی په سبب پوهیدل او نه د اسماعیل د کړسندی خندا په راز.

* * * * *

(۳)

د ماسختن له لمانځه نه وروسته چی ثریا د طاهر له ارادی نه خبره شوه د حج او له هغه وروسته په اسلامی هیوادونو کی د جهاد د تبلیغ لپاره یی له طاهر سره د ملگری هیله څرگنده کړه.

سعیدی د هغی خبری ورسره تائید کړی ویی ویل : ما چی د ثریا په اړه څه اوریدلی دی نو زما گومان دی چی دا به ستا ډیره مرسته وکړی.

شیخ وویل : زما پر دی څه اعتراض نشته مگر ماشوم؟

سعیدی وویل : ماشوم به له ماسره وی، اوس هم هغه له ما نه پرته بل چاته نه ورځی.

د سعیدی پر ټینگار له هغی سره حنیفه د خپل لمسی په پریښودو راضی شوه.

اسماعیل چی په یوه کونج کی ولاړ ؤ وویل : زه له حج نه وروسته له دوی سره ځم.

شیخ وویل : چوپ شه دا ستا د زده کړی وخت دی.

احمد بن حسن وویل : ته ډیر مصروف سړی یی، غوره به دا وی چی د اسماعیل ښوونه او روزنه ماته وسپاری، له امینی سره به یی سات تیروی.

شیخ وویل : ما له څو ورځو راسی دا فکر کاوه خو زه حیران یم چی د دی ناپوه نه پرته به زما گوزاره څه وړ وی؟ زه اوس د ده له شوخی او شیطانت سره روږدی شوی یم.

زه چی څومره د ده د کړس کړس خندا څخه په غوسه کیږم همدومره ورته ناکراره هم وم، دا زما د بوډاتوب د ژوند یو ضرورت شوی دی.

په ورکتوب کی به یی زما پایزار غلی کړ، اوس بیا د کجورو بندونه پکی اچوی، زه پری په غوسه شم او بیا فکر کوم چی که ده داسی شوخی نه کولی زما ژوند به څومره بی مزی ؤ، خو د تعلیم لپاره باید زه دی له تاسره پریږدم، اسماعیله دلته راشه!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسماعیل پښیمانه او سرځوړند وړاندی ورغی شیخ په مینه تر خپل څنګ کښیناوه ورته ویی ویل : بچوا زه به له حج وروسته تا همدلته پریږدم، خو په دی شرط چی په هفته کی به دوه ځله ماته ښارته خامخا راځی.

: ته اونیا ولی همدلته نه پاتی کیږی؟

: بچیه ! زما کار او بار ډیر پراخ دی چی راتولول یی ډیر وخت غواړی.

: نو زه به هره ورځ تاته درځم، ماښام به زه او امین د ښارا پرځای پر اسونو سپریږو او هلته به درځو.

: ډیر ښه زه به هره ورځ ستا لخوا د یوی نوی شوخی انتظار کوم.

: بابا جانه! د اسماعیل سترګی ډنډ شوی ویی ویل :

ما وبخښه ! زه به بیا هیڅ شوخی نه کوم.

د شپی مهال شیخ عبدالرحمن چی خوبوړی غوندی په خپله بستره غځیدلی ؤ په کوټه کی د چا د پښو غږ واورید ویی ویل: څوك یی؟

اسماعیل په ویریدلی لهجه ورته وویل : بابا جانه زه یم.

: په دی ناوخته دلته څه کوی؟

: باباجانه ... زه!

: هو ووایه!

: بابا جانه! وبخښه ستا سره د شوخی نه کولو له وعدی نه مخکی ما یوه شوخی بله هم کړی وه.

: زما په بوټونو کی به دی بیا د خرما زړی غورځولی وی!

ښه ورځه زه به یی سهار تری لری کرم.

: نه بابا جانه زه یی پخپله تری لری کوم.

د شیخ تر چپړکټ لاندی د لږ لاس تپولونه وروسته اسماعیل وویل : بابا جانه که اجازه وی شمه راوړم، ما ټول بوټونه ونه موندل.

شیخ وویل : داسی ښکاری چی ته خپل اطاعت ثابتوی، ورشه ډیوه راوړه!

اسماعیل بلی کوټی ته ولاړ او چی لږ څنډ وروسته بیرته هلته ورغی امین هم ورسره ؤ، اسماعیل شمه امین ته ورکړه او ده ټول بوټونه راغونډ کړل او له ځانه سره یی واخستل. شیخ په اندیښنه تری وپوښتل : اوس دا ټول پایزار بهر ته د څه لپاره وړی؟

اسماعیل په اندیښنه ځواب ورکړ : بابا جانه د مینځلو لپاره!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: د مینځلو لپاره!؟

: هوکی بابا جانه خبره داسی ده چی نن ما د زړو پرځای لمدی خرماوی پکی اچولی وی.

: ودریږه ناپوهه او شیخ پر خپل ځای کیناست.

اسماعیل او امین په بیړه له کوټی ووتل.

* * * * *

(٤)

له ویده کیدو نه وړاندی ثریا طاهر ته وویل :

تر اوسه دی د زوی د نوم پوښتنه نه ده کړی؟

طاهر ځواب ورکړ : ما له ډیلی نه د رخصتیدو په وخت کی یو نوم درته یاد کړی ؤ، تا خو به د عبدالعزیز نه پرته بل نوم نه وی وړاندی ایښی؟

: نه ما همدغه نوم پری ایښی.

طاهر سوړ اسویلی وکیښ ویی ویل : هغه زما ډیر ښه دوست ؤ.

: تا یوه وعده پوره نه کړه.

طاهر وپوښتل : کومه؟

ثریا د خپل لاس ګوته وروښودله ویی ویل :

تا وعده کړی وه چی که بغداد ته ولاړی ... نو؟

: ثریا ! دا کیسه مه راسپړه.

: زه له ماښام راسی تا ډیر پریشانه ګورم ، ستا په څیره کی هغه پخوانی تازګی نشته، ووایه څه شوی دی؟

: ثریا دا به غوره وه چی نن دی دا کیسه نه وای سپړلی.

: ما وښیه، که هغه زما په سبب ستا نه خفه شوی وی، نو زه به پخپله بغداد ته ورشم او پخلا به یی کړم.

طاهر په دردناکه لهجه وویل : د هغی پخلا کول اوس د چا په وس کی نه دی، هغه له مانه ډیره لری تللی.

: څه، د هغی له بل چا سره واده...!

: نه، نه ثریا، هغه په دی دنیا کی نشته.

: اف، ومی بخښه!

طاهر جګ شو ویی ویل : زه لږ بهر چکر وهم، او بیا بهر ته ووت د سپوږمۍ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼا د کجورو د ونو له پاڼونه تیریدله او ځمکی ته رسیدله طاهر د یوی نسکوری ونی په تنه کښیناست، د سپوږمۍ په رڼا او د ستوریو په سیوری کی د صفیی سره د تیرو لیدو کتو په چورتونو کی ډوب شو، د سپوږمۍ د موسکا او د ستوریو د ستر ګکونو او خنداګانو سره سره چاپیریال ورته غمجن ښکاریده، هغه تر ډیره وخته ناست ؤ تر دی چی د چا د پښو غږ یی واورید شاته یی وکتل او له ځایه جګ شو ویی ویل : ثریا!

ثریا په شرمناکه لهجه وویل : زه افسوس کوم چی ته می خفه کړی، ثریا ور وړاندی شوه، بی اختیاره یی لاس وغزول او هغه په غیږ کی ځان وروغورځاوه او په سلګیو شو.

: ماته ووایه په هغی څه وشول؟ کاشکی ما د خپل ژوند په بیه هغه بیرته راوستلای شوای. زه هر څه زغملی شم خو ستا په څیره یوه ذره د خفګان اغیزه نشم زغملی، طاهر د ثریا سره بیرته د همغی خرما پر تنه کښیناست او ویی ویل:

په تا کی هغه تولی ښیګڼی شته چی یو انسان یی هیله کولی شی، داسی ونه ګڼی چی د ژوند کومی پیښی به زه له تانه بی پروا کړی یم، خو د صفیی مرګ داسی پیښه نه ده چی زه یی زر هیره کړای شم، زما باور دی چی ستا موسکا زما د هر تپ د ټکور لپاره د ملهم کار ورکوی، خو د صفیی له مرګه وروسته زیاتره زماپه زړه کی دا راګرځی چی ښایی زماپه دی دنیا په خوشحالی کی هیڅ حق نشته د یوی داسی موسکا یاد ونه به چی د اوښکو او آهونو په زرګونو توپانونه پکی غلی وو ما د تل لپاره ناکراره کړی.

ثریا وویل : زه د هغی د کیسی اوریدو هیله لرم.

ښایی ستا د زړه بوج پری سپك شی، زه د خوښی په موسکاګانو کی نه دغم په اوښکو کی درسره شریکه یم.

نو واوره!

طاهر د صفیی د ژوند د کیسی وروستی پاڼی اړولی او د ثریا له سترګو اوښکی روانی وی.

کله چی طاهر کیسه پای ته رسوله ثریا وویل: کله چی ته له دی دندی نه راستون شوی او بغداد ته تللی زه هم درسره ځم، د هغی نیمګړی پاتی کار به زه سرته رسوم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

*****

(۵)

له بغداد او نورو اسلامی هیوادونو څخه د امیدواری پیغامونو په سلطان جلال الدین او د هغه په سپاهیانو کی نوی روح پوه کړه، سلطان پر آذربایجان حمله وکړه او زیاتی سیمی یی له هغو سردارانو نه ونیولی چی د سلطان سره د غداری په انعام کی مغلو ورکړی وی، بیا یی گرجستان او تفلیس ته مخه کړه، په تفلیس کی یی فتحی ډیری حیرانوونکی وی خو ناڅاپه یی په کرمان کی د براق حاجب د بغاوت خبر واورید، سلطان له ځان سره دری زره تنه لښکر ملگری کړ او په ۱۷ ورځو کی له تفلیس نه کرمان ته ورسید، براق حاجب بخښنه وغوښته او پخپلو وعدو یی د وفا ژمنه وکړه. سلطان په بیرته راستنیدو کی څو ورځی په اصفهان کی پاتی شو، دلته یی د خلیفه ظاهر د وفات او د خلیفه مستنصر د خلافت خبر واورید، او له دی سره جوخت یی دا واوریدل چی په تفلیس کی پر مغلو ځان پلورو سردارانو بغاوت کړی دی، او د عیسویانو په مرسته پر آذربایجان حمله کول غواړی سلطان چی دا واوریدل په بیړه یی ځان آذربایجان ته ورساوه، او په څو اونیو کی د باغیانو له ځپلو وروسته بیرته تبریز ته راستون شو..

تبریز ته چی راورسید وایی وریدل چی د مغلو یو لوی لښکر ډیری په لور پرمخ راروان دی. له سلطان سره لښکر زیات نه ؤ خو هره ورځ یی دا اوریدل چی د طاهر د هڅو په نتیجه کی د رضا کارانو نوی ډلی بغداد ته راځی او هلته راټولیږی. ځینی رضا کاران نیغ تبریز ته راتلل.

ری ته د مغلو له رارسیدلو وروسته سلطان ته جاسوسانو دا خبر راوړ چی هغوی د موصل په لوری پرمختگ کول غواړی، او د بغداد او نورو اسلامی هیوادونو سره د ده د لاری غوڅولو هڅه کوی. سلطان دا خطر هم احساس کړ چی که مغل همدان ته ورسیږی نو دا امکان هم شته چی هغوی د کردستان او موصل ترمنځ د اوږدی دفاعی لیکی جوړولو پرځای نیغ پر بغداد حمله وکړی او د اسلامی نړی دغه وروستی مورچل هم ویجاړ شی.

ځکه خو سلطان د مغلو ټول پام ځانته دور اړولو لپاره اصفهان ته مخه کړه، او د څو ورځو تیاری نه وروسته یی د ری په لوری کوچ وکړ.

له ری سره نژدی یی له مغلو سره ټکر راغی، او د سربندونکو یرغلونو په نتیجه کی یی مغل شاتگ ته مجبور کړل، خو د سلطان ورور غیاث الدین چی د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوځ د کین لوری د دستی قوماندان ؤ د ډیری بدی غداری په نتیجه کی له میدان نه وتښتید، مغلو چی د جلال الدین یو اړخ تش ولید د لښکر په زړه یی یرغل وکړ او د هغه د پوځ پښی یی وریږدولی، سلطان شاته ولاړ او بیا یی د لښکر د تنظیم نه وروسته حمله وکړه، خو د مغلو د لښکر د شمیر زیاتوالی او د غیاث الدین د خیانت په وجه د سلطان لښکر مورال بایلود، هغوی د بری نه مایوس شول یوازی د پاچا د امر د عملی کولو په خاطر جنګیدل، د مغلو یو لښکر له شانه راوګرځید او غوښتل یی چی دوی کلابند کړی، سلطان چی له څلورو خواونه مایوس شو پوځ ته یی د شاته تګ امر وکړ او په یوه خوایی حمله وکړه او له میدان نه ووت.

تاتاریان تر اصفهان پوری په سلطان پسی ورغلل خو د ګوبی په دښته کی د چنګیز خان مرګ ټول شهزادګان او سرداران په بیرته راستنیدو مجبور کړل.

سلطان چی تبریز ته راستون شو د عبدالملك په منځګړیتوب یی خلیفه مستنصر ته لیك ولیکه چی اوس د پریکنده جګړی وخت رارسیدلی دی. تاسو تیار شی د البرز له غرونو تر ارمنیا پوری د تاتاریانو تر بیرته راتلو پوری د دوی د عیسوی حلیفانو د غوږ تاوولو لپاره زما د ګوتو په شمیر لښکر بس دی، له دی عملیاتو وروسته که ماته بغداد ته د راتلو اجازه راکړی نو زه به تر آمو د مغلو د بیا راپوری وتلو تر وخته یو مزبوت او روزل شوی پوځ جلا کړم، او موږ به له مغلو سره یو پریکنده جنګ کوو، که د مسلمانانو خلیفه ته په څه سبب زما تګ بغداد ته منظور نه وی نو زه به د بغداد له حدودو نه بهر په کوم ښار کی هستوګنه غوره کړم او د بغداد د پوځ د راتلو انتظار به کوم.

د طاهر بن یوسف له لوری سلطان ته دا احوال ورغلی ؤ چی هغه د مصر او مراکش له پاچاهانو نه د مرستی وعدی اخستی او بیرته حلب ته راستون شوی دی، د شام له اولس او امیرانو څخه هم د مرستی هیله لری.

سلطان هغه ته دا پیغام واستاوه چی ته له شام نه سمدستی هندوستان ته روان شه، سلطان التمش ته یی وعدی ور په یاد کړه.

کوم وخت چی موږ له سنبالیدو وروسته له مغلو سره د پریکنده جګړی پریکړه وکړو سلطان ته به احوال ورکړو. په دی حال کی که سلطان التمش د افغانستان له لاری پر مغلو برید وکړی نو د هغوی پام به د دوو محاذونو ته واوړی او دا به زموږ لپاره ستر ملاتړ وی. غوره به دا وی چی تر څو داسی وخت نه وی را رسیدلی ته په هندوستان کی پاتی شه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خو جګړو نه وروسته سلطان جلال الدین د آذربایجان په شمال او لویدیځ کی پراخی سیمی ونیولی، د هغه سپاهیان د دغه نه شلیدونکو جګړو نه ستومانه شول، خو سلطان به په وار وار د مصر، شام، عربو، او هندوستان د پوځونو د رارسیدلو او د مغلو پرخلاف د پریکنده جګړی وعدی تکرارولی او د دوی حوصلی یی اوچتولی پر دی سربیره له ځینو ځایونو د رضا کارانو ډلګی هم ور رسیدلی.

د بغداد په اړه د عبدالملك خبرونه ډیر امیدوارونکی وو خو له اندیښنو خالی هم نه وو، خلیفه مستنصر د پوځ د سنبالولو او تنظیم په باره کی د طاهر لارښوونی عملی کولی د ترکی رضاکارانو نه پرته هغه بغداد ته د راتلونکو رضاکارو لپاره هم خپلی دروازی پرانستی وی، د دجلی د سیند پر غاړه یی یو ډیر لوی د پوځی زده کړی مرکز جوړ کړی ؤ چی عبدالملك یی د دی مرکز ناظم تاکلی ؤ، دا ټولی خبری امیدوارونکی وی. خو عبدالملك د سلطان په نامه په ځینو لیکونو کی څه اندیښنی هم ښکاره کړی وی، د هغه تر ټولو ستر شکایت دا ؤ چی خلیفه په پرده کی ټولو ته ډاډ ورکوی خو د بغداد د اولس په مخ کی د سلطان له ملاتړ نه ویریږی، د مغلو سفیر چی د ده د پلار د واکمنی په وخت کی له بغداد نه شړل شوی ؤ. اوس بیرته راغلی دی او له خلیفه سره یی اوږده اوږده ملاقاتونه کیږی. خو بیا هم چی خلیفه ته د هغه په باب شکایت وشی نو هغه ځواب ورکوی چی موږ د تیاری لپاره فرصت ته ضرورت لرو او د دی هدف لپاره مغل باید په بدګومانی کی پاتی شی.

عبدالملك سلطان جلال الدین ته دا هم ولیکل چی د مغلو سفیر د لوټ شوی مال یوه زیاته برخه بغداد ته راوړی ده او په هغی د پاچاهی د لویو امیرانو علماو او د رایی د خاوندانو د ضمیرونو اخستلو هڅی کوی. ځینی خلك برالا د مغلو پرخلاف د جهاد د اعلان مخالفت کوی.

خو بیا هم جلال الدین د هغو کسانو له جملی څخه نه ؤ چی مایوس شی، هغه چی د شمال لویدیځ له عملیاتو وزګار شو تبریز ته ورسید، په تبریز کی له خو شپو پاتی کیدو وروسته خبر ورغی چی د چنګیز د زوی تولای خان په مشری د مغلو پوځ له آمو راواوښت او د اسلامی نړی د غوره شویو غدارانو هیأت یی د بغداد خلیفه ته ور استولی دی.

سلطان د عبدالملك په نامه یو اوږد لیك واستاوه او پخپله د همدان په لور وخوځید.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ماته

عبدالملك له خلیفه نه د ملاقات غوښتنه وکړه چی هغه وروغوښت، خلیفه د عبدالملك د غوښتنی سره سم له هغه سره دوه په دوه یوازی کیناست.

خلیفه مستنصر چی د جلال الدین لیك ولوست له لږ فکر کولو وروسته یی وویل:

تولای خان له پنځه لکه تنه لښکر سره له سیحون دریابه پوری وتلی دی، که اړتیا ولری نو پنځه لکه تنه نور هم ور بللی شی ستا په گومان به اوس له جلال الدین سره څومره سرتیری وی؟

عبدالملك ځواب ورکړ : دا سهی ده چی له سلطان جلال الدین سره اوس ډیر لږ پوځ دی. خو ته پوهیږی چی هغه په افغانستان کی له شپیته زره پوځ سره د «شیگی توتو» دوه لکه تنه پوځ ته یوه عبرتناکه ماته ورکړه، او همدا اوس یی له ډیر لږ پوځ سره د کرمان، اذربائیجان، قبچاق، تفلیس او آرمنیا پراخه سیمی نیولی دی.

خلیفه وویل : اوس زموږ ټول پوځ دری لکه تنه دی، فرض کړه که دا د بغداد نه بهر چیرته ماته وخوری نو د بغداد برخلیك به څه وړ وی؟

عبدالملك وویل : که تاسو نن د جهاد اعلان وکړی، نو زه پوره ډاډ درکوم چی له همدغه ښار نه دری لکه تنه رضا کار سرتیری په یوه اونی کی درته تیاروم. او تاسو به بیا وگوری چی له مراکش نه نیولی تر عراقه به ډیر زیات شمیر رضا کاران ستاسو تر بیرغ لاندی راټول شی. هغوی ستا له لوری د جهاد د اعلان انتظار کوی، مغلو تر اوسه پوری پر موږ بری نه دی موندلی بلکې زموږ له گډوډی نه یی گټه پورته کړی، زما باور دی په کومه ورځ چی د بغداد پوځونه همدان ته ورسیږی، په همغه ورځ به د هندوستان نه د سلطان التمش لښکر تر بلخه پوری رسیدلی وی. او د ترکستان، خراسان او ایران په مړو ایرو کی به د کسات سکروټی راوځلیږی، او زما پردی هم باور دی چی مغل دغه حالت ووینی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو د آمو له دریا به د راپوری وتلو جرئت به ونه کړی.

خلیفه وویل : عبدالملکه ! زه ویریږم که ماته وخورو د بغداد انجام به څه وی؟

: ماته او بری د خدای «ج» په لاس دی، خو تاریخ گواه دی چی له ویری تر اوسه پوری چا گټه نه ده اخیستی، تاسو فکر وکړی چی جلال الدین اوس د اسلام د دفاع وروستی مورچل راټینگ کړی دی، که دغه مورچل مات شو نو د بغداد په لور به د مغلو د سیلاب مخه څوك ونه نیولی شی، زه تاته د دی پوښتنې لپاره راغلی یم چی له بغداده به زموږ پوځونه څه وخت روانیږی؟

وخت ډیر تنگ دی او دا ضروری ده چی له جگړې نه دمخه زموږ پوځونه سلطان ته ور ورسیږی چې هغه یی وروزلای شی.

: مگر موږ په دی هم ویریږو چی که نورو اسلامی هیوادونو زموږ مرسته ونه کړه نو مغل به پر موږ یرغل راوړی.

: تاسو خپله ذمه واری پوره کړی او باور وکړی چی نورو ته به د وروسته پاتی کیدو فرصت نه وی.

: تا ته معلومه ده چی د بغداد زیاتره علماء د مغلو پرخلاف د جهاد له اعلان سره مخالف دی؟

: زیاتره نه یوازی څو تنه او زه هغوی علما نه گنم، هغوی د اولس غداران دی، چی د خپل ضمیر قیمت یی د مغلو له سفارت نه ترلاسه کړی دی.

: مگر د خلکو یوه لویه ډله د دوی تر اغیزې لاندی ده.

: ستا د جهاد د اعلان نه وروسته به د هغوی اغیزه لری شی.

: تاته معلومه ده چی له ترکستان نه هم د څو علماؤ او سردارانو پلاوی ماته راغلی دی؟

: ماته معلومه ده چی دا یوازی هغه خلك دی چی د قوم د ځوانانو د وینو او د لونو د آبرو قیمت یی ترلاسه کړی، هغه اولس چی د چا په توری نه تسلیمیدلو، هغه دې غدارانو مات کړی.

مگر امیر المؤمنینه! دا د بحث وخت نه دی، ایا موږ ددې لپاره دایمی ذلت ومنو چی څو تنه غداران مو په منځ کی پیدا شوی دی؟

او ستا څه گومان دی چی کومو خلکو له سلطان جلال الدین سره غداری کړی ده هغه به د وخت په راتلو ستاسی سره داسی ونه کړی؟ هغو خلکو تاته د مغلو د دوستی پیغام راوړی دی، که تاسو داسې گومان کوی چی مغل د مسلمانانو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوستان دی نو دوی هم ذ ځان خواخوږی وګنی او که تاسو داسی ګنی چی اوس تر مغلو زموږ بل ستر غلیم نشته نو بیا خو دا هم باید ومنی چی دوی زموږ بدترین خاینان دی.

: عبدالملکه ! ته تل موږ له ځانه سره په همنظره کولو مجبوروی، خو دا مسئله ډیره نازکه ده، له مغلو سره د جګړی د ذمه واری له اخستلو نه وړاندی باید موږ ډیر فکر وکړو.

عبدالملك وارخطا شو خلیفه ته یی وکتل ویی ویل:

: نو ایا ستا اراده بدله شوی ده؟ زموږ دغه تیاری هسی د تظاهر لپاره ؤ؟

تاته معلومه ده چی سلطان د بغداد په تمه هندوستان پریښود، ستا د محترم پلار د امیدوارووڼکو پیغامونو په سبب هغه دمایوسیو په تیارو کی د امید ډیوی بلی کړی، او له هغه وروسته یی تر ننه یوازی په همدی امید همت ونه غورځاوه چی د مغلو سره په جګړه کی به تاسو دی یو وفادار سرتیری ګنی او مرسته به یی کوی. اوس هغه همدان ته نژدی اړولی او د بغداد د پوځ په انتظار دی تر اوسه پوری لږ شمیر پوځ په دی تمه ملاتړ ورسره کوی چی ستا په مرسته به دوی له مغلو نه کسات واخستلای شیء په یاد ولره چی که له بغداد نه مرسته ور ونه رسیږی هم هغوی به خپل مسئولیت سرته رسوی او له تانه د مایوسیدو نه وروسته هم د دی امکان شته چی د هغه ځینی ملګری تری ولاړ شی، خو د مغلو د بری نه وروسته به یو دیانتدار مؤرخ هم ددی لیکلو جرئت ونه کړی چی سلطان جلال الدین خوارزم شاه ته مغلو ماته ورکړه، بلکی دوی به دا لیکی چی کله هغه د وروستی ځل لپاره له مغلو سره جنګیده نو د هغه ورور توره تری اخستی وه، اوس ته پخپله پام وکړه چی د نړیوالو به ستا په باب نظر او رایه څه ور وی؟

خلیفه وویل : ستا مطلب دا دی چی نړی‌به موږ د اسلام دښمنان ګنی؟

: نه، نه زما باور نه راځی چی تا به د بی طرفه پاتی کیدو پریکړه کړی وی، د خدای «ج» په خاطر ووایه چی زه ستا په باب د بدګوماني مجرم یم، ماته سزا راکړی!

خلیفه جګ شو ویی ویل راځه!

: چیرته د پوځ قرارګاه ته!

: نه بلی کوتی ته، هلته ډیر خلك راټول دی، ښایی هغوی تاته زموږ دً مجبوری سبب دروښیی، خلیفه دا وویل او لاسونه یی وپړقول، یو غلام کوټي ته ورننوت

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه ورته وویل :
عبدالملك زموږ دربار ته ورسوی.

* * * * *

(۲)

عبدالملك دربار ته ننوت، هلته د خلافت وتلی مشران او سرداران راټول وو پر هغوی سربیره د ښار هغه علماء هم وو چی د خوارزم شاه پرخلاف د مغلو په ملاتړ یی فتوی ورکړی وه او د زیات شهرت خاوندان شوی وو.

د خلیفه د تخت نه لاندی شهزاده معتصم ناست ؤ، او له هغه سره د سردارانو او علماؤ هغه ډله ناسته وه چی له ترکستان نه یی د مغلو د دوستی پیغام خلیفه ته راوړی ؤ، او د دوی په منځ کی چی عبدالملك یوه اشنا څیره ولیده وینی یی په رګونو کی وچی شوی دا مهلب بن داود ؤ.

عبدالملك تردی وړاندی بغداد ته د هغه په راتګ خبر نه ؤ هغه په یوه تشه کرسۍ کښیناست.

نقیب د تخت له شانه د خلیفه د راتګ اعلان وکړ او ناست کسان ټول پاڅیدل.

خلیفه چی پر تخت کښیناست عبدالملك ته یی وکتل او ویی فرمایل :

عبدالملکه موږ ستا خبری اوریدلی، ته دا وایی چی د مغلو پرخلاف د جهاد اعلان زموږ فریضه ده، خو دا عزتمندان چی د ترکستان د علماوو پلاوی هم پکی ناست دی، ستا ددی رایی مخالف دی، زه د دی ټولو د وړاندی تاته د خپلی رایی د ښکارولو اجازه درکوم، که تا دوی ته قناعت ورکړای شو زه سبا ته پوځ ته د روانیدو امر ورکوم که نه نو زما هیله ده چی ته د دوی دلایل په سړه سینه واوری.

عبدالملك پردی باوری شوی ؤ چی دا هر څه د ده د خولی بندولو لپاره کیږی. خو بیا هم دی اوچت شو او یوه اوږده او له جوشه ډکه وینا یی وکړه او کښیناست.

د بغداد علماؤ ته معلومه وه چی عبدالملك او د هغه ملګری د عوامو په پارولو پوهیږی، ځکه له دوی نه یوه هم د دی جرئت ونه کړ چی جګ شی او ځواب یی ووایی، خلیفه د هیأت غړو ته وکتل خو هغوی هم د عبدالملك د خبرونه وروسته پریشانه ښکاریدل.

مهلب له خلیفه نه اجازه وغوښته او جګ شو، هغه له مچ نه د کوچ جوړولو په چل پوهیده، د ماته خوړلی ذهنیت درلودونکو خلکو د مایوسی تر وروستی بریده

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library.

رسولو کار ورته آسانه ؤ، ځکه خو هغه مغل په سلگونو میله لری نه بلکی د بغداد په کوڅو او بازارونو کی لیدل، د مهلب له خبرو وروسته د ترکستان او بغداد څو تنو ملایانو خبری وکړی او د هغه خبری یی تائید کړی. په پای کی د خلافت امیرانو او سردارانو خپله خپله رایه وړاندی کړه، لږ او ډیر د ټولو نظر دا و چی د تاتاریانو پرخلاف جگړه ځان وژنه ده.

د ویناگانو بل پړاو د جلال الدین پر شخصیت او د هغه د عقایدو پر اعتراضاتو پیل شو، په پای کی خلیفه له عبدالملك نه وپوښتل : څنگه عبدالملکه ستا تسلی وشوه که نه؟ چی د قام د مشرانو دا رایه ده نو موږ د هغه مخالفت کله کولی شو؟

عبدالملك ودرید، له غوسی نه ریږدیده، د هغه د خبرو هر لفظ د اوریدونکو پر زړونو نښتر ؤ، هغه ته دا هم معلومه وه چی چیرته ولاړ دی، خلیفه حیران ؤ چی ما ده ته د خبرو اجازه ولی ورکړه، عبدالملك وویل :

زما داد حاصل شوی دی، ماته هغه کمزوره ښکاری چی د اولس بیړی به ورسره تکر او ټوټه ټوټه شی. خو تاسو یا په بدگومانی کی لویدلی یاست او یا ځان ته په دروغو تسلی ورکوی، دا خلك د اولس مشران او لارښوونکی نه دی، او د مغلو په ملاتړ چی دوی نن دلته غړونه اوچت کړل دا د دوی د زړونو څخه نه د خیټونه را اوچت غړونه دی.

د ترکستان دغه اته، لس تنه غداران د قام عالمان او سرداران بلل د هغو زرگونو علماو او امیرانو سپکاوی دی چی د مغلو پر غلامۍ یی شهادت غوره وباله، او زموږ د ښار دغه مشران چی نن یی لویی لویی گرانبیه چپنی اغوستی دی او دلته راغلی دی هغه کسان دی چی اولس ته له شرمه خپل مخ نشی ورښکارولی، له دوی نه وپوښتی ایا په دوی کی له کوم یوه سره دا جرئت شته چی د بغداد د کوم جومات په منبر اوچت شی؟ ماته اجازه راکړی چی په یوه ورځ د بغداد په زرگونو علماء دلته راټول کړم چی هر یو به یی د مغلو پرخلاف د جهاد ملاتړ وکړی، د کام لارښوونکی دوی نه هغوی دی، چی د اولس لپاره د ژوند او مرگ لاره پیژنی.

د مسلمانانو خلیفه!

زه پوهیږم چی خبری می بی گټی دی، ماته معلومه ده چی دی سوداگرو مسلمانان په مغلو پلورلی دی، دغه خلك چی نن تاته دا داد درکوی چی مغل به د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغداد له خلکو سره خپل تړون نه ماتوی، زه دوی ته دا داد ورکوم چی کله د مغلو توری له تیکو راووزی نو هغوی به بیا د سره او سپین د وینی توپیر ته ونه گوری. دوی په دی دفاعی جگړه کی له موږ سره ملاتړ ته چمتو نه دی خو په بربادي کی به دوی له موږ سره خامخا د وندی خاوندان وی.

زه ښایی بغداد پریږدم، خو چی ترڅو دلته یم دغه تش په نامه علماو ته اخطار ورکوم چی زما پرخلاف فتوی ورنکړی او د خلافت د دی منصبدارانو نه هم غواړم چی زما لاری ته ازغی مه راشیندی، زه یی تر پښو لاندی کولای شم، په بغداد کی د دی مشرانو پر هڅو برسیره تر اوسه داسی ځوانان شته چی په کوتك او لاتی یی ویرول ممکن نه دی، زه نه غواړم چی په بغداد کی داسی حالات رامخی ته شی چی مغل سلطان جلال الدین پریږدی او دلته راتلل لومړی ضروری وبولی. زه به د سرکاری پوځونو د راسره بیولو هڅه نه کوم، خو هغه رضا کاران چی له نورو ښارونو نه د سلطان د ملاتړ په نامه-راغلی د هغوی په بیولو کی حق په جانب یم. امکان لری چی هغوی د بغداد د خلافت او مغلو ترمنځ د سولی د خبر په اوریدو مایوس شی او خپلو کورونو ته ستانه شی، په هر حال زه به هڅه وکړم چی هغوی د کوم هدف لپاره راغلی هغه پوره کړی.

زه نور درنه ځم، خو له تلو وړاندی یوی خبری ته د مسلمانانو د خلیفه پام را اړول غواړم. هغه دا چی مهلب بن داود د وحید الدین او پخوانی صدر اعظم قاتل دی، زما دا ویل بی گټی دی چی دی ونیسی، خو د خلیفه له محل نه چی ځوك ووزی پر هغه د شانه پر خنجر برید یو بی شرمانه عمل دی که د خلیفه په اجازه وی او که نه، او زه تاسو ته داد درکوم چی زه تر څه حده له پاملرنی سره عادت یم، له محل نه بهر اوس لږ تر لږه لس زره تنه خلك دی چی تر ما ښامه زما د نه ورتگ په صورت کی به دوی په مانۍ کی زما د لټولو هڅه کوی... زه نور ځم.

چی عبدالملك له مانۍ راووت له سترگو یی اوښکی بهیدلی، هغه ویل : په دی ډبرو کی ژوند راپیدا کول زما د وس نه پورته ده، بربادی د بغداد برخه ده.

له دروازی نه بهر د خلکو گنه گونه وه، هغوی د ده نه د یوه فهم اعلان اوریدو ته ناکرار وو، هغوی چی دی ولید د کرار ورتگ پرځای ور وزغلیدل او چی د ده په سترگو کی یی اوښکی ولیدی چایی په لاره کی د دریدو جرئت ونه کړ، تر ماښامه دا خبره په ښار کی مشهوره شوی وه چی د خلیفه او مغلو ترمنځ د دوستی تړون شوی دی، د رضاکارانو دلگیو[illegible] خپلو خپلو کورونوته د تلو لاری چاری

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنجولی.

د شپی مهال عبدالملك د سلطان جلال الدین او طاهر بن یوسف په نوم اوږد لیك ولیکه او د کورنه بهر د بغداد ډیرو ځلمیانو او د پوځی ښوونځی زده کوونکو پهره کوله.

*****

(۳)

سلطان جلال الدین په یوه دره کی اړولی وو او د بغداد د پوځونو د راتلو انتظار یی کاوه، څومره چی د مغلو لښکر ورنژدی کیده هومره د سلطان ناکراری زیاتیدله، یوه ورځ د لمر راختو نه لږ وروسته د پخوا په شان سلطان په یوه غونډی وخوت او د بغداد لوری ته یی هغی لاری ته کتل چی په خوږ کی تیره شوی وه، له ده سره څو تنه نور افسران هم ناست وو، هغه لری د یوه لوړ غره په لمن کی پنځلس، شل تنه سپاره ولیدل، له لږ غور نه وروسته سلطان له خوښیو نه جگ شو او په زوره یی وویل : هغوی راغلل، هغوی راغلل، هغه دی هغوی له بغداده د دری لکه تنه پوځ د راتلو خبر راوړی، وگوره تا ویل چی د عبدالملك د ځواب تر راتلو پوری څو نوری ورځی هم لگیږی، خو ما درته ویل چی که په نیمه شپه کی زما استازی بغداد ته ورسیږی نو عبدالملك به همغه مهال خلیفه له خوبه ویښوی او زما د لیك ځواب به تری اخلی،ته پر خلیفه بدگمانه وی، خو ما درته ویل چی د هغه په چوپتیا کی ډیر مصلحتونه دی، اوس به موږ تولای خان ته هغه درس ورکوو چی په افغانستان کی مو «شیگی توتو» ته ورکړی ؤ، د خلیفه استازی راغی، د لښکر تولو سپاهیانو ته حکم وکړی چی له خیمو راووزی او هر کلی یی وکړی.

لږ ځنډ وروسته د سلطان د پوځ لږ شمیر کتار لاس په نامه ودریدل، سپاره چی نژدی ورغلل له اسونو پلی شول، سلطان له خپلو څو سردارانو سره ور وړاندی شو ښه راغلاست یی ورته وویل او ویی ویل : تاسو ډیر ژر راورسیدی تول زما له طرفه د انعام حقدار یاست.

یو تن را وړاندی شو د عبدالملك لیك یی سلطان ته وړاندی کړ، سلطان وویل د دی لیك له لوستلو وړاندی غواړم وپوښتم چی د بغداد پوځونه به څه وخت له هغه ځایه را خوځیږی؟

هغوی پریشانه یو بل ته وکتل. سلطان لیك پرانست ویی ویل : ښایی تاسو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردی خبر نه یاست، عبدالملك ډیر احتیاط کار سړی دی.

د لیك د لوستلو په وخت کی د سلطان رنگ تك زیړ شو، د هغه حالت داسی چاته ورته ؤ چی ناڅاپه یی بریښنا ونیسیء هغه خپلو ملگرو ته وکتل او لیك یی له ریږدیدونکو لاسونو ولوید.

ویی موسکل خو دغه موسکا یی تر اوښکو زیاته دردناکه وه.

په ژړه غونی غږ یی وویل:

ماته معلومه وه، خو زیاته مأیوسی انسان په ځان تیر ایستلو عادت کوی، ما له ریگونو مانۍ جوړولی.

مبارکه! د عبدالملك لیك په لوړ غږ ټولو ته واوروه، او تر هغه وروسته چی څوك ځی زما له لوری ورته اجازه ده، زه د ځواك پرخلاف جنگیدلی شم، له تقدیر نه می گیله نشته، پر موږ د پروردگار دا معمولی احسان نه ؤ، چی لږ شمیر انسانانو ته یی کلونه کلونه د مغلو د سیلاب د درولو او تم کولو همت راکړ، خو چی مسلمانان راویښ نه شول او تر ټولنیز ژوند یی ځانگړی او انفرادی مرگ غوره وباله، نو له تقدیر نه څه گیله؟ تقدیر د چا لپاره خپل قانون نه بدلوی.

سلطان استازو ته په خطاب کی وویل : تاسو ورځی!

عبدالملك ماته لیکلی دی چی ترڅو ورځو پوری به له لږ شمیر سرتیرو سره موږ ته ځان راورسوی، هغه ته ووایی چی نور یی ماته راتگ بی گټی دی.

سلطان خپلی خیمی ته ننوت، تر ماښامه د هغه څو سربښندویو ورسره د لیدو هڅه وکړه خو د خیمی په مخه کی ولاړ پهره دار به ځواب ورکړ چی هغه ویده دی. او امر یی کړی چی زه څوك راونه غواړم څوك راته رانشی.

څو ورځی وروسته سلطان اذربایجان ته مخه کړه.

*****

(٤)

سلطان جلال الدین خوارزم شاه د تبریز په شمال لویدیز کی په یوه غرنی کلا کی اوسیده، د مغلو لښکر دده په تعقیب تر تهران پوری رسیدلی ؤ، خو له ختیځ او جنوب لوری د زیاتو واورو اوریدو په سبب د مغلو د سملستی پرمختگ خطر نه ؤ، د سلطان ملگرو یوه یوه د هغه ملگری پریښوده او اوس نژدی یو نیم سل تنه هغه کسان ورسره پاتی وو چی په دنیا کی یی د هستوگنی ځای نه درلود او له ده سره یی په ژوند او مرگ د ملاتړ پریکړه کړی وه.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطان به زیاتره وخت یوازی تیراوه، د دنیا سره یی مینه او دلچسپی ختمه شوی وه، د تیمور ملك او نورو سربښندویانو د شهادت نه وروسته هغه ته د تسلی او حوصلی ورکولو هم څوك نه وو، هغه یوازی د ساه کاږلو لپاره ژوندی ؤ، له بغداد نه د مایوسوونکی خبر د اوریدو نه وروسته هغه د ژوند د حقایقو نه د ځان لری ساتلو په خاطر شراب څښل پیل کړی وو، د هوش هره شیبه ورته له زغم نه وتلي وه ځکه یی هڅه کوله چی بی هوښه او نشه وی. او چی کله به د خومار په حالت کی هم د تورو د شرنګار تصور هغه ناکراره کړ نو د نڅا او سرود د مجلس تودولو امر به یی وکړ.

خو هغه به سکون او قرار نه درلود او ملګرو ته به یی ویل چی «شراب او رباب د بغداد امیران د ژوند له ترخو حقیقتونو بیګانه کوی خو ماته هیڅ آرام نه شی راکولی»

کله کله به هغه خپلو ملګرو ته ویل : زه ډیر لوړ څلي یم، چی تاداوونه یی ښوریدلی دی، تاسو له دی ځایه ولاړشی، زه ویریږم چی که راغورځیدم تاسو به لاندی شی، کله به هغه د کلا دروازه خلاصه کړه او بهر ته به ووت او په راوروکی به تر ډیره پوری بهر ګرځیده.

کله کله به یی شراب چی شونډو ته نژدی کړل بیرته به یی جام لری وغورځاوه صراحی به یی ماته کړه، کله به یی توره وکښله، کوم ملګری به یی راوغوښت او ورته وبه یی ویل : وګوره دا زما خوله څیر وی، نه، ښایی دغه بی روحه او سپنه هم زما په څیر خفه وی، ښایی دی ته هم زما په څیر دا اړتیا وی چی ځان هیر کړی، ورشه دا د شرابو په مټ کی ډوبه کړه!

یوه ورځ واوره اوریده، د کلا دننه د سلطان په مخکی د رقص او سرود محفل تود ؤ.

ساقی د شرابو پیالی ګرځولی، چی ددروازی پهره دار راغی ورته ویی ویل : عبدالملك له بغداده ستا د لیدو لپاره راغلی او ستاسو په خدمت کی د حاضریدو اجازه غواړی.

سلطان په ترخه لهجه وویل : عبدالملك ! هغه دلته څه وړ راورسید؟ د هغه اوس له ما سره څه دی! نور څوك ورسره دی؟

: پنځه تنه نور ورسره دی!

: تا ولی ورته وویل چی موږ دلته یو؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: ماورته وویل چی هغه دلته نشته، خو هغه له هغه وړاندی کلی نه یو لارښود ورسره راوستی دی، هغه هم وایی چی په آذربایجان کی له زیاتی سرگردانی وروسته موږ ستاسو پته موندلی ده.

یوه سړی وویل : معظم پاچا! امکان لری هغه له بغداد نه کوم ښه خبر راوړی وی.

سلطان په چیغو وویل : زما د وړاندی د بغداد نوم مه اخلی.

را ویی غواړه هغه!

عبدالملك چی کوټی ته ورننوت او د محفل وضعه یی ولیده هك پك شو.

سلطان د شرابو پیاله اوچته کړه او ویی ویل :

راځه عبدالملکه ! ولی دی پښه ونیوه، راځه زما ترڅنگ کښینه! او بیا یی پر پیاله شونډی کیښودلی.

عبدالملك وړاندی ورغی د سلطان ترڅنگ کښیناست راگ له سره پیل شو، سلطان له صراحی نه بیا جام ډك کړ، او د څو غوړیه څښلو نه وروسته یی په مخ کی کیښود ویی ویل : عبدالملکه!زما گومان ګچی دغه ځای د ژوند د هنگامو نه ډیر لری دی، زما دا ته وه چی تر دی ځایه به می هیڅوك هم پل راوانخلی، خو اوس باید دا ځای هم پریږدم، تا د بغداد پوځونه چیرته پریښودل؟

ته چی دلته راغلی هغه خبری دی بیا رایادی کړی چی ما یی د هیرولو هڅه کوله.

سلطان بیا جام پورته کړ خو عبدالملك یی له لاسه واخست لری یی وغورځاوه خپل خنجر یی راویوست سلطان ته یی ونیو ویی ویل :

معظم تولواکه ! لکه چی گستاخی می وکړه، واخله ما پخپل لاس ووژنه، زه دا ننداری نشم لیدای، زما سترگی وباسه.

راگ بند شوی ؤ او په محفل چوپتیا خوره وه، سلطان په غیر معمولی ډاډ عبدالملك ته وکتل صراحی یی پورته کړه هغه ته یی ور وړاندی کړه ویی ویل :

واخله دا هم ماته کړه، ما پخپله دا څو ځلی مات کړی دی، دا شیان په ماتولو نه خلاصیږی، دا د خاوری ګوډی دی چی په یو ځل ماتیدو بیرته پتری کیدای هم شی، که پتری نه شول نوی هم جوړیدای شی، دا د انسان زړه نه دی چی یو ځل مات شو نو بیا د تل لپاره له کاره لویږی.

عبدالملك پریشانه او اندیښمن شو، سلطان صراحی په دیوال وویشتله.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عبدالملك سترګې راډکې شوې ویې ویل :
معظم پاچا! ما په خپل ژوند کې یوازې یو سړی لیدلی ؤ چې مایوسې یې نه پیژندله خو نن...!
جلال الدین وویل : هغه انسان چې تا د جلال الدین په نامه پیژانده مړ شوی دی، اوس ته د هغه له مړی سره خبرې کوې، هو ته دا ووایه چې دلته څه ډول راورسیدلې؟
: ما له بغداده د رضاکارانو یوه ډله راسره راوستې وه، او ...!
سلطان یې خبره ورغوڅه کړه ویې ویل : څومره رضا کاران!
: له ما سره پنځه زره کسان را روان شول.
: تا غلطی کړې ما احوال درکړې ؤ چې دا کار مه کوه.
: ستا پیغام داسې مهال راورسید چې موږ له بغداده یو منزل وړاندې راغلی وو، ستا حکم یې چې واورید درې زره تنه بیرته وګرځیدل او...!
سلطان یې بیا خبره ورغوڅه کړه ویې ویل : او پاتې دوه زره تنه به خامخا چیرته د مغلو په منګلولو کې راګیر شوې وې؟
عبدالملك په غمجنه لهجه ځواب ورکړ : هوکې د تبریز او همدان ترمنځ موږ د هغوی د څو ډلو له خوا راګیر شوو.
: څومره سرتیرې ژوندې پاتې شول؟
د دوو سو تنو په شاوخوا کې، چې تبریز ته راورسیدو ستا درك مو ونه موند، ځکه خو له دې پنځو تنو پرته نور مایوس بیرته ستانه شول، او له هغو پنځو تنو سره زه له دوو میاشتو راسې ستا په لټون پسې په دې شاوخوا غرونو کې سرګردان وم او دا دې دلته راورسیدو.
جلال الدین وویل : تا دومره خلك بې ځایه ضایع کړل.
: زه خپله غلطی منم، زه باید په کردستان راتاو شوې وای، خو ایا ته دا نه منې چې پر ما ته ستا اعتراف به د هغو لکونو انسانانو وینې خوشې ولاړې شې چې د وروستې برې په امید یې ستا ملاتړ کاوه؟
سلطان ځواب ورکړ : نو ته دا غواړې چې زه تر څو ژوندې یم لږ لږ مسلمانان باید راټول کړم او د مرګ کومې ته یې ورټیل وهم! زه تر اوسه په دې امید جنګیدم چې اسلامي نړۍ به راویښه شي، ما هغوی ته د تیارې وخت ورکول غوښتل او ما خپل فرض پوره کړ، هغوی له مراکش نه تر هندوستان پورې ماته د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

داډینی پیغامونه را واستول خو نتیجه یی څه شوه؟

زه چی اوس بیا راپورته شم په کوم امید!؟

د چا په امید وجنگیږم! ته له دی قوم نه څه هیله لری چی امیران یی وطن پلوری دی؟! چی په علماؤ کی یی یوه داسی ډله پیدا شوی ده چی د منبر پر سر د مغلو د غلامی فتوی ورکوی، چی د سرتیرو د تورو او سپنه یی د دښمن د پیسو په حرارت ویلی شوی او چی خلیفه یی... ما د هغه یادول نه غوښتل.

: دا هر څه د خلیفه له لاسه وشول، خو د خلیفه د بی وفایی نه وروسته د خدای «ج» د رحمت دروازی ونه تړل شوی ته بیرته هندوستان ته ولاړ شه، که هندوستان نه وی د مصر او مراکش دروازی دی پرمخ خلاصی دی، موږ به له مغلو نه د شمال د اورنیو غرونو بدل د افریقا په تودو دښتو کی واخلو، ښایی تر اوسه د خدای «ج» د رحمت د نازلیدو مهال نه وی راغلی خو موږ به تر هغه وخته جنگیږو تر څو د خدای «ج» د رحمت سمندر په جوش رانه شی، فرض کړه چی له ترکستان نه د مغلو شړل ستا په برخه کی نشته، خو دا ستا په وس کی شته چی د سلطان او د لښکرو د مشر پر ځای د یوه سرتیری په حیث د یوه بل سلطان خدمت وکړی.

سلطان په ترخه لهجه وویل : ته ما ولی اندیښمن کوی؟ ما خو پاچاهانو ته پیغامونه استولی دی، د هغوی ځوابونه هم راغلی دی، هغوی حق په جانب دی. یوه ماته خوړلی پاچا ته پناه ورکول اسانه نه دی. او زما په لټه کی د مغلو پنځه لکه تنه شپه ورځ بوخت دی.

هغوی په خپل پوځ کی د یوه ماته خوړلی سرتیری په منلو سره پنځه لکه تنو مغلو ته ولی د یرغل بلنه ورکړی؟

زه یوازی یو سرتیری وم، او خپل فرض می ترسره کړی دی، زما سره توره وه او ترڅو چی تیره وه جنگیدلم، خو ته د یوه سرتیری سره سره عالم هم یی او ستا ذمه واری تر اوسه پوری نه ده پوره شوی، ته ورځه نور زما او ستا لاری بیلی دی.

عبدالملك وویل : مگر یوه لاره شته چی دواړو ته خلاصه ده.

: هغه کومه ده؟

: د عزت مرگ! موږ له دی لاری نه هیڅوك هم نشی ایسارولای جلال الدین جگ شو ودرید، او بیله دی چی نور څه ووایی بلی کوټی ته ولاړ، او چی لږ څنډ وروسته بیرته راووت د سپرلی جامی یی اغوستی وی، د مجلس خلك ټول

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودریدل.

سلطان وویل : عبدالملکه! د عزت د مرگ لپاره ماته د ملگرو ضرورت نشته، ما غوښتل د دنیا ټول غمونه په شرابو کی ډوب کړم. خو زه په کرار نه شوم، ما هڅه وکړه چی د نغمو په ټال کی ویده شم، خو د تورو شرنگهار می په غوږونو کی کړنگیده، زه ځم او تاسو ټولو ته امر کوم چی هیڅوك راپسی رانشی. زه د مسلمانانو د دفاع لپاره ستاسو تورو ته اړ وم، خو اوس د ځان په خاطر ستاسو ژوند په خطر کی غورځول نه خوښوم.

عبدالملکه! زما شراب خوړل به پر تا ښه نه وی لگیدلی، زما په زړه کی د تیمور ملك له وینو نه وروسته ستا د اوښکو زیات درناوی او قیمت دی، زه وعده کوم چی بیابهلاس ورنژدی نه کړم، ته بیرته ولاړ شه خپل کار ته دی دوام ورکړه. تاته به دا غوره وی چی هندوستان ته ولاړ شی، طاهر ښایی تر اوسه هلته وی، که دی ولید زما له لوری ورته ووایه چی د سلطان التمش سره پاتی شی، که یی نه منله ورته ووایه چی دا زما حکم دی. زما وروستی حکم!

سلطان یوه تن ته د اس د زین کولو امر وکړ، یوه سردار وپوښتل : مگر ته په دی اورښت کی چیرته ځی؟

سلطان ځواب ورکړ : ماتاته ددی پوښتنی کولو اجازه نه درکوله، که ته زما لپاره څه کولی شی نو دا دعا کوه چی خدای «ج» دی ما د عزت له مرگه نه محروموی، او ته زر تر زره له دی ځایه ولاړ شه. زه نه غواړم چی ستا په موجودیت د مغل وحشی لښکر دغه سیمه هم برباد کړی.

عبدالملکه ! په دی خلکو کی زیاتره داسی دی چی کور او کلی نه لری زه دوی تاته سپارم. ته د وی هندوستان ته بوزه، زما باور دی چی سلطان التمش به د دوی مرسته وکړی.

لږ ځنډ وروسته دغه خلك د کلا په دروازه کی ولاړ وو او له سلطان سره یی خدای «ج» پامانی کوله. په دوی کی یو هم داسی نه ؤ چی په سترگو کی یی اوښکی نه وی. سلطان اس پونده کړ یو تن ورمنډه کړه رکاب یی ونیو او په ژړا یی وویل:

زه له وروکتوبه له تاسره یوځای یم، د خدای «ج» په خاطر ماته اجازه راکړه چی درسره ولاړ شم.

: ډیر ښه، ته له ماسره تلای شی، خو که کوم بل چا له حکم نه سرغړونه وکړه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به ډیر خفه شم.

سلطان جلال الدین خوارزم شاه د واورو په توپان کی ورك شو .

تر دی وروسته بیا چاته دا معلومه نه شوه چی هغه څه شو او په څه حال دی.

تر ډیرو کلونو پوری د هغه په باب ډیر عجیب او حیرانوونکی داستانونه مشهور شول. کله به دا وا وریدل شوله چی هغه چا د یوه فقیر په جامه کی په فلانی کلی کی لیدلی، کله به دا خبره مشهوره شوه چی په کوم ځنګل کی یی د یوازی توب ژوند غوره کړی دی. او کله به دا خبر راغی چی هغه د خلکو له نظره غلی د مغلو سره د وروستی جګړی دپاره د سرتیرو یو ځواکمن لښکر راټولوی او ناڅاپه به یوه ورځ په فلانی ځای کی راښکاره شی.

مغلو پر هغه پسی ټول وطن لویشت په لویشت ولټاوه، په سلګونو تنه یی په دی ګومان چی جلال الدین دی ووژل او د ده د موندلو لپاره یی لوی لوی بخششونه اعلان کړل، خو هیڅ درك یی معلوم نه کړای شو.

ځینو خلکو ویل چی نوموړی د یوه عادی سرتیری په جامه کی د مغلو پر یوه چونی حمله وکړه وجنګیده او بیا شهید شو. ځینو نوروخلکو بیا دا ګومان کاوه چی هغه د قوم کوم خاین یا د مغلو کوم جاسوس وژلی دی.

په هر صورت د وخت په تیریدو ورو ورو خلك پر دی باوری شول چی د خوارزم زمری ژوندی نه دی.

* * * * *

(۵)

یو ماښام له بغداد نه څو پړاوه لری عبدالملك او د هغه ملګری د یوه کلی سرای ته ور ورسیدل له اسونو پلی شول د شپی مهال چی د سرای ټولی کوټی ډکی وی نو د سرای مالك د عبدالملك کوټی ته ورغی ویی ویل :

یو بل عزتمن سړی راغلی دی، په نورو کوټو کی د پښی ایښودو ځای نشته، ته به د هغه دپاره زحمت باسی.

عبدالملك وویل : زه د هغه له لیدو پرته په کوټه کی هغه ته اجازه نشم ورکولی.

د سرای خاوند وویل : هغه ډیر ستومانه دی، د مغلو جاسوس نه ښکاری.

عبدالملك وویل : د مغلو نه، د خلیفه جاسوس به وی.

: زما باور دی چی هغه جاسوس نه دی، د سرای له خلکو سره جاسوس دومره په آمرانه لهجه نشی مخرکیدای زما پر دی انکار چي تش ځای نشته هغه د خپلی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیتی ځیرولو گواښ کړی دی.

یو سړی کوټی ته ورننوت او ویی ویل : له ده سره زه پریکړه کوم تاسو زر دودی راوړی!

عبدالملك منډه واخستله نوی راغلی سړی ته ورترغاړی وت چیغه یی کړه : طاهره! ته دلته څه ډول راورسیدلی؟!

: زه له بغداده راغلم او د سلطان په لټون پسی آذربائجان ته ځم.

عبدالملك وپوښتل : ته بغداد ته څه وخت راغلی؟

: څلور ورځی کیږی، نیمه شپه وه ورسیدم ستاسو کور ته ولاړم هلته می ټول احوال معلوم کړ او سهار وختی بیرته را روان شوم.

: نو تاته ټول حال معلوم شو؟

طاهر په مایوسی ځواب ورکړ : هو!

عبدالملك وویل : ته دلته ډیر ناوخته راغلی!

طاهر ځواب ورکړ : زه سلطان التمش بنگال ته د یوه مهم کار لپاره واستولم. ستا استازی هم ماته ناوخته راورسید.

: ستا میرمن چیرته ده؟

: هغه می په ډیلی کی پریښوده او زه دی لوری ته راغلم. دغه سفر ډیر گران ؤ. په بغداد کی زه پردی هم خبر شوم چی مغلو پر تا حمله کړی ده ستا په باب زیات اندیښمن وم اوس چیرته روان یی؟

: زه د خپلو ماشومانو د راوستلو لپاره بغداد ته روان یم.

: وروسته بیا څه ارداه لری؟

: بیا هندوستان ته دتلو اراده لرم.

: سلطان جلال الدین د التمش په نامه‌کوم پیغام درکړی دی؟

: نه!

د طاهر د څو پوښتنو په ځواب کی عبدالملك خپله کیسه سر تر پایه ورته تیره کړه. طاهر تر ډیره چوپ ناست ؤ، د سرای مالك دودی راوړه د دوی په مخکی یی کیښوده خو د دوی اشتها سوځیدلی وه.

عبدالملك وویل : زه ددی خلکو بغداد ته بیول مناسب نه بولم دوی به همدلته پریږدم او ماشومان به پخپله راولم او بیا به هندوستان ته مخه کړو. اوس چی ته راغلی ماته غوره مشوره راکولی شی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر وویل : که موږ سلطان پیدا کړو او هندوستان ته یې بوزو زما په گومان به التمش اوس د هغه په ورتگ څه اعتراض ونه لری، د جلال الدین د پیغام په وررسیدو هغه له مغلو سره د جهاد اعلان ته چمتو شوی ؤ.

: خو د خوارزم شاه پیدا کول اسانه نه دی، که یې بیا پیدا کړای شو هم هندوستان ته په تلو به راضی نه وی یو لویدلی دیوال بیرته دریدلی شی خو لویدلی غر بیرته نشی درېدای.

طاهر له لږ فکر وروسته وویل : ډیر ښه ته دی ملگری دلته پریږده خو زه به درسره خامخا ځم.

: ستا خوښه خو هلته په مړو ایرو کی له پوکلو نه هیڅ نه ترلاسه کیږی. اوس خو هلته داسی علما هم پیدا شوی دی چی مغلو ته د خدای سیوری او اولی الامر وایی.

: زه هلته خپل وروستی فرض پوره کوم،

: هغه څه؟

: زه اولس ته دا ویل غواړم چی د بغداد تباهی را روانه ده، که دوی د راتلونکی توپان د مقابلی لپاره چمتو نه وو نوزه به ورته ووایم چی ځانونو ته کوم د پناه ځای وگوری.

زه خلیفه ته دا وایم چی لږ تر لږه باید د خپل کور د ساتنی غم وکری.

: خو دا ټول بی گټی دی او ښایی تاته دا هم معلومه شوی وی چی له مغلو سره د تړون نه وروسته مهلب صدر اعظم تاکل شویدی.

: زه د دی لپاره هم بغداد ته ځم، هو مبارك چیرته دی؟

: هغه په بغداد کی دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی پیغام

په بغداد کی د مناظرونه شلیدونکی لړی بیا پیل شوی وی، د سیند په غاړه د شیعه او سنی علماؤ تر منځ یوه زوروره مقابله «مناظره» روانه وه، د دواړو ډلو لویو علماو پکی برخه درلوده، او خلکو داسی احساسوله چی له لاسه وتلی مشغولتیاوی او سرگرمی یی له سره پیل شوی دی.

په همدان کی د مغلو د یوه لوی لښکر راټولیدل د بغداد خلکو ته یو تریخ حقیقت ؤ، د خلیفه او تولای خان ترمنځ پر یو بل د برید نه کولو پر تړون برسیره څوك په دی نه تیروتل چی د مناسب فرصت په ترلاسه کولو به مغل پر بغداد حمله ونه کړی،خو د بغداد د خلکو حالت هغه «شتر مرغ» ته ورته ؤ چی پر افق تالنده وینی او سر پر ریگونو کی ومنډی.

بحثونه او مناظری دوی ته د نشه راوړونکی دوا په څیر وی، د اسلام دښمنانو د ترکستان، خراسان او ایران په میدانونو پراوونه اچولی وو او پر اسلامی نړۍ یی د وروستی گوزار لپاره خپلی توری او نیزی تیرولی او په بغداد کی د اسلام نوم اخستونکی د دی لپاره ناکراره و چی وپوهیږی د کومې فرقې د علماوو د ژبی تیغ نه نورو نه زیات تیره او زیات زهرجن دی؟

طاهر بن یوسف او د هغه ملگرو په دوی کی یو ځل د لږ وخت لپاره د ژوند ساه پو کړه، او د دوی په فعالیتونو د څه مودی لپاره د هغو علماو کار او بار د څه وخت لپاره سوړ شوی ؤ چی له تیرو څلورو پیړیو را په دیخوا یی د یو بل دروغجن او کافر ثابتول د دین تر ټولو ستر خدمت باله، د هغوی ځای د حق رښتینو علماؤ نیولی ؤ چی له تباهی او بربادی نه د خدای «ج» او رسول صلی الله علیه وسلم د هر نوم اخستونکی ژغورل اخپله دینی فریضه او ذمه واری بلله، خو د حقپالو، دغه ډله هم هغو خلکو ته د توری د اهمیت په ورښودلو کی پاتی راغله چی له پیړیو پیړیو راسی د هر درد د علاج لپاره په کتابونو روږ دی شوی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو.

هغوی د طاهر په بلنه میدان ته راغلل او د هغوی د هڅو په نتیجه کی د اولس په اذهانو کی یو ناڅاپی بدلون راغی هغوی د خبرو پرځای د ژغورنی لاره په عمل کی ولیده هغوی خوارزم شاه وروستی حصار او مورچل وګانه او پری ورټول شول. خو د بدلو حالاتو په وړاندی د هغوی جوش او احساسات ساړه شول، له لری لری ځایونو راغلی رضاکاران بیرته مایوس ستانه شول.

خلیفه د دوی د ساتنی ضامن و او د خلیفه نوی وزیر په ډیری هوښیاری او تدبیر مغل د بغداد مدافعین او ساتونکی وبلل، د دوی په نظر پریووالی، تنظیم او جهاد د تنیګار کوونکو علماو اهمیت لږ شو او دوی یو ځل بیا خپلو هغو لاربښوونکو ته پاملرنه وکړه چی د یوه ښه مناظره کوونکی او بحث کوونکی جوړیدل یی د دنیا او آخرت نیکمرغی بلله، د سنیانو او شیعه ګانو دغه مناظری په بغداد کی د علم او عرفان د باران د نزول د دوهم پړاو پیلامه وه.

*****

(۲)

د مناظری دریمه شپه وه، یو بل ته مخامخ پر دوو ستیژونو خیمی دریدلی وی، په مناظره کی برخه اخستونکی علما پر کرسیو ناست وو، د هغوی په مخ کی په میزونو لوی لوی کتابونه کتار وو، د روښنایی لپاره د دواړو ډلو رضا کارانو مشالونه اوچت نیولی او دریدلی وو، پردی سربیره ځای ځای فانوسونه راځړیدلی وو، په منځ کی د دریګړی ستیج ؤ او ځلورو خواوته د خلکو بی شانه ګنه ګونه وه.

په تیرو دوو ورځو کی د مناظری اصول او مقررات وټاکل شول، د دواړو لوریو علماو دا سوګند اوچت کړی ؤ چی دوی به له پاروونکی کار څخه ډډه کوی د خلکو دا ګومان و چی د دوی دغه لوبه به لږ تر لږه تر شپږو میاشتو پوری دوام ولری. او له بزګرانو پرته زیاتره خلك د مناظری تر پایه د موسم د بدلیدو هیله من نه وو، دوی په وار وار دا ازمویلی وو چی که د تالندی یا باران په سبب په مناظره یوه یا دوی ورځی ځنډیدله نو مناظره کوونکی به تازه دمه شول او له سره به یی بحث پیل کړ، نن ماښام ته نژدی پر لویدیځ افق تیاری راخوری شوی خو د خلکو دا ګومان و چی تالنده نشی راتلای پردی سربیره د دریګړی په غوښتنه د مناظری له پیل نه مخکی خلکو دا دعا کړی وه چی نن یی مجلس په خیر خیرت

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای ته ورسیږی.

صفونه تړل شوی وو، او د دین په مورچلو کی د علم توپونو د ګولیو او رول پیل کول چی د توپان یوه تونده څپه راغله، مشالونه مړه شول او د کیږدیو تتابونه وشلیدل، د خیمو په منځ کی راځړیدلیو فانوسونو په سبب په دواړو ستیجونو اورونه ولګیدل علما بهر ته راووتل خو په ګلوډی کی هغه زیات قیمتی کتابونه په اورونو کی پاتی شول.

له څو زوروروو څپو وروسته شمال ودرید او آسمان شین شو، پر ستیژونو د لګیدلی اور لمبوله اسمان سره خبری کولی، دریمګړی ستیج له اور نه خوندی و د هغه چتر هم روغ پاتی ؤ، ښی او کین لوری ته د اور د لمبو په زیاتیدونکی رڼا کی خلکو ولیدل چی د دریمګړی سره نژدی یو سړی د سرتیرو په جامه کی ولاړ دی او په دواړو لاسونو خلك چوپتیا ته رابولی، څوك چی ورنژدی وو هغوی وپیژاند او په لږ شبیه کی د خلکو په منځ کی له یوه سره تر بله د طاهر بن یوسف، طاهر بن یوسف غږونه اوچت شول، خلك له ځلورو خواونه د دریمګړی د ستیج خواته ورتول شول، د اور د لمبو له لوریدو سره د هغه چتری ته هم خطره شوه خو څو ځوانانو یی مراندی غوځی کړی او چتری یی لری یوی خواته وغورځوله.

د دریمګړی چی طاهر خبرو ته چمتو ولیدل ویی ویل : زه له خپل ستیج څخه چاته د خبرو کولو اجازه نشم ورکولی، خو عبدالملك زر ور وړاندی شو د هغه په غوږ کی یی وویل : ته چوپ اوسه دا درته غوره ده که نه زما خنجر ډیر تیره دی، دا غونډه به ستا په صدارت وی ته غلی چوپ کینه!.

د مناظره کوونکو سترګی په سو ځیدونکو کتابونو نښتی وی، ځکه هغوی له دی نه ناخبره وو چی د دریمګړی له ستیج سره نژدی څه پیښه ده، او کله چی دوی د طاهر بن یوسف نوم واورید تکان یی وخوړ، هغه خبری پیل کړی وی، د هغه د خبرو دا څو جملی د خلکو د پام وړ اړولو لپاره بس وی:

«پر ژوند پوری ملندې وهونکو! دغه تالنده او توپان د خدای «ج» [illegible] یو خبرداری وګنی! تاسو به د بابل او نینوا د تباهی داستانونه اوریدلی وی، خو خدای «ج» دی هغه ورځ نه راولی چی په راتلونکی کی سیلانیان د دی ښار ماضی کنډوالی وګوری دا ووایی چی یو وخت دلته یو شاندار ښار آباد ؤ چی بغداد نومیده، شل لکه انسانان پکی اوسیدل، مانی یی د پنځو پیړیو د معماری نمونی او یادګارونه وو، خو د بابل او نینوا په څیر دوی هم د عبرتناکی بربادی سره

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ شول.

او دوی ځکه له بربادی سره مخ شول چی دوی به د خپلو اشتباهاتو لپاره د خدای «ج» او رسول د احکامو تاویلونه کول، دوی د قرآن حکیم نه د ژوند درس زده کول پریښودل، قرآن دوی ته د یووالی او نظم حکم کاوه خو د دوی د ژوند لومړنی مقصد د مسلمانانو په منځ کی د نفاق او بدبختی پیدا کول وو.

خدای «ج» دوی ته له کفارو سره د جهاد حکم کاوه خو دوی کفار خپل ساتونکی او محافظین گڼل او پخپلو کی سره لاس او گریوان وو، د بربریت یو زورور توپان یی دروازی ورټکولی، خو دوی د راتلونکی بربادی نه سترگې پټې کړی وی او یو پر بل یی د الفاظو غشی اورول کافی بلل.

د بغداد خلکو!

د بغداد خلیفه او ستاسو امیرانو یوازی د څو کاله آرام او اسوده ژوند په خاطر ستاسو او ستاسو د راتلونکی نسل د خپلواکی او ناموس معامله له مغلو سره کړی ده، خو امیران چی دلته شته دی، په خلاصو غوږونو واوری چی د بغداد انجام به له خوارزم نه بیل نه وی، تاسو د اور لمبو ته بلنه ورکړه چی د بغداد درمندونه وسوځوی.

تاسو د اور لمبی خپلو کورونو ته وربللی دی چی یوازی په سوځولو پوهیږی، او په یاد ولری! کله چې هغه سوځول کوی نو د جونگړی او مانۍ تمیز او توپیر نه کوی.

مسلمانانو! ستاسو تاریخ گواه دی چی تر اوسه پوری تاسو د چا توری مات کړی نه یاست، ستاسو توری د هر چا توری غوځې کړې دی، ستاسو د گوتو په شمار پوځونو ډیرو لویو لویو لښکرو ته ماتې ورکړی دی، ستاسو د کومی ناکامی او ماتی سبب ستاسو کمزوری نه دی، بلکی که تاسو کله ماته خوړلی هغه ستاسو د خپلمنځی اختلاف او ځانځانی نتیجه ده، تاسو که کله له تباهی سره مخ شوی یاست نو هلته ستاسو د خاینانو لاس دی».

یو تن په لوړ آواز وویل : ایا د جلال الدین په ماتو کی هم د کوم غدار او خاین لاس ؤ؟

طاهر ځواب ورکړ : څوك وایی چی جلال الدین ته مغلو ماته ورکړه؟ هغه د یوه کمره په څیرد مغلو د سیلاب د څپو مقابله کوله، لویو لویو توپانونو هغه ونه خوځولای شو، خو د دی کمره د ماتولو لپاره مغلو ته د اسلامی نړۍ معمارانو

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلی تیشی ور وړاندی کړی، دجلال الدین په مایوسولو تاسو خپل یو مرستندوی له لاسه ورکړ، هغه د بغداد پر دروازو پهره کوله، خو پر هغه د شانه گوزار وشو هغه څو کاله د مغلو پام ور گرځولی ؤ چی تاسو د تیاری وخت ترلاسه کړی، د ترکستان، خراسان او ایران د ښارونو بربادی ستاسو د سترگو د غړیدو لپاره کافی وو، خو تاسو د تولنیز ژوند پرځای انفرادی مرگ غوره کړ، تاسو د هغه سړی پښی هم ووهلی چی ستاسو بار یی هم پخپلو اوږو اخستی ؤ.

د بغداد خلکو!

ستاسو په خوښه او یا ستاسو له خوښی پرته د بغداد خلیفه تاسو ته ازغی کرلی دی، تاسو له راتلونکی نه د گلونو تمه مه کوی، ایا تاسو دا فکرنه کوی چی بغداد...»

طاهر خپله خبره نه وه بشپړه کړی چی د سیند د بری غاړی نه د غشو باران جوړ شو او په یوه وخت کی دری غشی د طاهر په زغره کی ونښتل، د ستیج شاوخوا څو تنه تپیان شول. اوځلورو خواوو ته گډوډی پیل شوه، طاهر له خپله ځایه ونه خوځید او په لوړ آواز یی وویل:

د بغداد خلکو زما پیغام واوری بیا ولاړ شی!

عبدالملك په بیړه طاهر له ستیژ نه راښکته کړ، د غشو یو بل باران راغی او د ستیج په شاوخوا کی څو نور کسان هم تپیان شول، په دی ځنډ کی د طاهر څو سربښندوی مینه وال توری ایستلی د سیند د غاړی په لوری ولاړل او تش لاسی خلك هم په هغوی پسی ورغلل، خو د دوی د ور رسیدو نه دمخه غشی ویشتونکی په کومه خوا تللی و، او د سیند څو کښتی بلې غاړې ته روانې وې، عبدالملك څو تنه رضاکاران د سیند پر غاړه په پهره ودرول او پخپله بیرته طاهر ته ورغی، ویی ویل:

هغوی وتښتیدل، مگر ته تپی یی، راځه دلته پاتی کیدل خطرناك دی.

خو طاهر له خپلی زغرې نه دوه غشی کش کړل وبې ایستل او وبې ویل : دا زخمونه ډیر معمولی دی دا دریم غشی ته وباسه.

: مگر وینی!

: په څو ځاځکو څه لوی نقصان نه کیږی، زر کوه زه یو څو خبری ضروری بولم.

عبدالملك غشنې و ایستلو او ویی ویل : ستاخوښه خو دا هغه مړی نه دی چی د

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسرافیل په شپیلۍ راپورته شي.

*****

(۳)

طاهر یو ځل بیا په ستیژ ودرید، خلك چوپ شول هغه وویل:

د بغداد خلکو! ایا دا فکر نه کوی چی ستاسو د غدارانوله لاسه د خوارزم د لکونو شهیدانو وینی بی ځایه ولاړی شی؟ د یتیمانو آهونه او د کونډو اوښکی بی اغیزی شی؟

په یاد ولری! دبغدا د هغه خلك چی له خوارزمشاه سره یی غداری کړی ده د اولس هغه مجرمان دی چی خدای «ج» به یی هیڅکله هم ونه بخښی، د تقدیر پریکړی ثابتی او نه بدلیدونکی دی، ښایی زما دعاگانی هغه بدل نه کړی خو که تاسو یوازی ژوندی پاتی کیدل غواړی هم نو زه دا مشوره درکوم چی بغداد پریږدی او چیرته ولاړ شی، هغه ښار چی دومره غداران او بد ذاته خلك پکی وی د تقدیر له کسات نه نشی ژغورل کیدای.

زما مشوره ښایی هغو خلکو ته د منلو وړ نه وی چی له مغلو څخه یی د وطن پلورنی قیمت اخستی دی، خو اولس ته زه دا وایم چی دلته پاتی نه شی، ستاسو د علماو د فتنو پاللو، امیرانو د خیانت او د خلیفه د بی تدبیری له امله له بغداد څخه د څمکی د مخ یو ناسور جوړ شوی او تقدیر چی کله جراحی ته چمتو کیږی نو تیره او بی رحمه تیغ یی د چټلی وینی سره پاکه وینه هم بهوی.

دا مه گنی چی ستاسو د خلیفه روحانیت به ستاسو د ساتنی ضمانت وکړی او مغل چی د خدای «ج» او رسول ﷺ نه منکر دی ځکه خو په تاسو تش په نامه مسلمانانو هم نشی برلاسی کیدای.

د خدای جل جلاله او رسول صلی الله علیه وسلم ملاتړ یوازی له هغه چا سره وی چی احکام یی منی.

مغل کافر دی خو هغوی د مسلمانی دعوه نه کوی، تاسو د مسلمانی دعوه کوی خو په عملی دول د خدای جل جلاله او رسول ﷺ له احکامو نه انکار کوی.

مغل د باطل نظام د برلاسی لپاره سرښندنه کوی اسلام تاسو جهاد ته وربولی، اسلام را ښیی چی تاسو د ټولی نړۍ څخه د فتنو د ورکولو لپاره پیدا شوی یاست، خو د خدای «ج» ددی ښکاره احکامو سره سره تاسو ځان نه خوځوی.

په یاد ولری! داسی بی همته او بی غیرته قوم د خدای «ج» د رحمت حقدار نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شی کیدای، تاسو د خپلو پلرونو د امانت بار نشی اوچتولی، تاسو دا گومان مه کوی چی تاسو له منځه ولاړی نو اسلام به نابود شی، نه، خدای «ج» به د خپل دین د لوړولو لپاره بل اولس غوره کړی، د خدای «ج» دین تاسو ته اړ نه دی، تاسو ورته اړیاست.

تقدیر ته دا اسانه ده چی له تاسو نه وروسته له همدغو مغلو نه چی د اسلام ډیر بد غلیمان دی د دین د ساتنی او دفاع کار واخلی، اسلام داسی زړه ته ضرورت لری چی له خدایه پرته پکی د بل چا ویره نه وی، د داسی غاړی ضرورت دی چی له خدایه پرته بل چاته په تیتیدو روږدی نه وی، د داسی توری ضرورت دی چی کړیدل یی نه وی زده، اسلام داسی سر تیری ته اړتیا لری چی د بری او ماتی نه بی پروا جنگیدلی شی، د اسلام نیک زړی، نیک خویه او نیک ذاته انسانانو ته ضرورت دی چی له خپلو سره غداری نه کوی، داسی علماؤ ته ضرورت نه لری چی د کافرو په ملاتړ فتوی ورکوی، د داسی علماؤ ضرورت دی چی د غشو په باران او د تورو په سیوری کی کلمه زمزمه کوی. د خدای «ج» دین د مرمر ډبرو په محلونو کی اوسیدونکو او د وریښمینو چپنو او جامو اغوستونکو امیرانو ته ضرورت نه لری، هغو صبرکوونکو او احسان منونکو سپاهیانو ته یی اړتیا ده چی په خیټو باندی ډبری تړی او جنگیدلی شی.

د بغداد خلکو! ستاسو لپاره دوی لاری دی، یوه دا چی په تیرو گناهونو توبه وباسی او د راتلونکی لپاره فکر وکړی، د راتلونکی مصیبت د مقابلی لپاره سره یو شی، خو دا کار تر هغو پوری نشی کولی تر څو د بغداد کوڅی او واټونه د خاینانو او نفاق اچوونکو څخه صفا نه کړی، ستاسو لپاره دوهمه لاره دا ده چی دغه ښار پریږدی او چیرته لری ولاړ شی، پردی ښار د خدای «ج» قهر نازلیدونکی دی، زه وینم چی د دجلی د سیند اوبه ستاسو په وینو سری کیدونکی دی او مغل ستاسو له کوپړیو نه د فتحی د څلیو جوړوونکی دی. دا ښار د وحشت او ستم د هغه دوران لیدونکی دی چی تر اوسه پوری چا نه دی لیدلی، ښایی د بغداد د ویرانی او تباهی په وړاندی د بابل او نینوا د بربادی داستانونه هم پیکه شی.

ددی وینا له پای ته رسولو وروسته زه په بغداد کی خپل وروستی فرض هم ترسره کوم، له دی وروسته به تاسو ماونه وینی، او دا د دی لپاره نه چی زه له خطر نه تښتم، بلکی د دی په خاطر چی زه د ځان وژونکو له ملگری نه له هغه چا

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ملګری غوره بولم چی ژوندی پاتی کیدل غواړی، زه ددی لپاره ځم چی تاسو می ضرورت احساس نه کړ، خو که ماته دا معلومه شوه چی له تاسو سره د ژوندی پاتی کیدو هیله راپیدا کیږی او تاسو بغداد له غدارانو نه پاکولو ته چمتو یاست او د مغلو په ملاتړ تر ژوند نه مرګ غوره بولی نو د عزت په مرګ کی زه ستاسو ملاتړ کولی شم، د ذلت په ژوند کی ملګری کولو ته درسره تیار نه یم.

«د خدای «ج» پامان»

مناظره کوونکو ډاډمنه ساه واخستله او طاهر له ستیج نه راکوز شو له عبدالملك او نورو څو ځوانانو سره په تیارو کی ورك شو.

عبدالملك یوه ورځ د مخه خپل اولادونه له بغداد نه لیږلی وو، پنځلس ، شل تنه ځوانان له ښار نه بهر دوی ته انتظار وو، د غونډی له ځایه چی ووتل عبدالملك وویل : که تاته د تپونو په سبب سفر ګران وی نو تر اوسه ځینی داسی دغلی کیدو ځایونه شته چی حکومتی سرتیرو ته نه دی معلوم.

طاهر ځواب ورکړ : نه ! په زغره دې غشو چندان اغیزه نه ده کړی، معمولی زخمونه دی، زه پری خبریږم هم نه، خو له تلو نه دمخه زه په بغداد کی یوه بله ذمه واری هم پوره کول غواړم، او ښایی د دی هدف لپاره زما د څو تنو ځوانانو ملاتړ ته ضرورت شی.

: د څه لپاره؟

: د مهلب بن داود سره څو خبری!

: مګر اوس د صدر اعظم مانۍ ته ننوتل آسان نه دی.

: ماته یوه آسانه لاره معلومه ده.

: د څو تنو ضرورت دی؟

: تر لس تنو پوری.

: نو راځه! مګر چیرته چی ته د لسو تنو اړتیا احساسوی زه هلته پنځلس تنه ضروری بولم.

: ډیر ښه پنځلس سهی دی، مګر په دی کار کی تر زیاتو خلکو زیات پام ته ضرورت دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

صدر اعظم مهلب بن داود د خپلې مانۍ په یوه پراخه کوټه که ناست ؤ چی د سیند د غاړی لوری ته وه، د ښار ناظم، د جیل څارن او د بغدا د د پوځونو سالار قشمور په مجلس کی ورسره شریك وو، د شرابو پیالی گرځیدلی او د بغداد په تازه حالاتو تبصری کیدلی.

مهلب وویل : زما په گومان خو هغه بیا وژغورل شو، په هغه ورځ چی هغه قوی زهرو هیڅ پری ونه کړل نو معمولی زخم به یی څه وکړی؟

د ښار ناظم ځواب ورکړ : نه ماته کوتوال په دی اړه تسلی راکړه او راغلی یم، په دومره فاصله کی لږ تر لږه څلور غشی چی لگیدلی وی نو ژوندی نشی پاتی کیدای. او د هغی ورځی د زهرو په باب زما رایه دا ده چی له ده سره به د زهرو تریاق وو.

: مگر هغه ډیر باتد بیره دی، کیدای شی زغره یی اغوستی وی او راغلی وی. کوتوال هغه د لویدو په حال کی لیدلی او تری راغلی.

: زما هدایت دا ؤ چی زر تر زره په کښتیو کې بلې غاړې ته ځانونه ورسوی او د نتیجې انتظار مه کوی.

مهلب وویل : هغه بیا له امن نه په ډك ښار کی اور بل کړی دی، زه به یو ځل بیا مغلو ته ډاډ ورکوم او زما په گومان به د دوی بیا غوښتنه دا وی چی څوك د دوی پر خلاف بلوا وی جوړوی دوی ته یی وسپاری.

د جیل څارن وویل : له دی پرته موږ ته بله لاره نشته، طاهر که فرصت ترلاسه کړ نو موږ ته به گوزار راکړی.

د ښار ناظم وویل : مگر زموږ لخوا د زرتر زره اقدام پرخلاف به اولس راوپاریږی. او د اولس جوش او احساسات چی وگوری نو خلیفه به هم د سمدستی اقدام کولو اجازه را نه کړی، نن په وینا کی ده اعلان وکړ چی له بغداده درومی،

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هغه رښتیا هم ولاړ نو خبره به پخپله سره شی. او که هغه دلته د پاتی کیدو هڅه وکړه نو د علماو یوه لویه ډله موږ د هغه پرخلاف تیاره کړی ده چی د هغوی پیروان به دوی ته د فعالیت اجازه نه ورکوی.

نن د هغه خبری له اټکل نه لری وی، که نه موږ به په غونډه کی د گلبوډی جوړولو لپاره خلك ور استولی وو، د راتلونکی لپاره به زه دا بندوبست وکړم چی د هغه د رټلو لپاره په هره ځلور لاری او جومات کی علما موجود وی.

تر سبا پوری به لږ تر لږه د یو نیم سل علماؤ لخوا دا فتوی صادره شی چی هغه غواړی خلك بغاوت وکړی.

ناڅاپه طاهر ایستلی توره دننه ورننوت او ویی ویل : تاته به د غلطی فتوی د صادرولو اړتیا پاتی نشی، د مهلب له لاسه د شرابو جام ولوید او ښکته پری راغله، قشمور زر راپورته شو د توری موتی ته یی لاس ور اوږد کړ خو طاهر د برېښنا په څیر د خپلی توری څوکه د هغه په سینه ورکیښوده او ویی ویل : کښینه!

قشمور له غوسې نه شونډې وچیچلې او کښیناست.

مهلب راسنبال شو ویی ویل : ته دلته په څه نیت راغلی یی؟

طاهر ځواب ورکړ : ته له ډیری مودی په ما پسی سرگردانه وی، او ما له بغداده د ټلو نه مخکی له تا سره څو خبری غوښتی.

: مگر تاته معلومه نه ده چی زما د غږ په اوریدو به دلته پنځوس تنه پهره داران راټول شی.

طاهر په ډاډ ځواب ورکړ : پنځوس نه پنځه څلویښت! پنځو تنو د سیند په غاړه ارگمی ایستل، هغوی زموږ په ولکه کی دی، که تا نورو ته غږ وکړ نو دا به ستا وروستی غږ وی.

له عبدالملك سره پنځه تنه نور ځوانان هم توره ایستلی کوټی ته ورننوتل.

طاهر وویل : دننه ډیرو خلکو ته ضرورت نشته، بهر ته پام کوی.

د عبدالملك په اشاره دوه تنه ځوانان بیرته بهر ته ووتل، او پاتی دری نور د ښار د ناظم، د جیل څارن او قشمور په سر ودریدل.

طاهر وویل : جگ شی!

: مهلب چی له ویری لړزیده: ته څه غواړی؟

طاهر ځواب ورکړ : ما درته وویل چی څو خبری درسره لرم.

: ستا هری غوښتنی منلو ته چمتو یم، ووایه څه غواړی؟!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: یوازی دا چی تول له موږ سره ولاړ شی.
: چیرته ؟
: چیرته مو چی بیایو.
: که له تلو انکار وکړو نو!
: بیا به له مجبوری نه له توری کار واخلم، ته یی په تیغ لاس ووهه!
طاهر دا وویل او د توری څوکه یی د هغه په سینه ورچوخ کړه.
: نه، نه د خدای «ج» په خاطر په ما رحم وکړه، زه وعده کوم چی بغداد به پریږدم او چیرته به ولاړ شم.
: زما ستا پر وعدو باور نشته، ځکه خو زه تا له ځانه سره بیایم.
: چیرته؟
: له بغداده لری داسی ځای ته چی ته بیا بیرته دلته تری رانشی.
: ته دا وعده وکړه چی ما به نه وژنی!
طاهر وویل : که زه وعده وکړم نو ستا به باور شی؟
: زه پوهیږم چی ته په دروغو وعده نشی کولی.
عبدالملك وویل : د بغداد د مناظرو په دیر اوږیدو اوس په بحث روږدی شوی دی، زه د ده په چاره پوهیږم.
عبدالملك طاهر یوی خواته کړ، د مهلب په ورمیږ یی توره ورکیښوده او ویی ویل : جگیږی که...!
مهلب په بنده بنده لهجه وویل : د خدای «ج» په خاطر په ما رحم وکړه زه ځم.
: ورو غږیږه! عبدالملك پټکه پری وکړه.
قشمور بیا توری ته د لاس ور اوږدولو هڅه وکړه خو طاهر گړندی ور وړاندی شو د هغه په گیډه یی توره کیښوده او ملگری یی له هغه نه توره واخسته.
قشمور وویل : توریالی داسی نه کوی چی یو څوك بی وسلی کړی او بیا پری حمله کوی.
طاهر وویل : ته ډاډه اوسه تاته به د توری چلولو د کمال ښودلو فرصت هم برابر شی.
: که ته دا وعده کوی نو زه چمتو یم چی درسره ولاړ شم.
: زه وعده کوم او زه دا ژمنه هم کوم چی ستا د توری په مقابله کی به زموږ له لوری یوازی یوه توره وی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

قشمور وویل : درځی!

طاهر د ښار ناظم او د جیل څارونکی ته وکتل ویی ویل: جګ شی تاسو ته هم ضرورت دی.

*****

(۲)

مهلب او د هغه ملګرو په خپلو پښتیو د تورو تیری څوکی احساس کړی او له کوتی نه راووتل، د طاهر نورو اته، لسو تنو هغوی راګیر کړل، د سیند پر غاړه دوی کښتی ولاړی وی، د طاهر ملګرو د مهلب د چکر د ټولو کښتیو پړی شلولی او په سیند کی یی لاهو کړی وی، هغه پنځه تنه پهره داران هم چی دوی په نیم خوبی حالت کی نیولی وو لاسونه او پښی یی په پړیو تړلی پراته وو.

طاهر مهلب ته په کښتی کی د سپریدو اشاره وکړه، او هغه دده تر اشاره زیات د عبدالملك د توری په څوکه مجبور شو چی په کښتی کی سپور شی.

قشمور، د جیل څارونکی او د ښار ناظم هم ورپسی په کښتی کی سپاره شول.

د طاهر اته تنه ملګری په یوه ځانګړی کښتی کی او نور اوه تنه په پړیو تړل شویو کسانو سره یوځای په دوهمه کښتی کی سپاره شول.

لږ ځنډ وروسته کښتی د سیند په منځ کی د څپو له بهیر سره وخوځیدی.

مهلب څو ځلی په ډیره عاجزی پوښتنه وکړه : تاسو موږ چیرته بیایی!

عبدالملك هر ځل دا ځواب ورکاوه : چورته‌مه وهه ستا منزل ډیر لنډ دی.

د آبادو غاړو نه نږدی اته میله لری طاهر په کښتی کی له پرتو ډبرونه یوه راپورته کړه مهلب او ملګرو ته یی وروښودله ویی ویل : تاسو پوهیږی چی دغه ډبری د څه لپاره په کاریږی؟

مهلب په ژړاشو ویی ویل : نه، نه دا ظلم دی د خدای «ج» په خاطر په ما ورحمیږی!

طاهر قشمور ته وکتل : څنګه جنابه ته ووایه! ایا دا پوښتنه ظلم دی چی د سیند پر غاړه پرتی ډبری د څه لپاره په کاریږی؟

: زه په دی مطلب ونه پوهیدم.

عبدالملك‌وویل : دی ساده سړی دی، دغسی پوښتنی مه تری کوه.

قشمور له غوسی نه ولړزیده ویی ویل : تا له ما سره د توریالیو په څیر د مقابلی وعده کړی وه؟

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر وویل : زما په زړه کی له غیرتیانو سره عزت شته زه خپل ملګری ته نصیحت کوم چی له تا سره ګستاخی نه کوی، همدغسی له تانه هیله لرم چې د بی غیرتو مرسته به نه کوی، زه له تانه څو پوښتنی کوم، نه بلکی تا قاضی کوم او خپله دعوه درته وراندی کوم.

قشمور وویل : مګر زه یوازی سرتیری یم.

: زما دعوه ډیره جنجالی نه ده، یو ځل یوه سړی زما پر ملا ډبره تړلی وه او سیند ته یی غورځولی وم، که هغه سړی په لاس راشی زه څه سزا ورکړم؟

قشمور : که دی وموند نو همدغسی سلوك ورسره کولی شی!

طاهر : زماله یوه زړور سرتیری نه د همدغه ځواب ته وه، د جیل د څارن تر ملا ډبره وتړی!

دطاهر دری ملګرو هغه په زور پرمخی څملاوه، هغه چی د څه مزاحمت هڅه وکړه عبدالملك د توری څوکه پر ورمیږ ورکیښوده ویی ویل : خبردار! که لږ وخوځیدی حلالوم دی.

کله چی د هغه تر ملا ډبره تړل کیدله نو مهلب جګ شو او په سیند کی یی د توپ وهلو هڅه وکړه خو طاهر په کین لاس د هغه په ښی تندی د سوك وار وکړ او په کښتۍ کی یی راوغورځاوه، د ښار ناظم هم د جګیدو هڅه وکړه خو د طاهر یوه ملګری له شانه د هغه په غاړه کی پړی ورواچاوه او په کښتۍ کی یی راوغورځاوه.

لږ ځنډ وروسته د ښار د ناظم او مهلب پر ملا هم ډبری وتړل شوی.

مهلب د عبدالملك د ګواښونو پرواونه کړه، په چیغو یی وویل : زما ډبره له دوی دواړونه درنه ده، دوی له مانه ښه لامبوزن دی، د خدای «ج» په خاطر ما پریږدی. زه تاسو ته یو لك اشرفی درکولو ته چمتو یم.

طاهر وویل : نه، نه، نژدی د نیمی اسلامی نړی د تباهی لپاره دا بدله ډیره لږ ده.

: زه دوه لکه درکوم پری می ږدی.

طاهر : مګر پردی خو د خوارزم یو ویجاړ شوی ښار هم بیرته نشو آبادولی.

: زه پنځه لکه اشرفی درکوم، تر دی زیاتی له ماسره نشته.

: مګر ستا پلار ډیر غریب سړی و، تا دا دومره دولت له کومه کړ؟ زما په ګومان ته د ځان ژغورلو لپاره دروغ وایی!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: نه په خدای «ج» سوګند دروغ نه وایم، زما سره پنځه لکه اشرفی او د همدومره بیی جواهرات هم دی، ما پریږدی زه د دی تولو ورکولو ته چمتو یم.

: د دی مطلب دا دی چی تا د بغداد له خلکو نه رشوت اخستی دی؟

: نه، په خدای «ج» سوګند ما رشوت نه دی اخستی.

: نو دا مال دی له کومه کړی؟

: ماله مغلو نه اخستی دی!

: تر کومه چی ماته معلومه ده مغلو یوازی یوه سړی ته زیات مال ورکړی ؤ، او هغه، هغه څوك ؤ چی چنګیز خان ته یی پر خوارزم د حملي په صورت کی د خلیفه د بی طرفی ضمانت ورکړی ؤه چی وحید الدین یی بندی او بیا یی په زهرو وواژه، چی صدر اعظم یی وواژه او خلیفه مستنصر ته د مغلو د دوستی له پیغام سره راغلي ؤ.

مهلب وویل : زه خپلي تولی غلطی منم او اعتراف پرې کوم خو د خدای «ج» په خاطر ما وبخښی زما په مرګ تاسو ته هیڅ ګټه نه رسیږی.

طاهر ځواب ورکړ : زه پوهیږم چی ستا پر مرګ سربیره چی پر بغداد کومه تباهی راتلونکی ده، هغه به راځی، په بغداد کی د منافقانو او خاینانو شمیر ستا د سر له ویښتو هم زیات دی، خو د بغداد د تباهی د سببونو له برابرولو وروسته به د مغلو نه د انعام اخستونکی ته نه بل څوك وی، تا مغلو ته د بغداد دروازی خلاصی کړی، خو د دوی د تورو په سیوری کی به پر مسلمانانو حکومت کوونکی غدار ستا له کورنی څخه نه له کومی بلی کورنی څخه وی.

د ښار ناظم وویل : تا ته د زهرو په درکولو او په سیند کی ډوبولو په دسیسه کی زما هیڅ لاس نشته.

طاهر وویل : نو تاته څنګه معلومه شوه چی له ماسره داسی پیښه شوی وه؟

: ماته د جیل څارن وویل!

د جیل څارن وویل : بی غیرته کیږه مه په دی دنیا به له ما پرته ستا زړه څه وړ ولګیږی؟

طاهر وویل : اوس ته دا پریکړه وکړه چی پخپله به په سیند کی ځان ورغوړځول خوښوي یا موږ تاسو ترلاس او پښوونیسو او سیند ته مو وغورځوو؟

د جیل څارن وویل : که له موږ سره احسان کوی نو داسی به ښه وی چی موږ یو ځای سیند ته واچوی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر وویل : ماته منظوره ده، زه په وروستیو شیبو کی له تاسو سره څه زیاتی کول نه غواړم، او دا ډیری له هغو ډیرو نه په وزن کی زیاتی نه دی چی ما یی بوج واخست او له سینده پوری وتم.

د ښار ناظم وویل : مگر زموږ لامبو نه ده زده.

: نو په دی صورت کی به موږ په زور تاسو سیند ته ور غورځوو! عبدالملکه لومړی د مهلب نوبت دی.

د جیل ځارن خپلو ملگرو ته وویل : که یو یو په اوبو کی وروغورځول شوو نو ستاسو ډوبیدل حتمی دی.

که یوځای ور پریوتو نو زه ستاسو سره د ملاتړ ژمنه کوم، دا ډیره ډیره معمولی ده، زه تر دی له دروند بوج سره له سینده پوری وتلی شم.

طاهر او د هغه ملگری د جیل د ځارن پردی ایشار حیران شول، ځکه چی په بدنی لحاظ هغه له خپلو ملگرونه کمزوری او ډنگر ؤ.

بیا هم هغوی ډاډه وو چی له دومره بوج سره هیڅوك هم څنډې ته نشوای رسیدلای.

د جیل ځارن وویل : تاسو موږ ته د یو ځای کوزیدو اجازه راکوی؟

طاهر : زموږ پردی هیڅ غرض نشته.

د جیل ځارن جگ شو د کښتی پر څنډه ودرید او ویی ویل : زه ځم که ستاسو زما مرستی ته اړتیا وی راپسی راځی که نه نو زه به په تاسو پسی شاته راونه گورم.

ناظم او مهلب هم چټك پورته شول د هغه ترڅنگ ودریدل د جیل ځارن لاسونه وغځول ویی ویل : خپل ورمیړونه زما بغل ته راکړی زه به تاسو له گردابه راوباسم وروسته بیا ستاسو د خپل قسمت خبره ده.

ډوبیدونکی د یوی خځلی تکیه هم غنیمت گنی مهلب او ناظم هم خپل تقدیر د جیل ځارن ته وسپاره، عبدالملک د طاهر په غوږ کی وویل : د ده بلکل لامبو نه ده زده، زه دی له هغه وخته را په دی خوا پیژنم چی په پوځ کی ؤ.

طاهر وویل : ماته معلومه ده، یو لامبوزن دومره احمق نشی کیدای.

دری واړه تر لږ څنډه د کښتی پر څنډه زړه نازړه ولاړ وو، بالاخره د طاهر ملگرو په تورو هغوی مجبور کړل چی په سیند کی ځانونه وروغورځوی.

: ناظم او مهلب دواړو په گډه چیغی کړی: موږ پریږده، غداره ستا لامبو نه ده

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده، موږ هم درسره ډوبوی، خاینه، فریبکاره، دروغجنه، مکاره موږ خوشی کړه!
خو د چیل ځارن هغوی کلك نیولی وو او ویل یی : موږ... په ژوند او مرگ... له یو بل سره... د ملگری... ژمنی کړی وی...
او بیا هغوی څو ځلی د ډوبیدو او راښکاریدو نه وروسته په اوبو کی ورك شول.

په دی موده کی د قشمور پر سر دوه توره ایستلی ځوانان ولاړ وو قشمور چی طاهر او عبدالملك ولیدل چی ده ته یی پام ور واوښت ویی ویل :
تاسو ماته د یوه سرتیری په مرگ د مړینی وعده راکړی وه، اوس مو اراده څه ده؟

طاهر ځواب ورکړ : موږ به ستا هیله پوره کړو.
تا دا وعده هم کړی وه چی زما مقابله به یوازی له یوه سړی سره وی.
: موږ پر خپله وعده ولاړ یو.

* * * * *

(۳)

د نیمی شپی سپوږمی راپورته شو، دواړه کښتی پر څنډو ولگیدی، طاهر خپلو دوو ملگرو ته په بله کښتی کی پر پنځو تنو اسیرانو د پهری لپاره امر وکړ او د ده نور ملگری د ده د لارښونی سره سم له کښتی نه ښکته شول، د اوبو او څنډی ترمنځ په یوه وړوکی تاپو ودریدله ، تر دی وروسته قشمور عبدالملك او طاهر د تورو په سیوری کی د کښتی نه راښکته کړ او چی کله د دوی ملگری تر قشمور راچاپیر شول نو طاهر قشمور ته د توری ورکولو حکم وکړ.
عبدالملك د طاهر په غوږ کی وویل : پر غشیو د تپی کیدو نه وروسته ستا ډیره وینه وبهیده، ځکه خو دی مقابلی ته ماته اجازه راکړه.
طاهر ځواب ورکړ : د صفیی د شهادت نه وروسته ما یوه ژمنه کړی وه، زه هغه پوره کول غواړم، ته زما په باب چورت مه وهه زه بالکل روغ یم.
عبدالملك ډیر ټینگار وکړ او چی کله د دوی بحث زور واخست او غږونه یی اوچت شول او په لوړ غږ یی د یو بل د قانع کولو هڅه کوله قشمور وویل:
زما د مقابلی لپاره باید داسي سړی مخی ته راغلی وای چی زما سیال وای، له بده بخته په تاسو کی یو هم زما سره په مرتبه کی برابر نه یاست، بیا هم زه طاهر غوره بولم.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

طاهر عبدالملك یوی خواته ډیکه کړ توره یی له تیکی راوویستله او ویی ویل : تیاریږه!

قشمور توره وخوځوله او په داډ یی ځواب ورکړ:

زه تیار یم.

د شپی به تیاره کی د تورو شرنگهار پورته شو، له لږ ځنډ توندو حملو وروسته قشمور مات شو او شاته ولاړ.

طاهر وویل په اوبو کی د ورکوزیدو په اراده شاته د تلو هڅه مه کوه، ما تاته د توریالیو په ځیر د مقابلی وعده درکړی وه د تښتیدو د فرصت وعده می نه وه کړی.

قشمور ویل : نو ستا په خیال زما لپاره له مرگه پرته بله سزا نشته!

طاهر وویل : اوس دی پر خپل مرگ باور راغی؟

: هوکی زه داسی احساسوم چی ستا د تپونو په اړه زما اټکل غلط ؤ، ما اشتباه وکړه چی د عبدالملك پرځای می ته مقابلی ته غوره کړی.

ته د دی غلطی جبران کولی شی.

: څه ډول؟

: وسله وغورځوه.

هغه چی طاهر لږ بی پروا او غافل ولید ناڅاپه یی توپ کړ او پر طاهر یی پرلپسی گوزارونه وکړل، یو ځل خو یی توره په یوه شن د طاهر د ککری سره نژدی تیره شوه، طاهر تپټ شو ځان یی وساته او بیا یی ناڅاپه پر هغه نیغ وار وکړ، قشمور تاو راتاو شو او په ځمکه راپریوت، توره د هغه تر خیټه بوټه ختلی وه.

طاهر ورتپټ شو د هغه په لمن یی توره پاکه کړه عبدالملك ته یی وکتل او ویی ویل : که ده توبه کړی وای نو خامخا به می پریښی ؤ، خو ده غوښتل ما په خبرو راولی او فکر یی کاوه چی زه به بی پروا شوی یم.

عبدالملك وویل : راځه چی نوره ناوخته کیږی، زما په خیال خو دواړه کښتی باید سیند ته ورتیل وهو، بندیان به هم پکی پریږدو تر سهاره به دا کښتی ډیری لری تللی وی او تر څو څوك بندیان را وباسي او د دوی کیسه اوری موږ به ډیر لری تللی وو.

طاهر وپوښتل : زموږ آسونه له دی ځایه څومره لری دی؟

عبدالملك ځواب ورکړ : نژدی نیم میل لری به وی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

*****

(٤)

د عبدالملك د هدایاتو سره سم له بغداده د هغه څو دوستان یوه‌ورځ وړاندی دی سرای ته را رسیدلی وو چی ده پکی د خوارزم شاه یو نیم سل تنه سر تیری تم کړی وو، د عبدالملك میرمن او دوه بچیان چی یو اته کلن هلك او بله یی پنځه کلنه لور وه دی سرای ته را رسیدلی وو.

دریمه ورځ ماښام مهال عبدالملك او طاهر هم له شلو تنو سره ور ورسیدل او څلورمه ورځ سهار وختی قافله د هندوستان په لور وخوځیده.

څو ورځی وروسته چی کله دوی له وړوکو وړوکو غونډیو نه تیریدل طاهر په یوه لوړه غونډی ودرید او د شمال لوړو غرونو ته یی وکتل، هغه په تصور کی د یوه خوږ په غاړه د ډبرو هغه څلی لیده چی صفیه تری لاندی په ابدی خوب ویده وه، عبدالملك لږ ځنډ اس ودراوه او د هغه انتظار یی کاوه او بالاخره یی ورته وویل:

طاهره په څه چورتونو کی ډوب یی؟!

طاهر ټکان وخوړ هغه ته یی وکتل، په سترګو کی یی اوښکی ځلیدلی.

عبدالملك په غمجنه لهجه وویل : راځه قافله لری ولاړه.

طاهر اس ته پونده ورکړه ویی ویل : عبدالملکه! زه په دی فکرونو کی یم چی د بغداد په باب زموږ دومره مایوسی خو به اشتباه نه وی؟

عبدالملك ځواب ورکړ: نه! زما په ګومان موږ دا لویه غلطی وکړه چی د بغداد له خلکو نه مو لویه توقع درلوده.

: آیا دا امکان لری چی هغه ښار چی صفیه غوندی نجونی پکی زیږیدلی د تل لپاره ورك شی؟

: په کوم ښار کی چی د مهلب غوندی په زرګونو انسانان وی، هغه له تباهی نه هیڅوك نشی ساتلی، صفیی خو د داسی ښار په خاوره کی ښخیدل هم ونه منل چی د خدای «ج» قهر پری راتلونکی دی.

: عبدالملکه ! موږ خو به له خپل مسئولیت څخه تښتو نه؟

: نه، موږ هلته روان یو چی خپل فرض مو ورغواړی، زما باور دی چی په هندوستان کی پاتی شو موږ به د قوم سهی خدمت وکړای شو، سلطان التمش زموږ تورو ته اړتیا لری، په بغداد کی موږ خپل فرض پوره کړی دی، کومو خلکو چی د ځان وژنی اراده کړی وی هغه هیڅوك نشی ژغورلی، کله چی یو داسی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولس چی په توپان کی یی د دوبیدو اراده کړی وه د نوح علیه السلام غوندی د لوړ مقام خاوند پیغمبرونه ژغورلای شو نو موږ څوك یو؟

موږ د بغداد خلکو ته د دوی په لار کی خطرناکی کندی ور وښودلی، خو هغوی په پټو سترګو په تګ ټینګار کوی نو په دی کی نور زموږ څه قصور دی؟

د خوارزم ښارونه د دوی تر سترګو لاندی یو یو تباه شو، خو د تقدیر له لوری په وار وار د دوی پر ګواښلو برسیره هغوی عبرت وا نه خست.

د بغداد خلك د ذلت هغه وروستی تل ته کوز شوی دی چی له هغه ځایه یی بیرته راپورته کول د کوم انسان د وس خبره نه ده، د کوم کلی چی په هرو پنځو تنو کی یو غدار وی هغه له تباهی نه څوك ژغورلی شی؟

د یوه اولس د تباهی لپاره د مهلب په څیر یو سړی بس دی، په بغداد کی خو په زرګونو مهلبان شته.

طاهر وویل : د بغداد د تباهی نخښی به د مستعصم پر تخت کیناستلو سره راښکاره شی، ما اوریدلی دی چی د هغه له شرابو او د ښځو له نڅا او سرود پرته هیڅ نور زړه نه غواړی، زما په نظر خو د بغداد د تباهی لپاره همدا کافی ده چی په داسی سړی د خلیفه نوم پوری شی.

هغه چی کوم څوك وزیر وټاکی خامخا به تر مهلب زیات چالاك وی.

*****

(۵)

طاهر او عبدالملك د التمش د پوځ غوره جنرالان بلل کیدل، د جلال الدین خوارزم شاه په اړه چاته معلومات نه ؤ چی چیرته دی، مغلو په هغه پسی آذربایجان، ارمنیا، او قفقاز لویشت په لویشت ولټول هغوی څو ځلی د هغه د مرګ اعلان وکړ خو نړیوالو دا نه منله.

وخت تیریده، طاهر د عزت او شهرت وروستی پوړی ته رسیدلی ؤ، په نړی کی هیڅ داسی نعمت نه ؤ چی ده نه ؤ ترلاسه کړی، د ثریا مینی د ده د کور د ماحول جنت نظیره کولو لپاره بس ؤ.

په بودا توب کی د ده دری زامنو په توره چلولو کی نومونه ایستلی وو، د ثریا ورور اسماعیل په سوداګری کی نوم ګټلی ؤ، د عبدالملك کور د طاهر د کور ترڅنګ ؤ او د هغه بچیان هم په لوړو منصبونو ټاکل شوی وو، مبارك او د طاهر نورو ملګرو هم ښه اسوده ژوند درلود.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډیلی کی په زرګونو افراد داسی وو چی د طاهر په ژوند یی رشك کاوه، خو طاهر تل یوی اندیښنی ځوراوه، او هغه د بغداد یادؤ، د ماضی ګردونو د هغه له سترګو بغداد پټ نه کړای شو.

په ډیلی کی یی پنځلس کاله په پوځ او حکومت کی له تیرولو وروسته پاتی ژوند د اصلاح او تبلیغ لپاره وقف کړ او عبدالملك په هر ډګر له هغه سره د ملاتړ اراده کړی وه، د هندوستان نا مسلمانو خلکو ته د دین له تبلیغ وروسته به دوی یو ډول روحی آرامی احساسوله، خو چی کله به په کوم مجلس او یا غونډه کی د خبرو په وخت کی طاهر ته بغداد ورياد شو نو ده به زر خبری پای ته ورسولی او یوی ګوښی ته به ځانګړی شو او په فکرونو کی به ډوب شو.

هغه به په وار وار په خپل زړه کی ویل : کاشکی ما دا ښار له تباهی نه ژغورلی شوای!

هغه به ځان ګواښه، عبدالملك به راغی تسلی به یی ورکوله او ویل به یی : طاهره! ستا په سبب په هندوستان کی خو زره تنو کلمه ویلی ده او تر اوسه په ملیونونو انسانانو ته د خدای «ج» د پیغام رسولو اړتیا ده، اوس د بغداد په اړه فکر کول هیڅ ګټه نه لری، د بغداد ځمکه شاړه وه، ځکه خو هلته د نیکی تخم رازرغون نکړای شو.

د هندوستان ځمکه حاصل ورکوونکی ده، دلته موږ ته د خپل زحمت ثمر لاس ته راځی.

طاهر به وویل : ته سهی وایی او بیا به جګ شو او خپل کار ته به روان شو.

*****

(٦)

اته ویشت کاله تیر شول، په دی اته ویشتو کلونو کی زمانی ډیر اړخونه بدل کړل، په ایران کی د چنګیز خان لمسی هلاکو خان واکمن ؤ او په بغداد کی د مستعصم د خلافت دریم کال ؤ.

مغلو پر بغداد د حملو تیاری کاوه، د خلیفه وزیر ابن علقمی له مغلو سره جوړ جاړی کړی ؤ خلیفه ته یی مشوره ورکړه چی د علم او روحانیت په دی مرکز کی د دری لکه سرتیرو څه اړتیا ده، دا پر خزانه یو بی ضرورته بار دی، ځکه خو په بغداد کی له خو زره سرتیرو پرته نورو سرتیرو ته د تل لپاره رخصت ورکړای شو، ځ نوری ته د قوم لویانو او د دین د علماؤ دا حالت ؤ چی د هغوی مناظرو پای ؤ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د شیعه او سنی بحث نور د بشپړی خپلمنځی جګړی حالت غوره کړی و.

د ښار په امیرانو کی د حکومت د تنخواه خورو پرځای له مغلو سره د خپل ضمیر او د اولس د عزت د بیی ترلاسه کوونکو شمیر څو چنده زیات ؤ.

د خلیفه په لاس کی د شرابو جام ؤ او د هغه د تخت په مخکی ښځو نڅا کوله، چی یو قاصد راغی خبر یی راوړ چی هلاکو خان بغداد ته را نژدی شوی دی، د خلیفه له لاسه د شرابو پیاله ولویده او د هغه پر سپینه چپنه یی ځاځکی ولویدل، هلاکو خان د تالندی او بریښنا په څیر رانازل شو او بغداد هغه تباهی ولیدی چی د بابل او نینوا ورانی یی په مخکی هیڅ وی.

له شلو لکو انسانانو څخه یوازی څلور لکه تنه پدی وتوانیدل چی وتښتی، د دجلی اوبه د وینو له زوره سری شوی د کتابتونونو ، کورونواو مدرسو د اور لمبو له اسمان سره خبری کولی.

د ښار هغه تجربه کار مناظره کوونکی چی له کلونو یی یو پر بل د کفر فتواوی ورکولی، هغه امیران او علماء چی د کلونو کلونو خیانت انعام یی ترلاسه کول غوښتل او هغه خلیفه چی پر تخت کیناست او د خدای «ج» پر دین یی ملنډی وهلی، له لویو لویو او ګرانبیه سوغاتونو سره د هلاکو خان خدمت ته حاضر شول خو د یوه هم ژوندی بیرته راستنیدل نصیب نه شول.

د عباسی خلافت وروستی د سترګو تور یی د وژلو پرځای په لیمځی کی وپیچه او د فیل پښو ته یی وغورځاوه او چی کله هلاکو خان ته دا شك پیدا شو چی ځینی خلك د ده د توری له دم او د اور له لمبو نه غلی شوی دی او د کورونو په تل خونو کی پټ دی نو هغه د سیند بند ونړاوه چی د هلاکو خان له بیرته ستنیدو وروسته په بغداد کی له سپیو او کارغانو پرته نور څه ژوندی پاتی نه وو، بغداد د ماضی داستان شوی ؤ او د بغداد اولس خپل کرلی ریبل.

پای

د ۱۳۷۷ د وری (حمل) ۲۹مه

الفاروق بلډنګ د سهار ورځپانی دفتر

رحیم الله «د تراب»

Scanned by CamScanner

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library